Др.П.Панченко.

ФРАҐМЕНТИ З ДІЯЛЬНОСТИ ПОВІТОВИХ СОЮЗІВ КООПЕРАТИВ
за 1926-1930.рр.

ФРАГМЕНТИ З ДІЯЛЬНОСТИ ПОВІТОВИХ СОЮЗІВ КООПЕРАТИВ

за 1926-1930 рр.

Пять років кооперативної діяльности повітових, чи окружних союзів кооператив на західньо-українських землях / 1926-1930.рр./ - період часу, який дає можливість прослідити інтенсивність праці ПСК та зясувати недомагання і додатні риси в їх організаційно-економічній структурі.

Не маємо можливости, за відсутністю відповідних статистичних матеріялів, дати повну картину розвитку кооперативних надбудов 2-ого степеня за цих пять літ. Обмежемося тому нашкіцованням деяких найбільш цікавих з їх діяльности фрагментів. x/

Прослідимо в першу чергу процес накопичення в ПСК /повітових союзах кооператив/ власних капіталів, цього фундаменту кооперативних будівель:

Табеля ч.1.

Власні фонди ПСК за пять літ діяльности. xx/

Роки	Запасний фонд	%% влас. капіталу	уділи	%% влас. капіталу	Власне майно разом:	Пересічно на 1 ПСК:	Кількість ПСК, що надіслали дані:	Кількість ПСК-членів РСУК
1926	37.717.89	25.4	110.932.72	74.6	148.650.61	5.946.02	25	27
1927	78.639.66	22.3	273.925.47	77.7	352.565.13	13.057.96	27	34
1928	191.289.--	34.0	460.197.--	66.0	651.486.--	20.359.--	32	36
1929	352.589.--	32.4	735.795.--	67.6	1,088.384.--	32.011.29	33	39
1930	479.871.55	33.3	961.787.01	66.7	1,441.658.56	36.041.46	40	41

Наведена табеля не дає на 100% точної картини збільшення власних фондів ПСК по тій причині, що не всі повітові кооператив-

---

x/ В цім нарисі звертаємо увагу, головним чином, на негативні сторони праці ПСК, в повній мірі признаючи їм їх великі заслуги на полі організації кооператив, кооперативного освідомлення населення, і т.п., про що згадаємо в слідуючій розвідці.

xx/ Статистичні дані РСУК.

ні центри надіслали до РСУК звідомлення з своєї річної праці і тому в 1926.р.не було взяте під увагу 2-х ПСК, в 1927.р -7-х, в 1928 - 4-х, в 1929.р. -6-х і в 1930.р. 1-ого, саме ~~ЖЕЖ~~ ОСУК Перемишль.

Подані дані вказують не невпинний зріст власних фондів ПСК, що з суми зол.148.650.61 зол.в 1926.р.дійшли до суми зол.1,441.658.56, в 1930.р. загально і з суми зол. 5.946.02 в 1926.р.дійшли ~~жжж~~ до суми зол.36.041.46 в пересічі на кожний ПСК.Однак при цім належить також зауважити нерівномірність збільшення складових частин власного майна союзів, саме:запасних фондів, що в загальній сумі власних капіталів ПСК в 1930.р.становлять тільки 33.3% та уділів, які виносять в тім-же році - 66.7%.

це добре, що зростають передусім уділи

Така діспропорція складових частин власного майна, в звязку з можливим необмеженим вицофанням кооперативами I.ст.своїх уділів, до деякої міри є некорисним явищем в процесі збільшення власних капіталів ПСК. xx/ Запасні фонди, ці залізні й неподільні кооперативні капітали, повинні займати в складі складових частин власного майна кооператив принаймні рівнорядне місце.

Як процентово збільшувалося власне майно ПСК за цей пятилітний період часу - показує слідуюче зіставлення:

Табеля 2.

Процентове збільшення власних фондів ПСК за 5 літ, в порівнанню з попередніми роками.

Роки	Запасні фонди	Уділи	Власне майно разом	Власне майно в пересічі на 1 ПСК
	%%	%%	%%	%%
1926 x/	179.9	134.1	144.2	124.7
1927	108.5	146.9	137.2	119.6
1928	143.2	68.0	84.8	55.9
1929	84.3	59.9	67.0	57.2
1930	36.1	30.7	32.4	12.5

x/ В порівнанню до власного майна 23 ПСК за 1925.р., яке виносило: на запасних фондах - зол.13.472.64, на уділах -зол.47.386.80, разом зол.60.859.44. Пересіч на 1 ПСК -зол.2.646.06.

xx/ Цим твердженням не хочемо зменшити першорядне значіння уділових капіталів, цього дуже важливого чинника в організаційнім життю кооператив, що яскраво доводить ту чи іншу степень скооперовання населення.

Як бачимо, темпо збільшення власних фондів ПСК з року на рік все зменшується і в 1930.р. дає збільшення тільки у висоті 32.4% попереднего року/ в 1926.р. - збільшення 144.2%/.

На це зменшення темпа росту власних капіталів склалося кілька причин, з яких найважнійшими були-б:

1. Зменшення з року на рік інтенсивности заснованъ кооператив I.ст., в звязку з поширенням в краю сітки низових кооператив.

2. Зменшення темпа збільшення торгів ПСК /в наслідок зменшення торгів кооператив I.ст./, в звязку з економічною крізою, яка починала зарисовуватися вже з ~~середини~~ початку 1929.р. і яка вже в 1929 р. в болючий спосіб виявила слабі організаційні сторони будівництва ПСК, що являється дійсною причиною захитання по-окремих ПСК. Відносне зменшення торгів потягнуло за собою зменшення доходів, отже і зменшення %% відрахування на запасні фонди ПСК.

3. Невдала господарка х/ повітових кооперативних центрів, що в значній мірі ослабила економічну міць деяких союзів, а в деяких випадках навіть довела до ліквідації кількож до того часу економічно-сильних ПСК.

4. Недостаточний розмір вплвивів уділів до ПСК від кооператив I.ст. Розмір уділових капіталів ПСК бувби значно більшим, наколиби кооперативи I.ст. вплачували на рахунок уділів до своїх союзів таку частину свого власного майна, яку передбачували Рада і Дирекція РСУК, а саме: половину власних фондів кооператив 1 ст.

Наколиб всі повітові кооперативні центри в свій час ~~зафіксували у своїх /старих/ статутах хх/~~ цю провідну думку

х/ Під "господаркою" - розуміємо не тільки торговельні операції, а також - збирання уділів, інструкторсько-люстраторську працю ПСК і т.п.

хх/ Нові статути ПСК ставлять розмір вплачених уділів до повітових кооперативних центрів в залежности від висоти торгів кооператив 1.ст.

+ 500.000 зл. з 1928 на 1929 = 67% + 350.000 зл. з 1929 на 1930 = 32%; це нормально

була "тверда валюта"

Ради й Дирекції РСУК ~~та~~ перевели ії в життя в своїх районах праці, тоді-б картина збільшення власних фондів ПСК малаби слідуючий вигляд:

Табеля 3.

Уділовий капітал ПСК, в порівнанню з власним майном кооператив I.ст.

	Власне майно ко-в I.ст.	Дано на уділ до ПСК	Те, що мало бути дано на уділ до ПСК /з вл.фондів к-в 1 ст./	Побрано від ПСК товарового кредиту
1926	3,146.936.18	110.932.72	1,573.468.--	214.640.99
1927	4,955.713.89	273.925.47	2,477.856.--	496.851.53
1928	7,411.545.--	460.197.--	3,705.772.--	841.707.--
1929	10,471.716.--	735.795.--	5,235.858.--	1,966.473.-- ✓
1930	12,081.856.--	961.787.01	6,040.928.--	1,889.329.20 ✓

Порівнання суми вплачених до ПСК уділів з сумою побраних від ПСК кредитів показує, що кооперативи 1 ст., завдяки хибній, кредитовій політиці Союзів, зуміли не тільки вибрати /шляхом товарового кредиту/ свої вплачені до ПСК уділи, але і побрати ще на безпроцентовий кредит на таку саму суму товарів, саме: в 1930. р. було дано на уділ до ПСК зол. 961.787.01 і побрано від ПСК товарового кредиту на суму зол. 1,889.329.20.-- х/

Наколиб низові кооперативи вплатили на рахунок уділів до своїх ПСК тільки половину власних уділів, або тільки половину своїх запасних капіталів, то і тоді справа забезпечення повітових кооперативних центрів у власні фонди малаби більш оптимістичний вигляд і виглядала-б так:

х/ В сумі власних фондів кооператив I.ст. є також ~~xxxxxx~~ власні фонди таких кооператив /к-ви району Мостиска, Турка, Лемківщини і по части північно-західних земель/, які за браком власних ПСК, не приймали участи в справі уфундовання кооперативних надбудов II.ст. у власні капітали. (Випущення [illegible] не зроблено тільки тому що це справило би величезні труднощі)

це треба викинути, бо загалом обрахунок не вірний

Табеля ч.4.

Уділовий капітал ПСК, в порівнанню з запасними фондами коо-в I.ст.

Роки	Запасні фонди	Уділи	Дано на уділ до ПСК
1926	1,759.284.45	1,387.651.73	110.932.72
1927	2,970.718.75	1,984.995.14	273.925.47
1928	4,738.597.--	2,672.948.--	460.197.--
1929	6,784.909.--	3,686.807.--	735.795.--
1930	8,230.527.--	3,851.329.--	961.787.01

Наведені табелі коментарів не вимагають, ясно доводячи, що вплата кооперативами I.ст.квот на уділи до поодиноких ПСК - не відбувалася по заподаному РСУК рецепту. Звідси -слабе вивінування ПСК у власні засоби, звідси- великий процент чужих капіталів в оборотових фондах ПСК, звідси - зайво виплачені проценти за користанню затягненим кредитом, звідси - непевність і захитання в добу сучасної критичної економічної конюнктури, що не мало-б місця при їх самовистарчальній господарці ПСК.

Таким чином, на цю дуже важливу справу забезпечення ПСК у власні оборотові засоби в свій час не звертался належної уваги, хоч і малася можливість стягнути від низових кооператив належну кількість уділових капіталів. Для успішного полагоджения цієї справи бракувало тільки доброї волі керуючих органів поодиноких повітових центрів.

Тепер, коли справа забезпечення ПСК у власні оборотові засоби стала майже одинокою дорогою удержання поодиноких союзів при життю, починається енергійне стягання від кооператив I.ст.уділів, боргів і т.п.

Як при добрій волі керуючих органів ПСК можна успішно перевести акцію стягання уділів від низових кооператив навіть в су-

часну добу економічної депресії - показує приклад з ПСК Сокаль, який за короткий час діяльности / 1931.р./ зумів стягнути /притиснений обставинами/ від кооператив свого району праці на рк уділів таку скількість їх власного майна, яку не спромігся стягнути за 7 літ своєї попередної діяльности.

Як другий приклад доброї волі керуючих органів ПСК можна навести ПСК Борщів, який на кінець 1931.р. стягнув від своїх кооператив / 63 кооперативи, яких власні фонди виносили квоту зол.218.274.83/ на рахунок своїх уділів суму у висоті зол. 99.502.18, себто :майже половину власних фондів кооператив свого району праці. Анальоґічний вислід доброї волі завважуємо також в районі праці ПСК Бучач і в районах діяльности других поокремих союзів.

Для такої успішної акції збирання уділів - треба було для наших ПСК аж такого великого товчка, як світова сільсько-господарська кріза, щоби здвигнути з мертвою точки цю дуже важливу справу в організаційно-торговельнім життю союзних кооператив.

Слабе заосмотрення у власні капітали - примушувало ПСК шукати збільшення своїх оборотових фондів через затягнення на стороні готівкового і товарового кредиту, який уділювали для ПСК переважно "Центросоюз" і "Народня Торговля" у Львові.

Розмір чужого капіталу в оборотових фондах ПСК показує слідуюче зіставлення:

Табеля ч.5.

Затягнені кредити ПСК за 5 літ:

Роки	готівкою:	товарами:	інші:х/	Чуже майно разом:
1926	458.171.75	316.355.52	136.442.15	910.969.42
1927	1,147.905.54	512.565.21	131.871.18	1,792.341.93
1928	1,715.246.--	694.363.--	969.807.--	3,379.416.--
1929	3,360.507.--	1,101.082.--	1,460.400.--	5,921.989.-- ✓
1930	1,145.866.71	1,247.660.10	3,094.497.41	5.488.024.22 ✓

1930 чуже зменш. о 434.000
власне зросло о 350.000

х/ переходові суми, довжні відсотки, довжна адміністрація і т.п.

Продовження табелі ч.5.

Затягнені кредити ПСК за 5 літ:

Роки	ПЕРЕСІЧ НА І. ПСК			
	готівкою:	товарами:	інші :	Разом:
1926	18.326.87	12.654.22	5.457.68	36.438.77
1927	42.515.01	18.983.90	4.884.12	66.383.03
1928	53.601.4	21.698.8	30.306.5	105.606.7
1929	101.833.5	33.366.1	44.254.6	179.454.2
1930	28.646.7	31.191.5	77.362.5	137.200.7

Як бачимо, чужі капітали союзів кооператив з року на рік зростають. В 1930.р. - після порозуміння з РСУК ~~(кооперативи 3 ст.~~ xx) "Центросоюз" ~~і "Народна Торговля"~~/ перестали удільовати ПСК готівкових кредитів.x) Цим (а також зменшенням вкладок до оборотів ПСК) пояснюється зменшення готівкового кредиту повітових кооперативних центрів зі суми зол.3,360.507 в 1929.р. до суми зол.1,145.866.71 в 1930.р., яка квота ще залишилася до сплати в 1931/32 рр.згаданим кооперативам 3 ст.xx) В звязку з цим чужі фонди ПСК, не дивлючись на те, що товаровий кредит з року на рік не перестав рости/ хоч в 1930.р., завдяки протиборговій акції РСУК, значно зменшив темпо свого росту/ - в 1930.році зменшилися на кругло 450.000 зол. загально / 7.9%/ і на кругло зол. 42.000.-, в пересічи на кожний ПСК.

Як збільшувалося власне і чуже майно повітових кооперативних центрів /у відсотках і абсолютних цифрах/ показує слідуюча табеля:

---

x/ переважно у формі викуплення запротестованих векслів повітових кооперативних центрів.

xx) Завважуємо, що зменшення готівкових і темпа росту товарових кредитів повітових центрів відбувалося до де-якої міри коштом збільшення зобовязань ПСК на рахунку інших (залеглости, переходові суми і т.п.), що являється негативном проявом невідповідного господарювання.

xx) В пересічі на 1 ПСК розмір товарового кредиту впав з зол. 33.361.1 (1929 р.) на зол. 31.191.5 в 1930 р.

Табеля ч.6.

Оборотові фонди ПСК за 5 літ праці:

Роки	Власне майно ПСК	%% збільшення	Чуже майно ПСК	%% збільшення	Оборотові фонди разом:	Відношення власних до чужих фондів ПСК x/
1926 xx/	148.650.61	144.2	910.969.42	54.9	1,059.620.03	1:6.7
1927	352.565.13	137.2	1,792.341.93	96.7	2,144.907.06	1:4.8
1928	651.486.--	84.8	3,379.416.--	88.5	4,030.902.--	1:4.7
1929	1,088.384.--	67.0	5,921.989.--	75.3	7,010.373.--	1:5.2
1930	1,441.658.56	32.4	5,488.024.22	-7.9 xxx/	6.929.682.78	1:5.3 xxxx/

Розмір складових частин оборотових фондів повітових кооперативних центрів представляється, таким чином, у дуже некористнім світлі. Процес зменшення чужих капіталів в складі оборотових фондів ПСК, яке помічаємо в 1926.р., а саме - 1:6.7 / в р.1925 відношення власних до чужих фондів ПСК було, як 1:9.7/, а також в рр.1927 / 1:4.8/ і 1928 / 1:4.7/ - ~~припиняється~~ припинюється в р.1929., щоби в цім році дати зріст чужих капіталів у відношенню до власних фондів ПСК на 0.5% / 1:5.2/. В 1930.р., ~~в звязку~~ не дивлячись на вже згадане припинення ~~з уділення кооперативами 3 ст.~~ готівкових кредитів для ПСК - це відношення ~~спадає~~ збільшується на ~~0.2%~~ 0.1% і становить, як 1:5.3. Отже, в цім році чужі капітали в більше ніж 5 разів перевищували власні фонди ПСК.

В 1931.р., зогляду на нові страти в повітових кооперативних центрах, ситуація в складі оборотових фондів ПСК ще більш погір-

---

x/ На підставі даних статистики РСУК відношення власних до чужих фондів ПСК ріжнилося від наведених цифр і становило: в р.1926 - 1:61, в р.1927 - 1:5.2, в р.1928 - 1:5.3. Ріжниця походить з того, що статистичний відділ РСУК не враховував до власних фондів ПСК білянсових надвишок.
xx/ В порівнанню з р.1925.
xxx/ Зменшення, в порівнанню з р.1929.
xxxx/ По відрахуванню страт ПСК за 1930 в кворі ~~...~~ зл. 407.389.78

шиться і буде наближатися /без великої помилки/ до стану 1926. р.х/

Рік 1932., в звязку з енергічно розпочатою протиборговою акцією РСУК, має принести значні зміни в складі оборотових фондів на користь власних капіталів ПСК.

Щоби дати відповідь на те, яке примінення знаходили чужі капітали в господарськім життю повітових кооперативних центрів - розглянемо слідуючу табелю:

Табеля ч.7.

Примінення чужих капіталів в господарськім життю ПСК:

Роки:	Затягнений товаровий кредит ПСК хх/	%% Збільшення	Уділений товаровий кредит коо-ам І.ст.	%% Збільшення
1926 ххх/	316.355.52	28.7	214.640.99	78.8
1927	512.565.21	62.0	496.851.53	131.5
1928	694.363.--	35.4	841.707.--	69.4
1929	1,101.082.--	58.6	1,966.473.--	133.6
1930	1,247.660.10	13.3	1,889.329.20	— 4.0 хххх/

Продовження табелі ч.7.

Збільшення суми уділених, в порівнанню до суми затягнених кредитів ПСК:

Роки	%% відношення уділених товарових бурів до затягненого тов. кредиту	в абсолютних цифрах	в %%
1926	67.8	101.714.53	- 47.4 ххххх/
1927	96.9	15.713.68	— 3.2 хххххх/
1928	121.2	147.344.--	21.2
1929	178.6	865.391.--	78.6
1930	151.4	641.669.10	51.4

х/ На разі не маємо даних про стан складових частин оборотових фондів ПСК за 1931.р.

хх/ Для більш яскрового підкреслення хибної господарки де-яких ПСК в цім зіставленню наводимо тільки кредит ПСК, затягнений в товарах, не звертаючи уваги на готівковий кредит, який кредитовій політиці повітових центрів надає ще більш сумного вигляду.

ххх/ Зменшення в порівнанню з 1925.р., де товаровий кредит ПСК виносить квоту зол.407.284.73.

хххх/ Зменшення в порівнанню з 1929.р.

ххххх/ і хххххх/ В 1926 і 1927.рр. було уділено кооперативам І.ст. менше кредитів, в порівнанню до суми затягнених в тих роках кредитів на зол.101.714.53 або 47.4% в 1926.р. і на зол.15.713.68 або 3.2% в 1927.р.

Наведена табеля дає на поставлене вгорі запитання дуже просту відповідь, а саме: повітові кооперативні центри побирали / за певним процентовим обтяження ціни/ на кредит товари длятого, щоби доставлений товар негайно / і розуміється - безпроцентово / розборговувати кооперативам I.ст. Цим шляхом велася успішна деморалізація низових кооператив, яких привчалося до легкого життя на кредит. Що торкається повітових кооперативних центрів, то останні, не осягаючи з такої торговельної політики жадних матеріяльних користей для себе, натомість значно погіршували свій матеріяльний стан новими трудностами фінансового характеру.

Придивляючися ближче цифрам вгорі наведеної табелі - бачимо, що вже з 1927.р. починаючи - сума уділених ПСК товарових кредитів / кругло 500.000 зол./ майже рівнялася квоті затягнених кредитів в товарах / кругло 512.000.-зол./. В р.1928 квота розборгованих товарів вже перевищувала квоту затягненого товарового кредиту на суму зол.147.344. / 21.2%/, в р.1929 - перевищувала на суму зол.865.391 / 78.6%/ і в р.1930 - на суму зол.641.669. або 51.4%.

З цього слідує, що значна частина затягнених ПСК готівкових кредитів /близько 900.000 зол. в 1929.р. і близько 700.000. зол. в 1930.р./, за користання якими платилося великі суми/ в р. 1926 було виплачено на рахунках: відсотків, провізії, комісу, курсових ріжниць і т.п. - зол.62.214.70 x/ , в р.1930.- кругло 700.000 зол./ - призначалася на закуп товарів, які безпроцентово розборговувалися кооперативам I.ст. Трансакція, яку ніяк не можна порадити як примір до наслідування!

Застосування такої торговельної політики в господарськім життю повітових кооперативних центрів привело останніми часами певну скількість ПСК до дуже тяжкого фінансового положення. Такий сумний вислід експерименту з уділенням кредитів в ПСК, /а також -

---

x/ Дані з еляборату: "Огляд діяльности ПСК за 1926.р." -дир. М. Капусти, якого цінними вказівками я з вдячністю користувався при писанню цеї розвідки.

Vxxx.

Разом з тим процентове відношення уділених тов. боргів до загального тов. кредиту починаючи з 1926 р. безустанно зростає і тільки в 1930 р. завдяки діючій протибанковій акції РСУН дає спадок у висоті 27.2% в порівнанні до попереднього року.

в низових кооперативах /,що ішов в розріс з прінціпами Рочделя, може послужити на майбутне дуже добрим остерігаючим прикладом невідповідного господарювання.

З цією погубною практикою союзних кооператив вже від довшого часу провадить рішучу боротьбу РСУК і Центросоюз. Рік 1930, як вислід цього змагання РСУК, вже показує зменшення висоти уділених ПСК кредитів на 4.0 %, в порівнанню з попереднім роком. Минулий 1931.рік, який проходив під гаслом енергійної боротьби з кооперативними боргами, має дати значне зниження проценту розборгованости товарів. В рр.1932/33 - мається надія перейти до 100% безборгового торгу.

Таким чином, кооперативні центри, зогляду на малі власні оборотові засоби, примушені були чужими капіталами збільшувати свій оборотовий фонд. На що саме і в який спосіб витрачалися затягнені кредити - на це вже дала відповідь вгорі наведена табеля.

Яке приміненння знаходили в життю ПСК власні капітали, на це запитання дає відповідь слідуюче порівнання:

Табеля ч.9.

Приміненння власних капіталів в господарськім життю ПСК:

Роки	Запасні фонди ПСК	Уділи ПСК:	Нерухомости ПСК:	Рухомости ПСК:	Льокації ПСК:	Запаси товарів ПСК:
1926	37.717.89	110.932.72	57.234.35	41.937.13	33.113.88	578.459.
1927	78.639.66	273.925.47	120.732.34	73.643.83	83.978.38	1049.024.
1928	191.289.--	460.197.--	331.307.--	118.468.--	121.848.--	1771.879.
1929	352.589.--	735.795.--	695.715.--	220.441.--	231.881.--	2844.157.
1930	479.871.55	961.787.01	907.367.89	240.633.64	278.029.82	2073.396.

Як бачимо, частину власних фондів ПСК було поміщено: в льокаціях /уділи й іншого характеру вкладки/, частину було ужито на закуп рухомостей /переважно -необхідних бюрових уряджень/, а решту було розходовано на будівлю, евентуально, закуп власних домівок. На закуп

товарів, таким чином, вже забракло власних капіталів.

Коли в перших двох випадках - така льокація власних фондів ПСК диктувалася конечною необхідністю, в третім випадку (недвижимости) - це був нерозважний крок, викликаний до де-якої міри хибною амбіцією, який привів до унерухомлення власних капіталів повітових центрів якраз в добу найгострішої скрути за грошем. Таке необачне унерухомлення власних фондів ПСК - було одною із найголовніших причин тяжкого перебігу сучасної сільсько-господарської кризи в життю українських кооператив.

Аналізуючи наведений цифровий матеріял - знаходимо, що в 1926.р. повітові кооперативні центри витратили на будівлі власних домівок на зол. 19.516.46 більше від квоти власних резервових капіталів, що дає 51.8% запасних фондів ПСК за 1926.р. В р. 1927 - витратили більше на зол. 42.092.68, що дає 53.5% запасних фондів ПСК на той рік. В 1928.р.- витратили більше на зол. 140.018.- що дає 73.2% запасних капіталів ПСК на той рік, в 1929.р.-витратили більше на зол. 343.126.- /97.3%/ і в р. 1930.- витратили більше на квоту зол. 427.496.34, що дає 89.1% власних фондів ПСК за 1930.р. Отже, з поглиблюванням кризи, як бачимо, збільшувався розмір унерухомлення власних фондів ПСК (в будівлю домівок).

Таким чином, на будівлю власних домівок повітових кооперативних центрів в р. 1930./як і в попередних роках/ були витрачені всі резервові фонди ПСК, а також було взято на цю ціль кругло пів міліона золотих / зол. 427.496.34/ з рахунку уділових капіталів.

Коли ми підсумуємо наведені інвестиції власних фондів повітових центрів за 1930.р. /нерухомостей - зол. 907.367.89, рухомости - зол. 240.633.64 і льокації - зол. 278.029.82 /і одержану квоту /зол. 1,426.035.35/ відрахуємо від загальної суми власних фондів ПСК / зол. 1,441.658.56/, - дістанемо розмір власних вільних фондів 40 ПСК, що буде виносити зол. 15.627.21 ..... на зол. 5,488.024.22 чужих капіталів ПСК, не враховуючи в цю суму зол. 2,270.746.81 векслевого кредиту.

Колиж ми додамо до власних фондів ПСК на 1930.р. білянсові надвишки, що в тім році виносили квоту зол. 27.713.81 і від одержаної суми / зол. 1,469.372.37/ віднімемо тогорічні білянсові стра-

ти /зол. ~~377.524.61~~ зол. 407.389.78/ ~~(і непокриті страти за 1929.р. /зол. 45.366.19/,разом страт на квоту зол.422.890.80,)~~ - дістанемо розмір власного майна повітових кооперативних центрів на день 31.грудня 1930,р.у висоті зол. ~~1,046.481.57~~ 1.061.982.59, в той час,як наведені інвестиції,як бачили,виносили в тім році суму зол.1,426.035.35.Отже,в сумі витрачених власних коштів на недвижимости,движимости й льокації було на квоту зол. ~~379.553.78~~ 364.052.76 унерухомлено також і чужих капіталів,які були ужиті переважно на будівлю власних домівок ПСК.

Таким чином,будівля кооперативних ~~будівок~~ домівок відбувалася, за браком власних засобів,майже на половину / 41.8%/на випозичені капітали,що являється великим ризиком ~~на відбудову~~ навіть в добу економічного підйому.Ці хибні господарські потягнення керуючих органів ПСК дуже болюче відбилися в 1930 і 1931 рр. /кульмінаційний пункт світової кризи/на ~~жер~~ матеріяльнім стані повітових кооперативних центрів,вимагаючи від "Центросоюза"і других кооперативних надбудов III.ст.великих /і дійсно понесених жертв/,в напрямі санації захитаних такою господаркою союзів.

Переходячи до характеристики торговельної діяльности повітових кооперативних центрів /останньої наміченої до розгляду в цім нарисі ділянки праці ПСК/ - завважуємо на підставі поданого матеріялу,що купівля товарів ПСК відбувалася виключно на випозичені капітали.

Як збільшувався розмір купна і продажі товарів ПСК за ці 5 літ діяльности -показує слідуюче порівнання:

Табеля ч.8.

Торговельна діяльність ПСК за 5 років:

Роки	Купно і продаж товарів ПСК загально:			
	Купно	%% збільш.	Продаж	%% збільш.
1926	7.072.352.82	--	8.597.950.99	--
1927	13.401.686.41	89.5	15.825.858.12	84.1
1928	13.950.300.--	4.1	17.122.983.--	8.2
1929 x)	24.279.119.--	74.0	25.044.228.--	46.3
1930	25.502.488.--	5.0	27.591.053.--	10.2

x) Порівнання %% збільшення закупна і продажи товарів за 1929, свідчить про захват консервації грошевих капіталів ПСК в надмірній скількости запасу товарів.

Продовження табелі ч.8.

Торговельна діяльність ПСК за 5 років:

Роки	Купно і продаж товарів в пересічи на 1 ПСК			
	Купно	%% збільш.	Продаж	%% збільшен.
1926	282.894.11	--	343.918.04	---
1927	496.358.76	75.4	586.142.89	70.4
1928	435.947.--	13.4 x/	535.093.--	9.7 x/
1929	735.730.--	68.7	758.916.--	41.8
1930	637.562.--	15.4 x/	689.776.32	10.0 x/

Як ~~ми~~ бачимо, в 1927.р.було закуплено всіми ПСК товарів на суму зол.6,329.333.59 більше, ніж в попереднім році /що становить 89.5% закупна 1926.р./, в 1928.р.було закуплено на зол. 548.613.59 більше закупна попередного року, що дає 4.1% закупна 1927.р., в 1929.р.- більше на зол.10,328.819, що дає 74.0% закупна 1928.р./Раптове збільшення закупна товарів в 1929.р. поясню́ється енергічним форсуванням на село сільсько-господарських машин і штучних погноїв, які в тім році мали серед низових кооператив найбільший попит./В 1930.р.закуп товарів збільшився, в порівнанню з 1929.р., на суму зол.1,223.369.- або на 5.0% закупу попередного року.

Таким чином, процент росту закупів товарів /загально і в пересічи на кожний ПСК/ був найбільшим в рр.1927 і 1929, найменшим - в р.1928-1930, при чім в пересічи на 1 ПСК рр.1928 і 1930 дають зменшення розміру ~~закуплених~~ закуплених товарів на 13.4% і 15.4%, в порівнанню з попередніми роками.

Загальне збільшення закупів товарів в 1930.р.пояснюємо:

1.Збільшенням кількости ПСК в 1930.р./в 1929.р.-було

---

x/ зменшення, в порівнанню з попередніми роками.

39 ПСК, в 1930-ЖЖЖ 40; в 1929.р.- надіслало дані до РСУК -33, в 1930.р. - 40 ПСК/.

2. Відчиненням нових складниць ПСК.

3. Збільшенням карности кооператив I.ст. в наслідок збільшення кооперативної свідомости і організаційної праці на місцях.

Докладніше вписано в книгу. 4. ...

Картина збільшення торгів всіх повітових кооперативних центів за цей період часу мала слідуючий вигляд: в 1927.р. - торги ПСК збільшилися на зол. 7,227.907.13, в порівнанню з 1926.р, що дає 84.1% збільшення торгів попередного року, в 1928.р.- збільшилися на зол. 1,297.124.88 або 8.2% торгів попередного року, в 1929.р. - збільшилися на зол. 7,921.245. або 46.3% торгів попереднього року /зріст торгів 1929. року пояснюється великим попитом в цім році на штучні погної і сільсько-господарські машини/ і в 1930.р. - торги збільшилися на зол. 2,546.825., що дає 10.2% торгів попередного року.

Збільшення торгів ПСК /разом/ в 1930.р. пояснюємо тими самими причинами, що й збільшення в тім році розміру закупу товарів, а також ще й тим, що в 1929.р. не були узгляднені в торгах деякі торговельні операції Союзів/продукти, посередництво і т.п./.

Так!

Це збільшення торгів ПСК в 1930.р. - вважаємо нормальним явищем, бо стоїмо на становищі, що кооперативний рух в часі найбільшої господарської скрути набирає найбільше сил до зміцнення своїх старих позиций та поширення свого впливу на нові, ще не охоплені рухом кооперації, райони.x/

---

x/ Зменшення покупної сили консументів, в наслідок спаду цін на продукти сільського господарства в нормальних умовах правильної кооперативної діяльности мусить знайти повну компенсату у виді збільшення торгів союзних кооператив, в звязку з приєднанням нових членів і нових районів праці/, які до цього часу служили жерелом збогачення для посередників/, а також в звязку з поширенням впливу кооперації на нові ЖЖЖЖЖЖ галузи економічної діяльности.

До часу осягнення 100% розміру скооперування населення і поокремих ділянок економічної діяльности- не маємо права вважати світову сільсько-господарську кризу за головну причину зменшення торгів, захитання і ліквідації деяких кооперативних заснованнь і цим слабим аргументом прикривати старі занедбання і оправдувати власну організаційну слабість.

Все-ж в р.1931/32 / не маємо ще статистичних даних за ці роки/слід чекати зменшення розміру торговельної діяльности деяких більш слабих /організаційно і матеріяльно/ ПСК. Це евентуальне зменшення торгів - буде льогічним вислідом не пануючої нині економічної депресії, а вислідом невідповідної господарки повітових кооперативних центрів, що далеко відійшли від єдино-правильного шляху, наміченого прінціпами Рочделя.

РСУК, як було вже зазначено, провадить з цими ухилами рішучу боротьбу. Кинений ним на селах клич "торгуймо тільки за готівку" - зачинає нарешті знаходити зрозуміння і ширше приміненння. Маємо відомости, що в тих кооперативах, які припинили /цілковито/боргування -торги зростають.

Коли українські кооперативи зрозуміють вагу прінціпів Рочделя і станут твердо на шлях правильної кооперативної діяльности / а до того вже ідемо/, сучасна економічна кріза не тільки не зруйнує кооперативного життя нашого села, а навпаки- його зміцнить.

Як на доказ цього твердження -наводимо приклад з двома кооперативами станиславівського повіту, які, діставши в 1931.р. добрий провід, розвинули відповідну кооперативну пропаганду в своїх районах праці та змінивши свою дотеперішну систему господарки на господарку згідну з прінціпами Рочделя - в 1931.р.збільшили свої торги /в порівнанню до 1930.р./ на 100 і 166.6%%, а саме:

1.Кооператива "Власна Поміч"Сілець, що торгувала в 1930.р.- 6.000 зол., в 1931.р.збільшила свої торги до квоти зол. 16.000 або на 166.6% торгів попередного року і

2.кооператива "Сільський Господар"в Хриплині, що мала в 1930.р.торгів на суму зол.14.000.-, в 1931.р.-збільшила свої торги до квоти зол.28.000,, що становить 100% збільшення торгів в порівнанню з попередним роком. Таких кооператив, по твердженню ревізорів РСУК, є більша скількість в районах праці по-окремих

ПСК.

В цей час, коли хитаються і масово банкротують великі капіталістичні підприємства, анлійська правильно поставлена кооперація росте, виказуючи значні білянсові надвишки, - другий доказ зазначеного твердження.

Таким чином, правильно організованим і добре веденим кооперативам - не є страшна ніяка економічна кріза, бо кооперативний рух повстав зі страшного економічного безладдя, скріпився в нім і виріс в могутній організм; длятого те, що є загрозою і загибеллю для капіталістичних підприємств - є дуже добрим ґрунтом для збільшення, як кількости кооператив так і згрупованих в них членів, на що дали блискучий доказ на прінціпах Рочделя засновані і проваджені анлійські кооперативи. Уяву про торговельну дисціпліну повітових торговельних центрів дає слідуюче зіставлення:

Табеля ч.10.

Повітові союзи кооператив закупили:

Роки:	в кооп. установах:	%%	у членів ПСК:	%%
1926	4.417.713.41	62.5	"	-
1927	6.556.268.11	48.9	-	-
1928 x/	брак даних ~~873.376.--~~	~~6.3~~	-	-
1929	9.498.183.--	39.1	2.551.329.--	10.5
1930	11.513.720.--	45.1	3.618.255.--	14.2

Продовження табелі ч.10.

Повітові союзи кооператив закупили:

Роки	в державних уст.	%%	У приватників	%%
1926	529.996.28	7.5	2,124.643.13	30.0
1927	575.275.81	4.3	6.270.142.49	46.8
1928 x/	брак даних ~~66.348.--~~	~~0.5~~	~~13.010.576.--~~	~~93.2~~
1929	5.376.166.--	22.5	6.853.441.--	28.2
1930	880.764.--	3.5	9.489.749.--	37.2

x/ в 1928 р. не всі ПСК надіслали до РСУК дані про свою торговельну дисципліну. З другого боку мала торговельна дисципліна ПСК в 1928 р. пояснюється також й тим, що повітові центри в надісланих до РСУК статистичних даних — хибно розділили купно товарів в коопер. установах і приватників.

Як бачимо, кооперативна дисципліна ПСК, починаючи з 1929.р. постепенно вирівнується і в р.1930. вже становить 45.1% загальної суми всіх торгів / ~~жш~~ в поокремих ПСК торговельна дисципліна вагається між 40-85%/.

(Коли порівнаємо торги Центросоюза за 1930.р./зол. 12,423.320.-/ з квотою закупна товарів союзами кооператив в кооперативних установах за той сам рік /зол.11,513.720.-/- побачимо, що розмір закупна товарів ПСК в кооперативних установах становив в тім році 92.7% всіх торгів Центросоюза.)

Різке збільшення суми закупна товарів з державних установ в 1929.р./зол.5,376.166.-/ пояснюється одержанням союзами кооператив в тім році від уряду концесій на продаж соли /гуртівні/. В 1930.р., в наслідок того, що від усіх ~~майже~~ ПСК концесії на сіль були відібрані, квота закупна в державних установах зменшилася на суму зол.4,495.402.- або 510.4% /в порівнанню з попереднім роком/ і дала тільки зол.880.764. або 16.3% закупна ж 1929.р.

Щоби закінчити цей огляд поокремих ділянок праці ПСК за 1926.- 1930.рр., - наведемо ще дані про матеріяльний вислід торговельної діяльности повітових кооперативних центрів за цей період часу:

Табеля ч.11.

Матеріяльний вислід праці ПСК за 5 літ.

Роки	Страти	%% збільш.	Зиски	%% збільш.
1926	26.987.47	-	12.786.84	--
1927	26.601.03	1.45 xx/	46.839.04	266.3
1928	21.860.--	21.6 xx/	92.820.--	98.2
1929	50.039.--	128.9	92.638.--	0.19 xx/
1930	~~377.524.61~~ 407.389.78 x/	~~xx/654.4~~ 714.1	27.713.81	234.2 xx/

x/ ~~Ужжжжжжж~~ В сумі страт ПСК за 1930.р. слід зазначити страти 4х вже неіснуючих союзів, які протягом 1930/31 рр. ~~ккк~~ впали жертвою світової кризи, точніше -жертвою власної організаційної слабости і яких страти виносили квоту зол.131.611.50. Решту страт / зол. ~~2...~~ 275.778.28/ спричинили 15 ПСК, яка сума становить зол.18 385.21 ~~ккк~~ страт в пересічи на 1 ПСК. xx/ %% зменшення в порівнанню з попередними роками.

275.778.28

18.385.21

V-вставка

20

Великий розмір страт ПСК за 1930.р./ зол. ~~377.524.61~~ 407.389.78, ~~що~~ становить ~~654.4%~~ 714.1% збільшення в порівнанню з попереднім роком. V не був наслідком цілого комплексу тісно звязаних між собою причин організаційного характеру, з яких найважнішими булиб:

1.Слабе уфундування ПСК у власні капітали /дивись табелю ч.3./

2. Завеликі чужі капітали в складі оборотових фондів ПСК, завдяки чому власні фонди повітових центрів не є в здоровім відношенню до суми затягнених кредитів./дивись табелю ч.6./

3. Велика розборгованість товарів /дивись табелю ч.3./

4. Безбуджетова господарка або діяльність "на сліпо", яка переважно кінчається вислідом дефіцитовим.

5. Великі запаси товарів, які непотрібно консервують грошеві капітали, примушуючи ПСК затягувати нові, дорогостоючі кредити /нормально запас товарів ПСК має рівнятися пересічи місячних торгів/.

6. Необережне унерухомлення в будівлях власних домівок всіх власних і дуже значну кількість випозичених капіталів./ Дивись табелю ч.9./

7. Брак відповідних до праці /~~з~~ проводу/ людей -ідейних фахівців-кооператорів, а також неуміле обсадження людським матеріялом відповідальних місць в повітових центрах.

8. Зменшення в добу найбільшої потреби організаційних апаратів ПСК.

9. Низька торговельна дисципліна низових кооператив, в ~~xxxxxxxxx~~ наслідок слабої організаційної праці на місцях ~~xxx~~ поокремих ПСК.

10. Неналаднаний збут сільсько-господарських продуктів /збіжжа, яйця/. страта, надлишок

11. Зменшення торгів низових кооператив / не в наслідок впливу світової кризи/, а в звязку з приміненням в господарськім життю кооператив псевдо-кооперативних методів господарювання.

Крім цих вгорі зазначених тісно звязаних з собою організаційних блудів на розмір страт повітових кооперативних центрів в 1930.р.мали значний вплив також:

1.Понесені ПСК страти на продажі яєць в часі спаду цін 1929.р. (Квота і...); 64.000 зол.

2.Понесені страти в часі осінних подій 1930.р. і

3.На щастя - дуже рідкі зловживання поокремих чинників в складі керуючих органів ПСК.

Перераховані вгорі найголовніші організаційні недомагання вже від ряду довгих літ непомітно підточували хорий організм повітових кооперативних центрів.

Світова господарська кріза,ціною кількох найбільш організаційно занедбаних союзів,виявила на світло дня ці найслабші сторони організаційної будівлі ПСК,примушуючи в цей спосіб захитані союзи подбати про радикальне лікування старих занедбань.В цім полягає позитивний вплив світової крізи на організаційне життя союзних кооператив.

Нині провадиться за допомогою РСУК і кооперативних надбудов III.ст.,енергійна санація захитаних союзів.

Віримо,що ця праця увінчається успіхом і повітові кооперативні центри,позбувшися методів капіталістичного господарювання,зустрінуть вже недалекий час економічного підйому у більш ніж до цього часу здоровім вигляді й сильнім складі.

Др.П.Панченко.

Львів,10.лютого 1932.р.

22

Львів, дня 31.жовтня 1931.р.

Орт

До
ХВАЛЬНОЇ ДИРЕКЦІЇ
РЕВІЗІЙНОГО СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ
у Львові.

Маємо честь звернути увагу Хв.Дирекції, що на рік 1933. припадають такі важні річниці у нашій кооперації:

1) 1863 - Основання першої хліборобської артілі з доходів якої створено першу споживчу крамницю в селі С., повіт Сороки на Бесарабщині, тепер в Румунії.
2) 1868 - Київське споживче товариство, друге на Україні, а перше українське національне, в ньому працювали Зібер, Драгоманів і т.д.
3) 1873 - М.Левітський закладає шкільну кооперативу в гімназії, першу на Холмщині, з якого то часу датується його кооперативна діяльність.
4) 1873 - основується Товариство Кредитове в Тисьмениці.
5) 1883 - основання Народньої Торговлі.
6) і 7) 1898 - Кр.Союз Кредитовий і Сільський Господар у Львові.
8) 1903 - РСУК у Львові.

Тому, що ці річниці мають для нашої кооперації велике значіння, а підготовка їх обходу вимагає принайменше одного року часу, пропонуємо, щоби Хвальна Дирекція взяла обхід цих ювилеїв під розвагу так, щоби їх можна було в час і гідно підготовити. З окрема пропонуємо у звязку з цими ювилеями випустити в році 1933 ряд книжок з історії нашої кооперації, головно із тих її моментів, які відносяться до наведених річниць.

Андрій Жук

М.Кобринський   Євген Храпливий

Ел. рішення Дирекції РСУК
з дня 2.ХІ.1931.

27.травня 31

Ревізійний Союз Українських Кооператив з вдячністю підтверджує одержання Вашого теплого листа з дня .... і висловлює глибоку подяку за всі заходи,яких Ви і Міжнародній Союз вжили в справі пацифікаційних терпінь і страт,що їх понесли українські кооперативи і кооператори підчас осінніх подій в Польщі.Рівнож ми щиро зворушені Вашим заінтересованням щодо загальних умов життя української кооперації під Польщею і радо подаємо нище кілька фактів,що ілюструють її правне положення.

1. На всіх землях Польщі обовязує оден кооперативний закон з дня 29. X.1920 року і оден закон про мову в судах з дня 31 VII.1924 р.,в якім,хоч і у вузьких рямках,означено право національної меншини користуватися рідною мовою в зносинах з судами.Хоч останній закон обовязує від 1924 року і поширюється як на Галичину,так і на Волинь,волинські окружні суди в приміненні до укр.кооперації довго не визнавали цього закона,а Окружний Суд в Луцьку і досі його не визнає мимо виразного поручення Міністерства справедливости з дня 12.травня 1927 року ч.1145/27 і кількакратного поручення предсідника апеляційного суду в Люблині.

Правда,був короткий час в 1929 році,коли луцький суд згодився виконувати закон і приймати статути кооператив в українській мові,але обставив те такими труднощами,що значно утруднювали а часом унеможливлювали організацію кооператив.Вистарчить тут згадати,що суд незаконно і всупереч порученню Міністерства жадав,щоби всі члени кооперативи представили урядові докази: а)що вони є польськими громадянами, б)що вони належать до української народности і т.д. Просто неймовірних зусиль треба для зорганізування

української кооперативи на Волині,хоч ні закон ні практика інших польських судів подібних утруднень не ставить.

Кооперативний закон дозволяє кооперативі провадити широку культурну діяльність.Таку діяльність передбачають зразкові статути,виготовлені Ревізійним Союзом Українських Кооператив,як організаційною централею.Коли статути ті безборонно реєструються судами в Галичині і на інших землях в Польщі,то на Волині суди не реєструють статутів з широким обсягом культурної діяльности кооперативи.

2. Ревізійний Союз Українських Кооператив,як організаційна централя, сам чи при допомозі місцевих організаційних центрів улаштовує кооперативне навчання на короткорочинцевих кооперативних курсах.На Волині практика незгідна з законом узалежнила відбуття курсу від попереднього дозволу адміністраційної влади (поліції).Практика адміністрації відносно української кооперації йде в напрямі заборон всякого рода курсів.Так в 1929 році не дозволила адміністрація улаштувати кооператрвні курси у:Володимирі,Дубні,Любомлі; в 1930 році-в Уїздцях,повіту Дубно,в Новім Почаїві,повіту Кремінець;в 1931 році-в Рівнім,Бересті,Ковлі ітд. Взагалі в біжучім році невдалося відбути ні одного кооперативного курсу,який пробувала улаштувати українська кооперація на Волині.Дня 6.червня 1930 року Ревізійний Союз Українських Кооператив звернувся до Міністра релігійних ісповідань і публичної освіти.з умотивованим представленням і з проханням уможливити в рамцях обовязуючих законів провадження кооперативно-освітної роботи на Волині.Другий рік не одержуємо на те відповіді,а практика і досі не зазнала жадноїзміни на ліпше.

3. Богато українська кооперація терпить від явно протизаконних вимірів податків.В цім відношенні справа значно погіршилася після т.зв.пацифікації. Для ілюстрації обмежимся до двох фактів.Біляновий стан всіх українських кооператив повіту Збараж згідно з законом про доходовий податок не давав владі підстав накладати на кооперативи доходовий податок навіть в найменшій висоті(біляннсова надвижка нижча законного екзістенз-мінімума).Це не завадило податковій владі,котра мала в руках всі біланси,урядово встановити фантастичні цифри біляннсових надвижок для кожної кооперативи і від тих цифр виміряти доходовий податок.Заплата тих неслушних сум та це в рік небувалої

сільсько-господарської кризи не минуче провадитиме до ліквідації більшости кооператив повіту.

Другий приклад:Скарбовий Уряд в Кремінці в біжучому році не примінив до всіх українських кооператив в повіті тих податкових пільг,які закон нада всім кооператива,що належать до Ревізійних Союзів.З тої причини виміряв промисловий податок(від обороту)в чотири рази вищий,ніж то закон передбачає

4. Зорганізований в українській кооперації консумент майже позбавлений змоги набувати за посередництвом своєї кооперативи монополеві предмети. Польща запровадила державний монополь на виріб і продаж тютюну і соли.Забезпечена законом перевага кооператив над приватними особами щодо торгу тютюновими виробами відносно української кооперації нині зведена майже до зера. На кілька тисяч українських кооператив тільки малий процент одержав право торгувати тютюном,-решті-в тім відмовлено.Нині масово позбавляє влада торгувати тютюном і ті нечисленні кооперативи,які досі з того права користали. Проводиться виразна тенденція,що український консумент за сумнівне право курення повинен оплачувати приватного посередника.І так само ні оден наш кооперативний Союз не одержав концесії на гуртівний торг тютюном,де моглиб набувати той тютюн виключно кооперативи.Слід згадати,що майже вся гуртівна торговля сіллю проходить поза українською кооперацією.

5. Ще одна ілюстрація.Український Кооперативний Союз (Повітовий Союз) в Жовкві набув площу і вніс дня 16.квітня 1930 року прохання до компетентно влади в справі дозволу на будову маґазину.Закон приписує,що такі дозволи влада повинна видавати найпізніше до одного місяця.Вмішується в справу адміністраційна влада (Староство),признає себе компетентною і по довшій проволоці відмовляє в будові,покликуючись,що нібито проти уділення дозволу на будову протестує дирекція державних залізниць.Треба сказати,що в актах Староства був і є документ з дирекції держ.залізниць цілком іншого змісту,т.є,що дирекція залізниць не бачить перешкод до будови.Внесений відклик друга інстанція узгляднила в цілости і переслала акти до Староства для законного полагодження.Вже рік минув,дозволу на будову не тільки не уділено,але Повітовий Союз не може правди довідатися,що з Його проханням сталося.

Ми не збиралися, Вп. Пане, давати подрібну характеристику правного положення української кооперації під Польщею. Таксамо, як не мали наміру утруднювати Вашої уваги довшим ланцюхом безконечних жалів української кооперації на державну адміністрацію всіх видів. Для української кооперації примінювання до неї позитивних приписів закона є далекою мрією, а не реальністю. Наведених вище кілька фактів вирваних з ріжних сторінок життя української кооперації та урядової практики подаємо ми як ілюстрацію, що поруч з надзвичайною оружною "пацифікацією" українська кооперація без перерви, з дня на день живе під постійною "пацифікацією" "мирною " ніби леґальною.

Щераз глибоко дякуємо Вам, Міжнародньому Комітетові, а також усій братній міжнародній кооперації за товариські труди, братню увагу до української кооперації і позвольте запевнити, що виявлена Вами чулість ще більше закріпить в рядах українських кооператорів чуття міжнародної солідарности і зміцнить віру в наш спільний кооперативний ідеал.

До

....

Підписані мають честь звернути увагу Р.С.Н.,що Польський Уряд у своїм поступованню відносно української кооперації не додержує приписів версальського договору з дня 28 червня 1919 р.,а саме: українська кооперація та Українці-горожани Польщі,обєднані в українських кооперативах є позбавлені можности користуватися таким самим трактованням як кооперація і горожани іншої національности і не мають рівних з ними фактичних ґарантій.

Правильність поставленого твердження підписані добачують в таких обставинах:

1/ Польське промислове право з дня 7.червня 1928 /Д.З.ч.53 поз.468/ під оглядом способу леґалізації ділить всі підприємства на три катеґорії:

а/ концесіоновані,що їх можна провадити тільки за попереднім дозволом влади /арт.8 промислового права/ /залуч.I/

б/ ті неконцесіоновані,що вживають механічної сили чи спеціяльних печий або з приводу свого положення чи роду промислу є у високій степені небезпечні для публичного порядку або для здоровля і життя людей,які вимагають попереднього затвердження владою проєкту уряджження /арт.14 пром.права/, /зал.II/

в/ всі інші підприємства,які для свого правного існування потребують лише повідомлення влади про розпочаття промислу /арт.7 пром.права/, /зал.III/

З приписів тих виходить,що крамниці мішаних товарів і молочарні з ручним погоном для свого існування потребують тільки повідомлення влади згідно з арт.7. пром.права,а не потребують попереднього дозволу на розпочаття своєї діяльности.

З залучених тут листів Промислово Торговельної

/зал.IV,V,VI/ Палати в Люблині,Промислово Торговельної Палати у Львові і Кооперативної Централі Польських Кооперативних Організацій "Сполем" видно,що уся польська кооперація і приватне купецтво правне існування крамниць мішаних товарів і молочарень з ручним погоном набувають на підставі повідомлення влади згідно з арт.7.пром.права.

Такого фактичного трактовання не зазначує українська кооперація.Промислова влада /Староства/ покликуючись на виснення чи то Міністерства Промислу і Торгу чи то Міністерства Внутрішних Справ уважають,що кооперативні крамниці чи ручні молочарні,які зголосили своє підприємство до промислової влади згідно з арт.7.промислового права,існують нелеґально і зажадали представлення проекту уряджения підприємства по думці арт.14 пром. права.Як той проект уряджения має виглядати,про це говорить § .... Розпор.Мін. Текст цего розпорядження сам свідчить,що малося тут на оці не скромні крамниці чи молочарні з ручним погоном,а підприємства згідні з арт. 14 промислового права.

/зал.VII/

/зал.VIII/

/зал.IX/

Затвердження пляну уряджения підприємства звязане з виїздом державної комісії на місце,що потягає неоправдані з погляду права видатки з фондів кооператив на заплату членів комісії.

/зал.X/

У відповіді Міністра Внутрішних Справ з дня ..... на інтерпеляцію українських послів у варшавському сой з дня ....в справі тут наведеного трактовання української кооперації і горожан,обєднаних в цих кооперативах є очевидним,що таке приміновання законів до української кооперації є в порозумінню і на вимогу центральної влади у Варшаві,а не є зловживанням чи нерозумінням промислового закона владою найнижчого ступня.

/зал.XI/

Таке нерівне щодо української кооперації приміновання закона мало в повіті Дубно волинського воєвідства той наслідок,що на протязі останніх 9-ти місяців промислова влада примусово замкнула і опечатала 39 крамниць і одну молочарню,які існують від раду літ на підставі статуту,зареєстрованого в суді,а є приналежні

/зал.XII/ до української кооперації.

В тих случаях навіть не вимагано попереднього проєкту урядження підприємств до затвердження промисловою владою.Підставою до опечатання служило: а/брак затвердження проєкту урядження по думці арт.14 пром.права б/невідповідність помешкання крамниці приписам будівельного права, в/порушення санітарних приписів. /зал.XIII/

Неоднаковість застосовання арт.14 пром.права представлена вище.Щодо інших двох причин примусового опечатання зазначуємо: а/нове будівельне право з дня .... 19...р обовязує тільки від 1.січня 19.. р. Нігде в нім не сказано,щоби старі будинки були перебудовані відповідно до вимог нового будівельного права і не існують приписи,що крамниці мішаних товарів можуть міститися тільки в будинках,що відповідають приписам нового будівельного закону Колиби новий будівельний закон примінювано не лише до українських господарських установ, то в Польщі требаби перебудувати тисячі домів,де містятся споживчі крамниці.Це однак не діється. /зал.XIV/

Рівнож ні в одному випадку влада не сказала,які саме санітарні приписи кооперативи порушили.Ми твердимо,що отверджені владою факти санітарного характеру не можуть бути підведені під жадний обовязуючий припис закону чи розпорядку.

3/ Не можемо не звернути уваги,що промислове право /арт.140/ тільки в надзвичайних і то на короткий час дозволяє владі унерухомити підприємство.Як сказано українські кооперативи в дубенськім повіті в кількости 37 без жадних правних підстав стоять місяцями унерухомлені владою без надії,що цей стан скоро скінчиться і з певностю,що ніхто не покриє страт,які від того поносять кооперація і її члени. /зал.XV/

Як фактично не виконуєтся рівний для всіх закон, не меншою ілюстрацією може служити примінювання карних приписів промислового права відносно українських горожан,обєднаних в українських кооперативах.За порушення

приписів промислового права закон знає 3 види кар:

а/ упімнення,

б/ грошева кара до 1000 зл.

/зал.XVI/ в/ арешт до двох тижнів/арт.126 пром.права/.

Таким чином згідно з обовязуючим правом за відкриття без дозволу влади фабрики, прим. вибухових матеріялів, винному загрожує кара найбільше двотижневого арешту. Коли вимірюється грошева кара в разі її нестягаємости

/зал.XVII/ замінюється її арештом найвище до 2-х тижнів/арт.128/.

З численних випадків адміністраційних кар на українську кооперацію подаємо один примір: Кооператива "Упертість" в Уїздцях, пов.Дубно, провадила від ряду літ молочарню, маючи 5 сметанкових збірень/станиць/. Молочарня була зголошена до влади і подано імя правного заступника кооперативи/арт.5 і 7 пром.права/. Дня.......... Староство в Дубні опечатало кооперативу в Уїздцях за те, що ніби то вона не зголосила підприємства до промислової влади. Як сказано, зголошення було своєчасно зроблене і влада вписала ту молочарню до промислового ре-

/зал.XVIII/ єстру /арт.136/. На щастя кооператива мала урядове стверження зголошення, тому влада була змушена знова відкрити по місяци молочарню. Одначе в тойже сам день влада вдруге опечатала кооперативу під претекстом порушення санітарних приписів.

Як сказано кооператива мала 5 сметанкових станиць, де приймається від членів молоко і перепускається через кружлівку, а сметанка доставляється до молочарні для перерібки на масло. Уважаючи, що сметанкові станиці є складовими частинами молочарні і творять з нею одно підприємство, кооператива не зголосила їх до Староства і не вивісила над їх поміщенням вивісок. Влада добачила в цім 10 самостійних порушень приписів/брак пяти вивісок і 5 зголошень/ і покарала кожного з трьох членів Управи 10-ма карними наказами на загальну суму 3.300 зл, разом отже трьох членів Управи кооперативи на 9.900 зл, в разі нестягаємости з заміною для кожного на 300 днів

/зал.XIX/ арешту. Пожинаємо, що в цім і в інших випадках влада

зіґнорувала припис,що відповідальною особою за кооперативу є зголошена до промислової влади особа,а не члени Управи.

Належить зазначити,що наложення так високої кари на малоземельного селянина є рівнозначне з його цілковитою матеріяльною руїною особливо,коли це діється в часі господарської кризи та цілковитого обезцінення хліборобських продуктів.

4/ Рівнож на перепоні в організуванні нових кооператив через Українців-горожан польської держави є примінювання на Волині розпорядження з воєнних часів в справі зборів на підставі якого всякі збори,хотяйби і в цілі оснування кооперативи,мусять мати попередній дозвіл Старостива.Влада з засади Українцям таких дозволів на публичні збори не дає,мотивуючи,що моглиби загрожувати публичному спокоєви чи то не відповідністю льокалю,в якім мають відбутися зі санітарних чи огневих приписів.Звичайно є це найбільші льокалі,які знаходяться в даному селі і не грозять наруженням санітарних ані огневих приписів,коли ходить про збори,які організують неукраїнці.В часі виборів є ці льокалі вповні відповідні на місце голосування чи на урядові громадські зібрання.

/ зал.XX/

Колиж українські горожани в цілі основання кооперативи організують зібрання на підставі індивідуальних запрошень поодиноких громадян,тоді карається їх за нелеґальне зібрання.Як ілюстрація до сего наводимо факти в залучнику.

/зал.XXI/

Для завідування кооперативами є потрібний відповідно підготований людський матеріял.В тій цілі кооперація цілого світу улаштовує короткоречинцеві курси,на яких виучує членів діловодства та засад кооперативної праці.Українська кооперація працююча головно серед сільського населення так як воно становить подавляючу більшість українського народу,на кооперативних курсах подає кромі книговодства та засад ведення кооператив ще відомости з аґрікультури,на підставі уложених

Ревізійним Союзом Українських Кооператив у Львові,як централею організаційною і контрольною української кооперації в Польщі.Згідно з обовязуючим правом в Польщі, а також у Волинському воєвідстві,де обовязує тепер в цій справі воєнне розпорядження Комісаря Східних Земель не потрібно дозволу влади на такі курси Однак,щоби бути якнайльояльнішим супроти влади,хотяй закон цего не вимагає,українська кооперація повідомлювала адміністраційну владу про відбування кооперативних курсів.

/зал.XXII/

Від трьох літ адміністраційна влада не допускає у волинському воєвідстві на відбуття короткоречинцевих кооперативних курсів,заявляючи,що на такі курси є потрібна концесія шкільної влади.

Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові вніс в тій справі перед двома роками меморіял до Міністерства віроісповідань і освіти і не одержав дотепер жадної відповіди.

/зал.XXIII/

Тимсамим від трьох літ українська кооперація на Волині є позбавлена приросту нового підготовленого людського матеріялу до ведення кооператив,що дуже тяжко відбивається на їх веденню,а що виходить на велику некористь українських горожан,обєднаних в українській кооперації.

Наведені вище факти і матеріяли свідчать,що українська кооперація та Українці-горожани Польщі не знаходять однакого фактичного трактування і однакових фактичних ґарантій в порівнанні з іншими горожанами Польщі.

Застерігаємо собі право надіслання дальших матеріялів в повищій справі.

Знаменний голос про нашу кооперацію.

Польський економіст про працю й успіхи Повітових Союзів Кооператив.

Ми були недавно свідками виступів одного жидівського часопису, який працю нашої кооперації над збутом сільських продуктів, а передовсім яєць, скваліфікував просто як антисемітизм. До цього виступу причинилося немало те, що в останніх часах взявся за справу збуту яєць Центросоюз усіми силами і довів до того, що Повітові Союзи Кооператив експортують чимраз більше яєць та живини з нашого краю. Розвиток збуту яєць, що його переводить Центросоюз, найшов теж оцінку в поважнім журналі „Рольнік-Економіста" з дня 15. вересня ц. р. В цім журналі Г. Дрогомір у статті „Кооперація в яйчарській торговлі за границею і в Польщі" виказує, яке велике значіння мають кооперативні організації у збуті яєць за кордоном, головно в Данії. Опісля каже:

„Польські кооперативи обмежуються передовсім до обслуги варшавського ринку, висортовуючи мінімальні кількости яєць на експорт. Жидівські кооперативи, що є радше звичайними торговельними спілками, а які з огляду на полекші прибрали кооперативну форму, є дрібними підприємствами і не виказують тенденції до поширювання своєї праці. Натомість обширніше треба обговорити працю українських кооператив, які, здається, найшли дорогу правильного розвитку і завдяки тому, що оперлися на відповідну організацію скупу, вспіли, не зважаючи на важку конюнктуру, зробити значні поступи.

„Повітові Союзи Українських Кооператив спираються на доставах своїх членів — сільських кооператив, яких число в останньому часі в Галичині значно зросло. В деяких повітах Галичини Повітові Союзи просперують так добре, що починають випирати індивідуальну торговлю. В однім з повітів має Союз на 85 сіл — 75 льокальних сільських кооператив, яких достави (яєць) до кооперативи збільшаються постійно, що свідчить про збільшення зрозуміння власного інтересу і розвитку годівлі; так приміром одна з сільських кооператив, котра в першім кварталі 1931 р. доставила своїй централі 174 копи яєць, в тім самім часі 1932 р. довезла вже 2.868 кіп. Річні достави поодиноких сільських кооператив сягали в 1931 р. 4.000 кіп. Не зважаючи на катострофальну знижку цін в осени 1931 р., декотрі Повітові Союзи зуміли виплатити розмірно високі суми своїм льокальним кооперативам, як доплати за доставлені ними яйця.

„На тлі цього розвитку навіть у часі невідрадної конюнктури українських яйчарських кооператив у Галичині ще сумніше представляється невдача польських кооператив на тім самім терені.

„Успіх українських кооператив вказує, що в Польщі в торговлі яйцями є значні потенціяльні можливости розвитку для кооперації, бож не можна припускати, щоби польський селянин, головно із західних областей, був елементом труднішим до зорганізування, ніж селянин український".

Як бачимо, цей голос трохи інший, ніж той, що його читали ми в жидівській пресі. З вдоволенням треба підкреслити важку працю Центросоюзу і Повітових Союзів Кооператив у ділянці збуту яєць, яка то праця вибилася тепер на перше місце в нашій кооперації для загального закупу і збуту. Саме тепер у днях 17. і 18. вересня ц. р. відбуваються в Центросоюзі чергові наради всіх Повітових Союзів, які присвячено майже в цілости справі збуту яєць і живини.

Треба побажати керманичам цієї ділянки нашої кооперації, щоби праця, яку почали й ведуть, могла ще нераз стати прикладом для тих, що мають більше засобів і можливостей у своїх руках на нашому терені. **(Хр.)**

„Діло" ч. 229 від 18/IX. 32 р.

31

гоплена, а потім через кілька днів вода підняла-ся на центральній його вулиці на 15 футів. Насе-лення кинулось у Нове Місто та на Пристань, ки-даючи все своє майно і до 7. серпня богатого Фудзядяну вже не було. Тепер там пливають човни та шаланди (великі човни як байдаки) з парусами. Вийшло з міста 120.000 людей. Все о-пинилось на вулицях під відкритим небом.

Вже 5-го серпня почало потопати передмі-стя Чінхе, що находиться далі горі ріки, а по-тім вода вже підступила до самої Нахалівки та Пристані і в понеділок ранком появилась вода на Пристані на Діаґональній вулиці та Козачій уже з каналів, які були розвалені напором во-ди. Всі заходи втримати воду нічого не помог-ли. Японське командування, бачучи абсолютну бездіяльність місцевої китайської адміністрації та мовчання адміністрації Східно-Китайської

лої Нахалівки. Наслідком того 15.000 людности головним чином голоти та робітників Пристані і всякі майстри втратили все, що мали, разом зі своєю працею. Багато їх ховається на дахах своїх невеличких хатин. Біля 10.000 помешкань затоплено на самій Пристані. Ґоре та смуток сповивають місто і нема цьому краю, бо вода все підноситься. Ті дві стації, що помпували все

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 19. ВЕРЕСНЯ 1932.

В. ГЕРАСИМЧУК. 5)

Чи анонімність козацького л'топису Самозидця відкрита?

Деякі з дослідників літопису з огляду на мову й на питоме для літописця оперування термінами „Задніпря“ і т. п., уважають автора літопису з походження правоберзжцем, одначе всі дослідувачі годяться з тим, що місцем його побуту була північна лівобережня Україна, себ-то Ніжинщина або Чернигівщина. Як Сіверянин бере він участь у всіх білоруських військових операціях і з цього терену походять з 1654 р. точніші вісти.

Як лівобережець переходить Самовидець за Дніпром всі бурхливі події по смерти Б. Хмельницького й там він є на військовій служ-бі до смерти гетьмана М. Брюховецького й піс-ля нього. Тільки в малюванні великих подій з часів Дорошенка, заприязненого з турками, себто з часів, коли справи України стають вісю цілої східньої Европи, куди то очі навіть за-хідньої Европи були пильно звернені, наш літо-

винного в зраді М. Брюховецького, подам принагідно здогад, чи Р. Ракушку не приєдна-ли на сторону польської орієнтації деякі кола симпатиків із Польщею, яким патронував Брац-лавський староста, екс-гетьман Тетера і ним за-рекомендований на гетьмана М. Ханенко.

Польонофільська ґрупа на Побожжі опи-ралася на торговельну людність міст, переміщану досить сильно поляками і іншими чужи-нецькими елементами, що на тім великім тор-говельнім шляху та комунікації з Польщею тягнули значні зиски. Нитки певних диплмома-тичних зносин з Брюховецьким, ніби незалеж-ні від уряду Польщі, справді існують.

Якщо Брюховецький дався потягнути до розриву з Москвою, то певно надіявся найти піддержку в Польщі. Його турецька орієнтація підозріла щодо щирости. Звідси то факт, що підскарбій Ракушка, по упадку свого зверхни-ка звернувся негайно до своїх приятелів у Брац-лаві, щоби бути близько Ханенка. Дорошенко був тут тою особою, що попсував пляни і Брю-ховецькому і Ракушці.

Дещо докладніше і живіше зображення подій, а передовсім кампаній, як наприклад чигиринських, кримських за Самійловича, не

DREIZEHNTER INTERNATIONALER GENOSSENSCHAFTSKONGRESS.

WIEN, AUGUST 1930.

DER ABSATZ, DIE ZUSAMMENLEGUNG UND DIE FINANZIERUNG GENOSSENSCHAFTLICHER ERZEUGNISSE IN BEZUG AUF DIE KONSUMGENOSSENSCHAFTSBEWEGUNG.

Von SIR THOMAS ALLEN. (GROSSBRITANNIEN)

Die Basis, auf der dieses Referat aufgebaut ist, ist das vom Internationalen Genossenschaftsbund angenommene Prinzip, dass die Interessen der genossenschaftlich organisierten Konsumenten und Produzenten nicht nur vereinbar sind, sondern dass die Herstellung geschäftlicher Beziehungen zwischen den betreffenden Organisationen eine motwendige Bedingung für die Entwicklung des Genossenschaftswesens und die Erreichung unseres Zieles ist, den Handel und die Industrie auf genossenschaftlicher Grundlage zu organisieren. Der Standpunkt des Bundes zu diesem Problem ist aus den vom Kongress in Basel im Jahre 1921 angenommenen Resolutionen ersichtlich; ausserdem kommen seine Bemühungen zur Erreichung dieses Zieles in der Stellungnahme seiner indirekten Vertreter an der Weltwirtschaftskonferenz zum Ausdruck, deren Feststellungen vom Kongress in Stockholm im Jahre 1927 bestätigt wurden. Auch im Bericht an den Beratenden Wirtschaftsausschuss in Genf über die Anknüpfung von Geschäftsbeziehungen zwischen den landwirtschaftlichen und konsumgenossenschaftlichen Organisationen im Rahmen des Internationalen Genossenschaftsbundes und in der Herstellung von Beziehungen zu den Weizenpools von Kanada, die infolgedessen um Aufnahme in die Mitgliedschaft des Bundes ersucht haben, wird diesen Bemühungen des Bundes Ausdruck verliehen.

Die Weltwirtschaftskonferenz kam zum Entschluss, dass die Herstellung geschäftlicher Beziehungen zwischen den genossenschaftlichen Organisationen der Konsumenten und Produzenten, hauptsächlich auf dem Gebiet der Landwirtschaft, wesentlich zur Lösung eines äusserst schwierigen Wirtschaftsproblemes beitragen würde, das sich infolge der Verhältnisse der Nachkriegszeit noch schwieriger gestaltet habe. Die Bemühungen, die der Bund neulich gemacht hat, um mit den landwirtschaftlichen Genossenschaftsorganisationen Europas direkte Beziehungen anzuknüpfen, ist ein weiterer, nicht unbedeutender Schritt in derselben Richtung, während die bereits bestehenden Verbindungen der britischen Grosseinkaufsgesellschaften zu den genossenschaftlich organisierten Erzeugern von Neuseeland, Australien, Deutschland, Frankreich, Russland und anderen Ländern, sowie die gemeinsame Aktion, die in der Tschechoslowakei eingeleitet wurde, Zeichen sind, dass dem Problem weitgehende, sorgfältige und praktische Aufmerksamkeit zugewandt wird.

Es dürfte uns deshalb obliegen, einige Punkte dieser wichtigen Frage etwas näher zu studieren und die Möglichkeiten erwägen, wie die Frage ohne allzugrosse Verzögerung einer Lösung näher gebracht werden kann. Die Genossenschaftsprobleme der Gegenwart bedürfen eines grösseren Um- und Ausblickes als für die Gründung eines Konsumvereines oder Grosseinkaufsgesellschaft zur Lieferung von Lebensbedürfnissen erforderlich ist. Vor allem braucht es Mut, Aussicht und verständnisvolle Auffassung der Technik einer grossen Zahl Probleme, sowie die Anwendung praktischer Erfahrungen, um eine universelle Lösung zustande zu bringen. Auf dem Gebiet, das dieses Referat behandelt, gibt es gegenwärtig keine Frage von grösserer Wichtigkeit als die des Absatzes, der Zusammenlegung und Finanzierung genossenschaftlicher Erzeugnisse. Wir sprechen oft von unserer "Bewegung", und das Genossenschaftswesen ist in Wirklichkeit eine Bewegung in dem Sinne, dass es nie stillstehen kann. Ebenso wie für andere Organisationen ist "Bewegung" auch für das Genossenschaftswesen ein Naturgesetz, und es ist unsere Pflicht, aus dieser Bewegung eine Vorwärtsbewegung zu machen, die ihr Wirkungsgebiet ununterbrochen erweitert und immer neue Bahnbrecher, Vorposten und Abenteuer hervorbringt,

die stets auf der Wache sind, um neue Gebiete zu erobern. Die Erfahrungen der genossenschaftlichen Welt der Vorkriegszeit, ihre Zwecke und Erfolge, haben die Genossenschaftswelt der Nachkriegszeit zu neuen Versuchen auf anderen Gebieten veranlasst. Während sich das Konsumgenossenschaftswesen im 19. Jahrhundert in Europa gefestigt hat, dürfte sich die Bewegung der genossenschaftlich organisierten Erzeuger im 20. Jahrhundert in allen Ländern der Welt entwickeln. Es ist unsere Aufgabe, die Kräfte beider Zweige der Genossenschaftsbewegung zu vereinigen, so dass sie gleichmässig zur Verwirklichung unserer gemeinsamen Zwecke beitragen.

Die grossen Bemühungen der kanadischen Bewegung, über deren Entwicklung der kanadische Vertreter wahrscheinlich berichten wird, stellen wirklich dasselbe dar -- nur in viel grösserem Masse -- als was sich in hunderten von Konsumgenossenschaften in allen Ländern der Welt abspielt. Das Konkurrenzsystem, wenn es je zu Hoffnungen Veranlassung gegeben hat, berechtigt zu keinen mehr. Es hat jeden Anspruch auf die ideellen Zwecke verloren, die das genossenschaftliche System kennzeichnen. Spekulanten und Schieber -- nicht selten Synonyme -- haben niemals die Interessen der Konsumenten, noch die der Produzenten berücksichtigt, und im Vorbeigehen darf bemerkt werden, dass sie beide zur Ergreifung defensiver Massnahmen veranlasst haben, weil diese die bewussten Unrechte erkannten, die ihnen angetan und die Mittel entdeckten, mit denen sie ausgebeutet wurden und auf diese Weise der Vergeltung verlustig gingen, auf die sie Anspruch legen konnten.

Volkswirtschaftler und Leiter von Konsumgenossenschaften, die diese Verhältnisse aus eigener Erfahrung kennen gelernt haben, wissen das Verdienst der genossenschaftlichen Einrichtung richtig abzuschätzen und kennen die Vorteile, die der Gemeinschaft durch die Ausschaltung von Zwischenhändlern und Spekulanten, sowohl auf dem Gebiet der Erzeugung, wie der Verteilung, erwachsen.

ABSATZ UND ZUSAMMENLEGUNG.

Der Absatz von Waren erfolgt auf sehr verschiedene Arten, von dem landwirtschaftlichen Erzeuger, der seine Erzeugnisse von Haus zu Haus trägt oder sie auf dem örtlichen Markt verkauft, bis hinauf zu der äusserst vollständig organisierten Privatgesellschaft, die den Produzenten durch die Sammlung, die Standardisierung, den Transport und Absatz ausbeutet, indem sie eine mehr oder weniger übermässige Kommission verlangt. Zwischen diesen beiden Extremen wirkt die genossenschaftliche Organisation der Erzeuger, die die Waren unter Ausschaltung der Zwischenhändler absetzt, und es ist diese Art des Absatzes, mit der wir uns befassen wollen.

Die erste Schwierigkeit, der wir begegnen, besteht darin, den genossenschaftlichen Charakter dieser grossen Zahl von Unternehmungen festzustellen. In allen finden wir genossenschaftliche Elemente, oder wenigstens Elemente der Koordinierung, aber sind sie wirkliche genossenschaftliche Organisationen?

Es ist in den Vereinigten Staaten von Nordamerika und Kanada, dass der organisierte Absatz landwirtschaftlicher Erzeugnisse auf genossenschaftlicher Grundlage am weitesten vorangeschritten ist. Vor beinahe 50 Jahren hat die Bewegung in Amerika Fuss gefasst und erstreckte sich zwanzig Jahre später auf Kanada. Die Entwicklung der kanadischen Weizenpools ist ganz einfach eine Wiederholung der Schwierigkeiten, die die Konsumgenossenschaftsbewegung in ihrem Anfangsstadium in Grossbritannien zu überwinden hatte und die die Genossenschaftsbewegungen der meisten im Bund vertretenen Länder gewiss auch zu überwinden hatten. Die drei Grundprinzipien der Pools sind: gegenseitige Hilfe durch freiwillige Zusammenarbeit; organisierter Absatz, mit anderen Worten, geordneter Absatz um Dumping zu vermeiden und dem Konsumenten gleichzeitig vorteilhafte Preise zu sichern; die Verteilung des Gesamtüberschusses unter den Mitgliedern, nachdem ihre Erzeugnisse zu einem angemessenen Preise verkauft worden sind. Gewöhnlich sucht man immer zuerst in den Satzungen,

ob die Tätigkeit einer Organisation auf genossenschaftlichen Prinzipien beruht. In dieser Beziehung finden wir, dass die Pools auf den nachstehenden demokratischen Prinzipien aufgebaut sind: Eine Stimme je Mitglied; offene Mitgliedschaft; Vollgewicht und echte Qualität; wirtschaftliche Grosserzeugung. Dies sind alle Kennzeichen echten genossenschaftlichen Wirkens. Einzelheiten über die Konstitution und die bemerkenswerte Entwicklung der Weizenpools wird Ihnen mein Freund von Kanada, der nach mir sprechen wird, in seinem Referat erteilen.

Gegenwärtig wirken in den Vereinigten Staaten und Kanada rund 12.000 landwirtschaftliche Genossenschaften, mit ca.2.500.000 Mitgliedern in den Vereinigten Staaten und 460.000 in Kanada. In den Vereinigten Staaten setzten die Genossenschaften im Jahre 1927 Erzeugnisse im Werte von 2 Milliarden Dollar ab, während der Wert der von den kanadischen genossenschaftlichen Weizenproduzenten im selben Jahre abgesetzten Erzeugnisse sich auf 283 Millionen Dollar belief. Diese Zahlen geben eine Idee von der ungeheuren Entwicklung dieser Organisationen, die auf Tatsachen beruht und nicht nur scheinbar ist. Ferner ist zu bemerken, dass beinahe jeder Staat und jede Provinz die genossenschaftlichen Organisationen anerkannt und Gesetze durchgebracht hat, die ihr Wirken erleichtern. Ebenso wie die Konsumgenossenschaftsbewegung, hat auch die Absatzorganisation der landwirtschaftlichen Bewegung Rückschläge erlitten. Ihr Lebenslauf war bewegt, aber eine Rückschau auf das letzte Halbjahrhundert lässt diese Rückschläge in ihrem richtigen Verhältnis erkennen und zeigt unverkennbar eine ununterbrochene Aufwärtstendenz bis zum gegenwärtigen Höchstpunkt dieser Organisationen.

Die charakteristische Genossenschaftsvereinigung der Vorkriegszeit war die kleine Genossenschaft, entschiedenen lokalen Typus selbständiger Absatzvereinigungen, die für mehr als 30 Jahre vorherrschend waren. Die Farmer brachten damals ihre Erzeugnisse nach bestimmten Ortschaften, aber von einem zentralisierten Absatz hatten sie keine Idee. Als der Krieg sein Ende nahm, hatte die Prosperität der Landwirtschaft auf den Linien des lokalen Absatzes ihren Höhepunkt erreicht. Die Besserung auf den inländischen Märkten und der Aufschluss ausländischer Absatzquellen brachte weiteres Gedeihen. Für Konsumartikel aller Art herrschte immer grosse Nachfrage, und die Farmer hatten keine oder wenig Veranlassungzum Zusammenschluss. Privathändler und selbständige lokale Vereinigungen verschaften ihnen die nötigen Absatzerleichterungen.

Kurz darauf, um das Jahr 1920, änderten sich die Verhältnisse vollständig, und die Preise für landwirtschaftliche Erzeugnisse fingen an zu fallen, und infolge dieser Änderungen machte sich die Notwendigkeit für eine umfassendere Organisation fühlbar. Die Privathändler vereinigten sich auf dem Gebiet des privaten Absatzes, während die lokalen Genossenschaftsbemühungen sich auf das Gebiet des genossenschaftlichen Absatzes konzentrierten. Das Wirkungsgebiet der lokalen Absatzgenossenschaften war zu beschränkt und ihre Kräfte waren unzureichend, um sich mit den neuen Problemen der Standardisierung befassen zu können, denen nur viel grössere zentralisierte Organisationen gewachsen waren. Infolge ihrer strategischen Lage war es diesen Zentralorganisationen ausserdem möglich, die Ernten aufzuspeichern und zu finanzieren, und in 1920 und den folgenden Jahren kamen die Farmer infolge der allgemeinen Depression zur Erkennung dieser Tatsachen. Bessere Geschäftsmethoden wurden eingeführt und sachverständige Buchhalter angestellt, während die Entwicklung durch gesetzliche Bestimmungen und Verordnungen gefördert wurde. Mit mehr als einer Art der Entwicklung wurden Versuche gemacht, einige zogen die Vereinigung der lokalen Genossenschaften in vereinigten Körperschaften vor, andere hingegen die zentralisierte Körperschaft mit einem Minimum lokaler Selbständigkeit. Es kann gegenwärtig nicht mit Bestimmtheit festgestellt werden, ob die eine oder die andere Art zweifellos die bessere ist. Beide fungieren nebeneinander und passen sich verschiedenen Verhältnissen an. Auch in bezug auf die Frage der Vertragsschliessung sind verschiedene Systeme in Gebrauch,und die kanadischen Weizenpools haben das System der Fünfjahresabkommen mit Zufriedenstellung und Erfolg angenommen.

Es ist nicht möglich, im Rahmen dieses Referates die verschiedenen Absatzmethoden zu behandeln, die versucht wurden oder die gegenwärtig in Kraft sind, aber wir haben die der Weizenpools etwas eingehender behandelt, weil ihre Probleme unter den wichtigsten sind, die uns gegenwärtig interessieren. Wenden wir unser Augenmerk vom Standpunkt des Konsumenten auf ein anderes Gebiet, dann können wir Grossbritannien nennen, das durch seine Grosseinkaufsgesellschaften in bezug auf den Absatz von Erzeugnissen landwirtschaftlicher Genossenschaften beachtenswerte Schritte verzeichnen kann.

Ohne staatliche Unterstützung irgendwelcher Art, hat die Co-operative Wholesale Society (Grosseinkaufsgesellschaft) viel geleistet, um das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen in England zu fördern, indem sie selbständige landwirtschaftliche Genossenschaften unterstützt und eigene Farmen betreibt, am meisten aber durch die Herstellung von Geschäftsbeziehungen mit genossenschaftlich organisierten Erzeugern des Auslandes. Verschiedene wichtige Farmerorganisationen hat sie von dem Untergang gerettet und hat sie wieder auf die Füsse gestellt. Sie sind jetzt finanziell gesund und liefern der Konsumgenossenschaftsbewegung ihre Erzeugnisse und beziehen von ihr ihre Bedürfnisse. Die Farmen und Landgüter der englischen Grosseinkaufsgesellschaft in verschiedenen Teilen des Landes umfassen einen Flächeninhalt von 33,552 Acker. Sie werden bebaut, und das Ergebnis wird zeigen, dass diese Organisation der Konsumenten den landwirtschaftlichen Zweig der Genossenschaftsbewegung unmittelbar fördert. In der Grafschaft Cheshire bebaut die C.W.S. 5,500 Acker, in Cambridgeshire 3,205 Acker, in Yorkshire 3,928 Acker, in Lancashire 1,700 Acker, in Gloucestershire 4,061 Acker, in Wiltshire 4,688 Acker, in Leicestershire 5,346 Acker und in Northumberland 3,862 Acker.

Mit den wichtigen Farmerorganisationen in Australien, Neuseeland, Südafrika, Kanada und Argentinien unterhält die C.W.S. geschäftliche Beziehungen, die sowohl den betreffenden Organisationen, wie der C.W.S. zum Nutzen gereichen. Sie tätigt auch Geschäfte mit den Farmerorganisationen Argentiniens durch die "Asociación de Cooperativas Argentinas", mit "Westralian Farmers, Limited", von Australien, und "United Farmers, Limited", von Kanada; ausserdem mit "North Dairy Association" und "South Island Dairy Association" von Neuseeland und "South Rhodesian Farmers" von Südafrika. Durch die Gründung einer besonderen Gesellschaft wurden geschäftliche Beziehungen zwischen der britischen und der russischen Genossenschaftsbewegung hergestellt, und durch ihre Vermittlung werden immer grössere Mengen Zerealien und andere Erzeugnisse bezogen und genossenschaftlich in Grossbritannien abgesetzt. Warenverschiffungen erfolgen regelmässig an die nationalen genossenschaftlichen Organisationen in zwanzig Ländern.

Im Laufe des Jahres 1929 stellte sich der Import der englischen und schottischen Grosseinkaufsgesellschaften an landwirtschaftlichen, Molkerei- und anderen Erzeugnissen auf 43¾ Millionen Pfund Sterling, wovon £.30,000,000 auf Weizen, Butter, Speck und Tee und £.22,000,000 auf tierische Fette, Mineral- und Pflanzenöle und Molkereiprodukte entfielen. Die von den beiden Gesellschaften durch ihre eigenen Niederlassungen in verschiedenen Ländern eingeführten Nahrungsmittel stellten sich auf beinahe £.23,000,000, während sie von landwirtschaftlichen Organisationen über See Erzeugnisse im Werte von £.3,500,000 bezogen.

Für viele genossenschaftliche Organisationen in den Kolonien und den Dominions fungiert die C.W.S. als einzige Einkaufs-, Verschiffungs- und Warenbestellungsagentur. Mit den Farmer- und Konsumentenorganisationen der folgenden Staaten Australiens hat die C.W.S. Abkommen getroffen:-

(I) Victoria, wo die "Gippsland and Northern Co-operative Company" als Zentralorganisation wirkt und von ihren angeschlossenen Bestellungen auf Waren von der C.W.S. entgegennimmt, Zahlungen einzieht und die Rückvergütung in bezug auf Waren an ihre Genossenschaften auszahlt, die sie von der C.W.S. bezogen haben.

(II) Neusüdwales, wo die lokale Grosseinkaufsgesellschaft und die englische Grosseinkaufsgesellschaft sich verständigten, gegenseitig so weit wie moeglich als Einkaufsagenten zu wirken.

(III) Westaustralien, wo die "Westralian Farmers, Limited", von der C.W.S. zum Absatzagenten bestimmt wurde, während die C.W.S. als Einkaufsagentur der "Westralian Farmers" in England tätig ist.

Hinzu kommt noch die "New Zealand Produce Association", die ein gemeinsames Unternehmen der landwirtschaftlichen Erzeugergenossenschaften Australiens und der englischen C.W.S. ist. Die Gesellschaft wurde in London registriert und das Betriebskapital gleichmässig von beiden Organisationen gezeichnet. Die Gesellschaft wird von einem viergliedrigen Vorstand verwaltet; zwei Vertreter von jeder Organisation. Der Zweck des Unternehmens ist, die Erzeugnisse der neuseeländischen Farmergenossenschaften kommissionsweise abzusetzen, während die C.W.S. den Absatz finanziert, bis die Erzeugnisse verkauft werden. Der Erzeuger erhält den vollen Ertrag, und die Verkaufs- und Verwaltungskosten werden durch die Kommissionsgebühren gedeckt, die auch von Privatunternehmungen für ähnliche Dienste gefordert werden. Falls ein Überschuss aus diesen Geschäften erzielt wird, so wird er den einzelnen Erzeugern im Verhältnis zum Wert ihrer Erzeugnisse zurückerstattet.

Noch eine andere Seite dieser bedeutenden Absatzgeschäfte dürfte Interesse erregen, nämlich die Geschäfte, die die Organisationen der Konsumenten mit den Erzeugerorganisationen tätigen. Waren aller Art werden direkt an die afrikanischen Erzeuger verschifft, und auf Grund des Abkommens zwischen den Grosseinkaufsgesellschaften von Neusüdwales und England, sendet die englische C.W.S. Manufakturwaren für die von der neusüdwaleser Grosseinkaufsgesellschaft bezogenen Landwirtschaftsprodukte.

Die Geschichte der landwirtschaftlichen Genossenschaftsbewegung Deutschlands, wenn auch nicht verflochten mit der Geschichte der Konsumgenossenschaftsbewegung, ist ihr doch sehr ähnlich. Das vortreffliche Referat, das Herr Dr. Hempel an der Internationalen Genossenschaftsschule im Jahre 1928 über das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen erstattet hat, gibt eine gute Idee von der Bedeutung der Bewegung. Auch unser verstorbene Kollege, Heinrich Kaufmann, hat dem Kongress in Glasgow im Jahre 1913 über denselben Gegenstand einen sehr wertvollen und interessanten Bericht erstattet. Schon im Jahre 1896 tauchte die Frage auf, Beziehungen zwischen den landwirtschaftlichen und Konsumgenossenschaftlichen Organisationen herzustellen, aber der oft und lang erörterte Antrag ging erst in 1921-22 in Erfüllung, als der "Wirtschaftsausschuss der deutschen Erzeuger- und Verbrauchergenossenschaften" eingesetzt wurde, auf dem der Reichsverband der deutschen landwirtschaftlichen Genossenschaften e.V., Berlin, der Generalverband der deutschen Raiffeisengenossenschaften e.V., Berlin, der Zentralverband deutscher Konsumvereine, Hamburg, und der Reichsverband deutscher Konsumvereine, Köln, vertreten sind. Dieser Ausschuss nimmt zu den verschiedenen Wirtschaftsproblemen Stellung, die von Zeit zu Zeit auftauchen, und in den Erörterungen kommt das Bestreben der einzelnen Vertreter klar zum Ausdruck, freundschaftliche Verhältnisse und geschäftliche Beziehungen zu pflegen. In der Zeit von 1923-1926 fungierte der Ausschuss nicht, aber im Dezember 1926 nahm er seine Tätigkeit wieder auf, und die Regierung, gewisse politische Parteien und die Genossenschaftsbewegung im allgemeinen haben der Frage der Herstellung engerer Beziehungen zwischen den beiden Bewegungen die grösstmögliche Aufmerksamkeit zugewandt.

Ein Vorbild des genossenschaftlich organisierten Warenabsatzes ist zweiffellos Dänemark, ein Land, das uns wegen seiner engen und langjährigen Beziehungen zu den Genossenschaftsbewegungen der Welt besonders interessiert. Die dänischen Landwirtschaftsorganisationen beschäftigen sich mit der Erzeugung und dem Absatz dreier Zweige der Bewegung, die im Wirtschaftsleben des ganzen Landes schon seit vielen Jahren eine bedeutende Rolle spielen und auch in der Zukunft von gröss-

ter Bedeutung sein werden. Die Erzeugung und der Absatz von Molkereiprodukten befinden sich in Händen der Genossenschaftsmolkereien, von denen rund 1,400 bestehen und 85% der Molkereien des ganzen Landes umfassen. Noch grösser ist der Prozentsatz, der von den Genossenschaftsmolkereien erzeugten Produkte. Nächst an Bedeutung folgen die 50 genossenschaftlichen Schlachthäuser mit einem Umsatz in 1927 von 400 Millionen Kroner oder 85% der Gesamterzeegung. In 1929 ist der Umsatz auf 500 Millionen Kroner gestiegen. Den dritten Zweig der dänischen Landwirtschaftsgenossenschaftsbewegung bildet der Eierexport, der vor einigen Dezennien genossenschaftlich organisiert wurde. Sammlungsstellen befinden sich jetzt in allen Teilen des Landes, und es bestehen 15 Zentren für die Standardisierung, die Verpackung und den Export von Eiern.

Besondere Erwähnung verdient auch die Zusammenarbeit der Grosseinkaufsgesellschaft dänischer Konsumvereine und der Vereinigung dänischer Landwirte für die Erzeugung von Saatgut. Die Erzeugnisse der letztgenannten Organisation werden von der Grosseinkaufsgesellschaft dänischer Konsumvereine reguliert, die sich mit dem Absatz befasst, während die Preise von einem Kontrollausschuss festgesetzt werden, der von der Vereinigung dänischer Landwirte und den assoziierten dänischen Kleinbauern eingesetzt wurde und die Tätigkeit der Vertreter für Erzeugung und Absatz beaufsichtigt. Der Kontrollausschuss wirkt selbständig, besitzt eigene Saatversuchsstellen und untersteht staatlicher Oberaufsicht. Es ist besonders zu bemerken, dass die Preissetzung unter diesem System in bezug auf Saatgut im allgemeinen preisregulierend wirkt.

In Frankreich finden wir das Beispiel einer öffentlich organisierten Körperschaft, den "Conseil National Economique" (Wirtschaftsrat), der Vertreter der Gewerkschaften, der landwirtschaftlichen Genossenschaften, Konsumgenossenschaften und der industriellen Erzeuger umfasst.

Ausser dem Wirtschaftsrat besteht noch ein auf drei Jahre angesetzter gemischter Ausschuss von Vertretern des Nationalverbandes der Konsumgenossenschaften und der Nationalvereinigung der auf Gegenseitigkeit beruhenden landwirtschaftlichen Genossenschaften zum Studium allgemeiner Probleme, der auch Vertreter der Produktivgenossenschaften umfasst. Die parlamentarische Gruppe von 120 Abgeordneten ist das Ergebnis dieser "Intérêts coalisés". Ein Gesetzesentwurf wurde ausgearbeitet, um für alle verschiedene Arten von Genossenschaften ein einheitliches Gesetz durchzubringen. Ausserdem hat Senator Chanal einen Gesetzesentwurf eingebracht, um mit Hilfe von Staatskrediten, gemischte Genossenschaften von Produzenten und Konsumenten zu gründen, deren Betriebskapital gleichmässig von den Organisationen der Konsumenten und den landwirtschaftlichen Genossenschaften gezeichnet werden soll, während der erzielte Überschuss im selben Verhältnis zur Verteilung gelangen würde. Mit bezug auf die materiellen Beziehungen sind bereits Versuche gemacht worden. In Paris -- und auch in anderen Städten -- hat die lokale Konsumgenossenschaft eine Verständigung mit den landwirtschaftlichen Genossenschaften erzielt. Beziehungen bestehen ebenfalls zwischen der französischen Grosseinkaufsgesellschaft und einigen landwirtschaftlichen Genossenschaften, hauptsächlich den Winzergenossenschaften, die in Südfrankreich besonders entwickelt und zahlreich sind.

Nur Mangel an Raum verbietet uns mit der Aufzählung ähnlicher interessanter Experimente im genossenschaftlich organisierten Absatz der einzelnen Länder fortzufahren, die sich auf beinahe jedes Gebiet des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens erstrecken, aber die angeführten Beispiele geben doch einen Begriff von den grossen Möglichkeiten, die in unserer Macht stehen.

DIE FINANZIERUNG.

Die Finanzierung ist eines der Hauptprobleme, dem die Absatzgenossenschaften ständig gegenüberstehen. Die Meinung, dass genossenschaftliche Organisationen mit sehr wenigen Betriebsmitteln auskommen können, hat sich als unrichtig erwiesen. Sie brauchen Geld für Betriebsanlagen, und bei der Lieferung seiner Erzeugnisse erwartet der Erzeuger seinen

Lohn. Es ist absolut notwendig, dass Genossenschaften ihr Betriebskapital vermehren, wenn auch nur, um der Konkurrenz des Privathandels standhalten zu können. Es wird zu verschiedenen Mitteln gegriffen, um die nötigen Betriebsmittel zu beschaffen. So haben wir z.B. das Abzahlungssystem, das dem Käufer die Möglichkeit verschafft, von den Waren Gebrauch zu machen, ehe der Produzent bezahlt wird. Die Speckräuchereien der dänischen Landwirte verlassen sich zum grossen Teil auf Darlehen, um die Zwischenzeit zu überbrücken, die zwischen der Lieferung der Schweine und der Zahlungsleistung Englands für den bezogenen Speck verstreichen muss. Dieses System hat den Vorzug, dass es die Lage des Produzenten erleichtert, baldige Zahlung ermöglicht und keiner überflüssigen Mittel bedarf. Ein anderes System ist, den Reinüberschussen bestimmte Beträge abzuschreiben, um Reserven zu bilden, und hauptsächlich in Fällen unerwarteter Verluste von Rindern, Kühen, usw. hat sich dieses System besonders vorteilhaft erwiesen. In solchen Fällen stellen die Reserven eine Art Versicherung dar. Die Höhe des benötigten Kapitals hängt selbstverständlich von der Art des Betriebes oder des Handels, sowie der Dauer und Verschiedenartigkeit des Herstellungsprozesses ab. Amtliche Erhebungen zeigen, dass der Molkereibetrieb am meisten Kapital erfordert oder wenigstens bisher erfordert hat. Dann kommt der Absatz von Nahrungsmitteln, und an dritter Stelle der Absatz von Obst und Früchten, während die Wollabsatzvereinigungen, die nur Wolle sammeln, am wenigsten Betriebskapital benötigen und nur lokale Kosten zu bestreiten haben. Dieses sind einige der Methoden für die Finanzierung von Absatzvereinigungen im allgemeinen. Im Vorbeigehen darf bemerkt werden, dass die kanadischen Weizenpools durch den Abzug eines bestimmten Betrages von den Verkaufspreisen, Kapitalien in Höhe von 25 Millionen Dollar angesammelt haben.

Um das Festegestellte zu begründen, wenden wir uns nochmals an die englische Grosseinkaufsgesellschaft, mit deren Tätigkeit wir am besten vertraut sind. Es dürfte von Interesse sein, kurz auf das zu verweisen, was die britische Genossenschaftsbewegung auf dem Gebiet der Finanzierung der Landwirtschaft geleistet hat, um genossenschaftliche Erzeugnisse der Landwirtschaft durch die Vermittlung der Konsumgenossenschaften an den Verbraucher abzugeben. Vor dem Jahre 1920 hatte die englische Grosseinkaufsgesellschaft verschiedenen europäischen Genossenschaftsbewegungen für den Wiederaufbau genossenschaftlicher Organisationen den Betrag von £.822,574 vorgeschossen, wovon 50% noch ausstehen. Im Laufe des mit Januar 1930 zu Ende gegangenen Dezenniums gewährte sie neun kleineren nationalen Genossenschaftsbewegungen Handelskredite im Werte von über £.480,000 und in einigen Fällen, in Anbetracht besonderer Umstände, ohne Verzinsung und in den übrigen Fällen zu besonders günstigen Zinssätzen. Der Ausdruck "günstiger Zinssatz" wird nicht gebraucht im Sinne, in dem der Wucherer ihn gebraucht, sondern stellt einen Zinssatz dar, der sich nicht lohnt.

Die in den letzten zehn Jahren gewährten Handelskredite an die genossenschaftlichen Organisationen des Verbandes der sozialistischen Sovjetrepubliken stellt sich auf beinahe 2½ Millionen Pfund Sterling, während die Bankkredite in Form von Wechseldiskontierungen an die Russisch-Britische Getreidegesellschaft "Maslozentr" und die "Moscow Narodny Bank" sich auf £.3,638,696 stellen. Die Bankkredite, die die C.W.S. Bank den erwähnten drei Organisationen und der "Bank for Russian Trade" in Form von Effektenlombard gewährte, beträgt demzufolge insgesamt £.34,703,266. Die Vorschüsse der englischen und schottischen Grosseinkaufsgesellschaften an den russischen Zentralverband "Centrosoyus" in bezug auf Tee-Einkäufe in der Zeit von 1925 bis 1929 erreichten die Höhe von beinahe £.2,250,000. Darlehen an die Produzentenorganisationen Australiens, die West- und Südaustralischen Weizenpools und dem "Farmers' Warehousing Scheme" in der Zeit von 1924 bis 1929 betrugen £.17,250,000 und die Darlehen an die Vereinigungen von Neuseeland £.10,250,000. Infolge der Versuche einer Privatgesellschaft, die Genossenschaftsbewegung vom Gefrierfleischhandel auszuschliessen, erwarb die C.W.S. Anteile in mehreren Betrieben und hat auf diese Weise das kapitalistische Monopol gesprengt.

Die angeführten Zahlen sind nicht gerade welterschütternd, und es soll auch nicht gemeint sein, dass die C.W.S. auf den erwähnten Schauplätzen die bedeutendste Rolle spielt. Aber wir sind der Meinung, dass die Genossenschafter, um die kapitalistischen Monopole erfolgreich zu bekämpfen, von zwei Richtungen vordringen müssen. Zuerst müssen sie ihre Bewegung und ihre eigenen Betriebe ausbauen und festigen, und zweitens müssen sie die Prinzipien der Rationalisierung auf alle ihre Unternehmungen anwenden und auf die Verwirklichung der internationalen Einheit hinarbeiten, die wir als das wirksamste Mittel zur Erreichung unserer Ziele und den Rückschlag unserer Gegner erkennen. Über unsere in Aussicht gestellten Erweiterungen zu prahlen, fördert unsere Sache nicht. Ruhiges, unbemerktes Vordringen ist das sicherste Mittel zur Erreichung unserer Ziele, und die britischen Grosseinkaufsgesellschaften können mit Recht beanspruchen, dass sie die Richtigkeit und Wirksamkeit dieser Politik, wenn auch nur in bescheidenem Masse, bewiesen haben.

Wir haben genügend Beispiele angeführt um zu zeigen, dass die Konsumgenossenschaftlichen Organisationen imstande sind, die Zusammenlegungs- und Absatzpläne der genossenschaftlich organisierten Erzeuger zu finanzieren, und es erübrigt sich an dieser Stelle zu beweisen, dass derartige Beziehungen im höchsten Masse wünschenswert sind.

Durch eine Koordination der im Bund vertretenen Kräfte könnte die Lösung dieses wichtigen Problemes, die Interessen der Konsumenten und Produzenten zu vereinbaren, bedeutend erleichtert und die Gründung des genossenschaftlichen Staates beschleunigt werden.

DER BEHAUPTETE INTERESSENKONFLIKT.

Seit Jahrzehnten haben wir von den widerstreitenden Interessen der Konsumenten und Produzenten sprechen hören, und es ist sogar behauptet worden, dass das Genossenschaftswesen dafür Beweise leiste. Wir geben zu, dass diese Behauptung auf den ersten Blick begründet zu sein scheint, wenn man nur berücksichtigt, dass der Produzent für seine Erzeugnisse den höchsten Preis zu erhalten sucht, während der Konsument diese Erzeugnisse zum billigsten Preise kaufen will. In Wirklichkeit aber ist weder die eine noch die andere Ansicht vollständig berechtigt, und der tägliche Geschäftsgang einer Konsumgenossenschaft beweist die Unrichtigkeit auf unverkennbare Weise, die sowohl theoretisch als praktisch nachgewiesen werden kann. Für unsere heutigen Zwecke genügt es, dass wir annehmen, dass die Interessen der Konsumenten und der Produzenten vereinbar sind. Es macht keinen Unterschied, ob wir die Weizenpools von Kanada, Australien und Argentinien, oder die Abkommen der Konsumenten und Produzenten Deutschlands, der Tschechoslovakei, Frankreichs, Polens und Schwedens -- um nur wenige zu nennen, die uns sogleich vorschweben -- ins Auge fassen; überall finden wir, dass diese Ansicht umsichgreift und Bestrebungen gemacht werden, sowohl auf Grund wirtschaftlicher Not, wie genossenschaftlichen Idealismus, um eine Lösung zu finden.

Von Zeit zu Zeit hören wir von monopolistischen Tendenzen seitens der Pools und der bedeutenden Zentralabsatzorganisationen. Falls solche Geschäfte von gewöhnlichen Spekulanten betrieben werden, darf man das Ergebnis mit Beunruhigung abwarten; aber ist der landwirtschafliche Erzeuger nicht berechtigt, dass das Bekenntnis seines Glaubens an die Genossenschaftsprinzipien mit derselben Aufrichtigkeit gewürdigt werde, wie das des Konsumenten, der in der Genossenschaft von dem Gedanken getragen wird: "Einer für Alle -- Alle für Einen"?

Obliegt nicht auch dem Internationalen Genossenschaftsbund die erhabene Pflicht und Verantwortung, sich mit der Aufgabe zu befassen und die günstige Gelegenheit zu benutzen, um eine einheitliche Organisation zu schaffen, deren Macht und Einfluss doppelt so gross sein würde, als sie gegenwärtig ist und die wesentlich zur Lösung eines schwierigen Wirtschaftsproblemes beitragen würde, das durch die Wirkungen der Nachkriegszeit noch schwieriger gestaltet worden ist?

Geschäftliche Beziehungen der Organisationen der Konsumenten zu den Organisationen der Produzenten, zuerst auf lokaler und später auf nationaler Basis, bilden den ersten Schritt zur Erreichung dieses Zieles.

Was die Monopolisierung und Preisregulierung landwirtschaftlicher Erzeugnisse betrifft, ist wirklich kein Grund für die Annahme vorhanden, dass Möglichkeiten in dieser Beziehung in absehbarer Zeit entstehen können, nicht einmal bei Organisationen, die keine genossenschaftliche Grundlage haben. Einige der besten Autoritäten in Sachen der Landwirtschaft haben die Unrichtigkeit dieser Befürchtung klargelegt. Herr A. Hobson, ein Sachverständiger des Landwirtschaftsdepartements der Vereinigten Staaten über Absatzfragen behauptet folgendes: "Die Monopolisierung irgendeines "frei und offen erzeugten" Artikels ist ein Problem, das noch niemand auf die Dauer gelöst hat. Landwirtschaftliche Erzeugnisse werden "offen erzeugt", d.h. die wichtigeren Produkte der Landwirtschaft werden weitgehend und an vielen Orten erzeugt, nicht nur in einem Staat oder in einem Lande, nicht einmal nur in einem Weltteile".

Herr C.A. Dunning, früherer Premierminister und gegenwärtiger Finanzminister von Saskatchewan, unterbreitete anlässlich einer wichtigen Konferenz, die in London tagte, den Vorschlag, dass ein vollständiges System für den Absatz genossenschaftlicher Erzeugnisse absolut notwendig sei, um den Landwirten für den Ertrag ihrer Arbeit einen angemessenen Preis zu sichern. Er erklärte: "Es gibt ein wirksames Gegengewicht gegen masslose Kombinationen der Landwirte. In allen Weltteilen liegen noch ungeheure Gebiete brach, die bebaut werden können. In keiner Industrie ist das Gegengewicht so entschieden, wie im Ackerbau; während andere Industrien im allgemeinen durch menschliche Verordnungen reguliert werden, untersteht die Landwirtschaft nur dem natürlichen Wirtschaftsgesetz; falls der Ackerbau sich rentiert, werden viel mehr Leute sich mit Ackerbau beschäftigen und weit grössere Strecken werden urbar gemacht werden.......... Auf diese Weise hat sich das genossenschaftliche System des Weizenabsatzes entwickelt". Noch eine andere Autorität möchte ich zitieren. Der verstorbene Dr. Magill, früherer Sekretär der Kornbörse von Winnipeg, dessen Feststellungen in der kanadischen Presse umlängst wiedergeben wurden, unter der Überschrift: "Eine Voraussagung geht in Erfüllung", erklärte: "Falls wir die Hoffnung hegen sollten, durch irgendeinen Zusammenschluss der Farmer dieses Landes, oder selbst mit den Farmern anderer Länder, die Preise für Weizen über den natürlichen Konkurrenzwert im Verhältnis zu anderen Nahrungsmitteln und Zerealien in die Höhe treiben zu können, werden wir ein rohes Erwachen erleben".

Die zitierten Autoritäten haben die Frage von verschiedenen Gesichtspunkten aus behandelt, und in ihrer Eigenschaft als Sachverständige, die leitende Ämter bekleidet haben und demzufolge mit Autorität sprechen können, stimmen sie darin überein, dass es äusserst schwierig ist, die Erzeugnisse einer Preiskontrolle zu unterwerfen oder sie zu monopolisieren. Ein höherer als ein konkurrenzfähiger Preis würde Überproduktion und Absatzstockung zur Folge haben. Um die Kritiken zu widerlegen, die gegen die Vereinigungen der landwirtschaftlichen Erzeuger von Zeit zu Zeit geübt werden, haben wir es als ratsam erachtet, diese verschiedenen Meinungen zum Ausdruck zu bringen.

DIE BESTEHENDEN BEZIEHUNGEN DER KONSUMENTEN ZU DEN PRODUZENTEN.

Es ist kaum nötig, auf Einzelheiten einzugehen, da die Notwendigkeit und Ratsamkeit solcher Beziehungen aus den obigen Betrachtungen hervorgeht.

Verschiedene Berichte sind dem Bund in den letzten paar Jahren erstattet worden, hauptsächlich das Referat, das Herr Dr. Bernhard Jaeggi am Kongress in Stockholm gehalten hat und der Bericht, der für den Beratenden Wirtschaftsausschuss des Völkerbundes verfasst wurde und der, soviel ich weiss, im Bericht des Zentralvorstandes an den Kongress behandelt wird. Das letztgenannte der beiden Dokumente lässt eine bedeutende Entwicklung erkennen und zeigt die immer grösseren Bestrebungen, die unsere Mitglieder in dieser Richtung hin machen. Ferner ist

ersichtlich, dass organische Beziehungen zwischen den beiden Zweigen der Genossenschaftsbewegung in ca.20 Ländern bestehen, und die Herstellung solcher Beziehung in einem halben Dutzend oder mehr Ländern geplant wird.

Die Bemühungen des Bundes, organische Beziehungen zu den landwirtschaftlichen Organisationen in Europa anzuknüpfen, geben Hoffnung zu erfolgreichen Ergebnissen. Sie sind aber noch nicht genügend vorangeschritten, um bestimmte Fortschritte verzeichnen zu können, aber die Nachforschungen und Verhandlungen, die eingeleitet wurden, werden weiter verfolgt werden in der Erwartung auf eine wirkliche Entwicklung.

Die Aufnahme der kanadischen Weizenpools in die Mitgliedschaft des Bundes bringt einen wichtigen Zweig der landwirtschaftlichen Genossenschaftsbewegung und ein gutes Beispiel des zentralisierten genossenschaftlichen Warenabsatzes in direkte Verbindung mit unserer Arbeit, und wir geben der Hoffnung Ausdruck, dass andere Arten des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens Beziehungen zu der Konsumgenossenschaftsbewegung anknüpfen werden. Es fehlt nicht an Zeichen, dass die Landwirtschaft sich um regelmässige und organisierte Märkte umsieht, und es obliegt den Konsumgenossenschaften, die einleitenden Schritte zu tun und die Beziehungen gemäss den bereits gemachten Versuchen und anderer, die noch angestellt werden, zu entwickeln. Es wird sich immer als notwendig erweisen, unsere Mittel dem Ziele anzupassen, das wir zu erreichen suchen, mit anderen Worten, wir müssen unseren Koordinierungsschemen die grösste Lenksamkeit verleihen, da keine einzige Art der Organisation allen, oder nur auch der Mehrzahl der Fälle entspricht, die auftauchen, sondern jedem einzelnen Fall muss freier Lauf gelassen werden. Unsere erste Aufgabe ist, die besten Mittel zur Lösung der einzelnen Probleme festzustellen und darauf zu achten, dass die Genossenschaftsprinzipien in ihrer Ganzheit einbehalten werden.

Die organisierten Erzeuger müssenihre Erzeugnisse an die organisierten Konsumenten abgeben, ein anderes Mittel zur Lösung dieses Problemes gibt es nicht. In dieser Beziehung entsteht nun die Frage des genossenschaftlichen Kredites, aber diese Angelegenheit, insoweit sie sich auf die europäischen Genossenschaften bezieht, muss separat behandelt werden und bedarf einer sorgfältigen Prüfung. Im allgemeinen darf festgestellt werden, dass die Genossenschaft für den landwirtschaftlichen Erzeuger eine neue Sicherheitsbasis darstellt, die darin besteht, dass der demokratisch gewählte Vorstand mit dem Charakter und der Stellung, oder mit anderen Worten, mit der Kreditfähigkeit des Borgers, vertraut ist. Das bemerkenswerteste Beispiel in dieser Hinsicht, vielleicht weil es die grössten Darlehen darstellt, ist das der Weizenpools, die den kanadischen Banken bessere Garantien stellen als die Absatzgesellschaften und Weizenspekulanten früher zu stellen vermochten. Dies ist nur ein anderes Beispiel von dem, was die Konsumgenossenschaften seit mehreren Dezennien bewiesen haben, nämlich, dass die genossenschaftliche Vereinigung der Arbeiter, gegründet auf dem Eigentumsrecht, der Redlichkeit und der Einkaufskraft ihrer Mitglieder, eine Einrichtung der höchsten finanziellen Stabilität darstellt.

Wenn wir uns ständig mit dem Studium der Schwierigkeiten befassen, die entstehen, und im Geiste der Pioniere vorwärtsdringen, dann werden wir unserem immer grösser werdenden Heer, mit seinen angesammelten Wirtschaftskräften und dem Einfluss seines Idealismus, immer neue Möglichkeiten verschaffen und neue Wege zur Entwicklung erschliessen.

XIII. INTERNATIONALER GENOSSENSCHAFTSKONGRESS

WIEN, AUGUST, 1930.

ZUSATZANTRAG ZUR FRANZOESISCHEN RESOLUTION UEBER

"WARENABGABE AUF KREDIT"

eingebracht vom

ZENTRALVERBAND DEUTSCHER KONSUMVEREINE.

Indem der Kongress jeder Verwechslung der Systeme der sogenannten "Warenabgabe auf Kredit" und der eigentlichen Kreditorganisation, die ihre Berechtigung hat, wenn sie das Ziel verfolgt, die wirtschaftliche Stellung des Kreditnehmers zu heben und zu stärken, entgegentritt,

1.) verurteilt er, wie schon so oft, vom Standpunkt der Genossenschaftsbewegung aus die Warenabgabe auf Kredit, soweit sie von den Konsumgenossenschaften geübt wird, und dehnt dieses Urteil auch auf die modernen Systeme des Verkaufes auf Kredit aus, die der Privathandel zur Erhöhung seines Umsatzes und Gewinnes ersonnen hat;

2.) und stellt an Hand der während 15 Jahren in den Kreisen der Arbeiter und Angestellten und seit dreiviertel Jahrhundert unter der ländlichen Bevölkerung der ganzen Erde erfolgreich durchgeführten Versuche fest, dass die Genossenschaftsbewegung in der Lage sein kann, durch Gründung von Spar- und Kreditgenossenschaften das Problem der Befriedigung der berechtigten Wünsche nach Kredit, einschliesslich des Kreditbedarfes der Haushaltungen, zu lösen und darüber hinaus die Opfer der Wucherer zu Sparern zu machen.

Auf Grund dieser langen und ausgedehnten Erfahrung hält der Kongress für diejenigen Länder, in denen die Konsumgenossenschaften über ausreichende Spareinrichtungen nicht verfügen, die Gründung besonderer Spar- und Kreditgenossenschaften nach den wohlbewährten Grundsätzen des Verantwortungsbewusstseins und der Solidarität, die nötigenfalls in geeigneter Weise an die besonderen Lebensbedingungen und Bedürfnisse der städtischen Bevölkerung anzupassen wären, für angebracht.

Die Spar- und Kreditgenossenschaften dürfen, ungeachtet der Kreise, in denen sie gegründet werden, sich nicht von einander absondern, sondern müssen zu übergeordneten Organisationen zusammengefasst, und diese in Verbindung mit den bereits bestehenden genossenschaftlichen Bankinstituten gebracht werden.

---ooOoo---

3,413.711
1,412.968
2,000.743 ✓
3,413.711

1,097.466
2,316.245
3,413.711

ABSATZ, ZUSAMMENLEGUNG UND FINANZIERUNG GENOSSENSCHAFTLICHER ERZEUGNISSE IN BEZUG AUF DIE KONSUMGENOSSENSCHAFTSBEWEGUNG.

R E S O L U T I O N.

Dieser Kongress bestätigt aufs kräftigste die Bestrebungen, die der Bund gemacht hat, um die Anknüpfung organischer Beziehungen zwischen den genossenschaftlichen Organisationen der Verbraucher und der landwirtschaftlichen Erzeuger zustande zu bringen und erachtet diese Bestrebungen als das wirksamste Mittel zur Lösung des Absatzproblems der Landwirtschaft und gleichzeitig als den ersten Schritt für die Entwicklung des Genossenschaftswesens zu einer weltumfassenden wirtschaftlichen Macht.

Der Kongress gibt seiner Überzeugung darüber Ausdruck, dass die Organisation der Produktion, sowohl durch Organisationen der Konsumenten wie durch Vereinigungen der Produzenten auf Grund echter genossenschaftlicher Prinzipien entwickelt werden kann, die weder der Konstitution des I.G.B. zuwiderlaufen noch notwendigerweise einen Interessenkonflikt verursachen werden.

Er fordert deshalb den Zentralvorstand auf, seine bisherigen Bemühungen weiterzuführen um die Vereinigung dieser beiden mächtigen Zweige der Genossenschaftsbewegung zuwege zu bringen, und sich nach Kräften zu bemühen, die unbedingt notwendige genossenschaftliche Grundlage der einzelnen Organisationsformen zu bestimmen, sowie deren Verwirklichung zu fördern und schliesslich nichts zu unterlassen, um sie für den Beitritt zum Internationalen Genossenschaftsbund zu gewinnen.

Warszawa, dnia 3.X.1933 r.

O K Ó L N I K No.2

dotyczy wyjaśnień i uzupełnień poszczególnych paragrafów Instrukcji tymczasowej Banku Akceptacyjnego z dnia 26 lipca 1933 r.

W sprawie okresu trwania układów.
/do § 3 p.b./i § 13 Instr.tymcz.

Paragraf 10 rozporządzenia Ministra Skarbu głosi, że układy konwersyjne z dłużnikami zawierane będą w zasadzie na okres 7 lat. Za zgodą dłużników okres ten może być krótszy. W związku z powyższem wyjaśniamy, że najkrótszym okresem na jaki może być układ zawarty jest okres trzyletni, gdyż zadłużenia które mogą być spłacone w terminie krótszym, należy uważać za płynne i możliwe do zlikwidowania bez pomocy Banku Akceptacyjnego.

W sprawie najniższej granicy obciążeń gospodarstw rolnych.
do § 6 Instr.tymcz.

2.

Przy ustalaniu ogólnego zadłużenia wymaganego jako minimum do uzyskania prawa korzystania przy zawieraniu układów z pomocy Skarbu Państwa i kredytu akceptacyjnego dla gospodarstw o obszarze ponad 100 ha /35%/, - instytucje wierzycielskie winny brać pod uwagę wszystkie zobowiązania dłużnika, zarówno hipoteczne /długo i krótkoterminowe/ jak i inne niezabezpieczone hipotecznie.

W sprawie treści i formy układów
do § 11 i 19 Instr.tymcz.

3.

Ponieważ niektóre instytucje kredytowe przy zawieraniu układów stosują w pełni wzór No.1 Instrukcji tymczasowej, uważamy za konieczne wyjaśnić, że wzór No.1 nie jest ostatecznym wzorem układu we właściwym tego słowa znaczeniu, lecz według swej treści, a nawet według wyraźnego tytułu swego, zawiera tylko „zasady układu konwersyjnego", do których nale[illegible] przy zawieraniu poszczególnych [illegible]dego układu powinień [illegible] zasad usta- [illegible]rzysto- [illegible]

45

Звідомлення

Округових Організаційних Осередків.

за р. 1938.

Дані з 33 осередків зак.-збутових

Округ : Сянік.

В округах 33 осередків є:

українських сіл	2272.
польських -"-	434.
німецьких -"-	78.
міщанських з укр. більшістю ...	734.
інших	203.
Разом сіл	3721
Міст	133
Разом громад.	3854

Всіх українських кооперативів подано ... 3198.-

Райони мали обслужити:

кооперативів заг. закупу і збуту	2453.
міських - споживчих	77.
Райфайзенок	148.
інших	30
Разом.	2708

Всіх крамниць з.з.б. є .... 3154.

Сіл без кооперативів загадано 412.

!! треба заложити кооперативи в 110 селах!

треба заложити філії в 135 селах.

47

Скріплення організаційної праці треба в 19 районах:

Борщів - Заліщики і Мельниця
Городенка - село Острівець
Дрогобич - гірський район Східниця і Меденичі
Зборів - Залізці
Золочів - район Підкамень
Коломия - Гвіздеччина
Перемишль - Бірчанщина
Підгайці - Козова
Рогатин - Букачівці / підготовлення торг.-орг. осередку
Самбір - пол.-східна частина Турчанщини
/започаткував Стрий (криниця в Сморжу)
Станиславів - Солотвинщина
Стрий - Сморже (неможливий доступ від осені 1938 р)
Тернопіль - північний район повіту
Яворів - Немирівщина (пов. Рава р.)
Радимно (пов Ярослав)
Ярослав - Сінявщина
Устрики - Лютовищина

Нові складниці можна відкрити:

Борщів - Заліщики
Дрогобич - Меденичі (осередок?)
Тернопіль - Микулинці - також для Залозеччини-)
Ярослав - Радимно /нав'язати на складницю зі з'їздами на [illegible]/

Руські кооперативи

	Разом всіх.	а в тім: силні.	середні.	слабі	нечинні.
заг. закуп і збут.	76.	9.	17.	42.	8
місько-споживчі	1.		1.	—	—
банки	10.	2.	4.	3	1.
райфайзенки	25.	—	5	12.	8.
молочарські.	2	1	—	1.	
	114.	12.	27	58.	17.

Цих кооперативів має бути около 230,

нема відомостей з Сяніччини, Калущини і т. д.

Каси Стефчика

	Разом всіх,	а в тім: сильних	середніх	слабих	нечинних
з українськими проводами	164.	70.	50	39	5.
з мішаними проводами.	26.	3	15	8.	—
з польськими проводами.	236.	101	76.	56.	3.
	426	174.	141.	103	8.

Інші польські кооперативи

а) по містах:

Складн. Кулок рільничих	21.	
Гов. Кооп. Гандл.	4.	
кооп. інвалідів	1.	
молочарські - - - - -	10.	
банки і більші кред. каси	23.	
Фольвіки - - - -	3	
Єдності кулка і спож.	31.	
інші - неназвані	70.	163 ✓

б) по селах з польською більшістю

Кулка рільничі - - - -	164	
Кредитові - - - - - - - -	2.	
молочарські - - - - -	10.	
інші - неназвані	50.	226. ✓

в) по селах з українською більшістю !!

Кулка рільн. - - - - -	493. !!	
молочарські - - - - - -	20.	
інші - неназвані	51.	564. ✓✓

Разом всіх в містах і селах 953.

Приватні склепи

українські	3640
польські	1104
жидівські	4092
Разом	8836

З українських склепів є 495 власністю бувших манкерів (без бувших членів Управ і крамарів – неманкерів)

В 1938 р. повстало 543 нові склепи (містяться вже в сумі 8836) а саме:

українських	281
польських	58
жидівських	204
	543

З повсталих в 1938 р. українських склепів 36 належить до бувших манкерів.

Чому повстають нові українські склепи?

1) бажання заробітку – 2) приватні жидівські гуртівні за-бечують собі в цей спосіб ринки збуту на селі; –
3) повстання крамниць облегчує кредити від жидів. –
4) наслідки оживленої пропаганди зі сторони нашого приватного купецтва і інших чинників. –
5) нерентовність рільної господарки а більший дохід з торгівлі при меншім вкладі праці, як рівнож більший особ. дохід як за працю в кооперативній крамниці. –

 (подекуди)

6/ - Приватні українські склепи є власністю переважно т. зв. спекулятивного [?] елементу.

7/ - в наслідок вишколення а потім звільнювання крамарів і бувших членів управ.-

8/ - дістають трафіки та право на продаж алькоголю.-
- частично використовують кооперативні книги і технічний вишкіл - ~~рег~~

9/ а вкінці - через слабу національну свідомість.-

Загальна характеристика цих склепів

На загал слабі. Подекуди ледви животіють. Для приєднання покупців боргують. Ширять деморалізацію торгуючи алькоголем. Купують крадені річи (продукти). Подекуди заряджені (векселеве) по гуртівнях, перевищаючи запаси і борги. Брудна конкуренція і продаж гандлю [?]. Зле ведені. Богато педе [?]. До вийнятків належать ~~належно~~ добре уряджені і старанно удержувані.-

(В коломийщині) і існування їх доказує про слабість кооперативної організації і невідворот, чого доказав є рік 1938.

Чужі реклями і реклями про шинок. Уклад товарів несрахований [?]. Стоять окраїною [?] організованого життя і свідомо чи несвідомо їх власники є його конкур[illegible] [illegible]. Поширюють вироби чужого промислу і всякого заступають [?] девні [?] коршми. Ставляться вороже до кооперативів, через регуляцію цін кооперативами. Підкопують кооп.-ви наклепами. Є збірницею всіх невдоволених. Не представляють

для загалу ні якої позитивної вартости. Елемент національно несвідомий, а то й шкідливий.

На які ділянки нашої кооперативної організації треба звернути більшу увагу?

/Як окремий звіт - в прилозі/ -

стор 6 -

Де можна зорганізувати ремісників і дом. промисл

/як окрема прилога/ -

стор. 7 і 8.

Де і чому незорганізоване місцеве населення?

/Як окрема прилога/.

стор 9.

Як працюють Наглядні Ради?

добре	501.	= 20%. ✓
вдоволяючо	888.	= 34%. ✓
слабо	1001.	= 38%.
нечинні	212	= 8%
	2602	= 100%

(В тім є 2453 Н.Р. з 36. а деякі осередки подавали і з інших кооперативів до обслуги, але не всі)

53

Як працюють Контрольні Комісії?

достатачно	1057	= 40%
недостатачно	1545	= 60%
	2602	= 100%

Як працюють Управи? (загально)

добре	~~1181~~ 940	= 36%
можливо	1181	= 45%
невідповідно	481	= 19%
	2602	= 100%

81%

Як працюють (самі) ~~Книговоди~~?

добре	1565	= 60%
слабо	1037	= 40%
	2602	= 100%

Самостійно складають біланси 535 книговодів = 20%

/ О.С.К Рогатин не дозволяє книговодам самостійно складати біланси / ?

Як працюють крамарі?

добре	997	= 32%
можливо	1290	= 40%
невідповідно	867	= 28%
	3154	= 100%

/ Всіх крамниць є 3154. /

Забезпечення від касієрів.

Записи на полюбовний суд зложили: 3016. касієр.
векслі кавуційні . . . . 52. "
ніякого забезпечення не зложили 86 "
3154 -"-

Не підписали службових умов . . . . 97 касієрів.

Касієрів без забезпечення і умов в таких осередках:

	без забезп.	без служб. умов.
Зборів	3	—
Золочів	23	23.
Підгайці	3	2.
Рава Р.	11	6.
Рогатин	16	16.
Жовків	10	20.
Ярослав	8	15.
Мостиська	2	2.
Устрики	1	10.
Олешичі	5	3.
Львів	4	—
	86.	97

Вишкіл касієрів і членів Управ

~~Загальні курси РСУК покінчили . . . 119 касієрів.~~
~~Інші місцеві курси -"-~~

	Касієрі		Члени Управ	
Загальні курси РСУК покінчили	119.	= 4%	81.	= 1%
Інші місцеві курси -"-	527.	= 17%	434	= 6%
Без ніяких курсів практикують.	2508	= 79%	7291.	= 93%
	3154.	= 100.	7806 (2602·3)	= 100%

Обезпечення Лікарів в Карпатті

Городенка	–	1.
Заболотів	–	2
Калуш	–	3
Чортків	–	1.
Рогатин	–	14.
Стрий	–	1.
Теребовля	–	1.
Разом		23. – 0·7%.

Несплачені товарові недостачі.

Несплачені недостачі товарові з попередніх літ = 282.480.- зл.
В 1938 р. повстали нові, 31 XII несплачені недостачі = 190.960.- „ -
Разом 473.440.- зл.

Разом отже було недостач 473.440 зл в 1639 кооперативах.

На одну „паперову" кооперативу припадає пересічно 288 зл.

На одну кооперативу заг.-закупу у відношенню до всіх обслугуваних 2453 заг.-закупу, припадає пересічно 193.- зл.

З того в білянсах на переходових рахунках виведено товарових недостач на суму 105.869.- зл.
Недостачі товарові як позабілянсові претенсії = 367.571.- „
473.440

Недостачі сумнівні і нестягальні

	Сумнівні	Нестягальні	Разом
в білянсах	9410.-	5717.-	15.127.
поза білянсами	100.829.-	38460.-	139.289
	110.239 = 23%	44.177 = 9%	155.416.- = 32%

(Процент обчислено від суми 473.440.-).

15,127.- зл. сумнівних і нестягальних недостач в білянсах, становить 15% цілої білянсової суми недостач (105.869).

139289.- зл. сумнівних і нестягальних недостач поза білянсами, становить 38% цілої позабілянсової суми (367.571.-)

З повсталих в 1938 р. товарових недостач „(несплачених) на квоту 190.960.-зл неполагоджено в 1938 р. квоту 73.972.-зл що становить 38% несплаченої суми (190.960.-зл)

Опираючися на даних які надіслали Союзи і якщо ці дані є вірні, (коли прим. один Союз не виказав старих недостач з перед літ а інший лише з попереднього і біжучого року),

пересічно на одну кооперативу заг. закупу і збуту припадає в поодиноких осередках слідуюча квота товарових недостач:

1) Зборів --- 64.-зл. ✓
2) Бучач --- 86.- „ . ✓
3) Глиняни -- 87 „ .
4) Теребовля 93.- „ .
5) Рудки 94.-- „ .
6) Олещичі 97 „ .
7) Мостиська. 102 „ .
8) Перемишль 107 „ .
9) Городенка 118 „ .
10) Коломия 131 „ .
11) Рава р. 139 „ . (подано лише за 1938 р.)
12) [illegible] 141 „ .
13) Збараж 148 „ .
14) Тернопіль 149 „ .
15) Жовква 161 „ .
16) Стрий 162 „ .
17) Чортків 163 „ .
18) Сокаль 178 „ .
19) Рогатин 186 „ .

(понад пересік)
20) Заболотів 204 „
21) Калуш 212 „

Пересік обчислювано у відношенню до всіх кооператив закуп.-збуту, а не лише „маткових“ (маткові є окремо)

Загальна пересік:

473.460.-зл : 2453 к-в = 193.-зл

!!

Продовження на стор. 14.

19 а.

V. Пересік недостач товарових на одну „ланкову" кооперативу

Минус пересічі загальний

1) Зборів. 113.- зл.
2) Рудки .... 130. –
3) Бучач 138.- „
4) Городенка 158.- „
5) Теребовля 175. –
6) Глиняни 176. –
7) Олешичі 189. –
8) Тернопіль 197. –
✓ 9) Перемишль 210. –
✓ 9) Рава Р. 210. –
10) Чортків 213..
11) Коломия 228..
12) Збараж 249.
13) Жовква. 254.
14) Буськ 255
15) Калуш 278
16) Золочів 279

Понад загальну пересік.

17) Львів. 299.
18) Сокаль 308
19) Березів 309.
20) Дрогобич 310.
21) Мостиська 317.
22) Заболотів 327.
23) Стрий 335
24) Ярослав 337.
25) Рогатин 363
26) Підгайці 366.
27) Самбір 376.
28) Яворів 378.
29) Станиславів 380.
30) Щирець 398.
31) Суд. Вишня 471.
32) Устрики 512.

Загальний пересік 288 зл.

22) Буськ -- 221.-
23) Львів ---- 230
24) Золочів ---- 244.
25) Суд. Вишня 269.
26) Станиславів 274.
27) ~~Яворів~~ ---- 304
28) Бережів ---- 309.
29) Дрогобич --- 310.
30) Самбір --- 310.
31) Підгайці 321.
32) Ярослав --- 330.
33 Устрики 384

V. Вставка. стор. 13а

Відносно висоти незадоволених в 1938р подаємо такі з слідуючі черги повітових округів:

[crossed out:]
Устрики - 173.- зл.
Бучач 222.-
Мостиська 403.-
Городенка 602.-
Зборів ---- 602.-
Бережів 611.-
Буськ ... 845.-

1) Рудки --- 283.- дл.. (певне якась незадоволених недомога).
2) Бучач --- 284
3) Мостиська --- 297
4) Збараж --- 377
5) Олещиці --- 439
6) Заболотів -- 552
7) Яворів --- 644
8) Зборів 707
9) [illegible] --- 827
10) Тернопіль 993
11) Ярослав 1558
12) Сокаль 1592

Треба думати, що деякі осередки увязали за обезпечення [кооператорів коли є [illegible]] суспільних верствами і число необезпечених кооператорів в Дієспорі не є певне.

13) Устрики --- 1899.- зл
14) Суд. Вишня -- 1971 -"-
15) Коломия -.. 2176 -"-
16) Калуш -.. 2710.- "
17) Перемишль .. 3121- "
~~Городенка .. 3289~~ "
18) Дрогобич --- 3211 -"-
19) Городенка -- 3289 -"-
20) Жовква -- 3289 -"-
21) Підгайці ... 3412 -"-
22) Рава р. --- 4250.- "
23) Золочів --- 4390- "
24) Чортків .. 4881 -"-
25) Львів -.. 5049 "
26) Рогатин .. 5110 "
27) Бережани .. 5785.- "
28) Стрий 10876.- "

73.972

Вломи

В 1938 р. було 219 вломів в 207 кооперативах на 75.789.- зл.
з чого покрило Обезп. Т-во в 61 випадках суму 21.488.- зл.
Без покриття лишилось 54.301.- зл.

Від вломів є необезпечених 1312 кооператив.
з тим, що 8 осередків не подали кількости необезпечених кооператив, а саме: Городенка, Самбір, Станиславів, Львів, Тернопіль, Щирець Буськ, Суд. Вишня.
Ці осередки обслуговують 583. кооперативів заг. зак.: 36.

Всіх залеглих недостач, які мало бути ще виявлено вище: 61.049 зл. і ця квота повинна би стояти в білянсах. Тимчасом білянсових квот подано лише на 48.773 зл.

Касові недостачі.

Несплачених касових недостач з попередн. літ є 275, на 45.202.- зл.
31 XII 1938 р. було несплачених кас. недостач 192 на 15.847.- зл.

Разом 467 на 61.049.- зл.

З несплачених а/повстаючих в 1938р. касових недостач, несполагоджено в 1938р. на суму ......6993.- зл.
в 22 осередках.
В білянсах подано кас. недост. на 48.773 зл.

Стан всіх боргів на різних рахунках з днем 31 XII 1938 р.

	Стан боргів	а в т. ч. сумнівних	несплатних
Дійсні товарові борги	1.182.907.-	90.290.-	26.251.-
Касові недостачі	48.773.	16.466.	1639.-
товарові недостачі	105.869.	9.410	5717
кошти стягу	14.725.	2122	325.-
зачеті гот.	31986.	6211	1943.-
Інші (с-г. і різні)	340.137.	18585..	4327.-
Надплати (в Союзах)	7468	—	—
	1.731.865.= ?%	143.084 = 8%	40.202. - 2.3%

Відписані як сумнівні в попер. роках	54 090.- зл	54.090.- зл

Деякі осередки ведуть їх в білянсах для свідомості, творючи відповідні резерви в пасивах.

З суми 1.731.865 зл. при 2453 кооперативах 336 припадає пересічно на 1 кооперативу 706.- зл./-

В поодиноких осередках припадає з загальної суми всіх боргів, на 1 кооперативу зл. пересічно:

1) Чортків . . . 300.- зл. (виказав лише товарові борги без інших ін.) — Треба притягати других інших нема.
2) Сокаль . . . 350.- „
3) Золочів — 407 „
4) Олешичі — 416 „
5) Коломия . . 441 „
6) Зборів . . 479 „
7) Городенка . . . 500 „
8) Стрий . . . 525 „ + 144 з відписаних.
9) Бучач . . . . 535 „
10) Мостиська 542 „
11) Львів . . . 592 „
12) Рава р. . . . 605 „
13) Підгайці . . 624 „
14) Теребовля 644 „
15) Жовква 664 „
16) Щирець 686 „

Пункт загальн. пересічн.

17) Рудки . . . 728 „

~~вище пересічн.~~

18) Ярослав . . 737 „
19) Бусько 774 „
20) Заболотів 775 „
21) Глиняни 788 „ подали лише рільнич. борги (Ем. [illegible])
22) Перемишль 794 „
23) Березів 806 „ + 88.- з відписаних.
24) Тернопіль 825 „
25) Збараж 849 „
26) Рогатин 943 „
27) Яворів 986 „
28) Суд. Вишня 1034 „
29) Станиславів 1041 „

30) Самбір - - - - - 1105.-
31) Дрогобич - - - - . 1154 + 253.- з відписами
32) Калуш - - - - 1250.-
33) Устрики 2171.- (подали лише дійсні товарові борги)

Протиборгова акція

Дійсні товарові борги

Стан боргів 31.XII.1937 - - - - - - . 1.201.490.-

збільшено в 1938 р. на 100.151.- зл.-

~~і з тим, що~~ зменшено в 1938 р на. 118.741.-"-

Сальдо - зменшення - - - - - - - - 18.590. (1.54%)

Стан боргів 31.XII.1938. 1.182.900

Не всі осередки подали суми збільшення і зменшення боргів, деякі подали лише сальдо збільшення, або зменшення. І так:

3 осередки, подали лише сальдо збільшення } без повних
4 -"- -"- -"- зменшення. } квот + або −

Зі суми 1.182.900 зл при 2453 кооперативах ззб.
припадає пересічно на 1 кооперативу 482.- зл.

В поодиноких осередках припадає ~~з до~~ зі суми даних товарових боргів на 1 кооп. зоб. пересічно:

~~Олещичі — 264.- зл.~~

1) Сокаль - - - - 195.-
2) Коломия - - - - 261.-
3) Олещичі - - - - 264.-
4) Бучач - - - 285
5) Чортків - - - 300.-
6) Золочів - - - 317.-
7) Тернопіль - - 335.
8) Городенка - - 339
9) Заболотів - - 366
10) Мостиська - - 373
11) Рудки - - - 388
12) Жовква - - - 392
13) Збараж 421
14) Зборів - - - 442
15) Щирець - - - 448
16) Стрий - - - - 452 (+ 144.- з віднесених)
17) Львів - - - - 473.-

Понад пересіч. загальну.

18) Борщів - - - - 493 (+ 88 з віднесених.)
19) Теребовля - - - 496.
20) Перемишль - - - 500
21) Підгайці - - - 511.
22) Буськ - - - 550
23) Яворів - - - 555.
24) Рава Р. — - - - 576.
~~Самбір - - - - 595.~~
25) Суд. Вишня - - 582
26) Самбір - - - - 595
27) Ярослав - - 608.
28) Рогатин - - - 646.
29) Станиславів . . . 685.

30) Глиняни 788.-
31) Дрогобич . . . . 823 + 254 з відділами
32) Калуш 970.-
33) Устрики 2171.-

Вплив протибергової акції в 1938 р.

Сальдо збільшення або зменшення

В 11 районах (осередках) збільшено борги на 31.188.- зл.
в 22 -"- зменшено борги на 49.778.- -"-

Сальдо-зменшення виходу . . . ~~[illegible]~~ 18.590.- зл.

або 1·54 %.

збільшено борги в ~~[illegible]~~х районах таких осередків:

Бучач,	2370.- зл.	Теребовля.	265.- зл.	Разом
Збараж	4589	Тернопіль.	4915.-	
Зборів.	735	Глиняни	119.-	31.188.- зл.
Калуш.	8023	Устрики.	3105.-	
Рава р.	4122.	Олешичі	1769.	
		Львів	1176.	

В прочих районах зменшено

Відсотково, протибергова акція; представляється в поодиноких районах так:

зменшено . . . . в %. (в порівнянні з 1937 р)

По нар. перед.

1) Сокаль . . . . 24·8 %
2) Мостиська . . . . . . 14.- "
3) Коломия . . . . 12·2 "
4) Чортків . . . . 12.- "
5) Перемишль . . . . . 10.- "

загальне зменшення у всіх районах 1·54 %

		%
6)	Жовква	9.3 %
7)	Буськ	7.9 "
8)	Станиславів	6.5 "
9)	Суд. Вишня	6.2 "
10)	Золочів	5.4 "
11)	Рогатин	5.–
11)	Ярослав	5.–
12)	Рудки	4.6 "
12)	Яворів	4.6 "
13)	Дрогобич	3.8 "
13)	Щирець	3.8 "
14)	Борщів	3.2 "
15)	Стрий	3.– "
16)	Підгайці	1.6 "
нище нерівні 17)	Заболотів	0.58 "
18)	Городенка	0.5– "
19)	Самбір	0.4 "

Збільшено у %.

20)	Теребовля	0.6 %
21)	Глиняни	1.5 "
22)	Львів	2.– "
23)	~~Угнів~~ Зборів	~~14.–~~ 3.2 "
24)	Калуш	10.– "
	~~Устрики~~	~~14.–~~
25)	Бучач	13.6 "
26)	Устрики	14.– "
27)	Рава Р.	16.7 "
28)	Тернопіль	20.5 "
29)	Олешичі	23.6 "
30)	Збараж	26.4 "

~~Пози~~ Членські борги виносять 663.438.- зл.
Нечленські -"- -"- 519.462.-"-

1.182.900

В членських боргах сума припадаюча на управи і Надзірні Ради виносить 71.158.- зл. що становить 6% суми всіх боргів.-

Понад цю пересічну виказали вищі борги провод.ів. пові ~~осередки~~ райони:

Рогатин	6.2 %
Мостиська	6.7 %
Калуш	7.- %
~~Львів~~	~~8.4 %~~
Буськ	7.5 %
Львів	8.4 %
Тернопіль	9.- %
Перемишль	10.7 % ??

з тим, що свідецтв нема з Жовкви, Золочева і Самбора.

Кооперативи без боргів,

~~Рогатин 1.~~
~~Сокаль 1.~~
~~Стрий 1.~~

Коломия 25 к-в.
Жовква 15.
Тернопіль 12.
Золочів 10
Самбір 10.
~~Станиславів 8.~~
Заболотів 9.

Дрогобич 8.
Станиславів 8
Бучач 6.
Рава р 3.
Львів 3.
Борщів 2.
Перемишль 2.
Підгайці 2.
Рогатин 1.
Сокаль 1.
Стрий 1.

Разом 118.

Не виказано березів лише при білянсах

в 121 кооперативах, в слід. районах:

Стрий	21	Станиславів	5.-
Коломия	20.-	Рудки	4.-
Сокаль	12.	Олешичі	4.
Жовква	11.	Городенка	3.
Перемишль	11.	Заболотів	2.
Збараж	9	Бучач	2.
Львів	8.	Підгайці	1.
Борщів	6.	Ширець	1.
		Ярослав	1.

Разом 121.

~~Лісьні стор~~

Про кількість виробничих кооперативів, і які ще можна би відкрити,

— в окремі прилоги —

стор 16 і 17.

Як дбається про цінна справедливі ціни

окрема прилога - стор. 15.

Нові кооперативи в 1938 р.

			зб.	м.-спож.	кред.	молоч.	здор.	не-відомі
Перемишль	14.	=	12		1	1		
Станиславів	12.		4	–	7	–	1	
Львів	7		–		–	–	–	7.
Самбір	5.		5	–	–	–	–	–
[illegible]	4.		4.					
Мостиська	4		4.					
Олешичі	4		4.					
Калуш	3		2				1.	
Коломия	3		3					
Стрий	3		3					
Ярослав	3		3.					
Суд. Вишня	3		2		1.			
Городенка	2		1.	1	–	–	–	–
Жовква	2		2					
Рудки	2		2					
Сокаль	2		2.					
Березів	1		1.					
Бучач	1		1.					
Дрогобич	1		1.					
Заболотів	1		1.					
Золочів	1		1.					
Теребовля	1		1.					
Разом	79.	=	59.	1.	9.	1.	2.	7.

Всіх разом засновано 79, а в тім.

59 збут. закупу і збуту.
1 місько-спож.
9 кредитових.
1 молочарня.
2 здоровля.
7. невідомо які (Львів).

79.

Діяльність відновлено в 20 кооперативах:

15 заг. закупу і збуту.
2 молочно-споживчих.
3 кредитових.

В 58 місцевостях ~~зроблено~~ переведено підготовку до заснування нових кооперативів.—

Стан членства

в закупочно збутових кооперативах

31 XII. 1937 р було (після виключ. осередків) 274.339 членів.

в 1938 р прибуло нових .... 21.638 чл.
-"- убуло .... 9157 "
Сальдо - прибуло ...... 12.481 "

Стан членів 31 XII 1938. 286.820

→ В тім, в 54 новоснованих кооп. (336) прибуло 4.074 члени.

В 3 осередках убувші члени перевищають прибулих, так, що ці осередки виказують зменшення членів в 1938 р. а саме:

Городенка	477	членів
Чортків	218	"
Глиняни	36	
Разом -	731	

Прочі 30 районів виказують сальдо збільшення на 13.212 членів.

13212 - 731 = 12.481.

На 1 кооперативу (336) припадає (31 XII 1938) пересічно 117 членів. (з загального числа всіх членів)

В поодиноких районах ця пересічна є слідуюча:

Понад пересіч

1) Коломия - 197 членів на 1 кооперативу.
2) Станиславів 187 —!!
3) Дрогобич ... 163
4) Заболотів - - 155.
✓ 5) Городенка 150.
✓ 5) Калуш 150.
6) Тернопіль .. 130
✓ 7) Бучач - - 126
✓ 7) Чортків - - 126.
8) Теребовля 125
✓ 9) Жовква - - - 121.
✓ 9) Збараж ... 121.
10) Яворів . . 118.

Нижче пересічі

11) Перемишль 116. ✓
12) Підгайці . . . 115. ✓
13) Борщів 113. ✓
14) Стрий . . 111. ✓
15) Рава Р. - - 109. ✓
~~Рудки . . . 103~~
~~Золочів . 102~~
✓ 16) Львів 103.
✓ 16) Рудки 103.
17) Золочів 102.
✓ 18) Рогатин 96 ✓
✓ 18) Сокаль 96. ✓
19) Суд. Вишня 94.
20) Мостиська 92.
21) Самбір - - 91.
22) Зборів 89.
23) Ярослав 86.
24) Щирець 84.
25) Глиняни 83.
26) Устрики 81.
27) Олешичі 79.
28) Буськ 75.

Щодо числа нових членів [прибулих] в 1938 р у Союзі в поодиноких районах представляється так:

	Прибуло	(а в тім в новоосн. коопер.)	убуло	сальдо: прибутку	сальдо: дефіциту
~~Стрий~~	~~2044~~	~~211.~~	~~427.~~		
1) Станиславів.	2185.	519.	986.	1199. ✓	
2) Стрий.	2044.	211.	427.	1617. ✓	
3) Рогатин	1599.	—	495.	1104. ✓	
~~Коломия~~	~~1286~~	—	←		
4) Перемишль	1367	815.	—	1367. ✓	
5) Коломия	1286	237.	548.	738. ✓	
6) Львів	1051.	539.	445.	606. ✓	
7) Самбір	907.	123.	478.	429 ✓	
8) Борислав	778.	92.	389.	389. ✓	
9) Сокаль	755.	98.	310.	445. ✓	
~~Теребовля~~	~~719.~~	~~104.~~	~~248.~~		
10) Заболотів.	724.	52.	387.	337 ✓	
11) Теребовля.	719.	104	248.	471. ✓	
12) Калуш	717.	91.	431.	286 ✓	
13) Золочів	632	—	366.	266 ✓	
14) Городенка	610.	193	1087 ✓		477.
15) Тернопіль	594.	—	319.	275. ✓	
16) Ярослав	593.	189	45.	548 ✓	
17) Бучач	576.	52.	133.	443.	
18) Дрогобич	549.	23	168.	381.	
19) Рудки	519.	180	89.	430	
20) Підгайці	503.	—	248.	255	
21) Олешичі	488.	265.	49.	439.	
22) Жовква	471.	105	185.	286.	
23) Чортків	445	—	663.		218.
24) Збараж	361	—	147.	214.	
25) Зборів	253.	—	114.	139.	
26) [illegible]	230	78	57.	173	
27) Суд. Вишня	200	108	62.	138	
28) Рава Р.	146.	—	105.	41.	
29) Яворів	123	—	37	86	
30) Мостиська	117	—	60.	57	
31) Буськ	60	—	18.	42	
32) Глиняни	25	—	61.		36
33 Устрики	11	—	—	11.	
	21.638	4074	9157.	13212	731.

сальдо 12.481

сальдо 12.481

З новоприбулих в 1938 р членів (21.638) припадає на 1 кооперативу заг. зак. і збуту 8·8 членів

В поодиноких районах це виглядає так:

понад пересік.

1) Коломия – 18 членів на 1 кооп.
2) Станиславів 17 " -
3) Олешичі 14 " .
3) Суд. Вишня 14 " .
4) Рудки 13
4) Городенка 13 " -
4) Ярослав 13
4) Заболотів 12 " -
5)
6) Стрий 11·8 " .
7) Перемишль 10·8 " .
8) Дрогобич 10·7 " .
9) Рогатин 9.– " .

нижче пересіку

10) Львів 8·6 "
10) Теребовля 8·6 "
11) Бучач 8·3 " .
12) Калуш 8.–
13) Борщів 7·5 " .
14) Жовква 7·2 " .
15) Збараж 7.–
15) Самбір 7 – " -
15) Тернопіль 7 – " .
16) Сокаль 6·3 " .
17) Підгайці 6·2 " .
18) Золочів 5·5 " .
19) Чортків 5·3 " .
20) Цішанів 5.– " .
21) Зборів 4·8 " .
22) Мостиська 4·2 " .
23) Буськ 4 – " .
24) Рава Р. 3.– " .
24) Яворів 3.– " .
25) Глиняни 2·5 " .
26) Устрики 1.– " .

Нерухомості

31. XII 1938.

Власні доми мають 1136. кооперативів на суму 4.103.639.
інші нерух. -"- 376 -"- на суму 317.129.

Разом 4.420.768. зл.

Незаінтабульовані нерухомості.

25 осередків подали ці дані, 8 осередків ні. (8 подали вартість нерухомостей а не подали незаінтабульованих) —

І так:

На 3.307.254 зл. нерух. в 25 осередках, незаінтабульовані є нерухомості в 364 кооперативах на суму 716.724.- зл. це є 22%. від суми 3.307.254 зл..

Беручи за підставу 22%., що і в прочих 8 осередках є такий самий відсоток незаінтабульованих нерухомостей від рештуючої квоти. 1.113.514.- зл.. то ця решта незаінтабульована виноситиме 244.970 зл.-

Разом:

На 3.307.254 зл. в 25 районах незаінтабул. на 716.724 зл.
-"- 1.113.514 -"- в 8 -"- -"- на 244.970 -"-

На. 4.420.768 зл. нерухомостей незаінтабульовано на 961.694 зл.

або округло ~~1.000.000 зл.~~ - 1 міл. зл. то є 1/4.

В районах, в яких подано висоту незаінтабульованих нерухомостей відсотково це представляється так!

1) Мостиська – 1.7 %. (від нерух. свого району. ~~[illegible]~~)
2) Перемишль – 3.6 %.
3) Рава р. – – – 4.9 %.
4) Щирець – – 6.2 %.
5) Чортків – – – 8.– %.
6) Підгайці – – – 9.8 %.
7) Тернопіль – – – 10.3 %.
8) Львів – – – – – 11.– %.
9) Рогатин – – 11.4 %.
10) Теребовля – – 14.3 %.
11) Яворів – – – 14.5 %.
12) Збараж – – – 15.– %.
13) Рудки – – – 16.6 %.
14) Сокаль – – – 17.2 %.
15) Жовква – – – 18.– %.
16) Бучач – – – 18.7 %.
17) Дрогобич – – 23.5 %.
18) Зборів – – – 25.– %.
19) Станиславів 33 – %.
20) Коломия 40 – %.
21) Заболотів – – 47 – %.
21) Ярослав 47 %.
22) Олешичі 56.9 %.
23) Суд. Вишня 59.1 %.
24) Калуш 82 – %. } ? з застереженням, що може є більше [illegible], але не дістав даних про це від [illegible].

!!

Не виповнили усі рубрики:

Борщів.
Городенка
Золочів.
Самбір.
Стрий
Буськ
Глиняни
Устрики.

Вдоволенечий зовнішній і внутрішній вигляд
має 120 в кіосрагів. /

Бібліотеки виккузюв 6021 книзов.

Загальне зіставлення

~~На основі певищих пересічей різних ділів в поодиноких осередках зіставлено на відворотній стороні черговість, а саме на якому місці стоїть кожний осередок,~~ ~~так само як~~ ~~в~~ ~~тій~~ ~~тім самім порядку, як при поодиноких зіставленнях.~~

На основі певищих пересічей, переведено на відворотній стороні зіставлення, ~~даві~~ даючи кожному осередкові те місце з черги, яке він мав при поодиноких зіставленнях (від 1 до 33 – на 33 осередки.) Коли кілька осередків мали те саме місце, ~~тоді~~ о таку суму тих місць буде менше. ~~Це черга~~ Ч. 1 означає перше місце, ч. 33, останнє. Цю чергу установлено на основі збільшування недомагань в поодиноких осередках, без огляду на те, яку різницю становила пересіч двох сусідуючих осередків (один, два, кілька, чи кільканайцять.)

Це дає перегляд в яких ділянках, поодинокі осередки випереджують других, а в яких справа представляється зле в порівнянні з іншими осередками.

Пересічи обчислені на 1 кооп. заг. закупу і збуту.–

Отак!

 Черга відносна: (зачеркнені числа повторюються)

А) Членство
Б) Протиборг. акц.
В. Недостачі

	А) Кількості членів (всіх) 33?. на 1 кооп.	Кількості прибутих в 1938 р. членів на 1 кооп.	Числа членів прибулих в 1938 р	Б) Приходячої суми всіх боргів на 1 кооп.	Самих товарових боргів на 1 кооп.	Протиборгової акції у відсотковім відношенню (+-) до попер. року.	В) Недостач тов. на 1 коопер. у відношенні до всіх кооп.	Недостач товар. лише на одну „панкову" кооп.	Висоти непокритих недостач в 1938 р.	% незаінтаб. нерухом.		
Борщів	13	13	8	23	18	14	~~31~~ 28	19	27		163	19
Бучач	7	11	17	9	4	25	~~1~~ 2	3	2	16	80	2
Городенка	5	4	14.	7	8	18	~~12~~ 9	4	19		88	4
Дрогобич	3	8	18.	31	31	13	~~31~~ 29	20	18	17	171	24
Жовква	9	14	22	15	12	6	~~17~~ 15	13	20	15	126	13
Заболотів	4	5	10	20	9	17.	~~21~~ 20	22	6	21	113	10
Збараж	9	15	24	25	13	30.	~~15~~ 13.	12	4	12	145	17
Зборів	22	21.	25	6	14	23	~~7~~ 1	1	8	18	121	11
Золочів	17	18	13	3	6	10	24.	16	23		130	16
Калуш	5	12	12	32	32	24	21.	15	16	24	169	23
Коломия	1	1	5	5	2	3	10	11	15	20	53	1
Чортків	7	19	23	1	5	4	17	10	24	5	110	9
Перемишль	11	7	4	22	20.	5	8	9	17	2	103	7
Підгайці	12	17	20	13	21	16	31	26	21	6	177	27
Рава Р.	15	24	28	12	24	27	11	9	22	3	172	25
Рогатин	18	9	3	26	28	11	19	25	26	9	165	21
Рудки	16	4	19	17	11	12	5	2	1	13	87	3
Самбір	21	15	7	30	26	19	30	27	—		175	26
Сокаль	18	16	9	2	1	1	18	18	12	14.	95	6
Станисл.	2	2	1	29.	29	8	26	29	—	19	126	13
Стрий	14	6	2	8	16	15	16.	23	28		128	15
Теребовля.	8	10	11	14	19	20	4	5	—	10	91	5
Тернопіль	6	15	15	24	7	28	14	8	10	7	127	14
Щирець	24	20	26	16	15	13	12	30	9	4	165	21
Яворів	10	24	29	27	23	12	27	28	7	11	187	29
Ярослав	23	4	16	18	27	11	32	24	11	21	166	22
Бузьк	28	23	31	19.	22	7	22	14	—		166	22
Снятин	25	25	33	21	30	21	3	6	—		164	20
Мостиска	20	22	30	10	10	2	7	21	3	1	125	12
Устрики	26	26	33	33	33	26	33	32	13		255	30
Олешичі	27	3	21	4	3	29	6	7	5	22	105	8
Суд. Вишня.	19	3	27	28	25	9	25	31	14	23	188	28
Львів.	16	10	6	11	17	22	23	17	25	8	147	18
Останнє місце.	28	26.	33.	33	33	30.	33.	32	28. (Бо ще не подали або полагодж. всі.)	24.		30.

	Членство.	Протиборг. акція.	Недостачі.
Борщів	9.	17.	22
Бучач.	10	7.	1.
Городенка	5	5 ✓	8 ✓
Дрогобич	6. ✓	26 ✓	20 ✓
Жовква	14.	5. ✓	12 ✓
Заболотів	3	12	12 ✓
Збараж	15 ✓	24	6.
Зборів	20	10	4.
Золочів	15 ✓	3	18.
Калуш	6 ✓	27	14.
Коломия	2 **	2 ✓	10. ✓
Чортків	16 ✓	2 ✓	13. ✓
Перемишль	4. ✓	13	9.
Підгайці.	16 ✓	15 ✓	23. ✓
Рава Р.	19	21	11.
Рогатин	7.	22.	21. ✓
Рудки	12	9	2
Самбір.	13 ✓	26 ✓	16. x
Сокаль	13 ✓	1	12 ✓
Станисл.	1.	23.	15
Стрий.	4 ✓	8.	20. ✓
Тереб.	6 ✓	16.	3. ✓
Тернопіль.	11	19.	8. ✓
Щирець.	21.	11	13. ✓
Яворів	18.	20. ✓	17.
Ярослав.	13 ✓	18	20. ✓
Бусок	22 **	14	10. ✓
Глиняни	23	25	3. ✓
Мостиська	22	4.	7.
Устрики.	24	28	23 ✓
Олешичі	17.	6	5
Суд. Вишня.	16 ✓	20 ✓	21 ✓
Львів.	8	15 ✓	19.
Останнє місце.	24	28.	23.

Пояснення до даної табелі:

9-те місце Борщева в членстві взято з попередньої сторінки: 13+13+8=34.

34, є на девятім місці.

Перше має: Станиславів:
2+2+1=5.
2-ге Колом.: 1+1+5=7
3-те Забол. 4+5+10=19.
4-те Стрий 14+6+2=22
5-те Город. 5+4+14=23
6-те Дрог. 3+8+18=29
7-ме Рог. 18+9+3=30
8-ме Львів 16+10+6=32
9-те Борщ. 13+13+8=34
і т. д.

Так само протиборгове акції і недостачі.

З всіх 3-ох ділах получено з [illegible] які впливають на чергу місця.-

Прим.: протиборг. акц.

Сокаль 2+1+1=3
Чортків 1+5+4=10
Колом. 5+2+3=10.
Золочів 3+6+10=16.

Недостачі:

~~Бучач 3+4+25=38~~
~~Рудки~~
Бучач 2+3+2=5
Рудки 5+2+1=8.
Тереб. 4+5+-=9.

Пробувано також перевести клясифікацію Союзів і в інший спосіб, як нище.

Під увагу взято лише такі справи, що до яких є дані з усіх осередків т.зв.:

членство району.

протиборгова акція

недостачі товарові.

В цім другім способі узглядено ~~і різниці~~ ~~двох~~ окрім черги зросту пересічей, також висоту зросту і створено в той спос іб пункти.

Найменше пунктів означає найкращий вислід і навпаки.

Пункти обчисловано після слідуючої норми: ~~За підставу брано такі~~

Членство.

а) Кількість членів на 1 кооперативу:

190-200 членів = 1 пункт 180-190 = 2 п. 170-180 = 3 і т.д. ... 70-80 = 13.

(висоту 200-80 взято тому, що найбільша пересіч = 197. найнижча 75)

б) ~~Пр~~ Кількість прибулих в 1938 р членів на 1 кооперативу

20 членів = 1 пункт 19 чл = 2 п. 18 = 3 і т.д. 1 чл = 20 пунктів.

в) В 1938 р прибуло членів (загальне число)

2900-3000 членів = 1 пункт.
2800-2900 " = 2 ". 2700-2800 = 3 і т.д. ... 0-100 = 30 пунктів.

(зачато від 3000 тому що найбільше прибуло в 1 осередку 2185 членів).

Протиборгова акція

а) Припадаюча сума всіх боргів на 1 кооп. 336:

0-100 зл = 1 пункт 100-200 зл = 2, 200-300 = 3 і т.д. 2178 = 22.

б) Припадаюча сума самих товарових боргів на 1 кооп.:

0-100 зл = 1 пункт 100-200 = 2 і т.д.

в) Протиборгова акція у відсотках (+ або -)

зменшення, 100% зменшення = 1 пункт 99% зменш. = 2 пункти і т.д. 1% зменш. = 100 пункт.

збільшення, є дальшим продовженням: коли 1% зменшення є 100 пунктів то:

1% збільшення = 101 пункт 2% збільш. = 102 пункти і т.д.

Продовження поміщене на стор. 38.

	Членство					Протибаргова акція				
	Кільність членів на 1 кооп.	Прибуло в 1938 р членів на 1 кооп.	Число прибулих в 1938 р членів загалом	Разом пунктів	Вислід (місце) на осн. пунктів	Всіх боргів на 1 кооп.	Самих товарових боргів на 1 кооп.	Протибаргова акція у %% + —	Разом пунктів	Вислід (місце)
Борщів	9	13	23	45	10	9	5	98	112	12
Бучач	8	12	25	45	10	6	3	114	123	15
Городенка	6	8	24	38	6	5	4	100	109	10
Дрогобич	4	10	25	39	7	12	9	97	118	14
Жовква	8	14	26	48	13	7	4	92	103	5
Заболотів	5	9	23	37	5	8	4	100	112	12
Збараж	8	14	27	49	14	9	5	126	140	20
Зборів	12	16	28	56	16	5	5	103	113	13
Золочів	10	15	24	49	14	5	4	96	105	7
Калуш	6	13	23	42	8	13	10	110	133	18
Коломия	1	3	18	22	2	5	3	88	96	3
Чортків	8	16	26	50	15	3	3	88	94	2
Перемишль	9	10	17	36	4	8	5	91	104	6
Підгайці	9	15	25	49	14	7	6	99	112	12
Рава Р.	10	18	29	57	17	7	6	117	130	16
Рогатин	11	12	15	38	6	10	7	96	113	13
Рудки	10	8	25	43	9	8	4	96	108	9
Самбір	11	14	21	46	11	12	6	100	118	14
Сокаль	11	15	23	49	14	4	2	76	82	1
Станисл.	2	4	9	15	1.	11	7	94	112	12
Стрий	9	9	10	28	3	6	5	98	109	10
Теребовля	8	12	23	43	9	7	5	101	113	13
Терноп.	8	14	25	47	12	9	4	121	134	19
Щирець	12	16	28	56	16	7	5	97	109	10
Яворів	9	18	29	56	16	10	6	96	112	12
Ярослав	12	8	25	45	10	8	7	96	111	11
Буськ	13	17	30	60	18	8	6	93	107	8
Глиняни	12	18	30	60	18	8	8	102	118	14
Мостиська	11	17	29	57	17	6	4	87	97	4
Устрики	12	20	30	62	19.	22	22	114	158	21
Олешичі	13	7	26	46	11	5	3	124	132	17
Суд. Вишня	11	7	29	57	17	11	6	95	112	12
Львів	10	12	20.	42.	8	6	5	102	113	13

	Недостачі товарові						
	недостач тов. на 1 кооп. загально	недостач тов. на 1 малков. кооп.	сума неполагодж. недост. тов. в 1938 р.-заг.	Разом пунктів	Вислід	Пункти недостач бу. неполагодж.	Вислід
Борщів	31	31	12	74.	25	62	20
Бучач	9	14	1	24	2	23	2
Городенка	12	16	7	35	7	28	5
Дрогобич	31	31	7	69	22	62	20
Жовква	17	26	7	50	14	43	12
Заболотів	21	33	2	56	16	54	17
Збараж	15	25	1.	41	10	40	11
Зборів	7	12	2	21	1	19	1
Золочів	25	28	9	62	18	53	16
Калуш	22	28	6	56	16	50	14
Коломия	14	23	5	42	11	37	9
Чортків	17	22	10	49	13	39	10
Перемишль	11	21	7	39	9	32	7
Підгайці	33	37	7	77	26	70.	24
Рава Р.	11	21	9	44	12	35	8
Рогатин	19	37	11	67	21	56	19
Рудки	10	14	1	25	3	24	3
Самбір	31	38	—	69	22	69	23
Сокаль	18	31	4.	53	15	49	13
Станисл.	28	38	—	66	20	66	21
Стрий	17	34	22	73	24	51	15
Теребовля	10	18	—	28	5	28	5
Терноп.	15	20.	2	37	8	35	8
Щирець	15	40	2	57	17	55	18
Яворів	31	38	2	71	23	69.	23
Ярослав	33	34	4	71	23	67	22
Буськ	23	26	—	49	13	49	13
Глиняни	9	18	—	27	4	27	4
Мостиська	11	32	1.	44	12	43	12
Устрики	39	52	4	95	28	91.	26
Олешичі	10	19	1	30	6	29.	6
Суд. Вишня	27	48	4.	79	27	75	25
Львів	23	30	11	64.	19	53	16

1-ше місце · Станиславів.
2-ге " Коломия
3-те " ~~Чортків~~ Стрий
4-те " Перемишль
5-те " Заболотів
6-те " Городенка, Рогатин
7-ме " Дрогобич
8-ме " Калуш, Львів
9-те " Рудки, Теребовля
10-те " Борщів, Бучач, Ярослав
11-те " Самбір - Олешичі.
12-те " Тернопіль
13 " " Жовква
14 " " Збараж, Золочів, Підгайці; Сокаль.
15 " " Чортків
16 " " Зборів Щирець Яворів
17 " " Мостиська, Суд. Вишня, Рава Р.
18 " " Буськ, Глиняни
19 " " Устрики

1-ше місце = Сокаль
2-ге " · Чортків
3-те " Коломия
4 " " Мостиська
5 " " Жовква
6 " Перемишль
7 " Золочів
8 " Буськ
9 " Рудки
10 " Городенка, Стрий Щирець
11 " Ярослав
12 " Яворів, Борщів Заболотів Підг. Станисл. Суд. В.
13 " Теребовля, Зборів, Рогатин Львів.
14 " Дрогобич, Самбір, Глиняни
15 " Бучач
16 " Рава р.
17 " Олешичі
18 " Калуш
19 " Тернопіль
20 " Збараж.
21 " Устрики.

1 = Зборів
2 = Бучач
3 = Рудки
4 = Глиняни
5 = Теребовля
6 = Олешичі
7 = Городенка
8 = Тернопіль
9 = Перемишль
10 = Збараж
11 = Коломия
12 = Рава р. Мостиська.
13 = Чортків Буськ
14 = Жовква
15 = Сокаль
16 = Заболотів Калуш
17 = Щирець
18 = Золочів
19 = Львів - ~~Мостиська~~
20 = Станиславів
21 = Рогатин
22 = Дрогобич - Самбір.
23 = Яворів Ярослав
24 = Стрий.
25 = Борщів.
~~26 = Устрики~~
26 = Підгайці
27 = Суд. Вишня.
28 = Устрики.

Недостачі товарові.

а) На 1 кооперативу припадає недостач:

0-10 зл = 1 пункт 10-20 зл = 2 пункти і т.д.

б) На 1 „маикову" кооперативу припадає недостач.

0-10 зл = 1 пункт 10-20 зл = 2 пункти і т.д.

в) Неполагоджені недостачі в 1938 р.

0-500 зл = 1 пункт 500-1000 зл = 2 пункти.....і т.д 9500-10000 = 20 пунктів.

Додатково (до спр. 27).

Зрісті членів відсотково в порівнанні з 1937 р.

ЗЗБ:

В 1938 р. прибули члени але й убули. Окремо обчислено % зросту, а окремо % сальда зросту по відчисленню відпавших членів, (% сальдо убутків)

У так:

	% прибулих	% сальдо прибулих	% сальдо відпавших	
Бережани	7 %	3.5 %	– – – –	прибуло 7 % відпало 3.5 % остало 3.5 %
Бучач	7 %	5.3 %		
Городенка	8 %	~~2~~	6.2 %	то значить: прибуло 8 %, відпало 14 %, є убутку 6 %. Відпали правдоподібно через „чистку" членів які не вплатили уділів.
Дрогобич	7 %	4.7 %		
Жовква	6 %	4.– %		
Заболотів	8 %	4 – %		
Збараж	6 %	3.5 %		
Зборів	5.5 %	3 – %		
Золочів	5.5 %	2.3 %		
Калуш	5.5 %	2.2 %		
Коломия	9.7 %	5.5 %		
Чортків	4 – %	——	2 %	
Перемишль	10.2 %	10.2 %	– – –	не убуло.
Підгайці	5.5 %	2.8 %		
Рава р.	2.7 %	0.8 %		
Рогатин	10 – %	7 – %		
Рудки	14 – %	11.6 %		
Самбір	8.1 %	3.8 %		
Сокаль	7 – %	4 – %		
Станиславів	9.7 %	5.3 %		
Стрий	11.6 %	9.2 %		
Теребовля	7.2 %	5 – %		
Щирець з [illegible]	5.4 %	2.5 %		

~~Яворів.~~

Щирець	6.3%	4.9%	
Яворів	2.5%	1.8%	
Ерогилев.	17.4%	16.– %	
Буськ.	5.5%	4 – %	
Глиняни	3 – %.	1	4% (зглядно 7%.)
Мостиська.	5 – %.	2.3.%	
Зеники	1.1%.	1.1.%	
Олещичі.	20.9%	19 – .%	
Суд. Вишня.	17 – %.	11.6 %.	
Львів.	8.7%.	5 – %.	

Загально. 7.9%. 4.8%. 0.3%

4.8%
– 0.3%
загальне сальдо прибутків 4.5%.

При нинішній класифікації брано під увагу лише прибутих членів, не сальдо (1-шу колону відсотків) після слідуючої норми.

21% прибутків = 1-ше місце.
20% " = 2-ге ".
19 " " = 3-тє "

і т. д.

1% прибутків = 21-ше місце.

На основі %% прибутків членів в 1938 р. поодинокі осередки чергуються слідуючо:

Олешичі	1.
Ярослав.	5.
Суд. Вишня	5
Рудки	8
Старий	10
Перемишль	12
Рогатин	12
Коломия	12
Станиславів	12
Львів.	13.
Городенка	14
Заболотів	14
Самбір	14.
Бережани	15
Бучач	15
Дрогобич	15
Сокаль	15
Теребовля	15
Жовква.	16.
Збараж	16
[illegible]	16.
Зборів	16.
Золочів	16
Калуш	16
Підгайці	16
[illegible]	16
Тернопіль.	17.
Мостиська	17.
Чортків.	18.
Глиняни	19.
Яворів	19.
Рава р.	19
Устрики	21.

Додаючи цей 4-тий вимір до 3-ох попередніх на стор. 36. поодинокі осередки мають слідуючу кількість „пунктів“ а та на їх основі чергове місце:

(вірно)

	пункти	
Борщів	~~60~~	60
Бучач	~~30~~	60
Городенка	~~24~~	52
Дрогобич	~~27~~	54
Жовква	~~21~~	64
Заболотів	~~26~~	51
Збараж	~~36~~	65
Золочів	~~23~~	65
Калуш	~~34~~	58
Зборів	~~29~~	72
Коломия	—	34
Чортків		68
Перемишль		48
Підгайці		65
Рава Р.		76
Рогатин		50
Рудки		51
Самбір		60
Сокаль		64
Станисл.		27
Стрий		38
Теребовля		58
Тернопіль		64
Щирець		72
Яворів		75
Ярослав		50
Буськ		76
Глиняни		79 ~~(60+1)~~
Мостиська		74 (74)
~~Олешичі~~		~~63 (62+1)~~
Устрики		83
Олешичі		47 (46+1)
Суд. Вишня		62
Львів		55

На основі повищих пунктів поодинокі Округи мають таку чергу:

1 = Станиславів (як передше)
2 = Коломия -"- -"-
3 = Стрий -"- -"-
4 = Олешичі (скочили з 11-го завдяки % збільшення членів)
5 = Перемишль. — (з 4-го)
6 = Рогатин — (як передше)
6 = Ярослав — з 10-го
7 = Заболотів, Рудки — (з 5-го)
7 = Рудки — з 9-го
8 = Городенка — з 6-го
9 = Дрогобич — з 7-го
10 = Львів. з 8-го
11 = Калуш з 8-го
11 = Теребовля — з 9-го
12 = Борщів з 10-го
12 = Бучач — з 10-го
12 = Самбір — з ~~10~~ 11-го
13 = Суд. Вишня — з 17-го
14 = Жовква — з 13-го
14 = Сокаль — як передше
14 = Тернопіль з 12-го
15 = Збараж з 14-го
15 = Золочів з 14-го
15 = Підгайці з 14-го
16 = Чортків з 15-го
17 = Зборів з 16-го
17 = Щирець з 16-го
18 = Мостиська з 17-го
19 = Яворів з 16-го
20 = Рава Р. з 17-го
20 = Буськ. з 18-го
21 = Глиняни з 18-го
22 = Устрики з 19-го

Остаточний вислід щодо членів

	1935	1936	1937	1938	
Металевих	–	686 (1)	756 (1)	172 (1)	
~~Кузні~~					
Хемічних	707.176 (26)	1,083.789 (32)	1,225.893 (33)	1,170.242 (31)	
Мінеральних	57.878 (37)	115.774 (46)	159.329 (60)	125.575 (55)	2
Деревних	56.794 (6)	76.556 (6)	102.340 (6)	114.200 (6)	
Паперових	1,284.162 (2)	1,419.189 (1)	1,671.516 (1)	1,730.422 (1)	
Текстильних	54.738 (6)	108.012 (7)	116.253 (7)	86.888 (7)	
Скіряних	15.052 (2)	19.721 (2)	19.903 (2)	23.565 (2)	
Одежевих	77.254 (13)	64.206 (10)	68.737 (8)	126.979 (9)	
Споживчих	1,281.747 (21)	1,641.013 (22)	2,333.593 (23)	2,707.963 (26)	1
Разом зв.	3,534.801 (113)	4,528.946 (127)	5,698.320 (141)	6,085.946 (138)	
Видавничих	580.104 (13)	582.334 (10)	611.522 (10)	675.263 (13)	
	4,114.905 (126)	5,111.280 (137)	6,309.842 (141)	6,761.209 (151)	

Спис кооперативних виробництв за 1938 р.

I	**Металевий промисл**		
1	кузня	172	172
II	**Хемічний промисл**		
1	переробка воску	2.546	
1	виріб порошку до печива	74.026	
1	фабрика мила	1,082.854	
1	фабрика шмиру	4.114	
27	олійень	6.702	
31	разом		1,170.242
III	**Мінеральний промисл**		
4	каменоломні і вапнярки	1.862	
6	бетонярень	21.527	
17	дахівкарень	38.253	
26	цеголень	58.833	
53	разом		120.475
IV	**Деревний промисл**		
1	кошикарство	1.880	
4	столярні	99.689	
1	різбарня		101.569
56	разом		
V	**Паперовий промисл**		
1		1,730.422	1,730.422
VI	**Текстильний промисл**		
2	ткацтво	26.174	
1	килимарство	20.043	
1	навивальня ниток	36.105	
2	трикотарство	2.700	85.021
6			
VII	**Скіряний промисл**		
1	гарбарня	22.151	
1	шкіткарня	1.414	
2	разом		23.565
VIII	**Одежевий промисл**		
4 2	білизнярство	38.057	
1	спортов. одяг	12.513	
2	церковні ризи	38.286	
21	шевство	8.021	96.877
96	разом		
IX	**Споживчий промисл**		
2	млини	14.798	
2	крупарки	1.022	
9	пекарень	768.984	
1	виріб цикорії	434.259	
2	переробка овочів	123.983	
1	палярня кави	77.300	
7	мясарень	1,281.724	
2	штучний лід	5.893	
26	разом		1,707.963
131	Всі разом		5,036.306

без вид.	1935 (113) —	3,534.801
	1936 (127) —	4,528.946
	1937 (141) —	5,698.320.—

20%

Спис (виробничих) відділів, що повстали в 1938 р.

ЦС, Архо, Кафр. (23)

Виторги 137.198 зл.

Хемічний промисл.

			Торг
Дрогобич И. С. К.	Дрогобич	фабрика мила	4.114
Туринка Окрадисть	Жовква	олійня	126
			4.240

Мінеральний промисл.

Підкамінь, Згода	Рогатин	вапнярка		377
Крукеничі, Єдність	Мостиска	бетонярня	} 2	1.075
Корналовичі, Будучність	Самбір	"		7.656
Вільшани, Згода	Перемишль	дахівкарня	} 3	1.608
Довге Калуське, Злука	Калуш	"		90
Дроздовичі, Ідея	Городок Яг.	"		1.200
Базаринці, Єдність	Збараж	цегольня	} 5	1.605
Валява, Згода	Перемишль	"		1.477
Дмитровичі	Львів	"		952
Зашків, Нар. Дім	Львів	"		2.565
Малковичі, Сільський Госп.	Перемишль	"		490
~~Львів, Вовна~~	~~Львів~~			
				19.095

Текстильний промисл

Львів, Вовна	Львів	трикотарня	1.822

Одежевий промисл.

Станиславів, Свящ. Наш	Станиславів	вироб церк. риз	1.553
Львів, Плай (Стрий, Сон. Кооперат.)	Львів (Стрий) ?	спортово-одяж, плахти 10.034 ?	12.513
			14.066

Споживчий промисл.

Серафинці, Відснова	Городенка	млин	—
Ременів, Єдність	Львів	мінеральні води	2.435
Осердів, Єдність	Сокаль	"	3.458
Богородчани, Ж. У. Торгівля	Станиславів	пекарня	84.401
Косів чуч. ЗБТ	Косів	суконоваль	7.681 ~~2.290~~
			91.97.51

85

86

Видавництво книжок і часописей

		1935	1936	1937	1938	1939
Львів:	Власна Допомога	1.945	.	.	—	—
	Вогні	1.735	3.268	14.252	2,856	
	Діло	485.475	457.382	465.667	478.246	
	Дружина	542	2.550	1.710	778	
	Громада	881	~~2.510~~	.	—	—
	Мета	29.898	37.222	58.830	~~83.185~~ 52.189	2.
	Наше слово	—	—	—	—	
	Нове село	—	—	—	56.410	
	Рідна Школа / Самоосвіта	11.443	13.593	13.616	10.661	
	Союз Українок	—	—	—	1.549	
	Торбан	2.056	17.719	6.439	1.059	
	Укр. Вид. С-ка і ~~Норманд~~	3	.	.	. 30.961	.
	Хортиця	1.370	3.115	7.474	8.182	
	Червона Калина	44.005	45.111	40.705	29.894	
	Ощадність	488	1.361	1.735	1.448	
Яворів	Гори	263	1.013	1.097	1.030	
	Разом	580.104	582.334	611.522	706.259	706.259
		13	10	10	13	
			1.124	2.100	675.263/13	

12

1

I. Виказ продукційних підприємств і їх оборотів при кооперативах РСУК, після стану на 31.XII.1937 р.

ч.п.	Класифікаційні групи і роди продукційних підприємств: Місцевість і фірма	повіт	Обороти в золотих в роках: 1935	1936	1937	1938	1939
	II. Металевий промисл:		—	686	756	172	
				1	1	1	
	а) кузня:						
1.	Двірці - „Народний Дім"	Жовква	—	686	756	172	[illegible]
	III. Хемічний промисл:		707.176	1,083.789	1,225.893	1170.242	
			26	32	33	31 1,170.242	
	а) перерібка воску:						
1.	Збараж - „Промисловець"	Збараж	964	224	—	—	
2.	Львів - „Рій"	Львів	1.075	1.413	3.372	~~2.468~~ 2.546	
	Разом		2.039	1.637	3.372	2.546	
			2	2	1	1	
	б) виріб порошку до печива:						
1.	Львів - „Пласт"	Львів	52.756	57.875	69.958	74.026	
			1	1	1	1	
	в) фабрика мила:						
1.	Львів - „Центросоюз"	Львів	645.872	1,015.525	1,145.259	1,082.854	
	фабрика мила т.с. [illegible]	Дрогобич	1 —	1 —	1 —	4.114 1	
	г) олійні:						
1.	Балинці - „Надія"	Коломия	966	1.345	920	1 054	
2	Бочнець - „Згода"	Жовква	255	459	680	753	
	~~Бурштин - „Згода"~~	Рогатин	—	—	66	~~[illegible]~~	
3	Бутини - „Єдність"	Жовква	280	377	278	232	
4	Бучачки - „Труд"	Коломия	348	455	268	451	
5	Вербівці - „Госп. Спож. Спілка"	Городенка	816	239	255	208	
6	~~Воля Жовт. - „Єдність"~~	Жовква	26	43	—	[illegible]	
7	~~Говилів Вел. - „Зоря"~~	Теребовля	—	•	—	—	[illegible]
8	Глибічок - „Господ. Поміч"	Борщів	-	136	59	64	
9	Деревня - „Єдність"	Жовква	80	104	105	48	
10	Дидятичі - „Любов"	Мостиска	184	298	204	84	
11	Джурків - „Рідна Хата"	Коломия	—	321	519	533	
12	Довге к/Медениче - „Єдність"	Дрогобич	—	101	40	83	
13	Желдець - „Надія"	Жовква	358	465	440	413	
14	Іванківка - „Господар"	Станиславів	266	393	159	112	
	Козьова - „Звинів"	Стрий	—	—	252	√ 191	

21 18

Класифікаційні групи і роди продукційних підприємств			Обороти в золотих в роках:				
ч. п.	Місцевість і фірма	повіт	1935	1936	1937	1938	1939
15	Коршів - „Єдність"	Коломия	436	373	632	559	
16	Красносільці - „Згода"	Збараж	275	222	44	45	
17	Кулачківці - „Праця"	Коломия	59	711	540	609	
18	Купичволя - „Сила"	Жовква	163	208	115	95	
	Липовець - „Зоря"	Яворів	–	–	69	58	
19	Ляшки Гост. - „Сила"	Мостиска	638	149	177	122	
20	Лучинці - „Надія"	Рогатин	205	370	132	239	
21	~~Макунів - „Воля"~~	~~Мостиска~~	–	211	17	не веде	30
22	Незухів - „Надія"	Стрий	121	186	125	71	
23	~~Остапківці - „Власна Поміч"~~	~~Коломия~~	200	304	–	—	
24	Пристань - „Згода"	Жовква	–	140	255	117	
25	Реклинець - „Єдність"	Жовква	–	274	110	38	
26	Рошнів - „Визволення"	Товмач	122	53	75	141	
27	~~Станківці - „Будучність"~~	~~Долина~~	39	131	179	—	
28	Стремінь - „Згода"	Жовква	142	189	89	9	
	Туринка „Огородник"	"				126	
29	Тростянівка - „Власна Поміч"	Коломия	535	495	299	247	
	~~Хлівчани - „Сільський Господар"~~	~~Рава Рус.~~	–	–	201	—	кем.
	Разом		6.514	8.752	7.304	6.702	
			22	28	30	27	
	IV. Мінеральний промисл і вапнярки:		57.878	115.774	159.329	125.515	
			37	46	60	55	
	а) каміноломи:						
1	Заліся - „Самопоміч"	Бучач	–	115	41	61	
	Підкамінь „Згода"	Рогатин				377	
2	Іванчани - „Віра"	Збараж	131	229	231	32	
	Поручин - „Будучність"	Бережани	–	–	2.010	1392	
	Разом		131	344	2.282	1.862	
			1	2	3	4	
	б) бетонярні:						
1	Видинів - „Віднова"	Снятин	1.671	3.941	5.783	4.675	
	~~Микитинці „Згода"~~	~~Станиславів~~					
2	Войнилів - „Відбудова"	Калуш	1.808	2.350	4.467	3.798	дах.корд.
	~~Деревня „Єдність"~~	~~Жовква~~					
3	Борозів - „Бистриця"	Самбір	657	2.268	1.575	2.343	
	Корналовичі „Будучність"	"				7.656	
4	Лагодів - „Будучність"	Перемишляни	556	4.126	4.807	1.641	цирк. 361 зл.
	Крукеничі „Бетонярня"	Мостиска				1.075	
5	Сопіт - „Господ. Торг. С-ка"	Коломия	–	2.417	4.664	5014	
	~~Ремезів „Єдність"~~	Львів					
	Разом		4.692	15.102	21.296	26.202	
			4	5	5	7	

Класифікаційні групи і роди продукційних підприємств			Обороти в золотих в роках:				
ч. п.	Місцевість і фірма	повіт	1935	1936	1937	1938	1939
	в) дахівкарні:						
	Батьків - „Гаразд"	Броди	–	–	404	1.355	
1	Вербів - „Хлібороб"	Бережани	2.854	1.358	3.166	2.552	
2	~~Верхрата - „Своя хата"~~	Рава Руська	419	189	–	мимо виповзла машину	
	Вільшани, Згода	Перемишль				1.608	
3	~~Водники - „Сила"~~	Бібрка	–	1.336	3.452	•	
	Довге Калуське, Згода	Калуш				90	
4	Володж - „Госп. Торг. Кооп."	Березів	–	4.247	2.356	4.454	
	Демня - „Народний Дім"	Жидачів	–	–	92	√ 42	
5	~~Дібча - „Єдність"~~	Ярослав	3.237	2.352	224	виділено	
	~~Долиняни - „Єдність"~~	Рогатин	–	–	733	—	
6	~~Добрівляни - „Єдність"~~	Дрогобич	–	906	15	—	
7	~~Добрівляни - „Воля"~~	Дрогобич	–	7.170	21.108	—	
	Дроздовичі, Ідея	Городок Яг.				1.200	
8	Єзупіль - „Спілкова Крамниця"	Станиславів	4.203	5.147	8.469	6.226	
9	~~Загірє - „Молоко"~~	Рудки	3.562	6.206	5.082	•	Нема
10	~~Кальне - „Єдність"~~	Бережани	–	77	299	~~254~~ виключ.	
11	Корналовичі - „Будучність"	Самбір	3.113	8.128	6.197	5.711	
12	Коровники - „Народний Дім"	Перемишль	1.135	1.663	1.948	2.120	
13	Королець - „Єдність"	Бучач	882	1.166	1.692	1.263	
14	Королець - „Поступ"	Бучач	779	1.089	1.390	1.825	
	~~Коросно - „Згода"~~	Перемишляни	–	–	156	√ виповзла	
15	Лісовиска - „Селян. Спілка"	Броди	1.536	2.448	2.761	2.158	
16	Лацьки Госп. - „Сила"	Мостиска	1.889	1.210	3.528	2.360	
	~~Підбірє - „Згода"~~	Рогатин	–	–	60	√ —	
17	Псари - „Селян. Спілка"	Рогатин	–	1.327	1.509	1.854	
18	~~Потуторы~~ - „Базар"	Бережани	–	2.121	2.707	2.299	
	~~Руда - „Віра"~~	Бібрка	–	–	2.921	√ —	
19	Струтин - „Згода"	Золочів	2.090	1.999	939	1.136	
	~~Уличне - „Народний Дім"~~	Дрогобич	–	–	2.909		
	Разом		25.699	50.139	74.117	38.253	
			12	19	25	17	+2
	г) цегольні:						
	Базаринці, Єдність	Збараж				1.605	
1	Боянець - „Згода"	Жовква	–	218	1.493	226	
	Буківна - „Єдність"	Товмач	–	–	531	454	
2	~~Викторів - „Самопоміч"~~	Станиславів	289	257	–		
	Валява, Згода	Перемишль				1.477	збільшено справу
3	~~Вишнівчик - „Сила"~~	Перемишляни	–	220	84		
4	Воробличин - „Самопоміч"	Рава Руська	1.986	4.569	3.810	1.326	
	Гаї Нижні - „Надія"	Дрогобич	–	–	1.887	678	
5	Глуховичі - „Згода"	Львів	2.149	1.674	2.481	1.444	
6	~~Грабовець - „Відродження"~~	Надвірна	150	30	–	—	
	Дмитровичі, Єдність	Львів				952	
7	Відинів - „Згода"	Камінка Стр.	795	3.338	3.089	1.972	
	~~Жиравка - „Єдність"~~	Львів	–	–	1.204	√	
8	~~Закомаре - „Єдність"~~	Золочів	4	–	–	—	
	Замків, Народ. Дім	Львів				2.565	

Класифікаційні групи і роди продукційних підприємств			Обороти в золотих в роках				
ч. п.	Місцевість і фірма	повіт	1935	1936	1937	1938	1939
9	Купчинці - „Відбудова"	Тернопіль	5.219	5.215	8.441	9.127	
	Лісок - „Спільна Праця"	Камінка Стр.	–	–	2.294	√ 182	
10	Лопушани - „Будова Церкви"	Збарів	1.013	1.529	1.102	1.415	
11	~~Лука Мала - „Збруч"~~	Скалат	199	-	–	? не працює —	
12	Любича - ~~Князе~~ Кулачі - „Праця"	Рава Руська	1.359	416	1.219	790	
	Малковичі; Сільський Господар	Перемишль				490	
13	Мшана - „Єдність"	Збарів	2.391	2.431	4.186	3.619	
14	Нисмичі - „Зірниця"	Сокаль	1.135	2.429	3.984	2.199	
	~~Паушівка - „Відродження"~~	Чортків	–	–	154	√ —	
15	Перегноїв - „Власна Поміч"	Перемишляни	2.711	2.111	3.114	1.661	
16	~~Петралів - „Єдність"~~	Товмач	133	–	60	—	
17	Печенія - „Сільський Господ."	Перемишляни	1.400	13.214	3.563	227	
	~~Підвірє - „Згода"~~	Рогатин	–	–	261	~~[illegible]~~	
18	Підгірці - „Шолом"	Золочів	–	253	3.122	957	
	Підгородище - „Свобода"	Бібрка	–	–	1.212	√ 1.323	
19	Плауча Вел. - „Рідний Промисел"	Бережани	2.657	2.390	3.329	4.135	
20	Ременів - „Єдність"	Львів	1.353	4.616	5.126	7.275	
21	Смільник - „Верховина"	Ліско	240	2.030	631	959	
22	Трушевичі - „Єдність"	Добромиль	1.085	496	554	1.578	
	Чернилява - „Єдність"	Яворів	–	–	1.213	4161	
23	Яструбичі - „Зоря"	Сокаль	1.088	2.753	3.490	6.096	
	Разом		27.356	50.189	61.634	58833	
			20	20	27	27	
	V. Деревний промисел		56.794	76.556	102.340	114.200	
			6	6	6	6	
	а) Кошикарство:						
1	Монастир - „Надія"	Ярослав	2.602	2.113	2.706	1.880	
			1	1	1	1	
	б) Колодійство:						
1	Бабичі - „Самопоміч"	Радехів	7.500	2.710	–	? не працює —	
			1	1			
	в) Столярство:						
1	Будинин - „Луна"	Сокаль	471	631	906	369	
	~~Цеблів Надія~~	~~Сокаль~~				~~216~~	натисор
2	Коломия - „Деко"	Коломия	14.661	9.654	9.745	12.073	
3	Львів-Богданівка - „Зоря"	Львів	19.076	44.965	66.486	65.888	
	Судова Вишня - „Будова"	Мостиска	–	–	5.041	21.359	
	Разом		34.208	55.250	82.178	99.689	
			3	3	4	4	
	г) Різьбарство:						
1	Косів - „Гуцульська Різьба"	Косів	12.484	16.483	17.456	12.631	
			1	1	1	1	

27

25

31

Ч. п.	Класифікаційні групи і роди продукційних підприємств: Місцевість і фірма	Повіт	Обороти в золотих в роках: 1935	1936	1937	1938	1939
	VI. Паперовий промисл і зшитки:		1,282.677	1,419.189	1,671.516	1,730.422	
			2	1	1	1	
	а) Паперові торбинки:						
1	Гоща - „Братня Поміч"	Волина	1.485	–	–	в ліквідації	
			1				
	б) Паперці і тутки:						
1	Тернопіль - „Будучність"	Тернопіль	1,282.677	1,419.189	1,671.516	1,730.422	
			1	1	1	1	
	VII. Текстильний промисл		54.738	108.012	116.253	86.888	
			6	7	7	7	
	а) Ткацтво:						
1	Львів - „Комета"	Львів	–	38.165	33.447	23.118	
2	Самбір - „Шовк"	Самбір	96	2.186	3.416	3.056	
	Разом		96	40.351	36.863	26.174	
			1	2	2	2	
	б) Килимарство:						
1	Косів - „Гуцульщина"	Косів	14.006	14.582	26.196	20.043	
			1	1	1	1	
	в) Навивальня ниток:						
1	Львів - „Центросоюз"	Львів	30.440	39.938	40.750	36.105	
			1	1	1	1	
	г) Трикотарство:						
1	Дрогобич - „Укр. Школа"	Дрогобич	423	1.819	2.932	•	
2	Самбір - „Отак" Львів, Ловна	Самбір Львів	3.284	4.208	3.607	1866 1.822	2
3	Тернопіль - „Поділ. Базар"	Тернопіль	6.489	7.114	5.905	878	Звинено!
	Разом		10.196	13.141	12.444	4.566	
			3	3	3	3	
	VIII. Скіряний промисл		15.052	19.721	19.903	23.565	
			2	2	2	2	
	а) Гарбарство:						
1	Наконечне - Яворів, „Гарбарня"	Яворів	14.813	19.316	19.255	22.157	
			1	1	1	1	
	б) Щіткарство:						
1	Уличне - „Добробут"	Дрогобич	239	405	648	1.414	
			1	1	1	1	

11

10

Класифікаційні групи і роди продукційних підприємств			Обороти в золотих в роках:				
ч. п.	Місцевість і фірма	повіт	1935	1936	1937	1938	1939
	IX. Одежевий промисл		77.254	64.206	68.737	126.979	
			13	10	8	9	
	а) Білизнарство, вишивки і жіноче кравецтво:						
1	Дрогобич, „Труд"	Дрогобич	2.192	1.913	1.505	•	
2	Львів, „Труд"	Львів	16.949	15.594	12.658	13.895	
3	Львів, „Укр. Нар. Мистецтво"	Львів	7.793	8.557	13.465	31.581	
4	Стрий, „Труд"	Стрий	4.330	5.402	5.477	6.476	
	Разом		31.264	31.466	33.105	51.952	57.952
	Плащ спортові одежі	Львів	4	4	4	12.513	
	б) Виріб церковних риз:				64.465	12.513	
1	Львів, „Достава"	Львів	12.789	14.565	18.520	36.733	
	Станиславів, Свящ. Ном...	Станиславів	1	1	1	1.553	38.286
	Виріб церковних ...	Стрий				10.0..	2
	в) Шевство:					38.2..	
1	Божанецъ - „Згода"	Жовква	1.015	104	–	49.320	
2	Добряни - „Самопоміч"	Стрий	4.139	–	–	в ліквідації	
3	Дрогобич - „Укр. Базар"	Дрогобич	5.311	5.577	6.640	8.021	
4	Жовква - „Шевс. Будучність"	Жовква	3.903	8.519	8.947	6.166	
5	Львів - „Дерма"	Львів	3.310	–	–	в ліквідації	
6	Коломия - „Дерма"	Коломия	7.390	–	–	в ліквідації	
7	Різдвяни - „Надія"	Теребовля	1.154	45	–	не продукує	
8	Убинє - „Скала"	Камінка Стр.	6.979	3.930	1.525	—	
	Разом:		33.201	18.175	17.112	14.187	
			8	5	3	2	
	X. Споживчий промисл:		1,281.747	1,641.013	2,333.593	2,707.963 ~~2,706.282~~	
	а) Млинарство:						
1	Завале - „Млин"	Снятин	5.370	5.360	6.908	5.183	
2	Улично - „Добробут"	Дрогобич	6.753	7.158	8.521	9.615	
	Серафинці, Вірanka	Городенка					
	Разом:		12.123	12.518	15.429	14.798	
			2	2	2	2	
	е) виріб содової води і лемонади						
1.	Ременів Єдність	Львів				2,435	
2.	Осердов Єдність	Сокаль				3458	
	Разом					5.893	
						2	

10

Ч. п.	Класифікаційні групи і роди продукційних підприємств: Місцевість і фірма	повіт	Обороти в золотих в роках: 1935	1936	1937	1938	1939
	б) Кушнарство:						
1	Говилів Вел. - „Зоря"	Теребовля	–	–	–		[illegible]
2	Говилів Мал. - „Любов"	Теребовля	24	14	–	20	
3	Чортория - „Надія"	Тернопіль	2.128	1.610	1.139	1,002	
	Разом:		2.152	1.624	1.139	1,022	
			2	2	1	2	
	в) Пекарство:						
	~~Богородчани~~	~~Станиславів~~				84.401	
1	Вислобоки - „Добробут"	Львів	33.908	23.561	49.180	30.803	
2	Городенка - „Єдність"	Городенка	32.174	27.843	39.138	37.026	
3	Миколаїв н/Дн. - „Своя Поміч"	Жидачів	–	3.877	42.358	46.253	
4	Львів - „Золотий колос"	Львів	156.563	199.112	260.742	256.226	
5	Перемишль - „Зол. колос"	Перемишль	89.536	84.935	100.540	107.072	
6	Перемишль - „Надія"	Перемишль	84.811	71.669	98.139	95.229	
нч.	Рогатин - „Надія"	Рогатин	–	–	46.221	—	
7	Судова Вишня - „Укр. Пов. Торг."	Мостиска	13.270	25.205	29.527	29.862	
8	Яворів - „~~Повіт. Торг. Спілка~~" Союз Кооперативів	Яворів	60.537	56.624	79.912	82.112	
	Разом:		470.799	492.826	745.757	768.984	
			7	8	9	9	
	г) виріб цикорії і кави:						
1	Львів - „Суспіл. Промисл"	Львів	158.534	227.552	304.488	434.259	
			1	1	1	1	
	ґ) перерібка овочів:						
1	Львів - „Продукція"	Львів	65.843	55.393	55.501	122.302	123.988
2	Косів „Збут" (сушарня)	Косів				~~2090~~ 1.681	
			1	1	1	2	
	д) палярня кави:						
1	Львів - „Народна Торговля"	Львів	143.000	132.500	88.860	77.300	
			1	1	1	1	
	е) Масарні:						
1	~~Бережани - „Нар. Дім"~~	Бережани	17.761	26.382	33.882	—	
	Городенка Мін. Рогатин						
2	Боянець - „Згода"	Жовква	2.884	11.768	11.780	4.602	
3	Дрогобич - „Масозбут"	Дрогобич	38.254	52.178	78.247	79.988	
4	Купчинці - „Відбудова"	Тернопіль	24.387	35.878	47.125	50.125	
5	Львів - „Центросоюз"	Львів	288.789	450.766	764.142	768.727	
6	Перемишль - „Надія"	Перемишль	1.007	42.570	43.299	43.149	
7	Теребовля - „С. У. К."	Теребовля	56.214	99.058	134.468	162.893	
	Рогатин - „О. С. К."	Рогатин	–	–	9.476	172.240	
	Разом		429.296	718.600	1,122.419	1,281.724	
	23		7	7	8	7	
	Всі групи разом:		3,534.801	4,528.946	5,698.320		
	Видавничий коот. 10.			583.458	613.622		
				5,112404	6.311.942		

159
18
141

21

Видавници

[illegible] м.	11.385
Дворен Шоф	898
Мъжк. хоров	7.474
Други	778
Ввес см	52.728
Торбан	1.059

Книговедення			Кравецтва			Курси 1937 Контрольних книг
курсів	днів	учасників	курсів	днів	учасників	

Курси 1937 р.

Округи	Книговедучі: курсів	днів	учасників	Крамарі: курсів	днів	учас.	Контр. комісії: курсів	днів	учас.	Загально-кооп.: курсів	днів	учасників	Рахункові: курсів	днів	учас.	Разом: курсів	днів	В тім: курсів	учасників	курсів про яких кількість учасників невідома
~~Бережани~~				~~1~~	~~31~~	—	~~3~~	~~3~~	—	~~1.~~	~~5~~	~~36.~~				~~5~~	~~39.~~			
Бережани				1	31	—	3	3	—	1	5	36	—			5	39.	1. (заг. кооп) ~~заг. кооп~~	36.	4 (1 крам і 3 к. ком)
Бучач	1.	8.	36.	3	70.	128/2.										4	78	3 (крам)	164	1 (книгов).
																~~4~~	~~78.~~	~~3.~~	~~164~~	~~1.~~
Дрогобич	1.	34	35.				2	6.					2	4.		5	44.	1. (книгов)	35.	4. (2 контр. к. 2 рах)
~~Заліщики~~													6 (ЗВН)	11.		6	11.	—	—	6 (6 рах)
Золочів										2.	11.	28./2.	2	10		4	21	2. (заг. кооп)	28	2 (2 рах)
Калуш	3.	9.					3	3.								6	12	—	—	6 (3 книгов 3 к.к.)
Копичинці-Чорт.										9	28					9	28	—	—	9 (9 заг. кооп).
Підгайці				1.	27.	84.										1	27	1 (крам)	84	—
Рава Р.	1	2.	—	2	2	—				1	4					4	8	—	—	4. (1 книг. 2 крам. 1 заг. кооп)
Рогатин	1.	43.	33				1	3.								2	46.	1. (книгов)	33	1. (1 к.к.)
Самбір [кн 35, 34, 22; кр 29, 49]	3.	21.	91/3.	8	15.	78/2.										11	36	5. (3 кн. 2 крам)	169.	6. (крам.)
Сокаль 28, 32; ~~18~~ 20, 46	2	71.	60/2.	2.	26.	66/2.				3	60 [34, 31, 15]					7.	157	4. (2 кн. 2 кр)	126.	3 (заг. кооп)
Станисл.				2.	50.	47/2.	3	3.		3	4					8.	57.	2 (крам)	47.	6 (3 К.К. 3. заг. кооп).
Стрий	18 біл.	97	182/18.							2.	71.	66/1.				20	168.	19 (18 кн. 1. заг. к.)	248	1. (1 заг. кооп)
Теребовля													6 (курсів)	169.		6	169	—	—	6 (6 рах)
Чортків (77, 52)	1	2	36.							2.	22.	129/2.				3	24.	3 (1 кн. 2 заг)	165.	— —
Ярослав	1.	18.		1	28.	31.										2	46.	1. (крам)	31.	1 — (книгов)
Мостиська	1	7	10.													1	7	1 (книгов)	10.	—
Олешичі	2	31	46/1	2.	33.	58/2. (31, 27)	1	1.								5	65	3 (1 кн. 2 крам)	104	2 (1 кн. 1 к.к.)
Яворів	1	4.	15	1	4.		1	4.								3	12.	1 (книг)	15	2. (1 крам 1 К.К.)
У.С.				1	6.								7.	20.		8	26.	—	—	8. (1 крам. 7 рах)
	36	347	544	24	292	492	14	23	—	23	205	259	23	214	—	120	1081	48	1295	72

40% | На 48 курсах гості (29 книговод. 13 крам. і 6 заг. кооп.) було 1295 учасників.

60% | На 72 -"- гості (7 -"- 11 -"- 17 -"- -"- 14 контр. ком. і 23 рахункових) невідомо скільки було учасників.

100% | 120 курсів 36 -"- 24 -"- 23 -"- 14 К.К. і 23 рах.

Беручи під увагу що нам відомі учасники 40% курсів, то на 60% невідомих, приблизно відповідно 1942 учасники. (1942+1295=3237.)

Українська

	Книговедучі: курсів	днів	Контр. комісії: курсів	днів
Бучач	1	21.		
Городенка	1	3.		
Копичинці	1	12.		
Одеських	1.	3		
Теребовля	1	12.	1	3.
	5	51.	1	3.

Разом: курсів	днів
1	21
1	3
1	12
1	3
2	15.
6.	54

Додатково 6 курсів укр. (5 книгов 1 К.К.) без відомої кількості учасників.

Район всіх. ~~125.~~

Книговедучі: курсів	днів	Крамарі: курсів	днів	Контр. комісії: курсів	днів	Загально-кооп.: курсів	днів	учасників	Рахункові: курсів	днів	Разом
41.	398.	24.	292.	15	26.	23.	205.	~~259~~	23.	214.	126 к. 1135 дн.

Відповіди на питання:

Звідомлення з праці Округових Організаційних Осередків.

В цім звідомленню обняті:

25 Союзів.
1. (Складниця) У.С. - Роздільня.
7 гуртівень які є організаційними осередками

Разом 33 організаційні осередки.

Сім гуртівень є слідуючі:

1) Буськ, 2) Глиняни 3) Мостиська, 4) Олешичі, 5) Сянік 6) Устрики.

7) Яворів.

Не прислала звідомлення, та не має звіту з ревізії ані біляну за 1937. рік: Судова Вишня.

Дані ОСК Чортків - Копичинці неповні, (з звіту з ревізії) бо не прислав звідомлення, а на урґенси прислав неповне.

I.

Територія округи обіймає повіти ....

2. II

В окрузі є ... громад, в тім .... міст .... сіл.

В усіх 33 округах є 3550 громад, в тім 134 міст, 3416 сіл.

3 III

(Поділ округ на осередкові райони і секретаріяти (кущі))

IV.

3416 сіл в усіх 33 округах ділиться на:

українські	2430.
польські	286.
німецькі (оскільки вони вважаються окремо)	4.
мішані з українською більшістю	630.
інші	66
	3.416

5. V

В усіх 33 округах було з кінцем 1937. року 3077. кооперативів укр.

Райони мали обслужити організаційно 2704 кооперативів, а саме:

заг. закупу і збуту	2367
міських споживчих	74
Райфайзенок	193.
інших	70
	2.704

Після скількости кооп-в, припадало на поодинокі округи до обслуги :

Рогатин	191.
Стрий	182.
Станиславів	134.
Золочів	131.
Самбір	130
Перемишль	128.
Сокаль	124.
Борщів	121.
У. С.	119.
Копичинці-Чортків	111.
Калуш	104
Дрогобич	96
Теребовля	96.
Заболотів	86.
Жовква	85.
Тернопіль	85.
Підгайці	82.
Зборів	75.
Бучач	74.
Коломия	72.
Збараж	57
Городенка	54.
Ярослав	54.
Рава р.	50.
Яворів	46.
Щирець	42
Сянік	39.
Олешичі	36
Рудки	35-
Мостиська	24.
Буськ	15
Устрики	15
Глиняни	11.
	2704.

§ VI.

Чи є в окрузі (і де) райони, в яких треба скріпити організаційну працю та чи з огляду могли би там повести окремі організаційні райони зі складницею?

До таких належать: →

В районі:

Борщів : Заліщики. Є 5 таких кооперативів без торг. звязку з ПСК і 4 села без кооперативів.

Жовква : Куликівщина – 14 громад. (Є 10 кооп. Р.С.Р.К.)

Зборів : Залізці 14 к-в 336 | 1. Р.М. 3 смол. станц. 3. райф.

Золочів : Залізці-Красне.

до скріплення : Підкамінецько-залозецький і гологірсько-бузецький район.

Калуш : Долинщина

Коломия : Гвіздець, з огляду Космач.

Перемишль : Бірчанщина і Динівщина.

Підгайці : Козова.

Рогатин : Миколаїв-Розвадів-Розділ. - зі складницею Стрия в Жидачеві.

Станиславів : Делятин, Солотвина і Отинія.

Тернопіль : Денисів - Купчинці.

Ярослав : Лежайськ. - Радимно

Яворів : Краковець - Немирів.

У. С. : Глиняни

Глиняни : Село Куровичі є в районі коопер-в, яким незручно ані до Львова, ані Глинян, ані Бібрки, ані Перемишлян. - З огляду на зел. станцію якої нема близько за винятком Куровичі, - добрий збутовий осередок. -

Сянік : Лісько - Балигород

Мостиська -

- 4 -

* . VII .

Як представляється у всіх районах чужа кооперативна організація ?

Всіх чужих кооперативів за виїмком Чорткова і Суд. Вишні: заведено на - - - - - - - - - - - - - - - ~~1124~~ 1209

~~З того зав.~~ окрім того заведено ще окремо 3 фірм.

" " " " " 15 Красильне. Кульки

~~1142~~ 1227

~~(з того приготовано 2 нечинні)~~ -

На ~~1124~~ 1209 кооперативів є після національностей:

1) З українським проводом - каси Стефчика (не всі) - ~~59~~ 108

2) польські:

міські споживчі	5.
книгарні (Дрогобич)	1.
Рольніки (Сокаль (2) Щирець, Львів (2) Гусь.)	6.
Склепики Кулок Рольн.	16.
Повітові Кооп. Рольн-Гандлові	4.
Кулки	65 3
Банки (ПКО)	~~28~~ 17
Каси Стефчика (не всі)	~~77~~ 46
молочарні	28.
Комунальні каси (2) заліщикові (2)	4
ЗЗБ.	9.
Віддіп Сполем (Коломия)	1.
Кооп. інвалідів Устрики	1.

Польські 825 ~~787~~

2a) мішані (проводи укр.-польськ.) каси Стефчика 6 — мішані 16

3) руські:

ЗЗБ. -	43.
кредитові. (в тім 1 банк)	~~10~~ 11
молочарські	1

руські 55

4) німецькі:

1 без профілю до типу - (Устрики)	1
1 ЗЗБ. - Щирець	1

німецькі ~~1~~ ~~2~~ 7

5) жидівські:

каси Стефчика	5.
банки.	16.
каси.	18.
молочарні	4

жид. 38.

6) Без профілю до національності (не заведено)

Каси Стефчика.	~~122~~ 113
молочарні	13.
виробничі. (Заболотів)	1.
міські - споживчі	6.
типу 10	8.
рільничі. (Єврей)	1.

без профілю ~~142~~ 151

7) Не профілені ані до національности, ані до типу (Сірий) ~~42~~ 28 (28)

~~1124~~ 1209.

100

Після видів ділиться ці ~~1124~~ 1209 кооперативів слідуючо:

загальний закуп і збут	53
Кредитові	~~20~~ 28
Каси Стефчика	309
банки (в тім 4 каси ощадн. і 3 т-ва задаткові)	~~32~~ 41 ✓
молочарські	46
кооп. Тютюн 10	8
місцево-споживчі	11
Ревізійні	6
Пов. кооперативи Ревізійно наповнене	4
Склади Кулок Рільничих	16
Кулка Рільничі	653
рільничі кооп.	1
виробничі	1
відділ столяр	1
Кооп. інвалідів (гуртівня ...)	1
Книгарня	1
Німецька (~~[illegible]~~) ~~[illegible]~~ без відділу	1
Проче без відділу на тепер	~~42~~ 28
	~~1124~~ 1209

Чужі кооперативи в поодиноких районах щодо їх кількости:

1) Тернопіль	112	Зборів	30
3 Рогатин	72	Городенка	29
6 Бучач	68	Коломия	27
Золочів	65	~~Станиславів~~	~~24~~
Сокаль	65	Заболотів	24
2) Теребовля	81	Калуш	22
4) Самбір	~~71~~	~~Рава р.~~ Скалат	20 ~~27~~
~~Підгайці~~ Перемишль	50	Сянік	14
Ліско	48	Підгайці	13
Жовква	44	Мостиська	11
Стрий	42	Буськ	9
Борщів	40	Глиняни	9
Збараж	37	[illegible]	8
Рудки	37	~~[illegible]~~	~~5~~
Дрогобич	35	Устрики	4
Ярослав	31		~~246~~
	~~877~~		~~878~~
5 Станиславів	70		~~1124~~
~~Зборів~~	~~30~~		241
	968		968
			12.09

Вартість цих кооперативів, на основі зібраних інформацій:

*)

	добрі	слабі	нечинні	заморожені капітали в конверзіях	слабі, але оздоровлюються	піднайомлені	піднайомлені в більшій части	нема евіденції	Разом
1) **Укр.** каси ощадн.	8	41		4				55	~~59~~ 108
2 **Польські**									
міські-спож.		1						4	5
книгарні								1	1
Rolniki	1	1						4	6
складн. кулок.	6							10	16
Пав. Кооп. Рільн. Гандл.	1							3	4
Кулка	2	140	5		9	81	83	249	653
~~п~~ піднайомлені, (але йде праця за переорганізуванням)						84			
Банки	8	1 (лікв)						15	24
~~Банки~~	~~1~~	~~1 (лікв)~~						~~15~~	~~17~~
~~Каси ощадн.~~	~~33~~							~~40~~ ~~79~~ ~~46~~	~~49~~ ~~79~~
молочарні	3	10						15	28
ЗЗБ	~~3~~	3						6	9
відділ столиці		1							1
Кооп. інвалідів	1							~~44~~	1
Каси ощадн.	33							44	77
3) **руські**									
Заг. зак. із обм.	4	20						19	43
кредитові		6	2					3	~~11~~ 11
молочарні								1	1
3а) мішані каси ощадн.	6								6
4) **німецькі**									
без приділу до типу								1	1
ЗЗБ	1								1
Каси ощадн.	5								5
5) **Жидівські**									
банки	~~1~~ 4							12	~~14~~ 16
каси,	7							11	18
молочарні		1						3	4
6) **без приділу до національности**									
каси ощадн.	9	27		3				~~83~~ 74	~~122~~ 113
молочарні	1	9						3	13
виробничі								1	1
міські спож.								6	6
типу Ю.								8	8
рільничі		1							1
7) без ~~при~~ ніякого приділу (до нац. і до типу.)								~~42~~ 28	~~42~~ 28
	~~32~~ 100	~~220~~ 262	7	7	9	165	83	~~601~~ 576	~~1124~~ 1209
	добрі	слабі	нечинні	заморож. капітал.	слабі, але рухливі	піднайомлені (слабі)	піднайомлені	нема евіденції	

З ~~601~~ 576. [illegible] про яких нема евіденції щодо їх стану

можна зачислити: до сильних до слабих. до невідомих всі прочі:

	до сильних		до слабих	до невідомих всі прочі
Жени [illegible] →	~~184~~ 173	[illegible]	249.-	
[illegible] жидівські	12	[illegible]	19.	
-"- [illegible]	15.			
Жени жидівські	10.			
(28) не приділені до типу (ем. [illegible] ~~[illegible]~~)	~~21.~~ 7	і [illegible] - - -	21.	
	~~243~~ 217		289	70..

так що стан [illegible] [illegible] представлявся так:

добрих	317	~~275~~.	=	~~добрі~~ !	317
слабих	560	~~518.~~			
нечинних	7	~~7~~			
заморожені [illegible] (конверзія)	7	~~7~~	=	слабі !	822
піднеймлених	165	~~165~~			
-"- побільшені [illegible].	83.	~~83.~~	(~~невідомо [illegible]~~).		
невідомо які	70.	~~69.~~	=	невідомо які !	70
	~~11.24.~~				12.09
	12.09				

добрих.	26 %.
слабих	68 %
невідомих	6 %
	10.0 -

VIII

На які ділянки нашої кооперативної організації треба звернути в окрузі більшу увагу і в якім напрямку?

а) збутову. (збут с.-г. продуктів і живини) — напрямок

Округи.

Бережани — збут с.-г. продуктів — — —
Бучач — г.с. (за посередництвом низових кооператив)
Городенка — поширення на ділянці [illegible].
Дрогобич — скуп на долах, збут в горах.
Калуш — весь збіжжя і яєць через ПСК — зглянути безріг — збут овочів
Коломия — збут деревляних виробів і найрізнороднішого роду гуцульських виробів, організація килимарських верстатів.
Перемишль — на всі ділянки, головно на збут
Рава Р. — на збут.
Рогатин — на збут збіжжа в Рогатині, яєць в Ходорові і Перемишлянах, зглянути безріг в Перемишлянах.
Самбір — на збут збіжжа і тварин.
Стрий — " " меду і грибів в гірських районах
Тернопіль — " " збіжжа, яєць, прядива і птиці як передше М.С. та зглянути безріг.
Ч.С. — " " ярини.
Глиняни — " " збіжжа з округом і зел. станцією в Куровичах.

б) на кредитову ділянку.

За цею ділянкою в напрямі розбудови сітки кооператив і поглиблення дрібної ощадности висказалися слідуючі округи:

Бережани
Городенка
Заболотів (поширити сітку к-в і піднести вже існуючі)
Збараж (є 5 райфайзенок.)
Калуш.
Рава Р.
Рогатин
Рудки
Сокаль (розбудова в Белзі і Угнові)
Теребовля
Турка
Ярослав

Ч.С. — розбудова у Бучачі і Городенці та др. ощ.
Буськ. (на 15 міл є 1 кред. кооп.-во)
Олещичі.

в) на молочарську ділянку:

Дрогобич – опанувати села Гаї Нижні і Вижні та Бінчичі і збувати повне молоко в Бориславі та Трускавці.

Збаріж. Послідовна контроля молочарні.

Рава р. Поширення району.

г) на кооперативи Здоровля:

Тернопіль (в цілі створення лічниці для Поділля)

Львів оснувати ще около 3 кооп. Здоровля.

ґ) на міщанско-спожив. кооперацію:

Олешичі – (поширення сітки)

Городенка. зорганізування міщанства.

д) на розбудову членства:

Заболотів. – Підгайці – Теребовля.

е) на вишкіл проводів к-в; Заболотів. [illegible]

є) Жовква ~~нат~~ є) суцільна заввага:
в першій мірі звернути увагу на Куликівщину
яка відстає від кооп. руху і деморалізується.

ж) на скріплення існуючих вже кооп-в:
Золочів. Львів (Городок) –

з) на оснування нових к-в.; Золочів.

и) на кооп. освідомлення:
Золочів, – Ярослав

й) на навчання колективного ведення праць: Золочів.

і) на пропаганду кооп. виховання поширення кооп. ідеї:
~~ж~~ Жовква, Заболотів. Підгайці, Сянік.

ї) на поширення кооп. преси.
Жовква (Кам'янеччина)

к) на організацію жінок: Рогатин.

л) на кооперативний промисел :

Станиславів : розбудовування промисл. як : млин, різня, пекарня, гарбарня, халупничий, ткацький, шевський і бондарський.

м) на ліквідацію боргів :

Жвавка (Камінеччина) Заболоть (Косів) Теребовля.

н) на розбудову власного майна :

~~Рогатин~~ Теребовля - розбудова вл. майна
Сокаль " " " і збіжевого фонду.

о) на розбудову торгівлі і збуту.

Рогатин, Теребовля, Ярослав - оживлення торгівлі шкірою.
Теребовля - поширення мануфактури
Ярослав - торговельна і збутова вартість.
Ярослав - поширення торгов. абсяг.
Яворів. - збут виробів домашнього промислу.

IX.

а) Зокрема, де можна би зорганізувати кооперативно наших ремісників.

~~Шевці~~ Кушнірі

Осередок		Місцевість
Жовква	-	Куликів
Заболотів	-	Косів
Рава р.	-	Немирів.
Станиславів	-	Тисьмениця.

Шевці.

Осередок	Місцевість	Осередок	Місцевість
Бережів	Бережів.	Станиславів.	Тисьмениця, Станиславів.
Жовква	Куликів.	Теребовля	Теребовля
Заболотів	Кути.	Тернопіль.	(не годно)-Тернопіль
Зборів.	Білий Камінь.	Ярослав.	Монастир, Молодичі, Лази.
Калуш	Войнилів.	Яворів	- Яворів.
Перемишль	Селиська, Акемановичі, Фрботичі.	Львів	- Камінечичка.
Рава р.	Угнів.	Олешичі	- Олешичі.

Ремісники (загально)

Коломия, Сокаль, Белз.

Столярі

Перемишль - Розубовичі, Перевалечне. Яворів - Яворів
У.С. - - район Виники (Підберізці).

Кравці

Підгайці - Підгайці. - Станиславів - Станиславів

Рудки - Чайковичі (40 кравців) Тернопіль - тернопільськ. район.

Будівельні робітники

Тернопіль - (хотять організуватися спільно з(і) [illegible]) -

Мулярі - Єнів. (окр. У.С) -

б) Де можна би зорганізувати кооперативно ваш домашній промисел?

Гончарський

Бучач – Вичілки
Рава р. – раваський район
Золочів – Гавареччина, Сасів-Тур, Пеняки.
Щирець – Миколаїв.
Калуш – Войнилів

Ткацький

Городенка – ?
Самбір – Турченщина.
Жовква – жовківщина, камінеччина.
Станиславів – Гориглади, Обаї, Долина
Заболотів – Косівщина.
Тернопіль – ?
Рава р. – угнівський район
Львів } ?
Глиняни } Глинянщина

Кушнірський

Городенка – ?
Заболотів – Косівщина.

Килимарський

Заболотів – Косівщина.
Глиняни – ?
Тернопіль – ?

Кошикарський

Жовква – Гутисько, Завала крехівська.
Рудки – наддністрянські села
Тернопіль – ?
Золочів – Підлисся.
Ярослав – Монастир, Молодичі, Лази.
Перемишль – Вірко, Вірочко.
Рава р. – угнівський район

Гербарський

Самбір – Турченщина.

Алябастровий

Рогатин – Бовшів, Журів, Долиняни, Підмихайлівці.

Березові мітли

Жовква — Гутисько, Торгала, Крехівська.

Бондарський.

Золочів. — Соколівка.
Станиславів — Старі Богородчани, Лисівці, Садзава.

Деревяні вироби

Коломия — Брустури, Космач.
Яворів. — Яворівський повіт. забавки і вуха приладдя.

Гуцульське мистецтво

Коломия — Брустури, Космач.

Опалкарство

Перемишль — Середнє (опалки для коней) —

Вироби з лозини і рогожини

Тернопіль ? —

2) Чи можливо зорганізувати кооперативне наше місцеве населення в спож. кооперації ?

Осередок	Місцевість	Осередок	Місцевість
Бережани	— Нараївка.	Рава р.	— відповідн. [illegible] в Немирові
Дрогобич	— Стрийське передмістя, Літинька " , Борислав – Губичі.	Рогатин	— Галич.
Жовква	— Жовква.	Сокаль	— Белз.
Зборів	— в місц. кооп. Стрипа.	Станиславів	— Станисл. Отинія.
Калуш	— у всіх місцях району.	Тернопіль	— Микулинці
Перемишль	" " "	Щирець	— Роздол (було вже)
Підгайці	— Козова.	Олешичі	— Любачів, Ценів. —

X.

З якими національними (госп. і культ.) організаціями співпрацює орг. відділ в своїй справах?

З Сільський Господар — всі осередки за вийнятком Підгайців і Ярослава. (Городенка і Горлиця не дали відповіди)

З Просвітою — — — 23 осередки

З Українками — — — 10 осередків.

З. Н. Т. — 3 осередки (Калуш, Самбір, Теребовля)

З Р. М. С — 6. — " —

З. Р. Шк. — 8 — " —

З. Союзом У. — 10 — " —

З. М. С. — 1 — " —

З Лугом. — 1 — " — (Бучач)

на 10 осередків, ~~які~~ з. 964 кооперативами, які подали число нечинних Контр. Комісій,

є нечинних 685 К.Ком., що становить 71%.

працюючих слабо і незадовільного 68 -"- " " 7

78%

Округло 80%.

XI. Як працюють Надзірні Ради (Контрольні Комісії)

Більше загально і у відсотковім відношенню подано про працю на стор. 16.–

Осередок	Надзірні Ради: вдовол.	слабо	невдоволюючі	нечинні	засід.	в ? кооп.	Контрольні Комісії: вдовол.	слабо	невдоволюючі	нечинні	провірка	в ? кооп.	
Борщів, Іване Пусте, Глуше	31, 21, 22	14, 13, 20					7, 4, –			38, 30, 42.			
Бучач	сповняють обовязки, але через часті зміни брак добрих контрольних органів.												
Городенка, Обертин	відбувають засідання / відбувають засідання						нечинні / нечинні			40, 14.			
Дрогобич, Жовква, Кам. Струм., Заболотів, Косів, Збараж, Підволоч.	– // –												
Зборів	48	15.	12		332	63.	48	9		18	86.		
Золочів, Броди													
Калуш, Рожнятів, Войнилів					336, 215, 157						42, 22, 14		на 57 кв, на 32 кв., на 20 к-в
Коломия, Копичинці	слабо. Могли би більше з себе видавати / нема												
Перемишль, Добромиль													
Підгайці, Бережани													
Рава Р., Угнів													
Рогатин, Перемишляни, Ходорів, Галич					418, 258, 374, 384.						45., 32, 44, 23	20., 14, 18., 9	на 56 кв, 41, 44, 50
Рудки, Комарно					186, 67		8, 4		6, 1	11., 5	провір.: 25, 8		в 14 к-в., в 5 к-в.
Самбір, Турка, Ст. Самбір													
Сокаль, Белз, Радехів	19, 06, 7	10, 23, 9		~~21~~ 21, 4, 25			19, 6, 7	10, 23, 9		21., 4, 25			
Станиславів, Тлумач	86		48.				26			108			
Стрий +3 Скол.													
Теребовля, Скалат Грим.					288, 322						47, 10.		на 44 кв., на 52 кв.
Тернопіль, Микулинці	65, 8		7., 5				3., 3			69., 10.			
Щирець Микол., Ярослав, Яворів													
Львів, Бібрка, Городок					529., 111, 140.						~~74~~ 82, 32, 11.		на 59 кв., на 38. кв., на 22 кв.
Буськ, Глиняни, Мостиська, Олешичі, Сянік, Устрики													

Разом

Осередок	Надзірні Ради: вдовол.	слабо	невдоволюючі	нечинні	засідань	в ? кооп-х.	Контрольні Комісії: вдовол.	Слабо	Невдоволюючі	Нечинні	Провірка	в ? кооп-х.	
Борщ.	74	47.					11.			110.			
Бучач	контрольних органів..												
Город.	відбувають засідання.						нечинні.			54.			
Дрогоб.	загально вдоволяючо.						загально вдоволяючо.						
Жовква, Камінка	слабо.						слабо.						
Заболотів, Косів	досить добре / дуже слабо (недбало)						досить добре / дуже слабо (недбало)						
Збараж, Підволоч.	досить добре.				445.		досить добре				~~73~~ 93		(на 57 к-в)
Зборів	48	15.	12.		332	63.	48.	9.		18	86		(на 75 к-в.
Золочів, Броди	слабо і невміло. / слабо.						слабо і невміло. / слабо.						
Калуш, Рожнятів, Войнилів					708						78		(на 104 к-в)
Коломия, Копичинці	Частина контр. комісій виконує статутові обовязки. Інші ще не дорослі.. / д-а-н-н-е.												
Перемишль, Добромиль	79		49		в більшості к-в вивязуються.		79.			49			
Підгайці, Бережани	дуже слабо.						дуже слабо.						
Рава Р., Угнів	дуже слабо, бо не вишколені і часті зміни						дуже слабо, бо не вишколені і часті зміни.						
Рогатин, Перемишл., Ходорів, Галич					1434		71 (=36%)			121.	144	в 71 к-в	(на 192)
Рудки, Комарно					253		12.		7	16	33	в 19 к-в	(на 35)
Самбір, Турка, Ст. Самбір	Про Надз. Ради нема згадки							10.		120			усі контр. Комісії з малими винятками нечинні.
Сокаль, Белз, Радехів	32.	42.		50.			32.	42		50.			
Станисл., Тлумач.	86.		48.				26			108.			
Стрий +3 Скол.	невироблені.						невироблені.						
Теребовля, Скалат Грим.					610.						57		(на 96 к-в)
Тернопіль, Микулинці	73.			12.			6			79.			
Щирець-Микол.	слабо.						слабо.						
Ярослав, Яворів	дуже лінаво. / ~~сорок до пятьдесять~~ % нема відповіди						дуже лінаво. / сорок до пятьдесять % К.К. переводять потереві контролі						(на 46)
Львів, Бібрка, Городок					780.						132.		(на 119 кв)
Буськ, Глиняни	6.		9.				6			9			
	слабо.						слабо.						
Мостиська	3.	21.					3.			21			
Олешичі, Сянік, Устрики	назагал невдоволяюче в більшості тільки нечинні. / нечинні						назагал невдоволяюче в більшості тільки нечинні / нечинні. –						

на 10 осередків з 964 кооперативами
які подали число нечинних Контр. комісій
Є нечинних — — — 685 КК процентово 71%
Працюючих слабо і невдовол. 68 -"- " -"- 7%

~~Разом~~

Разом 753 -"- " " 78%

Кругло 80%. —

Вдоволяючо працювало би 20% —

XI.

Як працюють Надзірні Ради (Контр. Комісії)?

!!

Округи.	Надзірна Рада	Контрольні комісії
1. Дрогобич	загально вдоволяючо ?	загально вдоволяючо ?
22) Заболотів	досить добре ?	досить добре ?
Косів.	дуже слабо (недбало)	дуже слабо (недбало)
~~Львів.~~	~~на 119 коoп. 780 засід. Н.Р.~~	~~на 119 к-в. 132 пров. К. Ком.~~
2 Збараж	на 57 кооп. 445 засід. Н.Р.	на 57 к-в. 93 пров. К. Ком.
3 Львів.	на 119 " 780 " Н.Р.	на 119 " 132 " К. Ком.
4 Калуш	на 104 " 708 " Н.Р.	на 104 " 78 " К. Ком.
6) Теребовля	" 96 " 610 " Н.Р.	на 96 " 57 " К. Ком.

Округи	НР: вдовол.	НР: слабо	НР: невдовол.	НР: нечинн.	КК: вдовол.	КК: слабо	КК: невдовол.	КК: нечинні
5 Зборів.	64%.	20%.	16%.		64%.	12%.		24%.
8 Перемишль	61%		39%		61%.		39%. (нечинні)	
9) Сокаль	25%.	33%.	42%.		25%.	33%.		42%.
10) Рудки.	на 35 к-в. 253 засідань				34%.		20%.	44%.
11) Бузьк	40%		60%.		40%			60%.
12) [illegible]	не ма відповіди				40%. (по грошові контр)			60%.
13) Рогатин.	на 191 к-в. – 1434 засідання				37%.			63%.

Ходорів.	нечин.	60%.
Рогатин	"	65%.
Перемишляни	"	66%.
Галич	"	82%.

Округи	НР: вдовол.	НР: слабо	НР: невдовол.	НР: нечинн.	КК: вдовол.	КК: слабо	КК: невдовол.	КК: нечинні
14) Станиславів.	64%.		36%.		19%.			81%.
17) Мостиська.	12%.	88%.			12%.	88%. (загл. нечинні)		
18) Борщів.	61%.	39%.			10%.			90%.
19) Самбір.	не подано					7%.		93%.
20) Тернопіль	87%		~~13%~~	13%	7%.			93%.
21) Городенка	відбувають засідання				—	—		100%.

Округи	Надзірна Рада	Контрольні комісії
7) Бучач	сповняють обовязки, але через часті зміни брак добрих контр. органів.	
23) Жовква	с-л-а-б-о.	с-л-а-б-о.
24) Золочів	" і невміло	" і невміло.
16) Коломия	Могли би більше дати.	Частина виконує стат. обовязки, інші не доросли
15) Стрий.	невироблені.	невироблені.
25 Щирець	с-л-а-б-о.	с-л-а-б-о.
26 Глиняни	"	"
27 Підгайці	дуже слабо.	дуже слабо
28 Рава Р.	" " бо невишколені	і часто змінюються.
29 Ярослав.	дуже мляво	дуже мляво.
30 Олешичі	назагал невдоволяючо з вбільшим тяжко!	→ так само
31 Сянік.	нечинні	нечинні.
32 Устрики	нечинні	нечинні.

XII. Кілько і яких нових наших кооператив основано протягом року 1937 ?

	разом	підготовл.	ЗЗБ.	райср.	міські	здоровля	відділення ЗЗБ.	інші кооп.
Львів	12	=	11			1		
Перемишль	10.		10					
Стрий	8		8					
Рогатин	6.		6					
Щирець	6.		4	2.				
Дрогобич	6.		1	5.				
Олешичі	6.		6					
Борщів	5						3	2
Рудки	5		4	1.				
Жовква	4		4					
Підгайці	4		1	3.				
Самбір	4		4					
Станиславів	4		4					
Бучач	3	1					2	
Городенка	3		1		1.			1
Коломия	3.		3					
Сокаль	3		3					
Ярослав	3		3					
Яворів	3.		3					
Заболотів	2		2					
Золочів	2.		2					
Тернопіль	2.		2					
Збараж	1.		1					
Зборів	1.		1					
Калуш	1.		1					
Копичинці	1.		1					
Теребовля	1.		1					
Сянік	~~1.~~ 1		~~1~~	1.				
	109. / 116	1	87	12.	1	1	5	3.

109

18.

XIII. Який вислід дала минулорічна пропаганда за новими членами?

Осередок.	Прибуло членів.		
Стрий	1899	в тім від 8 нових к-в 551. С: 1348 на 182 к-в. (до обслуги)	
Дрогобич	1302.	"	96 "
Станиславів	1127	"	134 "
Львів.	1019	"	119 "
Самбір	930.	"	130 "
Золочів	824	"	131 "
Підгайці	795	"	82 "
Коломия	656	"	72 "
Рогатин	604	"	191 "
Заболотів	500	"	86 "
Зборів	487	"	75 "
Борщів	472	"	121 "
Перемишль	456	"	128 "
Городенко	448	"	54 "
Жовква	437	"	85 "
Яворів	381	"	46 "	(в тім від 3 нових к-в 264 чл.
Олешичі	353	"	36 "	(в тім від 6 " " 294 чл.
Бучач	288	"	74 "
Сокаль	274	"	124 "
Збараж	214	"	57 "
Тернопіль	153	"	85 "
Рудки	115	"	35 "
Буськ	102	"	15 "
Калуш	89	"	104 "
Сянік	70	"	39 "
Щирець	67	"	42 "
Рава Р.	27	"	50 "	(84 членів викреслено померших від 1932 р.
Ярослав	23	"	54 "
Перебавлн.: стад	21 —	"	96 "

Головніші логістичні успіхи: позитивні успіхи мандр. пропагатора РСУК (але вислідів не подано) поїздка пропагатора Картинуя не дала реальних вислідів.

14,112

7 округів подали стан членів своїх районів з кінцем 1937 р. На основі цего, стан членства в цих районах представляється слідуючо:

1) Коломия – на 1 кооперативу припадає 181 чл.
2) Станиславів – " 1 " " 168 " –
3) Тернопіль " " " " – 127 " –
4) Теребовля " " " – 116 " –
5) Рогатин " " " " – 86 " –
6) Зборів " " " " – 86 " –
7) Олешичі " " " " – 60 " –

 Правильно на стор 21.

115

XIV. Який вплив дала минулорічна боротьба з [illegible] боргами ?

~~Округ~~ Округ	Стан 31/XII 1937	~~збільшено~~ збільшено зл.	%	зменшення зл.		%
2) Городенка	15846·30			5821·40	?	27.–
1) Жовква				4649·67	?	31.–
Кам. Струм. зменш. лише 1·490						
Сокаль	30906·41 ✓			8924·89 ✓		22·5%
Теребовля	41265·09 ?			11653·63 ✓	?	22.–
Щирець	21.690·62 ✓			5133·06 ✓		19·25
Олешичі	7451·60 ✓			1724·04 ✓		18·7
Стрий				16671·83	?	14·26
Коломия	165351З ?			2678·72	?	13·89
Дрогобич	30067·58 ✓			4809·67 ✓		13·8
Бучач				6096·37	?	13·7
Рудки / Комарно				645·30	?	13·46
Рудки				2196·13	?	12·96
Тернопіль	23943.– ✓			3517.– ✓		12·79
Рогатин	123.481·60 ✓			9065·96	??	6·83
Золочів				1371·28	?	5.–
(Перемишль) Добромиль						5%
Березів	47317·62 ?			1869·89	?	3·8%
Яворів				561.–	?	2·2%
Перемишль						2.–%
Зборів	23071·86 ?			390·62	?	1·6%
Сянік	40.980·06			667·85		1·6%
~~Калуш~~					?	~~1·5%~~

неточні дані:

Округ		зменшення зл.	
Ярослав		3800.–	?
Підгайці		1928.–	?
Рава Р.		1956.–	?
Збараж		993·23 ✓	
Калуш			
Самбір	3174·13 = 4·24% (1·5%)		

Борги.

Не подали близших інформацій в округах:

Станиславів	: 59 кооп. збільшили 63 зменшили 7. не виказали нічого			
Костінська	: Борги зменшилися.			
Глиняни.	: Незамітно маліють, в деяких зростають.			
Буськ	: В двох кооп. переведено з. добрим вислідом. зменшено 246·46.			
Заболотів	: мало є здержано. Косів виказує зріст.—			
Копичинці	: нема свідчень			
Устрики	: не відповіли на цю точку.-			
Львів	: 31 к-в зменшило	на	8721·12	– 34 %
	17 " збільшило	"	242·03	10·7 %
	зменшення.		8.479·09	
Бібрка.	зменшено на			6·3 %
Городок	14 кв. зменшили		1608·40	17.– %
	8 " збільшили		822·66	8·40.
	зменшення ---		785.74	

/Подані дані на основі статистики рев. Відділу/.

→

XIV. Який вислід дала минулорічна боротьба з споживчими боргами?

(дані на основі статистики рев. Відділу)

~~Осередок Борги 1936. Борги 1937. збільш. % зменшено %.~~

Осередок.	Борги 1936.	Борги 1937.	збільшено	%	зменшено	%	скільки кооп.	кооп. без боргу	не виказали при білянсі.
1) Суд. Вишн.	11285.	8384	~~2901~~		2901	25.7	12.		
2) Скалат.	25786	19629			6157	23.8.	44.		
3) Сокаль	39831.	30907.			8924	22.4.	114.	5.	
4) Теребовля	27.132	21221			5911	21.7	41.	4.	
5) Рудки	21737.	17.200.			4537	20.87	33.	—	
7) Копич. Чорт.	35719	28852.			6867	19.22.	88.	—	
8) [illegible]	26824	21.691.			5.133	19.13	42.	1.	
9) Олешичі.	9176.	7452.			1724	18.78	29.	—	
10) Коломия.	22462.	18844.			3618	16.11.	77.	21.	
6 Мостиська.	15224.	12056.			3168	20.8.	24	1.	
11 Стрий	99.900.	83.829.			16.071	16.08.	170.	15.	+
12) Городенка.	18760.	15.846.			2914	15.53.	50.	—	6
13) Жовква	31390.	26.741.			4649	14.81.	63	12	10.
14) Глиняни	15482	13212.			2270.	14.66.	10	—	—
15) Дрогоб.	34888.	30068.			4820	13.81.	52	6.	—
16) Заболот.	26.261	22716.			3545	13.48.	58.	8.	
17) Львів.	62990.	54.727.			8263	13.1.	114	14.	—
18) Тернопіль.	27.462.	23.944.			3518	12.81.	84.	—	17
19) Бучач.	26.339.	23.626.			2713	10.3.	70.	5.	
20) Ярослав.	32426.	29530.			2896	8.9.	45	1.	—
21) Рава р.	26766.	24671.			2095	7.82.	47.	1	4
22) Яворів.	26495.	24623.			1872	7.06.	41	—	—
23) Збараж.	18320.	17327.			993	5.42.	52.	—	17
24) Підгайці.	32994.	31318.			1.676	5.08	79.	—	1
~~25~~ ~~Перемишль~~	~~58973~~	~~58060.~~			~~913~~	~~1.54.~~	~~118.~~	~~3~~	~~1.~~
25 Зборів.	23462.	22644			818	3.49.	53.	1	
26) Перемишль.	58973.	58060			913	1.54.	118.	3	1.
27 Борщів.	49.188.	48543.			645	1.31.	96.	1.	—
28 Устрики	18126.	17947			179	0.98	12	—	—
29) Рогатин.	124.315.	123.482			833	0.67	180.	5	—
30) Золочів.	26713.	26981.	268	0.94.	—	—	149	—	—
31) Станисл.	84922.	85807.	885	1.04.	—	—	118.	4	3
32) Калуш	70.391.	71470.	1.079	1.53.	—	—	77	—	—
33) Самбір.	74897.	78071.	3174	4.23.	—	—	124.	9	—
34) Бусок.	8458.	8966.	508	6-	—	—	15.	—	—
	1.255.094	1.150.385	5.914		110.623		23.51	117	59.

Стан боргів 31 XII 1936 .... 1255.094.

збільшено в 1937 р. — 5914. = 0.47 %

1.261 008

зменшено в 1937. — 110623 = 8.81. %

− 0.47

8.34 % змен.

Стан 31. XII 1937 — 1.150.385

Без боргів було в 1937 р. 117 кооператив.

не виказали мимо при білянсі боргів 59 -"-

176.

XV. Як і чому повстають нові укр. приватницькі склепи на селі і як протиставиться орг. відділ їх шкідливій праці?

Всі відповіді зводяться до слідуючих мотивів:

через брак заробітку і зубожіння села.

Закладають їх переважно бувші майнері (охота легкого заробітку шляхом спекуляції)

Подекуди повстають з політичних мотивів. Яворів – сельроби – б. дир. П.С.К. Станиславів і Коломия – інтерес політичних груп.

~~через рух~~

В Дрогобичі боротьба успішна, бо за ними т. зв. 105% націонал. світ.

Повстають через рухливість приватницької преси, (яка переконує, що кооперація це неважне.)

В Бережанах піддержують і фінансують цю акцію жидівські гуртівники закладаючи свої в селах і мельницях; В Тернопільщині підпалює їх С.У.К.

Повстало враження що цей варштат найлекший до опанування

Несумлінне використовування кооперативних кличів несумлінними [illegible].

Повстають через малу заінтересованість кооперативною ідеєю

Повстають там де невідповідно ведуться кооперативи (Стрий) (Олешичі)

Майже всі торгують горівкою і пивом –

Загально рух цей змінився в 1937 р. –

Не має ґрунту під ногами. Довкола застій і ліквідація (Бучач) (Жовква).

~~2а~~ Майнері, що не хочуть повернути забраного майна – закладають собі [illegible] засновуючи приватні крамниці. (Глиняни) –

В Мостиськах нових склепів повстає ~~мало~~ мало. Майнері – зле ведуть лихо хоч продають горівку.

В ~~одн~~ Бучачу повстала 1 крамниця через невідповідно ведену кооп-ву.

В Станиславівському районі повстають українські, зникають жидівські.

В Турчанщині майнері закладають крамниці підтримувані [illegible].

Деякі осередки подали управові дані відносно прив. склепів.

Вигрів – Є 39 українських склепів від 1936 р. зменшилися о 7 склепів, зате прибуло 13 кулак.

Підгайці – В 1937 р. повстало 32 українських і 49 польських а звинено 7 жидівських. –

Рава р. – В 1937 р прибуло 3. а зліквідовано 5. –

Рогатин – В 1937 р повстало у віх районах около 20. укр. склепів.

Рудки – " не прибув ані один.

В Сокалі був такий зріст приватних крамниць укр.

1933.	1934	1935	1936	1937	1938.	
10 +	14 +	19. +	57. +	64 +	5.	= 169.

Тернопіль – В 1937 р. прибуло 55, в тім 34 українських 21. жидих.

Разом укр. крамниць є 98.

Яремів – В 1937 р. 14 нових прив. склепів. –

Протиакція орг. відділів.

Загально: пропаганда на вічах, зборах, сходинах, вказується на різницю, звертається увагу на торговельну політику зі сторони управ, регулюється ціни в кооперативах, пропагується приватників по містах, уклусперг гію кермується на скріплення місцевої кооперативи; найкращий успіх дають товарові звороти (Рудки, Тернопіль) боротьба не легка, бо нарід узагальнює ключ, свій до свого". Дальше: підтягується приватників в корисні селі і при кожній нагоді (Грамоти)

Золочів: Спеціяльної боротьби з ними не велося і боротьба та ще не була і не є на часі аж поки не почнемо творити ту боротьбу маладоцільного при загальному наставленні: всіми засобами поширити власне купецтво.

XVI. (справедливі ціни) VII (зовнішний і внутр. вигляд крамницю).

XVIII.

Кілько машинових секцій є в закупочно-збутових кооперативах, кілько машин і яких, та чи є лад в господарці цих секцій?

Машинові секції передано Дружкам С-Г.
В таких осередках:

~~Золочів.~~
1) Зборів (в 1935 р.), 2) Стрий 3) Львів 4) Станиславів (14 маш. секцій)

---

5) Золочів. зазначує, що не має окремих секцій завідування, догляд і користування машинами не налагоджене правильно. Кілько цих машин, не подано.
6) Калуш – не має окремих секцій. – Чи є машини при кооперативах, чи передано С-Г., не згадується. –
7) Копичинці – Черт. не прислали звідомлення. На основі звіту з ревізій мають 4 машинові кооперативи. Невідомо які машини.
8) Перемишль. дав чертки в відношенні точці, виходилоби що не має ані секцій ані машин.
9) Самбір т. с. –
10) Щирець не має.
11) Яворів – " –
12) Буськ – " –
13) Сянік – " –
14) Устрики – " –
15) Судова Вишня нема звідомлення. –

В прочих 19 осередках справа представляється так! →

Посередків

Округи	машин кооп.	машин секцій (скільність)	Нема секцій. скількість к-в. без машин	скількість машин.	
✓ Бережів.	—	—	не подано.	79.	
Бучач	—	—	14.	18.	
Городенка	—	—	8.	8.	
Дрогобич	—	11.	—	24.	
Жовква	—	10	—	47.	
Заболотів	—	3.	—	16	
Збараж	—	—	51.	51.	Зборів - передано С-Г. Золочів - секцій нема - госп. дарка неналаднана. Калуш - секцій нема.
Коломия	—	—	28	29	
✓ Копичинці	4.	- - - - - - - - -	- - -	?	Перемишль - - - - - - -
Підгайці.	—	—	19	35.	
Рава р.	—	17.	— ?	19	
✓ Рогатин	—	—	⁝	82.	окремі секції зорганізовані при С.Г. -
Рудки	—	3.		8.	Самбір - - - - - - -
Сокаль	—	33.	—	49.	Станиславів: 14 секцій передано С.Г. Стрий -"-
✓ Теребовля	1.	4	—		не подано кількости машин.
Тернопіль	—	12	—	12	Щирець - не має.
Ярослав	—	—	7.	7.	Яворів - не має. Львів - перед. С-Г. Бусько - не має
Гміняни	—	—	3	3.	
Олещичі	—	—	5	5.	
Мостиська	—	—	5	5	Сянік - не має. Збриж -"-

231 ✓

[машин к-в. 5.] [секцій 93.] [к-в 138] [маш. 495]

Зауваги: Бережів подав скількість машин, без скількости к-в.
Рогатин " " -"- -"-
В Копичинцях є скількість маш. коопт.-в нема скільк. машин.
Теребовля подала скількість маш. коопт.-в і секцій, а не подала скількости машин. —

На суму 495 машин вимолочено!

26.-

сівалок - - - - -	109.
молотілок	61. [з в т.ч. зазначена 17. моторових]
трієрів.	51.
млинків.	15.
культиваторів	17.
{ланцюх. борін.	23.
{лугових -"-	2.
плужків.	28.
планетів	7.
перегоневих валів.	21.
ваг на худобу	7.
сонд.	26.
машин до переру.	1.
Брау	1.
прес до дахівок	4.
прес до блоків цементових	2.
прес на овочі	1.
лієврів	2.
терниць.	28.
матківниць	5.
{інші (незначені - Рогатин)	33. }
-"- -"- Підгайці	35 } 84 маш. бу відділу.
-"- -"- Заболотів	16 }
	495

Господарка машинами. Є такі відповіді:

Бережів – завідує 1 член Управи або господар вибраний на Раді.
Бучач – позичається за винагородою.
Городенка. завідують спеціяльно призначені особи.
Жовква – машини використовувані як слід.
Заболотів – є лад в господарці.
Рава р. – добра господарка
Рудки – завідує 1 член Управи.
Сокаль – господарка ще як слід не упорядкована
Золочів – завідування, догляд і користування – не полагоджено правильно.
Теребовля – можливий лад. –
Тернопіль – добра господарка в 3-ох округах (на 12).
Мостиська – тяжко провірити, бо нема точних записок.
Олещичі – Тріер без ужитку. В завідуванні сівалкою є лад.

Прочі округи не згадують нічого про господарку.

28.

XIX. Кількоі і яких виробничих кооп-в. (окрім молочарських) та виробничих відділів при закупчо-збутових кооперативах є в окрузі; та яка в них господарка. ?

~~(Осередок. виробничих к-в. | відділів при коп-х. |~~ Разом. ~~Дахівк.-господарка Цегельн.-господ. столярськ.-господ. олійні-господ.~~)

Осередок.	виробнич. кооп-в.	відділів при кооп.	Разом.	Відбудова	Дахівк.	Цегельні.	Колодійні	Столярні.	Олійні	Бетонярні.	Гарбарні.	Мясарні.	Шевські.	Кравецькі.	Кузні.	Млини.	Різьба.	Пекарні.	Килимарні.	Крутерки.	Вощарки.	Каменоломні.
Городенка.		2	2.						1									1.				
Дрогобич	3.		3			1.			1	1												
Жовква	9	4.	13			1.			9	~~1~~		1.	1		1							
Заболотів	4.		4							1						1	1.		1.			
Збараж		2	2						1.													1.
~~Збараж~~ Золочів	1	2.	3.		2.	1.																
Калуш.	1.		1.	1.																		
Коломия	7		7						6	1												
Підгайці		5	5		4.																1	
Рава Р.		3.	3.		1.	2																
Рогатин		6	6.		2.	2			2													
Рудки		1	1.		1.																	
Самбір		2	2.		1.	~~2~~												1				
Сокаль		4	4			2.	1.	1														
Станисл.	1	4	5.		1	1			2					1								
Тернопіль.		3	3.			1						1								1.		
Ярослав		1	1.		1.																	
Яворів	1.	1.	2								1							1.				
Львів.		9	9		4	4												1				
Глиняни		2	2		1.	1.																
Мостиська		2	2		1.				1.													
Устрики		2	2			2																
	27	55	82	1.	19.	18	1	1	23	3	1	2	1	1	1	1	1	4	1	1.	1	1

Разом начислено 27 виробничих кооператив і 55 відділів при кооперативах зуб. що становить 82 підприємства.

З ними: кооп. Відбудова в Войнилові 1.
Дахівкарні 19.
Цегольні 18.
Колодійні 1.
Столярні 1.
Олійні 23.
Бетонярні 3.
Гарбарні 1.
Мясарні 2
Шевські варст. 1.
Кравецькі " 1.
Кузні 1.
Млини 1.
Різьба 1.
Пекарні 4.
Килимарні 1.
Крутерки 1.
Вощарки 1.
Каменоломні 1.

Господарки у виробничих кооп. і відділах. -

Дахівкарні (19) 1) У Дівчу (Ярослав) [illegible]
2) у Струтині (Зборів) господарка добра
3) В Літовисках -"- -"- -"-.
4) В Глинянцях — рентовна.

Про інші нема згадки.

Відбудова - Войнилів - добра.

Цегольні (18) 1) в районі ОСК Сокаль - добре.
2 в -"- Глиняни - рентовне але безконтрольне
3) Цегельні - Дрогобич - згоріла в 1937 р.

Про інші нема згадки.

Колодійні (1) 1) в районі ОСК - Сокаль — лиха.
Столярні (1) 1) -"- -"- -"- — добра.
Олійні (23) 1) в Довгім к/Луг. - Дрогобич - в початках
1 в районі Мостиськ — тяжко провірити
5 в районі Жовкви (4) і Калуші (1) - добрі
5 -"- -"- — слабі

Про 11 нема згадки.

Бетонярні (3) 3 — добрі. -
Гарбарні (1) 1 — добре.
Масарні (2) 1 - Куличкув — добре рентовне.
1 - в районі Жовкви - нема згадки.
Млин (1). 1 - Завале — добрий.
Пекарні (4). 1 - Яворів. добре.
1. - Вислобоки -"-
1 - Городенка -"-
1 - Розлуч — не звідано.

Про інші нема згадки -

XX. – рільничо збутові округи

XXI – нові товари в ОСК і крайових коопер-х.

XXII – що зроблено для скріплення дрібної ощадности

XXIII – " " " збільшення власних фондів

XXIV – Солідність членів в сплаті позичок.

XXV. – Пониження стопи відсоткової на 7%.

XXVI – Початки в У.Б. і Украінбанках.

XXVII. – Вкладки ощадности в райфайз. і Украінбанках.

на стор. 31.

XXVIII

Кількість в усіх округах кооперативах округи є кооперативів з добрим проводом а кількість з невідповідним.

	Осередок	Кооперативів з добрим пров.	Кооперативів з невідп. пров.	Кооперативів з частинно невідпов. пров.	Слабі	Разом	Добрий провід у %%
16)	Бережани	57	38			95	60 –
7)	Бучач	56	15			71.	79.
	Городенка	нема відповіди				---	~~80~~
5	Дрогобич	77	19			96.	80
2	Жовква	73	12			85	85.
9	Заболотів	65	21			86.	75.
	Збараж	нема відповіди				---	
10	Зборів	52	18			70.	74.
	Золочів	нема відповіди				----	
3)	Калуш	69	12			81.	85
4)	Коломия	60	12			72	83
17)	Перемишль	74	54			128	57.
	Копичинці	нема відповіди				--	
8	Рава р.	39	11			50.	78.
	Рогатин	нема відповіди				---	
11	Рудки	31	11.			42.	74.
13	Самбір	92	38			130.	70.
18)	Сокаль	70	54			124.	56.
	Станиславів } Стрий }	нема відповіди				---	
14)	Теребовля	59	37			96.	61.
	Тернопіль	нема відповіди				---	
22	Щерець	15	10		17.	42.	36.
20)	Ярослав	24	30			54.	44.
6)	Яворів	37	9			46	80.
12	Львів	87		32		119	73
1)	Буськ	14	1			15	93.
21	Глиняни	6	10			16	39.
19)	Мостиська	13	5		6	24	54.
15)	Олешичі	24	15			39.	61
23)	Свірж	12	21		6.	39	30.
24	Устрики	3	12			15	20.
		добрий = 1109	невідп = 465	частинно невідп. = 32	слабі = 29.	1635	
	На 24 осередки:	67.8%	28.4%	2%	1.8%		

Округло:
70% добрий
30% невідпов.

XXVII. Які й на скільки зросли за минулий рік вкладки осередків (не тільки дрібні?) –

Осередок.	Зріст в українських на суму	Зріст в Райфайзенках на суму
Бережани	2860.—	11.387.—
Бібрка	600.—	....
Броди.	8229.—	4813.
Буськ	-----	800.
Бучач.	39592.—	48217.—
Винники	1323.—	311.—
Городенка-Обертин	42279.—	24052.—
Городок	9277	120
Журавно	2500	800.
Дрогобич	-----	40042.
Золочів ..	З-р-о-с-л-и	
Зборів	78	427
Калуш.	19439.	9316.
Коломия	32688. (48.4%)	19241. (21.4%)
Козівка	-----	1.0724.
Льві. Пов. Тво. 50%.	←	→ 20%
Перемишль	....	43972
Підгайці	3925	1812
Рава руська	24.000.	4316.
Радехів	2100	3104
Рогатин	16637	6214
Самбір	24010	33164.
Сокаль	45677	8934.
Станисл.	----	53645
Стрий	----	----
Льві. Кр. Тво пред.	----	----
Косів	6116.	709 (в 2-ох райфайзенках)
Перемишляни	----	----
Теребовля	44895	9230
Тернопіль	37116	27323
Ходорів	10651	7616
Яворів	23875	9303
	397.867	379.592

З перенесення	397.867.-	379.592 -
Бориців.		16.961 22.5%
Жовква	13864	15812.
~~Заболотів Коло.~~	~~6116~~	~~709.~~ (~~в [illegible]~~)
Зборів.	1500	------
Мостиска -	8000	2510.
Сяник		1240.
Устрики	20.000 = 65%	~~20000~~ -
	441.231 зл.	416.115. зл.

В 26 осередках вкладки українбанків зросли на ...... 441.231 зл.

в тім є 22 українбанків - організаційних осередків райспілок.

4 " - які не є орг. осередками.

10 " - не подали зросту вкладок. (як вище)

В 30 осередках зросли вкладки райспілок на 416.115 зл.

В тім є 26 осередків організаційних і 4 інші. -

6 " " не подали зросту вкл. в райспілках.

Відсоткового зросту ані українбанків ані райспілок не можна подати, бо нема стану вкладок за 1936 р. -

~~Нові члени в райсоюзах~~

Нові кооперативи - райср.

Бережани	3 -	
Бібрка	—	
Броди	—	
Буськ	—	
Бучач	—	
Винники	—	
Городенка	8.	з того 2 зареєстровано, а 6 чекають.
Городок	—	
Журавно	—	
Золочів -	- - -	~~не подано~~
Калуш	1.	незареєстроване
Коломия	10.	
Кончинцю	- - - .	~~не подано~~
Львів. пов. т-во	- - - -	
Перемишль	- - -	пороблено заходи для заснування 7 к-в (засновано комітети)
Перемишляни	- - -	нема звідомлення
Підгайці	3.	
Рава р.	4.	
Радехів	~~1.~~	
Рогатин	- - - .	
Самбір	12.	5 зареєстровані, а 7 не можуть дістати засвідчення
Сокаль	3.	
Станиславів	3.	Переведено підготовку до оснування кред. кооп-в в **72** місцевостях (4 повіти) —
Стрий	- - - - .	
Теребовля	2.	
Тернопіль	5.	
Чортків	1.	
Яворів	- - . .	
	55.	
З стор. 17.		
Турка	2	
Дрогобич	~~5~~	
Рудки	~~1~~	
	~~63~~ 57	

Невірлени в районах в 1937 р. (і укр. б.)

	укр. б.		
Бережани		470.	
Бібрка		---	
Броди		176.	
Буськ		19.	
Бучач		1350.	
Винники		———	
Городенка			приріст від 10 % до 81·35 %.
Городок	70 –	71.	~~з того 70 в укр. і 1 в райорг. не подано~~
Жовква		43.	
Золочів			
Калуш	450.	225.	
Коломия		1261.	
Копичинці		---	
Львів. пов. тво		------	
Перемишль м.		1026.	
Перемишляни		-- —	немає звідомлення
Підгайці		332	
Рава р.		110	
Радехів		....	
Рогатин		309.	
Самбір		1709.	
Сокаль		185.	
Станиславів		1447	
Стрий		...---	
Теребовля	273.	460	
Тернопіль		537	
Угнів		----	+ 24 %.
Яворів		---..	
	793.	9660	

9.660
793
10.453

191

27/1

22/XI Тернопіль — прапор —

— Бутович. —

Кооперація і приватники.

[illegible signature]

Вступ

Господарство (економія) невідлучно звязане зі своїм підметом, з людиною. Від найдавніших часів конечно людина господарює, щоби заспокоїти потреби свого особистого і родинного життя. Предмети й особисті послуги, що не є доступні в надмірі а можуть заспокоювати потреби людського життя, мусить людина розумно й доцільно здобувати та споживати, не затрачуючи при цім більших користей задля менчих та осягаючи можливо якнайкращий вислід. Колись могла людина заспокоїти всі свої господарські потреби в одиничнім (домашнім) господарстві. Однак одиничні господарства мусіли згодом наставити себе на виміну дібр і так повстав з часом торговельний ринок з подажею і попитом та риночною ціною, яку означуєся грошем. Самовистарчальність одиничних господарств занепадає, наступає поділ господарської праці, поширюєся продукція для сподіваного але невідомого споживача, що для заспокоєння своїх потреб повинен зявитися на ринку. Господарство спеціалізуєся на рільничу продукцію, товарове виробництво, торгівлю, транспорт, кредит, - одиничні господарства стають частинами нової органічної єдности: народнього (національного) господарства і нарешті світового господарства. В ріжних краях і епохах це народне й світове господарство відповідно до витворених умовин ріжно проявляло себе і ставало чимраз більше ускладненим. Історія поодиноких народніх (суспільних) господарств дуже цікава. Др Ілля Витанович дав нам для лекцій заочного навчання короткий „Нарис суспільно-економічної української історії" (Бібліотека РСУК ч. 39, Львів 1934).

Народне (суспільне, або національне) господарство завсіди тісно спліталося з морально-духовим життям людей і народів. Тому й не дивно, що вже в старовіцьких, грецьких та римських, часах тодішні фільозофи цікавилися також господарськими (економічними) проблемами і

в своїх творах списували власні погляди на це, як треба господарювати. Від тоді господарські проблеми стали предметом наукових дослідів. По старих грецьких філософах: Платоні (427-360 до Христа) і Арістотелі (384-322 до Хр.) займаються цими справами середновічні філософи, а передусім св. Тома з Аквіну (1225-1274), відтак новітні філософи й економісти всіх культурних народів по нинішній день. Їх наукові твори це вже не сама історія фактів з народнього господарства, тільки економічні доктрини, філософія економії.

Минали століття і серед них нераз основно змінялися матеріяльні та суспільні умовини господарської праці а також дух часу – моральний світогляд епохи. З ріжного духа часу і ріжної суспільної та економічної дійсности виринали ріжні економічні світогляди, ріжні економічні доктрини. Поміж ними також наша, кооперативна.

Економічні доктрини прояснюють свою епоху і впливають на її практичну господарську працю. Задля того також ми, українські кооператори, мусимо добре знати суттєві основи кооперативного світогляду. Нашу кооперативну ідею зрозуміємо та оцінимо краще, коли розглянемо її на широкім тлі всіх головних і передусім ще живих економічних доктрин.

Кожна економічна доктрина це світогляд поколінь, що має цілу свою історію, звичайно з богатьома відмінними в подробицях школами та вчителями. Неодна доктрина завмирала і знову оживала по кількох століттях. Докладна історія хочби тільки головних доктрин з усіма їх школами та відмінами тільки закрилаби нам тінями усіх своїх мудреців коротку стежку до нашої мети. Тому подам осьтут обіч історичного першого економічного світогляду старинної Греції всі інші живі ще економічні доктрини не в усіх їх історичних відмінах, тільки кожню в її ідеальнім, скристалізованім виді.

I

Плятон і Арістотель

Обидва старовіцькі великани грецької філософії жили в четвертім століттю перед народженням Христа. Знання світа та його природи було тоді ще мале, засоби комунікації недостаточні. Шляхи не дали місця розвиткові заграничної торгівлі. Природно-правною основою тодішнього суспільного та господарського ладу було невільництво. Майже всі області життя — рабів. Уся матеріяльна продукція була справою невільників з частинним винятком рільництва. Праця вважалася негідною вільної людини. Пошана вільних ремісників була не багато більша від пошани невільників. Серед часток воєнних законів не могли витворитися більші капітали ані поважніша кредитова система. Особиста ... та ощадність є в пошанівку, але понад усіма особами є державна влада. То, ... підпорядкована державі. ... вищого значіння тільки тому, бо може служити державній справі. Моральна ціль людини і публичні справі. Заняття вільних людей звязані з публичним (військовим та адміністраційним) життям, вільні люде цікавляться передусім політикою, державним ладом.

Цікавився ним і „philosophorum diadelts" Плятон. Плятон, так як і його вчитель Сократ, зацікавлений ... філософії. Він учив, що вічна є матерія і вічна ... в матерії вічне жерело неладу й зла, в ній є Бог. В матерії ... найвищий розум та „ідеї" (ідеал). В людській душі є певні незмінні та вічні поняття, які є тугою людей за божеськими ідеями правди, краси й добра. З оцієї божеської частини в душі вийшла його відома, зі списаних [illegible] утопія ідеальної держави. Підчинення одиниці державі виступає тут у найповнійшім виді. На най-

Знаряддє господарської праці були тоді ще дуже примітивні, — машин люди цього часу майже не знали. Рільнича техніка штука, рілі [illegible] тами відлогах, худоби ведено тільки на пасовисках.

Все, що витворив раб (управа землі, тканини, металеві вироби і т.п.) було власністю його пана, що вдержував свого раба при життю.

Грецька держава це ще не сама група [illegible] держави, але перший раз в історії це твір керованої розумом людської волі, однак через тому ця держава це головний осередок думок і [illegible] усіх вільних громадян.

вищих щаблі суспільної драбини обов'язує спільність маєтку й жінок, щоби не маючи особистих зацікавлень могла всеціло посвятитися публичній справі. Початок суспільности в її економічних конечностях. Держава дбає, щоби кожний громадянин виконував це, що найкраще відповідає його здібностям і відомостям. Ріжні здібности й вимоги одиниць вимагають взаїмного співділання. Все служить під кермою держави сильній і самовистарчальній державі. Її населення ограничене забороною вчасного подружжя, убиванням непотрібних дітей і задержанням означеного числа земельних наділів у руках громадян-хліборобів. Усі ті обереження принято більше з політичних і моральних причин, чим з боязни перед недостачею поживи. Мало шановані члени заняті в суспільнім господарстві мають задержати поміж собою якнайбільшу маєткову рівність. Найнижчі роботи виконують невільники і чужинці. Вільна суспільність живе для ідеї правди, добра і краси — є тому дуже скромно. Уживання благородних металів обмежене, позички на відсотки заборонені, навіть [illegible] логічного капіталу може в певних випадках не обов'язувати.

Так усі грецькі філософи, а поміж ними й „полумінь, що шукає неба" Платон, так і молодший від нього, але найбільший будівничий грецької думки Аристотель цікавиться також державою і також суспільною, з цього приводу списує свої погляди на суспільний лад і на суспільне життя. З Платоном він своїм духом [illegible] шанованим учителем не погоджується в богатьох важних питаннях. Початку суспільности шукає Аристотель не в економічних конечностях, тільки в природних суспільних інстинктах людей. Аристотель противний пересадному підчиненню одиниці державою. Особиста власність має на його переконання глибоку основу в людській природі. Нещастя, що виходить у ладу опертого на особистій власности, [illegible] Аристотель в недосконалости людської природи та недостачі відповідних публичних інституцій. Економічну продукцію ділить Аристотель на „природну" (рибальство, лови, годівля худоби, хліборобство) і „хрематистичну", в

які уже відбувався перерібка природних продуктів, їх виміна і обіг грошей. Цю другу продукцію Арістотель допускає як конечну але й строго осуджує її як деморалізуючу, бо опирався вона на безмежній жадобі зиску і на роскошах її власників. Така його думка і про торгівлю. Торгівлею, як вік — слушно погорджуємо, бо вона опирається на нетрудовім бажанню "перехитрити всіх інших, щоби осягнути зиск для себе". Участи в управі державою вилучає Арістотель хліборобів, ремісників та артистів, бо не стає їм на це часу й освіти, а від їх заняття могла би потерпіти гідність виконуваного ними уряду. Арістотель одобрює систему невільництва. Невільникови не признає він самостійної волі і вважає його "живим знаряддям" пана. Розумний пан і солідний невільник це запорука добробуту для одних і других, основа доброго суспільного ладу.

Отсей погляд, який так разить наші новочасні почування, є зеркалом фактів старогрецького життя. Інакшої суспільної дійсности не уявляли собі в той час навіть такі великі думки як Платон і Арістотель.

Ось і переданий нам у двох голосах у книгах найстарший європейський світогляд, як треба організувати державу, суспільність і суспільне господарство. Ще в християнське середньовіччя (XI–XIV ст.) нераз навязує в економічних справах нитку свого світогляду до думок старогрецької фільософії, особливо Арістотеля. (До старинного економічного світогляду старинний Рим не дав великих думок.) Староримські суспільники-фільософи не внесли нічого цікавого. Цінніший від їх економічних думок є римський Кодекс Юстиніяна. Хоча Сенека і Пліній, Ціцеро і Като осуджували позички на процент, цей кодекс римського права, на якім оперлося новітнє європейське законодавство, допускає обмежені відсотки й безумовно забороняє лише відсотки від відсотків.

Слушно відрізняє Арістотель гроші від богацтва (казка о королі Мідасі, що загибає серед золота) і розуміє, що гроші мусять бути з металю, який має незамірну, внутрішню вартість. Як Платон, так і він проти опроцентування позичок, за запобігання вагітности і за нищення надмірних дітей. Завелике населення небезпечне для ладу й спокою держави.

Однак булоби помилкою думати, що вже в тих часах ставить свої перші кроки капіталізм. Старинний світ стирає свої погляди на власності, не на капіталі. Також юстиніянське римське право висуває на перший плян особисту власність а не капітал. Його панування ще дуже далеке.

II

Християнський солідаризм

Упав Рим, під ударами варварів-завойовників розлетілася Західно-римська імперія. Завалилася ціла стара епоха європейської культури. Східна частина римської імперії, Візантія, дочка східно-старинних деспотій і грецької та римської культури, споріднена, але все ж таки жила своє окремим життям. І порвавши з Візантією примітивних молодих ... Історія середньовічного світу пересувається в область молодих ... земельна творить новий лад на всіх ділянках життя ... від Середземного моря на глибокий суходіл. Обік державах живої ще традиції римської універсальної (всесвітньої) імперії, яка щораз більше тратить свою реальну силу, виростає нова ідея універсальної (католицької) церкви. Христос, єдиний Бог, щораз сильніше захоплює всі і стає моральною основою нової доби. Римська католицька церква це небавом вже душа Європи. Не тільки найбільша сила духа, але й найбільша політична сила. І в Візантії і в молодих західних державах боротьба церкви й держави за примат закінчилася перемогою церкви. Кодекс церковних канонів щораз сильніше нормує туземне життя, людство підпадає щораз глибшій узі за моральною синтезою усіх своїх думок і чинів.

Вже в перших середньовічних століттях самовистарчальна рільнича господарствова одиниця стає не родина („дім") тільки громада рільничих і ремісничих продуцентів з своїм землевласницьким двором. Товарообмін поміж громадами відбувався тільки на періодичних ярмарках. Місто як осередок торгівлі й мануфактурного промислу та ремесла виворюється в пізнішій добі середновіччя (на шляху „світової торгівлі" в Київській Русі скорше ніж у Німеччині та Англії, бо вже в VIII. ст.). Тоді повстали нові, вже міські господарські райони з доокoличними громадами а старе натуральне господарство стає щораз більше грошевим господарством. Все ж таки найбільше почесною основою багатства залишається в середновіччі земля, нею нагороджується державну службу та заслуги. Під впливом християнського світогляду та задля економічної доцільности поправляється положення рабів, які хоч і не ставали вільними, одержували меншу своїх обов'язків і перестали бути їх безправною річчю. Раб ставав супроти панів ... Але й навпаки, щораз менше заліб вільної землі, панщинником, кріпаком. Тяжкі обов'язки військової служби чи беззахисність вільних селян перед сваволею сильних панів часто були причиною менше чи більше добровільної залежности колись вільних селян від багатіючих аристократичних землевласників. По XI. ст. ці обидві верстви, кріпаки й подібні їм залежники, зливалися в одну напівзалежну від панів верству селян.

Середновічне суспільство це – станове суспільство. Перехід з одного до другого стану вимагав окремого правного акту. Стан це люди однакового походження, однакового заняття, кожний стан це окремий, звичайно привілейований, замкнений в собі світ. Король – це стан сам для себе. В лицарськім стані, що виконував воєнну службу і мав своє окреме судочинство, находилася ціла висока та дрібна шляхта з багатьома ступінями (герцоґ, князь, ґраф, барон тощо). В містах міщани (купці) належали до відповідних гільдій а ремісники до відповідних цехів. Ці корпорації нормували ціле приватне життя своїх членів. Міщани мали власне судочинство. Найнижчим станом було селянство. В Німеччині селяне – (Bauern) стали окремим станом щойно протягом XI–XII ст. (отже пізніше ніж наші старорусські „смерди"). Селяне підлягали панському судочинству. Одним словом, середновічне суспільство це не збір одиниць, тілки їх обєднань (станів, корпорацій). Всі важні справи держави залежали від згоди станів. З цієї дійсності виріс пізніший англійський парламентаризм (репрезентація станів). В інших державах перемогла стани абсолютна королівська влада.

Державний середновічний лад – це февдальний лад. На чолі держави стоїть король, найвищий сенйор своїх васалів. Васалом міг стати тілки член лицарського стану. За присягу вірности і зобовязання воєнної служби лицар-васал одержував землю з кріпаками (ленно). Сильні лицарі-васали короля мали своїх васалів, яких також наділювали ленами. Державна територія – це є предмет власности панучого. Особистому праву суверена відповідає особистий обовязок васала. Право на всіх щаблях февдального ладу судити і всі вищі управління це особисті права, їх привілеї. Цілий февдальний лад побудований на родово-аристократичнім принципі; – переважаюча частина суспільства стояла правно поза державою. Зате землевласницьке вояцтво – лицарство, духовенство й міщанство були в великій мірі незалежні від держави.

Так наростала господарсько-суспільна дійсність в середніх віках (від четвертого до чотирнадцятого століття по Хр.). Над нею – живе сяйво християнського світогляду: твори середновічних схоластичних філософів. Давні це часи і давній лад. Суспільники й економісти 19. століття надалі бачили в них майже самі темні сторінки. Несправедливо. Треба признати, що середновіччя має також своє велике ясне обличчя. Під сильним впливом християнського світогляду воно висувало Боже право понад буденну людську доцільність, перше висунуло засаду людської рівности перед цим Божим правом і спрямовувало життя й діяльність суспільности до вищих моральних цілей; воно перше проповідувало суспільні обовязки любови, прощення і добродійности для бідних, держало в найвищій пошані землю й меч, але піднесло гідність всякої праці, дало помітне на ці часи освободження робітничої кляси на селі і в місті, дало почин до нової великої культури. Навіть новітній соціаліст – соціолог Л.

Гумпльович признає на сторінках своєї „Суспільної Фільозофії", що
феодалізм дав Европі велику „культуру",
що февдали були першими організаторами праці. Шарль
Жід, що напевно ніколи не був католицьким клерикалом, заявляє в
своїй „Програмі кооператизму" (Вид. РСУК, ст. 54): „... навіть не належачи
до школи соціяльного католицизму можна думати – і я є в
числі тих, що так думають – що та доба була в історії праці
найславнішою, що працівник був тоді щасливіший і ліпше
плачений, ніж у якінебудь іншім часі. Не говорю про сільського
працівника, якого життя було дуже злиденне, але про міського...
Коли читаємо історію того часу, можна думати, що
цехів (Корпорацій), як довго ці не стали організаціями са-
мих майстрів, поки ще були правдивими товариствами
майстрів і челядників, – здійснювали майже всі домагання
наших днів в царині праці, до яких ще світ не дійшов."

Лібералізм

єдина економія
природній лад
вищість прир. прав над людь
лессферизм
~~ві~~ пр. лад і вільна люд. все зробить
це пр. зак.
активізм
найвищий зиск
конкуренція (ціни 9) — "вто"
сонце в фізсв. подаж й попит
23
матизм
держава
власність
буржуазія, демокр.
страйк (А 11)
~~держав~~ бідні (16) рента?

це противенство до: соц-ів, ~~анарх~~ солід-, христ, нац.

"світла сторінка в історії" —
(знижка коштів життя, взаємини зі світом, свобода, держава)
анархізм і ліб. (А, 10)

боротьба, в якій конкур. є сама собою а зиск ціллю
нема конк., нема зиску

Кооперація

~~Жіт 4 — 200 вчених~~

1) не природній і вічний лад — а по... шукування ліпшого устрою;
2) подаж й попит — не дає справедл. ціни
3) конкур. — не свобідна і нерівна, це форма боротьби — а
Кооп. — це {взаємна поміч і солід; співпраця
{погодити провалені інтереси

ad 2) справедл. ціна, винагорода
голод
коли платимо — не маємо свід...
домости, що це справедл. ціна
не платимо добровільно, а
коли й добровільно (18) — гр. ні,

К-а як поліція сконцентр. на
бандитів вже самого л. прагне
впливач на успок добагатого

зиск — услуги
(ст. 110)

Кооперація ані капіталізм ані соціалізм

Признаємо як Прудон: власність
плодів праці і власність знаряддя праці; не маємо симпатії
до власності, що походить
з аренди, ренти, зиску і праці
других —

не револ — еволюція

робітник — вільний працівник
для народу (демікр.)

раб, кріпак, найм-~~слуга~~ працівник

до універсалізму, 95/ ст. 122,

до націоналізму 133, 138, 139,

Критика лібер-у: 101/ ст. 131.

Поміж системами нема логічного звязку, містки неісторичні

Ф - 1772 - 1837
1760 - 1825
СС ~~1804~~ - 1771 - 1858
О 1818 - 1888
Р 1783 - 1872
S

Вступ
(економія)

Господарство невідлучно звязане з людиною. Від найдавніших часів кожна людина, були і є, господарювала, щоби заспокоїти потреби свого життя. Предмети й особисті послуги, що можуть заспокоювати потреби людини, це добра. Коли ці добра доступні людині в необмеженій кількости, то це „вільні добра", ними не господарюється. Всі інші добра треба для заспокоїння людських потреб добувати та зложити розумно й доцільно уживати, не затрачуючи при цім більших користей задля менших і осягаючи як найкращий вислід. Колись могла людина заспокоїти всі свої потреби в одиничнім (домашнім) господарстві.

Особисті господарства мусіли згодом наставити себе на виміну дібр і так повстав з часом торгівельний ринок з подажею і попитом та ринковою ціною, яку міриться грошем. Самовистарчальність особистих господарств занепадає, наступає поділ господарської праці, поширюється продукція не для певного тільки правдоподібного, невідомого споживача, що для заспокоїння своїх потреб повинен зависітися на ринку. Господарство ділиться поза споживанням на рільну продукцію, товарове виробництво, торгівлю, транспорт, кредит, особисті і взагалі окремі господарства стають частинами нової органічної єдности: народнього господарства і нарешті світового господарства. В ріжних краях і епохах це господарство відповідно до витворених умовин ріжно проявляло себе, ставало чимраз більше складним і небезпечним, чимраз сильніше сплiталося також з морально-духовим життям людей і народів. Не диво, що задля того вже в старовіцьких грецьких та римських часах тодішні фільозофи зачали цікавитися також господарськими (економічними) справами і навчати, як це народне господарство треба вести. Вони започаткували цим нову науку, яка бујно розвивається по нинішний день. Називаємо її національною або політичною економією.

I

Вступ

(Кожний нарід також бажає порядкувати своє народнє господарство.)

Кожна людина має своє господарство.

Науку (як це) народнього господарства (порядкувати) називаємо політичною або національною економією. Вона є (доступна нам із книг, що не затратилися протягом довгих століть) дуже давна. Зачинають її старі грецькі фільозофи: Платон (427-360 до Христа) і Арістотель (384-322 до Хр.) а продовжують середновічні фільозофи (передовсім св. Тома з Аквіну (1225-1274)), віддак англійські фільозофи: Джон Льок (1632-1704) і Давід Юм (1711-1776), англійські економісти: Адам Сміт (1723-1790) і Джеремі Бентем (1748-1832) а нарешті вчені економісти всіх культурних народів по нинішний день, — поміж ними також наш визначний економіст і кооператор: Михайло Туган-Барановський (1865-1919).

Наука народнього господарства дуже розмаїта. Передовсім тому, що протягом століть основно змінявся сам предмет цеї науки: суспільна та господарська дійсність. [В часах Платона та Арістотеля поважною і безумовною основою народнього господарства були невільники, як живий інвентар (природно-правна основа) тогочасної продукції і цілого господарського (суспільного та господарського) ладу.] В часах середновічного мудреця св. Томи Аквінського, що писав свої твори коли в нашій Галичі княжив великий король Данило, цей святий фільозоф вже міг (незгідне з християнською вірою, подекуди читалося) це невільництво, вже і тому домагатися великого обмеження (рабське) прав пана до своїх невільників, які згідно з християнським світогладом також мають боже право на життя й свою родину. [Тодішна соціяльно-господарська дійсність зовсім інакша, це вже февдальний (панщизняно-хліборобський) цеховий лад, суспільність поділена на стани, довільність зарібку обмежена, члени цехові корпорації, взаїмної допомоги членів, члени корпорації треба (ще не наставляють свого виробництва на зиск, тільки) хочуть вдержатися на висоті потреб свого цеху]

V Платон і Арістотель не могли собі уявити, щоб існувало людське суспільство без рабів; господарська праця видавалася їх негідною вільної людини; машин люде цього часу майже не знали; господарські знаряддя праці були дуже примітивні; все що виробляв раб (управа землі, тканини, метальові вироби і т. п.) було власністю його пана, що вдержував свого раба при житті.

I. Раб став на селі кріпаком, що вже тільки в окремих днях тижня працює на пана, а в других для себе. Пан (землевласник) зберігає своє право на їх працю, але вже тратить право на їх особистість (феодальний лад). Вільні й заможні міські ремісники та їх помічники зорганізовані в своїх цехах; цех дбав про це, щоби покупці діставали добрий товар, а ремісники (замилувані в свою працю) справедливу ціну; цех визначав не тільки ціни на товар, але й заробітню платню працівникам ремісничого майстра; у всіх цехах і станових корпораціях — жива ідея солідарності; боротьби поміж суспільними клясами не було; кріпак ставав вільним, коли перейшов жити до міста. Цехове виробництво ще не наставлене на зиск, тільки на заспокоїння взаємних і станових потреб. Тим далі на схід, тим довше задержався цей лад. Кріпацтво зачалося аж у XIV. століттї на Україні на панських маєтках, з Хмельниччиною щезло, але по злуці України з Москвою набуло за Катерини II всіх ціх передхристиянського старовіцького рабства; скасовано його аж в 1861. році. На українських землях під Австрією скасовано кріпацьку панщину в 1848. р. В західній Европі кріпацтво вкорінюєся в XI. століттї, але й щезає вже протягом XVI і XVII. ст.; тільки в східній Німеччині тримаєтьcя (тимчасом легше але все таки) аж до XVIII. віку. Про середновічні цехи каже Шарль Жід, що в царині праці вони здійснювали майже всі домагання наших днів, до яких ще й нині світ не дійшов.

(В християнській добі европейське це перша велика доба народнього господарства.)

його стану. — В XVI., XVII. і першій половині XVIII. століття родився західно европейський мануфактурний промисл. Молодий "національний" промисл треба захистити митами, які установлює національна держава; ціла господарська політика спрямована на протекційну піддержку цього молодого національного промислу проти сильніших промислів чужої держави. (Це друга велика доба.) — Друга половина XVIII. і перша половина XIX. століття це епоха машини і зрілого великого фабричного промислу, наставленого не на національну а на світову продукцію під гаслом якнайбільшого зиску для промисловців якнайбільшого їх збогачення. Капітал, біржа, кредит, набирають чимраз більшого значіння. Дохід ще менче залежить від праці; про рішальним джерелом стає капітал. Це третя доба. — Нарешті тягар наростаючих капіталів чимраз тяжче придавлює загальну масу людей, які стаються предметом визиску капіталістичної господарки, а сама ця господарка чимраз більше монополізуєся; монополії і трести продуцентів (проти них з'являються професійні союзи фабричних робітників; Європою потрясає жорстока боротьба суспільних клас; проти вибухлого та безпардонного капіталізму стають нові господарські протикапіталістичні системи та оживають старі з першої і другої доби народнього господарства. Це сучасна, четверта велика доба европейського народнього господарства. В кожній добі інакша суспільно-господарська дійсність а тому також інакша наука (себто система) народнього господарства.

Кожна велика система народнього господарства випливає не тільки з ріжної суспільно-господарської дійсности в оцих чотирьох добах, але тісно вяжеться також з моральним світоглядом кожної доби. Не тільки суспільно-господарські умовини, але також люде в добі інакші, інакший (їх цілий) світогляд — а задля цього й наука народнього господарства в кожній добі підлягає духови часу, цьому світоглядове, віддеркалює його та згідно з ним ставить свої щораз інші домагання. І так:

Внутрішний устрій цехової промисловости основно
зміняєся; зі зростом ремесла воно продукує чимраз більше
на далекий від варстату збут, зʼявляєся купець-посередник;
~~він~~ ~~скоро~~ дає реміснякови сирівці і ~~дивує~~ усталює
* його винагороду (домашній промисел); скоро ~~цей~~ пе-
ремінюєся цей домашній промисел в великі май-
стерні, ~~в яко~~ з богатьома робітниками під безпосеред-
нім доглядом купця-капіталіста (мануфактурний про-
мисел); такі мануфактурно-промислові підприємства
закладає і державна влада, спроваджуючи до краю
також чужоземних ремісників, або відставляючи туди
вязнів, сиріт, чи жебраків. ~~Пр~~ В рільництві по ~~в~~ ска-
суванні кріпацтва розвинулася обіч селянського велике
землевласницьке господарство з вільними наймитами.
∓

Перша велика доба (народнього господарства європейського) тісно вяжеся з закріпленям християнського світогляду в Европі, її ідеольоґічний провідник: найбільший середньовічний мудрець св. Тома Аквінський. В цих часах християнська церков це не тільки найбільша сила (духа і але й найбільша сила також найбільша (матеріальна) і політична сила. Християнський світогляд стає його загальним (універзальним) світоглядом в цілім житті Европи і бажає захопити для себе цілий світ.

Друга доба це час повстання і закріплювання європейських національних держав. Ці держави треба закріпити тісним звязком їх окраїн з центром, дух часу це абсолютний державно-національний державний централізм і еґоїзм. Християнська етика вже тільки може обовязувати одиницю в її особистім житті а поза цим усе має бути підчинене інтересови держави. Ідеольоґи світогляду цеї доби вже не св. Тома та інші християнські схолястики (яких вплив на Україні живий ще в XVII і XVIII столітті), але відомий італійський дипльомат Ніколя Макіавелі (1469-1527) а пізнійше (тому, що в Німеччині ан аж на початок XIX. століття) доба національно-державного зъединеня пригадає і німецькі історики та фільозофи що звеличували всевладу держави: Георг Гегель (1770-1831), Иоганн Фіхте (1762-1814), Гайнріх Трайчке (1834-1896) і інші.

Третя доба це (протест проти надмірної і несправедливої пресії всевладної держави для промислу з кривдою для рільництва, і загальний протест проти всевлади держави в ділі вольностей людини та її особистого інтересу) домагання вільних ініціятив в організуванні господарства, вільної конкуренції для праці й торгівлі, вільної приватної власности (фізіократи, англ. економіст Адам Сміт (1723-1790)), а згодом оборона якнайбільшого матеріяльного збагачення „сильної" одиниці в промислі і торгівлі безоглядно на жертви „слабих", себто загалу.

Але скоро це такий світогляд, що вже ні

(~~Ані~~ Бог першої доби, ~~ані~~ ні „національна держава" другої доби ~~ані~~ ні буржуазна інша ~~та одна~~ особиста чи громадська мораль не має ~~вже~~ путати ~~підприєм~~ вільного промисловця чи торгівельника; остаточна мета всієї господарки і життя людей — це щастя (підприємчої) людини, основане на її якнайбільшім особистім самолюбстві. ~~на її якнайбільших матеріальних здобутках~~; кожному вільно конкурувати, хто не витримає конкуренції чи навіть не може зачати її, той слушно опиниться під колесами долі; ~~ідеал~~ мудре (життя — це ~~необмежена погоня за якнай-~~ ~~розумніша але й~~ безоглядна погоня за якнайвищим особистим зиском. Етичний ідеал першої доби і політичний (о-моралізуючий) ідеал другої доби заступає (скептичний) раціоналістичний і матеріалістичний світогляд. В державній політиці ~~відповідає~~ цей світогляд ~~ліберально~~ використовує (ліберально-демократичне) демократично-парламентарне стремління до волі, а ~~в~~ світоглядово спирається ця ~~цей~~ господарська система на (сучасній) матеріалістичній, раціоналістичній та утилітарній (філософії європейській).

В четвертій добі родиться протест ~~проти не~~ на цей лад і його світогляд. ~~З утопій~~ ~~насилі й без цього~~ У деякій мірі ~~ного соціалізму~~ з джерел ідилічно-фантастичного (1760-1825 Сен Сімон) і також переволюційного (1772-1837 Фур'є), морально-містичного (1771-1858 Овен) так званого „утопійного" соціалізму „для віків", якого не вільно угодити з пізнішим марксизмом, родиться і передовсім сучасна споживчо-кооперативна кооперативна ідея (творці рільничої кооперації спираються безпосередньо на християнський світогляд: — передовсім Райфайзен (1818-1888) в Німеччині) ~~творці данської рільничої кооперації безмежно виросла на християнськім світогляді данських сільських університетів Грунтвига (1783-1872)~~), та з пізнішого ~~марксизму~~ аморального ізновуж раціоналістично-матеріалістичного марксизму (головний твір Маркса „Капітал" появився 1867 р.) ~~випливає~~ вилонюється ~~наукова~~ (сучасна) соціалістичний світогляд і (сучасна) соціалістична економічна доктрина. Ця остання знову підпорядковує людину й ціле господарство державі (очевидно соціалістичній державі), всі капіталістичні монополії, всі засоби продукції, землю а в крайніх ка-

Три протесті утопістів

промислах (комунізм) взагалі всі добра соціялізує, себто удержавнює, — ціла господарка стає плановою державною господаркою. крайньо і здегенерованою в монопольних кап. [illegible] Кооперативна система

Ті соціялістична економічна система в доктрині Маркса-Енгельса це три протилежні господарські системи [illegible] народного господарства доби сучасної нам, четвертої великої доби, причім дві останні системи це "новість" а перша виросла органічно в попередній (третій) добі.

[Щоби не задалеко відбігти від теми, не можу в оцій малій книжечці докладно подати докладної характеристики всіх чотирьох економічних систем, і доктрин, що відповідають вище названим чотирьом головним історичним епохам народного господарства: себто християнського універсалізму (перша доба), державного націоналізму (третя доба), капіталістичного лібералізму (третя доба), кооперативізму і нарешті соціялізму економічного (четверта доба). Дальші розділи цеї книжечки розглянуть докладнійше тільки капіталістичний лібералізм як загальний світогляд европейського капіталістично-приватницького виробництва і приватницької торгівлі та кооперативізм, на якім розбудовує Ревізійний Союз укр. Кооператив "світогляд".

Велику частину конечних інформацій про християнський світогляд, лібералізм та соціялізм і очевидно також про кооперацію найде читач у відомій книжці Шарля Жіда (Програма кооперативізму, Львів 1934, видання "Ревізійного Союзу укр. кооператив"). Я тільки кількома словами накреслю головну ідею християнського універсалізму та економічного державного націоналізму, щоби полегшити зрозуміння дальших уступів цеї книжечки присвячених капіталістичному лібералізмові та кооперативізмові. При цій нагоді завважу, що Шарль Жід ані в своїй вище названій книжці ані в своїм великім творі: Жід-Ріст, історія економічних доктрин, — не виділює економічного націоналізму в окрему добу і окрему економічну систему.

[При основно різниця суспільно-господарського уложення та світогляду кожної вище названої доби, мусіла повстати у кожній добі нова і інша економічна практика і наукова система народного

(Тільки кількома словами накреслю на оцім місці головну ідею християнського універсалізму (що зродився в середновічних часах але удосконалювався і прожив до нинішнього дня,) та економічного націоналізму (не вертаючися при цім до попередньо наведених суспільно-господарських та загальносвітоглядових умовин, на яких ці обидві системи виросли), щоби полекшити зрозуміння дальших уступів цеї книжечки, її властивої теми.

Християнський економічний світогляд (має на увазі цілий світ християнської культури, і все обіймаюча, це всесвітня (універзальна) система і задля цього в науці називають його християнським універзалізмом. Суспільний лад, у світлі цеї системи, це моральний лад. Людина мусить служити суспільності, її моральному ладови. Ціль життя й загального ладу не в матеріальних користях, тільки в християнських чеснотах а тому й праця, економічна діяльність це також тільки шлях до морального та культурного досконалення людини й суспільности.

Суспільність складається з ріжних станів, бо ріжні є її потреби. Кожний стан має причинюватися до якнайвищого загального добра (спільне моральне добро). Інтереси станів не є противні собі, поміж ними має бути гармонія а тому потрібна є солідарність станів. В організації господарства (як у родині, кожнім стані, кожній провінції і кожній державі) всі мусять підпорядковуватися вищим і найвищим зверхникам свого ладу, своєї корпорації (ієрархічна система). Суспільна справедливість спирається на засаді: кожному своє. Інше „своє" належиться шляхті, інше міщанинови, ще інше напримклад робітникови, бо кожний член стану чи цеху має одержати за свою працю чи заслуги стільки, щоби міг вдержати себе і свою родину на висоті життєвих потреб свойого стану, та заспокоїти культурно-моральні потреби властиві свому станови. Все що йде поверх цих потреб, це жажда а жажда це гріх. Необмежене стремління до зисків нищить суспільну солідарність. Маєтки які посідають богачі понад свої потреби, це право убогих; власність обох людей має уступати перед правом других людей на життя і без цього і приватна родинна і божеська право звільнені власности від суспільних обовязків, власність правадне джерело головна морали і є крадіжжю (св. Тома).

прибутків. Це праця і заслуги; зиск з капіталу це зло-
чин. Навіть для сучасних нам християнських економістів
капіталізм це фінансовий і революційний анархізм.
~~А тор~~ Купець має ~~закон~~ право тільки на справедливу
ціну (рівновартна виміна) а робітникови належиться
справедлива заплата за працю, себто така, що забезпечує
життя на висоті стану. (Ці обидві ціни — етичні ціни, не вислід попиту і подажі) ~~(Християнський світогляд обмежує права держави в порадженні господарських справ головну вагу влада на~~ Капіталістична вільна конку-
ренція не ~~є~~ захоплює і сучасних християнських еконо-
містів задля господарської нерівності конкуруючих.
Не державна влада має ~~вести~~ організувати господарське життя, тільки
передусім самоуправні корпорації і ~~котор~~ суспільно господарські
спілки. — Цю систему сформулували передусім св. Тома і другі
християнські середньовічні мудреці а в новітніх
часах папські ~~є~~ послання до вірних ~~[illegible]~~ або т. зв. енци-
кліки (~~найважніша з них~~ Рерум Новарум з 1891. року і „Квадрагезімо Анно" Пія і Льва XIII.)
та вчені економісти: др Рацінґер, Карл фон Фоґельзанґ,
Гайнріх Пеш і другі. Ця ~~система побудована~~ система в
цілій своїй основі етична, ~~[illegible]~~ ідеалістична.

Z Система ~~націоналістичного~~ економічного
націоналізму вже не звертається до ~~світу~~ цілого світа,
тільки замикається в межах ~~одної~~ національної держави.
Чим для християнського універсалізму етично-релігійна
ідея, тим для цеї системи сила державно-~~[illegible]~~ обєдна-
ної нації. ~~Х~~ Людина і ціле господарство має якнайбільше підчинитися політичній ідеї
своєї національної ~~її~~ держави ~~[illegible]~~, господарство це
засіб скріплення національної держави. Держава керує
господарством а тому ~~інтерв~~ її добрим правом є якнай-
глибша інтервенція в господарське життя, що більше
організує господарство і вона сама може вести ~~[illegible]~~ всілякі підприємства (ета-
тизм). Держава ~~охороняє~~ береже господарською політикою ~~[illegible]~~ продукцію своїх горожан (перед ~~свого господарського~~
конкуренцією ~~чужої~~ чужих держав
(напр. високими ввозовими митами чи ~~політики і~~
вивозовими преміями), ~~але стремить до того~~ дбає
за якнайбільшу самовистарчальність цеї продукції
(автаркія), але не ~~допускає~~ здається на своїй території ~~до ві~~
на вільну конкуренцію підприємців, тільки сама ~~сама~~
регулює ціни. Ціна у світлі цеї доби — політична. Продукція найважніша частина господарства, а не [illegible]. Ціль продукції не чимраз більше
~~багатство~~ скількість дібр, тільки чимраз більша

~~[illegible]~~ множість
(продуктивних сил. Це важніше ніж чистий зиск
підприємства. ~~Сила духа важніша від матеріяльної~~ чи краще спотворена ~~тотожна~~
~~держава~~, Організуючи господарство, держава при-
мусом забезпечує гармонію продуктивних сил. ~~Вар~~
Важніша від матеріяльної сили, духова сила сус-
пільности. Кожна національна держава має свої
потреби і свою мету, вічна боротьба держав за ці свої
цілі — природній прояв. Потреби армії вибиваються
понад усі інші ~~ес~~ потреби навіть і підчас мира ~~ус~~ і узвгленснює її від себе ~~[illegible]~~ як під-
держава керує ~~[illegible]~~ (господаркою (в державі
час війни. Підприємці мають і мусять ✗ при кож-
ній своїй економічній почині, у всіх своїх справах
звертатися до державної влади. — І ця економічна
система ✗ ~~як не поставлено на якийсь лад~~ не матеріяліс-
тична, тільки на свій лад ідеалістична.
~~ідеольогія~~ Вона народилася в часах (так званого освіченого абсо-
лютизму ~~[illegible]~~ ((Марія Тереса, Кромвель, Йосиф II, Петро I, Кате-
рина II) а що (в ті й тоді її ~~завдання~~ прикметою (була така державна протекція
власної (~~[illegible]~~) продукції, щоби якнайбільше то-
варів вивезти ✗ і придбати за це з чужини як най-
більше грошей, тому тоді наука називала цю
систему з латинська меркантелізмом. ~~від~~ Ця сис-
тема закінчилася коли повстав великий ~~[illegible]~~
~~европейський~~ промисел, але серед світової війни (1914–1918) (і по війні таког
і ця система віджила і тепер загально називають
її економічним націоналізмом, в противенстві до
міжнародного капіталістичного лібе-
~~капіталісти~~ ~~по відійшого міжнародного соція-~~
ралізму XIX століття.
Ідеольоги цеї системи: Антоан де Монтхретіен, В.
Стаффорд, Т. Мен а в новіших часах економісти
Фрідріх Ліст і Отмар Шпан. Цей останній стоїть під силь-
ним впливом християнського світогляду. (по світовій війні)
Цікаво, що (в XX. століттю ~~новійших часах~~ (знову ожи-
вають в науці і практиці ці обидві старі ~~европ~~ сис-
теми ~~европейського~~ суспільної економії: християнська
меркантилістично-
і (націоналістична. ~~(Чим це пояснить.~~ Чим це пояснити? ? ~~Не тільки тим,~~
~~що переживаємо знову ті~~ подібні ~~як тоді світогляд-~~
~~ві відрухи, але й ~~[illegible]~~~~ Тим, що (сучасна (також думка і суспільно-гос-
подарська дійсність знову (в богатьох проявах стають тепер подібна

до думок і суспільно-господарських умовин християнського середновіччя і меркантилізму. Сучасна наша суспільність вже не роздріблена на поодинокі їх вільні і самовільні їх індивідуалів суспільність XIX. століття. Вже знову виглядаються на головні події союзи працедавців і професійні союзи робітників, картелі й монополі продуцентів і купців, споживчі й рільничі кооперативи, станові організації рільників, урядовців, всіляких вільних професій і т. п. Ціну за товари й услуги регулює не тільки попит і подажа але й кооперації, браншеві союзи, союзи працедавців і працівників. Християнська ідея „справедливої ціни" й „справедливої винагороди" має знову кріпку основу в сучасній соціально-господарській діяльності — і в думці та почуванню сучасної суспільності. Теж-саме з економічним націоналізмом. Двадцять літ тому повстали нові національні держави, які зайво тепер централістично закріплюються; в багатьох до війни непромислових державах повстає молодий промисел непристосований до ліберальної вільної конкуренції; неясна політична ситуація родить неустанну загрозу нових воєн; все те стає причиною нові добрі умовини для централістично-диктаторського режиму в деяких сучасних націях і відхилів для державах і підчинення державній владі (військові і бюрократії) цілого господарства. Навіть ще більше в Америці не обійшлося без далеко ідучих відхилів від лібералізму XIX. століття. Переживаємо великий переворот в соціально-господарських умовинах та в світоглядовім наставленню сучасної суспільності. Щоби ці великі переміни в суспільно-господарськім житті якслід зрозуміти, треба наперед пізнати близше організацію народнього господарства в минулім XIX. століттю та її науково-економічну систему: лібералізм.

151

Сутеві цехи кооперації

1.) Капіталістичні підприємства (себто підприємства приватного капіталу, заінвестованого для збирання можливо якнайбільших зисків) верховодять від XIX ст. в усесвітнім господарстві.

Цему ладови відповідає окрема економічна доктрина: лібералізм, сформульована при кінці XVIII. ст. англ. економістом Адамом Смітом і його дуже численними визначними послідниками:

Тези цеї доктрини:
а) найбільший скарб людини її особиста вільність
б) єдино-двигуном в організації господарства: особиста ініціятива
в) основою підприємства — вложений капітал, (люб. — ?)
г) цілею підприємства — якнайбільший зиск при якнайменших коштах продукції отже й вільних продуктів,
ґ) мотором підприємства: егоїзм його власника, чи власників,
вільна конкуренція — не обмежена ніякими етичними засадами тільки карним кодексом — ця конкуренція (боротьба всіх) — запорука сусп. користей і то автоматична
д) хто не видержить в перегонах капіталу й егоїзму, цей слабий і добре коли такий невдачник гине, не треба йому руки (помагати слабим);
е) людина має повне право до всіх зисків — отже: засада святої власности і гасло: збагачуйтеся до макс. границі
фабричний робітник — (живий інвентар)
проти волюнтаризму й (розуму людського)
є) держава має бути (тільки нічним) сторожем сусп. спокою і власности (парламентаризм).

прод., виміна спожиття — особ. інтерес особиста справа

Ця доктрина: (матеріалістична, капіталістична, індивідуалістично-егоїстична), інтернаціональна (всесвітній поділ праці), гамуюча розвиток аграрних націй і держав.

вільний рух осіб, тов., кап.

-2- 152

Капіталістична господарка довела до величезної акомуляції дібр (капіталів) в малім гурку людей, — до поневолення і зубожіння робітництва й селянства а нарешті в формі тзв. зорганізованого капіталізму чимраз більше переходила від індив. підприємства до анонімових спілок, від вільної конкуренції — до виключення всякої конкуренційної гри (картелі, змови — монополі), — логання спритки, суспільна боротьба в пром. продукції — людина стала додатком до машини яка не має думати, тільки вміло виконувати механ. рухи

[illegible]

А все-ж таки лібералізм зділав чимало доброго: проповідуючи вільність (він усунув февдалізм і закріпощення селян, признав право свобідного переселення і свобідну госп. ініціативу, він пособляв вільности думки і стоваришень.

Завдяки волі й невтральности держави — вирастали вже серед лібералізму нові або відновлювалися старі доктрини, які обіч нього але поза і проти нього шукали виходу з ліб-кап.-тісноти: соціалізм, христ. солідаризм, націоналізм і що нас найбільше цікавить — кооператизм.

Кооператизм — як і христ. солідаризм, соціялізм і націоналізм це протикапіталістична доктрина. Світ кооперативних і світ капіталістично-приватницьких підприємств це не різна форма — тільки різний світоглядовий зміст. —

2) Коли лібер-капіт. система проповідує вільність, то кооперація також приймає цю засаду, о скільки йде о вільну господарську ініціятиву.

Не віримо в вільну конкуренцію — як авто„магічну забезпеку проти визиску, в нашім розумінні таку гарантію дає нарід згуртований в кооперативах.

Не віруючи в вільну конкуренцію як гарантію загального добра, ми є проти монополізму, навіть кооперативного. — Визнаємо засаду: ріжних систем обіч себе:

а) підпр. державні й самоупр.
б) капіталіст.
в) прив.-некап. (дрібні підпр. і ремісн.)
г) кооп. ер. підпр.

Так-само як лібералізм ми є проти примусу.

Кооператива — це добровільне обєднання. (фоке —) Не накази й кари, а виховання й признання. лад — серед вільних людей

Культура зачинається, кол — 3 — людина стримана щось вище від себе

Однак кооп-вільність — це не егоїстична самоволя. У нас замість егоїстичних перегонів — співпраця. Замість безм. самолюбства — загальне добро нації". Ми не індивідуалізм — солідаризм. Не борня, і ...

3 Лібералізм — вільна одиниця. На індивідуальна вільність — це самоволя одиниці, без ніяких етичних гамулців. На це ми очевидно не йдемо.

Ми незвичайно цінимо вільну та ініціативну одиницю. Фоке каже: „Хоч кооперативні організації є реакцією на (лібералістичний) індивідуалізм, кооперація організує збірну акцію членів без нівечення їх особистого зусилля. Навпаки, вона відкликується до нього і підбурює його... Кооперація вимагає щось більше ніж гурту осіб, вона вимагає вільних і відповідальних членів, що об'єднуються добровільно заховуючи повну особисту автономію. – Спільна (кооп-а) акція має за передумовину і одночасно за остаточну свою ціль: автономію і незалежність особи". Се засада укр. кооп. руху.

2 Не є правда, що кооп-а вбиває ініціативу одиниці. Де це було б – так ілі скільки кооп. ідея.

Не є правда, що кооп. вбиває особисте вільне життя і веде нарід до комуни. Наша коопер-я підсилює найслабші одиниці, запрягає їх до робить з них – з предмету госп. подій – підмети, а не заступати ані ... Ми не думаємо вбивати (індивід. хліб. господарства + ак варстату рільн. продукції" – ані домашнього господарства.

(Туган Баран 5, 6.)

Ми в цім не йдемо за Туганом-Барановським, тільки за Кауфманом, за Жідом, який каже в „Принципах політ. економії": девізою кооперації є самодопомога і, кожний за всіх; за Фоке, який каже: „Кооперативне підприємство є колективне, але воно є побудоване на приватних незалежних господарствах і для їх користей.... Саме в соціалізм та економічній діяльності кооперації віднаходимо цей складний дуалізм: індивідуальне та колективне підтримують себе взаємно" (напр. в рільн. — індив. прод., Кооп. збут).

Навіть У робітничо-виробничих К-ах їх метою є не заступлення індив. продукції — тільки звільнення робітника з вузлів наймицької праці, отже визволення одиниці. V Але проти лібералізму визнаємо, що продукція, виміна і спож-я це не особиста справа (не суспільна справа).

Слабих — ми не покидаємо, тільки гуртуємо, щоб були сильні. —

Вбиваємо покору перед щастям і комплекс меншості — (3)

Слабих добрих (не егоїстичних).

А в іншім місці „ціллю кооперації — є виховати людину до відповідальності і солідарности, щоби кожний з них був приготований до повного особистого і вразом до повного суспільного життя". У знов: „Кооперативи ні мешканкові кооперативи не затирають ні цілих домашніх господарств але їх, помагати і в потребі заступати також с.к. і сільські кооперативи не старються протоковтнути селянських господарів, що їх об'єднують".

VК-я, ані капіталізм ані соціалізм (клясу)

4) Шануючи кожну особистість — і її право на особисту власність, ми не признаємо людині права на самолюбство, ми не притакуємо їй коли вона каже: все для мене і задля цього всі способи добрі (по[з] в межах Карного кодексу).

в межах христ. „iustitia socialis"

~~Ми кажемо, що~~ Навпаки, ми виходимо з засади, що людина ~~є природи~~ є має в собі не тільки особисту, але й соціальну природу, — гуртуючи людей для у першу чергу їх особистих користей, ми зараз-же заставляємо їх до співпраці з такими самими людьми як вони самі на це, ~~щоби вони~~ а вже тоді „шукали визволення не тільки для себе, але й для інших та щоби вони задля інших не хотіли ставати тільки самого себе".

Християнська правда: люби ближнього як самого себе", це й наша правда основа. ~~Ми~~ Ми признаємо її в нашім гаслі: один за всіх, всі за 1-го

Не даром називає Жід К-ю, „свіцькою дочкою христ. світогляду.

~~Лібералістичний~~ — Капіталістичний світогляд: це еволюційний матеріалізм, взаємна боротьба всіх за ~~[illegible]~~ гріш — Кооперація — це ідеалістична солідарна співпраця ~~для заг. добра~~.

Ми знаємо, що природною консеквенцією ліб. ладу є боротьба кляс, але ми не є її інструментом, ми ідем через загальну співпрацю обєднаних членів — до зовсім інакшого ладу.

Наше гасло: не безоглядне суперництво, тільки співпраця всіх вільних громадян ~~для загл.~~ для особистого, але й для спільного, загальнего добра.

~~Де~~ Найтрад. ситуація нації, — коли кінчится співпраця, коли розлучився вузол ~~ц~~ спільної.

Де нема співпраці, там нема Кооперації", — чим легша і загальнійша співпраця, тим ліпші кооперативи.

Співпраця треба ~~[illegible]~~

5).

До співпраці заклик — ~~цілу націю~~ всіх Укр., що

Ми не становимо — тільки всенародній рух.

Очевидно: Кооперація збирає ~~розпорошені~~ з'єднала саме ці слабі господарські одиниці (селяне, робітники, ремісники), які серед Капіт. ладу стали його жертвою, але в наших умовинах це 95% нашого народу і тому типічне наші ~~нашу Коп.~~ ворота відкриті для всіх Українців, які ~~[illegible]~~

чим більше соціяльно та економічно однозідлий склад членів, тим легша співпраця, — очевидно, що

В ~~[illegible]~~ Кооперативі — ті самі соц. і екон. потреби

F „відповідають означенню загальним вимогам соціяльного характеру і морального"

зачинені ворота — коли нема збуту в пекарні, „хочуть увійти люде з інш. потр.

Толєранція, незалеж. від партій

~~Доступ до кооперагів не може бути залишений в цілях спекуляції!~~

-5-

155

В против. до капіталістичних підприємств має

6) (В кооперації – ~~[illegible]~~ найбільше значіння людина, її соціяльні і господарські потреби, не її капітал!

Кооператива: це об'єднання людей, не капіталів.

В кооперативах об'єднуються не капітали, тільки ~~[illegible]~~ здебільша дрібні господарські одиниці й ~~чинності~~ [illegible], в яких верховодить особистий чинник.

Гасло: „Одна людина – 1 голос!"

„Усі члени мають рівний голос, мають рівну гідність, без огляду на ~~[illegible]~~ скількість удилів, себто без огляду на капітал. Зовсім інакше в капіт. підприємстві. –

В кооперації рішає – соціяльне право рівности людей. (рівність а власність)

в капіт. підпр. " право екон. нерівности

~~В союзах – або також або – скількість членів в низ. к-вах або – скількість низ. к-в -ворот Коли скількість голосів відп. до обротів, то признання, що членам [illegible] не є „співвласниками", тільки „підприємства".~~

Але-ж бо й кооператива не є тільки економічним підприємством (як капіт. підпр.) – навпаки вона передусім: а) Кооперативне співтовариство, що об'єднує одиниці чи родини

а щойно в другу черу б) ~~[illegible]~~ економічним підприємством

Завдання кооперації – а) моральне, б) економічне

Як що кооперація не піднесуть морального рівня мас, вона буде нездібна виконати й своє економічне завдання. –

~~[illegible]~~ Світ знає кооперативи також без удилу

Де є й удил, там ~~[illegible]~~ відсотки від удилу ~~[illegible]~~ є (в противенстві до капітал. підпр.) статутово обмежені

а основного взаємин між підприємством а членами не є відношення зиску до рискованого капіталу, але відношення між виконаною послугою а ~~[illegible]~~ членом як вжикувачем кооперативи.

Удил – не зарискований вклад в підприємство, тільки грошевий причинок члена, не менше важне його зобовязання користати з послуг кооперативи. –

Конечний ~~потрібний~~ ~~потреби~~ / додаток (до уручомлення к-и

Висота удилу залежить від висоти послуг (молочарня від корови, збутова від гектара і т. п.). ~~[illegible]~~ У всім рішає висота потреб, а не надоба зиску від капіталу.

Кооперація відібрала міряння людей після їх капіталу! Це велика – культурна ~~[illegible]~~ заслуга!

7) Суттєвою цікою і метою капіталістичного підприємства є це, що воно як зарібкове підприємство є наставлене на якнайвищий зиск для ~~капіт~~ вложеного капіталу.

Кооперативне підприємство не працює на страту, воно мусить дбати за свою рентовність але має іншу мету, а саме віддати своїм членам як найкращу ~~при~~ послугу: щодо скількости, щодо якости і за справедливу ціну.

Дієпен- ціну ~~якими~~!

Коли член приступає ~~до кооператива~~ зі своїм уділом до торгівельної, кредитової чи збутової, то він шукає ~~це~~ там ~~найкращ~~ не зиску для свого уділу тільки найкращого заспокоєння своїх потреб, — поміж цими його ~~потребами~~ і предметом кооп. підприємства є простий особистий звязок. Коли капіталіст купує акцію, ~~то~~ ~~свою~~ капіт. підприємства його цікавить курс цеї акції, ~~якнайві~~ а не предмет діяльности цього підприємства, ~~поміж ни~~ він часто не знає де це підприємство є, він шукає тільки якнайбільшого зиску для свого капіталу.

Коли приватник відкриває свою крамницю, то заспокоювання потреби ~~клієнтів~~ людей є тільки ~~приводом~~ задля якого повстає це підприємство, але не метою. ~~Капіта~~ Цей склепик не служить потребам цих, що ~~ворот~~ в ніж купують, він тільки користується цими потребами, щоби таким чином здобути для ~~себе~~ свого підприємця якнайбільший зиск.

! В капіталістичних підприємствах відношення між ~~чистою~~ прибутками а капіталом вказує на успіх, на дохід підприємства і саме ця зарискована частина капіталу дає ~~ак~~ ~~акціон~~ спільникови право до відповідної частини зиску. — В кооперативних підприємствах права члена до підприємства має свою основу не в відношені його підприємства надвижки до уділу члена, тільки ~~в ві~~ ~~його~~ ~~відношенні члена до виконаних к-ою~~ ~~послуг~~ до участи члена в оборотах підприємства.

Ця засада, це чергова суттєва ціха кооперативного підприємства.

Величава засада! Лібералізм 19. ст. був певний, що тільки егоїстична радова може привабити людину до госп. ініц. А кооперація доказала, що людина може зложити уділ і перебрати на себе навіть необмежену відповідальність цілим майном за зобовязання к-и, щоби тільки мати справедливе заспокоєння потреб своїх власних — і таких самих ближніх!!

Такий був вислів, так і надоїло!

Чи наші кооператори здають собі справу з консеквенції засади: якнайліпша послуга для члена, - а не якнайбільший зиск, з гасла: діємо під гарндісеки?

Чи розуміють вони що ця засада вимагає зовсім іншого ведення підприємства? Отже напр.

1) що мусимо стреміти тільки до співпраці з членами? що не вільно нам постійно давати все також для нечлена?

2) що в доставі товарів управа К-и є довіреним порадником членів і гарантом, що доставиться їм тільки добрий і доцільний товар а не цей, що скоро псується і дає найбільший зарібок?

3) що при збуті товарів - треба дбати, щоби член продукував ~~щораз~~ більше і ліпше, ~~та~~ ~~ді~~ бо це тоє дійсна потреба хоча К-а могла би мати найліпші зиски і за тоєю мізерний продукт (прив.)?

4) що провід К-и є відповідальний за можливо найсправедливішу ціну товарів, продуктів, і праці? і кредиту?

5) що з ~~(~~надвишок треба згідно зі статутом дати задля того членам товаровий зворот чи доплату за збут продуктів або це краще приймати продукти в комісе до справедливого розрахунку?

6) що ~~(~~коопер. працівників~~ів~~ також треба ~~виховати~~ трактувати як члена коопер. родини а не найманця?

7) що взагалі провід кооперації є відповідальний за це щоби якнайбільше членам дав а не взяв від них?.

все можливе

національні

Правда, навіть і тоді надвишки остаються в неподільних запасних фондах. а це зовсім щось інше ніж надб. приватника. ~~Це засада - наша засада. Але~~ Але ціль К-и є передусім (безпосередньо служити членові, потім збирати запасні фонди (на чорну годину).

безінтерес передача на випадок розв'язання на загальні цілі -

Треба вдержати рівновагу поміж інтересом члена і коопер. підприємства.

Чому творимо високі запасні фонди?

~~Ми здані на все~~ Навколо вороги,

Люди тяжко дають нові уділи

це утилітарна тактика, може й пересадна!

Може криється поза цим - капіталістична манія?

Більше активности!

8) Господарем прив. підприємства - ніким не контрольований підприємець. Він один активний. В кооперативі - господарями члени, вони творять кооперативу, ведуть її через вибраний провід, провірюють її, про все рішають. Тут активізується масу, зі неї зорг. нарід! Один член - 1 голос - виборна управа, як часто - вот. каса від контролі? Ліпша від добровільність не наказ, - оце й наша коопер. демократія. ~~нова~~ лібералізм - пропав, поперез більший примус, політичної демократії. пристосуємося, але відповідальна ініц. з долу все потрібна - і все кращий лад серед волі.

Власник і покупець, споживач і фабрикант, робітник і кап. розв'язані конфлікти.

Там	У нас
цілий процес ск — особ. справа	суспільна справа, справа сусп. справ. справедл. поділу дібр
	людина
основа підпр. — капітал —	
егоїст. якн. зиск —	як найвл. послуга членам — загальне добро понад ос. добро
боротьба всіх ~~так~~ ~~го~~ перегони еліта сильних егоїстів,	співпраця загалу і їх виховання для заг. добра — скромних еліта робітник громадян
аморальний матеріалізм —	ідеалізм
~~бороть~~	
так накопич. сусп. ~~контр~~. —	розвязка конфл. і орг. нації до творчого нац. діла

будуємо новий соц. лад.
співтворці вел. діла

19) – Кооперація – обовязана спомагати освіту / культуру / мораль – духові потреби.

Капіталістичне підпр – дає зиски при темноті й негосподарності людей,

Кооперація падає там, де нема моралі, освіти, культури

Кооп. господарство – інструментом обох:

добро і краса

Наш початок людина – і мета людина,

але чимраз краща, чимраз ліпша люд.

Наша ціль – не тільки економія, але краща співпраця чимраз ліпш людей

10) Вкажу наші основні цілі – і різниці з прив.

Рятувати націю – могла кооп. Без кооп не було би пр. прив

А – все таки : різні сектори

Прив – природна поява:

~~кооперація на селі~~ – цілість сільських потреб так у світі

~~збіже хліб не може~~ вижати без кооп

концентр. прив. ініц. – місто.–

~~Найкращий до приватизація~~

Найдоцільніша гост. до прив. – чимраз ліпша кооперація!

в місті оптика (креді торг).

Це й ціль цего реферату!

9-а) Ми й держава – Пр (55 63)

етатизм

інтерв-

планова гост.

9b) Чи кооперація – охопить цілий економічний процес?

2 кінці – Кооп

виміна – Капіталіст. підпр.

Інтеграція – вдається – а)

співпраця спож. і рільн. кооп.

але – не пересуджуймо справи

були й будуть різні сектори.

< ст. 2 >

Капіталізм —

1) кооперація не зверт. уваги на капіт.
2) голос — уділ УС
3) товарові звороти малі —
4) платні невистарчаючі
5) часопис — Курс народ. —

6. ~~що є прав.~~ Кооп. держ. і недерж. нац.
7) платформа на Міжн. ф. —

153

Шел. – > популярніше = ~~треба дати~~

= викладу в трохи відбитка =

1) на селі немає місця для приватника;

2) колиби чи в селі чи місті творилися ~~змін~~ чоловік, що наніс нам шкоду, не спертимо. –

чи на Раді? без автора

не (3) Центр Кулешка – має порозуміння про вартість б. кооператора з чайни –

4) треба сказати, що всього не обхопимо –

(форма не рішає)

5) псевдокооперативи – >

6) кооп. буде ставити всі вар потрібні для неї –

7) вступне слово Голови РСУК –

Павл.

1) треба окрему інструкцію про методику поступовання з приватниками –

акви кооп. сказала, що не буде потрапи-

2) ст. 10 село = ширше і гостріше

Корчка – предмет експлоат.

1) приватника на селі легко знищуть,

Лад Кузик

1) громадськ чини стоїть на сторожі доброї міні =

2) приватників запрягти до служби в Кооперації

НТ – обслуговує світ місько.-приватн.

3) ~~не~~ вільно приватникам не дати конкурувати (літні ціни для прив)

4) кожний удар приватн – відбивати будемо)

Шел.

Кудин

монахі — приватники

384. Кооп. заг. закуп.

плетів + 1788 (кварто 5)

борис + 18.75% ✓

гори + 18%

надв. б + 85.663 ₴

стр 14.500

нед т. 20.908. — гов.

коломия не має

гот. 2.808 –

+14	Коломия	+ 231%
+18	Збараж	+ 83%
+25	Копич.	+ 63%
+29	Рава р.	+ 42%
+21	Городків	+ 38%
+19	Зол. бр.	+ 37%
+18	Скалат	+ 31%
+15	Бучач	+ 22%

найменше

Зборів	– 10	(6к
Стан	– 8	(12
Підг	+ 8	(20)
Рогат	+ 13	(15)
Город	+ 8	(42)

Орг. дізд –

4 г

558.5
2790

I.) Ідеольогічні завваження.

1. Приватне (капіталістичне) промислове виробництво та приватна (капіталістична) торгівля опираються ідеольогічно на лібералізмі як системі народнього господарства.

Угольним каменем цеї системи є тільки ліберальним законом обмежена, отже якнайбільша, вільність одиниці в господарськім житті з метою її якнайбільшого особистого збогачення. Головною ціллю промисловця й купця є їх якнайвищий особистий чистий зиск. Капіталістичне підприємство не узнає ніяких соціяльних мотивів, коли вони стояли-б на перешкоді якнайвищому зискови підприємця — і доцільним вважає кожне підприємство, коли воно приносить підприємливій одиниці можливо якнайвищий зиск.

Лібералізм, головна підойма господарського життя в XIX. столітті, захоплюється егоїзмом одиниці і не вірить, щоби можна зорганізувати народнє господарство на іншій основі. Система лібералізму основується на матеріялістичнім погляді на світ.

Індивідуалістична система лібералізму виходить з засади, що треба дати волю егоїзмови одиниці і не опікуватися людьми. Лібералізм твердить, що якнайбільша вільність якнайбільше егоїстичного підприємця дає якнайбільше надії на щастя більшости народу (капіталістична демократія), бо звичайно люде найкраще дбають самі за себе. Якнайбільша вільна конкуренція підприємців працюючих для свого особистого якнайвищого зиску це щоправда якнайбільше взаїмне суперництво, але й кінчиться перемогою найсильніших над господарсько слабими — це недоцільна годівля нужди у світлі лібералізму.

На сторожі загального добра стоїть в лібералізмі при вільній конкуренції підприємців теоретична засада про господарський автоматизм. Цей автоматизм охоплює ціле господарське життя і спирається на механізмі вільної ціни, яка випливає з подаже й попиту, з продукції і споживання („природна ціна"). Не людський розум повинен регулювати господарства а тим паче держава. „Лесеферизм" — це в системі лібералізму найліпша господарська політика.

Впровадження державою обмеження вільної конкуренції, монополі, концесії та привілеї шкідливі, бо здержують спасенне ділання господарського автоматизму.

Система лібералізму — статична, бо свої засади вважає ненарушимими, а ліберально-капіталістичний лад вічним ладом світа.

2) Дійсність господарського життя зорганізованого на засаді лібералізму досить скоро виявила, що вільна конкуренція не забезпечує загального добра, бо її учасники вже хоча задля нерівних капіталів не мають рівних шанс. Вже хоча задля нерівності капіталів засада вільної конкуренції не дає рівних шанс, отже не є вільною, коли її учасники не мають рівних шанс, — що згодом не тільки творені державою монополі й привілеї, але й змови самих приватних купців та промисловців (трести й картелі) з успіхом поневолюють лібералістичну засаду вільної конкуренції і оперту на ній засаду господарського автоматизму, що селянська й ремісніча продукція та ціле людство споживаюче промислові товари стали беззахисним предметом глибокого визиску лібералістично-господарської сваволі.

може дати

(отже значна більшість людей)

Така дійсність створила добрі умовини для різних протикапіталістичних рухів. Обіч різних систем соціалізму, що небавом виродився в суто матеріалістичну марксівську і нарешті в ленінську доктрину, який заступає господарську вільну ініціативу державним примусом а приватну власність зводить в комуністичній формулі до спільноти всіх дібр, оживають старі протикапіталістичні доктрини — отже християнський універсалізм, для якого господарство це „instrumentum virtutis" і передусім різні доктрини „господарського націоналізму", який підпорядковує всі господарські справи цілям сучасної національної держави. Заломана господарського автоматизму в системі лібералізму, і відроджене господарських націоналізмів скріплюють інтервенцію держави в господарське життя; і лібералістичну господарську вільність заступає тепер в більшій мірі державно-плянова господарка (етатизм). Всіх, що не годяться ані з капіталістичним визиском „сильних" одиниць і їх об'єднань, ані не бажають собі повного закріпощення вільної людини державним господарським примусовим „пляном", об'єднує в цей час кооперативний світогляд і кооперативний рух.

нар. господарка

повна

реалізована в совєцькім союзі комуністична доктрина

3) Наша Українська кооперація вважає своїм завданням об'єднати всіх Українців до спільної боротьби за економічне визволення Нації,

який зберігав би і удосконював вільність людини, як господарського … ний та господарський лад, який найкраще відповідав би нашому відвічному і господарському національному світоглядови про соціяльну справедливість,

бо без цього Вона в умовинах сучасного ладу і своєї соціяльної структури осталасьби предметом чужої господарської сили і не моглаби здійснити своєї вищої мети навіть в межах моральних і культурних цінностей, які обовязують сучасну европейську націю. Не вважаємо … фундаменту сучасної лібералістичної системи, … господарки в промислі і горівлі, доцільним шляхом нашої нації до цеї цілі.

Вважаємо, що враму основу дає нам для здійснення цеї мети дальше близька нашому національному світоглядови і … кооперативна програма.

Українська кооперація погоджується з лібералізмом на засаду вільної (суспільної та особистої) ініціятиви в організувані народнього господарства, на якнайменшу інтервенцію держави в керування а тим паче … підприємств, і очевидно на засаду приватної власности, — однак всі інші основні засади капіталістичного лібералізму чужі нам. Зокрема не признаємо якнайвищого особистого зиску метою господарського життя. Для нас продукція, виміна продуктів і товарів та споживання не особиста, тільки суспільна, національна справа. … заспокоєння потреб живої української людини. Кооперативна крамниця, кооперативна фабрика, кооперативний банк чи будівельна або помешканева кооператива не є організаціями особистого зиску для осягнення якнайвищого капіталу, тільки обєднанням цих українців, яким треба купити товар чи збути свій виріб, позичити гроші чи найняти хату; це кооперативні інституції, зорганізовані самими потребуючими їх услуг, мають якнайкраще заспокоїти їх потреби без зайвого посередництва. Не якнайвищий зиск, тільки якнайліпше заспокоєння людських потреб — оце засаднича різниця поміж обома і другими підприємствами. Ця різниця добре забезпечена тим, що в кооперативних установах їх члени є власниками своїх банків, фабрик, складів. Таким легодом розвязує кооперація протиленства інтересів поміж покупцем і капіталістичним купцем, поміж довжником і капіталістичним банкіром, … Щезає привілей капіталу в руках горстки осіб, росте матеріяльний добробут потребуючого загалу. З … значенням відходять всі посередники,

Капіталістичний промисловець … [illegible]

4

Коли нема перегону всіх підприємців за найвищим зиском, годі нема також взаїмної боротьби всіх підприємців за цей зиск і боротьби визискуваних з визискуючими. Замість взаїмної боротьби стає можливою взаїмна співпраця. Кооперація це властиве, в противенстві до капіталістичного ладу, така добровільна співпраця, добровільне об'єднання людей для якнайкращого досягнення спільних господарських потреб. Кооперація виховує членів різних соціальних верств не до боротьби клас тільки до солідаризму. На цій основі стала укр. кооперація найбільшою масовою організацією української нації. Кооператор мусить бути активною громадською одиницею в боротьбі з визиском, якої добро й красу життя національного загалу ставить вище від зиску й сили одиниці горстки визискуючих.

Лібералізм це егоїстично-індивідуалістична система, в нього особистий якнайвищий зиск остаточна мета; — український кооперативізм — соціально-національна система, яка вільність одиниці вважає, укр., зберігає її перед закріпощенням державно-плановою господаркою, але загально-національне добро ставить понад кожну особисту користь одиниці і тому також не буде сили нації на силі її поодиноких промислових чи торговельних капіталістичних підприємців.

Вслід за цим і в противенстві до лібералізму, українська кооперація не є системою матеріалістичного, тільки ідеалістичного світогляду. Наш кооперативний світогляд і наша кооперативна практика не погоджується з цим, що можна будь-чим торгувати, щоби тільки це давало підприємцеві якнайвищий зиск. Товарів, що приносять покупцеві, себто загалові нації, моральну чи матеріальну шкоду, не вільно виробляти кооперативній фабриці ані збувати в кооперативній крамниці, хочби це давало якнайбільший чистий зиск. Для кооперативної фабрики навіть не є байдуже, чи зужиті нею сирівці походять з рідного чи з чужого терену (наша українська територія). Кооперація не признаючи якнайвищого особистого зиску для підприємця найвищою метою народного господарства, згідно з християнською і націоналістичною госп. системою заступає погляд, що мотором і метою цього господарства є вищі від матеріальних, ідеальні цілі нації, як духової єдности і в цім характері як клітини культурного людства. Для української кооперації матеріальні добра це тільки конечна основа для найважнішого духового капіталу нації.

Коли укр. райфайзенка організує здібну, але і поголовну постійну ощадність, то при цім прикладає вона більшу вагу до скріплення моральних цінностей в народі (солідарність, дбайливість і відповідальність за свою будучину і т. п.), ніж до маге самі матеріальної вартості вкладок.

членів нації всіх, що хочуть себе визискувати. Без моральних засад ... розпадеться кожда нація.

Українська кооперація для навтішної збірної, конструктивної праці для загального добра не тільки особистого, але й загального добра нації.

противну особистому ... капіталістичного визиску і

Кооперація вважає також, в противенстві до ліберальної системи, це підприємство мілим, яке при рівній ректовности дає працю більшій скількости укр. фахівців.

Українська кооперація не вдоволяється цим, що найвищий зиск можна осягнути при збуті якнайдорожчого продукту укр. селянина, тільки сама фінансує суспільних агрономів.

[Наша українська кооперація противиться ідеалови якнайвищого особистого зиску підприємців і вважає конечним організувати до спільної самопомочі проти визиску всі жертви капіталістичного ладу, всіх слабших в умовинах цього ладу, загал української нації. Ціллю цього кооперативного об'єднання слабших не є годівля нужди, тільки скріплення їх матеріяльних і моральних сил, якнайвище закивізування і їх для найвищих конструктивних цілей нації. Український кооператизм не ж, речить що егоїстичний ідеал якнайвищого особистого зиску висуває наперед чи наверх лиш діла найсильніших підприємців, але ставлячи господарській ініціятиві вищі суспільно-національні етичні цілі, український кооператизм волить загальну активність об'єднаних членів замість сильних одиниць на тлі пасивности загалу, волить, щоби провідниками в кооперативнім господарстві ставали не егоїстично найсильніші, тільки суспільно- найліпші * одиниці-громадяне.

на основі кооперативної демократії (один голос члена без огляду на скількість членських удiлів, і під гаслом: один в єдності сила, один за всіх, всі за одного)

[Наша кооперація визнає замість згідної з найвищим зиском капіталістичних підприємців ціни, регульованої теоретично вільною конкуренцією підприємців та теоретичним господарським автоматизмом знану вже старому християнському світогляду „справедливу ціну" (iustum pretium). Цю справедливу ціну здійснює укр. споживча кооперація товаровими дворотами, доплатами за прийняті до спільного збуту продукти, набуттям рільничих машин для спільного ужитку, фінансуванням агро- і зоотехнічної фахової опіки, нар. культури і т. п., призначуючи на це відповідну частину надвишки чистої біляксової своїх підприємств, коли вони з членами працюють на основі капіталістичного ринку. Ціла решта чистої біляксової надвишки в кооперативах переходить до неподільного поміж членів запасного фонду, який є національно-суспільним фондом господарської розбудови нації.

[Кооперативна ідеологія не вважає ліберально-капіталістичної системи ані відповідаючого її засадам суспільного ладу вічним ідеалом правди і тому кооперація не статична, тільки динамічна господарська система.

Вже вище наведені засадничі ціхи одної і другої ідеології, ліберально-капіталістичної та нашої кооперативної системи, докладно окреслюють, що приватно-капіталістичні господарські підприємства і кооперативне господарство це два світогляди, дві окремі господарські системи.

Кооперація вважає свою систему задля її суспільної ціхи вищою формою національного господарства.

[Погляд деяких українських політичних гасел (У. Бойко), що завданням укр. кооперації є творити укр. приватні підприємства, виховати [illegible] самостійних нісенітницею, [illegible] ідеологічно [illegible] капіталістичного [illegible] кооперативного навіть [illegible], що наш кооп. [illegible] вимбт слабости й нужди, про рівну з [illegible] ність кооперативної і ліберально-капіталістичної [illegible] світогляду і т. п.

V

II. Практичні висновки

1. Українська Кооперація і приватні підприємства українських промисловців працюють як два окремі сектори укр. народнього господарства для здійснення своїх окремих завдань, випливаючих з питомих їм окремих господарських ідеольоґій (систем).

2. Українська кооперація заактуалізувала і перша зреалізувала на нашій території гасло, що нація мусить мати також свою рідну торгівлю. Тільки завдяки кооперативному обєднанню сільського та міського споживача могли повстати і вдержатися не тільки 116 кооперативних виробничих підприємств, але й укр. приватні виробництва. Закорінений кооперацією клич „свій до свого по своє", кооперативна нобілітація торгівлі та промислу в нашого загалу опінії а часто також фахова підготовка людей в кооперації немало причинилися до повстання також приватного українського купецтва. Українська кооперація не жалує цих посередніх насідків своєї праці і в нашій українській дійсности вважає розбудову укр. приватницької торгівлі та укр. приватного промислу природним проявом нашого національного життя. Заступлення чужинецьких приватних підприємств українськими вважає українська кооперація позитивним національним придбанням і згідно зі своєю ідеольоґією ніколи не жадала і не жадає будь якого монополю для своїх підприємств, хоча вони є не особистим майном, тільки національно-суспільними установами.

3) „Українська кооперація знає, що навіть обіч найміцнішого і найсильнішого приватного торгівельно-промислового господарства Англії успішно розвивається як вище і найбільше життєздатне англійське кооперативне господарство. Роки найглибшої господарської кризи, в якій ми ще є, виказали, що в цілім світі кооперативні підприємства назагал краще перетривали кризу ніж старші від них та сильніші приватні капіталістичні чи нові упривілейовані державні підприємства. Задля того, та на основі своєї оцінки ствердженої у попередніх уступах з приводу подій в укр. приватнім промислі та в укр. приватній торгівлі, українська кооперація вважає, що з українськими приватними підприємствами в'яже її спільне українство, а розєднує засадничо інша господарська метода. З приводу спільного українства українська кооперація завсіди вважала і далі вважає доцільним

1) щоби при „Центросоюзі" як найбільшім осередку укр. кооперативної торгівлі та укр. кооперативного виробництва існував комітет порозуміння поміж українським приватним промислом і укр. кооперативною торгівлею; укр. торговельна кооперація може і має бути інструментом збуту товарів українського промислу, передусім приватного укр. промислу, коли нема ще відповідного укр. кооперативного промислу і коли є взаємне порозуміння щодо цін а якість товару відповідає вимогам кооперативного ринку; укр. кооперація приступить до основування власного виробничого підприємства помимо існування в даній ділянці приватного укр. підприємства, коли приватне укр. підприємство повстане без порозуміння з Центросоюзом і Нар. Торговлею, коли воно вже може встоятися і без кооперації" як відборця, або несолідно виязується зі своїх зобовязань, веде політику надмірних зисків або виступає проти Кооперації;

2) щоби укр. торгівельна і продукційна кооперація виступала разом з укр. приватними промисловцями на виставках рідного промислу, організованих укр. кооперацією;

3) щоби всі українські Кооперативні банки згідно зі своїм статутом * спомагали кредитом також укр. приватних промисловців та купців на цих самих умовинах, що й особи інших суспільних верств укр. народу;

4) щоби „Маслосоюз“ і „Народна Торговля“ були готівковими доставцями товару по гуртовних цінах також для приватних (місько-споживчих крамниць, яких власниками є члени „Союзу укр. купців і промисловців“ (Моральний фільтр власників крамниць) і на коли ці укр. купці безпосередньо з „Маслосоюзом“ і Н. Торговлею свої торгівельні зносини не ведуть з кооперацією несовісної конкуренції“;

5) щоби виробничі підприємства укр. кооперації обслуговували в порозумінні з окр. союзами також укр. приватних купців на умовинах виключаючих (несовісну) їх конкуренцію з українською кооперативною торгівлею).

4) Українська кооперація не з засадничих, господарської доцільности не радить, щоби енергію метких укр. селян чи інших Українців спрямовувано до приватницької торгівлі в селі, яке вже має свою кооперативну крамницю. Досвід показав, що добре ведена сільська кооператива легко і з найліпшим успіхом заспокоює всі торгівельні потреби села та що рентовність приватного укр. склепу на селі при добрій кооперативі є на дальшу мету безвиглядна.

5) Українська кооперація не відступає від погляду, що також місько-споживча кооперація з найбільшим успіхом заспокоює потреби міського споживача, однак вважає, що в наших урбанізаційних поступі та при перенаселені села, яке природно звертається за працею до міст, більше місця може найтися в місті також для укр. приватного купецтва.

(поборює з успіхом [illegible] товаровий кредит і)

7) Українська кооперація наставляється в суперечі можливостям, які дає її кооперативний закон, на це, щоби вже в найближчій будучині заспокоювати потреби тільки своїх членів.

8) Українська кооперація вважає, що єдиним досільним засобом її чесної конкуренції з усіми приватницькими підприємствами є якнайліпше переведення кооперативних засад та найсовісніше і найкорисніше заспокоєння потреб своїх членів. Цього вона буде придержуватися незважаючи на всі протикооперативні виступи проти неї, навіть. Осуджуємо всі форми нечесної конкуренції в українськім промислово-торговельнім господарстві обидвох секторів без огляду на це, відки вони походять.

9) Зокрема будемо якнайсильніше протиставитися злобній агітації, що буцім-то уряд може кожної хвилі розвязати українську кооперацію та відібрати її матеріальні надбання. Не в цій річ, що не лиш в матеріальнім майні сила української кооперації, та що ніяке приватне укр. підприємство не моглиби заступити укр. кооперації (безпідставна видумка!), і не в цім, що без шкоди для всеї укр. нації, але (в цьому), що якраз моральна солідарність цілої української нації з рідною укр. кооперацією є найліпшою забезпекою української кооперації проти всіх посторонніх ворожих сил – та що ворожому наступови завсіди може з більшим успіхом протиставитися всенародний зорганізований рух, ніж відокремлені одиниці. —

КООПЕРАЦІЯ і КАПІТАЛІСТИЧНІ (ПРИВАТНІ) ПІДПРИЄМСТВА.

I) Ідеольоґічні завваження.

1. Приватне (капіталістичне) промислове виробництво та приватна (капіталістична) торгівля спираються ідеольоґічно на лібералізмі як системі народнього господарства.

Угольним каменем цеї системи є тільки лібераль ним, карним законом обмежена, отже якнайбільша вільність одиниці в господарськім житті з метою її якнайбільшого особистого збогачення. Головною цілею кожного капіталістичного промисловця й купця є їх якнайвищий особистий чистий зиск. Капіталістичне підприємство не узнає ніяких соціяльних мотивів, коли вони стоялиб на перешкоді якнайвищому зискови підприємця і доцільним вважає кожне підприємство, коли воно приносить підприємчивій одиниці можливо якнайвищий чистий зиск.

Лібералізм, головна підойма господарського життя в XIX століттю, захоплюється еґоїзмом одиниці і не вірить, щоби можна зорґанізувати народнє господарство на іншій основі. Система лібералізму основується на матеріялістичнім погляді на світ.

Індивідуалістична система лібералізму виходить з засади, що треба дати волю еґоїзмови одиниці і не опікуватися людьми. Лібералізм твердить, що якнайбільша вільність якнайбільше еґоїстичного підприємця дає якнайбільше надії на щастя більшости народу (капіталістична демократія), бо звичайно люде найкраще дбають самі за себе. Якнайбільша вільна конкуренція підприємців працюючих для свойого особистого якнайвищого зиску - це щоправда якнайбільше взаїмне суперництво, але й кінчиться перемогою найсильніших. Опіка над господарсько слабими - це у світлі лібералізму недоцільна годівля нужди.

На сторожі загального добра стоїть в лібералізмі при вільній конкуренції підприємців теоретична засада про господарський автоматизм. Цей автоматизм охоплює ціле господарське життя і спирається на механізмі вільної ціни, яка випливає з подажі й попиту, з продукції і спожиття ("природна ціна"). Не повинен реґулювати господарства людський розум, а тимпаче держава. Впроваджувані державою обмеження вільної конкуренції, монополі, концесії та привілеї шкідливі, бо здержують спасенне ділання господарського автоматизму. "Лесеферизм" - це в системі лібералізму найліпша господарська політика.

Система лібералізму - статична, бо свої засади вважає ненарушними, а лібералістично-капіталістичний лад вічним ладом світа.

2) Дійсність господарського життя зорґанізованого на засаді лібералізму досить скоро виявила, що засада вільної конкуренції вже хочби задля нерівности капіталів не може дати конкуруючим рівних шанс, отже не є вільною, що згодом не тільки (вт)ворені державою монополі й привілеї, але й змови самих приватних купців та промисловців (трести і картелі) з успіхом поневолюють лібералістичну засаду вільної конкуренції і оперту на ній засаду господарського автоматизму, що ціла селянська і ремісница продукція на ціле людство споживаюче промислові товари (отже значна більшість людей) стали безза:истним предметом глибокого визиску лібералістично-господарської самоволі.

Така ~~жжйкж~~ дійсність створила добрі умовини для ріжних протикапіталістичних рухів. Обіч нової системи соціялізму, що небавом виродився в суто матеріялістичну марксітську і нарешті в ленінську доктрину народнього господарства, який заступає всяку господарську вільну ініціятиву повним державним примусом, а приватну власність зводить в комуністичній формулі до спільноти всіх дібр, оживають старі протикапіталістичні системи отже християнський універсалізм, для якого господарство це „instrumentum virtutis"

і передусім ріжні доктрини господарського націоналізму, який підпорядковує всі господарські справи політичним цілям національної держави. Сучасне заломання господарського автоматизму в системі лібералізму, реалізована в совітськім союзі комуністична доктрина і відродження господарських націоналізмів скріплюють інґеренцію держави в господарське життя; лібералістичну господарську вільність заступає тепер у чимраз більшій мірі державно-плянова господарка (етатизм). Всіх, що не годяться ані з капіталістичним визиском "сильних" одиниць і їх обєднань ані не бажають собі повного закріпошення вільної людини державним господарським примусовим "плином", обєднує в цей час кооперативний світогляд і кооперативний рух.

3) Наша українська кооперація вважає своїм завданням обєднати всіх Українців, до спільної боротьби за економічне визволення Нації, бо без цього Вона в умовинах сучасного ладу і своєї соціяльної структури осталасьби предметом чужої господарської сили і не моглаби здійснити своєї вищої мети навіть в межах моральних і культурних цінностей, які обовязують сучасну европейську націю. Не вважаємо лібералістичної системи, фундаменту сучасної капіталістичної господарки в промислі і торгівлі, доцільним шляхом нашої нації до цеї цілі. Вважаємо, що кращу основу дає нам для здійснення цеї мети далеко ближча цілому нашому національному світоглядові кооперативна програма.

Українська кооперація погоджується з лібералізмом на засаду вільної (суспільної та особистої) ініціятиви в орґанізуванні народнього господарства, на якнайменшу інґеренцію держави в кермування а тимпаче орґанізування господарських підприємств і вона волить засаду вільної конкуренції ніж монополь чи картель і очевидно вона також не противиться засаді приватної власности, - однак всі інші основні засади капіталістичного лібералізму чужі нам.

Зокрема не признаємо якнайвищого особистого зиску ме-

тою господарського життя. Для нас продукція, виміна продуктів і товарів та спожиття не особиста, тільки суспільна, національна справа. Капіталістичний промисловець не ставить фабрики, щоби витворити потрібні людям товари ані капіталістичний купець не орґанізує товарової виміни, щоби таким чином заспокоїти потреби людей, - тільки оден і другий приступають до свойого діла з одинокою метою: якнайвищого особистого зиску, навпаки наша кооперативна крамниця, кооперативна фабрика, кооперативний банк чи будівельна або помешканева кооператива не є орґанізаціями особистого капіталу для осягнення якнайвищого особистого зиску, тільки обєднаннями цих Українців, яким треба якнайліпше купити товар чи збути свій вирівець, позичити гроші чи винаймити хату; ці кооперативні інституції, зорґанізовані самими потребуючими їх услуг, мають якнайкраще заспокоїти отсі їх потреби без визиску і без зайвого посередництва. Не якнайвищий особистий зиск, тільки якнайліпше заспокоїння загальних людських потреб - оце засаднича різниця поміж одними і другими підприємствами, різниця добре забезпечена в кооперації цим, що в кооперативних установах не капіталісти, тільки самі потребуючі ціх установ члени є власниками своїх банків, фабрик і склепів. Таким методом розвязує кооперація противеньства інтересів поміж покупцем і капіталістичним фабрикантом чи капіталістичним купцем, поміж довжником і капіталістичним банкиром. Щезає привілей капіталу в руках горстки осіб, з пустими жменями відходять всі посередники, росте матеріяльний добробут потребуючого загалу.

ст. 5 а) б) —

Коли нема перегону всіх підприємців за найвищим зиском, тоді нема також взаїмної боротьби всіх підприємців за цей зиск і боротьби визискуваних з визискуючими. Замість взаїмної боротьби стає можливою взаїмна співпраця всіх членів нації, що взаїмно не хочуть себе визискувати. Без можливости загальної співпраці розпадається кожна нація. Кооперація це власне, в противенстві до капіталістичного ладу, така добровільна співпраця, добровільне обєднання людей для якнайкращого заспокоїння спільних

господарських потреб. Українська кооперація виховує земляків ріжних соціяльних верств не до боротьби кляс, тільки до солідаризму, до певпинної, збірної, конструктивної праці не тільки в імя особистого і навіть не тільки для господарського, але й загального добра нації. На цій основі стала укр. кооперація масовою орґанізацією української нації, яких ніколи не можуть дати приватні підприємства.

Лібералізм це еґоїстично-індивідуалістична система, в нього особистий якнайвищий зиск остаточна мета; -наш український кооперативізм це ~~соціяльно-~~ суспільно-національна система, яка задержує особисту, домашню та рільничу чи ремісничу господарку, вільність української одиниці вважає великою цінністю і зберігає її перед капіталістичним визиском і закріпошенням державно-пляновою господаркою, - але загально-національне добро ставить понад кожну особисту користь одиниці і тому також не будує сили нації на силі її поодиноких капіталістичних промислових чи торгівельних підприємців. Кооперація вважає також, в противенстві до лібералістичної системи, це підприємство ліпшим, яке при рівній рентовности дає працю більшій кількости укр. фахівців.

б)

Вслід за цим і в противеньстві до лібералізму, українська кооперація не є системою матеріялістичного, тільки ідеалістичного світогляду. Наш кооперативістичний світогляд і наша кооперативна практика не погоджуються з цім, що можна будь-чим торгувати, щоби тільки це давало підприємцеві якнайвищий зиск. Товарів, що приносять покупцям себто загалові нації, моральну чи матеріяльну шкоду, не вільно виробляти кооперативній фабриці ані збувати в кооперативній крамниці, хочби це давало якнайбільші чисті зиски. Українська кооперація не вдоволяється цім, що найвищий зиск можна осягнути і при збуті якнайгіршого продукту укр. селянина, тільки сама фінансує суспільних аґрономів. Для кооперативної фабрики навіть не є байдуже, чи зужиті нею сирівці походять з рідної чи з чужої території. Наша українська кооперація не признаючи якнай-

а)

вищого особистого зиску для підприємця найвищою метою народнього господарства, заступає згідно з християнською і націоналістичною господарською системою погляд, що мотором і метою цего господарства є вищі від матеріяльних, ідеальні цілі нації, як духової єдности і в цім характері як клітини культурного людства. Коли напр. укр. райфайзенка орґанізує дрібну, але постійну і поголовну ощадність, то при цім прикладає вона більшу вагу до скріплення моральних цінностей в народі (солідарність, дбайливість і відповідальність за свою будучнину і т.п.) ніж до самої матеріяльної вартости вкладок. Для української кооперації матеріяльні добра це тільки конечна основа для найважнішого, духового капіталу нації.

Наша українська кооперація протиставиться ідеалови якнайвищого особистого зиску підприємців і вважає конечним орґанізувати на основі кооперативної демократії (оден голос члена без огляду на скількість його членських уділів, і під гаслом: в єдности сила, оден за всіх, всі за одного) до спільної самопомочі проти визиску всі жертви капіталістичного ладу, всіх слабших в умовинах цего ладу, отже загал української нації. Цілю цего кооперативного обєднання слабших не годівля нужди, тільки якнайвище скріплення їх матеріяльних і моральних сил, і їх зактивізування для найвищих конструктивних цілей нації. Український кооператизм не перечить що еґоїстичний ідеал якнайвищого особистого зиску висуває наперед чи наверх sui generis найсильніших підприємців, але ставлючи господарській ініціятиві вищі суспільно-національні етичні цілі, український кооператизм волить загальну активність обєднаних членів замість сильних одиниць на тлі безрадної пасивности загалу, волить щоби провідниками в кооперативнім господарстві ставали не еґоїстично найсильніші тільки суспільно найліпші одиниці - громадяне.

Кооперація може бути успішно реалізована тільки серед морально вишколеного та культурного населення. Тому кооперація в противенстві до капіталістичних підприємців є безпосередньо заінтересована в якнайвищій освіті, культурі й моралі в [illegible] нації.

Наша кооперація визнає замість згідної з найвищим зиском підприємця капіталістичної "природної ціни", реґульованої теоретично-вільною конкуренцією підприємців та теоретичним господарським автоматизмом знану вже старому християн

янському світоглядови "справедливу ціну"(iustum pretium). Цю свою справедливу ціну здійснює українська кооперація споживчими товаровими зворотами, доплатами за приняті продукти, фінансуванням аґро- і зоотехічної фахової опіки, нац. культури і т.п. призначуючи на це відповідну частину чистої білянсової надвижки своїх підприємств коли вони працюють з членами на основі ціни капіталістичного ринку. Ціла решта чистої білянсової надвижки в кооперативах переходить до неподільного поміж членів запасного фонду, який є національним-суспільним фондом господарської розбудови нації.

Кооперативна ідеольоґія не вважає ліберальної системи ані відповідаючого її засадами суспільного ладу вічним ідеалом правди і тому кооперація не статична, тільки динамічна господарська система.

Вже више наведені засадничі ціли одної і другої ідеольоґії, докладно окреслюють, що приватно-капіталістичні господарські підприємства і кооперативне господарство це два світогляди, дві окремі господарські системи. Кооперація це не інша господарська форма, тільки інший господарський зміст.

Кооперація вважає свою систему задля її суспільної ціли вишою формою національного господарства.

Задля т. Погляд деяких українських політичних часописів (У.Бескид), що завданням укр. кооперації є творити укр. приватні підприємства, вважаємо такою самою нісенітницею, як ідеольоґічні тези орґану укр. приватників про тотожність капіталістичного зиску з кооперативною надвишкою, про наш кооперативний культ слабости й нужди, про рівну згідність кооперативного і лібералістичного світогляду з християнським світоглядом і т.п.

II. Практичні висновки.

1. Українська кооперація і приватні підприємства українських промисловців та купців працюють як два окремі сектори українського народнього господарства для здійснення своїх окремих завдань, випливаючих з питомих їм окремих господарських ідеольоґій (систем).
2. Українська кооперація зактуалізувала і перша зреалізувала

на нашій території гасло,що нація мусить мати також свою рідну торгівлю.Тільки завдяки кооперативному об'єднанню сільського та міського споживача могли повстати і вдержатися не тільки 116 кооперативних виробничих підприємств, але й укр.приватні виробництва.Закорінений кооперацією клич "свій до свого по своє",кооперативна нобілітація торгівлі та промислу в опінії нашого загалу,а часто також фахова підготова людей в кооперації чимало причинилися до повстання також приватного українського купецтва.Українська кооперація не жалує цих посередних наслідків своєї праці ж і в нашій українській дійсности вважає розбудову укр.приватницької торгівлі та укр.приватного промислу природним проявом нашого національного життя. Заступлення чужинецьких приватних підприємств українськими приватними підприємствами вважає українська кооперація позитивним національним придбанням і згідно зі своєю ідеольоґією ніколи не жадала і не жадає будьякого монополю для своїх підприємств, хоча вони є не особистим майном,тільки національно-суспільними установами.

3) Українська кооперація знає,що навіть обіч найліпшого і найсильнійшого приватного торгівельно-промислового господарства Анґлії успішно розвивається як вище і найбільше житєздатне анґлійське кооперативне господарство.Роки найглибшої господарської кризи в якій ми ще є, виказали,що в цілім світі кооперативні підприємства назагал краще перетривали крізу ніж старші від них та сильнійші капіталістичні приватні чи нові упривілійовані державні підприємства.Задля того,та на основі ствердженої у попереднім уступі своєї оцінки подій, якими є більший розгін в укр. приватнім промислі та в укр.приватній торгівлі,українська кооперація вважає,що з українськими приватними підприємствами вже її спільне українство,а роз'єднує засадничо інша господарська мета.З приводу спільного українства українська кооперація завсіди вважала і далі вважає доцільним:

178

1) щоби при "Центросоюзі" як найбільшім осередку укр. кооперативної торгівлі та укр. кооперативного виробництва існував комітет порозуміння поміж українським приватним промислом і українською кооперативною торгівлею; укр. торгівельна кооперація може і має бути інструментом збуту товарів приватного українського промислу, ~~передусім~~ коли нема ще відповідного укр. кооперативного промислу і коли є взаїмне порозуміння щодо цін, а якість товару відповідає вимогам кооперативного ринку; укр. кооперація приступить до основування власного виробничого підприємства помимо існування в даній ділянці приватного укр. підприємства, коли укр. приватне підприємство повстане без порозуміння "з Центросоюзом" і "Народною Торговлею", коли воно вже може встоятися і без кооперації як відборця, або несолідно вив'язується зі своїх зобов'язань, веде політику надмірних зисків або виступає проти кооперації;

це єдиний осередок ~~...~~ взаїмного порозуміння;

2) щоби укр. торгівельна і продукційна кооперація виступала разом з укр. приватними промисловцями на виставках рідного промислу, орґанізованих укр. кооперацією;

3) щоби всі українські кооперативні банки згідно зі своїм статутом спомагали кредитом також укр. приватних промисловців та купців на тих самих умовинах, що й особи інших суспільних верств укр. народу;

4) щоби "Маслосоюз" і "Народна Торговля" були готівковими доставцями товару по гуртових цінах також для приватних міськo-споживчих крамниць, яких власниками є члени "Союзу укр. купців і промисловців" (моральний фільтр власників крамниць) і коли ці укр. купці безпосередньо нав'яжуть з "Маслосоюзом" і "Нар. Торговлею" свої торговельні зносини і не ведуть з кооперацією несовісної конкуренції;

5) щоби виробничі підприємства укр. кооперації обслуговували в порозумінні з Окр. Союзами також укр. приватних купців на умовинах виключаючих їх несовісну конкуренцію з українською кооперативною торгівлею.

4) Українська кооперація не з засадничих причин, тільки задля господарської доцільности не радить, щоби енергію метких укр. селян чи інших Українців, спрямовувано до приватницької торгівлі в селі, яке вже має свою кооперативну крамницю. Досвід показав, що добре ведена сільська кооператива легко і з найліпшим успіхом заспокоює всі торгівельні потреби села та що рентовність укр. приватного склепу на селі при добрій місцевій кооперативі є на дальшу мету безвиглядна.

5) Українська кооперація не відступає від погляду що також місько-споживча кооперація з найбільшим успіхом заспокоює потреби міського споживача, однак вважає, що в нашім урбанізаційнім поступі та при перенаселенні села, яке природно звертається за працею до міст, більше місця може найтися в місті також для укр. приватного купецтва.

6) Українська кооперація поборює з успіхом споживчий товаровий кредит і наставляється всупереч можливостям, які дає її кооперативний закон, на це, щоби вже в найближчій будуччині заспокоювати потреби тільки своїх членів.

7) Українська кооперація вважає, що єдиним доцільним засобом її чесної конкуренції з усяким приватницьким підприємством є якнайліпше переведення кооперативних засад та найсовісніше і найкорисніше заспокоєння потреб своїх членів. Цього вона буде придержуватися не зважаючи на всі випади проти неї. Осуджуємо всі форми нечесної конкуренції в українськім промислово-торгівельнім господарстві обидвох секторів без огляду на це, відки вони походять.

8) Зокрема будемо якнайсильніше протиставитися злобній аґітації, що буцім-то уряд може кожної хвилі розвязати українську кооперацію та відібрати її матеріяльні надбання. Не в цім річ, що не лиш в матеріяльнім майні сила української кооперації, та що ніякі приватні укр. підприємства не моглиби укр. кооперації заступити без шкоди для всієї укр. нації і не в цім, що думка безпідставна, але передусім в цьому, що якраз моральна солідарність цілої української нації з рідною укр. кооперацією є найліпшою забезпекою

української кооперації проти всіх постаронніх ворожих сил - та що ворожому наступови завсіди може з більшим успіхом протиставитися всенародний зорґанізований рух, ніж відокремлені одиниці. -

I

Члени (армія співпрацюючих Укр.)

1935 — 488.205,
1936 — 538.759, + 50.554 членів
1937 — 593.462 + 54.703 членів

коли приняти-б тільки 400.000 членів x 5 = 2,000.000 душ
= 61% заг. укр. нас в Галичині —

{ жінок поверх 95.000, —
{ рільників — 89%, інших 11%

двері нашого храму відкриті для всіх Українців,
без огляду на їх віроісп., партії, вік і пол. —

національна кооперація
всенародний рух. —

II.

Кооперативи:

1933 — 3.194
1934 — 2.941.
1935 — 3.013
1936 — 3.097
1937 — 3.330 + 233 одиниці
VI/1938 — 3.396. - (3.400)

Коли згадається — як тяжко нам ~~[illegible]~~ зібрати капітал на нову райфайзенку, як тяжко зібрати доставу молока вистарчаючу на нову молочарню, як тяжко зібрати ремісників чи робітників на нову К-у рем. чи праці, і забезпечити їх в фахові сили, тоді зрозуміємо яка велика творча ~~[illegible]~~ суспільна енергія криється поза цифрами засвідчуючими наш ріст числа коопе-ратив та їх членів

Кооперативи — ремісників (·
Кооперативи здоровля —

На гал. території — маємо з кінцем 1937. р. — всіх кооп. 5.024. {
- польських [Союзів] 1.351 —
- жид. 125
- руск — 218
- РСУК — 3.330

РСУК + руські — 70.6%

III.

Платні Працівники (без 111 в РСУЖ)

1936 — 14.037 + 1614 або 13%

IV.

Власне майно

(уділи, власні фонди)

1935. — (2.889 коoп) — 18.849.516 зл
1936 — (2.968 ") — 19.824.556 + 1 міл. зл.
1937 — (3.218 ") — 22.937.128 * + 3 " "

V.

Вкладки ощадности

1935 — 7, 676.953 зл
1936 — 8, 608.994 зл + несцілих 1 міл. зл.
1937 — 10, 592.596 " + майже 2 міл зл

VI.

Обороти кред. кооперації

(уділені позички)

1935 — 10, 292.505 зл
1936 — 11, 495.141 " (+ 1,200.000 зл)
1937 — 23, 648.689 " (+ 12 міл зл)

Обороти торг- виробн. кооператив

VII. ~~Торгівля (оборот)~~

1929 — 159. 503. 536 зл.
1935 — 88, 398. 320 зл
1936 — 114. 518. 817 " (+ 26,100.000 зл)
1937 — 159. 721. 813 " (+ 45, 200.000 зл) + 39.5%

VIII. Збут продуктів — 371

ЦС Масло { 1936 — 10, ~~873. 832~~ 668. 137 зл
1937 — 10, 873. 832 "

Окр. Союзи — під пров. ЦС { 1936 — 11, 088. 992 зл
1937 — 21, 211. 172 " 935. 429.

ЦС — { 18, 112. 020 зл
15, 475. 405
2. 1, 944. 992

ЦС —

22, 732. 905 —

В 25 Окр. С. ~~збут пр.~~ достава гов. 193~~7~~ — 20, 351. 000 зл
збут. пр. " 20, 698. 000 "

до збуту збіжа, [нєсін.] безріг і теля. — + збут прядива овочів грибів. —

збут збіжа через ЦС в 1937. р. + 279% вар. + 134.6% в тонах

529. 884 —
157. 717 — 111
251. 022 — 37
— 4 — 3 — [illegible]

IX.

— Власне виробництво —

Обіч Бусп. Пр. (сущ), Будучности, мила ЦС, масарня Г, М.

X — ~~I~~ Недвижимости

в біляні 1937 р. — 13, 066. 633 зл. + 1 міл. зл.
моральний вклад повоєнного кооп. руху в рівні вартости

{ – магазини О. Союзів
– молочарні —

XI. Біляносові надвишки

1935 — 270. 760 зл
1936 — 1, 001'861 "
1937 — 1, 246'038 "

Ресумція: За 1937 рік маємо:
+ 54. 000 членів
+ 233 кооператив
+ 1. 614 працівників
+ 3 міл. зл — вл. майна
+ 2 " " вкладок
+ 12 " " уд. позичок
+ 45, 200. 000 торгу, + 1,246.000 зл чистої надв.

На сторожі доброї праці (поза Укр. і НРодині) стоять: кругло 50 ревізорів
207. інструкторів
і пропаганд.

ГКЧ, К Рест, К. Родина (-50.000 пр.)
видавництва РСУК (в 1937 р. — 17 книжок) —
заочне навчання РСУК,
вакаційні (і інстр.) курси
126 курсів при ОСК і Укрб в 1937 р. —
краєві з'їзди і округові наради
коoп. свята (216 в 1937 р.) — 100-150.000 учасників
один РСУК. — один план, взаїмна допомога і співпр.
школа і ліцеї.

Ширити газуру[illegible] пр. вид.

Одна л = 1 голос
Один - за всіх

IX/38

Моральні скарби.
виховання людини у (плановій і здисципл.) співпраці для заг. добра,
в почутю відповідальности за своє госп.
і за нац. господарство
в вірі у власні сили
в переконанні, що стати нас на власні
провід
і на добрий план,
в узгідн. своїх потреб з потр. (інших сусп. верств) нації
вище ставити заг. добро — (привілейники)

Ліпші люди.

активізація мас (не для народу — (ідеалістичний дух) тільки сам нарід для себе)
боротьба з безробіттям і кадри нац. керманичів нац. життя
~~піднесення культури~~ # —
тверда мат. основа для чинраз вищих духових потреб
С, Госп. — 100 агр., вет, лікарів, —
машини, ведемо почут.

заспок. дух. потреб = наука, мистецтво, сусп. опіка

Потреби: { нац. фонд госп. і культ. розбудови
місто (ремісничі коопер.)
виробництво ~~[illegible]~~ пром.
домашній промисел, — нар. мистецтво —

Беремо на себе найтяжчі завдання і найт. шлях, —
~~виховуємо не~~ { міримо себе не красою слів, тільки успіхом діл
{ і гартом потрібної на це сталевої волі

вбиваємо „покору нещаста" і „комплекс нищости"
вчимо наших членів, що краще давати — ніж брати
виховуємо членів до ладу серед вільности і до пошани
для виб. проводу
= добре покоління. —

домагання, за якими не стоїть сила — мало варта,
правда — без сили
сила без правди

485.758
157.009

642.767 ✓

5) Наші прив. закидають нам (III)

1) захист слабости
2) ~~христ.~~ вони христ
3) надь – чи заск – все одно
4) ціль кооп. – приватники
~~5) кооп. монопол – (село, місто) –~~
5) держава може знищ. Кооп.
6) тільки ми вих. масу –

сміятися до прив і коопер.

~~6) Чи війна?~~ Ні, ми робимо для прив

а) кред кооп
б) прив. ~~[illegible]~~ вирібн
в) виставки
г) купецтво прив – село, – місто –
д) ремесло, хамутники

але ми одно, а вони друге

ми можемо йти разом – бо ми Укр
але мусимо знати хто ми – бо Кооп

Ми і події в світі – вихід
проти Капіт і пл. госп.
хоч є Кооп за пл. госп.

тільки вільні свідома Кооп. переможе
пропаґ. Кооперативна.

1936

тов. – 441. 947 (2401)

134. 106 (567)

2968

576'053,

1937

Нашим завданням є окреслити світогляд кооперативний і світогляд ~~підприємств т.зв. приватницьких~~ капіталістичний, щоби на тлі тих двох світоглядів розглянути взаїмний стосунок одного господарського світу до другого. Звичайно буває так, що громадяни необізнані з темою національної економії, коли вони бачать якенебудь кооперативне підприємство і приватне, чи це буде склеп, чи це буде фабрика, чи це буде каса, то на перший погляд вони спостерігають, що властиво ніяких ріжниць нема і коли потім доходять до них відгуки спорів про доцільність такої чи іншої форми орґанізації національного господарства, то не можуть зорієнтуватися, о що іде в тім цілім спорі, бо технічно справи ці виглядають коли не зовсім так само, то принайменше так само. Отже ту свідомість, це пізнання справи до певної міри поглибити і вияснити, це ціль мойого нинішного викладу.

Тому, що ми розглядаємо цю справу не з пункту користи будня, тільки з точки поглядів світоглядів, то я зразу хотів дати цьому викладові широке тло, коротко хоч накреслити головні економічні доктрини, щоби на тім широкім тлі,знаним нам з історії економічних доктрин, на тім тлі зясувати собі доктрину економічну, на якій основується приватницьке виробництво, продукція і доктрину кооперативну, на якій є збудована кооперативна торгівля і кооп. виробництво. Я прийшов до переконання, що така форма викладу, яку я мав на думці, забралаби нам кілька вечорів. Тому обмежуся до цего, щоби замість представити широке тло економічних доктрин, як християнський універсалізм, господарський націоналізм, соціялізм, кооператизм, обмежуся до обговорення цих доктрин, на яких основане є це будівництво кооперативне і приватницьке, себто лібералізм і кооператизм. Це виробництво і торгівля т.зв. приватницькі капіталістичні, є побудовані скажім собі, коли іде о світогляд на доктрині економічного лібералізму. Ця доктрина це головний двигун економічного життя, передовсім в 19. столittю. В 19. ст. опанувала господарське життя і на перше місце вибилася, можна сказати, навіть єдина в науці і практиці доктрина ліберального системи. Ця доктрина є світоглядовою основою цілого приватницького господарства, торгівлі і промислу. Таким чином, льоґічно виходить, що на сам перед ми мусимо запізнатися в головних рисах з наукою, з доктриною цього лібералістичного системи.

Є певна прірва поміж чистою теорією і практикою. Реалізуючи певну доктрину, вона зводиться до ріжних компромісів, але світогляд як такий, є завжди ясний.

Треба відділити, коли розглядаємо ці справи, теорію, скажім собі ідеольоґію від політики економічної. Таку власне мірку буду предкладати до одної і другої доктрини лібералізму як основи приватницького господарства і кооператизму як світогляду, на якім є побудована наша торговля і наше кооперативне виробництво. Отже не буду представляти всіх відмін, які в життю

трапляються,тільки скажім собі кристали одного і другого світогляду.

Очевидна річ,навіть це звуження теми не дає мені змоги дійти в одній і другій справі до детайлів. В однім і другім випадку ми обмежилися тільки до маркантних і характеристичних рис, таких рис,які вистарчають на це,щоби з одного боку в головних зарисах пізнати доктрину і витягнути ці висновки,які нам потрібні не тільки для пізнання теорії,але також для доброго наладнання нашої практики. Отже яка є засада отсего лібералізму,по якім спірається приватне і капіталістичне виробництво і торгівля? Угольним каменем цего системи,цего світогляду є якнайбільша вільність одиниці в господарськім життю. В організації господарського життя ця вільність одиниці є обмежена властиво тільки ліберальним карним законом. Це,що не противиться карному законові є добре,в цих широких межах має бути збережена вільність одиниці як організатора господарського життя.
Яка є ціль того господарського життя? Метою,ціллю,задля якої одиниця організує господарське підприємство серед найбільшої вольности для себе, є якнайбільше особисте збогачення тої одиниці,яка це підприємство організує. Себто,іншими словами,головною ціллю цего промисловця і купця,який організує це підприємство на основі лібералістичного світогляду,є якнайвищий особистий чистий зиск з того підприємства. Вияснення вимагають два слова: Перше слово: є зиск. Нігде в такім світогляді нема такої тези,що ціллю організування підприємства має бути страта. Так само в кооперації. Ідеалом кооперативної господарки не була не є і не може бути страта. Кожний мусить замкнути кінці витрат і чистого прибутку. І ніхто не виступає проти цего,що праця звязана з веденням даного підприємства мусить бути винагороджена.
В світі ліберальному не іде о зиск тільки о якнайбільший зиск. І то є річ суттєва в тім світогляді,бо якнайбільший зиск,який дасться серед даних умовин осягнути. Капіталістичне приватницьке підприємство не узнає суспільних мотивів,колиби вони стояли на перешкоді

якнайвищого зиску підприємства. Іввважає доцільним кожне підприємство коли воно приносить підприємчивій одиниці можливо якнавищий чинний зиск. Лібералізм отже захоплюється еґоїзмом одиниці і будує господарство на еґоїзмі одиниці, на якнайпевнійшій струні в людськім життю в життю людини. Лібералізм як система не уважає взагалі, щоби можна зорганізоване народне господарство будувати на іншій розумній основі як не на еґоїзмі підприємчивої вольної одиниці. Систем лібералізму є отже індивідуалістичний, бо будує все на вольній одиниці і є матеріялістичний, бо ціллю підприємства уважає якнайбільший зиск для організатора цего підприємства. Цей систем виходить з заложення що треба власне дати цему еґоїзмові одиниці вольність і не опікуватися людьми, які не хочуть чи не можуть піти цим шляхом. Цей світогляд твердить, що найбільша вольність еґоїстичного підприємця, якнайбільші надії на щастя не тільки для того самого підприємця, але для загалу, для більшости скажім собі для більшости народу. Бо звичайно люди якнайкраще дбають за себе. Ця доктрина витворює атмосферу, що ми дбаємо за себе і за свій власний можливо якнайбільший успіх. Виховує людство в той спосіб, що хто в тім тренінґу за свій особистий зиск не осягне успіху того треба оставити йому самому і не піклуватися ним. Це є не тільки страта часу, але цей систем як світогляд каже що опіка над господарсько слабшими це є годівля нужди. Консеквенцією істотною і конечною коли організується підприємство на цій основі є це, що витворюється загальне суперництво всіх проти всіх. І кажуть що це є власне добре, бо врешті врешт з тих взаїмних перегонів остаються найсильнійші і кажуть, що це є перемога найсильнійших. Очевидна річ виходить перше питання що це мусить закінчитися катастрофою. Бо певна скількість переможців лишиться але загал є переможений. За це систем відповідає що така небезпека не грозить, бо на сторожі того стоїть певний апарат, таким апаратом є засада вольности для всіх організувати господарське життя.

Ця вольність дана всім витворює конкуренцію і ця взаїмна конкуренція не доводить до цего, щоби цей гін еґоїстичний до янайвищого зиску вродився, скажім собі в боротьбі одних проти других.
Дальше кажуть, що на сторожі реалізації тої системи стоїть ще так зв.засада господарського автоматизму. Цей автоматизм спірається на механізмі автоматичних цін. Вільна ціна, яка виплива є з подажі і попиту з продукції і зпожиття та конкуренція цей автоматизм на якім спірається вільна в науковій термінольоґії названа природна ціна, яка з того автоматизму виплива є, отце є ґарантії, що та еґоїстична воля вольної одиниці не заб є, скажім собі суспільности. Ця доктрина каже саме отже життя при вільній конкуренції витворює власне цей автоматичний реґулятор. І зле є коли розум людський зачинає вмішуватися в ті справи. Очевидна річ, ще гірше є коли зачинається в цей автоматизм вмішувати держава. Цей систем каже, що впрлваджування державним апаратом обмеження вільної конкуренції, чи цебудуть монополі, привілеї, що все те є шкідливе, бо все те вздержує і спізнює ділання господарського автоматизму який ділає всюди, де в практиці реалізується лібералістичний систем. І тому утерта фраза в тім світі, що "Лесефер" лишіть всі в спокою хай серед вільности іде в рух. Лесеферизм, це є найліпша господарська політика то є основна теза того світогляду з якого виходить все інше. Ніхто не може заперечити, що це єдоктрина в протиставленню до свого попередника, а попередник визначався якнайвищим впливом держави в реґуляції господарського життя, реакційна.
Цей систем дав величезний успіх, поширив господарське життя, висмоктав скажім собі зі суспільности безліч енерґії і дав знамениті успіхи.
Девятнайцяте століття, коли дивитися на него що дала техніка і де зайшла орґанізація торговлі і промислу то це безумовно є добрим історичним доказом, що в цій доктрині було богато живого. Особливо дальша дійсність господар-

ського життя скажім собі перелім 19-го століття,друга половина 19-го століття,що власне це мало стояти на сторожі доброго суспільного функціонування,цеї ліберальної машини,отже вільна конкуренція вже хочби задля нерівности капіталів,не могла дати рівних шансів. Зовсім інші шанси має великий капітал і малий. Згодом в цей систем вкралося це,перед чим боронився оцей систем як світогляд,а іменно як виглядає така вольна конкуренція,досить як каже Gied піти до фризієра і побачити що як хочемо обголитися,побачимо що це коштує 50 ґр. в іншім часі 80 ґр. а ще деколи і 1 зл. що це є бранхове порозуміння,яке займає місце вільної конкуренції.Що цей апарат побудований на цім системі зачинає вироджуватися. Повстають змови,порозуміння,картелі трести,та загальмовують оцей ватоматизм.
Виявляється,що дійсно верховодить горстка сильних і цілковито господарсько ослаблені стають предметом їх діяльности. І нема ніякої ради коли автоматизм і взаїмна конкуренція перестають ділати.
Вмішується держава як чинник ніби покривджених.
Це має також і інші причини. Це до решти спиняє функціонування наладнаного апарату основаного на тій системі.
Чим раз більше побільшається гурт визискуваних така дійсність створює умовини на котрих повстає систем соціялізму,який в перших своїх початках був ідеалістичний.
Витворюється Марксизм вилонюється марксізм суто матеріялістична доктрина,який з погордою відноситься до соціялізму що це є утопія.З марксизму витворюється ленінізм,комунізм,який неґує приватну власність уживають старі противкапіталістичні системи,уживає як бачимо і той христ.універсалізм для якого господарювання ніколи не сміє бути межою зиску. Ця господарка після христ.світогляду є інструментом virtutis як це бачимо на пробах австрійсого наладнання господарства. Оживає господарський націоналізм який підпорядковує господарські справи політичним ціллям національної держави. Інтерес одиниці а тимпаче якнайбільший інтерес одиниці не відповідає доктрині і практиці

господарського націоналізму. Збільшається чимраз більше інґеренція держави в господарське життя. Все те вводить нову річ а іменно державне плянове господарство. Отже власне ці протиненства, ці занадто великі жертви, які з ріжних причин загальмовують о це теоретичне ділання лібералізму, викликують такий погляд, що це не можна лишити цілого господарства на індивідуальну ініціятиву і що хтось мусить дбати про суспільне добро і ті чинники, які є речником державного плянового господарства кажуть, що диспозиційним осередком господарського життя мусить стати держава, бо вона є покликана для того, щоби брати суспільний інтерес перед еґоїзмом одиниці.

Таким чином витворюється дійсність, що з одного боку скажім собі є лібералістичний світогляд, котрий є спрямований на чимраз більший еґоїстичний визиск проти того бороняться всі, яких коштом це діється. З другого боку маємо державне плянове господарство і маємо охорону них слабших верств перед ініціятивою сильнійших. В практиці однак виходить так, що з одного боку є це визиск з другого боку держава загонює людей і їх життя в казарми. Держава в практиці це бюрократизм, суспільність стає новим предметом, що більше невільництвом.

Є такі, що кажуть "ми є задоволені з лібералізму", є такі очевидна річ, що держава мусить брати все в опіку, держава мусить стати все найбільшим банкирем, найбільшим промисловцем, найбільшим купцем. І ті люди, які не хочуть бути змелені на жорнах великого еґоїстичного визиску і ті люди, які не хочуть бути предметом в казармах, які стоять під наказами державної бюрократії, ті люди шукають виходу і доктрина, яка цей вихід дає це власне кооперативна доктрина.

Як українець уважаю нашим завданням обєднати всіх українців до спільної боротьби за економічне визволення нації, бо без цего наша нація в умовинах сучасного ладу і в умовинах своєї соціяльної структури останеться все предметом

чужої господарської сили і зможе мати можливости розвитку навіть в межах матеріяльних і культурних цінностей.
Ми кооператори не уважаємо лібералістичного системуДоцільним шляхом для нашої нації до цеї спільної мети. Вважаю, що кращою основою, яка відповідає світоглядови ментальности нашого чоловіка є кооперативна дорога.
Чому, про це скажу докладнійше.
Українська кооперація погоджується з ліберальним світоглядом, який в головних рисах накреслив, погоджується на деякі дуже важні справи. Ми погоджуємося з лібералізмом на засаді вільної ініціятиви в орґанізуванні народного господарства. Та ініціятива очевидна річ може бути суспільна і тут власне ми кажемо, що та вільність ініціятиви, яка є постулятомлібералістичного світогляду, є потрібна. Дальше ми на загал погоджуємося з лібералістичним світоглядом, на якнайменшу інґеренцію держави в нормування а тим паче в орґанізування господарських підприємств. Ніхто з нас не є сліпим доктринером, який хаче віддати державі тільки права нічного сторожа, чи є безпеченство коли лад, орґанізація господарська захитується коли це викликає загрозу соціяльну, то очевидна річ держава має право інґеренції в господарські справи а зрештою вона має досить широке поле можливости до цего. Але то що діється наприклад це є безумовно з нашого погляду недоцільне і засадничо разом з лібералізмом ми стоїмо на тім, що орґанізування державою підприємств навіть комунальних є недоцільне. Ціла дійсність державних підприємств доказує, що на цім шляху нема жадних успіхів. Цему питанню був присвячений виклад Дра Коберського, я цего тут порушувати не буду. Ми так само як лібералізм виповідаємося за тим, щоби була вільна конкуренція.
Ми є засадничими противниками монополів, картелів і всяких інших змов, які унеможливлюють вільну конкуренцію, але яка не є прикладом пляновоі конкуренції, однак з іншими засадами цего світогляду ми не погоджуємося і тут ми входимо на розбіжні шляхи.

Для нас, для української кооперації продукція, виміна продуктів і товарів це справи, які не можуть підлягати флюктуації індивідуалістичного еґоїзму під гаслом якнайвищого зиску для підприємства. Для нас це суспільна і національна справа. Капіталістичний промисловець не ставить фабрики, щоби витворювати потреби лише товари. Ані капіталістичний купець не орґанізує товарової обміни, щоби таким чином заспокоювати потреби людей. Не творить цего підприємства під гаслом заспокоєння потреб, тільки один і другий приступає до свого діла з одною метою: якнайвищий зиск підприємства.

Навпаки робить наша кооперація кооперативна крамниця, кооп. фабрика, кооперативний банк, мешканева, чи будівельна кооператива це не є орґанізацією капіталу для осягнення особистого зиску це є обєднання українців, яким треба якнайліпше купити товар, збути свої сирівці, позичити гроші чи винайміти хату то є орґанізація людей для заспокоєння людських потреб, це є інституція для якнайліпшого заспокоєння цих потреб без визиску без зайвого посередництва не для якнайвищого зиску, тільки для якнайбільшого заспокоєння загальних людських потреб, через самодіяльність і самодопомогу.

Це є засадничі різниці між одним і другим підприємством, які на перший погляд нічим між собою не ріжняться.

Ця ріжниця є забезпечена в кооперації тим, що в кооперативній установі не власники капіталів, тільки самі потребуючі цих установ чи каси є членами є рівночасно власниками своїх банків фабрик і склепів. Вони не збирають капіталів, бо жадного з них на це не стати. Дуже часто так думають.

Один богач поставив склеп, але нам не до того. То збирається трохи голоти і складають гроші. Той богач пускає своїх 10000 зл. на зиск для себе. Ті пускають 10.000 зл. не щоби той зиск розібрати поміж себе тільки, щоби витворити зовсім нове підприємство, щоби оборонитися перед визиском.

В тій орґанізації потребуючий є орґанізаторами і власниками цих потреб. Через те, що власником кооперативного склепу не є капіталіст, тільки той що мусить купити, той що орґані-

зує, а власником кооперативного банку не є капіталіст тільки той, котрий зичить, саме через то звязання того, що потребуючі і орґанізатори тих потреб є ті самі люди, оце розвязує страшний конфлікт, який виходить поміж скажім собі капіталістом і довжником, поміж продаючим і купуючим, цей вузол тяжкий до розвязання для соціяльного господарського будівництва при лібералістичнім системі в неймовірний і ґеніяльний впрост спосіб наша теорія і практика.

Наша теорія виросла з цеї кооперативної практики. Такою методою кооперація розвязує ці противенства інтересів.

В лібералістичнім світогляді засадою є якнайбільший зиск для підприємця і задля тої засади підприємець орґанізує підприємство.

В кооперації ми не можемо задля тої засади орґанізувати життя, задля цего що дає якнайбільший зиск. Колиби ми хотіли натурально представити ці справи, прошу цего не брати за зле, то наприклад торгівля дівчатами може давати якнайбільший зиск. Теоретично в імя доктрини кажеться це є мудрий чоловік що так робить. Очевидна річ ми на це не підемо бо ми виросли в християнській культурі, чи іншій цивілізації, але тоді реалізація певних доктрин вводить людину в певні конфлікти між сумлінням, котре каже не випадає і льоґікою котра каже не будь дурний.

Очевидно, що в купців чесних перемагає мораль, але у доробкевичів у людей дрібних, тих, що позбулися моралі, котрі є тільки кіньми в погоні за зиском то перемагає ідея зиску.

Але в кооперації так не є. Ми наприклад дуже добре знаємо в практиці, що якби ми до наших сільських кооператив допустили горівку, пиво і акцесорія, булиби кольосальні обороти а з ними і зиски.

Прецінь так виглядала торгівля сільська в українськім селі перед кооперацією. Ми не ідемо на то що дає найбільший зиск і то для нас як орґанізатора господарського життя не є рішаючим. Наприклад: підприємець думаючий катеґоріями лібералізму продає злий продукт українського селянина /кепські яйця/. Його це ніщо не обходить він

з найгіршого продукту видобуде свій зиск. Підприємець бере річ тверезо. Коли можна мати зиски більші даючи покупцеві тандиту, то треба давати тандиту. Є тисячі способів зорґанізованих на це, щоби тільки роздобути якнайбільший зиск. Бо давати тільки це, що є потрібне це в світлі доктрини не є обовязком, підкреслюю обовязком, бо доброю волею є все. Але я кажу обовязком випливаючим з доктрини, так як християнським обовязком є виконувати 10 заповідей. Ця справа в світлі лібералізму господарського сходить на добру волю, не на заповідь.

Одним словом коли вертаю до заповіди то яби то конструував в той спосіб, люби себе це є заповідь лібералістичного світу і люби себе і ближніх так само як себе це є власне світогляд кооперації.

То дві ріжні справи, речі, чи даний товар зроблені з іншого сирівця чи з бавовни. Але для доктрини і для того хто думає катеґоріями доктрини та справа є зовсім неістотна бо коли я на бавовнянім товарі можу більше заробити ніж на льнянім то ясна річ коли я хочу вірити доктрині то я буду пускати те, що дає більші зиски, а не те, що є між іншим суспільним арґументом але дає менші зиски. Але я не хочу входити в детайлі бо це нас задалеко завелоби.

Коли нема отже таких перегонів всіх підприємців за найвищим зиском, тоді нема такої взаїмної боротьби всіх підприємців за зиск. Замість взаїмного суперництва котре є конечним, льоґічним наслідком при реалізації світогляду лібералістичного витворюється при реалізації кооперативного світогляду взаїмна співпраця, самодіяльність і взаїмна допомога.

Кооперація навіть збирає слабших до взаїмної співпраці. В противенстві до тамтого світогляду кооперація це добровільне обєднання, співпраця людей для заспокоєння господарських потреб. Кооперація виховує українських людей не до боротьби кляс з визиском як це робить соціялізм, тільки навпаки до співпраці не тільки в імя

особистого, не тільки господарського, але загального добра національного. На цій основі стала українська кооперація базою організації української нації, чим ніколи не можуть стати підприємства приватницькі. Проти тези лібералістичної, якнайвищий зиск і якнайвищий успіх одиниці є найвищою ціллю ми ставимо засаду загальне добро треба ставити понад кожду особисту користь одиниці. І звідси випливає таке наприклад, що коли є два підприємства, які дають рівний дохід, але одно підприємство затруднює сто робітників, а друге затруднює 150 робітників, то кождий хто думає категоріями лібералізму мусить сказати ліпше підприємство є те, яке дає той сам зиск при менших видатках на робітників в цім і хист підприємця, щоби осягнути якнайбільший зиск при якнайменшій витраті. Для нас коли відкинемо тезу що найвищий зиск є власне ціллю, скажемо ліпше є підприємство що дає працю 150 робітників, бо це відповідає ліпше соціяльним потребам, ліпше розбудовує в нації фахові сили і випроваджує з примітиву. Кооперація ріжниться тим від тамтого світогляду, що спірається не на матеріялістичнім світогляді тільки на ідеалістичнім. Орґанізуючи кооперативну торгівлю, організуючи кооперативний кредит ітд ми не маємо на увазі тільки цего, щоби таким чином піднести им добробут оцих слабих верств ми маємо дальшу ціль в кооперації, це людина яка тепер бореться з тим визиском з лихвою готівковим товаровим. Ця людина, ця найвища вартість нації є так виснажена тим гнетом господарським так доведена до слабини, що ми кооперація нашим організуванням тої саме торгівлі і промислу ітд звільняємо людей від клопоту, журби, вічної боротьби на то, щоби ті люди як ми здіймемо цей хрест в межах можливости, щоби вони могли бути людьми. І то є есенціональне. Коли в капіталістичній господарці ціллю є капітал то ми орґанізуючи людей знаємо що нашою ціллю є, щоби той нещасний чоловік міг бути чоловіком, щоби міг прийти до заспокоєння духових потреб, так що на перший погляд парадокс як сказав провідник американської кооперації на однім кооперативнім світовім зїзді,

що ціллю кооперації не ліпші товари не ліпші проценти, ціллю нашої є ліпша людина це не є фраза - це є есенціональна ціль і мета кооперації. Кажеться, добре є це відповідає атмосфері дня пустити націю на глибокі води. Той хто перепливе той буде сильний і так витвориться еліта .Хто не перепливе хай потоне. Ми не культивуємо нужди. То часом подобається. Кооперація так як зрештою християнський універсалізм і господарський націоналізм каже, вищий інтерес людства чи нації не позволяє на еґоїзм. А в тім не можемо знати чи ратуючи якусь хату в Моринцях не викидаємо в світ Шевченка. І ми признаємося до того так є ми орґанізуючи тих слабих проти всіх визисків, але не на те, щоби культивувати їх слабину. Ми власне хочемо їм дати шанси в тих перегонах, скріпити їх сили. То є матеріяльна ціль, але кооперація виходить і поза матеріяльні межі. Знаємо, що в старинній нації на верху були ті, що були сильні, сильні в тім розумінню, що та сила виросла з якнайвищого еґоїзму свойого власного я. Волімо, щоби на переді стояли люде сильні своєю основою, люди, які вибилися не забуваючи про інтерес свойого я, але виросли і виховалися в атмосфері служби для загального добра в атмосфері заповіди, що треба так само любити себе як ближнього свого. При орґанізації ліберально-капіталістичній активним є тільки орґанізатор, решта є пасивним матеріялом.
В кооперації самодіяльним мусить бути загал. Я не хочу входити, скажім собі, чи надвишка кооперативна є ті саме що зиск підприємства ~~капітал~~ лібералістичного. Та справа є неясна і може бути ударом по голові тільки для невтаємничених з доктриною кооперації як світогляду. В християнськім світі є признана засада справедливої ціни. Християнство каже справедлива ціна і дає кожному відповідно до його стану. Стоїмо на тій самій засаді в той спосіб, що ~~вт~~ істотним елементом напр. кооп. торгівлі є товарові звороти, не добровільним тільки істотним елементом. Себто коли є риночна ціна то тоді є зиск так само як тамтой тільки тамтой зиск стає приватною власністю і одиниця

сховає його до кишені. В тім світі той зиск може бути
зужитий всіляко, напр. на датки, на національні потреби ітд.
може бути однак куплений перстень, брошка ітд.
Але в кооперації ми знаємо що дівться з тою білянсовою
надвишкою чи зиском. Ми його ділимо не в міру вложеного
капіталу тільки відповідно до того хто в якій мірі заспокоював свої потреби в кооперативі.
Не буду входити в дальші потробиці а то що дотепер я сказав вистарчить щоби зрозуміти, що приватницьке підприємство
і кооперативне це не є ріжні форми то є ріжний зміст то
є справи оперті на ріжнім світогляді господарськім.
Позволять Панове що на кілька завважень практичних
Таким чином приходимо до пізнання першої правди, що українська кооперація і приватні підприємства навіть українських промисловців кущів це два окремі сектори народнього господарства, які мусять працювати для здійснення окремих завдань, випливають з питомих окремих господарських ідеольоґій. Це перша справа. Українська кооперація перша на нашій території зреалізувала гасло, що наша нація мусить мати свій рідний промисл, торгівлю тільки завдяки кооперації міській і сільській споживчій, могли рахувати на менше більше певну рентовність також приватні підприємства. Кооперація закорінила в нас клич свій до свого
Кооперація побільшувала торгівлю в опінії нашого народа.
Перед війною то була людина виколісна, то не був чоловік котрий надається до товариства. По війні ми нобілітацією ввели здорову опінію про це. Українська кооперація знає що вона причинилася до цего, зовсім не вважаємо що ми зробили це все, але тільки причинилися до цего що в нас повставати в більшій мірі ніж дотепер приватні купецькі підприємства, чи в торгівлі чи промислі. Наша українська кооперація вважає в дійсности розбудову українського приватного купецтва і промислу природним виявом нашого національного життя. Заступлення чужого приватного підприємства українська кооперація уважає не тільки природним але і позитивним національним придбанням, очевидно річ в тім тоді, що то є два окремі світи.

188

Дальше українська кооперація не є тільки теоретичним але й практичним противником всякої атмосфери монополів і не хоче монополів в приватній торговлі і в приватнім промислі навіть тоді коли нам офірували недавно пономонополі. Хочби це дуже подобалося декому то українська кооперація не дасть себе звабити на такі чимраз більші д зиски. Як найбільші зиски не є нашою метою і ми не тільки теоретично але і практично є проти всяких монополів. Отже висновок, ніколи не вимагаємо атмосфери монополів. для орґанізування українського національного життя. Ми боїмося цего, бо кооперація це якнайбільша самодіяльність активних людей. Кождий монополь це деґенерація. Ці картелі, бранжеві порозуміння це деґенерація колись так сильного і здорового лібералістичного світогляду. То завалило тамтой світ, то витворило оцю страшну дійсність, що нині всі стараються ратувати людство і заганяють його в казарми. Українська здорова і добре працююча кооперація не боїться конкуренції, а зле працюючій кооперації не поможуть очевидна річ і монополі. Нас вяже як українців серед тої дійсности в якій живемо зі світом українського купецтва. Очевидна річ окремі шляхи є, бо окремі є наші світи і мети до яких ми йдемо і методи нашої праці. Власне ця спільність українська це тільки українство, воно дозволяє ще на такі річи в практиці, що при Централсоюзі якнайбільшім осередку української кооперативної торгівлі і кооперативного підпідприємства, Народній Торговлі, як другім секторі кооперації істнує комітет порозуміння поміж українським приватним промислом і українською кооперативною торгівлею. Українська кооперативна торгівля може бути інструментом збуту товарів приватних українських промисловців Зовсім можливо і все це робимо, що українська кооперативна торговля і промисл виступають разом з українським приватним промислом на виставах українського промислу. В статути наших кооперативних банків ми вложили, що завданням їх є спомагати кредитом українських приват-

них купців на таких самих умовинах що особи інших суспільних верств українського народу.

Маслосоюз, Народна Торговля можуть бути гуртовими доставцями на тих самих умовинах що і кооперація.

Думаю, що це не програма на будуче це є ствердження факту від давна істнуючого.

Тому цей погляд, що українська кооперація хоче витворити для себе монополь і тамтому світови нічого не хоче лишити абсолютно не відповідає дійсности, але з другого боку мусить бути оце розмежування, бо це є два світи. Це не є дві форми тільки то є два змісти. Дійсної засади ми ще не зреалізували, але стремимо до того, щоби кооперативну торгівлю обмежити тільки до членів, до заспокоєння потреб членів.

Це є велика і широка плятформа. То не може бути засобом для пропаґанди, мусимо стреміти до того, щоби так як побіч анґлійського приватного світа виросла анґлійська кооперація два окремі світи, які мають розбіжну мету.

Стрічаємо в українських часописах як прим. в "Бескиді" такі куріози, що завданням української кооперації має бути витворити якнайбільше приватних склепів і фабрик.

Це є так само якби тому клерикальному Бескиді сказав що завданням католицизму є витворювати протестантів.

То є горендальні річи, до чого людська несвідомість доходить. Болять нас певні річи. Коли ми переболіли безліч трудностей, ситуацій і призвичаїлися до наступів стрічаємося з такими думками кооперація гарна справа то так ніби з запалом ідемо, але панове то є коник, що їде коротко, бо то прийде такий урядник зробить редукцію і скаже замкнути кооперацію і наш дорібок забере.

Нашіє, уважай та небеспека висить і тому вже тепер роби, щоби ти могла кооперацію чимсь заступити.

Коли ми усвідомимо собі один і другий світогляд, одну і другу методу, то ніколи кооперація не заступить приватників а приватники кооперацію. Якби це одно другим можна заступити то такі люде як Анґлійці і Французи не були

варіятами і не робили два рази одно і те саме.
Коли українську кооперацію можна булоб скубнути, бо Ревізійний Союз потребує певні повновласти, на такій території як Волинь а не можна було зробити шум, то тільки тому, що там ми щойно зачали, а тут ми є масовим рухом. Хто хоче зберегти українську кооперацію той мусить зрозуміти ту правду, що тимбільше забезпечемо кооперацію ззовні, чим більше нація буде стояти за нею, коли це не буде справа такої чи іншої установи, такого чи іншого гурта людей тільки ціллю національної маси. Ми вже маємо два міліони душ за собою на нашій території. Коли ціла українська нація без огляду на то чи є при тім чи іншім світогляді, але в імя національних інтересів хоче зберегти сили нації, то мусить підкреслити, що кооперація це не будьяка річ, котру можна заступити тільки що то є річ незаступаєма. Очевидна річ українська кооперація це є орґанізація загального добра, це є хребет орґанізаційний якого дійсно ніщо не може заступити. Ми не хочемо вводити якісь боротьби між одним і другим світоглядом. Виступаємо проти монополю і не вважаємо для кооперації ніякою загрозою що будуть розвиватися господарські форми оперті на лібералістичнім світогляді. Ми тільки звертаємо увагу, що на всіх ділянках людське життя йде чимраз більше під гаслом від одиниці до гурту і загалу, від особистого інтересу до загального. Входимо в чимраз глибшу атмосферу суспільної оцінки вартостей під видом суспільних цілей. Входимо в іншу епоху людського життя.
Практичних ходів ~~ухвуспільности~~ усуспільнення маємо дотепер тільки два, один де бере держава у свої руки, все наказує все диспонентом у всіх справах і кооперація, яка веде господарство в імя загальних інтересів, але не нищить індивідуальної одиниці. Не знаю другого входу в ту атмосферу ~~суспільности~~ усуспільнення, котраби щосливо зі старого світу зберігала одиницю як величезну цінність ставлячи її в службу загалу і так що одиниця остається одиницею, а щастя загалу щастям одиниці.

Нашим завданням є окреслити світогляд кооперативний і світогляд підприємців т.зв. приватницьких, щоби нам і тих двох світоглядів розглянути взаїмні стосунки одного господарського світа до другого. Звичайно буває так що громадяни необізнані з темою національної економії, коли вони бачуть яке небудь кооперативне підприємство і приватне, чи це буде склеп, чи це буде фабрика, чи це буде каса, то на перший погляд вони не спостерігають, що властиво ніяких ріжниць нема і коли потім доходять до тих відчути сферів про доцільність такої чи іншої форми організації національного господарства, то не можуть зорієнтуватися о що іде в тім цілім сфері, бо технічно справи ці виглядають коли не зовсім так само то приблизно так само. Отже сю свідомість це пізнання справи до певної міри поглибити і вияснити — це ціль мого тамішного викладу. Тому що ми розглядаємо цю справу не з пункту користи будня, тільки з точки поглядів світоглядів, то я зразу хотів дати цьому викладові широке тло, коротенько хоч накреслити головні економічні доктрини, щоби на тім широкім тлі знати нам з історії економічних доктрин, на тім тлі засувати собі доктрину економічну на якій основується приватницьке виробництво, продукція і доктрину кооперативну, на якій є збудована кооперативна торговля і кооп. виробництво. Я прийшов до переконання, що така форма викладу, яку я мав на думці, забрала би нам кілька вечорів. Тому обмежуюся до цього, щоби замість представити широке тло економічних доктрин, як християнський універзалізм, господарський націоналізм, лібералізм, соціалізм кооперативізм, обмежуся до обговорення цих ~~ек.~~ доктрин на яких основано є це

будівництво кооперативне і приватницьке себто лібералізм і кооператизм. Це виробництво і торгівля т. зв. приватницькі капіталістичні, є побудовані якраз собі коли іде о світогляд на доктрині економічного лібералізму. Ця доктрина це головний двигун економічного життя передовсім в 19 столітті. В 19 ст. опанувала господарське життя і на перше місце вибилася можна сказати навіть єдина в науці і практиці доктрина лібералістичного системи. Ця доктрина є світоглядовою основою цілого приватницького господарства, торгівлі і промислу. Практично і логічно виходить, що насамперед ми мусимо запізнатися в головних рисах з наукою, з доктриною цього лібералістичного системи.

Є певна різниця поміж чистою теорією і практичною. Реалізуючи певну доктрину, вона зводиться до різних компромісів але світогляд як такий є завжди ясний. Треба відділити коли розглядаємо ці справи, теорію, сказати собі ідеологію від політики економічної. Тому власне мірку буду прикладати до одної і другої доктрини лібералізму як основи приватницького господарства і кооператизму як світогляду на якім є побудована наша торговля і наше кооперативне виробництво. Отже не буду представляти всіх відмін які в життю трапляються, тільки скажім собі кристалічно одного і другого світогляду.

Очевидна річ, навіть це звуження теми не дає мені змоги дійти в одній і другій справі до деталів. В одній і другім випадку ми обмежимося тільки до характерних і характеристичних рис, тобто рис, які вистарчають на це, щоби з одного боку в головних зарисах пізнати доктрину і витягнути ці висновки, які нам потрібні не тільки для пізнання теорії, але також для доброго налагодження нашої практики,

Отже яка є засада отсего лібералізму на якім спира-ється приватне і капіталістичне виробництво і торгівля? Угольним каменем цего системи, цего світогляду є якнайбільша вільність одиниці в господарськім життю. В організації господарського життя ця вільність одиниці є обмежена властиво тільки ліберальними нормами законом. Се, що не противиться нормам законови є добре. В цих широких межах має бути збережена вольність одиниці як організатора господарського життя.
Яка є ціль того господарського життя? Метою, ціллю, задля якої одиниця організує господарські підприємство серед найбільшої вольности для себе, є якнайбільше особисте збагачення тої одиниці, яка це підприємство організує. Себто, іншими словами, головною ціллю цего промисловця і купця який організує це підприємство на основі лібералістичного світогляду, є якнайвищий особистий чистий зиск з того підприємства. Виясненя вимагають два слова. Перше слово: є зиск. Ніде в жадім світогляді нема такої назви, що ціллю організування підприємства має бути страта. Так само в кооперації ідеалом кооперативної господарки не була не є і не може бути страта. Кождий мусить заплатити кошті витрат і чистого прибутку. І ніхто не виступає проти цего, що праця звязана з веденням даного підприємства мусить бути винагороджена.
В світі ліберальному не іде о зиск тільки а якнайбільший зиск. І то є річ суттєва в тім світогляді: бо якнайбільшого зиск який дасться серед даних умовин осягнути. Капіталістичне приватнецьке підприємство не знає ніяких суспільних мотивів, котрі би вони стояли на перешкоді якнайвищого зиску підприємства. І вважає доцільним кожде підприємство

коли воно приносить підприємливій одиниці мож-
ливо якнайвищий житній зиск. Лібералізм захоплю-
ється отже егоїзмом одиниці і будує господарство
на егоїзмі одиниці, на якнайпевнішій струні,
в людськім життю. - в життю людини. Лібералізм
як система не уважає взагалі, щоби можна зор-
ганізоване народне господарство будувати на
іншій розумній основі як не на егоїзмі підприєм-
чивої вольної одиниці. Система лібералізму, є отже
індивідуалістичною. Бо будує все на вольній оди-
ниці і є матеріалістичним, бо ціллю підприємства
уважає якнайбільший зиск для організатора цього
підприємства. Цей систем виходить з заложення
що треба власне дати цьому егоїзмові одиниці воль-
ність і не оглядатися людьми, які не хочуть
чи не можуть піти цим шляхом. Цей світогляд
твердить, що найбільша вольність, найбільш егоїстич-
ного підприємця, якнайбільші надії на щастя не
тільки для його самого підприємця, але для
загалу, для більшости спожсім, собі для більшости
народу. Бо звичайно люде якнайкраще дбають як за
себе. Ця доктрина витворює атмосферу що ми дбаємо
за себе і за свій власний можливо як найбільший
успіх. Виховує людство в той спосіб що хто в тім
тренінгу за свій особистий зиск не осягне успіху
того треба оставити йому самому і не піклуватися
ним. Це є не тільки страта часу, але цей систем
як світогляд каже, що опіка над господарсько слабшими
це є годівля шкоди. Консеквенцією істотною і конечною
коли організується підприємство на цій основі, є ця,
що витворюється загальне суперництво всіх проти всіх.
і кажуть, що це є власне добре, бо врешті решт, з на
взаїмних перегонів остають ся найсильніші і найк[illegible]

що це є перемога найсильнійших. Очевидна річ, виходить перше питання, що це мусить закінчитися катастрофою. Бо певна скількість переможців мусить оле залле є переможених. На це систем відповідає, що вона, небезпека не грозить, бо на стороні того стоїть певний апарат, такий апарат, засада є вольність для всіх організувати господарське життє.) Ця вольність дана всім витворює конкуренцію і ця взаємна конкуренція не доводить до цего, щоби цей чи егоїстичний до якнайбільшого зиску виродився, спансім собі в боротьбі одних проти других. Дальше кажуть, що на сторожі реалізації тої системи стоїть ще так зв. засада господарського автоматизму. Цей автоматизм опирається на механізмі автоматичних цін. Вільна ціна яка виплива з подачі і попиту з продукції із поміста та конкуренція цей автоматизм на якім опирається вільна в науковій термінольогії названа природна ціна, яка з того автоматизму виплива. Оце є гарантії, що на егоїстична воля вольної одиниці не забє, спонтанім собі суспільности. Ця доктрина каже саме, отже життє при вільній конкуренції, витворює власне цей автоматичний регулятор. І де є хоч розум людський зачинається вмішувати в ті справи. Очевидна річ, що гірше, є коли зачинається в цей автоматизм вмішування державне. Цей систем каже, що впроваджування державним апаратом, обмеження вільної конкуренції, чи це будуть монополі, привілеї, що все те, є шкідливе, бо все те вздержує і нізнює ділання господарського автоматизму який ділає всюди, де в практиці реалізується лібералістичний систем. І тому утерта фраза в тім світі, що „лессефер" лишіть все в спокою хай свобідно іде в рух. Лессеферизм, це є най-

лібіральна господарська політика, що є основна теза того світогляду, з якого виходить все інше, ~~ніхто~~ не може заперечити, що це є доктрина в протиставленню до свого попередника, а попередник визначався якнайвищим впливом держави в регуляції господарського життя, реакційна. Цей систем дав величезний успіх поширив господарське життя, висмоктав ~~собі~~ скорсом зі суспільности безліч енергії і дав знаменні успіхи. Девятнайцяте століття, коли дивимся на нього що дала техніка і де зайшла організація торговлі і промислу, то це безумовно, є добрим історичним доводом, що в цій доктрині було багато живого. Особливо дальша дійсність господарського життя, скажім собі перелім 19-го століття, друга половина 19-го століття, що власне це мало стояти на сторожі доброго суспільного функціонування, цеї ліберальної машини, отже вільна конкуренція, вже хочь задля нерівности капіталів, не могла дати рівних шансів. А тим зовсім інші шанси має великий капітал і малий. Згодом в цей систем вкралося це, перед чим боронився цей систем як світогляд: А іменно як виглядає тепер вільна конкуренція, досить як кожне Died піти до фризієра, і побачити, що як хочемо обголитися, побачимо, що це коштує 50 гр. в іншім часі 80. а це довкола і 1 зл., що це є бранжове порозуміння яке займає місце вільної конкуренції. Що цей апарат побудований на цім системі зачинає вироджуватися. Повстають змови, порозуміння, картелі, трести, та загальмовують цей автоматизм. Виявляється, що дійсно верховодить горстка сильних, і цілковито господарсько ослаблені стають предметом їх діяльности. Нема ніякої ради коли автоматизм і взаємна конкуренція перестають ділати.

Вмішується держава як чинник ліби покривджених. Це мають цікаві і інші причини. Це до решти спільної функціонування наладнаного апарату основаного на тій системі; Чим раз більше побільшається круг визискуваних така дійсність створює умовини на котрих повстають системи соціялізму, який в перших своїх початках був ідеалістичний. Виворюється Марксизм, вилонюється марксізм, чисто матеріялістичне доктрино який з погордою відноситься до соціялізму і каже, що це є утопія. З марксизму витворюється ленінізм, нацизм який нищить приватну власність. Уживають старі протикапіталістичні системи, уживає як бачимо і інної христ. універсалізм, для якого господарювання ніколи не сміє бути метою зиску. Ця господарка після ~~це~~ христ. світогляду є інструментом virtutis як це бачимо на пробах австрійського наладнання господарства. ~~Ухх~~ Ожива господарський націоналізм, який підпорядковує господарські справи політичним цілям національної держави. Інтерес одиниці; а тим паче якнайбільший інтерес одиниці не відповідає доктрині і практиці господарського націоналізму. Збільшається щораз більше ~~ф~~ інтервенція держави в господарське життя. Все це вводить нову річ а іменно державне планове господарство. Отже власне ці протиріччя, ці занадто великі жертви які з різних причин загальмовують о це теоретичне ділання лібералізму, викликують такий погляд що це не можна лишити цілого господарства на індивідуальну ініціятиву, і що хтось мусить дбати про спільне добро і ті чинники які є речниками державного планового господарства кажуть що диспозиційним осередком господарського життя мусить стати держава, бо вона, є покликана для того, щоби брати спільний інтерес перед егоїзмом одиниці:

Таким чином витворюється дійсність, що з одного боку спочива-
собі, є лібералістичний світогляд, котрий є штовханий
на шлях більший егоїстичний визиск, проти того боронять-
ся всі, яких коштом це діється. З другого боку мусить дер-
жава плянове господарство і мусить охорону цих слабших
верств, перед ініціятивою сильнійших. В практиці однак виходить
так, що з одного боку є це визиск, з другого боку держава, загання
людий і їх життя в казарми. Держава в практиці це бюрократизм
суспільність стає новим предметом, ще більше невільництвом.
Є такі що кажуть; ми є задоволені з лібералізму, є такі очевидно
рі, що держава мусить брати все в опіку, держава мусить
стати найбільшим банкиром, найбільшим промислов-
цем найб. купцем. Ті люди які не хочуть бути змелені на
жорнах великого егоїстичного визиску, і ті люди які не хочуть
бути предметом в казармах, яка стоїть під наказами
державної бюрократії, ті люди шукають виходу і док-
трина, яка цей вихід дає, це власне кооперативна док-
трина. Як українець уважаю нашим завданням об'єд-
нати всіх укр. до спільної боротьби за економічне
визволення нації, бо без цього наша нація в умовинах
сучасного ладу і в умовинах своєї соціяльної структури,
остається все, предметом чужої гри, [illegible] не змо-
же мати можливости розвитку повного в межах мате-
ріяльних і культурних цінностей. Ми кооператори не
уважаємо лібералістичного систему, доцільним шляхом
для нашої нації до цеї спільної мети. Вважаю, що
кращою, основною яка відповідає світоглядові ментальности нашо-
го чоловіка є кооперативна дорога. Чому, про це скажу доклад-
ніше. Укр. кооперація погоджується з лібералістичним
світоглядом, який в головних рисах накреслив, пого-
джується на деякі другі важні справи. Ми погоджу-
ємося з лібералізмом на засаду вільної ініціятиви,
в організуванні народного господарства на ініціятиво-

~~Оч~~ Очевидна річ, може бути суспільна. і тут власне ми кажемо, що та вільність ініціятиви яка, є постулятом ліберальністичного світогляду, є потрібна. Дальше, ми на загал погоджуємося з ліберальністичними світоглядами, на як найменшу інтервенцію держави, в нормування, а тим паче в організування господарських підприємств. Ніхто з нас не є сліпим доктринером, який хоче віддати державі тільки права нічного сторожа, чи, є безпечність коли лад, організація господарства захитується, коли це викликає загрозу соціяльну, то є очевидна річ, держава має право інтервенції в господарські справи, а зрештою вона має досить широке поле можливости до цего. Але то що діється наприклад в нас безумовно з нашого погляду недоцільне і засадничо разом з лібералізмом ми стоїмо на тім, що організування державного підприємств новіть комунальних є недоцільне. Ціла дійсність державних підприємств доказує, що на цім полю нема жадних успіхів. Цему питанню був присвячений виклад д-ра Коберського і цего дотпорушувати не буду. Ми також, як лібералізм виповідаємося за тим, щоби була вільна конкуренція. Ми є засадничими противниками монополів картелів і всяких інших злов, які унеможливлюють вільну конкуренцію, але яка не є прикладом тьомової конкуренції. одначе з иншими засадами цего світогляду ми не погоджуємося, і тут ми ~~ро~~ входимо на розбіжні шляхи. Для нас, для Укр. кооперації продукція, виміна продуктів і товарів не справи які не можуть підлягати сфері індивідуалістичного, егоїзму під гаслом якнайвищого зиску для підприємця. Для нас це суспільна і національна справа. Капіталістичний промисловець не становить фабрики, щоби витворювати потреби ~~людські~~ лише товари. Ані капіталістичний купець не організує товарової обміни, щоби тим чином задоволювати потреби людей. Не творить його

підприємства підчас заспокоєння потреб, тільки один і другий приступає до свого діла з одною метою: якнайбільший зиск підприємства.
Навпаки робить инша кооперація. Кооперативна крамниця, кооп. фабрика, кооперативний банк, молочарня, чи будівельна кооперативна це не організація капіталу для осягнення особистого зиску, це є об'єднання Українців, яким треба якнайдешевше купити, ~~чи дб~~ товар, чи збути свої вироби, позичити гроші, чи винайняти ~~гроші~~ хату. Це є організація людей для заспокоєння людських потреб, це є інституція для якнайліпшого заспокоєння цих потреб, без зиску без зайвого посередництва. Не для якнайбільшого зиску, тільки для якнайліпшого заспокоєння загальних людських потреб. Через самодіяльність і самодопомогу.
Це є засадничі різниці між одним і другим підприємством, які на перший вигляд між одним і другим підприємством нічим між собою не ріжняться. Ця різниця є забезпечена в кооперації тим що в кооперативній установі не власники капіталів, тільки самі потребуючі цих установ чи каси, є членами, є рівночасно власниками своїх банків, фабрик і склепів. Вони не збирають капіталів бо жадного з них на це не стати. Дуже часто так думають: Один богач поставив склеп, але нам не до того. То збираються трохи голоти і складають гроші. Той богач шукає своїх 10.000 зл. на зиск для себе. Ті шукають 10.000 зл не щоби той зиск розібрати між себе, тільки витворити зовсім нове підприємство тільки, щоби оборонитися перед визиском. В тій організації потребуючі є організаторами і власниками цих потреб. Через те, що власниками кооперативного склепу не є капіталісти, тільки тоті, що мусять купити, тоті що організує, а власником кооперативного банку не є капіталісти, тільки тоті, що пози-

зичить

річить, саме через то зв'язання того що потребую-
чі і організатори тих потреб, є ті самі люди, отже
розв'язує питання конфлікти, які виходять поміж
споживцем і капіталістом і посередником, поміж
продаючим і купуючим. Отже вузол таємниці до
розв'язання для соціального господарського будівництва
при лібералістичній системі в неймовірний і безпідстав-
ний виросло спосіб наша теорія і практика. Наша
теорія виросла з цієї кооп. практики. Таким методом
кооперація розв'язує ці противенства інтересів. В лібе-
ралістичній світоглядній засадою є як найбільший зиск
для підприємця і задля тої засади підприємець орга-
нізує підприємство. В кооперації ми не можемо
задля тої засади організувати життя, задля цього
що дає як найбільший зиск. Колиб ми хотіли нату-
рально представити ці справи, прошу цього не брати
за зле, що напр. торгівля дівчатами може давати
як найбільший зиск. Теоретично він має доктрини, на-
зивається це мудрий чоловік, що так робить. Очеви-
дна річ, ми на це не йдемо, бо ми виросли в христи-
янській культурі, на іншій цивілізації, але тоді
реалізація певних доктрин вводить людину в певні
конфлікти, між сумлінням котре каже не вигадає
і любов'ю, котра каже, що не будь дурним. Очевидно,
що в купців чесних перемагає мораль, але у дроб-
ковичів, у людей дрібних, тих, що позбулися моралі,
вони є тільки хитрими в погоні за зиском то перема-
гає ідея зиску. Але в кооперації так не. Ми напр.
наприклад дуже добре знаємо в практиці, щоби ми до на-
ших сільських кооперативів допустили горівку, тютюн
аксесорії, булиби колосальні обороти і зиски.
Прецінь так виглядала торгівля сільська в україн-
ській селі перед кооперацією. Ми не йдемо на то

що дає найбільший зиск і щодля нас все рішаючим
як організатора господарського життя). Наприк. під-
приємець, думаючий категоріями лібералізму продає
злий продукт українського селянина ([illegible]).
Його це нічого не обходить він з найгіршого продукту
видобуде свій зиск. Підприємець бере річ інверсо. Він
можна мати зиски більші даючи покупцеві тандиту
ніж треба давати тандиту. Є понад тисячі спо-
собів нас зорганізованих так, що це щонайбільше роздобу-
ти як найбільший зиск. Бо давати тільки це що є по-
трібне, тільки це що є найбільше потрібне, це в
світлі доктрини не є обовязком, підкреслюю обовязком
бо доброю волею є все. Але я кажу обовязком випливаю-
чим з доктрини, так як християнським обовязком
є виконувати 10 заповідей. Ця справа в світлі лібера-
лізму господарського сходить на добру волю, не на за-
повідь. Одним словом коли вертаю до заповіді, то
я би що конструював в той спосіб: люби себе це є
заповідь лібералістичного світу і люби себе і ближнього
так само як себе це є власне світогляд конструктивний.
Це дві різні справи, річ, чи даний товар зроблений
з лляного прядива чи з бавовни. Але для доктрини і
для того хто думає категоріями доктрини та спра-
ва є зовсім неістотна, бо коли я на бавовняній то-
варі можу більше заробити ніж дає на лляній, то
ясна річ, коли я хочу вірити доктрині, то я буду
шукати те що дає більші зиски, а не те що є суспіль-
ніше з іншим є суспільним аргументом але дає
мати зиски. Але я не хочу входити в деталі бо це би
нас задалеко завело. Коли нема отже такого пере-
гону всіх підприємців за лишком зиском тоді нема та-
кої взаїмної боротьби всіх підприємців за зиск. За-
мість взаїмного суперництва, котре є конечним можливим
наслідком при реалізації світогляду лібералістичного

виявляються при реалізації кооперативного світогля-
ду взаємна співпраця, самодіяльність і взаємна допомога.
Кооперація збирає людей слабших до взаємної спів-
праці. В противенстві до панського світогляду, ко-
операція це добровільне обєднання, співпраця людей
для заспокоєння господарських потреб. Кооперація
виховує українських людей, не до боротьби клас з
класом як це робить соціялізм, тільки навчає до
співпраці, не тільки в імя особистого, не тіль вищого
господарського, але загального добра, національного. На
цій основі стала українська кооперація базою організа-
ції української нації, чим ніколи не можуть ста-
ти підприємства приватні. Проти тези ліб-
ралістичної, як найвищий зиск і як найвищий успіх одини-
ці є найвищою цілею, ми ставимо засаду загальне добро
загальне національне добро, треба ставити понад
користь особисту користь одиниці. Звідси виплива-
ємо приклад, що коли є два підприємства, які
дають рівний чистий дохід, але одно підприємство затру-
днює сто робітників, а друге затруднює 150 робітників,
то кожний, хто думає категоріями лібералізму
мусить сказати: ліпше підприємство є те, яке да-
ває сам зиск при менших видатках на робітників
в цім бо їхнім підприємці щоби осягнути як най-
більший зиск при як найменших витратах. Для нас
коли відкинемо власне тезу що найвищий зиск є
власне цілею, скажемо ліпше є підприємство що дає
працю 150 робітникам, бо це відповідає ліпше соціяль-
ним потребам, ліпше розбудовує в нації духові сили
і випроваджує з примітиву. Кооперація різниться
тим від панського світогляду що спирається не
на матеріялістичнім світогляді тільки на ідеа-
лістичнім. Організуючи кооперативну торгівлю, органі-
зуючи кооперативний кредит і т.д. і т.д. ми не

маємо на увазі, тільки цього щоби таким чином під-
нести добробут цих слабих верств, — ми маємо дальшу
ціль в кооперації — це людина яка тепер бориться
з тими визискачами, які з давна існували, поволо-
вим. Ця людина, що найбільша вартість нації є на
виснаженя тими темнотами господарськими, так дове-
до слабини, що ми кооперація нашими організува-
нім самим торговлі і промислу і т. д. звільняємо
цих людей від клопоту, нужди, вічної боротьби,
на то, щоби ці люди, які ми здіймаємо цей хрест в
тяжах можливости ~~(бути людьми)~~ щоби вони могли
бути людьми. І то є есенціяльне. Вот в капіта-
лістичній господарці ціллю є капітал, то ми органі-
зуючи людей знаємо що нашою ~~ціллю~~ ціллю є щоби
той чоловік міг бути чоловіком, щоби він
пришівши до заспокоєння духових потреб, так що за-
гальний погляд парадокс, як сказав президент а-
мериканської кооперації на одній кооперативній
світовій з'їзді: що ціллю кооперації не тільки то-
вари, не тільки проценти; ціллю нашою є тільки
людина, і це є фраза — це є есенціяльна ціль
і мета кооперації. Кажеться, ~~в~~ добре є — це відпові-
дає ~~(атмосф)~~ атмосфері для пущення націю на
глибокі води. Той хто переплине, то буде сильний
і так виплаваеться сильна. Хто не перепливе, той
потоне. Ми не культивуємо нужди. То часом по-
добається. Кооперація, так як зрештою христи-
янський універзалізм і господарський націоналізм
Маркс, вищий інтерес ~~ло~~ людства ні нації не
позволяє на егоїзм. А в тім не можемо знати
чи раптом американцю ~~в то~~ Морицель не викидаємо
в світ Шевченка. І ми признаємося до того,
так є, ми організуєм тих слабих проти всіх

визиску, але не на те щоби культивувати й слабину. Ми власне хочемо дати шанси в тих перегонах, скріпити їх сили. То є матеріальна ціль, але кооперації виходить і поза матеріальні межі. Значить що в старинній Спарті на верху були тільки ті, що були сильні, тільки в тім розумінні, що та сила виросла з анархічного егоїзму свого власного я. Важно щоби на перед ставити люди сильні морально своєю основою, люди які вибилися, не забувають про інтерес свого брата але виросли і виховалися в атмосфері служби для загального добра в атмосфері заповіди що треба так само любити себе як ближнього свого. При організації ліберально капіталістичній активними є тільки організатори, решта є пасивним матеріалом. В кооперації самодіяльними мають бути загал. Я не хочу входити, скажім собі, чи [illegible] кооперативи є те саме що зиск підприємства лібералістичного. Та справа є темна і може бути ударом по голові тільки для невтаємничених у ~~кооперативи~~ внутрішного кооперації як світогляду. В християнськім світі є признана засада [illegible] [illegible] справедливої ціни. Християнство може справедлива ціна і дає кожному відповідно до його стану. Опіймо на тій самій засаді в той спосіб що і [illegible] [illegible] [illegible] наприклад [illegible]. тільки є товарові зворот, не добровільним тільки і [illegible] системом. Себто коли є ринкова ціна, то тоді є зиск так само як в приватного, тільки там той зиск стає приватною власністю і одиниця ховає його до кишені. В тім світі той зиск може бути зужитий всіляко, напр. на датки на національні потреби і т.д. може бути одначе ку-

платний персонал, бухгалтерія і т.д. Але в кооперації
ми знаємо що дієтся з того білянсового надвишку
чи зиском. Ми його повертаємо не в міру вложено-
го капіталу, тільки відповідно до того, хто
в якій мірі заспокоював свої потреби в кооперативі.
Не буду входити в дальші подробиці, а то що до те-
пер я сказав вистарчить щоби зрозуміти що приватни-
цьке підприємство і кооперативне підприємство
це не є справи різної форми, що є різниці змісту,
що є справи оперті на різних світоглядах господар-
ських. Позволять панове ще на кілька завважень прак-
тичних. Таким чином приходимо до підтвердження пер-
шої правди, що українська кооперація і приватні
підприємства навіть українських промисловців і ку-
пців це два окремі сектори народнього господарства,
які мусять працювати для здійснення окремих завдань
виникаючих з питомих окремих господарських ідео-
льогій. Це перша справа. Українська кооперація
перша на нашій території ставила собі перша
в більшій мірі зреалізувала на нашій території
гасло що наша нація мусить мати свій рідний
промисел, торгівлю тільки завдяки кооперації міські
і сільські споживачі могли рахувати на менше більше
певну рентовність такого приватного підприємства.
Кооперація закорінилася в нас вже свій до свого по своє.
Кооперація мобілізувала торгівлю в опінії нашого
народу. Перевоєнного кооператор, що була люди-
на виключна, щонебудь цікавий, котрий надається
до товариства. По війні ми мобілізацією всім
здорову опінію про те це. Українська кооперація
знає що вона причинилася до того, зовсім не ва-
жаємо що ми зробили це все, але тільки причи-
нилися до того що в нас повстала в більшій

мірі ніж досі приватні купецькі підприєм-
ства, чи в торговлі, чи в промислі. Наша українська
кооперація вважає в дійсности розбудову українського
приватного купецтва і промислу природним виявом
нашого національного життя. Засилля чужого
приватного підприємства українська кооперація
уважає не тільки природним але і позитивним
національним придбанням, очевидна річ в тій мірі
иза що є два окремі світи. Дальше українська коопе-
рація не є тільки теоретичним але і практи-
чним противником всякої атмосфери монополів, і не
хоче монополів в приватній торговлі і в приватнім
промислі навіть тоді коли нам обіцювали недавно
монополі. Хоч би це дуже подобалося декому, то укра-
їнська кооперація не дасть себе звабити на такі чим-
раз більші зиски, Ек найбільші зиски не є нашою ме-
тою і ми не тільки теоретично, але і практично
є проти всяких монополів. Отже власне ніколи не
вимагаємо атмосфери монополю для організування
українського національного життя. Ми боїмося цього
бо кооперація це як найбільша самодіяльність актив-
ности людий! Кожний монополь це декооперація. Ці кар-
телі біржові порозуміння це декооперація кінець та-
тильного і здорового лібералістичного світогляду. По-
забавлений тамтої світ, що витворило оцю стра-
шну дійсність, що нині всі стараються ратувати
людство озаганяючи його в казарми. Українська здо-
рова і добре працююча кооперація не боїться
конкуренції, а зле працюючій кооперації очевидна
річ не поможуть і монополі. Нас вже серед (в українців) тої
дійсности, в якій живемо зі світом українського
купецтва тільки українство. Очевидна річ окремі
плани є бо окремі є наші світи і тепер далі

ми ідеольоґію і методи нашої праці. Власне ця тіль-
ність українська, що це тільки українство, виходо-
ляє наявне ще на такі речі в практиці, що при
Центросоюзі як найбільшім осередку української ко-
оперативної торговлі і кооперативного підприєм-
ства і Народній Торговлі як другім секторі коопе-
рації існує найтісніше порозуміння поміж укра-
їнськими приватними промисловцями і українською ко-
оперативною торговлею. Українська кооперативна
торговля може бути інструментом збуту това-
рів приватних українських промисловців. З всім мо-
жливо і все це робимо, що українська коп. торговля
і практики виступають разом з українськими прива-
тними промислами на виставах українського промис-
слу. В статутах наших кооперативних банків ми
вложили, що завданням їх є спомагати кредитом
українських приватних купців на таких самих
умовинах, що особи інших суспільних верств укра-
їнського народу. Маслосоюз, Народна Торговля мо-
жуть бути гуртовими доставцями на таких са-
мих умовинах що і кооперації. Значить, що це не
є програма на будуче, це є ствердження факту
від давна існуючого. Тому цей погляд що укра-
їнська (~~торговельна~~) кооперація хоче витворити для
себе монополь і тим тому свідомо нічого не хоче ли-
шити, абсолютно не відповідає дійсности, а все
з другого боку мусить бути оце розмежування, бо
єсть два світи, це не дві форми тільки, то є
два світи. Якої засади ми це не зреалізували, ми
стремимо до того щоби кооперативну торговлю
обмежити тільки до членів, до заспокоєння потреб
членів. Це є велика і цікава платформа. То не
може бути засобом для пропаганди, тільки

мусимо стреміти до того, щоби так як побіч
англійського приватного капіталу виросла англійська
кооперація, два окремі світи які мають рацію існування.
Стрічаємо в українських часописах як напр. в „Бесі-
ді" такі вирази, що завданням української коопера-
ції має бути витворити, як найбільше прива-
тних власників фабрик. Це те саме як би хтось
капіталістичному Бесідові сказав, що завданням
капіталізму є витворювати пролетаріат. То
є фундаментальні річи, до чого ~~зовсім~~ зовсім не-
свідомо доходить. Бачимо такі певні річи. Коли ми
оборонимо безлику пропаганду, інтуїцій і призвича-
їмося до наступів, стрічаємося з такими думками,
кооперація гарна справа, що так її більше [illegible]
ідемо, але такове що є тим що іде коротко, бо
то прийде такий урядник, зробить ревізію і ска-
же закрити кооперацію і наш дорібок забере. Наша
вважаю! така небезпека вийти, тому вже тепер
робім щоби та мала кооперація не мусіла заги-
нути. Коли ми усвідомимо собі один і другий
світогляд, одну і другу методу то нікому коопе-
рації не заступить приватників а кооперативни-
ки кооперацію. Якби це одна другим могли би
заступити, то такі люди як Англійці, Фран-
цузи не були б варятами і не робили би те саме
два рази. Коли українську кооперацію можна було
зліквідувати, ~~тому~~ бо Ревізійний Союз потребує певні повно-
власти, на такій території як Волинь не
можна було зробити того, то тільки тому що
там ми пізно зачинали, а тут ми є масовим
рухом. Хто хоче зберегти українську кооперацію,
той мусить зрозуміти ту правду, що найбільше
забезпечимо кооперацію з зовні, чим більше науки буде

стояти за нього, коли це не буде справа такої чи ін-
шої установи, такої чи іншої групи людей,
тільки цілої національної маси. Ми всі маємо
два мільйони душ за собою на нашій території. Коли
ціла українська нація, безоглядно на те чи є при-
хильна чи іншим світогляду, але в ім'я національних
інтересів хоче зберегти свої сили то мусить під-
креслити, що кооперація не є я будь яка річ, котру
можна заступити, тільки що це річ незаступи-
ма. Очевидна річ українська кооперація то є
організація загального добра, це є хребет організацій-
ний, якого дійсно ніхто не годен заступити. Ми не
хочемо вводити своїх спеціальних бар'єрів між од-
ним і другим світоглядом. Виступаємо проти мато-
нополю і не вважаємо для кооперації ніякої загрози
що будуть розвиватися господарські форми оперті
на ліберальнім світогляді. Ми тільки звертаємо увагу,
що на всіх ділянках людське життя іде тепер
більше під гаслом від одиниці до групи і загалу, від осо-
бистого інтересу до загального. Входимо в атмосферу глибшу
атмосферу спільної оцінки вартостей під видом
суспільних цілей. Входимо в іншу епоху людського розвитку.
Практичних ходів суспільності маємо до тепер тільки два,
один де бере держава все в свої руки, все наказує, все є
диспонентом у всіх господарських справах, і коопера-
ція котра веде господарство в ім'я загальних інтере-
сів, але не нищить індивідуальної одиниці. Не знаю
другого виходу в ту атмосферу суспільності котра-
би так щасливо й твердо свідома зберігала одиницю як
величезну цінність ставлячи її в службу загалу і так,
що одиниця остається одиницею, а щастя
загалу щастям одиниці.

ТЕЗИ ПРИНЯТІ ДИРЕКЦІЄЮ Н.Т.НА ЗАСІДАННІ
в дні 21.квітня 1936.
в справі торговельних взаємин з українськими купцями спож.бранжі.

I. Засадниче становище кооперації до приватного купецтва, зістало зясоване п. інж. Юліяном Павликовським в промові на Академії Української Кооперації з нагоди 30-ти ліття РСУК в дні 16/I. 1934.р. Гл. "Природа, мета і світогляд українського кооперативного руху".

II. Практичне відношення до укр.прив.купецтва вияснив п.інж.Ю. Павликовський у статті "Кооперація і приватники" в час. "Торговля і Промисл" ч.1 ех 1934.р.

III. "Народна Торговля" - як централя міської споживчої кооперації не може організувати укр. купецтва спож. бранжі. Це належить виключно до "Союза Українських Купців і Промисловців".

IV. З національних причин може Н.Т. - як це впрочім потверджують опінії "Центросоюзу" і практична праця "Краєвого Молочарського Союзу" - стати доставлецм товару для приватних споживчих крамниць під осьякими умовами:

1) з засади не буде Н.Т. обслуговувати приватних спож. крамниць на селах - бо там місце для кооператив длязагального закупу і збуту. Впрочім більшість сільських крамниць - це новотвори сільських манкарів;

2) обслуга приватних споживчих крамниць по містах буде торкатися:

а) крамниць, власники яких є членами "Союзу Українських Купців і Промисловців" (Моральний фільтр власників крамниць),

б) Союз Українських Купців і Промисловців подбає, щоби приватні споживчі крамниці повставали по пляну так, щоби в містах, де добре розвивається міська споживча кооперація, не скупчувалися приватні споживчі крамниці,

в) обслуга приватних крамниць з боку Н.Т. буде тільки готівкова по цінах гуртових,

г) Народна Торговля і Союз Українських Купців і Промисловців порозуміються з Центробанком, як осередком між іншими і

./.

"Українбанків", покликаних до фінансовання промислу і торговлі в їх районі діяльности, щоби українські банки перебрали на себе у відповіднім відношенні до їх фондів, поміч кредитову для здорового приватного купецтва,

д) Народна Торговля після того договорить з дотичними Українбанками межі й способи співпраці з ними (як прим. Н.Т. і Українбанк в Тернополі а кредити для прив. купців),

е) Союз Українських Купців і Промисловців подбає о спопуляризування серед купців-українців купно за готівку і допоможе Н.Т. до зліквідовання досьогочасних боргів українського купецтва в Н.Т.,

є) Народна Торговля не буде платити ніяких провізій посередникам між Н.Т. а українським купецтвом збираючим замовлення від купців. Зате кожного року уділювати буде Народна Торговля датки - в залежности від оборотів з українським приватним купецтвом - на культурно-освітні цілі Союзу Українських Купців і Промисловців.

Кооперація і приватники.

(Проєкт тез)

1. Кооперативна ідеольоґія спирається на ідеї співпраці громадян, маючи завше на оці добро загалу суспільства; вона є відміною "солідаристичного" суспільного світогляду. Приватницький світ приняв за свою ідеольоґію індивідуалістичну, яка, хоч іноді й говорить про добро загалу, то думає до нього доходити виключно особистими змаганнями кожної одиниці і боротьбою одиниць між собою. Отже між обома концепціями існує і завжди буде існувати засаднича протилежність, з чим треба числитися як з природним фактом.

2. Приватницький світ приняв т.зв. лібералістичну господарську ідеольоґію в її скрайній концепції, відкидаючи ті суспільницькі елементи, що були в думках її перших творців. Всеж таки і в тій концепції, яку приняв світ приватників, є постуляти, не чужі кооператизмові. Це є передусім засади: вільної приватної ініціятиви, свободи торговлі і конкуренції, далі засада власних сил і обмеження інґеренції держави в господарське життя та відкидання монополів. Ці вимоги економічного лібералізму є необхідні теж для розвитку кооп. руху.

3. Однаке приватницький світ, там де це виходить на користь одиницям, не завше респектує повищих засад; через картелі, синдикати і т.д. він убиває вільну конкуренцію, заводячи приватні монополі; тим самим підготовляє ґрунт для репресійних інґеренцій з боку держави, а навіть для повного етатизму. Тому кооперація мусить поборювати приватницькі монополі і змови.

4. В нашій українській дійсности розбудова української приватницької торговлі і промислу це явище природнє і навіть позитивне, о скільки веде до заступлення чужинецьких підприємств українськими. Одначе для того, щоби народні маси не були вводжені в блуд що до засад і цілей кооперації, є неможливе і недоцільне, щоби

в розбудові приватної торговлі і промислу, а зокрема в орґанізації приватників анґажувалися активно кооператори або кооперативні установи. Виїмок від цієї засади, на переходовий час, поки приватницький світ не розбудує своїх кредитових установ, може становити Центробанк і Українбанки, уділюючи кредиту на приватні промислові ~~кредиту на приватні промислові~~ чи торговельні підприємства.

5. Українська кооперація є проти монополів, навіть кооперативних і тому вважає, що єдиною доцільною формою взаємовідносин між нею і українськими приватними купцями і промисловцями є чесна служба інтересам покупця-споживача, чи доставця с.г. продуктів, у чесній ~~емуляції~~ змаганню за найкращу форму такої служби. Кооперація не вважає чесної торговельної конкуренції ~~з боку~~ між нею і українськими приватними купцями чи промисловцями справою ані шкідливою ані ненаціональною, бо чесна конкуренція виходить завжди на добро загалові споживачів і продуцентів.

6. Тому Кооперація ~~не може~~ мусить ~~і не буде~~ ~~резиґнувати з права~~ розбудовувати свої установи ~~ви~~ як торговельні так і кредитові і промислові, чи то на селі чи в місті, ведучи їх так, щоби вони як найкорисніше обслуговували потреби суспільства. ~~Це відноситься в рівній мірі до торговлі, до промислу та до~~ ~~поворібки с.г. продуктів.~~

7. Однаке з огляду на ~~ще~~ наші особливі ~~[illegible]~~ умовини ~~[illegible]~~ є можливі деякі ~~[illegible]~~ часові уступки від словищої засади, зокрема що до розбудови рідного промислу. ~~Щодо промислу, то уважаємо, що аж до часу~~, Поки є ще ділянки неопановані рідним виробництвом, є доцільно шляхом порозуміння заінтересованих чинників, спрямовувати як кооперативну так і приватницьку ініціятиву в першу чергу у ті вільні ділянки - при умові однак абсолютної льояльности в цій справі обидвох сторін. √ сюди ~~точка 11~~. другий уступ точки 10.

8. З огляду на структуру кооперації не є можливе, щоби кооперативні гуртівні ~~достала~~ доставляли товар також приватним купцям. Виїмково, на переходовий час може це робити Народна Торговля, обслуговуючи прив. купців в районах де ще нема українських ~~[illegible]~~ споживчих кооператив; в ніякому разі однак не може обслуговувати ~~б. манкарів.~~ людей, які відійшли від кооперації під закидом яких небудь неправильностей.

Аж ~~дон~~ до часу, поки буде існувати порозуміння з приватницьким світом що до рідного виробництва, кооперативні фабрики можуть обслуговувати також приватних купців, одначе не на тих самих умовах, на яких обслуговують своїх членів - кооперативні установи, цебто без права на товарові звороти (в будь якій формі).

Так само не може давати приватникам товарових зворотів в будь якій формі "Народна Торговля".

9. Поява гуртівень приватних купців є явищем нормальним і кооперативні чинники не потребують спеціяльно анґажуватися в акції „за“ або „проти“ їх творення, полишаючи цю справу самим заінтересованим купецьким кругам.

10. Приватні промисловці, які рефлектують на збут своїх виробів через апарат кооперації, не можуть брати участи в будь яких капіталістичних умовин (картелях) спрямованих в некористь відборців.

~~11.~~ Кооперація ~~з природи~~ приступить до основування власного виробничого підприємства, помимо існування в даній ділянці приватного, коли приватне українське підприємство вже на стільки розбудоване і поширене, що може встоятися і без кооперативної клієнтелі, коли несолідно обслуговує ринок, веде політику надмірних зисків, або виступає проти ~~кооперації~~. На жадання кооперативних чинників приватне підприємство, яке хоче мати підтримку кооперації, повинно їм предложити до перегляду свою калькуляцію цін.

до точки 7

~~11.~~ Осуджуємо всі форми нечесної конкуренції, з якої сторони вона би не виходила, неетичну полеміку в пресі, напади на крамниці, інспіровані вломи, кирипну аґітацію і т.д.

12. (гл. окремо)

18.X.36

М. Коберський

12. Кооперація не скриває того, що вважає свою форму господарсько-суспільної орґанізації вищою від приватницької, і то вже тому, що кооперація служить добру загалу, а не одиниць. Кооперація дбає однак не лише про торговельні успіхи, але одночасно підносить теж і культуру села й міста, поправляє продукт, яким торгує, ширить господарське знання, фінансує культурно-освітні потреби, будує народні доми і т.д. Без неї бувби поступ національної культури і свідомости куди повільніший і бідніший.

Кооперація через свою точну і справну орґанізацію виховує в народній масі характери, а через свої демократичні методи праці видвигає з низів і висуває на чоло не вузького еґоїста, а ідейного суспільника, який думає ширшими, суспільними катеґоріями.

З тих причин свідомий кооператор, там де має до вибору кооперативне чи приватне підприємство, дає першенство підприємству кооперативному. Приватне-ж українське він буде підпирати по думці засади "свій до свого" скрізь там, де нема конкуренційного українського кооперативного підприємства.

~ Домашній промисел. ~

:(конкурсові статті з 74 р.):

Nr. 43 | **Niedziela, 24 października 1937** | **Rok LXX**

ROLNIK

TYGODNIK ROLNICZY ILUSTROWANY

poświęcony sprawom gospodarstwa wiejskiego z jego wszelkimi gałęziami

ADRES REDAKCJI i ADMINISTRACJI:
LWÓW Kopernika 20.
Tel. redakcji 296-13, administracji 218-49.
Konto P. K. O. 500.126 Dr. Wojciech Gottlieb.

POD REDAKCJĄ NACZELNĄ
Prof. Bronisława Janowskiego
ze współudziałem redaktorki
JADWIGI GIZOWSKIEJ

PRENUMERATA:
Rocznie zł. 35.—, półrocznie zł. 18.—, kwartalnie zł. 10.—, miesięcznie zł. 4.—. Stawki za okresy dłuższe niż miesięczne ważne **wyłącznie tylko przy przedpłacie** w pierwszych 2-ch tygodniach danego okresu — później stosuje się stawkę miesięczną.

ORGAN URZĘDOWY MAŁOPOLSKIEGO TOWARZYSTWA ROLNICZEGO. — ZWIĄZKU ZIEMIAN WE LWOWIE i W KRAKOWIE. — ZWIĄZKU ZIEMIAN WOŁYNIA — ZWIĄZKU MAŁOPOLSKICH KÓŁ DOŚWIADCZALNYCH M. T. T. WE LWOWIE. — ZWIĄZKU DUBLAŃCZYKÓW AGRONOMÓW WE LWOWIE. — LWOWSKIEGO ZWIĄZKU HODOWCÓW BYDŁA (przy M. T. R.). — ZWIĄZKU ZAWODOWEGO PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO W RZECZP. POLSK. — OGÓLNO POLSKIEGO ZWIĄZKU DZIERŻAWCÓW ROLNYCH. — INFORMUJE W SPRAWACH ZWIĄZKU ROLNIKÓW i LEŚNIKÓW Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM i t. d.

Metody pracy w przemyśle ludowym

Artykuł dyskusyjny.

Aktualna w ostatnich czasach, powiedzieć można nawet modna, kwestia „przemysłu ludowego" jest przedmiotem zainteresowania całego szeregu organizacji, związków, instytucji i t. d. Wypływa to oczywiście z dobrych chęci przyjścia z pomocą biednej ludności wiejskiej. Uznając bez zastrzeżeń szlachetne pobudki, jakie w tych poczynaniach przyświecają, przyznać należy, że nie ma u nas dziedziny mniej znanej i fałszywiej ocenianej, jak dział „przemysłu ludowego" i zatrudniania nim ludności wiejskiej.

Na samym początku zaznaczam, że wszystkie uwagi, zawarte w niniejszym artykule, dotyczą terenu Małopolski Wschodniej, t. zw. trzech województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

Na terenie tym już od dawna cały szereg organizacji i osób prywatnych pracował w tym dziale i niektórym przyznać należy, że robili to i robią z pożytkiem dla siebie i społeczeństwa.

Sama nazwa „przemysł ludowy" oznacza przemysł ludowy sensu stricto, przemysł domowy i przemysł chałupniczy na wsi; lecz nie chodzi o nazwę, tylko o pewne wytyczne w metodyce prac. Inaczej należy się zabierać do podtrzymania przemysłu ludowego, inaczej do rozwinięcia przemysłu domowego, a inaczej do stwarzania przemysłu chałupniczego na wsi, jakkolwiek wszystko dąży do jednego celu — pomoc biednej ludności wiejskiej. A więc stwierdzić należy, że jeden dział, a mianowicie przemysł domowy, jako pomoc bezrolnej lub małorolnej ludności wiejskiej, jest iluzją, gdyż zasadą przemysłu domowego jest przerabianie produktów własnego gospodarstwa wiejskiego, a bezrolny lub małorolny wieśniak produktów tych nie posiada i skazany jest na kupno surowców, potrzebnych do produkcji, albo jest tylko chałupnikiem wiejskim, który otrzymuje od swych sąsiadów częstokroć (tkactwo lniane) surowiec, który za pewną opłatą przerabia.

Przemysł ludowy znowu posiada specyficzne cechy regionalne, które nadają wyrobom ich właściwą wartość i tutaj trudno mówić o rozbudowie przemysłu ludowego, gdyż musi on pozostać związany z pewną określoną okolicą, oparty na tradycjach, zwyczajach, i można go jedynie ochraniać przed wypaczeniem i podtrzymywać istniejące formy. Widzimy więc, że i ten rodzaj przemysłu nie może spełnić oczekiwanego odeń zadania ze względu na swoje specyficzne cechy. Trzeci rodzaj przemysłu na wsi — wiejski przemysł chałupniczy, jest to forma, która może ulżyć doli biedoty wiejskiej i stwierdzić należy, że większość poczynań dotychczasowych, pod szumną nazwą „przemysłu ludowego", jest właściwie najczystszej wody chałupnictwem wiejskim, z ludowymi cechami nie mającym nic wspólnego. Istotą chałupnictwa, jak wiemy, jest nakładztwo, a więc dostarczanie surowców do przeróbki i odbieranie gotowych wyrobów przez czynnik, stojący ponad chałupnikiem — nakładcę.

W obecnym stanie rzeczy na wsi, przy jej niskim poziomie umysłowym, przy wielkich trudnościach kredytowych na rynku pieniężnym, przy wybrednym już guście nabywców, trudną byłoby rzeczą zepchnąć ciężary wydobycia pieniędzy, zakupu odpowiedniego surowca, wyprodukowania artykułu, mogącego liczyć na zbyt i sprzedaż, łącznie z pono-

szeniem ryzyka kredytu na barki chałupnika wiejskiego, lub jakiejkolwiek organizacji, skupiającej tychże chałupników. Jak już z powyższego wynika, nakładca musi mieć szereg wiadomości ściśle fachowych, musi być sprytny, rzutki, szybko orientujący się w wymaganiach rynku, rozporządzający pewnym kapitałem. Jeżeli nakładca cech tych nie posiada, to z góry można przewidzieć niepowodzenie jego akcji, co oczywiście odbija się na chałupnikach.

Rozpatrzmy teraz najczęstsze metody pracy nad chałupnictwem. Zazwyczaj po wynalezieniu, zgoła oczywiście przypadkowo, pewnej wsi, której ludność trudni się jakimś przemysłem, powstaje myśl stworzenia tamże t. zw. „ośrodka". Zaczyna się to przeważnie od kursu, jaki robi się dla mieszkańców. Kurs taki daje wynik lub nie, zależnie od stopnia umiejętności wykładowcy, przy czym musimy stwierdzić, że odpowiednio wyszkolonych instruktorów nie mamy w żadnym dziale chałupnictwa wiejskiego. Uczestnik kursu, nawet gdy nauczy się na kursie czysto technicznych rzeczy w jego fachu, nie zdobędzie żadnych wiadomości o towaroznawstwie z tego działu, sposobach kalkulacji kosztów własnych, wymaganiach obecnych rynku i t. d. Po takim kursie przystępuje się do pracy, która może pójść w dwóch kierunkach, albo stwarza się na miejscu spółdzielnię chałupników, albo pewna organizacja obejmuje rolę nakładcy. W pierwszym wypadku chałupnicy deklarują udziały, których oczywiście nie wpłacają, bo nie mają na to pieniędzy, spółdzielnia dostaje pewien kredyt z jakiejś instytucji finansowej i znowu mamy dwie możliwości: gdy w zarządzie spółdzielni są sami chałupnicy-pracujący, którzy rozdają surowiec i odbierają gotowe wyroby, to z czasem jednak przeważnie spółdzielnia przestaje zakupywać surowiec i ogranicza się jedynie do skupywania wyrobów od swoich członków, płacąc im oczywiście cenę taką samą, jak i pośrednik prywatny, a czasem nawet mniej.

Chałupnicy od czasu do czasu otrzymują zaliczki gotówkowe ze spółdzielni na zakup surowca i mają spłacać je wyrobami dostarczonymi. Gdy zaliczki te osiągną pewną poważniejszą kwotę, chałupnik poprostu przestaje dostarczać spółdzielni wyrobów, a sprzedaje je prywatnym przedsiębiorcom i pozostaje dłużnikiem spółdzielni, co z czasem doprowadza do przymusowej likwidacji tejże, z braku kapitału obrotowego. Dzieje się to dlatego, że spółdzielnia z reguły nigdy nie ma możności objąć odrazu całej produkcji swych członków, co pozwala im na wykorzystywanie tej sytuacji w sposób wyżej podany.

Kierownicy takiej spółdzielni, o ile są pracującymi, nie mają czasu zająć się odpowiednio interesami spółdzielni, gdyż jednocześnie muszą pracować po kilkanaście godzin na dobę, aby zapewnić sobie utrzymanie. O ile zaś nie są pracującymi, a stoją poza chałupnikami, to po pierwsze najczęściej nie są dobrymi fachowcami, a po drugie stosunek spółdzielni do chałupnika staje się z czasem identyczny, jak przedsiębiorcy prywatnego, co zraża chałupników, i odtrąca ich od spółdzielni. Jeżeli zaś nakładztwo obejmuje jakaś organizacja, czy też towarzystwo, to prawie zawsze ogranicza się tylko do skupywania wyrobów, gdyż organizacje podobne nie skupiające w sobie czynnika fachowego, nie mogłyby podjąć się zakupu odpowiedniego surowca i rozdziału tegoż między pracujących, co wymaga znowu obecności jakiegoś funkcjonariusza w danej wsi.

Przy samym skupie wyrobów trudno konkurować z nakładcą prywatnym, który przeważnie — sam siedząc w miejscu — dobiera odpowiedni surowiec, zależnie od ceny wyrobów i ma bardziej bezpośrednią styczność z chałupnikiem, przez co drogą udzie-

---

Walerian Zaklika 2)

Służba Pracy w Niemczech oraz uwagi w sprawie zagadnienia pracy w rolnictwie niemieckim

Półrocze służby pracy odbywa młodzież w obozach pracy. Obóz młodzieży męskiej obejmuje jeden oddział, a więc około 152, najwyżej do 200 ludzi. Obozy są rozmieszczone wyłącznie na wsi i to w takim oddaleniu od miasta, aby młodzież oderwała się zupełnie od życia miejskiego. Ze względu na to, że męskie oddziały pracy wykonują roboty terenowe, a więc w miarę postępu, względnie ukończenia robót, muszą przenosić się z miejsca na miejsce, składają się obozy przeważnie z przenośnych baraków, a tylko wyjątkowo trafiają się obozy stałe. Mimo swego charakteru przenośnego są obozy urządzone solidnie, schludnie, z widoczną troską o ich estetyczny wygląd. Tak przynajmniej przedstawiły nam się oba obozy męskie, które zwiedziliśmy. Jeden ruchomy Müller-Brandenburg, drugi stały w Werbelin: zwrócono nam uwagę na to, że obóz Müller-Brandenburg jest obozem typowym, natomiast obóz w Werbelin co do swoich urządzeń wzorowy. Obóz ruchomy, otoczony drutem kolczastym, obejmuje dosyć znaczną przestrzeń z podwórzem, trawnikami a nawet kwietnikami. Robotnicy mieszkają w przenośnych barakach drewnianych, krytych blachą, zabezpieczonych od zimna przez to, że mają podwójne ściany. Baraki są zaopatrzone w wodę bieżącą, oświetlone elektrycznie; w dzień duże okna dają dostateczną ilość światła. Sypialnie są założone każda na 16 łóżek, przy łóżku szafka, ponadto szafa wspólna z przedziałami dla każdego robotnika; duży stół, krzesła, radio głośnikowe uzupełnia umeblowanie. Pokoje są zaopatrzone w piecyki. Na ścianach wiszą obrazki, malowane przez młodzież, przedmioty przez nią rzeźbione, fotografie. Całość pomieszczeń niezmiernie schludna.

Oprócz sypialń, znajdują się w obozie wspólne umywalnie z wodą bieżącą, przy czym robotnik dostaje kubek wody ciepłej do golenia, dalej wspólna jadalnia i sala do zebrań wieczornych, wreszcie budynki gospodarcze i pokój dla chorych. Młodzież jest umundurowana, każdy robotnik otrzymuje dwa

lenia zaliczek pieniężnych i tak przyciąga go zawsze do siebie. Obie powyższe metody zawodzą jeżeli istnieją sporadyczne wypadki, że praca w ten sposób nastawiona daje chwilowo zadawalniające wyniki, to dzieje się to dzięki istnieniu jednej lub kilku osób, które cały swój czas i wiadomości bezinteresownie poświęcają danej pracy, co znowu nie może być regułą i zazwyczaj długo nie trwa. Wynikiem tego jest fakt, że pomimo długoletniej pracy w tym dziale na terenie przez nas omawianym nie ma dzisiaj ani jednego działu chałupnictwa zorganizowanego, ani jedna z istniejących organizacji nie zatrudnia stale więcej, jak kilku lub kilkunastu chałupników.

Należałoby więc z istniejącego stanu rzeczy wyciągnąć odpowiednie wnioski. Postarajmy się więc najpierw zreasumować niedomagania dotychczasowych prac: przypadkowość wszelkich poczynań; brak znajomości terenu i warunków lokalnych przy organizacjach narzuconych z góry; brak sił fachowych; brak trwałych podstaw finansowych; nieprzystosowywanie jakości wyrobów do wymagań klientów. Wnioski będą jasne: 1) unormowanie i uzgodnienie wszelkich poczynań w dziale chałupnictwa wiejskiego pomiędzy powołanymi do tego instytucjami i organizacjami; 2) dokładne poznanie terenu i warunków we wsiach, gdzie istnieje jakikolwiek dział chałupnictwa; 3) dobór odpowiednich sił fachowych do każdej placówki, zajmującej się chałupnictwem; 4) odpowiednie nastawienie programu nauk w szkołach zawodowych, aby nie wypuszczały bezrobotnych rzemieślników, ale stwarzały typ nowoczesnego fachowca w swym dziale, mogącego być odpowiednim instruktorem czy kierownikiem; stworzenie silnej finansowo instytucji, któraby nie rozdarowywała pieniądze na cele społeczne, ale zasilała potrzebnymi kapitałami zdrowe poczynania, mając bezustanną kontrolę nad całością, nie w formie pożyczek, ale winkulacji towarowej; 6) ciągłe dążenie do udoskonalenia jakości wyrobów, przez odpowiednio wyszkolony aparat rysowników, malarzy, kalkulatorów.

Jedynie tą drogą dojdziemy do realnych wyników i musimy zmierzać do tego, aby drewno lub wełnę kupował facowiec, a nie społecznik-entuzjasta, nie mający pojęcia o tym, aby wyroby nie były takie, jakie je chce wykonać chałupnik-analfabeta-samouk, ale takie, jakie mu poda fachowiec-instruktor, aby sprzedażą wyrobów zajmowali się handlowcy, a nie nauczyciele lub urzędnicy w godzinach wolnych od zajęć, aby członkowie zarządów i rad nadzorczych spółdzielni przemysłów ludowych lub chałupniczych, nie byli kompletnymi ignorantami w tej dziedzinie. Zasadą naczelną powinno być, że nie należy ograniczać się jedynie do pracy w przemyśle chałupniczym na wsi przez organizacje lub instytucje, które poza ładnymi celami nie dają ani ludzi fachowych, ani swoich własnych pieniędzy, ale należy równocześnie popierać każdą inicjatywę prywatną, dającą gwarancję należytego poprowadzenia interesu z pożytkiem dla siebie i chałupników, gdyż człowiek, który zainwestuje swoje własne pieniądze i musi z tych pieniędzy utrzymywać się, napewno będzie dbał o rozwój danego przemysłu. Wszystkie zaś organizacje popierania, czy też rozwoju przemysłu ludowego i chałupniczego powinny ograniczać swą działalność do ułatwiania nabycia surowca, zbytu wyrobów, opiniować sprawy z przemysłem związane, ale nie trudzić się akcją wytwórczą i sprzedażną, gdyż mija się to z ich celem.

Chęć stworzenia chałupnictwa na wsi poprzez organizacje lub stowarzyszenia niezwiązane silnie z daną gałęzią przemysłu, kierowane przez ludzi, zajętych zawodowo innymi działami, a pracę swą w tej dziedzinie traktujących jako dopełnienie, nie

---

ubrania robocze, jeden uniform paradny, jedno ubranie do sportu, bieliznę i obuwie; stan odzieży i obuwia dobry. Wyżywienie wydaje się być dostateczne, obliczone wedle norm pokarmu potrzebnego dla pracującego i jeszcze dorastającego młodego człowieka. Na obiad w obozie Müller-Brandenburg przygotowywano w czasie naszej bytności befsztyki i marchew. W obozie Werbelin spożyliśmy wspólnie z młodzieżą obiad złożony z jednej potrawy, składającej się z dużej porcji jarzyn (ziemniaki, marchew, groch), polanych obficie sosem gulaszowym z kawałkami mięsa, do tego kromka chleba, no i ze względu na przyjazd gości dodatek w formie piwa. O tym, że pożywienie i warunki higieniczne są w obozach dobre, świadczy wspaniały wygląd młodzieży, która promienieje zdrowiem i tężyzną fizyczną. Robotnik dostaje 25 fen. dziennie na wydatki osobiste. Dozór sanitarny zapewniony przez periodyczny przyjazd lekarza z sąsiedniego miasteczka, ponad to w obozie znajduje się polowy szpitalik.

Obóz jest zorganizowany na zasadach wojskowych. U bram stoją warty ze szpadlem na ramieniu. Obowiązuje postawa żołnierska. Nikomu nie wolno obozu opuszczać, lub do obozu wchodzić bez zezwolenia. Rozkład dnia, jak najściślej obliczony, obejmuje w lecie 8, w zimie 7 godzin pracy, godziny ćwiczeń cielesnych i sportowych, praktycznych wykładów, posiłków, rozrywek i spoczynków. Rozkład przedstawia się w lecie jak następuje: Pobudka o godz. 5, po czym 10 minut ćwiczeń gimnastycznych, 1 godzina na mycie, ubieranie się, oraz porządkowanie sypialń. Odmarsz na miejsce pracy i 8 godzinna praca (wliczając w ten czas marsz) z przerwą półgodzinną na śniadanie. Między 14 a 15 obiad, po czym godzina spoczynku, następnie 1 godzina ćwiczeń sportowych i porządkowych. Z kolei 1 do 2 godzin nauki w zakresie wychowania państwowego, oraz idei, zadań i organizacji służby pracy. O godz. 19 kolacja, następnie wspólna wieczornica. O godz. 22 spoczynek nocny. W zimie jest czas pracy krótszy o jedną godzinę.

Młodzież podlega ścisłej dyscyplinie i karana jest za przekroczenia przez swoich przełożonych, w wypadkach cięższych i w drodze instancji orzeczeniem państwowego sądu służby pracy. Obowiązuje specjalny kodeks karny z 8. I. 1935, zmieniony rozpo-

może dać wyniku i — jak dotychczas — życie to potwierdza, gdyż pomimo bardzo dużych kredytów na chałupnictwo, czy też przemysły ludowe, pieniądze te w minimalnym procencie dotarły na wieś i spełniły swoje zadanie.

Przez szereg lat nie stworzono zupełnie kadry pracowników z tego działu. Nie nawiązano stałego kontaktu z odbiorcami w kraju i zagranicą, nie uczyniono niczego, coby podniosło wartość wyrobów. Nie ustalono żadnych wzorów, ani typów, nie zebrano ani zestawiono żadnego katalogu próbek, gdy w tym samym czasie wieś zasypywana jest swymi własnymi wyrobami, które jednak musi kupować już od pośredników, przeważnie żydowskich, którzy spełniają cicho i sprytnie rolę nakładców, i przez ręce których przechodzą właściwie wszystkie wyroby ze wsi. Otworem stoi bardzo szeroki dział, w którym owocnie pracować mogą ludzie, wieś znający i chcący na niej pracować, którzy rozporządzają pewną gotówką.

Szereg młodych ludzi, ze sfer rolniczych, zamiast uganiać się za „posadką", mogłoby z pożytkiem pracować na tej niwie, stwarzając mocne podstawy polskiego przemysłu ludowego i chałupniczego, z wyeliminowaniem elementów obcych nam i wrogich.

Prof. R. Prawocheński

Międzynarodowy Kongres mleczarski w Berlinie 23. VIII. — 28. VIII. 1937 r.

Przed kilkudziesięciu laty, z inicjatywy nieżyjącego już prof. dr. Benno Martini, znanego działacza w Niemczech na polu rozwoju mleczarstwa, utworzony został Międzynarodowy Związek Mleczarski, z siedzibą w Belgii, mający za zadanie wyjaśniać aktualne potrzeby produkcji mleczarskiej w różnych krajach, stwarzać dogodniejsze warunki w dziedzinie handlu nabiałem i zaznajamiać szerokie koła rolników z techniką współczesnego mleczarstwa i jej postępem. Pierwszy bowiem Kongres międzynarodowy mleczarstwa odbyty w 1903 roku w Brukseli i organizowany m. i. przez wspomnianego Martiniego, stwierdził nie tylko wielkie zacofanie i prymitywizm wielu krajów w zakresie produkcji i handlu tym najważniejszym produktem pierwszej potrzeby, jakim jest mleko i jego pochodne, lecz jednocześnie ujawnił wśród rządów i społeczeństw brak należytego zrozumienia znaczenia racjonalnie postawionego mleczarstwa dla zdrowia szerokich warstw ludności i dla życia gospodarczego każdego państwa.

Od tego czasu dużo się zmieniło. Międzynarodowe kongresy mleczarskie organizowane z ramienia stałego komitetu przy Międzynarodowym Związku Mleczarskim co 3—4 lata już przed wielką wojną mogły poszczycić się szybkim rozwojem tak nauki mleczarstwa, jak i zastosowaniem jej zdobyczy w praktyce produkcji nabiału i jego sprzedaży. Niewątpliwą zasługą kongresów i działających z ich ramienia przy Międzynarodowym Związku Mleczarskim narodowych komitetów poszczególnych państw były przede wszystkim pewne porozumienia co do wymagań standaryzacji od rozmaitych produktów, ustalenia pewnych prawideł przewozu, handlu i kontroli, standaryzacji i t. p. Wielka wojna przerwała, ma się rozumieć, i styczność pomiędzy narodowymi komitetami, wchodzącymi w skład Międzynarodowego związku, i uniemożliwiała projektowaną ciągłość periodyczną kongresów. Dopiero w 1928 roku mógł się odbyć naprawdę wielki Międzynarodowy Kongres mleczarski w Londynie, w którym przyjęli udział również i liczni przedstawiciele odrodzonej Polski.

Lecz przyjęcie udziału w Kongresie nie oznacza

---

rządzeniem z 23. II. 1936 (Dienststrafordnung für Angehörige des Reichsarbeitsdienstes), oraz procedura karna z 1. III. 1936.

Młodzież jest zajęta jedynie w rolnictwie i przy pracach, służących rolnictwu a więc przy melioracjach rolnych, jak od- i nawadnianie, regulowanie potoków, zagospodarowanie torfowisk, zalesianie nieużytków itp. a także przy budowie dróg, służących rolnictwu. Wreszcie w okresie pilnych robót polnych jako pomoc, dostarczana gospodarzom przy wykonaniu żniw, lub kopaniu ziemniaków, dalej przy robotach leśnych, jak ścinanie i obróbka drewna w lasach państwowych itp. Młodzież, przydzielona w porze pilnych robót rolnych do pomocy w gospodarstwach indywidualnych, pracuje w małych zespołach; w tym wypadku otrzymuje jeden posiłek od gospodarza, u którego pracuje, a ponadto gospodarz płaci każdemu robotnikowi 25 fen. żołdu. Przy normalnych robotach, wykonywanych w zakresie melioracji rolnych i leśnych, pracuje cały oddział pod nadzorem swoich kierowników, przy większych pracach zatrudnionych jest w różnych punktach objektu pracy kilka, czasem kilkanaście oddziałów, rozmieszczonych jednak w osobnych obozach. Młodzież nie wysłuchuje wykładów teoretycznych z zakresu rolnictwa, czy techniki. Przy pracy kierownik uczy robotnika, jak ma się danym mu narzędziem (łopatą, motyką, siekierą itp.) posługiwać, i jaki jest cel wykonywanej roboty. Przez planowe przydzielanie robotnika w odpowiednich odstępach czasu do różnych działów pracy wykonywanej, uzyskuje robotnik pogląd na całokształt pracy, jej cel i sposób wykonania. W ten sposób nabywa zrozumienie dla sensu, celu całej wykonywanej inwestycji, patrząc zaś na pracę wykonaną przez jego poprzedników na innych odcinkach, poznaje także wyniki, owoce, jakie przyniosła dokonywana melioracja.

Zatrudnienie młodzieży żeńskiej ma nieco odmienny charakter. Przede wszystkim obozy pracy nie są przenośne, nie idą w ślad za pewnymi robotami terenowymi. Stałość pomieszczeń pozwala na danie dziewczętom więcej wygód i opieki. Jeden obóz pracy obejmuje tylko 40 dziewcząt, wskutek tego osobisty nadzór i wpływ kierowniczki może być intensywniejszy. Dziewczęta nie są zajęte przy melioracjach rolnych, jednakowoż pracują przeważnie

jeszcze wpływów pewnych w kierowaniu i koordynowaniu zagadnieniami produkcji mleczarskiej, stosunków handlowych i t. p. spraw, które są przedmiotem rozważań stałego Międzynarodowego Związku Mleczarskiego. Polska bowiem, niestety, nie uczestniczy dotychczas w jego pracach, co jest godne pożałowania, przyjmując pod uwagę stanowisko naszego kraju par excellence rolniczego. Czytając spis delegatów Międzynarodego Związku organizującego w Berlinie XI Kongres Mleczarski, a więc przygotowującego aktualne kwestie, spotykamy tam nazwy wszystkich sąsiadujących z nami krajów do niewielkich, ale za to bardzo ruchliwych na polu mleczarstwa, Łotwy i Litwy, obok innych Państw Europy, Ameryki, Azji i kolonialnych dominiów W. Brytanii. Brak tylko Polski, co jest smutnym odbiciem tego upośledzenia, w którym się znajduje u nas mleczarstwo i jako gałęź przemysłu rolniczego i szczególnie jako przedmiot zaniedbanej nauki w wyższych szkołach rolniczych.

Nie będąc specjalistą mleczarzem, jechałem na Kongres Berliński głównie interesując się niektórymi sekcjami, na których referaty i dyskusje obracały się naokoło zagadnień raczej związanych z hodowlą bydła mlecznego, jego selekcją i jego wyzyskaniem. Jednocześnie nie mogłem być obojętny i na wrażenia z tematów bliskich zagadnieniom hodowlanym, a przede wszystkim ze zbiorowiska hodowców i mleczarzy z całego świata na tle stolicy trzeciej Rzeszy, która wystąpiła również ze wspaniałą wystawą wszechświatową mleczarską obok Kongresu. Samo otwarcie Kongresu było ciekawe ze względu na oczekiwane zaznaczenie — w mowach przedstawicieli organi ujących Kongres państw — pewnych punktów jego gospodarczej polityki, no i pewną egzotykę uroczystości nadzwyczaj pompatycznie zaaranżowaną, jak to jest teraz w Niemczech w powszechnym zwyczaju.

Jednak ani w mowie przewodniczącego Międzynarodowego związku mleczarskiego p. J. Maenhaut'a, ani w mowie ministra Darré, witającego uczestników Kongresu w imieniu Führer'a, żadne wytyczne polityki gospodarczej wypowiedziane nie były oprócz nadmienienia, iż Niemcy dążą nie do powiększenia ilości krów, aczkolwiek ona wzrasta, lecz ich jakości. Natomiast minister podkreślił z naciskiem, jak wielkie znaczenie rząd Rzeszy przypisuje niemieckiej nauce, która pozwoliła dźwignąć naprzód szereg praktycznych zastosowań i przyczyniła się do podwyższenia wytwórczości nabiału i jego dodatniego wpływu na ludność.

Prezesem honorowym Kongresu, na wniosek Darré'go, był wybrany przez aklamacje Maenhut (Belgia), wiceprezesem honorowym dr. F. Posthuma (Holandia). Pierwszy przemawiał przewodniczący Kongresu G. Behrens, witając i skrzętnie wyliczając nazwy 30 państw, które przysłały delegatów swoich, zaczynają od Egiptu (Aegypten), a kończąc na Wenezueli.

W najdłuższej i najwięcej zasługującej na zaznaczenie mowie, prof. dr. J. Maenhaut'a można było zauważyć niejednokrotny wyraz pewnych sympatii do polityki współczesnych Niemiec. Uderzało to chociaż by z racji powtarzających się niejednokrotnie podkreśleń wysiłków i zasług niemieckiego rolnictwa i znaczenia zamierzonej czterolatki, której Maenhaut, jako przewodniczący Międzynarodowego związku, życzy powodzenia („wärmstens und von ganzem Herzen"). Zakończył zaś Maenhaut, zwracając się do ministra Darré'go nie tylko z podziękowaniem zwykłym rządowi Państwa, gdzie organizowano Kongres, t. j. Rzeszy i propozycją wysłania grzecznościowej depeszy do Hitlera, lecz z wielką emfazą wypowiedział zdanie o znakomitym naczelniku Państwa i wielkim wodzu narodu, skutecznie przezwyciężającym wielkie trudności i

---

w rolnictwie, a to mianowicie w ten sposób, że dziewczynę przydziela obóz do pomocy gospodarczej w gospodarstwie rolnym, odpowiednio wybranym. Zadaniem przydzielonej pomocnicy jest odciążenie gospodyni od robót polnych, tak, aby mogła zająć się więcej gospodarstwem ściśle domowym i dziećmi. A więc dziewczyna z obozu pracy pójdzie do żniw, sianokosów, kopania ziemniaków, gospodyni pozostanie w domu. W razie potrzeby jednak obejmie przydzielona pracownica naodwrót opiekę nad dziećmi i kuchnią. Dziewczęta bywają zatrudniane nie tylko w rolnictwie, ale także w gospodarstwach domowych robotniczych, lub rzemieślniczych, które potrzebują pomocy z powodu choroby żony i matki; albo też dziewczęta pracują w ogródkach dla dzieci i t. p.

Rozkład dnia w obozie pracy wygląda jak następuje: o godz. 6 dziewczęta wstają, następuje ubieranie się, poranne ćwiczenia gimnastyczne, śpiew, śniadanie, wykład. Od godz. 10—17 praca w gospodarstwie rolnym; 17—18 odpoczynek, po czym kolacja i wspólna rekreacja. W niedzielę mogą dziewczęta wyjechać do domu, w dużej części jednak pozostają w obozie i odbywają wspólne wycieczki, lub też biorą udział w wiejskich przedstawieniach, ćwiczeniach śpiewu, zabawach ludowych itp., z tym zadaniem, aby poziom tych zabaw podnosić na wyższy stopień kultury.

Dziewczęta otrzymują jednakowe ubiory do pracy, ponad to dostają dziennie 22 fen. na osobiste wydatki; zamożniejsze, któreby mogły z domu uzyskać pieniądze na swoje potrzeby, rezygnują z tych dodatków rodzinnych, aby swoim wyższym uposażeniem nie tworzyć różnic między koleżankami. Nie wolno palić, jak również szminkować się. Pokoje sypialne są wspólne dla kilku dziewcząt, umywalnie wspólne, również wspólny pokój rozrywkowy. Odżywianie się i tryb życia jest widocznie zdrowy, gdyż wykazy stwierdzają, że dziewczęta w obozach przybierają na wadze.

Patrząc na ogromny zasięg organizacyjny służby pracy, na jej rozrost, zastanawiając się nad olbrzymim nakładem łożonych środków, zapytujemy się, jakie cele, jakie zadania usprawiedliwiają ogrom wydatków i zasobów energii, zużywanych na zorganizowanie i utrzymanie tej instytucji.

podnoszącym rolnicze i przemysłowe życie swego kraju. Ponieważ przemawiający prof. dr. J. Maenhaut jest Belgem, a nie Niemcem, i występował jako delegat Belgii i jako prezes rezydującego w Brukseli Międzynarodowego Związku Mleczarskiego, słowa jego zrobiły na wielu, zwłaszcza na moich znajomych Francuzach, wielkie wrażenie, i były przyjęte przez nich nie bez zdziwienia. Były w mowie Maenhauta m. i. takie wyrazy jak „grosser Führer, der mit fester Hand zu einem höheren Wohlstand führt", albo „möge die Vorsehung Ihre hochherzigen Anstrengungen segnen" i t. p.

Wieczorem tego samego dnia odbył się w sali, a raczej w salach i restauracjach Krolloper Haus, t. zw. „Begrüssungsabend", podczas którego uczestnikom Kongresu pokazany był film z dziedziny niemieckiego mleczarstwa, a poniekąd i hodowli. Były bowiem obrazy widoków różnych miejscowości z bydłem na pastwisku, podkreślające jednocześnie zalety niemieckich ras i t. p. Propagandowe zresztą, ale wielce ciekawe i bardzo inteligentnie ułożone zdjęcia.

Właściwe obrady Kongresu, rozpoczęły się dopiero nazajutrz 23. VIII. w sekcjach poświęconych najrozmaitszym zagadnieniom.

Moim celem nie jest sprawozdanie z obrad i szczegółowe opisy lub streszczenia referatów wysłuchanych osobiście, jak i z wycieczek. Ograniczam się do podzielenia się z czytelnikami „Rolnika" tylko do oddania pewnego rodzaju emocjonalnych ogólnych wrażeń z posiedzeń tylko niektórych sekcji Kongresu i niektórych wiadomości o niemieckich teraźniejszych organizacjach mleczarskich, z którymi zaznajomiłem się podczas wycieczek.

Pierwsze co do organizacji Kongresu: Nie chcę być zrozumiany jako jej krytyk, rozumiem przecież doskonale trudne zadanie organizacyjnego komitetu, zwłaszcza przy takim wielotysięcznym natłoku członków Kongresu (przeszło 3.000) i ich rodzin. Poza tym trzeba przyjąć pod uwagę, że w danym wypadku mówimy o Niemcach, w których zawsze widzimy mistrzów organizacji, no i oczekujemy w jej zakresie czegoś nadzwyczajnego! Otóż tego nadzwyczajnego nie było. Wszystko było dobrze i praktycznie obmyślane według ustalonej praktyki międzynarodowych kongresów, włącznie do posługiwania się podczas referatów i dyskusji słuchawkami w dowolnych trzech językach. Zaznaczyły się jednak i pewne braki, nieporozumienia, trudności dokładnego poinformowania się, kto gdzie ma jaki referat, i t. p. właściwie drobne uchybienia. Sądzę, że przyczyną ich stał się zbyt może młody skład czynnych wykonawców organizacji ogólnej, którzy jednak istotnie byli przepracowani w natłoku niespodziewanej ilości różnojęzycznych gości.

Wreszcie obrady u większości uczestników po pierwszym dniu otwarcia Kongresu odeszły na plan drugi. Uwaga głównaześrodkowywała się na zwiedzeniu ciekawej ze wszech miar Wystawy Mleczarskiej i wycieczkach, którym poświęcone były godziny popołudniowe. Co się tyczy najwięcej interesującej piszącego te słowa sekcji hodowli bydła mlecznego, to wypadła ona może najwięcej blado, gdyż środek ciężkości obrad w dyskusji przeniósł się na sprawy związane z palącym i aktualnym niebezpieczeństwem rozpowszechnienia się gruźlicy, oraz zakaźnego ronienia („brucellosis") i walki z nimi. Ale za to dyskusja była ciekawa i rozgorzała tu na dobre między zwolennikami radykalnych zarządzeń zmierzających do całkowitego wyeliminowania, np. w wypadkach zakaźnego ronienia lub nawet wykrycia ukrytej choroby „abortin'em, całych okręgów, kompletnej izolacji obór do wybicia sztuk włącznie i zwolennikami systematycznego, lecz więcej życiowego powiedzmy możliwej w praktyce metody zwalczania zarazy.

Niestety, teza wysunięta przez zootechników, że trzeba też zwrócić uwagę i na odporność indywidualną i prowadzić odpowiednią selekcję bardzo mało była przyjęta pod uwagę przez licznych przedstawicieli medycyny weterynaryjnej (zootechników było stosunkowo mało). Między innymi największą dyskusję wywołał generalny referent, znakomity profesor Royal Veterinary College w Anglii, Woolbridge. Nie negował on, ma się rozumieć, wogóle konieczności selekcji na odporność, lecz uważał ją za czynnnik dopiero trzeciorzędny w zwalczaniu zakaźnego ronienia. Na moje powiedzenie, że przecie nie jest wykluczona możliwość wyselekcjonowania, lub wynalezienia konstytucji, która będzie miała odporność stuprocentową na zarazek Banga, analogicznie jak niektóre afrykańskie rasy są całkiem niewrażliwe na trypanozomy, otrzymałem ciekawą dosłowną odpowiedź: „o yes" — „owszem", „but they are 100% resistent but not immune" — ale jednak tak odporne bydło nie będzie w ścisłym tego słowa znaczeniu immunne przeciwko brucellozie, jeno odporne. (Autentyczne). Siedzący obok jeden z czołowych współczesnych uczonych zootechników niemieckich dowcipnie określił takie postawienie sprawy i bagatelizowanie selekcji na konstytucję w dziedzinie zwalczania chorób, jako wyraz pewnej „Bacillar denkende Methode".

Swoją drogą ustalone zostało podczas przemówień sekcyjnych wielkie niebezpieczeństwo zarazków Banga i dla ludzi. Podnoszono dokładnie sprawdzone liczby śmiertelnych wypadków w Niemczech i Danii sięgające tysiącznych cyfr. Przypomniałem też sobie, słuchając powyższą smutną statystykę i wypadek bliżej mnie znany u nas w Polsce z asystentką p. inż. B., zmarłą w przeszłym roku na skutek niewątpliwego zakażenia od chorych krów.

Ale dyskusje w sprawie zakaźnego ronienia, chociaż nadzwyczaj ciekawe, nie doprowadziły jednak do zgodnej uchwały wiążącej nieustępliwe zasadnicze (może i słuszne teoretycznie) zapatrywania rygorystów oraz węgierskich i niemieckich przedstawicieli, którzy stanowczo nie dopuszczali i myśli o stosowaniu szczepionek. A były głosy o konieczności pasteryzacji paszy nawet. Większość przedstawicieli medycyny weterynaryjnej była zdania, że wykrycie nosicieli zarazków, co byłoby konieczne dla sku-

tecznej walki, nie jest jeszcze sprawą całkowicie pewną („noch kaum möglich"), a okres kontroli podejrzanych sztuk zbyt uciążliwy („langwierig"), bo długi.

Łatwiej poszło z kwestią metod zwalczania gruźlicy. Wszyscy byli tu zgodni w konieczności większej jeno systematyczności w przeprowadzeniu zarządzeń w praktyce już dobrze znanych. Jako ciekawe nowe dane mogę zaznaczyć 1) referat profesora dr-a Nyiredy z Królewskiego Instytutu Mleczarstwa w Magyaróvar (Węgry), który stwierdził, iż serwatka nie zawiera, względnie bardzo rzadko zarazki, wtedy kiedy odtłuszczone mleko od tychże samych krów bywa zakażone w najwyższym stopniu. Oczywiste znaczenie więc tu strąconego sernika jest jasne samo przez się.

2) Ciekawą była uchwała o mniej rygorystycznym stosowaniu pasteuryzacji, względnie krótszym podczas niej okresie podegrzewania mleka, gdyż mleko pasteuryzowane ma tracić pewne witaminy i odżywcze własności.

Bardzo szczegółowy, a zarazem solidnie ujęty przepełniony szeregiem nowych a znaczących spostrzeżeń był referat prof. dr. Staffe'go z Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu na temat o znaczeniu higienicznego utrzymania obory w związku z jej produkcyjnością i odpornością na choroby. Szeroko było poruszane zagadnienie konieczności wentylacji nie tylko przez okna i wyciągowe kominy, lecz i przez specjalne boczne kanały pionowe wzdłuż ścian dla doprowadzenia świeżego i wyprowadzenia zepsutego powietrza (przyziemnego).

Korreferaty prof. dr. Dügelli z Zürich'u i prof. dr. dr. Hansen'a-Larsen'a z Kopenhagi uzupełniały dane Staffe'go ciekawymi spostrzeżeniami o dopuszczalnych granicach wilgotności powietrza w oborze, ilości CO_2 itp. sprawach zwykle bagatelizowanych w planie budowy pomieszczeń dla mlecznego bydła, lecz bardzo wybitnie wpływających i na zdrowie i na wydajność sztuk.

Do naukowych sekcji należała też i sprawa nauczania mleczarstwa, jego propagandy i tego co się w Anglii i Ameryce nazywa a co trudno przetłumaczyć — „extension work" w zakresie mleczarstwa.*)

Między innymi poruszona była i sprawa konieczności utworzenia katedr mleczarstwa na wyższych uczelniach rolniczych. Co prawda, w Anglii, Ameryce, Austrii, Czechosłowacji, Niemczech, Skandynawskich krajach włącznie z nowymi republikami — Estonią, Łotwą itd. katedry te już istnieją, względnie istniały obok specjalnych instytutów albo w specjalnych uczelniach wyższych mleczarstwa jeszcze przed wojną (naprzykład w Anglii, w Niemczech, w Rosji, w Szwajcarii). Ale Kongres znalazł, iż obecnie jest w ogóle nie do pomyślenia w wyższej szkole rolniczej nauczanie mleczarstwa przy katedrach nie specjalnie mleczarskich wobec skomplikowanej techniki produkcji nabiałowej i rozwoju zagadnień mleczarskich.

W tym miejscu, mówiąc o katedrach mleczarskich, a myśląc o Polsce, kończę swoje urywkowe wrażenia dla czytelników Rolnika starym francuskim przysłowiem: „à bon entendeur salut".

Kopenhaga, 31. VIII. 1937.

*) Do extension work należy organizacja dłuższych i krótszych kursów, odczyty, pokazy, wystawy, wydawnictwa popularne, plakaty etc. — R. P.

Prof. Dr. T. Olbrycht

Wyniki prób z doprowadzeniem do dojrzewania pastewnej kukurydzy (końskiego zębu) w Polsce

Przyczyny niepowodzenia uprawy kukurydzy pastewnej na nasienie w Polsce są dwojakiego rodzaju: 1) nieodpowiednie ziarno, importowane z krajów o łagodniejszym klimacie od naszego (Kenia, Uganda, Mozambik, Tunis, Italia, Zw. Połud. Afryki i południowe stany U. S. A.) i 2) sprowadzane ziarna są przeważnie mieszańcami handlowymi, produktami krzyżowania użytkowego czystych odmian. Są to ziarna wprawdzie piękne, duże, dające bujne rośliny (heterozia) i odporne, ale bez wartości hodowlanej, gdyż dodatnie cechy tych mieszańców rozszczepiają się i zanikają w następnych pokoleniach.

Ryc. 1. Cztery różne odmiany końskiego zębu (kukurydzy pastewnej) dojrzałego w Polsce.

Przeprowadzone w Zakładzie Hodowli Zwierząt A. M. W. we Lwowie i według jego wskazówek w kilku prywatnych gospodarstwach Wschodniej Małopolski próby z doprowadzeniem do dojrzewania niżej wymienionych, trzech czystych odmian kukurydzy pastewnej i jednej jadalnej, dały zupełnie zadawalniające wyniki, po zastosowaniu odpowiedniej uprawy. (Ryc. 1). Doskonały wynik, powyżej 80—100% dojrzałych kolb i 90 — 100% siły kiełkowania dały następujące odmiany:

„Złoty żar" w 120 dniach dojrzewania, „Minnesota 13" (okres dojrzewania 125 dni), „Wisconsin 25" (115 dni) i jadalna odmiana „Gehu flint", która dojrzała również w zachodniej Małopolsce w 100%. Odmiana zwana „Północno-zachodnim zębem" rozesłana do stacji doświadczalnej w Kleczy Górnej i do dóbr w Komarnie mimo, że należy do najodporniejszych i najwcześniej dojrzewających odmian, nie zadowoliła. Również biała odmiana „Srebrny król" dała niewystarczający wynik, gdyż dojrzało zaledwie 70% kolb po 152 dniowym okresie dojrzewania.

Do najważniejszych szczegółów uprawy należało nawożenie kompletnym sztucznym nawozem (4% przyswajalnego azotu, 16% fosforu i 4% potasu), stosowanie siewu kupkowego, po trzy ziarna w gniazdo, przy czym rozstawa gniazd wynosiła 90 cm w kwadrat. Motyczono dwu lub trzykrotnie. Odmiany te, czyste (homozygotyczne), były sadzone dla zabezpieczenia od krzyżowania w odległości co najmniej 200 m od działki z inną odmianą kukurydzy, o ile nie odgradzały ich budynki, drzewa lub wysokie płoty.

Ryc. 2.

Obecnie przeprowadza się doświadczenia nad krzyżowaniem ze sobą czystych odmian, celem przekonania się, które odmiany po skrzyżowaniu wykażą najwybitniej heterozję i nadadzą się do produkcji mieszańców handlowych (użytkowych). Na rycinie 2 i 3 jest przedstawiony sposób prowadzenia krzyżowań użytkowych, przez Zakład Hodowli Zwierząt we Lwowie.

Dalszy plan pracy nad rozwojem produkcji ziarna końskiego zębu w Polsce będzie polegać: na produkowaniu czystych odmian w tych okolicach, w których udała się dotychczas hodowla kukurydzy pastewnej, i na tworzeniu mieszańców użytkowych, których nasiona będą dostarczane do tych okolic, w których czyste odmiany niedojrzewają. Ziarno mieszańców będzie służyć jedynie do skarmiania lub do uprawy zębu na paszę zieloną. Równocześnie podjęte są próby selekcji najwcześniej dojrzewających kolb i przeniesienia granicy dojrzewania zębu jak najdalej na północ.

Ryc. 3. Krzyżowanie dwóch odmian kukurydzy pastewnej, celem wyprodukowania mieszańca handlowego. Na cztery rzędy jednej odmiany kastrowanej tj. z ściętymi wiechami (rzędy samic) wystarczy jeden rząd drugiej odmiany z pozostawionymi wiechami (rzędy samców). Rząd samców jest oznaczony strzałką.

Doświadczenia, jak z powyższego widać, nie są ukończone i wymagają dalszych prób w różnych miejscach, na większą skalę. Mimo to dotychczasowe wyniki zostały już obecnie przedstawione na Zjeździe Przyrodników i Lekarzy, gdyż jednym z głównych celów zjazdów jest, według statutu, „początkowanie w rozwiązywaniu zagadnień, wymagających skojarzenia sił naukowych" i „rozbiór zadań z głównym uwzględnieniem potrzeb ziem polskich". Właśnie niniejszy referat ma na celu zaproszenie jak największej liczby rolników do współpracy nad rozpoczętym zagadnieniem dojrzewania pastewnej kukurydzy w Polsce, celem usunięcia importu nasion tej rośliny, który wynosi około pół miliona złotych rocznie. Zakład Hodowli Zwierząt, Lwów, Kochanowskiego 61, wysyła bezpłatnie nasiona, po podpisaniu deklaracji przez zgłaszającego się, że doświadczenia będzie prowadził według planu przyjętego przez Zakład, Zakładowi będzie przysyłał wypełnione formularze z wynikami prób i zobowiąże się bezpłatnie dostarczyć Zakładowi nasion, w razie udania się prób dojrzewania, w ilości pięciokrotnie przewyższającej ilość otrzymanego nasienia.

PRZEGLĄD PRASY NAUKOWEJ

Właściwe zagospodarowanie pastwisk gromadzkich. Wyszedł „Rocznik Łąkowy i Torfowy" z r. 1936 (Sarny) pod naczelną redakcją d-ra Juliusza Załęskiego, zawierający zbiorowe prace kilku członków Małopolskiego Tow. Rolniczego, Oddział w Krakowie, dotyczące stanu zagospodarowania i projektów naprawy gospodarki na pastwiskach wspólnych województwa krakowskiego.

Z tej obszernej pracy wyjmujemy pierwszy referat pióra d-ra Jana Włodka, prof. Uniw. Jagiellońskiego, jako zawierający niejako w skróceniu wszystkie wnioski, do jakich i inni autorzy, zabierający głos w tym roczniku, doszli niemal jednogłośnie. I tak: utrzymanie dalsze pastwisk gromadzkich, nieistniejących zresztą w całej Polsce poza Małopolską i Śląskiem, uznano za słuszne i użyteczne. Przede wszystkim autor przyznaje, że stan tych pastwisk jest zły lub wprost rozpaczliwy. Z pastwiska korzysta przeważnie zbyt duża liczba inwentarza, wypędza się zbyt wcześnie na wiosnę, gdy pastwisko jeszcze nie obeschło, i zbyt długo pasie się na jesieni, a nie czyni się niczego, żeby porost pastwiska polepszyć. Wieśniacy wiedzą, że źle się dzieje z ich pastwiskiem, ale sami niczego dokonać nie mogą lub nie umieją, natomiast zapatrywania ludzi wykształconych, żyjących na wsi, rozbiegają się w dwóch kierunkach. Gdy jedni, a do tych należy i autor, pragnęliby te wspólne pastwiska zachować, tylko je polepszać — inni są za podzieleniem tych przestrzeni pomiędzy dotychczasowych użytkowników.

Autor stoi na tym stanowisku, że utrzymanie wspólnoty pastwisk jest konieczne ze względu na dzisiejszą strukturę wsi małopolskiej woj. krakowskiego. Wskutek podziału takich pastwisk różnice zamożności pomiędzy małorolnymi jeszcze by się bardziej uwydatniły, bo tym najuboższym, posiadającym często ledwie 1 ha lub 2 ha roli, odebrałoby się, przez podział pastwiska, możność utrzymania krowy lub paru kóz, będących nieraz główną podsawą ich wyżywienia.

Do poprawy pastwisk należy przystępować szczególnie ostrożnie i powoli. W razie konieczności odwodnienia przestrzeni powinno się stosować najtańszą meliorację, jaką są rowy otwarte, które mogą być wykonane pod kierunkiem zawodowym, przez samych użytkowników pastwiska. Przede wszystkim jednak należy odosobnić gęsi (my dodamy: i świnie) od wspólnego pasania z innym inwentarzem, do którego to celu winno się oddzielić osobną przestrzeń dla tego ptactwa. Dalej konieczne jest zabronienie kopania dołów w celu wybierania piasku lub gliny na potrzeby poszczególnych użytkowników. Wysiew nasion traw i koniczyn może być zalecony jedynie po dokładnym i celowym osuszeniu pastwiska i wyrównania ziemi. Całe znaczenie takiego wspólnego pasania dla mieszkańców gminy (gromady) polega na bardzo wczesnym na wiosnę dostarczeniu paszy dla zwykle licho przezimowanego inwentarza. Takie nawet bardzo wczesne wypędzanie zwierząt na paszę jest — zdaniem autora — nieszkodliwe, o ile pastwisko nie jest zbyt mokre. To pastwisko winno być tylko środkiem uzupełniającym do paszy, zadawanej inwentarzowi w domu.

Aby te wszystkie życzenia mogły być przeprowadzone, powinny być potworzone „komisje pastwiskowe", złożone ze światlejszych członków użytkowników, mające prawo przeprowadzania i nakazywania organizacji pastwiskowej pobierania drobnych, groszowych opłat od każdej pasanej sztuki inwentarza na cele ogólne poprawy pastwisk, np. dla opłacenia kierownictwa zawodowego przy kopaniu rowów, wyznaczanie miejsca dla pasania gęsi, obliczanie i nakazywanie pracy ręcznej do kopania rowów i t. p. Wreszcie kończy autor radą, że o ile gmina (gromada) zbyt wiele pasa inwentarza, to nie należałoby tej ilości zmniejszać, ale raczej starać się o polepszenie pastwiska, tak aby ono wystarczało dla danej ilości inwentarza. *J. R.*

PRZEGLĄD KRYTYCZNY WYDAWNICTW

Michał Janik, Na drogach myśli ludowej. Studia historyczno-literackie. Lwów 1936. Księgarnia Gubrynowicz i Syn.

W książce profesora Janika opartej na gruntownej znajomości i umiłowaniu sprawy ludowej, mimo poruszania tematów drażliwych, dawnych porachunków dziejowych, przywilejów szlachty czasów pańszczyźnianych jest umiar naukowca i obiektywizm. Dla interesujących się tym przedmiotem praca ta może rzucić wiele światła i dać źródłowe wskazówki.

Autor zaznacza, że sprawa włościańska miała podobny rozwój w Polsce, jak i w całej Europie, a ów osławiony dziś ucisk chłopa nie wynikał tyle ze złej woli ile z prądów wówczas panujących. Pierwsze głosy, które odezwały się w jego obronie a potępiające system folwarczno pańszczyźniany oparty na dziedzicznym poddaństwie, były oparte na pobudkach religijnych i humanitarnych — następnie potężniejszym czynnikiem były ustawy państw absolutnych, romantyzm budzący poszanowanie dla ludowej kultury, sztuki, zwyczajów, pieśni, rewolucja francuska — u nas także usiłowanie Tadeusza Kościuszki zdobycia niepodległości przy pomocy ludu wiejskiego, emigracja, gdzie się niejako zrodziła myśl ludowa, upadek powstania listopadowego, które nie mogło mieć powodzenia bez współdziału chłopów itd. Mimo tego nie drażniącego, jak u Dąbrowskiej, nastawienia nie podobna jednak nie stwierdzić, że praca jest z konieczności wywlekaniem i przypominaniem grzechów przeszłości a tym samym znów wyłania się odwieczna kwestia winy i należnej kary...

Gdyby książka prof. Janika była potraktowana więcej popularnie, możnaby autorowi z powyższych powodów zrobić gorzki zarzut. Niski jest jeszcze poziom inteligencji czytających, a przy dużej chęci czytania, najbardziej naukowe traktowanie tej właśnie sprawy — najlepsze intencje autora bywają po największej części wypaczone i sprowadzają w następstwie coraz większe zrażanie się do siebie i występowanie w roli surowych sędziów i oskarżycieli tych warstw społeczeństwa, które dla dobra i jasnej przyszłości Ojczyzny zgodnie pracować powinny... Zrzucanie odpowiedzialności na innych jest dziś psychozą społeczeństwa a mamy tyle innych zagadnień wiejskich ludowych, które czekają rozwiązania. Najważniejszym więc zadaniem pisarzy naszej doby powinno być raczej wskazywanie nowych dróg odrodzenia, którymi kroczyć należy, aby się z biedy wydźwignąć... *Giz.*

Z PRAKTYKI DLA PRAKTYKI

Warunki udania się kiszonki. O sposobach przygotowania kiszonki mówiliśmy już niejednokrotnie, obecnie zwrócimy jedynie uwagę na warunki, od zachowania których zależy jej udanie się. Kiszenie polega na określonym fermencie, któremu poddajemy złożoną w dole lub silosie masę zieloną. Ale fermenty mogą być rozmaite — złe i dobre, gnilne, octowe itd. Dobra kiszonka wymaga fermentacji kwasomlekowej, która się odbywa w temperaturze bądź wyższej od 50 stopni C, bądź niższej od 30 st. C. Kiszenie w temperaturze wyższej stosujemy wtedy, gdy zielonka jest przewiędnięta. Jest to jednak trudne i wymaga dużej wprawy i umiejętności. Z tego względu prowadzimy fermentację w temperaturze niskiej, poniżej 30 st. C, a więc przygotowujemy kiszonkę z roślin zupełnie świeżych, wprost za kosą zebranych, najlepiej z rosą, a nawet deszczem.

Najważniejszym warunkiem, od zachowania którego zależy udanie się kiszonki, jest mocne ubicie lub udeptanie jej celem usunięcia powietrza. Jeżeli pomiędzy zakiszonymi roślinami będzie dużo powietrza, to kiszonka na pewno się nie uda. Na tę sprawę trzeba zwrócić baczną uwagę. Dlatego też, jeżeli chcemy przygotować kiszonkę z grubych łodyg pewnej rośliny, np. kukurydzy lub końskiego zębu, to takie łodygi trzeba pociąć na sieczkę, gdyż wtedy łatwiej je ubić na ścisłą masę. Dobrze też takie łodygi mieszać z innymi roślinami, np. z liśćmi buraczanymi.

Fermentacja powinna się odbywać szybko, a dla przyśpieszenia jej wskazane jest każdą warstwę składanych do dołu roślin skropić mlekiem zsiadłym, gdyż dzięki temu wprowadzamy bakterie, które właśnie wywołują pożądany ferment.

Po napełnieniu dołu lub silosu zabezpieczamy go przed dostępem powietrza. W tym celu dół trzeba przykryć grubą warstwą ziemi, na 1 m wysoko ponad dołem. Trzeba codziennie zaglądać do dołu i gdy tylko zauważymy szpary, którymi powietrze mogło by się dostać, natychmiast trzeba je starannie zasypać świeżą ziemią.

Przy staranności kiszonki się udają, jedne wszakże rośliny są łatwiejsze, inne trudniejsze do zakiszenia. Łatwiejsze są te, które zawierają mało białka, natomiast rośliny o dużej zawartości białka są bardzo trudne do kiszenia, tym więcej też wymagają starań i uwagi ze strony rolnika. Dr. K. Celichowski podaje 5 grup roślin według trudności ich zakiszenia. Do pierwszej — najłatwiejszej — należy kukurydza, koński ząb, oraz ziemniaki surowe lub parowane. Do drugiej grupy słonecznik, bulwa, kapusta pastewna i liście buraczane, do trzeciej trawy (z dodatkiem cukru lub melasy), do czwartej rośliny motylkowe, koniczyny, seradela, łubin słodki, fasola i mieszanki, wreszcie do piątej grupy, najtrudniejszej do zakiszenia, należy lucerna i trawy pastwiskowe, ze względu na dużą zawartość białka. Tutaj dodatek cukru, melasy, mleka zsiadłego lub serwatki będzie bardzo dużą pomocą dla udania się kiszonki.

Na sprawę kiszonek warto zwrócić baczniejszą uwagę jeszcze i z tego względu, że straty składników pokarmowych przy kiszeniu są mniejsze, aniżeli nawet przy pomyślnym suszeniu na siano.

Praktyka

Grabienie ściółki ograbianiem lasu. Ściółka leśna powstaje z opadłych liści, igliwia, uschłych gałęzi, odłamków kory, łusek pączkowych i szyszkowych, resztek paproci, kwiatów itp. Jakkolwiek powstaje ona z cząstek martwych, to jednak ożywiona jest mnóstwem grzybów i bakterii, które wywołują w niej nieustanne charakterystyczne procesy rozkładowe. Wskutek tych procesów pod wierzchnią warstwą szczątków roślinnych tworzy się t. zw. próchnica, warstwa jednolita, czarna lub brunatna o zatartej już zupełnie strukturze roślinnej. Ściółka i próchnica, tworzące pokrywę gleby leśnej, mają wybitny wpływ na jej własności fizyczne i chemiczne i stąd ich niezmiernie doniosłe znaczenie w życiu całego zespołu leśnego.

Pod pokrywą ściółki gleba zbyt pulchna, piaszczysta nabiera pewnej zwięzłości, a zbyt spoista, przybiera strukturę grudkowatą, a tym samym staje się pulchniejsza i przewiewniejsza, przez co znów ułatwia rozkład próchnicy. Nadto ściółka, pochłaniając pewną ilość wody deszczowej, chroni glebę przed zabagnieniem, a jednocześnie powstrzymuje bezpośrednio parowanie górnej warstwy gleby, utrzymując w niej znaczną wilgotność. Fakt ten ma doniosłe znaczenie dla odnawiania lasu, zapewnia bowiem potrzebną ilość wody młodemu nalotowi.

Jeszcze ważniejsze są zmiany chemiczne, zachodzące w glebie dzięki ściółce. Do prawidłowego i normalnego rozwoju potrzeba wszystkim roślinom pewnej i określonej ilości soli mineralnych. Najważniejsze z nich stanowią związki potasu, fosforu, azotu, siarki, wapnia itd. Drzewa pobierają sole te z gleby za pomocą najdrobniejszych rozgałęzień korzeniowych. Stąd wędrują one poprzez pień i gałęzie do liści i tu gromadzą się. Dokładne obliczenia dowiodły, że na produkcję samego tylko drewna zużywają drzewa stosunkowo nie wielką ilość tych związków chemicznych; znacznie więcej przypada ich na produkcję liści. Gdyby więc wraz z opadnięciem listowia drzewa traciły nagromadzone w nim składniki pokarmowe, to tym samym cały proces asymilacyjny chybiałby celu. Ale drzewa mają tę własność, że na jesieni wycofują znaczną część soli mineralnych, więc przede wszystkim fosfor, potas i skrobię z liści do gałęzi i pnia. Jeżeli teraz jeszcze liście opadłe pozostaną w lesie, jako ściółka, to i inne pobrane związki chemiczne, a zwłaszcza wapień i kwas krzemowy, na skutek procesów wywołanych w ściółce przez rozmaite drobnoustroje, powrócą do gleby i będą mogły służyć ponownie w procesie asymilacyjnym.

Nieco odmienne stanowisko zajmują tu związki azotowe, dla rozwoju drzew niezbędne, a będące w glebie w ilościach zbyt małych dla zaspokojenia potrzeb lasu. Bezcennym źródłem, pokrywającym ten niedobór są bakterie, żyjące w próchnicy (powstałej ze ściółki), które przyswajają wolny azot z powietrza, wzbogacają próchnicę w azotany, a tym samym użyźniają glebę leśną.

Z tego wyszystkiego wynika, że osłona ściółki wpływa dodatnio na wszystkie własności gleby, konieczne do prawidłowego rozwoju drzewostanu tj. na jej spoistość, żyzność i głębokość. Gleba zaś pozbawiona tej osłony narażona jest na wysuszające działanie słońca i wiatrów i na wypłókiwanie wodą deszczową, a więc ulega wyschnięciu i wyjałowieniu, lub też zabagnieniu i zdziczeniu, zatracając całkowicie charakter i własności gleby leśnej.

Oczywiście, że wskutek istnienia ścisłej wzajemnej zależności i oddziaływań pomiędzy wszystkimi warstwami zespołu leśnego, zniszczenie ściółki powoduje schorzenie gleby; zakłócona zostaje konieczna do rozwoju lasu równowaga całości zespołu, straty więc spowodowane przez grabienie i wywożenie ściółki są nieporównanie większe od korzyści, jakie przynosi jej użytkowanie.

Ściółkę zbiera się głównie dla dwóch celów: legowisko dla bydła i jako nawóz. W obu wypadkach ściółka leśna nie spełnia należycie swego zadania: Nie daje bowiem legowiska ciepłego i suchego, oprócz tego skutkiem zawartości drobnych gałązek, szyszek itp. jest twarda i kłująca. Poza tym ściółka odznacza się zbyt małą chłonnością cieczy i nie zatrzymuje ulatniających się gazów. Sama ściółka jest złym nawozem, ponieważ brak jej najcenniejszych związków chemicznych, posiada pewien nadmiar kwasów humusowych, te zaś nieraz mogą zakwasić ziemię, że potem trzeba ją będzie wapnować. To też dla zbóż i roślin okopowych ściółka leśna ma znaczenie bardzo nikłe, albo bywa wręcz szkodliwa. Cenna jest tylko dla drzew, ponieważ z wszystkich roślin uprawnych wymagają one najmniej związków chemicznych.

Dla zrozumienia szkodliwości ściółki leśnej dość zaznaczyć, że przez jednoroczne jej użytkowanie traci las tyle soli mineralnych, ileby starczyło na wyprodukowanie masy drzewnej dla buka i świerka na 6 lat, dla sosny zaś na 3 lata. Zauważono również, że przyrost masy drzewnej w lasach, z których ściółkę wywożono, wynosi około 20—30% przyrostu normalnego. Zachowanie i stałe szanowanie ściółki jest najważniejszym i może jedynym, posiadanym przez leśnika, środkiem do utrzymania żyzności gleby, wobec czego grabienie ściółki leśnej słusznie uważane jest za ograbianie lasu.

PORADY-PRAWNO-PODATKOWO-EKONOMICZNE

Z orzecznictwa Sądów Najwyższych.

1) Czy wręczenie weksla stanowi zapłatę? W wyroku z dnia 25. II. 1937 C. II 2647/36 Sąd Najwyższy rozstrzygnął w sposób odmienny od dotychczasowych zapatrywań ogółu. Dotychczas utarło się przekonanie, że wręczenie weksla na pokrycie zobowiązania stanowi wypłatę tego zobowiązania. Tymczasem w powyższym wyroku Sąd Najwyższy orzekł, że oddanie weksla na pokrycie długu nie jest — o ile tego wyraźnie nie postanowiono — zapłatą, bo weksel nie jest pieniądzem, lecz oddaniem do sel nie jest pieniądzem, lecz oddaniem nią uzyskania zapłaty w trybie szybszego postępowania. Wierzyciel wekslowy zatem, po bezskutecznym usiłowaniu ściągnięcia pretensji z weksla, może dochodzić pierwotnej wierzytelności.

2) Tartaki i handel drewnem, a księgi handlowe. Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyroku z dnia 5. III. 1937 l. rej. 9146/32 orzekł, że „ogólnikowość inwentarza w przedsiębiorstwie tartaku i handlu drewna, nie pozwalająca na sprawdzanie szacunku remanentów, uzasadnia odrzucanie ksiąg handlowych, jako dowodu na wysokość dochodu z przedsiębiorstwa".

Mgr. Pirożyński.

Z DZIAŁALNOŚCI WŁADZ I INSTYTUCJI ROLN.

Komunikat Polskiego Związku Zawodowego Rolników i Leśników z wyższym wykształceniem (Oddział Lwów).

Zebranie informacyjne lwowskiego Oddziału Związku Rolników i Leśników z Wyższym Wykształceniem odbędzie się dnia 28 października br. o godz. 18 w sali M. T. R. przy ul. Kopernika 20 (ofi-

cyny—parter) z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie przez prezesa Oddziału, 2) Plan prac Oddziału na rok 1937/38, 3) Dyskusja, 4) Wolne wnioski.

Ze względu na możność ustalenia planu prac, Zarząd prosi P. T. Członków o niezawodne i punktualne przybycie.

Prezes:

Prezes: Sekretarz:
J. W. Rozwadowski. *L. Czepielowski.*

Zakup ogierów we Lwowie. Dnia 8. X. br. na torze wyścigowym we Lwowie komisja zakupna ogierów dla stad państwowych, pod przewodnictwem insp. Pszczółkowskiego zakupiła następujące ogiery: 1) 3 l. Sokól XXOO (Tytan — Suria) za cenę zł 3.500; 2) 4 l. Safar OO (Kuhailan Kruszan — Izarra) za cenę zł 3.000; 3) 3 l. Do mety XXOO (Rheinwein — Janczarka) za cenę zł 3.500; 4) 3 l. Dalipan XXOO (Argus — Ugmuza) za cenę zł 3.000; 5) 3 l. Orzeł XXOO (Mazepa I — Perla II) za cenę 3.000; 6) 4 l. Hardy II OO (Hardy — Łysa) za cenę zł 3.000; 7) 4 l. Augur X (Ballyheron — Panika) za cenę zł 3.000.

Następnie dnia 9. X. br. komisja zakupu ogierów Lwowskiej Izby Rolniczej, pod przewodnictwem prezesa Władysława hr. Pinińskiego zakupiła dla wydziałów pow. następujące ogiery: 1) 6 l. Fidelio XX (Bafur — Kate) za cenę zł 3.500; 2) 4 l. As OO (Fakir — Arabella) za cenę zł 2.100; 3) 4 l. Prut X (Kings — Elektra) za cenę 2.100; 4) 4 l. Cynik XXOO (Oleś — Saba) za cenę zł 1.900; 5) 8 l. Irkut XX (Harlekin — Boule de Neige) za cenę zł 1.600; 6) 4 l. Hidalgo XXOO (Bamboucher — Zapałka) za cenę zł 1.500; 7) 3 l. Imperator XXOO (Luvaneran — Gloria) za cenę zł 1.500; 8) 3 l. Gobelin XO (581 Schagya — Elwira X) za cenę zł 1.500; 9) 3 l. As X (Poluks — Alse) za cenę zł 1.200; 10) 3 l. Granat OO (575 Marzouk VII — Eureka) za cenę zł 1.200 prywatnie kupiono; 11) 3 l. Etex XX (Kings Idler — Etruria) za cenę zł 2.100.

Z Okręgowej Targowiskowej Komisji Nadzorczej we Lwowie. Okręgowa Komisja przypomina zainteresowanym zarządom gmin wiejskich i miejskich, posiadających targowiska zwierzęce, o obowiązku i konieczności doprowadzenia urządzeń targowiskowych, stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 4. VIII. 1936 r. Termin w myśl przepisów ustawowych mija z dniem 24. XI. 1938 r. W razie niedostosowania urządzeń targowiskowych do tego terminu, może właściwy terytorialnie wojewoda zabronić obrotu zwierzętami i drobiem na danym targowisku niezależnie od tego, kto ponosi odpowiedzialność za ten stan rzeczy.

Zarządy gmin miejskich i wiejskich, jako właściciele targowisk zwierzęcych, winny były ułożyć plan inwestycji targowych, rozkładając wydatki na okres dwu lat, tj. do 24. XI. 1938 r.

Komisja zwraca uwagę na wykonanie niezbędnych inwestycji w bieżącym roku gospodarczym. Chodzi tu przede wszystkim: 1) o wagi pomostowe do ważenia zwierząt, 2) o należyte ogrodzenie odpowiadające warunkom rozporządzenia w w sprawie targowisk (par. 3), 3) o urządzenia zapewniające dostateczną ilość wody, oraz 4) o rampy ruchome z desek do za- i wyładowywania zwierząt z wozów, które obecnie, jak np. trzoda chlewna rzucane są na ziemię lub wywracane razem z wozem.

Stanem prac w tym kierunku, będzie się interesował okręgowy inspektor targowiskowy przy sposobności inspekcji spodarczych stanowisk.

Komisja przypomina również wszystkim uczestnikom targów zwierzęcych, tak nabywcom-kupcom, jak i producentom-rolnikom, o obowiązku sprzedaży bydła rogatego, trzody chlewnej i owiec jedynie na podstawie wagi żywej zwierząt. Sprzedaż ta dotyczy jedynie transakcji dokonanych zwierzętami wymienionymi, przeznaczonymi do uboju, a więc zwierzętami rzeźnymi. Za ważenie żywca na targowiskach nie pobiera się specjalnych opłat, gdyż te winny być zryczałtowane łącznie z opłatą targową.

Komisja zwraca uwagę tak sprzedawcom, jak i nabywcom, na targowiskach, że osoby przekraczające przepis w sprawie sprzedaży i kupna jedynie na podstawie wagi zwierzęcia mogą być pociągane do odpowiedzialności karnej, przewidzianej za tego rodzaju przekroczenia. Za naruszenie przepisów rozporządzenia o ważeniu odpowiada więc zarówno nabywca jak i sprzedawca, a kary nakładane administracyjnie dochodzą do 3 miesięcy aresztu i grzywny do 3000 zł.

Komisja wyjaśnia, że na targowiskach mniejszych, na których dokonuje się obrót zwierzętami rzeźnymi i hodowlanymi, od obowiązku ważenia mogą być zwolnione tylko te sztuki, co do których nie ma wątpliwości, że są przeznaczone do chowu a nie na rzeź. Stwierdzenie i udowodnienie faktu, że zwierzę jest przeznaczone do chowu, oraz odpowiedzialność za zważenie przy kupnie, ciąży zarówno na sprzedającym, jak i na kupującym.

W sprawie powyższej zostały wydane przez urzędy wojewódzkie tut. okręgu szczegółowe zarządzenia. Poza tym Komisja podaje do wiadomości wszystkim zainteresowanym targowiskom, że został opracowany projekt wzorowego targowiska, uwzględniający najnowsze przepisy dotyczące urządzeń targowisk zwierzęcych. Projekt ten, łącznie z kosztorysem, można nabyć w Okręgowej Targowiskowej Komisji Nadzorczej we Lwowie, ul. Kopernika 20 w cenie 60 gr.

Rozwiązanie Komitetu Konwersyjnego przy Banku Akceptacyjnym, S. A. Akcja zawierania układów konwersyjnych, obejmujących zobowiązania rolnicze w zakresie krótkoterminowego kredytu zorganizowanego, została zakończona.

W związku z powyższym, Minister Skarbu rozwiązał z dn. 30. IX. br. Komitet Konwersyjny, działający przy Banku Akceptacyjnym. S. A.

Komitet był powołany do życia w drugiej połowie 1933 r., a zadaniem jego było rozpatrywanie zaopiniowanych przez Bank Akceptacyjny układów konwersyjnych, zawieranych przez instytucje wierzycielskie ze swymi dłużnikami-rolnikami i zatwierdzanie, względnie odrzucanie, tych układów, oraz rozpatrywanie wniosków stron (instytucji wierzycielskich względnie dłużników) o uznanie winy w niedojściu do skutku układu.

Termin ostateczny do zawierania układów konwersyjnych upłynął z dniem 1.X. 1936 r., natomiast termin składania odwołań do Komitetu Konwersyjnego o uznanie winy jednej ze stron w niedojściu do skutku układu skończył się z dniem 31. XII. 1936 r.

Wymienione wyżej terminy ostateczne były ustanowione rozporządzeniami Ministra Skarbu z dnia 21. XII. 1935 r. (Dz. U. R. P. nr. 96, poz. 611) oraz z dnia 24. X. 1936 r. (Dz. U. R. P. nr. 82. poz. 570).

Należy więc z całym naciskiem podkreślić, że obecnie wszelkie próby stron o dalsze rozpatrywanie układów konwersyjnych, jak również zgłaszanie wniosków o uznanie winy w niedojściu do skutku układu są już nieaktualne i składanie takich wniosków jest bezprzedmiotowe, gdyż będą one zwracane bez rozpatrzenia.

W okresie blisko czteroletniej działalności Komitetu Konwersyjnego, wszyscy rolnicy, którzy przejawiali cokolwiek troski i starań w kierunku uporządkowania swoich zobowiązań, mieli możność i dostatecznie dużo czasu do zawarcia układu, względnie odwołania się w ustalonym terminie do Komitetu Konwersyjnego o uznanie winy instytucji wierzycielskiej, a w wypadku stwierdzenia jej winy, wykorzystać wynikające stąd ulgi ustawowe.

W okresie czteroletniej swej pracy Komitet rozpatrzył ogółem 419.013 układów konwersyjnych na łączną sumę ca 500 mil. zł, z czego odrzucono 5.409 układów na kwotę blisko 50 mil. zł, a więc zatwierdzono ogółem 413.604 układów, obejmujących około 450 mil zł wierzytelności rolniczych.

Ponadto Komitet rozpatrzył przeszło 30 tys. odwołań w sprawie niedojścia do skutku układów konwersyjnych, które były załatwione bezpośrednio lub w trybie przesłania wniosków do rozpatrzenia przez Urzędy Rozjemcze.

Piętnastolecie Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej w Bojanowie. Z racji jubileuszu piętnastolecia Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej w Bojanowie odbędzie się w dniu 20 listopada 1937 r. poświęcenie sztandaru szkoły, połączone ze zjazdem absolwentów. P. Absolwenci proszeni są o zgłaszanie do Zarządu To-

warzystwa Koleżeńskiego P. Ś. S. R. swych adresów celem przesłania im bliższych informacji.

Kursa dla podkuwaczy. Mając na względzie dobro hodowli koni posiadające dla rolnictwa i obrony Państwa doniosłe znaczenie, Urząd Wojewódzki Tarnopolski w porozumieniu z władzami wojskowymi zainicjował urządzanie 3 miesięcznych cywilnych kursów dla kandydatów na podkuwaczy koni przy formacji wojskowej w Złoczowie, na którym uczniowie zdobędą wszechstronne przygotowanie teoretyczne i praktyczne z zakresu podkownictwa, chorób kończyn i kopyt, oraz z dziedziny ogólnokształcącej. Pierwszy taki kurs rozpocząć się ma dnia 1. XI. br. w Złoczowie pod kierownictwem wojskowego lekarza weterynarii przy współpracy lekarza wet. samorządowego, oraz wojskowego majstra podkuwacza. Wielka zasługa w organizacji kursu kucia koni przypada Dowództwu Okręgu Korpusu we Lwowie, które w zrozumieniu intencji i celowości tych kursów pospieszyło z pomocą w formie przydzielenia personelu nauczającego, kuźni, urządzonych kwater i zaprowiantowania uczestników kursu.

Kandydaci przyjęci na 3 miesięczny kurs kucia koni w Złoczowie korzystać będą z bezpłatnej nauki, urządzeń kuźni, bezpłatnego zakwaterowania, oraz z wyżywienia za bardzo niską opłatą bo około 70 gr dziennie.

Po ukończonym kursie kandydaci dopuszczeni będą do egzaminu przed komisją i w razie zdania otrzymają świadectwa uzdolnienia, upoważniające do wykonywania zawodu kucia koni na całym obszarze Polski.

WIEŚCI ROLNICZE Z KRAJU I ZAGR.

W sprawie „Pokłosia prasy rolniczej". Korespondencja p. E. Dworskiej p. t. „Z Małopolski środkowej" przedrukowana u nas w Nrze 42 z wileńskiego „Słowa" drukowana była pierwotnie w „Gazecie rolniczej", co podajemy do wiadomości P. T. Czytelników na życzenie Redakcji tejże gazety. *red.*

Z Pokazu-Targu ogrodniczego we Lwowie. Wyjątkowo dobry urodzaj owoców skłonił i w tym roku Małopolskie Tow. Rolnicze i Izbę Rolniczą do urządzenia pokazów owoców tak w powiatach poszczególnych jak i we Lwowie. Pokazy te miały na celu określenie rejonów najlepszego udawania się poszczególnych odmian, o najwyższej skali wymaganych zalet i zaznajomienia społeczeństwa z ich produkcją w wojew. wschodnich, oraz ich wartością handlową.

Na pokazie we Lwowie w dwóch pawilonach na Placu Targów Wschodnich były rozłożone na stołach według odmian, najpiękniejsze okazy jabłek i gruszek, urozmaicone winogronami i orzechami włoskimi.

Warunki klimatyczne naszych województw odpowiadają snać kulturze najszlachetniejszych odmian tak letnich jak i zimowych, więc mimowoli nasuwa się pytanie, dlaczego te piękne odmiany widuje się tylko na wystawach i pokazach, w handlu zaś dostaje się owoce nie odpowiadające nieraz nawet najskromniejszym wymaganiom? Te wrażenia laika potwierdzają niejednokrotnie i fachowcy w tej gałęzi. Czy nie można by więc usprawnić ten handel owocami, który przedstawia u nas poważną gałąź gospodarstwa krajowego, a pozostawia tak dużo do życzenia?

Ciekawe było stoisko zakładów przemysłowych Braci Głażewskich z Chmielowej. Winnice tamtejsze wystawiły doskonałe wina gronowe, marmelady i „winogrona płynne" o wybornym aromatycznym smaku bezalkoholowe. Zawsze ruchliwy Syndykat Zbożowy we Lwowie wystawił cenione przez rolników środki chemiczne do zwalczania chorób i szkodników roślin uprawnych, sadów i ogrodów, nawozy sztuczne ogrodowe, doskonały nawóz sproszkowany pod rośliny pokojowe „Chorzów", opryskiwacze większe, mniejsze, popędzane motorem, czego ciekawą próbę widzieliśmy na miejscu.

Piękną kolekcję ziół leczniczych i ich nasion dały ogrody ks. Lubomirskich z Miżyńca i Rozwadowa i „Zioła Górskie" Małop. Tow. Rolniczego we Lwowie. Krajowego wyrobu opryskiwacze do drzew owocowych wystawiła wytwórnia Faiksa we Lwowie. Ogrody miejskie z wielkim jak zawsze smakiem w tego rodzaju imprezach urządziły duże stoisko o nader miłym wrażeniu optycznym, złożone z roślin i kwiatów krajowych i zagranicznych. Znana lat tyle i szanowana firma Edmund Riedl we Lwowie (skład nasion) dała pokaz swoich bezkonkurencyjnych nasion warzywniczych, kwiatowych i gospodarczych.

Najpiękniejszymi owocami mogły się poszczycić na pokazie stoiska Państw. Szkoły ogrodniczej w Wólce Kapitańskiej, zakłady ogrodnicze MTR. we Fredrowie, wzorowo pod względem handlowym w skrzynkach amerykańskich standartowych wystawione owoce przez Zjednoczone sady Rozwadowskich i Głażewskich, sad handlowy M. Harasymczuka w Baranich Peretokach, Spółdzielnia „Kosowski owoc" itd. Wytwórstwo przerobów owocowych i warzywniczych systemem domowym wystawiły tu też powiatowe związki kół gospodyń wiejskich pow. Lwów.

Szkółki drzew owocowych — w niewielkiej coprawda ilości — dały jednak pogląd, że na tym polu robi się duże postępy i rozpowszechnia szlachetne odmiany, co należy przypisać usiłowaniom inspektoratu Izby Rolniczej i Małop. Tow. Rolniczego. Ilustrowały to najlepiej po raz pierwszy w tak dużej ilości reprezentowane owoce sadów małorolnych w zorganizowanych sekcjach sadowniczo-ogrodniczych i kołach sadowniczych. Wyróżniały się tu powiaty Rudki, Lwów, Tarnopol i inne. *J. Gizowska.*

PORADNIK GOSPODARCZY

PYTANIA:

247. Co może być przyczyną, że od szeregu tygodni nie można normalnie odgrzać sera na kuchni? Dotychczas odgrzewanie odbywało się normalnie, trwało zaledwie kilka minut i ser był dobry. Obecnie zaś w czasie odgrzewania kwaśne mleko zamienia się na śliską, kleistą masę, którą podgrzewa się do temperatury wrzątku i wydaje się jakoby ser był odgrzany, jednak po zdjęciu z kuchni i ostygnięciu rozcieńcza się z powrotem na kleistą masę. Masa ta zebrana do worka nie daje się z powodu śliskości prasować i staje się tak lepką, że serwatka przez woreczek w prasie zaledwie się sączy. Jako tako doprowadzony do porządku ser, po nasoleniu nie konserwuje się i po dwu dniach gnije. Sądziłem, że może przyczyna leży w naczyniu, pobrałem próbki mleka od krów, tj. od każdej oddzielnie do czystych szklanek wprost w oborze i okazał się ten sam objaw. Skoro mleko się zsiadło w szklankach, kwaśne mleko nie odgrzane już się ciągnęło jak kleista masa (Mleko przepuszcza się przez wirówkę). Objaw ten występuje tylko u trzech krów, zaś u reszty krów jest wszystko normalne. *Inż. T. K.*

248. Jak zwalczyć radykalnie wołczka zbożowego w spichlerzu i jak zapobiegać jego rozmnażaniu się w pełnym spichlerzu. *K. W.*

249. Posiałem około 1.5 ha pszenicy oryginalnej wśród łanu pszenicy innego gatunku z odpowiednimi pasami niezasianymi. Dowody tożsamości pszenicy oryginalnej posiadam, chciałbym ją zakwalifikować i sprzedawać na nasienie jako pierwszy odsiew. Proszę poinformować mnie, gdzie mam się udać i jakie warunki? *K. W.*

250. Skorzystałam z ulgi podatkowej stopniowego umorzenia pewnych % części pod. gruntowego z 1933 r. pod warunkiem terminowego zapłacenia bieżącego pod. gruntowego. W 1936 r. z powodu gradobicia i deszczu w czasie zbiorów, oraz ciężkiej choroby rządcy nie byłam w stanie podatków regularnie zapłacić, więc ulgę tę straciłem. Chociaż korzystając z pożyczki konsolidacyjnej, kosztuje mnie ta sprawa 500 zł. Oprócz tego nie otrzymałam już wymiarowego opustu wysokości 35% z pod. gruntowego za gradobicie w 1936 r. a to z tego powodu, że urząd podatkowy dowiedział się, że byłam asekurowana od gradobicia. Uzyskałam tylko rozłożenie na raty II półrocza podat. grunt. r. 1936. Te miesięczne raty punktualnie dotrzymałam, tylko ostatnią w kwocie 220 zł mam jeszcze płacić dnia 15. XI.

Podanie w tych sprawach do urzędu skarbowego odrzucono, do izby skarbo-

wej we Lwowie nawet nie odesłano. Czy nie ma żadnych środków prawnych, żeby przez to otrzymać ulgę za rok 1935 z powodu ciężkich warunków w roku 1936 i opust za gradobicie w r. 1936 z bieżącego podatku? Może skierować podanie bezpośrednio do Izby Skarbowej do Lwowa?

Fr. Sch.

251. Na łanie 16 ha została zaatakowana pszenica przez nieznanego szkodnika. Pszenica żółknie pasami, w miejscach podmokłych szkodnik nie występuje. Gleba jest lekka gliniasto-piaszczysta o podglebiu gliniastym nieprzepuszczalnym. Pszenica zasiana po koniczynie, jako nawóz sztuczny dodano supertomasynę azotniakowaną w ilości 300 kg na ha. Załączamy uszkodzone rośliny prosząc o podanie szkodnika oraz sposób zwalczania go.

Z.

ODPOWIEDZI:

Anormalne właściwości mleka przy ogrzewaniu na ser.

(Odpowiedź na pytanie 247).

Opisany wypadek anormalnych właściwości mleka wskazuje wyraźnie na alkaliczne jego zmiany, spowodowane z całą pewnością „streptokokowym" zapaleniem wymion. Chore krowy należy odseparować od reszty inwentarza i poddać systematycznemu leczeniu weterynaryjnemu.

Dla ostatecznego zdefiniowania poglądu na sprawę, cenną wskazówką byłaby wiadomość odnośnie rasy i wieku krów— u pewnych ras bowiem w młodym wieku występuje lekka alkaliczność mleka bez zmian chorobowych.

Inż. Z. Sander.

Zwalczanie wołka zbożowego.

(Odpowiedź na pytanie 248).

Walka z wołkiem zbożowym i zupełne jego wytępienie zależy od budowy i stanu spichrza. Ze starego, drewnianego spichrza, w którym z natury rzeczy jest mnóstwo dziur i szpar radykalne usunięcie szkodnika jest prawie niemożliwe. Istnieje jednak cały szereg środków, za pomocą których można tę plagę naszych spichrzów ograniczyć. Obecna pora nie jest już właściwą do walki z wołkiem, spichrze są już bowiem pełne, co uniemożliwia zastosowanie wielu środków. Tępić wołka można, dwusiarczkiem węgla, z którym postępujemy następująco: Ziarno usypuje się w piramidy i okrywa plachtami zmoczonymi dwusiarczkiem węgla, kładąc na wierzch nieprzemakalną płachtę lub worki. Na 1 m³ zboża bierzemy 100 gr dwusiarczku. Po 24—28 godzinach musimy ziarno dobrze przeszuflować, by przykrą woń utracilo. Jeżeli ziarno jest w workach układa się je w skrzyni lub beczce, skrapia dwusiarczkiem węgla w ilości około 1 do 1½ litra na 100 worków i szczelnie zamknięte pozostawia przez 24—28 godzin po czym się je wytrząsa i przewietrza. Dezynfekcję opróżnionego spichrza przeprowadza się po dokładnym uszczelnieniu podłogi i pozatykaniu wszystkich szpar. Następnie podłogi, ściany i sufit spryskuje się wodą dobrze wymieszaną z aniliną (1 litr aniliny na 15 litrów wody). Ponieważ dwusiarczek węgla jest trucizną, należy przedsiębrać środki ostrożności, unikać wdychania, nie zbliżać się z ogniem, gdyż gwałtownie wybucha. W jednym z zeszytów „Rolnika Śląskiego" z 1936 r. wspomina p. Postępski o nowym środku chemicznym pod nazwą „Parex", który sprzedaje drogeria p. Mirowca w Katowicach. Jest to roztwór, którym spryskuje się (przy pomocy zwykłych rozpylaczy używanych do flitu) zboże, worki, podłogę, ściany oraz deski przegrodnie spichrza. Działanie tego preparatu miało być według słów autora 100%-we, a użycie jego bardzo łatwe i bezpieczne.

Środkiem zwalczania wołka jest bielenie ścian mocnym roztworem wapna i rozsypaniem kilka lub kilkanaście worków mrówek (t. zw. popularnie kowali). Po 24 godzinach dodaje się świeżych mrówek, a po dalszych 24 godzinach, można już stwierdzić zupełny brak wołka zbożowego w spichlerzu.

Poza wyżej wymienionymi sposobami, istnieją różne metody gospodarcze, mające na celu nie tyle tępienie tj. zabicie chrząszczy ile raczej stworzenie w spichrzu niedogodnych warunków do jego rozmnażania. Wołek zbożowy musi mieć spokój, ciemność, zaduch i wilgoć, ażeby mógł się dobrze rozwijać. Usuwając ze spichrza te warunki jego bytu, zrobimy bardzo wiele w kierunku ograniczenia jego rozmnażania. A więc częste wietrzenie spichrza, szuflowanie ziarna, staranne wymiatanie wszelkich kątów i szpar, oto zabiegi gospodarcze, które w razie ich powtarzania muszą dać pożądany skutek.

Inż. M. Zabierowski.

Kwalifikacja pszenicy.

(Odpowiedź na pytanie 249).

Plantacja pszenicy oryginalnej, z której zostanie zebrany I odsiew w 1938 r. winna być zgłoszona do kwalifikacji w Sekcji Nasiennej przy MTR. we Lwowie do 15. V. 1938 r. Sekcja Nasienna przeszle na żądanie druk do wypełnienia. Koszta kwalifikacji na rok przyszły nie zostały jeszcze ustalone, gdyż projektowane są jednolite opłaty za kwalifikację nasion w całej Polsce. Odległość plantacji nasiennej od konsumcyjnych zbóż winna wynosić 1 metr.

K. Żebrowski.

W sprawie ulg podatkowych.

(Odpowiedź na pytanie 250).

Rozporządzenie Ministra Skarbu z 13.IV 1935 o ulgach podatkowych w spłacie zaległości podatkowych (Dz. U R. P. Nr. 29 poz. 225) zawiera w § 4 postanowienie, że zapłatę zaległości podatkowych, pochodzących z roku budżetowego 1933/1934 (a do takich należy podatek gruntowy za rok 1933), odracza się do dnia 31. III. 1938, o ile płatnik uiścił w roku budżetowym 1934/1935 równowartość przypisanego mu w tym roku podatku, a w następnych latach budżetowych 1935/1936, 1936/1937 i 1937/1938 będzie dobrowolnie uiszczał przypisany mu w tych latach podatek.

Ustęp 2 tego § zawiera sankcję, wedle której niedotrzymanie tych warunków powoduje natychmiastową płatność odroczonego podatku oraz utratę dalszych ulg, w szczególności z § 5 dotyczących opustu.

Jeżeli powodem niedotrzymania warunków, wymienionych wyżej, w szczególności niezapłacenie podatku gruntowego za rok 1936, były klęski żywiołowe, jak gradobicie i deszcze, oraz ciężka choroba rządcy, możnaby prosić jedynie Ministerstwo o darowanie skutków niedopatrzenia tych warunków.

Wnoszenie próśb do urzędu skarbowego i izby skarbowej uważam za bezcelowe. Prośba do Ministerstwa musi być jednak bardzo dobrze umotywowana i o ile możności poparta dowodami. Przy przyznawaniu opustu z powodu szkód żywiołowych (grad w roku 1936) musi być brany pod uwagę fakt otrzymania wynagrodzenia szkód przez towarzystwo ubezpieczeń, jednak nie w tym sensie, aby podatnik, który otrzymał takie odszkodowanie z towarzystwa ubezpieczeń, nie mógł otrzymać ulg podatkowych z tytułu klęsk żywiołowych. Jedynie tylko o sumę otrzymanego wynagrodzenia zmniejsza się doznaną szkodę i o ile szkoda, po odliczeniu sumy otrzymanej z asekuracji, przewyższa 15% szkód, opust w podatku gruntowym winien być przyznany.

Mgr. J. Pirożyński.

Pszenica zaatakowana przez nieznanego szkodnika.

(Odpowiedź na pytanie 251).

Okazy chorej pszenicy zostały poddane laboratoryjnemu badaniu, w wyniku którego stwierdzono, że powodem uszkodzeń są według wszelkiego prawdopodobieństwa drutowce. Mimo niedołączenia okazu drutowca do próbki, postawienie diagnozy nie przedstawia większej trudności. Charakterystyczne przedziurawienie dolnej części pędu i postrzępienie tkanek są dowodem żerowania drutowców.

W okresie stwierdzenia bardzo silnych szkód w zbożach ozimych, względnie jarych, ilości drutowców, występujących w glebie na obszarze 1 ha, obliczają na ok. 2 milionów. Obecność 400 tysięcy sztuk drutowców na 1 ha umożliwia jeszcze zbiór, przy 200 tysiącach zbiór jest zupełnie pewny, zaś przy 100 tysiącach szkód, wyrządzonych przez drutowce, nie bierze się pod uwagę.

Sprężyki, których larwy nazywają drutowcami, są to chrząszcze o ciele wydłużonym, podrzucające się w górę w wypadku, gdy leżą na grzbiecie. Ze złożonych na wiosnę jaj wylęgają się larwy silnie wydłużone, walcowate o twardej powłoce. Larwy żyją w ziemi do głębokości 30 cm i obgryzają korzonki, a także ziemne części roślin. Największe szkody wyrządzają drutowce w zasiewach jarych, a także niekiedy w ozimych. Drutowce żyją w ziemi do 4 lat. Zwalczanie

musi trwać przez parę lat, jeżeli chcemy osiągnąć odpowiedni rezultat. Nie można się łudzić, jakoby jednorazowy zabieg spowodował oczyszczenie pola ze szkodnika.

Najlepsze rezultaty w walce z tym szkodnikiem osiąga się za pomocą odpowiedniej mechanicznej uprawy roli. Ponieważ składanie jaj odbywa się szczególnie na odłogach, ugorach, pastwiskach i koniczyskach w drugiej połowie czerwca, przeto do uprawy tych pól należy przystąpić w końcu czerwca, a w każdym razie nie później, niż w początkach lipca, gdyż w późniejszym okresie po wylęgnięciu się larw z jaj trudniej będzie zwalczyć szkodnika. Uprawa musi się odbywać przy suchej pogodzie, gdyż jajka drutowców, jak i świeżo wylęgłe larwy, są bardzo wrażliwe na poruszanie podczas suszy i upałów.

Uprawę zadarnionych ugorów i koniczysk, np. pod oziminy, rozpoczynamy od bardzo płytkiej podorywki, silnie sztorcującej, mającej na celu wydobycie jaj młodych larw na powierzchnię. Podorywka musi być jak najpłytsza, ażeby skiba zawierała tylko samą murawę. Im skiba będzie cieńsza, tych szybciej przeschnie, co już wtenczas spowoduje zgubę jaj i części młodych larw. Po przesuszeniu skiby należy ją zaraz wytrzepać dokładnie częściowo sprężynówkami albo też ostro puszczonymi bronami, najpierw w podłuż, a następnie na ukos i w poprzek skib. Bronowanie powinno odbywać się w szybkim tempie. Po przeprowadzeniu tej pracy należy pewien czas przeczekać i w dalszym jeszcze ciągu mieszać wierzchnią cienką warstwę sprężynówkami lub bronami. Można też zastosować kultywatory sprężynowe, nastawiając je, o ile można, jak najpłyciej. Takimi jednak sprężynówkami trzeba będzie przejść pole w dwa, trzy ślady, aby darninę całkowicie poruszyć, a następnie wykonywać dalej czynności bronami.

Sprężyki składają masowo jaja przeważnie na ugorach i koniczyskach, mogą jednak być złożone częściowo na polach o rzadkim zbożu i silnym zachwaszczeniu. To też tam, gdzie drutowiec występuje szkodliwie, podorywka powinna iść bezpośrednio za żniwiarką. Podorywka o sztorcowatej skibie, ostra brona i późniejsze sprężynowanie da dobre rezultaty w czas suchy nie tylko w walce z perzem, ale i z drutowcem.

Należy mieć na uwadze, że najbardziej podlegają uszkodzeniom rośliny kłosowe, z okopowych buraki, a także czasami ziemniaki, natomiast motylkowe jak łubin i wyka, z krzyżowych zaś rzepak, są znacznie słabiej atakowane przez drutowce.

Na pole, nie będące dłuższy czas pod uprawą, można stosować wysiew ziarna zatrutego arszenikiem. Dla zatrucia np. 100 kg owsa używa się 4 kg białego arszeniku. Arszenik rozpuszcza się w 2 litrach ługu, rozcieńcza 2 wiadrami wody i zagotowuje owies do pierwszego wrzenia. Dalej owies nasiąka w ciągu 12 godzin. Przed wysiewem należy koniecznie zatrute ziarno osuszyć. Ten sposób trucia larw nie jest ani kosztowny ani też zbyt kłopotliwy, a przy umiejętnym zastosowaniu i w odpowiedniej chwili powinien się opłacić.

Jeśli nadmierna ilość drutowców zostanie stwierdzona już po wzejściu roślin, stosuje się wtedy — i to przeważnie z dobrym wynikiem — jak najwcześniejsze, a więc tuż po stwierdzeniu uszkodzeń pogłówne nawożenie mieszanką soli potasowej 40% (ok. 4 q na ha) z siarczanem amonu (80—100 kg na ha). W razie braku soli mielonej można również z powodzeniem zastąpić sól potasową kainitem pylastym w ilości ok. 8 q na ha. Działanie mieszanki rozpoczyna się zwykle po pierwszym deszczu.

Bardzo dobre rezultaty, zwłaszcza na mniejszym obszarze, daje rozłożenie przynęty. W tym celu wkłada się do ziemi pokrajane na 2—4 części ziemniaki lub buraki, zwracając powierzchnię cięcia ku dołowi. Przynętę układa się możliwie najgęściej, a miejsce oznacza się patyczkami. Po kilku dniach przynętę się wykopuje i po wybraniu drutowców z powrotem wkłada do ziemi.

M. Miksiewicz.
Stacja Ochrony Roślin we Lwowie.

KOMUNIKAT ROLNICZO-METEOROLOGICZNY P. I. M.

za okres od dn. 7 do dn. 13 października 1937 r.

Tydzień sprawozdawczy charakteryzował się pogodą zupełnie jesienną, chłodną i dżdżystą. Dnie były pochmurne, a rankami występowały mgły i opary. Stosunkowo ciepłej było w pierwszej połowie okresu. Temperatura maksymalna dochodziła wówczas często do 16° i 17°, w Płocku, Mławie i Białymstoku wynosiła ona 18°, a w Drohobyczu — nawet 19°. Najchłodniej było w początkach II dekady października, zwłaszcza na wschodzie kraju. Nocą zarówno tutaj, jak i w okolicach górskich wystąpiły silne przymrozki.

Drobne i przelotne deszcze w okresie omawianym nawiedziły całą Polskę. Nieco większe, powyżej normy, spadły w okolicach Dęblina oraz Kielc i Łodzi a także w północnych powiatach województw nowogródzkiego i wileńskiego. Znikomą ilość opadów notowano natomiast na Pokuciu i ciepłym Podolu. W górach, z powodu zniżki temperatury, opady przybrały postać śniegu.

W tygodniu sprawozdawczym kończono jeszcze gdzie niegdzie siewy zbóż ozimych. Na ogół rozwój ich jest normalny. Oziminy wszędzie powschodziły i rozkrzewiły się. Tylko na Podlasiu i północnym wschodzie z powodu niedostatecznej ilości deszczów we wrześniu siewy zbóż ozimych zostały opóźnione. Również rozwój ozimin jest tutaj słaby, a stan ich miejscami zły.

Kopanie ziemniaków na terenie całego Państwa zostało już w większości gospodarstw ukończone. Według zebranych dość licznych już doniesień, otrzymany plon ziemniaków na ogół jest dobry, lub prawie dobry, więcej niż średni—na Wileńszczyźnie. Zbiór buraków zarówno cukrowych jak i pastewnych odbywa się intensywnie w całym kraju. Z wielu miejscowości Polski otrzymano doniesienia o ich zakończeniu.

Z RYNKÓW ROLNICZYCH KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH

Obniżka cen kainitu. Ukazał się nowy cennik nawozów potasowych na sezon wiosenny 1937/38 ważny od 1. XI. 1937.

W cenniku tym zauważyć można korzystne zmiany.

Rozpiętość cen między listopadem a ostatnimi miesiącami sezonu (marzec — kwiecień) została utrzymana w granicach sezonu jesiennego i nie przenosi 7%.

Poważna zniżka cen zaznaczyła się w cenach kainitów. I tak kainit 10%-wy został obniżony w cenie o przeszło 14%, kainit 12%-wy o 11.9%, a kainit 14%-wy o 17.2%.

W porównaniu z solą potasową 20%-wą ceny za jeden kg % tlenku potasu w kainitach są o circa 5—6 gr niższe.

W porównaniu z solą potasową 40%-wą różnica ta jeszcze jest większa na korzyść kainitu.

Ma to o tyle ważkie znaczenie, że w większości wypadków kainity i sole potasowe naturalne działają w polskich warunkach glebowych znacznie lepiej, niż sole skoncentrowane.

Jako nowość spotykamy poza tym w cenniku dwa nowe nawozy: Kalimagnezja, nawóz magnezowo-potasowy pozbawiony chloru o zawartości 18% tlenku potasu, nawóz używany głównie pod tytoń, ziemniaki, warzywa, drzewa i krzewy owocowe, oraz kainit 14%-wy boraksowany przeznaczony pod buraki cukrowe. Ten ostatni tak z racji swego działania, jak i wybitnie niższej ceny w przeliczeniu na tlenek potasu będzie poważnym konkurentem dla 40%-wej soli potasowej boraksowanej, która w zeszłym sezonie wiosennym cieszyła się wielkim popytem.

Standarty Giełdy zbożowej i towar. we Lwowie dla zbóż na r. 1937/38 z ważnością od 15. X. 1937.

1) Pszenica czerw. szklista (80%) szklist. 781 g/l dopuszcz. zanieczysz. 2% zrości 1%; pszenica czerw. jednol. 766 g/l dopuszcz. zaniecz. 2% zrości 1%; pszenica czerw. zbiorowa 750 g/l dopuszcz. zaniecz. 2% + 3% jad. zrości 1%; pszenica biała jednolita 750 g/l dopuszcz. zaniecz. 2% zrości 1%; pszenica biała zbiorowa 732 g/l dopuszcz zaniecz. 2%+3% jad. zrości 1%,

2) Żyto stand. I 715 g/l dopuszcz. zaniecz. 2% zrości 1%; żyto stand. II. 700 g/l dopuszcz. zaniecz. 3%+3%jad. zrości 1%.

3) Jęczmień browar. 690 g/l dopuszcz. zaniecz. 1% zrości 1%; jęczmień przemiałowy 647 g/l dopuszcz. zaniecz. 2% zrości 2%; jęczmień pastewny 621 g/l dopuszcz. zaniecz. 4% zrości 2%.

4) Owies stand. I. niezadeszczony 462

g/l dopuszcz. zaniecz. 2%+5% jad. zrości 0; owies stand. I. A lekko zadeszcz. 462 g/l dopuszcz. zaniecz. 2%+5% jad. zrości 0; owies stand. II. niezadeszczony 441 g/l dopuszcz. zaniecz. 3½%+5% jad. zrości ½%; owies stand. II. A lekko zadeszczony 441 g/l dopuszcz. zaniecz. 3½%+5% jad. zrości 1%; owies zadeszczony 430 g/l dopuszcz. zaniecz. 3½%+5% jad. zrości 2%.

Zawartość wilgoci ustalono na 16% za wyjątkiem jęczmienia pastewnego i owsa zadeszczonego, których wilgoć dopuszczalna = 17%.

Najtańszy potas w kainicie. Nowy cennik nawozów potasowych na sezon wiosenny 1937/38 został tak skalkulowany, że obecnie przy stosowaniu nawozów potasowych najlepiej opłaci się nam stosowanie kainitu ze względu na najniższą cenę tego produktu.

Ceny nawozów potasowych

za 10 ton luzem, franco stacja załadowcza

Produkt:	ceny w złotych — przy odbiorze w czasie: 1/XI do 30/XI 1937	1/XII do 31/XII 1937	1/I do 30/IV 1938
10% kainit	240	250	260
20% sól potasowa	675	695	725
40% sól potasowa norm.	1.550	1.570	1.600
Produkty specjalne:			
Kainit boraksowany — wysokoprocentowa mieszanka 14% kainitu i boraksu do nawożenia buraków cukrowych	400	420	430
40% sól potasowa boraksowana mieszanka soli potasowej i boraksu do nawożenia buraków cukrowych	1.650	1.670	1.700
Kalimagnezja — potasowy nawóz magnezowo - siarczanowy, zawierający ok. 55% siarczanu magnezu i ok. 35% siarczanu potasu	800	850	900

Zwracamy uwagę, że przy odwrotnych zamówieniach korzysta się z najniższych cen, a przy gotówce skonto kasowe wynosi 4%.

Wagonowe zamówienia zbiorowe kainitu dla Kółek Rolniczych przez firmy otrzymują 3% w towarze na rozsypkę.

Zamówień wpływa bardzo dużo, tak, że pamiętajmy:

Potas wcześnie zamówiony.

Na czas będzie dostarczony!

Szczegółowych informacji udzielają wszystkie firmy rolniczo-hadlowe.

Notowania Giełdy towarowej i zbożowej we Lwowie, dnia 19 października 1937 r.

CENY w złotych za 100 kg: **pierwsze 2 cyfry** cen giełdowych; drugie **2 cyfry** cen rynkowych loco wagon Lwów.

Pszenica jedn. 766	—.—	—.—	28.25	28.50
Pszenica zbior 750	—.—	—.—	27.25	27.50
Pszenica jedn. 750	28.75	29.—	—.—	—.—
Pszenica zbior. 729	2750	27.75	—.—	—.—
Żyto stand. I. 708	22.75	23.—	—.—	—.—
Żyto stand. II. 694	22.00	22.50	—.—	—.—
Jęczmień brow. 690	—.—	—.	23.50	25.50
Jęczmień przem. 647	—.—	—.—	21.—	22.—
Jęczmień past. 621	19.20	19.50	—.—	—.—
Owies stan. I. n. 462	22.—	22.25	—.—	—.—
Owies stand. I.A 462	21.50	21.75	—.—	—.—
Owies stand. II. 441	21.—	21.25	—.—	—.—
Owies stand. II.A 441	20.50	20.75	—.—	—.—
Kukurydza kraj.	—.—	—.—	21.50	22.—
Siano słodkie pras.	—.—	—.—	12.75	13.75
Słoma prasowana	—.—	—.—	6.—	6.50
Hreczka przem.	—.—	—.—	19.—	19.50
Len (95%) *)	46.—	46.50	—.—	—.—
Siemię konopne	—.—	—.—	36.—	37.—
Łubin niebieski	—.—	—.—	13.—	13.50
Rzepik ozimy	—.—	—.—	59.50	60.—
Rzepik letni 1937	—.—	—.—	54.50	55.—
Kasza hreczana 50%	—.—	—.—	38.00	39.00
Kasza jęczm. gruba	—.—	—.—	29.00	30.00
Kasza jaglana Nr. 1	—.—	—.—	35.00	38.00
Pęcak Nr. 10	—.—	—.—	30.50	31.00
Proso krajowe	—.—	—.—	17.50	18.—
Mak niebieski 1937	—.—	—.—	84.00	86.00
Mak siwy 1937	—.—	—.—	79.00	81.00
Kmin z workiem	—.—	—.—	79.00	80.00
Makuchy lniane	—.—	—.—	21.50	22.—
Makuchy rzepak.	—.—	—.—	17.—	17.50
Kanar 97%*)	—.—	—.—	76.—	80.—
Koniczyna:				
biała wolna od kan.	—.—	—.—	160	170
biała woln. 95%	—.—	—.—	200	210

*) wraz z workiem.

Komunikat centralnej targowicy na bydło we Lwowie

od dnia 11. X. do 16. X. 1937 r.

Wnosił spęd: buhai 51 szt., krów 204 szt., jałownika 302 szt., razem 557 szt., cieląt 682 szt., koni spędzono 53 szt.

Płacono za 1 kg żywej wagi: buhaje 0.48—0.53, 0.40—0.45 zł, krowy 0.45—0.50, 0.36—0.42, 0.28—0.30 zł, jałownika 0.50—0.60, 0.45—4.48, 0.30—0.35 zł, cielęta I jakości 0.70—0.80 zł, II jakość 0.55—0.64 zł, świnie według informacji rzeźników cena żywca loco Lwów: mięsne 0.90—1.00 zł, tuczne 1.05—1.20 zł.

Hurtowna cena mięsa w rzeźni: Bite bydlęce I. 0.80—0.90 zł, II. 0.70—0.75 zł, III. 0.50—0.60 zł, bite cielęce przednie 1.00—1.10 zł, tylne 1.20—1.30 zł, wieprzowe w całości 1.20—1.40 zł.

Dowiezione z prowincji mięso bydlęce: 0.65—0.80 zł, cielęce 1.00—1.15 zł, wieprzowe w całości —.—, baranie 0.65—0.75 zł.

Łój jadalny 0.90—1.00 zł, przemysłowy 0.50—0.60, siano I. jak. za 100 kg: 10.00—13.00 zł, II. jak. 8.00—10.00 zł, III. 6.00—8.00 zł, słoma okłotowa 6.00—6.50 zł.

Cena skór suszonych w kg: bydlęce lekkie 1.10—1.15 zł, ciężkie 1.10—1.15 zł, cielęce 1.90—1.95 zł, końskie 18.00 zł.

Notowania giełdy zbożowej w Krakowie w dniu 18. X. 1937 r.

Cedula giełdy zbożowej za 100 kg parytet Kraków. Pszenica szklista 31.00—31.75; pszenica dworska czerwona 29.75—30.25; biała 29.50—30.00; targowa 28.75—29.50; żyto dworskie 24.00—24.50; żyto targowe nowe 23.50—23.75; owies dworski nowy 23.000—23.50; zadeszczony 20.00—21.00; owies targowy 21.50—22.00; zadeszczony 20.00—21.00; jęczmień dworski 21.50—24.00; targowy 21.00—21.25; groch Wiktoria 32—34; groch pół Wiktoria 28.00—30.00; kuchy lniane śrut. 24.50—25.00; rzepak śrut. 20—20.50; sojowe śrutowe 25.50—26.00; siano słodkie 9.00—9.50; średnie 7.50—8.00; kwaśne 6.00—6.50; koniczynowe 9—10; otręby żytn. 14.75—15.00; pszen. 14.25—14.50; rzepak 58.50—59.50; siemię lniane 43—44; mak 83—85; kminek 85—90; kasza perłowa 43—45; pęcak fabr. z work. 31.50—32.50; chłopski bez worka 29.50—30.

Ceny mleka i masła we Lwowie.

W tygodniu od dnia 11 października 1937 r. do dnia 16 października 1937 r. ceny niżej wymienionych artykułów we Lwowie, notowane przez Komisję notowań cen nabiału przy Izbie Przemysłowo-Handlowej i Lwowskiej Izby Rolniczej wynosiły:

A) Ceny detajliczne w sklepie: Za 1 litr mleka pełnego na miarę 20 gr, mleka pasteryzowanego w butelce 24 gr, mleka pasteryzowanego w butelce z dostawą do domu 26 gr, śmietany kwaśnej o zawar. 22—25% tłuszczu zł 1.20, śmietany słodkiej kawowej o zaw. 12—15% tłuszczu 90 gr.

B) Ceny hurtowne loco sklep odbiorczy przy zakupnie conajmniej 3 kg:

(Ceny pierwsze 14. X., ceny drugie (w nawiasach) od 15. X.).

Za 1 kg masła deserowego blokowego 3.30 zł, (3.10 zł), masła stołowego 3.10 zł, (2.90 zł), masła kuchennego 2.90 zł (2.70 zł), twarogu świeżego 40 gr, (40 gr), za 1 skrzynię jaj w oryginalnym opakowaniu 112.80 zł (112.80 zł), za 1 kg jaj (sprzedaż na wagę) 1.53 zł, (1.53 zł).

Uwagi o sytuacji na rynku nabiałowym: cena masła zniżkowała na skutek słabszego popytu.

Redaktorka odpowiedzialna: Jadwiga Gizowska. Z drukarni A. Gojawiczyńskiego we Lwowie, ul. Kopernika 20.

Z całej Polski

Wielkie uroczystości w Mławie

Miasto funduje sprzęt dla armii i robi inwestycje

Dzień wczorajszy dla Mławy, był pełen radości i dumy.

Miasto przybrało wygląd odświętny, bogato udekorowane flagami państwowymi festonami i portretami Naczelnego Wodza, Marszałka Śmigłego-Rydza.

W uroczystości wzięli udział: woj. warsz. Nakoniecznikow-Klukowski z nacz. wydz. społ.-pol. Czekalskim, posłowie Dublasiewicz i Olszewski oraz dyr. woj. biura Funduszu Pracy p. Rawa-Grabowiecki.

Punktem kulminacyjnym uroczystości było przekazanie dowódcy pułku piechoty z Modlina daru w postaci 3 wózków amunicyjnych wraz z końmi i kompletnym zaprzęgiem. Dar ten ufundowany ze składek miejscowego społeczeństwa przekazano macierzystemu pułkowi, który niejednokrotnie w czasie inwazji bolszewickiej bronił miasta.

Wojewoda warszawski Nakoniecznikow-Klukowski i dowódca pułku piechoty, płk. Eichler — przyjmują defiladę wojska po wręczeniu wojsku wozów amunicyjnych ofiarowanych armii przez miasto Mławę.

Przybyły do Mławy stacjonowany w Działdowie batalion pułku przyjmowany był przez społeczeństwo miasta i powiatu gorąco i szczerze.

Po akcie tym, który poprzedziła msza św., nastąpiła defilada oddziałów wojskowych, hufców szkolnych, oddziałów POW. i legionistów oraz organizacyj przed przedstawicielami władz wojskowych i woj. Nakoniecznikow-Klukowskim.

Defilada stała się spontaniczną manifestacją miłości społeczeństwa dla naszej armii. Urządzone przez koło miłośników sceny przy Z. S. przedstawienie dla żołnierzy i obiad żołnierski dla zaproszonych gości był dopełnieniem uczucia radości z racji goszczenia w murach miasta swoich obrońców i zwycięzców.

Po uroczystościach wojewoda dokonał otwarcia nowowybudowanej ulicy nazwanej imieniem Marszałka Śmigłego-Rydza.

Ulica wybudowana w sposób nowoczesny, z kostki betonowej, w Mławie dotąd nie praktykowany, pod względem estetycznym przedstawia się bardzo pięknie, będzie niewątpliwą ozdobą miasta.

Dalej nastąpiła uroczystość przemianowania jednej z ulic na ulicę POW.,

W tymże dniu nastąpiło poświęcenie nowych urządzeń wodociągowych, rozpoczętych zaledwie przed 1½ rokiem, a obecnie już wzorowo funkcjonujących.

Koszty wybudowania stacji pomp i głównych arteryj wodociągowych w sumie około 200 tys. zł poniósł Wydział Powiatowy. Obecnie urządzenia te przejęło miasto. Koszty dalszego etapu prac przy skanalizowaniu miasta wyniosą jeszcze około 200 tys. zł. Obiecane kredyty z Funduszu Pracy i Powsz. Zakł. Ubezp. umożliwią miastu dokończenie koniecznej inwestycji. „Studnie zawkrzyńskie" powodowały stałe, hieraz nieuleczalne, zaburzenia chorobowe.

W tym dniu odbyło się otwarcie nowej linii wysokiego napięcia elektrowni mławskiej prowadzącej do Iłowa i Działdowa.

Mława w planowym programie elektryfikacyjnym kraju będzie siedzibą okręgu, który swą siecią obejmie kilkanaście tys. km².

W czasie pobytu w Mławie, woj. warsz. Nakoniecznikow-Klukowski za wybitne zasługi na polu pracy społecznej udekorował złotym krzyżem zasługi ks. W. Marona, proboszcza m. Mławy, ks. St. Gutowskiego, ks. W. Grochowskiego i dr Fr. Grochowskiego.

ef.

Kurjer Poranny Łódzki

Łódź w hołdzie pamięci Marszałka Piłsudskiego

Zarząd m. Łodzi na ostatnim swym posiedzeniu powziął jednomyślnie następującą uchwałę: „w 70 rocznicę urodzin Pierwszego Marszałka Polski i pierwszego honorowego obywatela miasta Łodzi, Józefa Piłsudskiego, zarząd miejski w Łodzi postanawia:

1) lokal przy ulicy Józefa Piłsudskiego nr 19, w którym na przełomie lat 1899 — 1900 mieszkał i pracował Pierwszy Marszałek Polski i Wódz Narodu Józef Piłsudski, przejąć i doprowadzić do stanu z owego okresu,

2) zrekonstruować w mieszkaniu wymienionym stan urządzeń wewnętrznych, a przede wszystkim środowisko polskiej irredenty — ówczesną drukarnię tajną.

Łódź

NOWY ZATARG W WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE

Na terenie Widzewskiej Manufaktury wybuchł nowy zatarg, tym razem nie pomiędzy firmą i robotnikami, a pomiędzy podnajemcą działu dowozu węgla do kotłów — Skrzekotowskim i zatrudnionymi w tym dziale robotnikami.

Zatarg powstał na tle niehonorowania taryfy płac, wyznaczonej umową zbiorową, a poza tym z powodu zbyt surowych warunków pracy.

Wyznaczona przez inspektora pracy konferencja nie doprowadziła do rezultatu. Wystosowano więc do Widzewskiej Manufaktury list z wyjaśnieniem spornych kwestyj i żądaniem ingerencji w sporze z podnajemcą.

Piotrków

REHABILITACJA URZĘDNIKA BIURA FUNDUSZU PRACY

Sąd Okręgowy w Piotrkowie ogłosił wyrok uniewinniający w sprawie Lecha Jełowieckiego, b. zastępcy kierownika biura Funduszu Pracy w Piotrkowie. Jełowiecki pracował w miejscowym biurze Funduszu Pracy blisko rok, po czym na skutek dochodzenia dyscyplinarnego, wdrożonego przeciwko niemu, został zwolniony i pociągnięty do odpowiedzialności karnej za pobieranie „łapówek" i wyrabianie swoim protegowanym pracy na robotach publicznych, prowadzonych przez Fundusz Pracy.

Jak ustalił przewód sądowy, tłem rewelacyj tych był rozłam w ZZZ, do którego należał Jełowiecki i walka ostra z NZZ o wpływy wśród robotników. Rozłamowcy zarzucili Jełowieckiemu, iż kazał sobie stawiać kolacje i „fundy" przez robotników, którzy chcieli otrzymać pracę i od których pobierał on wynagrodzenia za skierowanie do robót. W jednym wypadku nawet zarzucono Jełowieckiemu zwyczajną kradzież 4 złotych z biurka koleżanki.

Sąd Okręgowy uznał w motywach, że postępowanie Jełowieckiego nie zawsze było prawidłowe i właściwe, jednakże popełnione przezeń przekroczenia nie mają charakteru ani kradzieży, co mu zarzucał akt oskarżenia, ani też działania świadomie występnego na szkodę interesu publicznego i państwa.

W tych warunkach sąd uznawszy, że brak jest podstaw do wyroku skazującego, uniewinnił Lecha Jełowieckiego.

Z Pomorza

Toruń

WOJEWODA POMORSKI KWESTUJE NA BEZROBOTNYCH

Niedziela minęła w Toruniu pod hasłem powszechnej zbiórki na pomoc zimową bezrobotnym. Czynny udział w kweście ulicznej wzięli m. in. przedstawiciele władz i urzędów z wojewodą pomorskim Władysławem Raczkiewiczem na czele.

Kwestowali również artyści teatru Ziemi Pomorskiej w strojach regionalnych. Publiczność chętnie spełniała społeczny obowiązek, składając poważne ofiary na pomoc zimową.

NIEBEZPIECZEŃSTWO ZATRUCIA WODĄ

Ostatnio niektórzy mieszkańcy miasta narzekali na smak wody. Przy bliższym badaniu okazało się, że w domach starszych, budowanych przed rokiem 1920 zakładano instalacje rur ołowianych. Woda w tych rurach przejmowała pewne składniki ołowiu, szkodliwe dla naszego organizmu. Władze zwracają uwagę, aby przed użyciem wody najpierw spuścić pewną jej ilość, zwłaszcza po dłuższej przerwie w użyciu wody. W ten sposób uniknie się najłatwiej niebezpieczeństwa.

(kk).

Bydgoszcz

PROTEST EMERYTÓW

W Bydgoszczy odbyło się zebranie emerytów zachodniej Polski (województw: poznańskiego i pomorskiego). Zebrani emeryci uchwalili rezolucję, w której domagają się najrychlejszego zniesienia krzywdzącego ich dekretu, oraz wszelkich niekorzystnych dla nich postanowień. Zebranie miało przebieg spokojny i zgromadziło także delegatów organizacyj, zainteresowanych sprawami emerytalnymi.

(kk).

REPREZENTACJA B. ŻOŁNIERZY POLSKICH NA WSCHODZIE

W piątek, 10 bm. odbędzie się zebranie organizacyjne, mające dać podwaliny pod organizację reprezentacji b. żołnierzy polskich na Wschodzie. Zebranie odbędzie się w sali Pod Lwem, o godz. 18, z udziałem przedstawicieli związków: Legionistów Puławskich, Żołnierzy 1 Korpusu Polskiego Wschodniego, żeligowczyków, sybiraków, murmańczyków itd. (kk).

Z Wybrzeża

Gdynia

SWÓJ DO SWEGO

Dnia 5 bm. rozpoczął się w Gdyni propagandowy tydzień kupca i rzemieślnika polskiego, zorganizowany przez Polski Związek Zachodni przy współpracy kupców i stowarzyszeń rzemieślników chrześcijańskich.

Inauguracja tygodnia, który trwać będzie do dnia 12 bm. odbyła się po południu w sali Tagów Gdyńskich, gdzie wygłoszono kilka przemówień, m. in. pełne akcentów patriotyzmu gospodarczego, przemówienie dyr Wachowiaka, po czym przez miasto przeszedł pochód z transparentami wzywającymi ludność Gdyni do kupowania w sklepach polskich.

PO CHOROBIE WRACA NA „DAR POMORZA"

Przed kilku miesiącami jeden z uczniów pływających na „Darze Pomorza" niejaki Ryszard Pawlina zachorował ciężko i wobec konieczności operacji został odesłany statkiem „Pułaski" do Gdyni. Obecnie Pawlina jest zupełnie zdrowy i dyrekcja Państwowej Szkoły Morskiej nie chcąc aby uczeń stracił cały rok studiów postanowiła wysłać go z powrotem na pokład „Daru Pomorza", który znajduje się w okolicach Ameryki. Za kilka dni Pawlina wyjedzie „Piłsudskim" do Nowego Jorku, skąd na tym samym statku ruszy z amerykańską wycieczką turystyczną na południe Ameryki. W dniu 19 lutego oddany zostanie na pokład „Daru Pomorza" w porcie Hawany na Kubie. W ten sposób, Pawlina dostanie się z powrotem na pokład swego macierzystego statku i odbędzie drugą część podróży szkolnej nie tracąc roku studiów.

Z Małopolski Wschodniej

Rzeszów

MIESZKANIA DLA ROBOTNIKÓW

W najbliższym czasie wykończone będą w Rzeszowie dwa domy robotnicze dla robotników zakładów przemysłowych Cegielskiego. Część mieszkań będzie oddana do użytku w pierwszej połowie tego miesiąca. Każde mieszkanie robotnicze składać się będzie z pokoju, kuchni, przedpokoju oraz ubikacji i posiadać będzie instalację elektryczną, gazową, radiową oraz kanalizacyjno-wodociągową. Ponadto na każde 5 mieszkań wypada jedna łazienka. Czynsz za mieszkanie wynosić będzie 20 zł miesięcznie. Ilość mieszkań w obu blokach wyniesie 144.

Zaleszczyki

BUDOWA MOSTU

W Rumunii rozpoczęto roboty przy części mostu na Dniestrze w Zaleszczykach. Prace postępują naprzód i most ma być gotowy w ciągu najbliższych tygodni. Obecnie odbywają się próby nośności mostu przez obciążenie poszczególnych przęseł żwirem rzecznym. Jak wiadomo połowa mostu na stronie polskiej została już wykończona.

Tarnopol

BUDOWA LOTNISKA

Tarnopolski okręg LOPP prowadzi ostatnio intensywnie budowę lotniska, które wkrótce zostanie uruchomione. Lotnisko w Tarnopolu posiadać będzie duże znaczenie praktyczne i propagandowe. Jednocześnie tarnopolska LOPP zakupiła ostatnio z zebranych funduszów 2 samoloty, zaś 3 następne zakupi w roku przyszłym.

Lwów

ROZWÓJ UNIWERSYTETÓW LUDOWYCH

Na terenie Małopolski Wschodniej powstają w poszczególnych ośrodkach prowincjonalnych uniwersytety ludowe, których zadaniem jest szerzenie wiedzy wśród najszerszych kół mieszkańców.

Ostatnio uruchomione zostały uniwersytety ludowe w miejscowościach Żydaczów i Bursztyn. Uniwersytety cieszą się b. dużą frekwencją.

SZERMIERZE NA FON

Lwowski klub szermierczy z okazji 25-lecia swego istnienia postanowił wręczyć d-cy OK gen. Karaszewiczowi-Tokarzewskiemu 500 zł z funduszów organizacji na Fundusz Obrony Narodowej.

DO WALKI Z HAŁASEM

Starostwo Lwowskie przystąpiło na wzór Warszawy do energicznej walki i hałasem ulicznym i wydało w związku z tym zakaz używania trąbek i klaksonów w czasie od 10 wieczór do 7 rano.

W godzinach dziennych szoferzy mogą używać trąbek tylko w razie konieczności.

PROPAGANDA IDEI STRZELECKIEJ

We Lwowie nastąpiła inauguracja tygodnia, poświęconego propagandzie Związku Strzeleckiego. Tydzień trwać będzie do 12 bm. i obejmuje wiele imprez propagandowo-rozrywkowych.

Z Wileńszczyzny

Wilno

ZGON KS. IWANIDZE

W szpitalu św. Jakuba zmarł ks. kaukaski Iwanidze. Kapłan był jednostką nader popularną na gruncie wileńskim.

KINA OBJAZDOWE

Powiatowe samorządy w Mołodecznie, Oszmianie i Wilejce zakupiły aparaty dźwiękowe i uruchomią pierwsze na Wileńszczyźnie kina objazdowe, które wyświetlać będą filmy o treści oświatowej, rolniczej i gospodarczej.

DEPRAWOWALI MŁODZIEŻ

Władze śledcze w Wilnie wpadły na trop sensacyjnej afery obyczajowej, polegającej na deprawowaniu młodzieży gimnazjalnej. Aferę tę zorganizował znany na gruncie wileńskim osobnik używający tytułu hrabiowskiego niejaki R. Rzewuski. W wyniku dochodzenia kilkanaście osób zatrzymano. Przesłuchano wielu uczniów gimnazjów wileńskich.

Odczyt radiowy o Wyspiańskim we Frankfurcie

W poniedziałek, 13 grudnia od godz. **18.13 do 18.28** nadaje rozgłośnia niemiecka we Frankfurcie nad Menem (fala długości 251 m.) .Odczyt Witolda Hulewicza, w związku z 30-leciem zgonu Wyspiańskiego. Odczyt ten w języku niemieckim, pod tytułem „Stanisław Wyspiański" „**Dichter der Auferstehung Polens**", ilustrowany jest przekładami niemieckimi Bohdana Hulewicza fragmentów z „Wesela", „Pogrzebu Kazimierza Wielkiego", „Wyzwolenia" i wiersza „Niech nad mym grobem nikt nie płacze".

Odbiór lampowy Frankfurtu jest w **Polsce na ogół bardzo dobry.**

Minister Roman w Zagłębiu Dąbrowskim i Krakowie

Minister przemysłu i handlu Antoni Roman wyjechał do Zagłębia Dąbrowskiego. Po przyjeździe Sosnowca w dniu 6 bm. p. minister zwiedził sosnowieckie fabryki rur i żelaza, kolonie robotnicze i przedszkola, należące do tow. górniczo-przemysłowego „Saturn".

W Izbie Przemysłowo-Handlowej, po zwiedzeniu gmachu, zostali p. ministrowi przedstawieni czołowi przedstawiciele życia gospodarczego wojew. kieleckiego, oraz nastąpiła dekoracja przez p. ministra odznaczonych przemysłowców i robotników krzyżem zasługi, po czym p. minister wziął udział w konferencji w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Sosnowcu. W dalszym ciągu uda się do Jaworzna, gdzie nastąpi rozdanie dyplomów dla robotników w jaworznickich zakładach. Tego samego dnia p. minister odjedzie do Krakowa, gdzie weźmie udział w posiedzeniu Izby Przemysłowo-Handlowej.

W dn. 7 bm. po wizycie w wyższym urzędzie górniczym dokona dekoracji urzędników i robotników górniczych, po czym weźmie udział w inauguracji roku akademickiego w akademii górniczej oraz w komerszu korporacji studentów.

P. ministrowi towarzyszą pp. dyr. dep Cz. Peche, dyr. płk Szmoniewski, naczelnik Kosuth i Robowski oraz Gedroyć i sekretarz Wellsch.

Ze Śląska

Katowice

ŚWIĘTA DLA UBOGICH

Na ostatnim posiedzeniu magistratu m. Katowic uchwalono zaciągnąć z Funduszu Pracy pożyczkę w kwocie zł 254.000 na skanalizowanie ul. Żelaznej. Ponadto uchwalono wyasygnować zł 70.000, które w formie zasiłków świątecznych zostaną rozdzielone pomiędzy ubogich i inwalidów wojennych oraz zł 19.000 na zakup węgla dla ubogich. Postanowiono wreszcie zwrócić urzędnikom podatek specjalny za czas od 1 października br.

15-LECIE ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO OKR. ŚLĄSKIEGO

Z okazji 15-lecia istnienia Związku Nauczycielstwa Polskiego okręgu śląskiego urządzona zostanie dnia 11 grudnia br. uroczysta akademia w Teatrze im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach. Dnia 12 bm. odbędzie się w sali Towarzystwa Czytelni Ludowych w Katowicach 15 zjazd sprawozdawczy okręgowego Związku Nauczycielstwa Polskiego, w czasie którego zostaną przeprowadzone wybory nowych władz związku.

ZBRODNIA CZY WYPADEK?

W wyniku dochodzeń w sprawie znalezienia trupa nieznanej kobiety na nasypie kolejowym w Szopienicach, o czym onegdaj donosiliśmy, udało się zidentyfikować zwłoki. Zgłosił się mianowicie do kostnicy jeden z mieszkańców Szopienic — Kojda, który w zwłokach rozpoznał swą żonę 69-letnią Wiktorię. Kojdowa od dłuższego czasu cierpiała na zaburzenia umysłowe. Dotychczas pozostaje zagadką, czy padła ona ofiarą zbrodni czy też nieszczęśliwego wypadku.

Chorzów

SCHWYTANIE PRZESTĘPCY I DEZERTERA

W ręce chorzowskich władz bezpieczeństwa wpadł niebezpieczny przestępca nazwiskiem Franciszek Bentkowski z Dębu. Bentkowskiego od dawna poszukiwały władze wojskowe za dezercję. Po ucieczce z szeregów wojskowych Bentkowski dokonał kilku włamań i kradzieży na terenie Chorzowa i powiatu świętochłowickiego. Stoi on również pod zarzutem usiłowanego zabójstwa żony kolejarza, niejakiej Kołodziejowej w Ochojcu (pow. pszczyński). Przed wstąpieniem do wojska na Bentkowskim ciążyło kilka wyroków sądowych za popełnione kradzieże.

Z Zagłębia Dąbrowskiego

Sosnowiec

DWA LATA WIĘZIENIA ZA DEFRAUDACJĘ 12.000 ZŁ

Przed Sądem Okręgowym stanął 35-letni Stanisław Banarski, b. sekwestrator Wydziału Powiatowego w Będzinie.

Banarski, pełniąc w latach 1930-32 funkcje sekwestratora Wydziału Powiatowego, przywłaszczał sobie kwoty z zainkasowanych podatków. Przestępstwa dopuszczał się w ten, że na kopiach kwitów podatkowych wpisywał sumy mniejsze od wystawianych płatnikom, natomiast różnice powstałe stąd, zatrzymywał dla siebie.

Fakt nadużycia stwierdzono dopiero po przeniesieniu Banarskiego do wydziału skarbowego w Olkuszu.

W wyniku rozprawy sąd skazał Banarskiego na 2 lata więzienia z pozbawieniem praw obywatelskich na lat 5.

SAMOBÓJSTWO POLICJANTA

Funkcjonariusze kolejowi na stacji towarowej w Sosnowcu. w czasie kontrolowania wagonów znaleźli w jednej z budek wagonu posterunkowego P. P. — Andrzeja Czerniaka, który nie dawał znaku życia.

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że Czerniak pozbawił się życia wystrzałem z rewolweru w serce.

Powodem samobójstwa były niesnaski rodzinne.

KARY NA NIESUMIENNYCH WŁAŚCICIELI SKLEPÓW

Onegdaj w Sosnowcu badało stan sanitarny sklepów, jatek, piwiarń i budek, kilka komisyj lotnych. Komisje stwierdziły, że właściciele sklepów omijają przepisy o cenach i pobierają wyższe ceny od ustalonych przez komisje cennikowe.

Pobierających wyższe ceny ukarano doraźnie mandatami karnymi przeciwko zaś piekarzom, u których stwierdzono niedowagę pieczywa, skierowano sprawę na drogę sądową.

CACKO ARCHITEKTONICZNE ZAMOŚCIA

Odrestaurowany gmach ratusza w Zamościu. Zwraca uwagę dobudowana i zakrywająca dach przepiękna attyka z wieżyczkami.

Doniosłe uchwały w sprawie sztuki i przemysłu ludowego

Wilno, 6.12.

W Wilnie odbył się zjazd Rady 6 Towarzystw Popierania Przemysłu Ludowego dla przedyskutowania dalszych wytycznych w sprawie popierania i ochrony przemysłu i sztuki ludowej w Polsce.

Na zjazd przybyli przedstawiciele z całej Polski, m. in. pp. Miklaszewski, Rewski—konserwator wołyński, Orenzyna z Min. Przemysłu i Handlu, dyr. Rutkowski (Białystok), wojewodzina Krahelska (Nowogródek), Modzelewska (Zaleszczyki), Plutyńska (Warszawa) i inni.

Zjazd zagaił dr Ksawery Piwocki, konserwator wileński, który sprecysował zadania zjazdu. Przewodniczącym zjazdu obrano p. Hajdukiewicza.

Z kolei odczytano zgłoszone na zjazd referaty: p. Schrammówny — „O potrzebach organizacji ochrony sztuki ludowej", p. Plutyńskiej „Czy należy dążyć do zachowania form sztuki ludowej, czy też do dalszego rozwoju?" oraz dr Piwockiego „Problemy organizacji zbytu wytworów ludowych".

W referatach tych poruszono wszechstronnie: **konieczność wydania ustawy o ochronie sztuki ludowej,** która by precyzując rozumienie sztuki i kultury ludowej uchroniła ją od eksploatowania przez niefachowców i laików, dalej zagadnienie ochrony źródeł sztuki i kultury ludowej i wreszcie sprawę organizacji zbytu wytworów ludowych. Podkreślono w referatach i w dyskusji, że wyroby ludowe oparte o wielowiekową najczęściej tradycję **posiadają z reguły wielką wartość artystyczną** i dużą solidność techniczną i z tego względu zasługują na ochronę ich wartości przed niwelującym działaniem wpływów miejskich. Ochroną tych wartości zajęły się właśnie towarzystwa popierania przemysłu ludowego, zgrupowane w radzie 6 towarzystw.

W dyskusji, która się wywiązała, po wygłoszeniu referatów zabierali głos pp.: Moszyński z U. S. B., dr Piwocki, Żółtowska, Turkowski, Bendych, Plutyńska i inni.

Wczoraj w drugim dniu zjazdu Rady 6 Towarzystw Popierania Przemysłu Ludowego obrady rozpoczęły się w godzinach rannych odczytaniem referatów B. Fretera „O ochronie budownictwa ludowego" i K. Piwockiego „Zagadnienie utrzymania stroju ludowego", w którym referent poruszył zagadnienie konieczności utrzymania stroju, podkreślając, że zagłada stroju ludowego powoduje często automatyczne zniszczenie wielu innych gałęzi wytwórczości i z nim bezpośrednio lub pośrednio związanych, jak np. hafciarstwo, tkactwo, kożuchnictwo. Referent zaznacza, że inne państwa, jak np. Austria, Estonia, Węgry, Francja i Niemcy, zagadnieniem tym interesują się od dawna, a w Polsce sprawa kierunku ochrony stroju ludowego powinna stać się przedmiotem dyskusji wszystkich organizacyj i instytucyj, zajmujących się ochroną i badaniem kultury ludowej.

Po odczytaniu referatów, nad którymi wywiązała się interesująca dyskusja, zjazd uchwalił następujące wnioski:

1) Zjazd, uznając potrzebę prawnej ochrony sztuki ludowej przed chaotyczną i nieodpowiednią ingerencją, zwraca się do podkomisji ochrony sztuki ludowej o przedyskutowanie i ustalenie projektu odpowiednich przepisów prawnych.

2) Zjazd zwraca się do towarzystw i organizacyj, prowadzących handel autentycznymi wytworami ludowymi, by w porozumieniu z Min. Przemysłu i Handlu starały się o **ochronę prawną tych wyrobów przed naśladownictwami i wyrobami, podszywającymi się pod nazwę ludowych.**

3) Zjazd zwraca się do organizacyj, zajmujących się przemysłem ludowym oraz do izb rolniczych, by do pracy w terenie angażowały siły fachowe, przede wszystkim spośród etnografów, a w ośrodkach o specjalnym znaczeniu spośród odpowiednio przeszkolonych artystów.

4) Zjazd zwraca uwagę odpowiednim organizacjom na konieczność przemyślenia i zmontowania organizacji zbytu przedmiotów ludowych.

5) Zjazd Rady 6 Towarzystw Popierania Przemysłu Ludowego zwraca się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, aby do czasu realizacji prac biur planów regionalnych, względnie planów zabudowy obszarów, na których dochowały się cechy regionalnego budownictwa ludowego, wydane zostało rozporządzenie wykonawcze, dotyczące bieżących zagadnień budowniczych. Rozporządzenie takie dotyczyć powinno:

a) materiałów budowlanych dopuszczalnych lub zabronionych na danych obszarach ze względu na ich kształt lub barwę, b) zalecania i popierania form konstrukcyjnych i innych szczegółów architektonicznych, zgodnych z miejscowym tradycyjnym sposobem budowania, a zabraniania innych, c) podawania sposobów użycia nowych materiałów budowlanych, względnie nawet form nieszkodliwych dla charakteru miejscowego budownictwa, a dających możność zastosowania wymagań postępu gospodarczego kultury życiowej.

W godzinach popołudniowych odbyło się posiedzenie ukonstytuowanej podkomisji ochrony sztuki ludowej przy międzyministerialnej komisji do spraw przemysłu ludowego i domowego pod przewodnictwem dr Ksawerego Piwockiego.

Podkomisja ta przyjęła regulamin postępowania, omówiła kolejność prac, przy czym na plan pierwszy wysunięto **konieczność zajęcia się sprawą jakości towarów w poszczególnych sklepach, związanych z przemysłem ludowym, oraz opracowaniem memoriału w sprawie wyszkolenia kwalifikowanych instruktorów dla poszczególnych gałęzi przemysłu ludowego.**

Zjazd zakończyło posiedzenie Rady 6 Towarzystw P.P.L., na którym dr Piwocki złożył sprawozdanie z przebiegu obrad kongresu folkloru w Paryżu, na który był delegowany, po czym zajęto się sprawami organizacyjnymi towarzystw, kładąc nacisk na **konieczność współpracy bazarów przemysłu ludowego z towarzystwami popierania przemysłu ludowego** w stopniu silniejszym — tak, aby motywy handlowe opierały się i łączyły z ideowymi, ponieważ ma to duże znaczenie dla kultury ludowej w Polsce w ogóle, a dla artystycznego przemysłu ludowego w szczególności.

Zatarg w zakładach włókienniczych Richtera

Łódź, 6.12.

Ostatnio wybuchł zatarg pomiędzy właścicielem zakładów włókienniczych Richterem a właścicielami kilkunastu fabryczek, mieszczących się w dzierżawionych od f. Richter salach fabrycznych z urządzeniami. Właściciele tych fabryczek korzystają z kotła o wysokim ciśnieniu, potrzebnego do poruszania maszyn i ogrzewania sal, płacąc za to Richterowi pewne kwoty.

Obecnie pomiędzy Stowarzyszeniem Dozoru Kotłów a Richterem powstał zatarg na tle nieuregulowania należności za dozór. Stowarzyszenie zrzekło się nadzoru nad kotłami i zawiadomiło o tym urząd wojewódzki. Ponieważ bez nadzoru Stowarzyszenia Dozoru Kotłów żaden kocioł nie może być uruchomiony, komisja urzędu wojewódzkiego kocioł Richtera opieczętowała. Nawet zakłady, które korzystały z napędu elektrycznego, zostały unieruchomione z powodu zimna. W związku z tym delegacja robotników udała się do Inspektoratu Pracy, prosząc o interwencję.

Interweniujący otrzymali zapewnienie, że sprawa zostanie pomyślnie załatwiona. Jednocześnie dzierżawcy postanowili zebrać odpowiednią sumę dla pokrycia należności Richtera w Stowarzyszeniu Dozoru Kotłów, którą to kwotę potrącą z czynszu dzierżawnego.

Wszyscy do apelu ofiarności

Staraniem sekcji propagandowo-prasowej miejskiego komitetu pomocy zimowej dla bezrobotnych odbyła się w Krakowie wielka zbiórka na pomoc zimową dla bezrobotnych. W godzinach przedpołudniowych ulicami miasta przeszły pochody propagandowe.

Impreza ta zgromadziła na ulicach wielotysięczne tłumy, które nie szczędziły hojnych datków na pomoc zimową. Wieczorem w sali Starego Teatru przy tłumnym udziale publiczności, odbył się wieczór pt. „Dzień jutrzejszy", poświęcony dorobkowi najmłodszych talentów literackich i artystycznych. Dochód z wieczoru przeznaczony był na pomoc zimową bezrobotnym.

HISTORYCZNE MACIEJOWICE NA SZPITALIK DZIECIĘCY

Milionowy zapis filantropki

Radom, w grudniu.

Parę lat przed wojną światową zamożna właścicielka majątku Brzóza (pow. kozienickiego), Adela hr. Ożarowska, ze znanej arystokratycznej rodziny, umierając, zapisała cały swój majątek, składający się ze wspomnianej posiadłości ziemskiej oraz sporego folwarku Maciejowice (hist. Maciejowice z walk kościuszkowskich) na ufundowanie w Radomiu szpitala dla dzieci.

W ten sposób powstała fundacja hr. Ożarowskiej. Egzekutorami testamentu zostali: hr. Zamoyski z Trzebienia i adw. Kazimierz Olszewski, późniejszy poseł R. P. w Berlinie, a następnie w Turcji.

Egzekutorzy powołali do życia w Radomiu komitet, składający się z 10 osób, na czele którego stanął adw. Karol Staniszewski.

Komitet dokonał sprzedaży majątku wraz z folwarkiem, przy czym głównym nabywcą został bar. Haydel, a część gospodarstwa leśnego została nabyta przez ziemianina p. Władysława Prurzaka. Nowonabywcy wpłacili tylko część gotówki, reszta zaś została zahipotekowana.

Z części tą drogą uzyskanej gotówki komitet fundacji kupił nieruchomość w Radomiu, przy ulicy Lubelskiej wraz z obszernym placem, na którym projektowano zbudowanie szpitala. Obecnie dom ten wraz z placem dzierżawi magistrat m. Radomia, który prowadzi tu zakład wychowawczy.

Minęło wiele lat...

Zmarli obaj egzekutorzy testamentu, zmarł adw. Staniszewski. Z 10 członków komitetu fundacyjnego również wielu przeniosło się do wieczności.

Na czele komitetu stanął adw. Tadeusz Przyłęcki, który wespół z sekretarzem komitetu arch. W. Niedźwiedzkim kontynuują oporne dzieło realizacji woli testatorki...

W międzyczasie Radom z niewielkiego stosunkowo administracyjnego ośrodka w „Prywiślinskom kraju" urósł do sporego miasta, gęsto zaludnionego przez ludność robotniczą, znajdującą tu liczne warsztaty pracy w rozbudowanym przemyśle.

Sprawa szpitala dla dzieci stokrotnie zyskała na aktualności, zwłaszcza, że istniejące w Radomiu szpitale, mimo świeżo zbudowanego garnizonowego — nie wystarczają na potrzeby miejscowej ludności.

Współpracownik „Kurjera Porannego" odbył rozmowę z adw. T. Przyłęckim, obecnym prezesem komitetu fundacji, od którego uzyskał następujące wyjaśnienie.

Komitet mimo braku rozgłosu prowadzi jednak intensywną działalność, aby zrealizować szlachetną wolę ś. p. założycielki fundacji.

Wszystkie fundusze składane są na specjalnym rachunku w B. G. K. i przekroczyły już sumę 100.000 zł. Kwota ta wzrasta skutkiem rozmaitych wpływów, nie wystarcza jednak na rozpoczęcie budowy szpitala, którego koszt obliczają rzeczoznawcy na milion złotych. W tej chwili komitet prowadzi dwa procesy przeciwko bar. Haydlowi i p. Prurzakowi o zwrot należnych kwot i zapłatę procentów, przy czym sprawa z bar. Haydlem została wygrana przez komitet w dwu instancjach sądowych, a z p. Prurzakiem w pierwszej.

Po uprawomocnieniu się wyroków komitet będzie dysponował kwotą około 600.000 zł, z którą już będzie można przystąpić do pracy.

Jak z powyższego widać, kwestia budowy szpitala dziecięcego z fundacji hr. Ożarowskiej jest bliska realizacji. Należy sądzić, że komitet nie pozostanie odosobniony w swych wysiłkach, a spotka się ze współpracą czynników społecznych i oficjalnych.

Katastrofa pociągu towarowego pod Częstochową

Onegdaj w nocy pod Częstochową w pobliskim Poraju wydarzyła się katastrofa kolejowa, która tylko nader szczęśliwym zbiegiem okoliczności zakończyła się bez ofiar w ludziach. Na tor boczny z Częstochowy wjechał pociąg towarowy, składający się z pustych węglarek. Pociąg ten zatrzymano dla przepuszczenia pociągu pasażerskiego. W pół godziny później na tor sąsiedni wjechał drugi pociąg towarowy również z Częstochowy, który winien był zatrzymać się pod odpowiednią zwrotnicą. Tymczasem niespodziewanie i z niewiadomego powodu maszynista przejechał to miejsce wjeżdżając całą siłą w bok pierwszego pociągu. Rozległ się huk, ogłuszający trzask, krzyk przerażonych ludzi.

Trzy wagony zostały zdruzgotane na kawałki, a podwozia odrzucone na tor główny. Parowóz jest również poważnie uszkodzony. Tor główny został zatarasowany odłamkami zdruzgotanych części. Na miejsce przybył natychmiast pociąg ratowniczy w Częstochowy i rozpoczął prace nad uprzątaniem torów, jednak ruch pociągów, zdążających w kierunku Zagłębia musiał przez kilka godzin odbywać się po innym torze, a wszystkie pociągi były puszczane w tempie zwolnionym, tj. z szybkością 5 km na godzinę. Prace nad uporządkowaniem torów trwały całą noc i niedzielę bez przerwy. Służba konduktorska ocalała jedynie dzięki temu, że zajmowała miejsca w wagonach, oddalonych od miejsca wypadku. Komisja kolejowa bada przyczyny katastrofy.

Niegodni nazwy obywatela

Przemysłowcy bielscy pod pręgierzem opinii publicznej

Powiatowy komitet pomocy dzieciom i młodzieży w Bielsku, urządzający w bieżącym roku gwiazdkę dla biednych dzieci, przeprowadził ostatnio zbiórkę, która dała w sumie blisko 1.500 zł. Przemysł bielski odmówił udziału w tej akcji z wyjątkiem jedynie dwóch firm, które łącznie przekazały na cele komitetu 60 zł. Wywołało to powszechne oburzenie.

Wrzenie wśród mariawitów w Dąbrowie Górniczej

Od wielu miesięcy w dąbrowskiej gminie mariawickiej dochodziło do zatargów, między ówczesnym proboszczem tej gminy — Augustynem Gostyńskim — a częścią parafian. W rezultacie nieporozumień doszło między grupami wyznawców do krwawej bójki, którą z trudem zlikwidował silny oddział policji.

Od czasu bójki, między mariawitami dochodziło do stałych awantur. Ponieważ część parafian groziło proboszczowi mariawitów Gostyńskiemu śmiercią, przeto ten przed kilkoma dniami opuścił pokryjomu Dąbrowę.

Obowiązki „duszpasterskie" więc przypadły „kapłance" Rafaeli, która w tym celu przyjeżdżała z sosnowieckiej parafii mariawickiej. Dnia 5 bm. miały odbyć się wybory nowego „proboszcza", jednak termin ten starostwo w Będzinie odroczyło, z uwagi na konieczność sprawdzenia uprawnień członków gminy do głosowania.

Onegdaj zjawił się w gminie nowy „proboszcz", który objął urzędowanie. Fakt ten wywołał niebywałe wrzenie, bowiem mariawici oraz „kapłanka" Rafaela stwierdzili, że „proboszcz", którym okazał się Wiktor Wierzbicki, jest samozwańczym proboszczem.

Rozruchami wśród mariawitów oraz osobą Wierzbickiego, zajęły się władze starostwa.

Nowe świetlice w pow. lubartowskim

We wsi Krasienin w pow. lubartowskim przy licznym udziale miejscowego społeczeństwa odbyła się uroczystość otwarcia świetlicy koła młodzieży wiejskiej „Siew", połączona z obchodem 20-lecia istnienia koła. Uroczystość wypełniły popisy chóru koła oraz liczne przemówienia. Na zakończenie uroczystości zebrani wysłuchali audycji z zakupionego przez koło z własnych funduszów radioodbiornika.

We wsi Ciecierzyn w pow. lubartowskim odbyła się uroczystość poświęcenia świetlicy „Rodziny Rezerwistów", w której udział wzięli przedstawiciele władz i organizacyj ze starostą Illukiewiczem i wicewojewodziną Długocką na czele. Aktu poświęcenia dokonał ks. kan. Witkowski.

Rosną kadry naszych marynarzy

W PRZEDEDNIU 17-LECIA PAŃSTWOWEJ SZKOŁY MORSKIEJ

Dnia 8 grudnia rb. obchodzi Państwowa Szkoła Morska w Gdyni 17-lecie swego istnienia.

Od 1920 do 1937 r. uczelnię ukończyło 361 dyplomowanych absolwentów oraz 5 eksternistów. Z liczby tej przypada na wydział nawigacyjny 212 kadetów, a na wydział mechaniczny 154 kadetów. Liczba ogólna kandydatów-kadetów była niemal 4-krotnie większa. Najwięcej absolwentów pochodzi z województw centralnych, dalej z Małopolski, wreszcie z dzielnic zachodnich oraz z samej Gdyni. Ponad 80% absolwentów pracuje z powodzeniem w swoim fachu, reszta natomiast w zawodach pokrewnych lub związanych z morzem, względnie na lądzie.

Na ogół nie można zanotować bezrobocia w marynarce handlowej, przeciwnie równolegle ze wzrastającym tonażem naszej floty handlowej, liczba oficerów marynarki będzie musiała stale wzrastać. Przy szkole morskiej w Gdyni utworzono ostatnio kurs dla jungów czyli młodzieży w wieku od 15 do 17 lat, którzy wyszkoleni zostaną na pełnowartościowych marynarzy.

Pola Gojawiczyńska

SŁUPY OGNISTE

55)

Skończywszy z tym, Piotr uporządkował całe obejście, łącznie z ogrodem, chlewkami i warsztatem. Szeroki, zabłocony pas ziemi koło chlewków wylano cementem, porobiono nawet rowki do ścieku nieczystości. Pracował jak najemnik, za darmo, ponieważ uważał, że pracuje u swoich; robił tak, jak to widział u Rozalii i Łukasza. Zaprowadził ład w księgach i rachunkach rzeźnika a nawet pomyślał o pewnych nowościach. Michał otrzymał do warsztatu księgę przychodu towaru surowego, pani Michalina zaś w sklepie — kajet, w którym notowano wyważony gotowy towar, a także obrót dzienny. Zaprowadził listę płacy dla bab w warsztacie, kontrolował ilość dniówek, a Marcelka miała sobie powierzony dozór nad „dodatkami" do wyrobu wędlin, które to dodatki rozchodziły się w wielkiej ilości ale nie trafiały do kiełbas, salcesonów i pasztetówek a do torebek pracowników. Kupowano sól, pieprz i ziela i czosnek w pobliskich sklepikach w małych ilościach i nigdy nie było potrzebnych przypraw pod ręką. Piotr poczynił zapasy w spokrewnionym teraz sklepie kolonialnym Holca, trzymał pod kluczem i przyuczał Marcelkę do systematycznego wydawania i kontroli. Każdy z domowników miał teraz jakby przydzieloną robotę choć nikt jej nikomu nie przydzielał, a stało się to samo. Michał pilnował warsztatu, pani Michalina sklepu, Marcelka — domu. Co zaś do Piotra to wykonywał on grubą robotę, robotę sługi zachowując jednocześnie swój rozsądek i pilność i zdolność zarządzania spraw z góry, niejako nadawania im kierunku.

Widząc go tak przykładającego się, rzeźnik odetchnął. W długich butach i kożuszku, w kaszkiecie i z lagą w ręku opuszczał dom, aby swobodnie oddać się „swym interesom". Kupował całe partie trzody już nie na ubój, a na handel, z zyskiem sprzedając je na miejscu. Handlował z wojskiem, ze szpitalami, rezydował na Gniotkach skąd miał połowę drogi do fortu i stacji kolejowej. Stąd czynił wypady w okolicę. Mówiono, że robi gruby pieniądz, że pęcznieje wprost od pieniądza, lecz rodzina jego nie odczuwała tego nowego dobrobytu: dom żył po dawnemu, a Marcelka o nic się upomnieć nie śmiała.

Chwalił też Piotra głośno i powszechnie. Cóż mu przyszło z zięcie bogacza i z pisarza? Są mądrzy sami dla siebie. Musiał im też wywalić gruby pieniądz, aby raczyli się pożenić z córeczkami. Ten zaś wszedł w familię. Nie posiadał majątku, to prawda, ale ma tęgą głowę i niestrudzone ręce. Słuchano, potakując. Zdawało się też, że do pochwał rzeźnika obcy ludzie dodawali swoje. Temu pomógł, temu po sąsiedzku wygodził, a temu nie odmówił kredytu. Kobiety nade wszystko unosiły się nad Piotrem, mówiły o nim wprost z rozczuleniem. Tak, ten rozumiał co znaczy brak okrasy w miesiące zimowe, gdy nie było zarobków a rodzina żywiła się jeno zbiorami z małego ogrodu czy pólka! Wiedział też, jaka boleść ściska serca matek w izbie przepełnionej głodnym drobiazgiem. Mrugał na Michalinę i uśmiechał się, a ona swoimi białymi dłońmi kroiła i odważała słoninę. Przy czym nie dawała im do zrozumienia, jak dawniej, że robi łaskę, ale i owszem dorzucała pocieszające słówko. Bóg da, że dostaną robotę i spłacą dług. Patrzyła na Piotra, łasa na jego uznanie.

Żywił on dla kobiet jakieś specjalne uczucie, wszystko jedno czy to była stara zgarbiona i bezzębna babka, czy młodziutka dziewczyna. Wspominał Rozalię, Ludwikę, dziedziczkę i przez nie patrzył na inne. Uważał też, że są słabsze ciałem, iż winien im pomoc i współczucie. Zaglądając do warsztatu, zaprowadził tam zmiany, by kobietom lżej przychodziła praca. Nie dygowano już niecek z mięsem na wysokie stoły, lecz składano na niskie stojaki, pod ręką. Za czym przyszły wyższe taburety, odtąd już nie potrzebowały robotnice stać przy stołach cały czas, niektóre czynności mogły wykonywać, siedząc. Otrzymały też fartuchy i chusteczki na głowę, albowiem dotąd, aby nie niszczyć swego odzienia, ubierały się w najgorsze łachy, na czym cierpiała i czystość.

Dotąd praca odbywała się od szlachtunku do szlachtunku, a towar zbywał w jednym sklepie. Teraz zaś wędliny szły na gospody, w okolicę i pracowano prawie bez przerwy.

Skłonił też panią Michalinę do przyjęcia pomocy w sklepie. Ugodzono dziewczynę imieniem Józefka, zajętą dotychczas w warsztacie. Choć miała zaledwie dwunasty rok spadała tam na nią najcięższa robota. Ona to dygowała niecki z mięsem, szorowała stoły, naczynia i podłogę, taskała kubły i gary, prała fartuchy. Od mrozu, wody i ługu skóra na jej rękach popękała do żywego ciała a dźwiganie ciężarów zgięło ku ziemi. Ta chodząca nędza nie budziła współczucia, starsze kobiety wyręczały się nią bezlitośnie, nieraz też piękny Michał bezmyślnie trzepnął ją mokrą ścierą przez plecy, z żartów jeno. Piotr złajał Marcelkę: — kręci się ciągle po warsztacie a nie widzi co się koło niej dzieje. Marcelka wytrzeszczyła swe błękitne oczy z niezrozumieniem:

— Nie widzisz więc, jakie Józefka ma ręce?

(D. c. n.)

З В І Д О М Л Е Н Н Я

з праці Ревізійного Виділу РСУК від 1.І.по кінець листопада 1 9 3 8 .р.

Пролімінований час праці ревізорів Товариства на ревізії та організаційно-інструкторські поїздки продвиджував на 1938 рік запотребовання .... 10.619 днів.

Цю роботу мало виконати 52 ревізорів,з чого:

а/ 47 ревізорів мало дати в пересічи по 200 днів або разом днів .... 9.400 в цілім році;

б/ 5 референтів видів мали дати по 100 днів праці або на протязі цілого року .... 500 днів;

Разом всі вище наведені ревізори мали дати на протязі цілого року .... 9.900 днів праці в терені.

Пролімінуючи на евентуальні недуги ревізорів приблизно 430 днів,лишилося на працю .... 9.470 днів. Вслід за тим для виконання цілої праці /ревізійної та організаційно-інструкторської/ недоставало .... 1.149 днів - то є цілорічна праця округло 6 ревізорів. Для виповнення цієї люки Рада Товариства уповажнила Дирекцію приняти 4-ох нових ревізорів, узгляднюючи при цім і це,що до помочі ревізорам буде притягнений один кандидат на ревізора та в міру потреби евентуально і поміч поодиноких інструкторів.

При помочі цего апарату виконувано на протязі 1938 року всі чинности наложені на Ревізійний Виділ,придержуючись і надалі тої самої системи праці,що й в попередних роках.А саме: час одного виїзду означений був у засаді на два тижні в зимових місяцях,а три тижні в літних місяцях. Ту систему однак в осінних місяцях біжучого року переступлено і ревізори виїжджали в терен на довший протяг часу,бо оказалося,що для закінчення праці треба було дати весь вільний час.

Спосіб переводження ревізій лишився рівнож незмінений. Ревізори Товариства переводили у всіх кооперативах засадничо повну ревізію, то єн.не обмежувалися тільки до виконування обовязків,виплиіваючих з постанов закону і дотичних інструкцій,але понадто переводили повну інвентаризацію майна даної кооперативи і на тій основі складали біляно з днем ревізії.

Крім цього ревізори Товариства згідно з усталеними плянами обовязані були виконувати орґанізаційно-інструкторську працю як: відбувати орґанізаційно-інструкторські колеґії при повітових осередках, засідання Управ і Надзірних Рад у тих осередках,скликувати наради спеціяльно Українських Райфайзенок при нагоді переводження ревізій в Повітових Українбанках,скликувати наради кооператив для загального закупу та збуту і їх членів та членів місько-споживчих кооператив,провірювати основніше сметанкарні та збірні Районових Молочарень в цілі провірки, чи їхні уладження відповідають вимогам закону. Крім цього переводжено незаповіджені провірки кас у кооперативах другого ступня /ПСК і Українбанки/ та переведено провірку білянсів і виконання буджетів Повітових осередків за I.півроче біжучого року.

В числах ревізійна і орґанізаційно-інструкторська праця в РСУК по кінець листопада біжучого року представляється слідуючо:

Ревізій переведено по типам:

т и п :	кількість ревізій:	зужито днів:	пересічно на 1 ревізію зужито днів:
1/мійські-споживчі/	117	669	5.7
3./мійські-ріжні/	46	199	4.3
4./Українбанки/	102	539	5.2
5./Українські Райфайзенки/	458	701	1.5
7./урядничі/	6	13	2.1
8./заг.закупу та збуту/	1955	4947	2.5
9./спеціяльні-збутові/	8	13	1.6
10./ Районові Молочарні/	126	805	6.4
11./продукційні/	5	26	5.2
12./помічничі/	10	14	1.4
13./ремісничі/	4	6	1.5
14./робітників/	8	23	2.8
15./кооперативи праці/	2	17	8.5
	2847	7972	2.8

Організаційно-інструкторських праць відбуто у всіх типах:

нарад /анкет/	122	у	118	днях
конференцій	25	"	29	"
Загальних Зборів	60	"	63	"
засідань Управ і Надзірних Рад	90	"	98	"
інформацій	15	"	18	"
провірок	112	"	142	"
колегій інструкторських	113	"	286	"
" організаційних	26	"	36	"
інших організаційних поїздок	22	"	31	"
Разом поїздок	585	у	821	днях

Разом отже по кінець листопада б.р.переведено 2847 ревізій на що витрачено:

1/ на ревізії 7972 днів

2/ на організ.інструк.поїздки 821 "

р а з о м : 8793 днів.

На грудень біжучого року лишилося до ревізії округло 600 кооперативів. Ревізори РСУК викінчуть сподівано ревізії в 550 кооперативах так, що приблизно в 50 кооперативах ревізія того року переведена не буде. Причиною невикінчення ревізій в біжучому році на 100% є це,що:

1/ з буджетових оглядів принято до Ревізорського Виділу лише одного ревізора і то з початком листопада біжучого року,

2/ довготреваючі недуги ревізорів Товариства,з яких деякі хорували по 7 тижнів.Недуги ці були викликані тяжкими умовинами праці /морози,дощі,брак доброго відживлювання і вигідного приміщення,спеціяльно по селах/,

3/ заострені відносини в прикордонній полосі,куди не допущено владою ревізорів Товариства навіть тих,яким тамтого року і на початку цього року видала влада дозвіл на перебування.

На основі дотеперішних наших обчислень можна тепер припускати, що в біжучому році всего около 2% кооператив лишиться незревідованих. Є це процент мінімальний в порівнанню з тим,що виказують рік річно інші Ревізійні Союзи.

Помічення,пороблені при дотепер переведених ревізіях,загально ужиті є слідуючі:

Організація членів в союзних кооперативах поступає дальше,одна

слабо в загально закупочних кооперативах,натомість сильніше в молочарських,а то зогляду на відповідні постанови закону відносно тих послідних,/молоко можна лишень брати від членів/.

Діло- і книговодство в кооперативах є назагал добре і вдоволяюче,спеціяльно в тих районах,де переведено відповідні курси.Виїмком є ті кооперативи,в яких переводиться часті переміни в особовім складі Управи,спеціяльно на постах книговодів.

Оборотові власні фонди назагал є в низових кооперативах вдоволяючі і до ведення статутового підприємства вистарчаючі. Натомість господарка тими фондами не всюди є відповідна.Дається зауважити в біжучім році поважний зріст лядових боргів в кооперативах ззз і місько-споживчих,велике зачетовання в Районових Молочарнях,як рівнож завеликий відсоток залеглих позичок в кредитових кооперативах. Щодо поборювання спеціяльно лядових споживчих боргів,акція повітових осередків у тім напрямі мала великі перепони в осени біжучого року по причині відомих подій в краю,тому і вислід цьої акції буде в цьому році невдоволяючий.

Початок господарської депресії,пониження цін на сільсько-господарських продуктах та відібрання трафік поодиноким кооперативам спричинили обниження торгів около 1% в порівнанню з торгами в тімсамім часі 1937 року.

Торговельна вірність у всіх видах є вдоволяюча за виїмком мійсько-споживчих кооператив у відношенню до Народної Торговлі,хотяй і тут замітна є в біжучім році поправа.

Господарський або буджетовий вислід діяльности кооператив є активний,що є доказом,що поодинокі кооперативи придержуються уложеного річного білянсу.

Бюрова праця Ревізійного Виділу в біжучім році / один секретар і дві машиністки/ виказує полагодження 7.000 писем округло - не вчисляючи ревізійних звідомлень і поревізійних писем.

Вб. дир. О. Луцкий

З в і д о м л е н н я

на засідання Ради дня 21. грудня 1938.

1. Ч л е н и .

Стан кооператив на 1. січня 1938. року - 3330. До 15. листопада принято 124 нові кооперативи а викреслено 10. Таким чином РСУК обєднував 15.XI. цр. 3444 кооперативі. Поміж новопринятими кооперативами є 18 райфайзенок, 85 кооператив ззз, 10 споживчих /I. і III. тип/, 1 реміснича.

2. Матеріяльний вислід праці за 1937. рік.

В листопаді цр. видано "Білянси Кооператив" за 1937.р. З цего статистичного огляду виходить, що протягом 1937.р. число кооператив зросло о 233; число членів в кооперативах зросло о 49.305 і дійшло до 642.767 /найбільший зріст в РМ - 26.412 чл., в ззз 5611 чл., в ЦБ - 495 чл., в райфайзенках - 8513 чл., в українбанках - 7324 чл., в обидвох типах споживчої кооперації - 497 чл./; білянсова сума всіх кооператив зросла о 7,290.025 зл.; уділи зросли о 1.194.346 зл і дійшли до квоти 8,911.080 зл.; запасні фонди зросли о 1,608.257 зл. і дійшли до 14.026.048 зл.; вкладки і біжучі рахунки зросли о 1,983.602 зл. і дійшли до 10,592.596 зл; стан уділених позичок зріс о 2,664.616 зл., торги товарових кооператив зросли о 45,202.996 зл. і дійшли до 159,721.813 зл. /кругло до торгів за 1929. р./; обороти кредитових кооператив зросли о 12,153.548 зл.; нарешті чиста білянсова надвишка узгляднених у сумаричнім білянсі 3218 кооператив /на всіх 3330 кооп./ виносить 1,246.038 зл.

Це свідчить про добру розвоєву тенденцію нашого руху в 1937.році.

3. Закупочно- збутовий вид в першім півроці 1938. р.

а/ НИЗОВІ КООПЕРАТИВИ.

На основі переведених провірок в 730 кооперативах:

1/ торги товарами не виказують зросту через відняття торгу тютюном. Торги змаліли о 0.22%. /В 1937.р. торги тютюном виносили 18% всіх товарових торгів/;

2/ торги сіль.-госп. продуктами зросли на 12%; є зріст і оборотів, але був і зріст ціни - головно яєць;

3/ борги зросли на 52%. На жаль це стале явище до осені кожного року.

4/ Білянсову надвишку виказало 483 кооператив на 113.565 зл.; страту 246 кооператив на квоту 42.295 зл. Страта повстала головно через товарові недобори, які стверджено в 351 кооперативах на квоту 46.417 зл. а недобори з влому в 25 кооперативах на квоту 7.933 зл.

Касові недобори були в 192 кооперативах на квоту 9.571 зл.

5/ Вірність в закупах товарів і в збуті сіль.госп.продуктів добра. Неоправдано закуплено товарів поза ОСК на 6% а збуто сіль. госп. продуктів на 13%.

б/ ОКРУЖНІ СОЮЗИ.

Зіставлення обнімає 28 ОСК, роздільню ЦС і 5 гуртівень.

I/ Власні фонди зросли від нового року о 168.066 зл. і дійшли до 2,656.345 зл./40.07% всіх оборотових фондів/. Чужі фонди зросли о 49.186 зл. і дійшли до 3,972.757 зл. На уділи зібрано 115.299 зл.

II/ Зріст торгів товарами виніс 1.374.552 зл. /13.73% в порівнанні до першого півроку 1937.р./.

III/ Збут сіль.-госп. продуктів зріс скількостево о 10.70% в яйцях, о 21.6% в збіжжу а в грошах разом з майже подвоєним збутом живини з 9,439.338 зл. в першім півроці 1937.р. на 11,405.820 зл.

IV/ Білянсову страту виказали Союзи: Золочів /3.420 зл./, Зборів /922 зл./ і Станиславів .

в/ ЦЕНТРОСОЮЗ.

Загальний торг Центросоюзу побільшився о 2,457.722 зл. /о 16.74% в порівнанні з першим півроком 1937.р./. Збут продуктів в збіжжу зріс грошево на 12.10%, в яйцях на 34.9%; збут живин на 156.63%.

Білянсова надвишка за перший піврік винесла 84.399 зл.

На жаль в третім квартапі вже зазначився спадок оборотів. Коли взяти разом всі торги за 3 квартали, то їх зріст у порівнанні з трема кварталами минулого року виносить уже тільки 9.78%.

4/ РАЙОНОВІ МОЛОЧАРНІ по день 30. вересня 1938.р.

Огляд 121 РМ виказує зріст членів о 15.947 одиниць, зріст доставців на 4.1% /хвилева орієнтаційна цифра/, зріст достави молока о 4,153.872 літри /або 7.33%/ в порівнанні до 9 місяців минулого року, - зріст торгів о 661.235 зл. /9.9% - також звишка ціни/ і зріст власних фондів о 334.089

зл. /12.78%/.

Достава молока зросла найбільше в округах: Самбір /30%/, Стрий /20%/, Львів /11%/ а впала найбільше в округах: Коломия /8.23%/ Тернопіль /6.6%/ і Перемишль /4.2%/. Збільшення достави в Самбірщині це передусім наслідок орґанізаційного упорядкування округи /Рогізно/, в Стрийщині це передовсім наслідок забезпечення паші, - спадок достави в Коломийщині викликаний передовсім спадком достави в Видинові і поплатністю соняшника, - в Перемишлі передовсім задля прищиці. Систематичний спадок достави завважуємо ще від 1937.р. в округах: Тернопіль, Перемишль і Чортків.

Білянсову надвишку виказують 66 РМ на квоту 42.888 зл. а страту 55 РМ на квоту 40.959 зл.

При амортизації звільнено 160.000 зл., що разом зі збільшенням власних фондів дає 494.000 зл., які можна використати на інвестиції.

За 9 місяців інвестовано в рухомостях і нерухомостях - 448.238 зл. Від 1930.р. вибудовано 25 будинків, набуто 13 домів, в будові 8.

Змеханізовано протягом 9 місяців 12 РМ /в цім у 4 РМ переведено повну механізацію а в 8-х половичну /ропний аґреґат і масниця, де нема струму, - масниця, де струм/.

Механізація молочарень отвирає перед нами проблему електрифікації деяких містечок і сіл /Боянець, Балинці, Коршів, Коропець, Войнилів, Бутини, Чехи, Журавно/ і це справа, яку тепер досліджуємо.

5/ ОЩАДНОСТЕВІ ВКЛАДКИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ за три квартали 1938. р.

При узглядненні 678 кооператив /Укрбанків і райфайзенок/ стверджено 98.386 вкладчиків і 10,193.322 зл. на рахунку вкладок.

При кінці 1937.р. нараховано в 650 кредитових кооперативах 8,772.403 зл. на рахунку вкладок.

Стан вкладок в Центробанку виносив з кінцем третього кварталу 1,949.813 зл., а на початку року 1,820.193 зл.

6/ СПОЖИВЧІ КООПЕРАТИВИ за I. піврік 1938.

Звідомлення за перший піврік маємо тільки від 46 кооператив. Їх стан був такий: кооперативи мали 72 крамниці і 4 підприємства виробничі. Всі ці кооперативи мали 7185 членів, т.є. по 156 членів на 1 кооперативу.

Стан членів збільшився в цім році о 177, т.є. о 2.4%. Оборотові фонди цих кооператив виносили 590.550 зл. або пересічно по 12.747 зл. на 1 кооперативу. З тих фондів було власних 304.466 зл. або 52% і чужих 286.084 зл. або 48%.

Власні фонди зросли в 37 кооперативах о 29.633 зл. а змаліли через відписання страт за 1937.р. в 9-х кооперативах о 9.394 зл. Загальний приріст власних фондів виносить 20.239 зл. або 7.12% початкового стану. Оборотові фонди розміщені так: 194.932 зл. або 33% виносив запас товарів, 131.715 зл. або 22% було уміщених в боргах, а решта, т.є. 45% було в інших активних складниках /рухомости, нерухомости, льокації/.

В білянсовім зіставленню за 1937.р. у 113 кооперативах було розміщення таке: 32.9% оборотових фондів в товарах 23.7%, в боргах 29.3%, в рухомостях і нерухомостях а 14.1% в інших складниках. Релятивно до інших складників стан боргів понизився о 1.7%. Але сума боргів в дійсности зросла о 7.478 зл. або о 6.01% стану з початку року. При тім в 9 кооперативах стан боргів зменшився о 4.395 зл. або 11.3% їх початкового стану а в 37 кооперативах стан боргів зріс о квоту 11.873 зл. або о 13.8% їх початкового стану.

Торги удержані нерівномірно. У 20 кооперативах вони змаліли з денної квоти 3620.89 зл. на 2960.54 зл., т.є. о 18.2%, а в 26 кооперативах зросли з денної квоти 3128.65 зл. на 3757.08 зл., т.є.о 20.08 зл. Разом всі 46 кооператив торгують пересічно денно 6717.62 зл. або пересічно по 104.96 зл. на 1 кооперативу.

Білянсовий вислід за перший півpік 1938.р. є в 36 кооперативах активний на квоту 18.535 зл., а в 10 кооперативах стратний на 3323.88 зл. Загальний вислід дає зиск 15.211.12 зл. або 2.57% усіх оборотових фондів. Пересічне обтяження товарів хиталося між 7.5% а 14%, при чім в більшости кооператив було воно низьке.

Торговельна вірність супроти Народної Торговлі виносила пересічно в цих кооперативах 17%. Поза тим ці всі кооперативи закупляють богато товарів в Повітових Осередках.

— —

7/ НАШЕ ВИРОБНИЦТВО в 1937.р. поза молочарським видом.

Виробничих станиць на засадах найманої праці у формі окремих кооператив було 19. Сумаричний білянс 16 таких кооператив виказує: 2447 членів /пересіч 153/, на власних фондах 521.215 зл., на чужих 558.995 зл. Власні фонди зросли в порівнанні з минулим роком о 20%, чужі о 76%. Без "Сусп.Промислу" і "Будучности" власний капітал виносить тільки 6.775 зл. а чужий 15.343 зл. Це доказ, які слабі й дрібні ці виробництва.

Білянсові надвишки всіх 16 кооператив цего типу виносили 83.992 зл. а страти 6.864 зл. Їх торги: 2,965.714 зл./зріст на 14%/ а без "С.Пром." і "Будучности" поменчення торгів на 3.4%.

Виробничих станиць у формі окремих кооператив але з виробництвом самих членів, отже з правила ремісничих, було 7. Вони обєднували лиш 293 членів /зріст на 10%/. Пересіч власних фондів виносила лиш 2.125 зл. а чужих аж 20.366 зл. Їх торги: 498.089 зл. Білянсова надвишке в 4 кооп: 2.353 зл., страта в 3 коол: 383 зл. Ці кооперативи дуже слабі. В 1938.р. основано у Львові 2 нові ремісничі кооп. "Архо" і "Кераміка". Обидві поборюють трудности, які випливають у першу чергу з неусуспільненої ментальности серед ремісничого проводу, але обидві є життєздатні. На ці кооперативи звернено особливу увагу.

Вирібничі відділи ЦС виказали в 1937.р. торг в квоті 1,950.150 зл. /зріст на 29%/. Три вирібничі відділи при ОСК /Теребовля, Яворів, Рогатин/ виказали торг на квоту 223.856 зл. /проти 155.692 зл. в 1936.р./. Разом на квоту 2,174.007 зл.

Вирібничих відділів при низових кооперативах було 97 /29 оліярень, 24 цегольні, 19 дахівкарень, 6 пекарень, 4 мясарні, 3 бетонярні ітп./. Їх торги: 637.650 зл. проти 456.750 зл. в мин. році.

Виробництво домашнього промислу було ведене в 5 кооперативах і їх торг дав 99.290 зл. /зріст на 16%/. Коли дорахувати до цего торги в відділах деяких інших к-в /Праця- Наконечне, Рільник- Вільшаниця/, тоді цілий наш збут виробництва домашнього промислу дає квоту 135.328 зл. Ця квота занадто мала. Маємо поважну підставу думати, що в 1939.р. власне ця справа дасть засадничо кращі висліди орґанізаційні та матеріяльні.

Видавничих кооператив було 12. Їх власні фонди виносили 93.702 зл.

а чужі 313.704 зл. Торги дали в 1937р.58.234 зл.

Всі наші виробництва уторгували в 1937р. 6,432.884 зл.

Протягом біжучого року підготовлено 3 нові більші виробництва,які вже повинні бути урухомлені в першім кварталі 1939р.

8/ КООПЕРАТИВИ ЗДОРОВЛЯ.

Маємо 3 Кооперативи Здоровля: в Ременові,Боднарові і Цеблові. Кооператива Здоровля в Ременові розпочала свою діяльність в квітні 1937, в Боднарові 1.II.1938.,а в Цеблові 9.XI.1938. Найбільшу фреквенцію виказує Ременів /місячно 100-168 лікарських оглядин/,відтак Боднарів /44-141/ і Цеблів /53 огл.в місяці листопаді/. Цего року викупив Боднарів окрему домівку для Кооперативи Здоровля,зложену з 5 кімнат /2 кімнати для приняття хорих і 2 кімнати з кухнею для лікаря/ і 1/2 морґа городу.Цеблів одержав пів домівки /3 кімнати/ від кооперативи "Збут" в уживання на неозначений час за переведення ремонту домівки своїм коштом; тільки Ременів приміщується в винайменій тісній селянсьій хаті. Всі кооперативи мають своє власне уладження і лікарський інструментар,але всі три відчувають брак більшої підручної аптики,на яку не можуть собі позволити з браку фондів. Лікарі усіх трьох кооператив - молоді люди,які з посвятою працюють над піднесенням гігієнічного стану наших сіл. Всі три кооперативи вимагають великої опіки.

9/ ШКІЛЬНІ КООПЕРАТИВИ.

/37 крамниць + 7 кас/

При 40 школах "Р.Ш" є шкільні кооперативи. В цім році зорґанізовано провірку ціх кооператив,видано для них взірцевий статут та ділові правильники.

Кураторія заборонила навчання кооперації в школах.

В сімох шкільних збірницях дрібної ощадности зібрали в р.1937/8 - 1.780 зл. В 14-ох шкільних крамницях уторговано в цім році 5.407 зл.

10/ НАВЧАННЯ

а/ з а о ч н і л е к ц і ї .

Протягом цего року скінчило навчання 111 учнів,а здало іспит 51. На осінний курс вписалося поверх 170 нових учнів.

Сконфісковано виклад про економічну історію.

б/ **курси в краю.**

На осінно-зимовий сезон зголошено 25 курсів / ЦС-Зашків, Перемишляни, Денисів, Камінка Струмілова, Делятин, Заболотів, Ярослав, Жовква, Олешичі, Устрики, Станиславів, Коломия, Золочів, Зборів, Бучач, Самбір, Збараж, Копичинці, Борщів, Сокаль, Перемишль і Стрий/.

У Львові переводимо курс в Духовній Академії.

в/ **школи.**

В жовтні урухомлено 3-літний Кооперативний Коедукаційний Ліцей РСУК. Учительський персонал складається з директора /др. Витановича/ і 13 учит. сил. Учнів 41. Наука йде правильно. Це великий наш здобуток.

Поза-цим працює субвенціонована закупочно-збутовим видом торговельна школа в Яворові, яка має дати добрих працівників для низових кооперативів. В школі є тепер 29 учнів. Цю школу, як і курси в краю, відвідує систематично наш референт навчання.

В школі "Труд" у Львові вчить кооперації /кругло 80 учениць/ і в цьому році наша урядничка п. Е. Вербицька.

В школі "МС" є 23 учні.

г/ **вакаційний курс.**

Цего року улаштовано пятий вакаційний курс для наших працівників - у Ворохті, від 11-20. липня. Курсантів було аж 84. Викладали: Голова Інж. Ю. Павликовський /кооперація і демократія/, дир. Луцький /основні ідеольоґічні риси укр. кооперативізму/, др. К. Коберський /про Райфайзена, засади орґанізації, кооп. виховання/, др. І. Витанович /про К. Паньківського і про польську кооперацію/, дир. І. Грабар /закупочно-збутова кооперація/, М. Хроновят /молочарська кооперація/, Д. Квасниця /споживчі кооперативи/, І. Ольховий /кредитова кооперація/, інж. С. Чижович /кооперація в домашнім промислі/, А. Жук /українська і польська кооперація/, І. Семянчук /кооперація в долині Пруту/, ред. В. Левицький /кооп. белетристика/, ред. Р. Купчинський /кооп. пісня/, В. Сімович /гуцульський говір, Гуцульщина в українській літературі, Леся Українка на Гуцульщині/, М. Гавдяк /ґеоґрафія Гуцульщини/ і др. Гірняк Ю. /теорія Айнштайна/.

Курс пройшов і цим разом дуже добре.

11/ ПРОПАҐАНДА.

а/ фільма.

Постанова збагатити нашу пропаґанду фільмою з кооперативного життя - здійснена. Коли зважиться,що дотепер Українці в Польщі не мали ніодної своєї фільми,що ніхто не пробував своїх сил зложити сценар фільми,що не маємо до цего ніякого технічно-виробничого підприємства ані вправлених акторів,- тоді треба признати,що наша перша проба в цім напрямку - вдалася. Фільма "До Добра й Краси",висвітлена у Львові для представників преси найшла тут дуже добре прийняття,а таксамо в окружних осередках,де вже її висвітлено.

Висвітлювання в краю започатковано в листопаді в містах:Долина / 2 виставки - 330 учасників/, Калуш /2 виставки - 230 учасників/ і Станиславів / 3 виставки - 1070 учасників/ та в селі Ямниця к.Станиславова /380 учасників/.

Вже усталено дальші висвітлювання:

в 11 місцевостях протягом грудня
в 17 " " січня
в 16 " " лютого.

Покищо можемо висвітлювати нашу фільму в місцевостях, де є електричний струм. В недалекій будуччині будемо могли висвітлювати її в усіх місцевостях.

Згідно з постановою Президії з 9.цм. вже виготовлено статут окремої кооперативи, якої завданням булоби дальше вирібництво кооперативних фільм та їх висвітлювання. Статут цей вишлемо централям, окружним союзам і більшим кооперативам.

б/ Мандрівні пропаґатори РСУК

Поза цим, що протягом цего року висланс знову 8 пропаґаторів у найслабші райони /Буськ - Глиняни, Рудки, Турка, Березів- Динів, Сянік, Ярослав, Долина і Комарно/ на березень - квітень, де вони відбули 323 нарад з 20.300 учасниками і придбали 2724 передплатників "Кооп.Родини",- виняткове висилано в деякі райони таких пропаґаторів також у травні,черв-

ні а то й до нинішнього дня /нпр. до Олешиць/. Тут прийшов нам з частинною допомогою ЦС.

в/ Пропаґаторки в краю.

В 16 округах вже маємо 20 кооп. пропаґаторок на удержанні окружних союзів. Вони працюють в союзах: Бучач /2/, Городенка /1/, Дрогобич /1/, Збараж /1/, Золочів /1/, Копичинці-Чортків /1/, Підгайці-Бережани /2/, Сокаль - Радехів /2/, Стрий /3/, Теребовля /2/, Ширець /1/, Яворів /1/, Ярослав /1/, Львів - ЦС /1/, Олешичі /1/. В Тернополі була пропаґаторка до лютого цр. Опріч того РСУК оплачував пропаґаторки в окрузі Сянік - Устріки /4 місяці/ і Коломия /1 місяць/.

Майже всі пропаґаторки вийшли з курсів "СГ" для господинських інструкторок, на яких ми викладаємо кооперативні справи. Цей курс є найліпшим підготовчим вишколом пропаґандисток. Їх дошкіл переведено протягом цего року на вакаційнім курсі і на злученій з ним окремій нараді пропаґандисток та на краєвім орґанізаційнім зїзді, що відбувся у Львові 28. і 29. жовтня цр.

На цім зїзді усталено ось яку опінію:

"1/ Досвід з минулорічної праці пропаґаторок - веденої на основі усталеного рамового пляну праці - виявив, що хоч пропаґаторок анґажовано до пропаґанди серед жінок, вони пропаґують кооперативну ідею серед цілого населення села, в тім серед мужчин і молодняку. Обмежувати пропаґанду тільки до жінок не є в практиці ані можливо ані потрібно. Під цю пору веденням пропаґанди в Союзах занимаються тільки пропаґаторки, бо інші працівники орґанізаційних відділів є перетяжені своїми властивими обовязками й тільки доривочно й спорадично можуть заниматись пропаґандою. Всі округи мусять вести постійну кооп. пропаґанду.

2/ Техніка пропаґанди кооперації не може полягати на механічних поїздках. Недоцільно, щоби пропаґаторка в найкоротшому часі обїхала найбільше місцевостей. Пропаґаторка мусить мати змогу побувати в одній місцевості в міру потреби довший час, щоб могла пізнати середовище й людей підчинених пропаґанді. Тому осередки, або не доцінюють або перецінюють сили пропаґаторок, коли призначують їм до обслуги райони праці з поверх 50 - 100 сіл. Район праці пропаґаторки повинен обіймати не більше як 20 - 30 сіл. В більших районах пропаґаторка може приїхати на село раз чи два до року й не зберігає основної ціхи успішної пропаґанди: тяглости. Задля того в більших округах повинні працювати 2 або 3 пропаґаторки.

3/ Пропаґаторки працюють успішніше, коли ведуть на селі для жінок курс з ділянки домашнього господарства /куховарства, передсвяточного печива, трикотарства, овоч. і город. перетворів ітп./, бо такий курс може бути осно-

вою для пропаґанди кооперації продовж довшого часу в цім самім середовищі. При цій нагоді ведуть пропаґаторки кооперативне освідомлення шляхом гутірок, рефератів, кольпортажі й читання "Кооперативної Родини" та видавництв ітп. Є відсталі села, у яких до жінок можна підходити передовсім курсами, бо жінки не звикли сходитись на наради. В цей спосіб жінки бачать, що кооператива через курс дає їм щось реального й корисного.

4/ Засобом до втягнення жінок у практичну й самостійну співпрацю з кооперативами є жіночі секції при кооперативах /особливо там, де нема жіноч. орґанізації/. Ці секції повинні давати опінії щодо товарів потрібних до жіночого господарства, виїздити зі справником по товар /особливо мануфактуру/, допомагати в кольпортуванні "Кооперативної Родини", в стягненні сплат на уділ від членів ітп.

Дальшим кроком вперід є мануфактурні відділи, розбудовувані на уділах жінок при кооперативах ззз., якими жінки управляють.

5/ Пропаґаторка має мати на увазі не тільки безпосередні матеріяльні користи кооперативи /нові члени, уділи, торги через скріплену кооперативну вірність, поширювання "Кооперативної Родини"/, але повинна співпрацювати в піднесенню й закріпленню щораз вищої цивілізації на селі /добрий зовнішний і внутрішний вигляд кооператив, квітники перед кооперативами ітп./ і головно дбати про розбудження кооперативної свідомости серед загалу, бо господарські успіхи кооперативи це тільки відсоток від ідейности членів. - Щоб краще реалізувати ці завдання повинна пропаґаторка співпрацювати з жіночими орґанізаціями на селі.

6/ Пропаґанда мусить бути атракційна, цебто треба її форми завжди міняти: /наради з кооперативними рефератами, курси з кооп. наставленням, покази уживання кооперативних продуктів, напр. прання милом ЦС, пробне варення кави "Суспільного Промислу" ітп. роздавання реклямових матеріялів, як книжечки, летючки, прібки, а далі орґанізувати прогульки до кооперативних централь чи взірцевих кооператив, кооперативні свята, ювілеї, поширювання кооперативної преси, висвітлювання кооп. фільму, сценічні вистави/. Щойно тоді, коли слідують по собі впродовж певного часу ріжні акти пропаґанди, - піддаються люди впливові пропаґанди.

7/ Треба вести пропаґанду в кожній місцевості якийсь час під одним

гаслом: /скріплення членства, щоб торгувати тільки з членами, або скріплення кооп. вірности закупочної і збутової або протиборгова акція ітд./

8/ Пропаґаторки є для пропаґанди. Не слід їх відтягати до заступств у інших відділах, хиба, колиб ішло про плянове відтягування, щоб пропаґаторка запізналась з даним відділом. Пропаґаторки повинні порозуміватись зі збутовими референтами щодо справ актуальних для пропаґанди збутової акції.

9/ Справу сплачування уділів членами, яких приєднала пропаґаторка - повинні допильновувати також інші співробітники орґаніз. відділів при нагоді своїх поїздок, а також управи і крамарі тих кооператив.

10/ В сезонах непригожих для ведення пропаґанди на селі - повинна пропаґаторка присвятити увагу справам місько-спож. кооперації, бо Окружний Союз - центр для всіх видів кооператив даної території.

11/ Пропаґаторки мусять мати між поїздками вільний час, щоб підготовити матеріял до нової тури. Повинні брати безумовно участь в інструкторських і орґанізаційних колеґіях."

Кооперативні пропаґаторки - дуже цінне поглиблення нашої дотеперішньої пропаґанди.

12. ВИДАВНИЦТВА.

Дотепер видано протягом року нових 11 книжок /наклад 18.000 пр./, а в цім:

В.Січинського - "Нариси з історії укр. промисловости.
Др. Панченко - "Порадник крамаря".
Фотинюк - "Садовина й городина"
Інструкція для контрольних комісій в зз-их кооп.-ах,
Др.Степанів - "Кооперативи Здоровля" /2 вид/,
Календарець на 1939.рік.
Білянси кооператив за 1937. рік.
І. Гладка: Як уладжувати кооп. свято. —

Квітник см. В турі Краще

Продано протягом року 6.824 прим. а роздано й розіслано даром 1608 прим. За продані книжечки одержано 4779 зл. /до кінця жовтня цр./.

Поза цим нова книжка Жіда "Солідарність" вже в переплетні а Фоке "Кооперативний сектор" в останній корект і. Обидві книжки вийдуть ще цего

року. В друку "Кооперативна Читанка" для шкільної молоді /авторка К. Малицька/.

Згідно з постановою Президії, в наступнім році звернемо особливу увагу на популярні пропаґандистичні книжки з обсягу кооп. ідеольоґії.

13. П Р Е С А.

ГКЧ дійшов у вересні цр. до 4.161 передпл. /більше від початку року о 225/.

"Кооп. Республика" має передплатників 831 /більше на 49/.

"Кооп. Родина", яка в грудні мр. мала 27.047 передпл., дійшла в вересні цр. до 52.728 передпл.

На орґанізаційнім зїзді усталено опінію, щоби місячник "кредитова кооперація" передплачували також усі централі та окружні союзи.

В 1939.р. буде в "Кооп. Родині" звернена більша увага на кооперативне освідомлення молоді.

14/ БІБЛІОТЕКА.

Цего року набуто до бібліотеки цілу збірку книжок з обсягу економії та соціольоґії та побільшено бібліотеку дарунком поверх 50-и книжок з обсягу економіки дрібних сільських господарств і соціольоґії села. Оправлено 345 книжок. Випрацьовано реґулямін бібліотеки як читальні й випозичальні книжок для кооп. працівників.

Мандрівні бібліотеки РСУК є тепер в 3 округах.

Курсові бібліотеки РСУК є тепер на 17 курсах.

15/ КООПЕРАТИВНЕ НАВЧАННЯ АКАД. МОЛОДІ.

Згідно з внеском, який затвердила Президія, вже вислано письмо до "Тва Укр. Кооператорів" з просьбою, щоби воно ще цеї зими зорґанізувало семинар економії, кооперативизму і зокрема екрноміки села для своїх членів а особливо для нашої академічної молоді. "Т-ву Укр.Кооператорів" передано готовий проєкт реґуляміну. Це навчання відбувалосьби при бібліотеці РСУК.

16/ ОРҐАНІЗАЦІЙНИЙ ЗЇЗД.

28 і 29. жовтня цр. відбувся скликаний нами краєвий орґанізаційний зїзд, в якім взяли удіп працівники орґ. відділів в централях і всіх окружних орґанізаційних осередках.

На цім зїзді виголошено реферати: 1/ дир. Луцького: /Сутєві прикмети

укр. кооперації/, 2/ дир.І. Грабаря /Наші найблищі практичні завдання/, 3/ Др. Кобeрського /Навчання кооперації/, 4/ дир. Ольхового /Співпраця кредитової кооперації з іншими видами кооператив/ і 5/ м-ра Гладкої /Кооперативна пропаґанда/.

На цім зїзді принято, поза вже наведеними тут опініями в справі кооп. пропаґанди, ще слідуючі опінії:

а/ в справах сутєвого напрямку праці в усіх кооперативах:

1/ Тому, що кожна кооператива, це передовсім обєднання людей /членів/ а не капіталів, провід кожної кооперативи має засадничо співпрацювати тільки з членами; співпраця закупочно- збутових чи споживчих кооперативних крамниць з нечленами може бути тільки виняткова і з правила тимчасова, з наставленням чимскорше замінити нечленів на членів кооперативи. Це обовязує так само в доставі товарів як у збуті продуктів.

2/ Тому, що кожня кооператива це передусім стовариш̆ення членів для їх суспільних потреб а щойно попри це підприємство, провід кожної кооперативи має мати на увазі не тільки своє підприємство, але й своїх членів - живих людей. Чимраз ліпші люде - громадяне - це сутєва ціль кожної нашої кооперативи. За виховання членів треба так само дбати як за призначене для їх користей підприємство. Ощадність на кооперативне виховання підчас гіршої економічної конюнктури - це зла господарка. Матеріяльні висліди кооп. підприємства тоді найпевнійші, коли вони в першу чергу є добрим відсотким від свідомости і моралі членів.

3/ Завсіди треба памятати, що член не предмет тільки підмет, не клієнт тільки господар кооперативи, який доручив свою справу її проводови, як своїм довіреним заступникам. Частий, живий і братерський звязок проводу кооперативи з її членами, це обовязок кожної нашої кооперативи.

4/ Кожне кооперативне підприємство має вести добру господарку і випрацювати білянсову надвишку, конечну для забезпечення підприємства на час злої конюнктури та на його дальшу розбудову. Однак сутєвою прикметою кожного кооперативного підприємства є те, що основано його не задля зиску для капіталу, тільки на те, щоби члени найшли в нім якнайкраще заспокоєння своєї, статутом означеної, господарської потреби. Тому кожне наше кооп. підприємство має безумовно дбати, щоби цю потребу членів заспокоїти якнайліпше: щодо скількости, якости й ціни. Це обовязує нас як при кредиті так і

при доставі товарів чи збуті продуктів. Провід кожної кооперативи мусить завсіди дбати що ще доброго він мігби дати своїм членам.

5/ Найліпшою забезпекою справедливої ціни при кожнім кооперативнім збуті продуктів є стандаризація продуктів і їх комісовий збут.

6/ Споживча кооперація має впливати на чимраз ліпше домашнє господарство членів, рільнича закупочно-збутова кооперація має поліпшувати рільничу продукцію,- однак не є нашою метою ані ліквідація домашніх господарств ані нівеляція особистого рільничого господарства. Наша кооперація не поневолює людини тільки визволює її від усякого визиску.

7/ За кооперативних працівників треба так само дбати як за членів кооперативи.

8/ При розділі наших матеріяльних добутків треба обовязково памятати також на потреби нашої національної культури і постійно співпрацювати з рідними освітними і виховними установами.

9/ Нема окремої кооперативної ідеї споживачів і нпр. продуцентів, є тільки одна укр. кооперативна ідея. Тому маємо один РСУК для всіх централь і для всіх видів нашої кооперації і тому мусять наші окружні союзи узгіднювати свою працю з усіма видами нашої кооперації в окрузі;

б/ в справі найблищих практичних потреб, передусім закупочно збутового виду:

1/ у всіх округах треба пропаґувати та орґанізувати засаду, що сільські приватні купці мають переходити до міст і містечок;

2/ в доставі товарів та в збуті продуктів треба перевести протягом 1939 і 1940.р. засаду торгівельних зносин тільки з членами;

3/ окружні союзи мусять звернути більшу увагу на вишкіл і дошкіл проводу в низових кооперативах а зокрема справників, склепарів та контрольних комісій; в кожній окрузі щороку курс вишколу крамарів для добре підібраних кандидатів а потім практичний вишкіл у взірцевих низових кооперативах; треба якнайліпше використати школу в Яворові; дошкіл крамарів вести при допомозі заочних лекцій і видавництв РСУК, на систематичних окружних нарадах крамарів, прогульками до взірцевих кооператив і при допомозі мандрівних фахових крамарів, яких удержує Окр. Союз; добрих крамарів можна преміювати за взірцеву працю а передовсім треба дбати про ліпшу

винагороду і обезпечення в "Карпатії";

4/треба розбудити більшу ініціятиву низових кооператив за основуванням вирібничих відділів, за доцільним творенням філіяльних крамниць в цій самій місцевости, за мануфактурними відділами під кермою членів-жінок ітп., бо це добрий засіб побільшення власних фондів, ліквідації спож. боргів і оживлення праці;

в/ в справах навчання:

1/ Всі курси треба наперед зголошувати в РСУК, предкладаючи проєкт програми курсу.

2/ Курси, коротші 3-х місяців, мусять бути спеціялізовані: окремо для вишколу крамарів, окремо для книговодів, членів Надз. Рад, касієрів і справників, окремо курси кооп. освідомлення /курси вишколу кооп. виховних референтів/. Курс не може бути за короткий.

3/ Всі орґанізаційні осередки улаштують цієї зими щонайменше курс виховних референтів.

4/ Кандидатів на курс добирати обережно, безумовно лиш за порученням якоїсь кооп. установи.

5/ Кожний курс мусить мати відповідального управителя, який мусить постійно перебувати при курсі і дбати не лиш про навчальний, а й про виховний бік справи.

6/ За всяку ціну подбати про спільне харчування, а по змозі й про гуртове мешкання курсантів; тому добре є уладжувати курси на селі, де кошт прожиття дешевший.

7/ Спільну харчівню можна уладити в той спосіб, що учні приносять визначені харчі в натурі, або лиш у грошах. Можна також комбінувати оба способи.

8/ На курсі продавців треба обовязково вести також практичні вправи в обслузі покупців, пакуванню і важенню товарів та веденню крамничого діловодства.

9/ Треба задавати учням письменні вироби на такі теми як: боротьба з боргуванням, обовязки крамара і книговодця, приєднування членів ітп.

10/ На курсі мусить бути до вжитку учнів бібліотечка /коли не має її Союз, може позичити РСУК/; для навчання товарознавства РСУК позичає

товарознавчу колекцію; робити ужиток з моделя крамничного уряджения, який є вже в посіданні всіх Союзів.

11/ Учні мають мати клясову самоуправу, зокрема для адміністрації кухнею.

12/ Не забувати про виховне значіння кооп. пісні і настінних кличів.

13/ Діловодство курсу вести на друках, які доставляє безплатно РСУК.

14/ З кожного курсу треба надіслати до РСУК звідомлення на приписанім друку;

г/ в справах кредитової кооперації:

1/ всіма силами всіх видів скріплювати слабші Українбанки та райфайзенки і далі розбудовувати центральну касу;

2/ Центробанк має вести вишкіл працівників для Українбанків;

3/ всі види мають співпрацювати при творені "фонду нац. кооперативної розбудови " на основі дрібної всенародної ощадности;

4/ всі види кооператив помагають кредитовій кооперації основувати нові укр. райфайзенки з початковим капіталом 5.000 зл. /уділи, вписове, вкладки/.

17/ І Н Ш І   З Ї З Д И.

Зпоміж інших зїздів у другій половині року заслугують на більшу увагу: а/ зїзд окружних союзів з 15. жовтня ц.р. і б/ зїзд споживчих кооператив з 8. грудня ц.р.

На першім з ціх зїздів видвигнено слідуючі постулати в справі збуту рільничих продуктів:

"1/ скорими етапами треба довести до цього, щоби продукти приймати до збуту при співуділі низових кооператив тільки від їх членів; низова кооператива не мусить мати маґазину, може вистарчити членська виказка, або картка кооперативи, з якою зявляється доставець в маґазині осередку; збут живин і дробу треба переводити тільки на згонах, в яких беруть уділ члени кооператив; так ведений збут продуктів має дати нам нових членів та полегшити боротьбу зі споживчими боргами;

2/ продуктів не треба набувати за готівку, кооперативний збут бере їх тільки в коміс; розрахунок з доставцями переводиться зараз по одержанні рахунку з централі, яка продає передані її на продаж продукти;

в потребі доставець одержує тимчасом задаток /нпр. 50 - 60% риночної ціни/ з фондів збутового осередку, або ще радше з найблищої кредитової установи за оказанням посвідки о комісовій передачі продуктів; виплату членам переводить низова кооператива; комісовий збут має дати членови запоруку справедливої ціни;

3/ низова кооператива зі своїми членами а збутовий осередок зі своїми кооперативами заключують умову на обовязкове оферування продуктів призначених на збут; влада вимагає таких контрактів вже тепер при збуті яєць;

4/ мусить бути усталена стандаризація кожного продукту, бо тільки тоді можна ліпше збути кожний продукт і забезпечити доставцям ліпшу ціну за ліпший сорт продуктів;

5/ збутові осередки мусять у співпраці з С.Г. дуже пильно дбати за чимраз більшу і ліпшу та достосовану до потреб ринку продукцію членів, бо суттєвою ціллю кооперативного збуту є не обороти і зиски, тільки чимраз краща і рентовна продукція членів."

Ці постуляти оповіщено в обіжнику РСУК ч. 19/38 з цим, щоби окружні союзи висказалися як їх найдоцільнійше перевести в життя. Відповіді Союзів будуть предметом окремої наради РСУК і ЦС.

З огляду на великі потреби споживчого виду заслугують на увагу також слідуючі резолюції зїзду з 8. цм.:

"1/ Споживчі кооперативи в містах - це єдина господарська орґанізація здатна обєднати й економічно скріпити все населення міста без огляду на його суспільне і господарське уверствовання і тому вони повинні знайти якнайбільше прихильности та підтримки передовсім у всіх кооперативних установах інших типів, у культурно-освітніх і суспільних орґанізаціях і пресі.

2/ Задовільне виконання господарських завдань спож. кооперації можливе тільки під умовою правильного і передуманого переведення орґанізаційних праць при засновуванні кожної міської спож. кооперативи, зокрема при наладнанім живім орґанізаційнім і торговельнім звязку всіх цих кооператив у своїй централі "Народній Торговлі", що має право кожночасно й дефінітивно рішати про методи і напрямки орґанізаційних праць і про господарське поширення тих кооператив.

3/ В орґанізаційних справах Зїзд приймає такі засади:

а/ при засновуванні нових МСК треба приймати висоту уділу не менше зол.20, висоту вплачених основних фондів /уділів і запасного фонду/ найменше зол. 1.500.;

б/ згідно з постановами Загального Збору РСУК в однім місті можна заснувати тільки одну споживчу кооперативу; якщо дотепер вже є їх кілька в одній місцевости, треба поробити заходи, щоб довести до їх обєднання в одну багатокрамничну кооперативу. Зїзд просить РСУК шанувати цю постанову при видачі засвідчень та вимагати фузій скрізь, де є кілька кооператив;

в/ в міру розросту МСК мають змагати до поширювання своєї торговельної діяльности і творити крамниці зі спеціяльним асортиментом товарів /мясарні, ґалянтерія, паперові крамниці, блаватні, обуви, одягів, харчівні itп./ і продукційні відділи;

г/ підбір відповідно підготованих і морально високовартісних людей до проводу, господарність в розміщенні оборотових фондів і внутрішня контроля - це підстава розвитку та господарського й орґанізаційного розросту міської спож. кооперації, тому Зїзд доручує фаховій централі звертати на ці моменти якнайбільшу увагу.

4/ Щоб приспішити орґанізаційні праці в районі кооператив, зокрема щоб збільшити число їх членів, Зїзд доручає швидко перевести вибір та оживити пропаґандивні комітети згідно з інструкціями і правильником, що їх видав РСУК.

5/ Зїзд домагається прискорити ліквідацію детайльних споживчих крамниць Повіт. Осередків скрізь, де є споживчі кооперативи, тому що ці крамниці ніяк не причиняються до скріплення орґанізації міщанства, але навпаки ту орґанізацію утруднюють або роблять її зайвою.

6/ Зїзд домагається остаточно упорядкувати справу членства МСК в кооперативних надбудовах, бо дотеперішній стан подвійного членства виснажує міську спож. кооперацію матеріяльно й накидає їм подвійні пляни орґанізаційної праці, через що у високій мірі шкодить господарським і орґанізаційним вислідам. /Гл. обіж.РСУК ч. 7/37, уст.8/.

7/ IV. Краєвий Зїзд міської спож. кооперації, доцінюючи далекосяжне значіння праці НТ над тим, щоб скоординувати всю закупчу силу своєї підбудови - закликає всі міські споживчі кооперативи покривати все своє за-

потребування в Централі у Львові і її складах на провінції.

8/ Розуміючи вповні значіння самовистарчальности, до якої змагають навіть найбагатші народи, учасники IV. Кр. Зїзду апелюють до всіх МСК припинити продаж таких артикулів чужих фабрик, які виробляє вже рідний промисл.

9/ Щоб посилити торги та щоб мати змогу заспокоювати як найбільше потреб своїх членів - IV. Кр. Зїзд закликає всі МСК поширювати поступнево товаровий асортимент, в першу чергу вводити такі нові артикули, які доручає Централя.

10/ Разом з цим Зїзд стверджує, що резолюції III. Кр. Зїзду міської спож. кооперації з 1937.р. далі актуальні, зібрані закликають провід усіх кооператив їх послідовно далі виконувати.

11/ Зїзд звертається до Народньої Торговлі з проханням, посилати прелеґентів з рефератами на кооперативні збори."

З В І Д О М Л Е Н Н Я

Орґанізаційного Виділу на засідання Ради 3.квітня 1939.р.

I. Ч Л Е Н И.

На засіданні Ради 21. грудня мр. ствердженo, що РСУК обєднував 15. листопада мр. 3444 кооператив. Цей стан обєднаних кооператив зріс до 1. січня цр. на 3455 кооператив. Від 1. січня до 15. березня цр. принято нових 21 кооператив, в цім 2 райфайзенки, 3 місько-споживчі /типу 1 і 3/, 14 закупочно-збутових, 1 Районову Молочарню, 1 робітничу кооперативу. Однак рівночасно Дирекція признала доцільним викреслити з реєстру РСУК 7 кооператив, які або викреслено з судового реєстру або сфузіонувалися з іншими кооперативами, або /в 1 випадку/ перейшли до Ревізійного Союзу Русских Кооператив чи попали в конкурс. По викресленню цих 7 кооператив РСУК обєднувавби з днем 15. березня цр. 3469 кооператив, в цім: 689 кредитових, 196 споживчих /типу 1 і 3/, 2372 закупочно-збутових /типу 8 і 9/, 143 РМ, 7 для перерібки інших продуктів, 11 рільничих помічних, 10 реміснчих, 10 працівничих, 27 Окружних Союзів і 4 централі.

Внесок Дирекції: Рада приймає до відома викреслення з реєстру РСУК кооператив:

"Ватра" у Львові - тип 7,
"Руский Народний Дім", - Білий Камінь - тип 1,
"Спільна Поміч", Зарайско - тип 8,
"Народний Дім", Домашів - тип 8,
"Районова Молочарня", Суховоля - тип 10,
"Двигун", Сокиринці - тип 12,
"Надія", Миколаїв - тип 13.

II. НОВИЙ ОРҐАНІЗАЦІЙНИЙ ОСЕРЕДОК.

По нараді в Сяноці і в порозумінні з ЦС та НТ відкрито в Ліску при кооп. "Народний Дім" товарову гуртівню для зак.-збут.кооператив цего району, а при цій гуртівні урухомлено також орґанізаційний осередок для цих кооператив. Орґанізатора оплачує РСУК.

III. БУДІВЕЛЬНА ОЩАДНІСТЬ.

Оживлена кредитова кооператива "Міщанський Союз Кредитовий" у Львові зачала вести на основі окремого реґуляміну будівельно-ощадностеву акцію. Референтови кредитової кооперації доручено стежити за цею піонірською пробою з особливою увагою.

IV. НАВЧАННЯ.

1/ Заочні лекції Р.С.У.К.

В нашім звідомленні на попереднє засідання Ради подано, що на осінний курс вписалося 170 нових учнів. До 15.III. цр. число курсантів зросло на 351. З того припадає на поодинокі курси:

а/ індивідуальне навчання:	на курс книговодів заг.зак.зб.	67
	" " " кредитових	16
	" " " молочарських	18
	" " крамарів	89
	" " Надз. Рад	9
	" " кооп. освідомлення	17
б/ гурткове навчання		135
	разом	351

Найбільшу дбайливість виказує округа Сокаль- Радехів /89 зголошених. 57 чинних курсантів/.

Крім цього зорґанізовано в Малій Семинарії у Львові заочне навчання книговодства гуртковим способом, в якім бере уділ 50 осіб. Іспит ціх курсантів відбудеться по Великодних Святах.

Разом з цім гуртком користає з заочних лекцій 401 осіб.

Успіхи курсу невистарчальні, хоча кращі ніж в минулих роках, бо деякі округи зовсім не користають з цего дуже практичного вишколу і дошколу працівників. Треба перевести у всіх зак.збут. і спож. кооперативах обовязковий вишкіл крамарів і книговодів та в усіх округах ширшу пропаґандивку акцію за заочними лекціями кооперативного освідомлення. Ці останні лекції придалисьби напевно також богатьом працівникам централь, Окр. Союзів, банків і молочарень. Щойно тоді ми довелиби наше заочне навчання до повного розвитку.

Лекції для зак.-збутового, кредитового і молочарського книговедення, для крамарів і Надз. Рад зголошено Кураторії Шкільної Округи.

2/ Курси у Львові.

а/ Усталено програму навчання на піврічнім курсі господинських орґанізаторок при "С.Г.". Ці курси вишколюють для кооперації кандидаток на кооперативні пропаґаторки. Плян кооперативного навчання обіймає 80 годин. Викладають: дир. Луцький, мґр. Гладка, Др. Коберський, Др. Степанів, Кузаєвич, позацим прелеґенти з інших виділів РСУК і централь. Практичне навчання кооперації переводить в кооперативі курсу заст.дир. Грабар. Учасниць - 30.

б/ Закінчено 4-тижневий курс в Львівській Духовній Академії.

Викладали: дир. Луцький і заст. дир. Грабар.

в/ Е. Вербицька вчить кооперації в школі "Труду" у Львові /4 год. тижнево/.

3/ Курси в краю.

Біжучий сезон навчання обіймає осінь і зиму м.р. та весну б.р. В 1938.р. відбулися курси: в Борщеві /13 днів/, Дрогобичі /120 дн./, в окрузі Жовква-Камінка Струм. /20 дн./, в Косові /21 дн./, в Заболотові /30 дн./, в Збаражі /14 дн./, в Зборові /12 дн./, в Золочеві /14 дн./, в Бродах /36 дн./, в Калуши /37 дн./, в Коломиї 25, 42 і 14 дн./, в Копичинцях /14 дн./, в Олешичах /31 дн./, в Підгайцях /26 дн./, Рогатин-Бовшів /31 дн./, Рогатин-Перемишляни /43 дн./, в Самборі /31 дн./, в Сокалі /128 дн/, в Станиславові /28 дн./, в Делятині /14 дн./, в Тернополі /54 дн./, в Яворові /28 дн./, в Ярославі /28 дн./, в Зашкові /18 дн./, в Ременові /80 дн./, в Радехові /7 дн./, в Белзі /15 дн./, - разом 984 днів.

Крім того відбуто кілька коротких крамарських дошколів: Калуш 3 курси по 3 дні, Рогатин 1 курс в 3-х днях, Самбір 3 курси по 3 дні, Ширець 2 курси по 2 дні і дошкіл книговодів в Щирці /2 рази по 2 дні/, - разом 27 днів.

Від 1. січня 1939.р. відбулися ще такі курси:

1. Коломия 5.XII.1938 - 21.I.1939 - курс вишколу книговодів,
2. Зборів /с.Годів/ 15.I. - 15.II.1939 - курс вишколу крамарів,
3. Копичинці 15.I. - 15.II. - курс виховних референтів,
4. Добромиль 1.II. - 31.III. - курс вишколу крамарів,
5. Борщів 6.II. - 31.III. - курс паралельний крамарсько- книговодський /2 відділи/,
6. Городенка 6.II. - 5.IV. - курс вишколу книговодів,
7. Щирець /Черкаси/ 6.III. - 18.III. - курс кооп. освідомлення /льокальний/,
8. Стрий /Стинава/ 2-тижневий курс кооп. освідомлення,
9. Містковичі /РМ Береги при помочі організатора МС/ молочарсько- годівельний курс 20 - 29.I. 1939/,
10. Журавно /СК Стрий/ 8. - 11.III. курс кооп. освідомлення - розвязаний владою.

Курси зголошують нам програму навчання до затвердження, одержують потрібні інструкції, друки, підручні бібліотеки для викладачів і курсантів, товарові колекції і т.п.

Для поліпшення орґанізації курсів складено і розіслано в цім році всім Окр. Орґ. Осередкам взірець правильника для учасників курсу.

З цегорічних курсів провірено їх уладження і навчання в Коломиї, Добромилі і Черкасах. Де цього треба, працівники Орґ. Виділу також викладають на курсі /Др. Коберський, Вербицька, Федак/.

Відділ навчання закінчує огляд всіх кооперативних курсів в краю від 1931.р. і цей огляд буде опублікований.

4. Школи.

а/ Для ліцею РСУК перебрано в посідання даровану площу.

З приводу засідання Кооп. Ради, визначеного на конець березня цр., внесено прохання о субвенцію для ліцею, бо порядок нарад цего засідання обіймає також розділ субвенцій.

Ліцей має 39 учнів та учениць. Учительське тіло складається: з директора, 3-х учителів власних, 8 доходячих і 2-х шкільних лікарів. В лютні бр. провірював навчання в ліцею візитатор. Тимчасом приміщено ліцей в 5-х кімнатах РСУК. В торговельній робітні вже придбано крамничне уладження спож. кооперативи і для мануфактури /з товарами/. До товарознавчої робітні придбано ґабльотки з помічними навозами, для залізного виробництва, збіжжа, клочча ітп. Бібліотека ліцею обіймає вже около 200 книжок. Зорґанізовано серед учнів ліцею шкільну кооперативу і збірницю дрібної ощадности. В засіданнях Педаґоґічної Ради ліцею бере участь дир. Луцький.

б/ На основі окремої умови вишколює Торговельна Школа РШ в Яворові працівників для низових кооператив. В засіданнях Опікунчої Ради цеї Школи бере уділ Др. Коберський.

5/ Дошкіл кооперативних працівників.

Службові правила для працівників РСУК постановляють, що кождий принятий працівник мусить до року бути стабілізованим, коли вміжчасі не виповість йому праці. При стабілізації мають працівники складати фаховий іспит. Буджетові конечности протягом останніх 8 літ приневолили Дирекцію не приходити з внесками на Раду на стабілізацію працівників по однім році їх пробної праці, - так, що фактично наші молоді працівники щойно по 2 а то й 3 роках практики стають не сталими, а тільки тимчасовими службовиками. Їх стабілізацію пересувається знов на довший час по зарахованні їх до списку тимчасових службовиків. Рахуючися з таким дійсним станом, Дирекція ввела непередбачені правильником поглядові іспити, без якого працівник не може стати тимчасовим урядовцем. Це в нічім не нарушує правила про фаховий

іспит перед стабілізацією. Для поглядових іспитів визначено обсяг знання з кооперативної ідеольоґії, історії, кооп. права, нашої орґаніз. системи ітп. та відповідну лектуру. Ціллю тих іспитів є забезпечити підставове кооперативне знання для всіх, навіть маніпуляційних працівників РСУК.

Задля дальшого вишколу загалу працівників РСУК, централь та львівських кооператив працівники Орґ. Виділу виголосили в цегорічній серії викладів Т-ва Укр. Кооператорів ось які виклади:

1/ дир. Луцький /осяги укр. кооперації в трьох останніх роках/,
2/ Др. Коберський /вишкіл і дошкіл працівників в евр.кооперації та в нас/,
3/ А. Жук /Грицько Галаган/,
4/ мґр. Гладка /жінка в укр. кооперації/,
5/ дир. ліцею Витанович /Кость Паньківський/.

Щоби піднести кооп. знання і виховання серед працівників в Окр. Союзах, банках і молочарнях, опрацьовано подрібну програму і методику такого дошколу, яка по затверджені Дирекцією, буде вже небавом розіслана до всіх краєвих централь і окр. осередків.

Для виховання і навчання працівників в низових кооперативах заведено обіч фахових заочних лекцій ще й індивідуальне та гурткове заочне навчання з обсягу кооп. освідомлення, про що вже була мова.

V. ВИДАВНИЦТВА.

а/Впродовж 1938.р. видано 14 нових книжок в накладі 27.500 примірників. З того розійшлося в 1938.р. 11.543 прим.

Від 1.I. до 15.III. 1939 видано 2 нові книжки:

К. Малицька - "В гурті краще" ... 3.000 прим.
Ж. Фоке - "Кооперативний Сектор" 1.000 "

Книжечка "В гурті краще" призначена для кооп. виховання наймолодшої шкільної дітвори, а "Кооперативний Сектор" Ж. Фоке для умових працівників в краєвих і окр. осередках, банках ітп.

Вже жрукуємо 2 дальші книжечки К. Малицької: "В Єдности Сила" та "І звірята співпрацюють". Ці обидві книжечки є призначені для старшої шкільної і нешкільної молоді і напевно полекшать навчання кооперації у вселюдних школах, в "Хліборобськім вишколі молоді" і т.п.

Нарешті вже зачато друкувати, як додаток до "Кооп. Республики" книжку Голіовка "Історія рочдельських піонірів". Книжка актуальна з огляду на недалекий столітній ювілей заснування кооперативної крамниці в Рочдель.

Від 1.I. до 15.III. цр. розійшлося 934 прим. з книжок виданих в р. 1938 та 734 прим. з книжок виданих в 1939.р.

З поміж усіх дотеперішних книжкових видань РСУК розійшлося від 1.I. 1938 до 15.III.1939 - 22.335 прим. Запас всіх книжок в маґазині РСУК виносив на 15.III.1939.р. 46.851 прим.

б/ В ч.10. ГКЧ з 5.III.цр. оголошено тзв. місяць дешевої кооперативної книжки. В цім оголошенні заоферовано членам РСУК і їх працівникам 33 книжки по дуже знижених цінах. Для читачів "Кооп. Родини" продовжено цю оферту також на міс. квітень. Вислід цеї нашої ініціятиви - недобрий. З нагоди скористали: 5 Союзів /Дрогобич, Золочів, Рогатин, Заболотів, Ярослав/, РМ Печеніжин, 14 інших низових кооператив, 5 працівників і 1 правна особа, - разом продано від 1 - 24.III. тільки 217 книжок за 144 зол.

VI. ПРОПАҐАНДА.

1. Фільма.

В часі від попереднього до нинішнього засідання Ради висунулася в пропаґанді наперед наша кооп. фільма "До добра і краси". Від грудня мр. до кінця лютого цр. висвітлено її в 39 місцевостях 74 рази. При цих висвітленнях оглянуло фільму 18.260 осіб. Фільма викликала в нашім кооп. світі велике зацікавлення. Кошти продукції цеї фільми, разом з гонораром для її авторів, виносять 9.306 зл., кошти апаратури /проєкційний апарат, звукова апаратура, плити ітп./ 2.200 зол. Чистий дохід з висвітлень за I. квартал виніс 3.193 зл.

Щоби повести ширше вирібництво нових фільмів зорґанізовано почином Орґ.Виділу нову кооперативу: "Добро і краса". Рев. Союзови забезпечено в статуті цеї кооперативи виховну оцінку нових фільмів.

2/ Пропаґанда серед студентської молоді.

Протягом лютня і березня уладжено цикль викладів для студентів торговельних шкіл в студ. товаристві "Торговельник" у Львові. Викладали: дир. Луцький, Др. Петрів і мґр. Гладка та дир. Мартюк з ЦС.

Цему студ. т-ву даровано комплет видавництв РСУК. Такий-же комплет даровано Кооп. Богословів у Львові і Укр.Студ.Громаді в Варшаві.

3. Пропаґаторки в краю.

Від попереднього засідання Ради прибула ще одна пропаґаторка кооперації, а саме в окрузі Заболотів. Таким чином маємо тепер 22 чинні пропаґаторки /Бучач, Городенка, Дрогобич, Збараж, Золочів, Копичинці-Чортків, Під-

гайці-Бережани, Сокаль-Радехів, Стрий, Теребовля, Щирець, Яворів, Ярослав, Львів, Олешичі, Заболотів/.

Введення до праці і дальше виховування кооперативних пропаґаторок виявилося правдивим збогаченням нашого руху і поглибленням нашої пропаґандистично-виховної праці. Пропаґаторки присилають квартальні звідомлення зі своєї праці.

4. Мандрівні пропаґатори.

Невистарчаюча орґ.- пропаґандивна праця в деяких осередках спонукала Виділ вислати на кошт РСУК і в цьому році 4-х мандрівних пропаґаторів в райони: Мостиська-Судова Вишня, Зборів-Залозеччина, Золочів /Гологірщина/ і Жовква-Камінка-Струм. Ці пропаґатори є підготовлені до цеї праці а поза цим дістали вони докладні інструкції, що і як мають пропаґувати та допомічний матеріял в пропаґанді. Пропаґатора, що працював в Залозеччині, арештовано і видалено з цего району. Тому спрямовано його від 23.III. в район Буськ-Глиняни. В олешицькій окрузі веде постійну пропаґанду пропаґатор субвенціонований Центросоюзом. По Великодних Святах приділимо мандрівних пропаґаторів Ярославщині і Равщині.

5/ Інша, а зокрема закордонна пропаґанда.

Працівники Виділу поміщували статті на кооперативні теми також в біжучій не кооперативній пресі /дир. Луцький в "Сьогочаснім і минулім" та в "Реміснику", мґр. Гладка і Старосольська в "Новій Хаті" ітп./, мґр. Гладка виголосила виклад в клюбі "Нової Хати".

Поза цим уділено в 1939.р. докладних інформацій тим чужинцям, які особисто зявлялися в РСУК /2 французи, 1 анґлік, 3 американці, 2 німці, 1 швед/, або письменно зверталися за інформаціями. Союзови Кооператив на Карпатській Україні вислано всі наші інструкції та друксорти і 1687 книжок /книжки мабуть не дійшли/. Університетови Витовда Вел. в Ковні вислано - на його просьбу - 103 книжки з видавництв РСУК.

VII. П Р Е С А.

В оцінці преси найголовнійше, чи вона жива, чи обговорює важні й ріжнородні справи, чи має дописувачів, чи добре інформує про чужий кооперативний рух.

А/ Задля цього пригадуємо, що лиш у дотеперішних 13 н-ах ГКЧ поміщено ось які важнійші статті:

а/ на загальні кооперативні теми:

1/ Луцького: Наша праця в 1938. році,

2/ Ж. Фоке: Кооператива та її члени,

3/ А. Качора: Кооперація в боротьбі з неписьменністю,

4/ Луцького: Темпо розвитку української та польської кооперації на нашім терені,

5/ Витановича: Відки сила нашого руху,

6/ Гладкої: Як вести кооперативну пропаґанду,

7/ Коберського: 20-ліття смерти проф. Т. Барановського,

8/ - Кооперація в Карпатській Україні,

9/ Миговича: Уділи,

10/ Коберського: Вишкіл і дошкіл працівників,

11/ Костюка: Вишкіл працівників,

12/ - Кооперативне місто в Америці,

13/ Іванця: Краса праці,

б/ на загально- економічні українські теми:

1/ гол. Павликовського: Сучасне положення нашого рільництва,

2/ Луцького: Задовження наших селян на 1.VII. 1938,

3/ Лапчука: Де будуть парцелювати землю,

в/ світова економічна й кооперативна тематика:

1/ Студинського: Чи Мальтюс казав правду,

2/ " Зброєння, туга за економічною співпрацею та упадок Дра Шахта,

3/ " Найважнійший водний шлях сучасного світу,

4/ " На світовій господарській і фінансовій шахівниці,

5/ " Парляментарні дні французької кооперації,

6/ - Нафта - плинне золото,

7/ - Німецький Кооперативний Союз у Львові,

8/ - Співпраця кооператив Швайцарії,

9/ - Противборгова акція у Швеції і в нас,

10/ - Німецька боротьба зі споживчими боргами,

11/ Коберського: Розвиток конюнктури,

г/ на теми вирібництва:

1/ - Мясарня Центросоюзу,

2/ Петрів: За розбудову кооперативної гарбарні,

3/ Сербин: Розбудовуймо промислові відділи,

4/ В. Ґ.: Фабрика мила Ц.С. у 1938. році,

5/ Козланюк: Кооперативна цегольня в Зашкові,

6/ Луцький: Що може дати кооперація ремісникам,

7/ Петрів: Наші ремісничі кооперативи,

8/ Блясецький: Чому Ше-ко вже не існує,

9/ - Гарні осяги кооперативи "Архо",

г/ на збутові теми:

1/ Миговича: Збут прядива,

2/ " Збіжевий монополь,

3/ Качора: Збут прядива в Тернопільщині,

4/ Миговича: Югославянські конопли в Бібрці,

5/ Н. СС.: Експорт часнику /допис з Риму/,

6/ Мартюка: Наш збут яєць,

д/ на теми кооперативно- торгівельні:

1/ Дацка: За торговельну підприємчивість,

2/ - Розбудовуймо торгівлю мануфактурою,

3/ Пилипюка: Занедбана торгівельна ділянка /залізо/,

4/ Д. К. : Стан споживчих кооператив,

5/ Панченка: Кооперативні ґалянтерійні крамниці,

6/ Ладана: Торгівля мануфактурою,

7/ - Як запевнити доходовість торговельних кооператив?

Від січня друкує ГКЧ щомісячно Споживчу сторінку,

е/ на кредитові теми:

1/ Дра К. Левицького: Праця Українбанків,

2/ Федака: 4-десятьліття Центробанку,

3/ Мармаша: Премійні ощадностеві вклади,

4/ Корецького: Що дав нам змаг у збірці дрібної ощадности,

5/ Матчака: Німецька фінансова централя в Познані,

ж/ на молочарські теми:

1/ - Кооперативна і капіталістична молочарня,

2/ - Молочарство Закарпаття,

з/ кооперативи здоровля:

1/ Др. Ольшанський: Праця лікаря в Ременові,

2/ Степанів: Праця кооператив здоровля за 1938.р.

3/ Дяченко: Зазив до кооператив здоровля,

4/ Степанів: Польські кооперативи здоровля,

и/ на сезонові технічні теми:

1/ - Буджети на 1939. рік,

2/ Капуста: Завдання Надзірних Рад,

3/ - Чвертьрічні замкнення кредитових кооператив,

4/ Пилипюк: Загальні Збори кооператив,

5/ Пашкевич: Загальні Збори кооператив,

Позацим подано в окремих 11-ти статтях огляд курсів: в Коломиї, Золочеві, Перемишлі, Самборі, Станиславові, Зашкові, Стрийщині, Заболотові, Кійданові і Ярославі;

і/ в багатій хроніці доповнювано відомости про наші й світові біжучі економічні та кооперативні справи, реєструючи: оплати за переміл, польську кооперацію в Підгаєччині, британську споживчу кооперацію, скандинавську спож. кооперацію, спож. кооперацію в Данії, продукцію чужих спож. союзів, новий статут Б.П., польську кооперацію на нашій території, швайцарську кредитову централю, нові кооп. фільми в Европі, спож. кооперацію Норвеґії, застав на машинах, світовий експорт цибулі, молочність наших і польських коров, нашу і польську збіжеву продукцію, жито на світовім ринку, нові континґенти в вивозі беконів, кредит на родинні сплати, фінляндську молочарську кооперацію, мадярський кооп. збут, норвеське кооп. виробництво обуви, пастеризацію молока в Швеції, німецьку пропаґанду за дрібною ощадністю і т.п.,

к/ на теми біжучої правної поради - окремі поучення в кожнім числі Г.К.Ч.,

л/ В 8 нрі ГКЧ оголошено конкурс на найліпшу статтю на тему: як допомогти жінці - селянці.

м/ Число передплатників ГКЧ виносило з кінцем 1938.р. 4217, а на день 15.III. ц.р. 4326 /більше о 109 прим./.

Б/ КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА оголосила в трьох цегорічних числах статті інформаційного, рецензійного та іншого матеріялу, які разом взяті становлять поважний вклад у наш кооперативно- літературний доробок. Не тільки що затримано при собі круг своїх давних співробітників, але його збогачено о тої міри величини, як нім. кооператор п. Ольберґ, що тепер перебуває у Швеції та доцент Карлового Університету Ол. Орлов і наш земляк Д. Пісняческий. П. Ольберґ помістив покищо дуже інструктивну статтю про боротьбу шведської кооперації з картелями, цінну зокрема тим, що виясню засади і методи розбудови кооп. промислу в країні, де кооперація станула завдяки цій своїй політиці твердими ногами й глибоко вросла в ґрунт націон. економіки. В. Тотоміянц освітлив вплив кооперації на суспільне життя. Д. Пісня чевський опрацював цікаву тему про перебіг госп. кризи в Сп.Д.Аме-

рики, важну тим, що зясував нашим читачам факти, які свого часу так болісно далися відчути в цілому світовому господарстві, не виключаючи Польщі та нашої нац. економіки та відчувається й до нині. Др. Ол. Орлов дав обєктивний нарис, націхований розвагою й поміркованістю, які характеризують строго науковий підхід до справи, про мінеральні богатства Карпатської України. - З поважніших матеріялів заслуговують відмічення: Стаття К.Коцерського про стан загальної й фахової освіти працівників укр. кооперації в порівнанні з польською, стаття тогож автора про кошти посередництва в обороті с.г.продуктів, та дві дуже актуальні статті п. Ів. Коцура про потребу раціонального керівництва в підприємствах, про блуди в орґанізації підприємств та як їм запобігати. Обі ці статті є далекі від модних в свому часі чисто теоретичних міркувань та систем з области т.зв. наукової орґанізації праці, зате зводять дотичні проблеми на реальний ґрунт наших відносин, що значно підносить їх безпосередно практично- ужиткову вартість.

Спеціяльну увагу присвятила К.Р. справі, до якої слід пильно прислухатися, яка може евент. мати вплив і на формування відносин в нашому нац. господарстві та в його кооп. секторі. Це гідні повної уваги дискусії в польських впливових наукових економічних кругах на тему дуже важних госп. завдань Польщі під цю пору, госп. устрою пол. держави і його розвойових тенденцій, ролі в тім державної влади. Живим доповненням цієї дискусії була доцільно, під кутом наших інтересів ведена інформація читачів К.Р. про важніші факти з польського народньо- господарського життя та про ті чи інші потягнення міродайних кругів і чинників, чуваючих над розвитком того життя і його взаємовідносин.

"Кооп.Респ." мала з кінцем 1938.р. 855 передплатників при накладі 950 прим. На день 15.III. цр. було передплатників 865 при накладі 900 пр.

В/ В "Кооперативній Родині" містимо чимраз більше статтей на кооперативні теми: збут овочів, городини і грибів /Луцького/, Кооперативний збут /Мартюка/, Ощадність, - Наш домашний промисл /Л.Б./, - Наш кооп.промисл /Луцького/, Значіння Загальних Зборів, Кооперація й культура і т.п. Заведено вісти зі світа, поширено відтинок для дітей. В обіжнику ГКЧ оголошено, що від липня цр. будемо видавати окреме число для міст, якщо споживча кооперація, Укрбанки і централі з міським детайльом зголосять відповідне запотребування.Через "Кооп. Родину" творимо цілу пропаґандивну белетристику й поезію.

Число передплатників "Кооп. Родини" виносило з кінцем 1938.року 51.005, тепер 59.340, в цім 58.155 прим. через кооперативи.

Найбільше число примірників розходилося в воєвідстві тернопільськім 20.221 проти 16.544 в 1938.р. /+ 3677 прим./, відтак у львівськім 19.392 проти 16.394 в 1938.р. /+ 2998 пр./ і в станиславівськім 16.574 проти 14.616 в 1938.р. /+ 1958 прим./. В інших воєвідствах пренумерувало Кооп. Родину 55 кооп. проти 49 в 1938.р. /+ 6/ на 1968 прим. проти 1852 в 1938.р. /+ 116/, в тім волинське 51 кооп. проти 45 кооп. в 1938.р. /+ 6 кооп./ на 1894 прим. проти 1778 в 1938.р. /+ 116 прим./.

Найбільше нових передплатників- кооператив прибуло в часі від 1.січня до 15. березня в таких повітах:

1/ Любачів - 22 кооп.
2/ Мостиська - 20 кооп.
3/ Копичинці - 13 кооп.
4/ Коломия - 12 кооп.
5/ Самбір - 10 кооп.
6/ Підгайці - 10 кооп.

Найбільше пренумерованих чисел "Кооперативної Родини" при такім самім або мало побільшенім числі кооператив прибуло в повітах:

1/ Збараж + 1021 прим.
2/ Городок ягайл. + 650 "
3/ Любачів + 627 "
4/ Львів- повіт + 542 "
5/ Жидачів + 507 "
6/ Підгайці + 440 "
7/ Стрий + 333 "
8/ Тернопіль + 330 "
9/ Городенка + 325 "
10/ Коломия + 305 "
11/ Сокаль + 290 прим.
12/ Скалат + 290 "
13/ Станиславів + 264 "
14/ Копичинці + 256 "
15/ Камінка струм. + 250 "
16/ Чортків + 233 "
17/ Мостиська + 227 "
18/ Теребовля + 210 "
19/ Борщів + 205 "

Ми винятково подали докладнійший перегляд нашої преси протягом одного кварталу, щоби Світла Рада могла видати справедливий осуд, чи цей діл нашої праці є шабльоновий і пустий, чи навпаки живий, пильний і доцільний.

VIII. Б І Б Л І О Т Е К А.

Часописи. Бібліотека одержувала в 1939.р. 94 економічно- кооперативних часописів.

В I. кварталі 1939.р. набуто 71 книжок за 364.72 зл.

Оправлено в 1938.р. 276 книжок, віддано до оправи 67 книжок.

З кінцем 1938.р. бібліотека числила 3764 томів, а з кінцем I. кварта-

лу 1939.р. - 3835 томів.

Мандрівні бібліотеки: Протягом 1938.р. мандрівні бібліотеки були в таких 3-х осередках: ОСК Дрогобич /звернена в лютні 1939.р./, кооп. "Єдність" Олешичі /звернено з кінцем 1938.р./, а третя і досі перебуває в Укрбанку в Бережанах.

Курсові бібліотеки були в інтензивному русі, в звязку з посиленою курсовою акцією кооп. осередків. В початку 1938.р. в обігу було 6 курсових бібліотек; докомплетовано в році дальших 6. Всіх тепер є 12 курс.бібліотек. Протягом 1938.р. і І. кварт. 1939.р. перебули ці бібліотеки в 19 осередках, до яких вислані були 21 разів /Добромиль і Тернопіль двічі/, а саме: в 1938.р. вислано було 16 бібліотек

в І. кварт. 1939. р.	" " 5 "		разом 21 бібліотек
Вернуло в 1938. р.	5 бібл.		
в І. кварт. 1939. р.	5 "		" 10 "
Перебуває в краю під цю пору			11 бібліотек

в таких осередках: Тернопіль /2 бібл./, Дрогобич, Ременів, Заболотів, Борщів, Зашків, Добромиль /2 бібл./, Щирець, Городенка; були курсові бібліотеки в: Зборові, Камінці Струм., Коломиї, Рогатині, Сокалі, Олешичах, Косові, Самборі, Підгайцях і Чорткові.

IX. СТАТИСТИКА.

З важніших чинностей Статистичного Відділу впродовж кварталу були такі: Для Кооп. Ради виготовлено список всіх кооператив РСУК з днем 31.XII.1938. Викінчено 5 табель додаткових даних до статистики за 1937.р. Виготовлено квартальне зіставлення кредитових кооператив за IV. квартал 1938.р. Виготовлено список кооператив для загального закупу і збуту,місько-споживчих та молочарських для квартальних замкнень, зарядженних Кооперативною Радою у Варшаві від першого кварталу 1939.р. Виготовлено зшитки квартальних замкнень для кредитових кооператив на цілий 1939.рік. Викінчується списки всіх табель річної статистики за 1938.р. для оголошення і для Кооперативної Ради. Від лютого переводиться реєстрацію впливаючих білянсів за 1938.р., яких надійшло до нині вже 369. Впливаючі білянси кооператив мимо перегляду їх в організаційних осередках, виказують багато блудів, вимагають нової провірки в Статистичному Відділі і в багатьох випадках являється потреба жадати від кооператив бракуючих даних. Провірено і вислано до Міністерства Скарбу 348 анкетних листків про заповженняріль-

ників /в грудні 1938.р. 280/. Провірено надісланий Кооперативною Радою друкований спис кооператив після стану з кінцем 1937.р. з дописанням принятих і виключених в 1938.р. Для Комітету Державних Оцінок масла виготовлено викази молочарських кооператив за 1936 і 1937 рр. з даними про доставу молока. Для Уряду Воєвідського в Станиславові виготовлено викази кооператив всіх типів на території станиславівського воєвідства, з даними про число членів і характеристикою розвоєвої тенденції кооператив. Для Дирекції РСУК виготовлено два викази продукційних підприємств союзних кооператив з даними про обороти.

X. ОБІЖНИКИ І ОКРУЖНІ ПЛЯНИ ПРАЦІ.

Орґ. Виділ видав в часі від 1 - 15.III. цр. 5 обіжників. В них доручив Орґ. Виділ, щоб окружні орґанізаційні осередки: 1/ опікувалися не тільки кооперативами, які стоять в торговельнім звязку з осередком, але також і іншими видами кооператив у районі, головно піонірськими, як ремісничі, вирібничі, кооперативи здоровля та шкільними кооперативами, 2/ щоб старалися орґанізувати райфайзенки придержуючися усталеної норми: найменше 100 членів і 5000 уділового капіталу, 3/ щоб зацікавилися кожнім кооп. вирібництвом свого району і подбали о зразки потрібні на виставку кооп. промисловости підчас Загального Збору РСУК, 4/ щоб через добрий добір членів до Надзірних Рад у низових кооперативах старалися забезпечити вимагану статутом працю Надз. Рад і Контрольних Комісій, 5/ щоб зберігали працю молодших умових працівників, 6/ щоб розпропаґували дешеву кооперативну книжку в місяці березні та 7/ щоб пропаґаторки в часі побуту в осередку занялися пропаґандою місько-спож. кооперації серед міського населення, 8/ щоб згідно з бажанням Кооп. Ради подавали Союзи, банки, кооперативи ззз, місько- споживчі і кредитові статистичні квартальні товарові зглядно кредитові звідомлення, 9/ щоби ціла кооперація виконала свої обовязки зглядом "Просвіти".

На минулорічнім жовтневім орґанізаційнім зїзді видвигнено /в рефераті д. Грабара/ новий постулят, а саме: щоби окружні орґ. осередки укладали і надсилали нам найдалі до 15. березня кожнього року плян цілорічної праці. Видано відповідне доручення і тепер ми розглядаємо ці пляни і доповнюємо їх чи справляємо. Це знову новий засіб систематичного упорядкування орґанізаційної, пропаґандистичної та провірочної праці в усіх округах без нарушення їх ініціятиви.

Рівночасно надсилають нам всі орґ. осередки свої звідомлення з праці за 1938. рік. Провіряємо їх на основі висліду ревізій в Окр. Союзах і Банках та зладжуємо на цій основі огляд ситуації в усіх округах.

XI. В И Ї З Д И.

Для безпосереднього контакту з краєм висилає Орґ. Виділ своїх службовиків в край. В 1939.р. до 15.III. /22 дні/були в краю:

I. Гладка: Годиня /жін. нарада/, Мости вел. /кооп. нарада/, Щирець /жін. нарада/, Сокаль, Підгайці, Золочів, Яворів - люстрація праці пропаґаторок, - разом 11 днів,

Др. Коберський: Яворів /кооп. школа - провірка/, Годів /курс вишколу крамарів/, Копичинці /курс вишколу виховних референтів/, Добромиль /курс кооп. крамарів/, Черкаси /курс реф. кооп. освідомлення/, - разом 8 днів,

У.Старосольська: Янів / заг.зб. кооп. "Укр.Торговля"/, 1 день.

XII. КООПЕРАТИВИ ЗДОРОВЛЯ.

Назагал лиха господарка кооператив здоровля, а передовсім в Боднарові, як виказав це звіт з ревізії, переведений Др. Петровом 20 - 23.II., вимагала спільної наради РСУК з представниками Укр.Лік.Т-ва, щоб пошукати таких заходів, які рятували б існування теперішніх і не допускали до творення нових нежиттєздатних кооператив здоровля. Відбуто в тій справі засідання дня 12.III.1939 і принято такі постанови:

1/ зосередити всі ревізії кооп. здоровля в руках Дра Петрова /це запоряджено вже передтим/,

2/ не давати позволення на урухомлення кооперативи як довго не є до цього приготований терен відповідно парведеною пропаґандою,

3/ поставити як норму урухомлення кооперативи 1000 членів з вплаченими уділами,

4/ висилати до всіх трьох кооператив на кошт РСУК п. Терпилякову як мандрівну гіґієністку і орґанізаторку районів кооп. здоровля,

5/ скликати на май зїзд лікарів і управ кооп. здоровля для обговорення праці в кооперативах,

6/ упрошено Укр.Лік.Тво виготовити список ліків конечних в кожній кооперативі здоровля враз з кошторисом, як також винайти якусь можливість,щоб хорі могли набувати деякі ліки безпосередно в кооп. здоровля чи то в підручній аптиці лікаря чи то в складі найблищої аптики урухомленім

в місци осідку кооперативи.

П. Терпилякова вже обїхала район Ременова /тиждень/ і Боднарова /2 тижні/, тепер є в Цеблові /3 тижні/. На цілий квітень виїде знову до Боднарова.

На Заг. Зборах в Боднарові був Др. Петрів, - вибрано нову Надзірну Раду і Управу.

В орґанізації є райони: Верхня /Калуш/, Туря /Стрий/, Угринів /Сокаль/, Горожанна /Ширець/, Добрівляни /Дрогобич/ і Підмихайлівці/Рогатин/.

XIII. КООПЕРАТИВНИЙ ПРОМИСЛ.

В січні цр. урухомлено комісію для кооперативного промислу, яка відбула два засідання /21. січня і 11. лютня/. На першім засіданні Др. Петрів зреферував стан цілої нашої промислової продукції. Між іншим ухвалено тоді улаштувати підчас цьогорічного Загального Збору РСУК внутрішній показ для членів усіх наших кооперативних виробництв. - На другім засіданні дир. Луцький зреферував проєкт загальних правил для дальшої орґанізації кооперативного виробництва. Цей правильник затвердила Президія Ради РСУК на засіданні 21. березня цр. Третє засідання /в квітні/ буде присвячене домашньому промислові.

Загальні правила орґанізації кооперативного виробництва.

1/ Українська продукція на терені праці РСУК є однобічно рільнича /88% рільників за офіційною статистикою/. Видатність нашої рільничої продукції а тимсамим і її рентовність, нища навіть від західнопольської. Така дійсність приневолює українську кооперацію далі безнастанно дбати за добру орґанізацію рільничого кредиту, за корисний для членів - рільників збут усіх рільничих продуктів, за таку перерібку цих продуктів, яка скріплювалаби рентовність обєднаних у нашій кооперації селянських господарств, за плянову співпрацю з Т-ом "Сільський Господар" в напрямку збільшення і поліпшення рільничої продукції наших членів та за охорону здоровля членів керманичів дрібноселянського господарства і їх родин. Маючи на увазі, що покищо тільки 6% нашого населення працює в ремеслі і промислі, українська кооперація - маючи вже за собою досить поважні успіхи в орґанізації кредиту й торгівлі - мусить уже більше дбати за розбудову власного промислового вирібництва, бо ця наша розбудова в найбільшій мірі причиниться до збільшення прибутку наших членів, до скріплення суспільної капіталізації і до затруднення безробітних.

2/ Найкращі вигляди має кооперативне вирібництво, коли орґанізують його кооперативи продуцентів сирівцю або кооперативи споживачів. В першім випадку вирібництво може і має мати запевнену доставу сирівцю від своїх членів а в другім - запевнений збут продукції серед своїх обєднаних членів. В першім випадку буде це для нас продукція рільничої кооперації, - в другім: продукція споживчої кооперації. Коли вибране вирібництво може заспокоїти живі потреби одного й другого виду національної кооперації, тоді може бути доцільною фінансова співпраця цих обидвох видів в орґанізуванні спільних вирібничих підприємств, щоби звязати в цих підприємствах якнайбільше певну доставу головних сирівців з якнайбільшою певністю збуту їх продукції. Коли з якихнебудь причин нема в такім випадку спільного підприємства, тоді й без того один вид має попирати збут вирібництва другого виду.

Коли вирібництво рільничої або споживчої кооперації має служити цілому загалови їх членів, тоді урухомлення таких вирібництв має бути ділом централь одного чи другого виду.

Колиж таке вирібництво може та має обслужити тільки одну чи кілька сусідних округ, або одну чи кілька сусідних місцевостей, тоді урухомити його мають окружні кооперативні обєднання або місцеві низові кооперативи.

Зправила є такі центральні окружні чи районові або місцеві кооперативні підприємства тільки вирібними відділами централь, окружних союзів або низових кооператив, які в звичайнім крузі своєї праці розпоряджають потрібними скількостями сирівцю від своїх членів чи вистарчаючим збутом серед своїх членів а поза цим найлекше можуть забезпечити цим своїм вирібним відділам конечні оборотові фонди, добрий нагляд і дешеве діловодство.

При орґанізації більших підприємств можна /нпр. задля вигіднійшого сфінансування чи кращого нагляду і певнійшої співпраці/ орґанізувати в такій потребі не вирібні відділи але окремі вирібничі кооперативи, яких членами є тільки централі та їх окружні обєднання або тільки окружні обєднання зі своїми низовими кооперативами чи навіть самі низові кооперативи. Тоді це будуть кооперативи типу 3-го /споживчі для заспокоїння інших потреб/ або типу 11 рільничо - вирібні - поза молочарством.

Для задержання ладу в орґанізуванні вирібних відділів чи вирібних кооператив, яких членами є тільки кооперативні обєднання, треба придержуватися засади, що рільнича кооперація орґанізує передусім вирібництва опер-

ті на сирівцю з продукції селян і ці вирібництва, що заспокоюють потреби передовсім села а споживча кооперація орґанізує такі вирібництва, що заспокоюють потреби радше міських і робітничих споживачів та в економічнім процесі є близці до спожиття ніж до джерел рільничої продукції.

3/ Від цих вирібних кооператив треба відріжнювати вирібні кооперативи типу 3-го або 11-го, яких членами є окремі фізичні особи.

Тоді трема мати на увазі: а/ чи самі ці окремі особи вистарчають, щоби в такій вирібній кооперативі заспокоїти свої потреби продуцента або споживача та заспокоєнням цих своїх потреб запевнити кооперативі рентовну господарку, - чи б/ навпаки ці особи основують вирібну кооперативу тільки як піоніри- добродії продуцента чи споживача, але основана ними кооператива не може бути життєздатною при доставі самими членами потрібних сирівців або при самім спожиттю наміченої продукції членами цеї кооперативи.

В першім випадку/під а/ такі кооперативи є життєздатні отже дуже доцільні. В справах збуту своїх виробів вони мають співпрацювати з осередками рільничої чи споживчої кооперації.

В другім випадку /як під б/ завсіди треба мати на увазі, що така вирібна кооператива не спирається на зорґанізованій нею і певній доставі сирівцю, чи на зорґанізованім нею збуті серед своїх членів, - що вона не орґанізує співпраці та самопомочі тих продуцентів чи споживачів, яким завдячує свої обороти - і тому дуже легко може набрати чужих нам ціх звичайного зарібкового підприємства малої горстки осіб. Від складу членів такої кооперативи залежить її кооперативне чи тільки комерційне наставлення. У наших виняткових умовинах і переходово також такі, знані у нас кооперативи, можуть віддати нам деяку прислугу, але зправила треба дбати, щоби вони чимскорше стянули на кріпкій основі зорґанізованих і співпрацюючих продуцентів чи споживачів, - себто найкраще булоби заступити їх невистарчальне та припадкове фізичне членство зацікавленими їх вирібництвом кооперативними обєднаннями продуцентів або споживачів. -

4/ Кооперативи ремісників /типу 13/ можна й дуже треба основувати, але тільки для спільного закупу сирівцю /передовсім з кооперативної гарбарні/ чи для спільного вжитку деяких потрібних машин або для спільного збуту продукції окремих обєднаних задля цеї потреби ремісників. Однак і ці дуже потрібні нам кооперативи треба орґанізувати тільки там, де в близькім сусідстві /коли не в цій самій місцевости/ є вистарчальна скількість однородних добрих ремісників, яким не чужа ідея солідної ко-

оперативної співпраці.

Можуть повставати також ремісничі відділи при закупочно- збутових або споживчих обєднаннях.

5/ Окремі вирібні кооперативи робітників /також ремісничих працівників/ типу 14-го, яких завданням булоби звільнити своїх членів з наємної праці та зробити з їх власниками вирібних варстатів а то й фабрик, - у нас мають малі вигляди на життєздатність. Доцільність кожної такої майбутньої кооперативи мусить бути заздалегідь обережно провірена.

На окрему увагу заслугують у цім типі вирібних кооператив обєднання домашніх промисловців, особливо сільських і цих з поміж них, яких особисте вирібництво має ціхи народнього мистецтва. Такі кооперативи треба урухомлювати, бо вони звільнюють цих численних наших вирібників від лихварів, тзв. накладчиків і піддержують нашу стару культуру, але знову тільки по всебічній підготові самих вирібників, при забезпеченні доброго технічного й мистецького проводу, потрібного власного капіталу й кредиту та збуту. Тому, що це нелегка орґанізація, у нас лекше зорґанізувати відділ домашніх вирібників при загально- закупочних обєднаннях або кооперативу споживачів народнього мистецтва чи взагалі домашнього промислу. Така окрема кооператива споживачів переходово може бути доцільна, але при цім треба мати на увазі наші правила в уступі під 3/.

Зрілою потребою нашого руху є одна провідна установа для усіх кооператив домашнього промислу з народньо-мистецьким наставленням, особливо для спільного "збуту" на внутрішнім і чужім ринку.

6/ В орґанізуванні кооперативного вирібництва треба давати першенство вирібням, які поза збутом в кооперативнім секторі, є оперті на сирівцях нашої землі і нашого народу та цим вирібним підприємствам, що затруднюють якнайбільшу скількість земляків.

7/ Правна форма кооп. вирібних підприємств може бути ріжна /кооператива, уділова чи акційна спілка з більшістю уділів чи акцій набутих кооперацією/, однак у кожній формі кооперативне вирібництво мусить придержуватися засади, що його суттєвим завданням, є служити обєднаним членам - споживачам якнайліпшою якістю та скількістю своєї продукції за справедливу ціну, - та справедливою ціною за ліпші доставлені сирівці і помочею в покращанні сирівцевої продукції обєднаним членам - продуцентам. -

8/ Кожна низова закупочно- збутова кооператива повідомляє свій окружний осередок /в споживчім і молочарськім виді свою краєву централю/

яке вирібництво задумує урухомити. В такім випадку окружний осередок чи краєва централя негайно повідомляють про це РСУК, який в порозумінні з фаховими централями, видає свою опінію ініціяторам вирібництва.

Окружні Союзи повідомляють у такім випадку ЦС, а цей останній РСУК.

Централі зголощують свої вирібництва Рев. Союзови.

Окружні Осередки є відповідальні за те, щоби без їх відома не зачинати збірки фондів і навіть пропаґанди за будьякою вирібною кооперативою з членством фізичних осіб. Одобрену ними ініціятиву треба негайно передавати до відома "Ревізійному Союзови".

9/ "Центробанк" як центральна каса всіх видів нашої кооперації прислужиться добре нашому господарству, коли дешевим кредитом /передовсім з "фонду розбудови"/ буде піддержувати одобрене "Ревізійним Союзом" кооперативне вирібництво а зокрема його піонірські зусилля. Забезпеченням цих кредитів можуть бути також вироби віддані членами кооперативі до збуту, однак не вище як до 50% вартости цих виробів, яку узгіднено з членами-вирібниками.

10/ Кооперативні вирібництва не творять спільних орґанізацій з українським приватним промислом, однак як ціла наша кредитова й торгівельна кооперація співпрацюють з укр. приватним промислом на основі порозуміння поміж РСУК і обєднаннями укр. приватного промислу.

XIV. СПОЖИВЧІ КООПЕРАТИВИ.

Вже була мова за "Споживчу сторінку" в ГКЧ, яку започатковано в січні цр. Позацим рішено видати новий статут для споживчих кооператив з поправками узгідненими зі споживчою осередньою і переведено три наради з Народною Торговлею і Центросоюзом в справі реклясифікації деяких споживчих кооператив і усталення товарової та орґанізаційної обслуги в тих споживчих кооперативах, що покищо є й гуртівнями для закупочно- збутових кооператив у їх районі. -

XV. МЕМОРІЯЛ ДЛЯ МІНІСТРА СКАРБУ.

Міністр Скарбу заявив Парлямент. Репрезентації, що по відроченні нарад сойму й сенату готов відбути з представниками укр. господарства окрему нараду. Задля того виготовлено більший меморіял, у якім зясовано всі постуляти укр. кооперації.

Відпис цего меморіялу вручено також Предсідникови Кооп. Ради.

XVI. РІЛЬНИЧА ПАЛАТА.

Представник РСУК в Рільничій Палаті виготовив в часі від попереднього засідання Ради РСУК для комісії аґрарної політики в Рільн. Палаті два реферати:

1/ про сподівані скількости кожного роду збіжжа в Польщі, яке приходить на ринок і орґанізаційну схему збіжевого монополю, - та

2/ в справі запроєктованого Міністерством виконавчого розпорядку до закону з 1938.р. про рільничі згони живини.

XVII. ЗАСВІДЧЕННЯ.

Від 1. січня 1939 видано 7 дальших засвідчень для новооснованих закупочно- збутових кооператив.

I ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ВИДІЛ.

В круг ділання цього виділу входять такі справи:

1) Економічно статистичне обслідування (в разі потреби при співучасти инших заінтересованих установ) як окремих господ.районів зах.укр.території так і її цілости з метою встановлення організаційних форм для кооперативного будівництва. Результати належить опубліковувати в пресі РСУК.

2) Спеціяльне студіювання форм організації торгівлі і кредиту як за границями так в межах зах.укр.території, студіювання екон умов і виглядів для розвитку окремих типів кооперації у нас.

Для цієї мети організаційний виділ використовує статистичний матеріял статистичного відділу; в разі потреби організаційний виділ опрацьовує спільно з статистичним відділом плян статистичного обслідування. Обслідування районів робиться через студіювання відповідного друкованого матеріялу, через особисті поїздки на місця і через відповідно зорганізовані анкети.

3) Студіювання темпа розвитку нашого кооперативного руху і порівнювання його з темпом розвитку кооперації других народів.

Спеціяльне студіювання форм кооперативного будівництва в инших країнах та слідкування за недомаганнями нашої схеми будівництва і вироблювання проєктів потрібних змін у ній.

Це завдання виконує організаційний виділ шляхом студіювання біжучого літературного і пресового матеріялу, евент. шляхом висилки людий на спеціяльні студії за кордон чи в межах держави; шляхом розвідання опінії всього кооперативного загалу дискусією в пресі, на кооперативних нарадах і т.д. Організаційний виділ виробляє по цим питанням реферати на кооперативні зїзди та засідання органів РСУК, заготовлює статті для преси РСУК і т.д. та предкладає відповідні проєкти змін вищим органам РСУК.

4) Ведення евіденції всього кооперативного руху на зах.укр. території а зокрема союзних кооператив. Клясифікація кооператив взагалі і в окремих випадках в порозумінню з ревізійним виділом.

Це завдання виконує організаційний виділ шляхом ведення картотеки кооператив по родам кооперації, далі картограми з озна-

ченням на ній місця осідку окремих кооператив та районізації. Клясифікація відбувається на підставі ознайомлення з характером кождої окремої кооперативи.

5) Видавання опінії що до бажаности заснувати кооперативи всіх ступнів і видів на підставі спеціяльного обслідування льокальних умов чи на підставі инших даних.

Це завдання виділ виконує в порозумінні з виділом ревізійним; при заснуванні кооператив виділ дає їм всі потрібні організаційні та економічні поради та інструкції та слідкує за їх виконанням.

На основі статистичних дат опрацьовує границі самовистарчальности і буджетів кооперативних установ та видає опінію відносно зменшення чи поширення районів діяльности кооп. установ.

6) Кооперативна районізація.

На основі статистики і при співділанню ревізійного виділу випрацьовує розмежування чи поділ організаційних і торговельних районів, переводить коректури поміж поодинокими районами, приділює поодинокі кооперативні установи до району фахових кооперативних централь вищого ступня. При опрацьованню тих питань засягає опінії заінтересованих кооперативних центрів.

7) Нагляд над організаційною працею експозитур РСУК.

В ціли задержання одноцільної організаційної лінії організ. виділ опрацьовує організаційні схеми для експозитур РСУК, дає організаційні інструкції і поради та переводить контролю їхньої діяльности.

8) Керовництво акцією виховання всього загалу в дусі кооперації та виховування для кооперації ідейних та фахових робітників: організаторів та інструкторів, торговельного і технічного персоналу.

Цієї мети виділ досягає широким поставленням кооперативної пропаґанди словом, письмом і образом, влаштовуванням, при посередництві ПКО кооперативних анкет, поревізійних нарад, курсів для крамарів, молочарів і т.д., організаторів та інструкторів, всекраєвих спеціяльних і загальних зїздів, висилкою референтів на місця, де того зайде потреба.

9) Ведення усеї видавничої діяльности РСУК (урядовий орган, теоретичний журнал, спеціяльні теоретичні та практичної ваги публікації (звіти, огляди кооп.життя), підручники для кооп.практики і кооп.курсів та шкіл, популярна преса та пропаґандист.література, пляками і т.д.

Редаґування кождого часопису, що видається коштом РСУК, доручається одному редакторові, який безпосередно відповідає за цей часопис. На обовязку цеї людини є скласти ціле число часопису, даючи до нього як власні праці, так і других співробітників організаційного відділу та решти персоналу РСУК чи инших осіб. Редактор повинен мати завсіди запасний матеріял на випадок яких небудь перешкод, занедування і т.д. Крім цього редактор кождого часопису по своїй змозі має допомагати у складанню других часописів РСУК. Про умови гоноруваня літерат.праці обовязують норми встановлені Дирекцією РСУК.

Важніщі статті призначені до часописів обговорюються перед їх поміщенням на редакційній колеґії, якої членів іменує Рада.

Видання инших публікацій (підручників, теорет.-наукових книжок, популярної пропаґандист.літератури), коли потягає за собою більші грошеві витрати, вимагає попередньої на це ухвали Дирекції.

Коректу часописів веде редактор відповідного часопису; він також полагоджує біжуче листування, що стоїть в звязку з його часописом. Експедиція часописів та ведення рахунків належить до компетенції адміністр.виділу.

10) Курси для торгов.-технічного, організаторського та інструкторського персоналу мають відбуватися на підставі пляну навчання, виробленого організ.відділом і апробованого вищим управлінням РСУК, яке затверджує теж склад лекторів курсів та вирішує про приняття на курси кандидатів. Технічне керовництво курсами влаштованими безпосередньо через РСУК спочиває в руках організ.виділу; цей виділ складає розклад годин, слідкує за ходом навчання, дбає про підручники і под. Для переводження кінцевих іспитів, по внесеню організ.виділу, вищі органи РСУК призначають іспитові комісії. Організаційний виділ веде в себе евіденцію успіхів усіх курсів в краю і використовує їх досвід при складанню плянів таких курсів в майбутньому.

Організаційний виділ веде окрему евіденцію осіб,що покінчили курси для інструкторів з відомостями про їх успіхи в навчанню.Через пресу він старається впливати на напрямок фахової підготовки молоді,звертаючи її на кооперативний шлях і то в таку спеціялізацію,яка потрібна найбільше.

11) Організаційний виділ в порозумінні з ревізійним веде евіденцію усіх організаторів-інструкторів по ПКО в краю та осіб, що моглиб таку працю виконувати.Орг.виділ з ревізійним поручають ПКОсередкам та иншим кооп.установам організаторів та інструкторів та виконують взагалі нагляд над роботою організаторською в краю,переглядаючи ревізійні та інстр.звідомлення,звіти з поїздок,видавані кооперативам інструкції,огляди районів і ин.

Організаційний виділ робить все можливе для того,щоби організаторсько-інструкторський персонал утримувати в курсі сучасних економічних проблем та поступу інструкторсько-ревізорської техніки,влаштовуючи з цею метою періодичні теоретичні конференції.

12) Висилаючи референтів на місця орг.виділ має дбати про те,щоби референт їхав з основно обдуманим і по змозі написаним рефератом.Реферати повинні бути достосовані до екон.особливостей даного району.Свою поїздку референт має використати для всесторонніх помічень економічного та кооп.організаційного життя,збірання ухвал місцевих нарад і т.д. Свої враження в писаній формі та зібрані матеріяли референт по повороті предкладає як звіт з поїздки.

13) Організаційний виділ збірає постійно матеріяли,що можуть бути корисні при виробльованні правильників та ділових інструкцій для кооператив усіх видів і ступнів;на підставі цих матеріялів і в порозумінню з правним і ревізійним виділом він опрацьовує зразкові організаційні правильники та ділові інструкції для ведення торговельних справ кооперативами,для Надзірних Рад,Контрольних Комісій,Управ та технічного персоналу,службові умови та праґматики для співробітників кооперативних установ; опрацьовує зразкові формулярі звідомлень та видає підручники про організацію і ведення кооперативних підприємств.

14) Організаційний виділ завідує бібліотекою РСУК,поповню-

ючи її необхідним біжучим книжним матеріялом; влаштовує для співробітників РСУК читальню та дбає про засновування таких бібліотек, кооперативних читалень по всіх кооперативних установах; для цеї мети він опубліковує періодично списки літерат. новин з області кооперації і взагалі економіки та дбає про допомогу кооперативам при набуванні книжок.

15) Організаційний виділ веде евіденцію усіх визначніщих появ екон.-кооп. літератури і преси, звертаючи на них увагу співробітників РСУК окремими обіжниками та в пресі.

Він веде також архів вирізків з біж. преси, де появляються які небудь вісти чи голоси з життя нашої кооперації; до архіва належить вести відповідний показчик.

Організаційний виділ веде окрему евіденцію власного часописного матеріялу видань РСУК.

Організаційний виділ підготовляє потрібні матеріяли для виставок, зїздів, конгресів і т.д. (таблиці, картоґрами, летючки і т.д.)

II. Р Е В І З І Й Н И Й В И Д І Л.

Ревізійний видїл ділиться на два відділи:

А) Ревізійний відділ.

Б) Статистичний відділ.

А) РЕВІЗІЙНИЙ ВИДІЛ.

В круг ділання ревізійного відділу входять слідуючі справи:

а) Ревізії кооператив.

б) Реферування ревізійних звідомлень.

б) Виготовлювання проєктів поревізійних доручень.

г) Провірка інструкторських звідомлень.

д) Технічна провірка роботи інструкторів при П.К.О.

е) Пропозиції що до скликування поревізійних нарад.

ж) Провірка виконання виданих поревізійних доручень.

з) Випрацьовання оглядів приділених ревізорови районів.

і) Провірювання згл.виготовлювання річних рахункових замкнень і білянсів кооператив.

и) Ведення особових карт кождої кооперативи.

Ревізорську працю,означену в точках від а) до и) включно переводять районні ревізори на слідуючих основах:

Осідком районного ревізора є осідок РСУК.

1) Область діяльности РСУК ділиться на поодинокі райони з такою кількістю кооператив,яку може один ревізор обслідувати на протязі двох літ.Кождий район підчиняється одному ревізорови, який в тім районі постійно і самостійно працює і за цей район відповідає.

2) Районний ревізор одержує платню і всі доручення,що торкаються його праці в районі,тільки від РСУК і тільки перед ним відповідає за свою працю.

3) Районний ревізор обовязаний передусім перевести в своїм районі законні ревізії в кооперативах І.ступня усіх видів так, щоби ціле діловодство кождої із цих кооператив було ним якнайточніще і докладно провірюване,на кождий випадок щонайменше раз на протязі двох літ.Законні ревізії в Повітових Союза‹Коопера-

тив та інших кооперативних установах району,не доручених йому РСУК,переводять інспектори РСУК.-Крім того для окремих виділів кооперації призначиться окремих референтів.

При ревізіях ПСК беруть участь і приналежні районні ревізори.

4) Районний ревізор перебуває у визначенім йому районі три тижні кождого місяця.Прибувши в район,де є повітові організаційні центри (ПСК,КОК та пр.),з потрібними до праці актами РСУК,ревізор голоситься в повітовім організаційнім центрі,в якому запізнається з потрібними йому інструкторськими звідомленнями і з уділеними йому вказівками РСУК усталює плян своїх ревізій на протязі означених 3-ох тижнів.Цей плян подає до відома Дирекції Повітового Центру і РСУК. Там де є повітовий орган.центр, район.ревізор проводить щонайменше останні два дні свойого кождочасного тритижневого побуту в районі,в осідку повітового осередку кооператив,в яких відбув законні ревізії-на це,щоби в цім часі:

а) провірити зажалення кооператив І.ст.організаційного і торговельного характеру,звернені ними проти повітового осередку і

б) обговорити на засіданні Дирекції повітового центру,на якому по можности мають бути також місцеві інструктори і голова Надз. Ради повітового центру,розпорядки і побажання РСУК,зібрані внески і побажання кооператив,вислід усіх переведених ревізій та свої помічення на місцях,що торкається організаційно-люстраційної праці повітового осередку в минулому і на будуче.

Повітові осередки є обовязані дати районовому ревізорови змогу кождочасно користуватися книгами і документами повітового осередку,коли це потрібне йому для переведення або провірки ревізії в кооперативах 1.ступня.

Дуплікати ревізійних звідомлень передає районовий ревізор по обговоренню висліду із переведених ревізій на засіданню з Управою повітового центра,Дирекції цього центра.

В разі потреби скликує РСУК на пропозицію районного ревізора - за попереднім порозумінням з ПКО і за його посередництвом - порevізійні наради (анкети) в справах,які в звязку з по

міченнями пороблениим в часі ревізії належалоби із заінтересованими чинниками розглянути.

З кождого засідання, відбутого Дирекцією повітового осередку з район.ревізором, списується протокол і відпис цього протоколу передає район.ревізор при найблищій нагоді РСУК.

Де нема повітових осередків, район.ревізор остає у звязку зі самим тільки РСУК.

5) Колиб у районі де є повітовий організаційний центр, район ревізор не міг на час перевести особисто усіх законних ревізій, може район.ревізор зголосити в РСУК внесок, щоби за згодою повітового центра, виїмково допоміг йому в цім ділі інструктор повітового організаційного центра, за люстрацію якого район.ревізор перебирає тоді на себе повну відповідальність.

6) При ревізіях в молочарських і інших кооперативах, в яких важною являється і технічна провірка, район.ревізор звертається через РСУК до фахової організаційної централі з побажанням, щоби при цих його ревізіях був і технік цеї централі.

7) Затверджування річних білянсів усіх доручених ревізорови район.кооператив переводить район.ревізор в імени РСУК в райо ні своєї праці.

8) Коли район.ревізор завважить, що інструктори повітових осередків не зовсім обізнані з вимогами праці, він обовязково має повідомити про це повітовий осередок і РСУК. По узгідненню опінії між повітовим осередком і РСУК, останній може доручити район. ревізорови, щоби він в означенім часі, передусім спільно переводжуваними ревізіями, допоміг повітовому центрови вишколити повітових інструкторів.

9) Переводячи в районі ревізії, район.ревізор негайно відсилає РСУК звідомлення із переведених ревізій.

10) Покінчивши намічену тритижневу працю в районі район. ревізор виїзджає до РСУК, де пробуває до кінця місяця (1 тиждень В цім часі РСУК подає до відома зібраним район.ревізорам всі нові розпорядки, організаційні і ревізійні, уладжує виклади ревізорів і для ревізорів, випозичає їм книжки з бібліотеки і заряджує засідання ревізійної колегії для спільного обговорення цих

загальних питань,які видвигнуть Виділи РСУК або самі район.ревізори на основі переведених ревізій.

11) Ревізійні звідомлення реферує ревізор,який ревізію перевів,предкладаючи рівночасно проєкт доручення для обревізованої кооперативи. РСУК видає на підставі звідомлень район.ревізорів доручення кооперативам.На сторожі своєчасного виконання цих доручень стоїть ревізійний виділ РСУК,який послугується в цім ділі район.ревізорами.Відпис доручень відсилає РСУК повітовим осередкам.Інструктори цих осередків,обовязані при люстраціях звертати увагу кооператив на виконання доручень РСУК і про це виконування доручень здавати справу у своїх звідомленнях.

12) Коли провірена район.ревізором кооператива,повітовий осередок або фахова централя надішле РСУК свої умотивовані завважения проти способу,чи висліду ревізії район.ревізора,РСУК зажадає від район.ревізора вияснення,а коли це буде потрібне,зарядить провірку на місці.З власного почину провіряє діяльність район.ревізорів ревізійний виділ РСУК.

13) Поза означеним в цій інструкції кругом ділання район. ревізор торкається справ повітового осередку тільки на виразне доручення РСУК,а з урядовцями повітового осередку зноситься тільки через Управу повітового осередку.

14) З правила приділюється райони район.ревізорам на протяг двох літ.

15) На основі ревізійних помічень,ревізійних звідомлень і др.даних кождий ревізор списує на аркуші в хронольоґічнім порядку коротку характеристику окремо для кождої кооперативи а то про розвиток її будівництва,поширення чи поменшення діяльности, місцеві обставини,завідуючі органи і др.завваження,які для оцінки розвитку кооперативи є потрібні (т.зв.особова карта).- Особові карти переховується в РСУК.

16) По скінченні кождого календарного року,кождий ревізор виготовлює огляд своєї цілорічної діяльности в приділеному йому районі,при чім заподає рівнож і характеристику кождого приділеного йому району зокрема.

Районні огляди переховується в РСУК.

Спільне обговорювання згл.вирішування загальних питань звязаних з ревізорською роботою відбувається на засіданнях.

КОЛЕҐІЇ РЕВІЗОРІВ

До вище названих загальних питань належать:

к) Реферування ревізійних звідомлень.

Реферування ревізійних звідомлень полагоджується при кінці кождого місяця аналізуючи подрібно кожде звідомлення і проєкт доручень в спосіб означений окремим правильником.

л) По обговоренню ревізійного звідомлення видає колеґія ревізорів опінію відносно прийняття ревізійного звідомлення до відома,проєкти відносно прийняття чи виключення кооперативи з членів РСУК.

м) Установлення метод в ревізорській техніці.В цій цілі колеґія ревізорів розглядає в міру потреби поодинокі питання звязані з ревізорською технікою та їх вирішує.

н) Установлення форм опрацьовання особових карт кооператив та річних оглядів кооперативних районів.

о) Вирішування питань техніки рахівництва і апробати всяких підручників і взорів для кооперативного книговодства,в порозумінню з правним виділом відносно правних постанов.

п) Співпраця з орган.виділом в технічнім устроюванню кооперативних курсів.

р) Співпраця з правним і організаційним виділом в опрацьованню правильників для кооперативних органів.

с) Висловлювання думок відносно кооперативної організації і будівництва.

т) Співпраця з організаційним виділом в поділі кооперативних районів.

у) Та инші справи,що їх передають на розгляд Колеґії вищі орґани РСУК.

Всі ухвали і опінії кол.ревізорів предкладається до затвердження згл.до відома завідуючим органам РСУК.

Окрім вище наведеного до ревізійного виділу належать справи:

ф) Евіденція кооператив,ревізій і інструкторських поїздок (люстрацій).

х) Співпраця з організаційним виділом у вихованню організаторів, інструкторів і технічного персоналу, евіденція їх та опінія що до приділювання їх до поодиноких кооперативних установ.

ц) Видавання опінії відносно стану і кредитоспосібности кооператив.

ч) Полагоджування переписки і аґенд, звязаних з діяльностю ревізійного виділу.

Б. СТАТИСТИЧНИЙ ВІДДІЛ.

має своїм завданням слідкувати за станом нашого кооперативного руху,його значінням в загальній економіці західних земель України та тенденцій в його розвитку.Він обслуговує усі виділи РСУК в міру своєї змоги,достарчаючи їм тих відомостей,які вони від нього вимагають;одночасно він і незалежно від їх вимог переводить свою працю в міру свого розуміння основної задачі.

Для цієї мети статистичний відділ.

а) збірає статистичний матеріял з життя союзних кооператив усіх ступнів,при допомозі виданих собою анкетних листів та друків і зіставлень,

б) збірає відомости про наш кооперативний рух,усіма доступними йому иншими дорогами,

в) збірає доступними йому дорогами дані про кооперативний не-союзний рух на території діяльности РСУК з метою порівнання розвитку цього руху з нашим,

г) збірає усі можливі дані для оцінки господарности в нашій кооперативній будові та порівнює їх з даними про господарність в не-союзних кооперативах та в приватній торгівлі і кредиті.

Усі повищі відомости статистичний відділ в міру потреби публікує в органах РСУК або дає до використання їх редакціям.

д) зіставлює і опрацьовує річну статистику кооперативного руху та періодичні огляди цілої кооперативної мережі,окремих районів або окремих кооперативних ступнів.

Усі свої публікації статистичний відділ старається ілюструвати ґрафічним способом (діяграмами,картоґраматі і под.)

е) переводить в порозумінні з організ.відділом клясифікацію кооператив взагалі і що до окремих кооператив,

є) полагоджує усе листування,що стоїть в звязку з його діяльністю,

ж) веде евіденцію членів РСУК по ступням і видам кооперації.

III. ПРАВНИЙ ВИДІЛ Р.С.У.К.

Завданням Правного Виділу є правна обслуга Ревізійного Союза,як окремого Товариства,так і правна допомога українським кооперативам,що вже є членами Ревізійного Союза або що мають намір до Ревізійного Союза вступити.

I.

1) Правна обслуга Ревізійного Союза,як окремого Товариства, торкається:

а) Справ правного існовання Союза,як статут і право ревізії.

б) Набуття й здійснення функцій,що їх держава передає ревізійним Союзам що до союзних кооператив,як то:контроля відсотків в кредиті і т.п.

в) Підготовка матеріялів і виготовлення меморіялів,представлень,законопроєктів в справах,що торкаються кооперації для внесення їх до Кооперативної Ради,Міністерств чи до законодатних тіл.

г) Стеження за береженням прав і пільг,що їх признано за Ревізійним Союзом в справах ревізій,податкових,стемплевих і т.п.

д) Зносини з органами державної влади в справах,що випливають з загальних чи місцевих потреб кооперації,а також в справах доконання загальних формальностей в цілі признання податкових пільг,як то: представлення Скарбовим Палатам спису членів,Скарбовим Урядам спису інституцій дрібного кредиту і т.п.

е) Внесення до Судів в справі ліквідації кооператив,чи покарання членів Управи,що не виконують обовязків відносно правильного книго-і діловодства.

є) Виготовлення зразкових статутів кооператив усіх видів і ступнів і правних поучень що до основування кооператив,так і правна допомога при фактичнім основанню кооперативи.

ж) Редаговання з правної сторони всіх правильників,поучень, інструкцій і т.п.,що їх видає Ревізійний Союз як для свого діловодства так для союзних кооператив.

з) Виготовлення взорів зізнань,декларацій і т.п.що їх кооперативи повинні складати органам влади в силу наложеного законом обовязку.

і) Подача правних порад ревізорам в питаннях,що виникають при перепровадженню ревізій,а також тих правних питань,що виникають в діяльності Ради Ревізійного Союза чи його Виділів.

2) Правна допомога кооперативам охоплює всі правні справи, які повстають в кооперативах,а саме:

В СПРАВАХ АДМІНІСТРАЦІЙНИХ:

а) вказівки що до формальностей при відкриттю підприємства, що не потребує концесії,а також поучення що до відкриття підприємств концесіонованих;

б) оборона перед тенденцією адміністраційної влади звужувати права,чи збільшувати обовязки кооператив в сфері адміністраційно-поліційній;

в) охороняти права кооператив як національно-українських інституцій особливо що до вживання української мови на зовні та в середині кооперативи.

В СПРАВАХ СКАРБОВО-ПОДАТКОВИХ:

г) поради і слідкування в справі повного використання кооперативами податкових пільг,що їх признано законом.

д) Поучення в справах формальностий,що їх встановлено для належного користування з податкових пільг та уникнення кар,чи зайвих тягарів.Для того слідкує за своєчасним зложенням зізнань, заяв,пригадує про своєчасність заплат та оплат,перевіряє виміри податків,виготовляє рекурси до II.інстанції та скарги до Адміністр.Трибуналу.

е) Поради в справах повного використання привілеїв кооператив що до торгу монопольовими товарами як тютюн,сіль.

У ВНУТРІШНИХ СПРАВАХ КООПЕРАТИВ.

є) Пояснення в справах згідности ухвал і поступовання органів кооперативи з законом і статутом.

ж) Висновки в справах компетенції органів кооперативи.

з) Справи товарового чи касового недобору (манко) на підставі ревізійних звітів.

і) Слідкування за додержанням кооперативами постанов що до зміни статуту та позбуття чи виміни недвижимостей.

и) На внесення ревізійного відділу провіряє законність та

згідність ухвал Загальних Зборів, особливо що до розділу чистого зиску на дівіденду та звороти й надплати та вирішує справу протестів проти ухвал Загальних Зборів.

ї) Провірює згідність з законом і статутом оголошення в часопису Загальних Зборів перед уміщенням тих оголошень.

к) Спільно з ревізійним і організаційним виділом виготовляє проєкти договорів, правильників і т.п., оскільки обставини вимагають змін у взірцевих договорах і правильниках.

В СПРАВАХ СУДОВО-РЕЄСТРАЦІЙНИХ.

а) Виготовляє прохання в справі реєстрації змін статута та членів Управи.

б) Поучення і виготовлення взорів протоколів прохань оголошень в справах ліквідації, злиття кооператив.

в) Перевірка реєстраційних ухвал і в разі їх неповноти чи неправильности звернення на те уваги Суду.

г) Зносини з судами в справі неправильно обчислених оплат за оголошення.

СПІВРОБІТНИЦТВО З КОЛЕҐІЄЮ РЕВІЗОРІВ.

а) Представник правного виділу бере участь в засіданнях Колеґії ревізорів і дає свої висновки у всіх правних питаннях, що виникають в процесі праць Колеґії.

б) Знайомить колеґію з біжучими законодавствами в кооперативних справах, що мають відношення до перепровадження ревізій, виготовлювання білянсів чи взагалі до кооперативного будівництва.

СПІВРОБІТНИЦТВО В ОРГАНІ РСУК.

Правний Виділ редагує правну частину часопису, уміщуючи там

а) інформації з біжучого законодавства, розпоряджень та практики,

б) поучення, пригадки що до виконання кооперативами ріжних формальностей в справах податкових, адміністраційних і т.п.

в) розяснення законів та розпоряджень,

г) статті на правничі теми, що торкаються кооперативного життя.

IV. АДМІНІСТРАЦІЙНИЙ ВИДІЛ.

В круг ділання адміністраційного виділу входять слідуючі справи:

1) Ведення реєстру членів на основі ухвал приняття кооператив в члени чи виключення їх з членів РСУК. Реєстр членів ведеться на призначених до цього друках а впис членів переводиться в хронольоґічнім порядку.

2) Книга входячих і виходячих письм з рівночасною провіркою полагодження акту після сиґнатури.

3) Ліквідатура, яка поміщується в комнаті спільно з касою та полагоджує всі орудки звязані з книговодством РСУК.

Всі касові орудки переводить ліквідатура на відповідних друках (асиґнатах) та з підписом ліквідатора з долученими потрібними прилогами передає до каси в цілі зреалізування орудки.

Асиґнати кредитових чи вимінних орудок передає ліквідатура до бухальтерії через касу.

4) Каса, по одержанню з ліквідатури виказів зреалізує вплати чи виплати за відповідним поквітуванням та по вписанню орудки до касової книги передає викази до бухальтерії в цілі закнижкування.

Подрібно до каси належить:

а) інкасування всіх грошевих посилок і належитостей та переховання готівки,

б) квітування відбору грошевих належитостей від сторін,

в) евіденція запотребування готівки як рівнож льокати надвижок готівки,

г) грошеві виплати всіх рахунків в границях означених Дирекцією,

д) евіденція всяких платностей РСУК та покриття їх в день платности,

е) зокрема евіденція і переховання векслів та полагоджування їх в день платности.

5) Бухгальтерія переводить контовання, веде евіденцію, опрацьовує зіставлення замкнення рахунків і білянсів РСУК.

В тій ціли:

а) веде головну і всі потрібні помічні книги,

б) переводить в тих книгах законтовання всіх касових,кредитових і вимінних орудок (вкладки,передплата часопису,видавництва і др.належитости) на основі виказів ліквідатури,каси,надісланих виказів ПКО, ПАТ і других установ чи осіб,з якими РСУК є в обрахункових зносинах,

в) на основі виказів головної та помічних книг веде евіденцію всіх належитостей і платностей третих осіб до РСУК,висилає урґенси в справі тих належитостей та полагоджує всю звязану з тим переписку (посвідки вплат,урґенси,пояснення і т.п.),

г) списує періодичні зіставлення залеглих належитостей РСУК від третих осіб,замикає періодично поодинокі конта в помічних книгах та списує інвентарі потрібні до зложення білянсу,

д) виготовлює границі виконання буджету та переводить зіставлення рахунків і білянсів РСУК на основі ділових книг.

6) Адміністрація часописів і видавництв РСУК та комісових видавництв.

В круг ділання адміністрації входять:

а) збирання адрес передплатників а також редакцій,в ціли висилки згл.обміни видавництв РСУК,

б) евіденція тих адрес та виготовлювання адресових карток з доліплюванням їх на часописи включно,

в) передавання нових адрес предплатників до бухгальтерії,

г) збирання і друковання оголошень кооператив (реєстрації, Загальні Збори,білянси і т.п.), в часописах РСУК та евіденція їх,

д) збирання і поміщування анонсів в часописах РСУК,

е) калькуляція і обчислювання належитостей на передплату, оголошення,анонси і т.п.та передача їх до бухгальтерії в ціли закнижкування,

є) підготовка часописів до експедиції (сортовання часописів по почтам і шляхам),

ж) полагоджування переписки звязаної з вище означеними чинностями (реклямації,оголошення,адреси,виміни часописів і др.),

7) Маґазинування друків,видавництв і кооперативної літератури,призначеної до розпродажі.

Подрібно до маґазину належить:

а) перебирати за потвердженням всі видавництва і друки призначені до розпродажі та сортувати їх в магазині після родів в перегляднім порядку,

б) видавати їх з маґазину лише за потвердженням каси згл.за письменним дорученням начальника виділу,

в) предкладати в час вимази запотребування друків чи видавництв,

д) вести без залеглостей евіденцію принятих і виданих з маґазину поодиноких родів друків і всяких видавництв способом маґазиновим,

д) брати участь при списуванню інвентури маґазину і підписувати інвентуру.

За цілість замаґазинованих друків і видавництв завідуючий маґазином є відповідальний.Він переховує повірене йому майно під ключем і лише він є покликаний до видавання.

8) Економат. Завданням його є завідування господарством і майном Товариства.

Подрібно входять тут справи:

а) завідування недвижимостями,евіденція всяких податків і належитостей,чиншів та получені з тим обчислення,

б) вишукування потрібних для РСУК льокалів,

в) закуп,евіденція,завідування та направа движимого майна РСУК,

г) завідування телефоном та полагоджування всіх справ звязаних з правильним функціонованням апаратів,

д) завідування,адаптації та нагляд над переплетнею,циклостилем,машинами до писання та другими подібними уладженнями,

е) закуп,маґазиновання та розподіл в міру потреби всего канцелярійного приладдя,потрібного до ведення апарату РСУК,

є) виконування санітарних приписів та нагляд над гіґієнічним устроєм всіх убікацій РСУК,

ж) завідування світлом і опалом,закуп і маґазиновання опалового матеріялу.

10) Реґістратура.

а) Реґістратура переховує одержані акти.

Для кождої сторони (кооперативи,установи і пр.) чи справи призначується окремий фасцикул.Фасцикули кооператив складається в шафах (скритках) в поазбучнім порядку окремо для членів а окремо для нечленів як рівнож і кооперативних централь.Инші акти розкладається по фасцикулах також в порядку,який дававби якнайкращий перегляд.В кождім окремім фасцикулі закладається потрібну кількість переділок.

б) Завідування реґістратурою належить до одної особи,яка за цілість реґістратури особисто відповідає.

в) Реґістратор переховує ключі від скриток (шаф).Лише він особисто перебирає чи видає з реґістратури акти,послідне завсіди за потвердженням (на кольоровім папері),яке вкладається на місце виданого акту.Побраний акт з реґістратури належить безумовно звертати з поворотом лише до рук реґістратора а не долучувати їх до других актів.

г) По відповіднім протязі часу висортовується з реґістратури неактуальні письма та передається їх до архіву,який уладжується по взірци реґістратури.

Д И Р Е К Ц І Я Р.С.У.К.

I. Безпосереднє керовництво справами Ревізійного Союзу Укр. Кооператив виконує колеґіяльна Дирекція. Число директорів означує Рада.

II. До компетенції Дирекції належать справи, що їх не застережено компетенції Вищих органів РСУК, а саме:

1) Підготовка матеріялів і докладів на засідання та Збори вищих органів РСУК та виконання їх рішень.

2) Укладання проєкту буджета РСУК, виконування затвердженого буджету та асиґнування сум на біжучі видатки.

3) Затвердження плянів діяльности Виділів РСУК, нагляд за їх виконуванням і в разі потреби доручення одному Виділові праць, що їх реґулямін відносить до другого виділу.

4) Принимання членів і пропозиції що до виключення членів.

5) Зниження чи звільнення союзних кооператив від вкладок у виїмкових випадках, коли стан кооперативи того вимагає.

6) Видання вказівок, порад і поручень в напрямі направи чи удосконалення діяльности та діловодства кооператив.

7) Персональні справи, що їх не віднесено до компетенції Ради, а в тім:

а) приймання та звільнення тимчасових (не стабілізованих) службовиків та складання з ними умов що до праці, а також пропозиції що до їх стабілізації;

б) остаточне усталення черги нормальних відпусток службовиків РСУК та уділювання надзвичайних відпусток до 14 днів.

8) Заступництво й оборона інтересів кооператив.

9) Співучасть при відшукуванні джерел кредиту для кооперації та пропозиції що до їх розподілу.

10) Скликування краєвих кооперативних анкет, нарад і ин., підготовка для них матеріялів і докладів.

11) Улаштовування кооперативних курсів, затвердження їх програми, запрошення лекторів і завідування тими курсами.

12) Пропозиції що до зміни реґуляміну РСУК та виготовлення проєктів інструкцій та праґматики для його персоналу.

13) Внесення що до скликання позачергових засідань Ради РСУК з поданням справ,що вимагають рішення Ради.

III. Засідання Дирекції відбуваються щоденно для полагодження біжучих справ,зокрема для ознайомлення з важнішою щоденноюкореспонденцією,а крім того відбуваються засідання в міру потреби.З засідань Дирекції списується протокол,що мають підписати всі присутні члени Дирекції.

IV. Листування що виходить з Ревізійного Союза,а не застережено иншим органам РСУК,повинно мати два підписи.

Договори,векслі і т.п.акти,що ними набуваєтся права чи накладаються обовязки на Ревізійний Союз,підписують два члени Дирекції при стампілі.

ПОСТАНОВИ

що відносяться до кождого виділу зокрема.

До справ, які відносяться до кождого виділу зокрема а які полагоджує кождий виділ в крузі свого ділання, належить:

1) виготовлювання періодичних оглядів діяльности та плянів на будуче та реферування їх на засіданнях завідуючих органів РСУК.

2) Опрацювання в міру потреби обіжників і видавання комунікатів в межах компетенції виділу в цілях публікації.

3) Приділення праці поодиноким співробітникам виділу та нагляд над виконанням праці.

4) Полагодження справ другого виділу по дорученням завідуючих органів РСУК.

5) Укладання проєкту буджету дотичного виділу РСУК.

6) Принимання сторін та полагоджування з ними справ застережених цьому виділови.

7) Евіденція всіх справ застережених цьому виділови.

8) Списування та перехowання протоколів з нарад цього виділу чи відділів його та передавання проєктів внесень на основі тих нарад до вирішення вищим органам РСУК.

9) Полагодження всіх справ доручених цьому виділови та всеї переписки звязаної з діяльністю цього виділу.

Полагоджування письм:

а) Кожда справа на письмі, яка приходить до РСУК в ціли полагодження чи виходить з РСУК переходить обовязково через головну книгу входячих і виходячих письм (в скороченню: "головний протокол"), яка знаходиться в Дирекції.

б) Кожде письмо по прочитанню одержує сиґнатури (прим.: орґанізаційний виділ означується початковими буквами "орґ.", ревізійний виділ-"рев.", правний виділ-"прав.", адміністраційний виділ-"адм."). Сиґнатура означає котрі з виділів мають дотичне письмо полагодити.

в) Сиґновані письма сортується по виділам окремо при чім за основу при сортованню береться першу сиґнатуру на письмі.

г) Посортовані письма по виділам означується біжучими числами, починаючи з числа 1 від 1.I. до 31.XII. кождого року включно, при чім виписується на письмі кількість прилог а прилоги значить

ся біжучими числами: 1,2,3 і т.д.

ґ) До книги вход.і вих.(протоколу) вписується лише числа писем,кількість прилог і сиґнатури почім передається дотичному виділови за потвердженням.Письм неозначених сиґнатурою не видається і не приймається до полагодження.Важніщі письма перед віддачею поодиноким виділам обговорюється на засіданнях дирекції.

д) Письм не вільно видавати непокликаним особам до перегляду

е) Виділ по одержанню сиґнованих письм вписує їх до своєї книги входячих і виходячих письм (протоколу) в якім - крім біжучого числа і сиґнатури головного протоколу - виписує рівнож адресу надсилаючого письмо і короткий зміст його.

ж) Запротоколовані письма передається референтам до полагодження,при чому в засаді письма полагоджується того самого дня.

з) При полагодженню справи устно зі сторонами у важніщих питаннях списує референт короткий протокол та передається до головного протоколу.

і) Перед вирішенням питань,які предкладають окремі особи в імени установ (прим.жадання ревізії чи делеґата,знижка чи відсання вкладок і т.п.),належить зажадати предложення справи на письмі.

к) Концепти письм і відповідий (з означенням ч.протоколу)виготовлює даний референт та зі своєю парафою передає начальникови виділу до апробати.Апробуючи письмо начальник виділу підписує і передає до переписання з означенням числа копій до відбиття. В засаді на машину передається виготовлені письма уникаючи диктовання.Лише в наглих випадках диктовання на машині допускається за дозволом начальника адміністраційного виділу.Письма передані до переписування на машину повинні бути написані читко і виразно.

л) По переписанню на машині одержує начальник виділу письмо з поворотом,яке по провірці та по підписанню як рівнож по зазначенню назвиска референта на копії передається до головного протоколу за потвердженням в протоколі виділу.На самих полагоджених письмах начальник виділу переписує сиґнатуру,що вказує на полагодження письма в тім виділі.

м) Письма,які сиґновано на більше виділів,передається за

Протокол
Комісії Пожежар. Відд.

ДЕЗІДЕРАТИ КОМІСІЙ.

Комісія зззб.: 1/ Збільшити число ревізорів, зменшуючи рівночасно число бюрових працівників.

2/ До орґанізаційно-пропаґандивного відділу покликувати найстарших ревізорів.

3/ Не деморалізувати добрих кооператив відписанням залеглостей до РСУК некарним кооперативам.

Комісія місько-споживча:

1/ Перевести остаточно реклясифікацію кооператив.

2/ Звернутися до ПСК і ОСК, щоби вони не робили утрудень при виповідженні і виплаті уділів в "Народній Торговлі" як своєї властивої централі.

3/ Обмежити діяльність гуртівень ПСК і ОСК виключно до гуртової продажі.

4/ Пристосувати позаочне навчання крамарів до потреб МСК.

Кредитова Комісія:

Щоби конечно стягнути всі вплати визначені на ДУК, а потім розложити нові вплати на дім для приміщення кооперативного ліцею.

Комісія молоч.виду:

Щоби "Сільський Господар" не переводив ветеринарної помочі там, де її вже провадять Районові Молочарні.

Буджетова Комісія:

1/ Щоби в слідуючім буджетовім році обнизити вкладку низовим кооперативам для ззз з 1% на 3/4%.

2/ Щоби вже з початком слідуючого шкільного року заложити інтернат для учеників кооперативного ліцею.

Р е з о л ю ц і я

Комісії загального закупу та збуту

Загальний Збір взиває РСУК, щоби при допомозі Кооператив Здоровля, а особливо лікарів та Гігієнічного допомічного апарату при цих кооперативах в порозумінні з Українським Лікарським Товариством і Гігієнічним Товариством дбав про охорону матері й дитини.

Зокрема Загальний Збір доручає через Кооперативи Здоровля впливати на наше громадянство в тому напрямі, щоб воно протиділало загрозливому явищу обмежування природного приросту українського населення.

БЕСІДНИКИ НА II.ПЛЄНАРНЕ ЗАСІДАННЯ.

Від Ком.молоч.видул: Др Карапінка

Від Комісії кредит.виду: дир.Харамбура Роман

Від Комісії ззз: дир.Мартюк

Від Комісі місько-споживчої: проф.Демчук

Від буджетової: інж.Семянчук

Від Комісії ріжних:

Пропоновані зміни та доповнення до загальних резолюцій.

Комісія молоч.виду приняла проєкт загальних резолюцій з тим,що в т.7.змінено стилізацію на таку: "впровадити обовязковий дошкіл кооперативних працівників в усіх низових кооперативах при помочі лєкцій заочного навчання,а в першу чергу крамарів".

Комісія ззвб.: До т.6.заг.резолюцій додати:

"Рівночасно Загальний Збір РСУК взиває,щоби всі кооперативи вплатили до РСУК 2% їх надвижок на стипендійний фонд для незаможних учеників кооперативних шкіл."

Пропоновані зміни та доповнення до загальних резолюцій.

Комісія молоч.виду приняла проєкт загальних резолюцій з тим,що в т.7.змінено стилізацію на таку: "впровадити обовязковий дошкіл кооперативних працівників в усіх низових кооперативах при помочі лекцій заочного навчання,а в першу чергу крамарів".

Комісія зззб.: До т.6.заг.резолюцій додати:

"Рівночасно Загальний Збір РСУК взиває,щоби всі кооперативи вплатили до РСУК 2% їх надвижок на стипендійний фонд для незаможних учеників кооперативних шкіл."

Інж.Бик Юліян - представник кооперативи "Гарбарня" в Яворові вважає, що реалізація орґанізування гарбарні в Яворові не є сфіналізована. В тім часі вийшов інший проєкт орґанізації гарбарні при помочі Ц.С. ~~Вхтіихжві~~ Співпраця гарбарні з повітовими торговельними осередками не наладналася /один член/. Говорилося, що Гарбарня в Яворові має чогось навчитися та перевести орґанізацію кооперативного гарбарства, а тим часом представника кооперативи не запросили на засідання комісії, що вирішувала справу орґанізації гарбарні у Львові. Висловлює побажання, щоб представник Гарбарні в Яворові був вислуханий якщо буде дискутована справа орґанізації гарбарні. З розбудови гарбарні Яворів не зрезиґнує.

О.Ломницький має відомості, що надії на одержання позички з Фонду Праці нема. За тим, щоб гарбарня була в Яворові промовляють такі арґументи:

1/ Яворів віддалений від Львова зовсім незначно/50 км/, 2/ "Гарбарня" в Яворові має вже вишколений персонал та фаховий досвід, 3/ Яворівщина - це бідний повіт і населення цього повіту не слід позбавляти джерела заробітку. За показ кооп.виробництва і діяграми З.Збори повинні висловити признання Дирекції РСУК.

п.Дир.Брикович Ілярій - представник кооп."Будучніст " Тернопіль висловлює побажання, щоб окрім централі для домашнього промислу було засноване у Львові центральне бюро продажі для цілого українського кооп.промислу бо видатки на пропаґанду заступників ітд є дуже великі та непосильні для менших виробничих кооператив.

Др.Карло Коберський редактор Кооп.Республики на основі спостережень з показу кооп.виробництва вважає, що це виробництво має чотири форми:

1/ Виробництво зорґанізоване при централях у Льво, 2/ виробництво при місцевих кооперативах, 3/ виробництво при Окружних Осередках, і 4/ виробництво кооператив випадкового складу для неозначеного ринку.
Виробництво для краєвого збуту треба лишити централям, місцеві кооперативи мають працювати для задоволення місцевих потреб, окружні - для потреб округа. Перед закладанням виробництва на неозначені, не зорґанізований ринок треба остерігати як перед ризиковними підприємствами. Невдача кооперативи "Комета" повинна бути наукою на будуче.

Редактор Жук вважає, що проєкт орґанізації кооп.виробництва вироблений комісією плянування повинні би бути піддані під розгляд наступних З.Зборів.

Предсідниця комісії подає до відома, що на її руки вплинув на письмі дезідерат делеґатів на З.Збори, щоб була склакана конференція всіх кооп. пекарень.

Інсп.Др.Петрі в відповідаючи на завваги піднесені в дискусії зазначає, що вправі резолюції комісії плянування дав відповідь дир.О.Луцький. Повітові Союзи не є наставлені на збут виробів домашнього промислу. Комісія плянування не може усталювати книговодство виробництвих кооперати це зробить Дирекція РСУК через колеґію ревізорів. Засвідчення для шевської кооперативи в Кутах не видано, бо не була як слід підготовлена а члени не вплатили уділів. Завваги п.Інж.Чикович годиться з виводами Комісії плянування що до потреби централі домашнього промислу та домагання дир.Бриковича що до центрального бюра продажі. Завважує, що плян перенесення "Гарбарні" до Львова ухвалений не на Комісії плянування лише на нараді централь.

До т.5. Предсідниця ставить під голосування внесок,щоб комісія висловила опінію за затвеодженням звідомлення з діяльности РСУК,звідомлення зі замкнення рахунків за 1938 р. та уділення абсолюторії Ради і Дирекції РСУК.

Внесок принято одноголосно.

На внесок ред.Жука, інж.Чижович,інж.Пиндуса і інж.Раковського одноголосно ухвалено проєкт таких резолюцій на пленарне засідання З.Зборів.

Загальні резолюції як долучений проєкт Ради і Дирекції РСУК з тим,що по точці 1/ буде вставлено резолюцію того змісту:

"Загальний Збір РСУК вважає,що територіяльне обмеження діяльности РСУК не відповідає засаді рівноправности громадян української національности та їх орґанізації і тому домагається привернення прав для РСУК поширювати свою діяльність на цілу територію Держави замешкану українцями.

Уступ б/ в точці 2/ Комісія вважає необхідним перестилізувати.

До точки 10/ резолюцій додати"з тим,щоб у першій мірі були стягнені належности на ДУК".

Резолюції комісії такого змісту. як в окремій прилозі до цього протоколу.

До т.6/ На внесок п.Дир.Павликовської ґенеральним бесідником Комісії вибрано п.інж.Пиндуса.

До т.7/ Заслухано й принято до відома звідомлення дир.Мельника - делеґата на буджетову комісію.

П.дир.Павликовська висловлює як о дезідерат опінію,що не слід занедбувати праці комісії для домашнього промислу при товаристві"Сільський Господар" з тих причин ,що в тім випадку домашній промисл підлягавби компетенції Рільничої Палати, а не торговельних палат,що є корисніше для домашнього промислу.

Дир.Сороківський ставить дезідерат,щоб кооперативи,які зі статутового обовязку мають бути членами Просвіти,при укладанні нового статуту цього Товариства було забезпечене відповідне заступництво на Загальних Зборах.

По вичерпанню порядку нарад предсідниця комісії замикає засідання о год.21.15.

Голова Секретар

[signature] [signature]

Інж.Бик Юліян - представник кооперативи "Гарбарня" в Яворові вважає, що реалізація організування гарбарні в Яворові не є сфіналізована. В тім часі вийшов інший проєкт організації гарбарні при помочі Ц.С. Ехтіххмаві Співпраця гарбарні з повітовими торговельними осередками не наладналася /один член/. Говорилося, що Гарбарня в Яворові має чогось навчитися та перевести організацію кооперативного гарбарства, а тим часом представника кооперативи не запросили на засідання комісії, що вирішувала справу організації гарбарні у Львові. Висловлює побажання, щобпредставник Гарбарні в Яворові був вислуханий якщо буде дискутована справа організації гарбарні. З розбудови гарбарні Яворів не зрезиґнує.

О.Ломницький має відомості, що надії на одержання позички з Фонду Праці нема. За тим, щоб гарбарня була в Яворові промовляють такі арґументи:

1/ Яворів віддалений від Львова зовсім незначно/50 км/, 2/ "Гарбарня" в Яворові має вже вишколений персонал та фаховий досвід, 3/ Яворівщина - це бідний повіт і населення цього повіту не слід позбавляти джерела заробітку. За показ кооп.виробництва і діяграми З.Збори повинні висловити признання Дирекції РСУК.

п.Дир.Брикович Ілярій - представник кооп."Будучніст " Тернопіль висловлює побажання, щоб окрім централі для домашнього промислу було засноване у Львові центральне бюро продажі для цілого українського кооп.промислу бо видатки на пропаґанду заступників ітд є дуже великі та непосильні для менших виробничих кооператив.

Др.Карло Коберський редактор Кооп.Республики на основі спостережень з показу кооп.виробництва вважає, що це виробництво має чотири форми:

1/ Виробництво зорґанізоване при централях у Льво, 2/ виробництво при місцевих кооперативах, 3/ виробництво при Окружних Осередках, і 4/ виробництво кооператив випадкового складу для неозначеного ринку. Виробництво для краєвого збуту треба лишити централям, місцеві кооперативи мають працювати для задоволення місцквих потреб, окружні - для потреб округа. Перед закладанням виробництва на неозначені, не зорґанізований ринок треба остерігати як перед ризиковними підприємствами. Невдача кооперативи "Комета" повинна бути наукою на будуче.

Редактор Жук вважає, що проєкт організації кооп.виробництва вироблений комісією плянування повинні би бути піддані під розгляд наступних З.Зборів.

Предсідниця комісії подає до відома, що на її руки вплинув на письмі дезідерат делеґатів на З.Збори, щоб була скликана конференція всіх кооп. пекарень.

Інсп.Др.Петрі в відповідаючи на завваги піднесені в дискусії зазначає, що вправі резолюції комісії плянування дав відповідь дир.О.Луцький. Повітові Союзи не є наставлені на збут виробів домашнього промислу. Комісія плянування не може усталювати книговодство виробництвих кооператив це зробить Дирекція РСУК через колеґію ревізорів. Засвідчення для шевської кооперативи в Кутах не видано, бо не була якслід підготовлена а члени не вплатили уділів. Завваги п.Інж.Чижович годяться з виводами Комісії плянування що до потреби централі домашнього промислу та домагання дир.Бриковича що до центрального бюра продажі. Завважує, що плян перенесення "Гарбарні" до Львова ухвалений не на Комісії плянування лише на нараді централь.

До т.5. Предсідниця ставить під голосування внесок, щоб комісія висловила опінію за затвердженням звідомлення з діяльности РСУК, звідомлення зі замкнення рахунків за 1938 р. та уділення абсолюторії Ради і Дирекції РСУК.

Внесок принято одноголосно.

На внесок ред. Жука, інж. Чикович, інж. Пиндуса і інж. Раковського одноголосно ухвалено проєкт таких резолюцій на пленарне засідання З. Зборів.

Загальні резолюції як долучений проєкт Ради і Дирекції РСУК з тим, що по точці 1/ буде вставлено резолюцію того змісту:

"Загальний Збір РСУК вважає, що територіяльне обмеження діяльности РСУК не відповідає засаді рівноправности громадян української національности та їх орґанізації і тому домагається привернення прав для РСУК поширювати свою діяльність на цілу територію Держави замешкану українцями.

Уступ б/ в точці 2/ Комісія вважає необхідним перестилізувати.

До точки 10/ резолюцій додати "з тим, щоб у першій мірі були стягнені належности на ДУК".

Резолюції комісії такого змісту як в окремій прилозі до цього протоколу.

До т.6/ На внесок п. Дир. Павликовської ґенеральним бесідником Комісії вибрано п. інж. Пиндуса.

До т.7/ Заслухано й принято до відома звідомлення дир. Мельника - делеґата на буджетову комісію.

П. дир. Павликовська висловлює як о дезідерат опінію, що не слід занедбувати праці комісії для домашнього промислу при товаристві "Сільський Господар" з тих причин, що в тім випадку домашній промисл підлягав би компетенції Рільничої Палати, а не торговельних палат, що є корисніше для домашнього промислу.

Дир. Сороківський ставить дезідерат, щоб кооперативи, які зі статутового обовязку мають бути членами Просвіти, при укладанні нового статуту цього Товариства було забезпечене відповідне заступництво на Загальних Зборах.

По вичерпанню порядку нарад предсідниця комісії замикає засідання о год. 21.15.

Голова — [signature]

Секретар — [signature]

СПИСОК ВІДЗНАЧЕНИХ КООПЕРАТИВ

1937.р.

1.	"Народна Любов"	Палагичі
2.	"Господар"	Іваниківка
3.	"Надія"	Велесниця
4.	"Єдність"	Черемхів
5.	"Надія"	Пядики
5.	"Покутський Союз"	Коломия
7.	"Нове Життя"	Акрешори
8.	"Самопоміч"	Кинашів
9.	"Єдність"	Пристань
10.	"Згода"	Боянець
11.	"Надія"	Руда - Сілецька - Габлинець
12.	"Зоря"	Шмитків
13.	"Любов"	Спасів
14.	"Злука"	Красноставці
15.	"Ощадність"	Заланів
16.	"Укр. Райфайзенка"	Вербіж нижний
17.	"Укр. Кооп. Банк"	Гвоздець
18.	"Брацька Поміч"	Угорники
19.	"Єдність"	Саджава
20.	"Укр. Ощадність"	Іваниківка
21.	"Селянська Поміч"	Старуня
22.	"Зоря"	Острина
23.	"Нова Зоря"	Яксманичі
24.	"Укр. Сел. Щадниця"	Ляцко
25.	Укр. Райфайзенка	Красноставці
26.	"Ощадність"	Себечів

1938. р.

1.	"Зоря"	Угринів
2.	"Згода"	Перв'ятичі
3.	"Нове Життя"	Дмитрів
4.	"Народний Дім"	Момаморич
5.	"Взаїмна Поміч"	Івачів гор.
6.	"Народний Дім"	Кипячка
7.	"Народний Дім"	Ходачів малий
8.	"Укр. Райфайзенка"	Городниця
9.	"Районова Молочарня"	Ожидів
10.	" "	Биків
11.	" "	Жовква
12.	"Рідна Торговля"	Ходорів
13.	"Будучність"	Грималів
14.	"Народний Дім"	Волцнів
15.	"Єдність"	Тухля
16.	"Єдність"	Монастирець
17.	"Дзвін"	Дідушиці малі

Додаток до заг. резолюції

До точ 6. тої додати: та завізвати всі кооперативи складати кожного року найменше 2% з чистої білянсової надвишки на стипендійний фонд. —

Ротиксьмир

Власні і чужі фонди

закупочно-збутових кооперативів

в 1938 р.

та порівнання їх з р. 1937.

Уділи – 1938 р.

Воєвідство львівське.

Замітка: В перших і в дальших зіставленнях, узглядено уділи за р. 1937 тих кооперативів, які ще не прислали їх за р. 1938. а саме:

Сянік
1) Улюч. Єдність
2) Добрий шлях – Самопоміч
~~Височан – Верховина~~
3) Пельні – Єдність
4) Пакошівка – Згода
5) Семушова – Н. Віл.
6) " Пиле – Єдність
7) Ємин – Сел. Єдність

Балигород
8) ~~[illegible] – згода~~. Воля Мигова . С. О. Кооп.

Рудки
9) Загір'я – Молоко

Щирець
10) Стільсько – Надія
11) Стільсько Дуброва – Віра

Рава р.
12) Камінка Вол. – Згода
13) Погорілько – Сила
14) Потелич – Єдність

Львів
15) Жировка – Єдність
16) Воюники – Сила
17) Фільчани – Згода

Золочів
18) Лешнів стар. –

Залізці
19) Залізці Ст. – Згода
20) Ямільно – Відробуток
21) Панасівка – Заря
22) Ренів – Відродження
23) Ліцина – Згода

Рогатин
24) Дусанів – Єдність

[illegible]
25 Гаї вигоді – Праця
26 Нове Село – Відродження

27) Климець – Добацівка
28) Слевенко – Вл. Поміч
29) Воловська – Гурчанка
30) Тополево – Віра.

Львівське воєвідство

Уділи

в закупчо-збутових кооперативах (по осередках)

Осередок	Біланcуючих к-в в 1937	Кооперативів в 1938 р.: всіх	Кооперативів в 1938 р.: біланcуючих	Стан уділів в 1937 р. зл.	Стан уділів в 1938 р. зл.	На 1 коопер. припада уділів зл.	Зріст уділів в 1938 р.: загально зл.	Зріст уділів в 1938 р.: це є у %%	Зріст уділів в 1938 р.: зріст на 1 коопер. зл.	Зменшення уділів в 1938 р.: загально зл.	Зменшення уділів в 1938 р.: це є у %%	Зменшення уділів в 1938 р.: спад на 1 коопер.	Примітки
Сянік	20	22	22	10.532	10531	478	—	—	—	1	—	—	5 кв. - більше за р. 1937
Бальгород	14.	14	14.	5689	5797	414	108	1.9%	7	—	—	—	1 " " " "
Устрики	14	15	13	6570	6620	509	50	0.7%	3	—	—	—	
Самбір	105	112	111	56.195	60090	541	3.895	6.9%	35	—	—	—	
Дрогобич	50	53	53	35.336	37.688	710	2.352	6.6	44	—	—	—	
Перемишль	101	109	108	46.651	52,247	483	5.596	12.-	51	—	—	—	
Мостиска	24	24	24.	17.376	16.716	695	—	—	—	660	3.8%.	27	
Суд.-Вишня	11	13	13	3.739	4.815	370.	1,076	28.7.	83	—	—	—	
Рудки	31.	34	32	21.358.	21.474.	671.	116	0.5	3.	—	—	—	1 к-ва більше з 1937 р.
Щирець	41.	44	43.	20,803	22.383	520.	1.580	7.6.	37.	—	—	—	2- к-ви " " -
Яворів	40	42	42	19.324.	20.225.	481.	901	4.6	21	—	—	—	
Олещичі	20	28	28	7.464.	10.587	378.	3.123	40.2	111.	—	—	—	
Городок	38	40	40.	16.024.	17.572	439	1.548	9.6.	38.	—	—	—	3- к-ви більше з 1937 р.
Рава р.	47	48	47.	25.481	25.537	543.	56	0.2	1.	—	—	—	
Сокаль	107.	114	114.	65.760	68.405	600	26.45	4.-	23	—	—	—	
Жовква	59	61	61.	36.212.	37.024	607.	812	2.2	13	—	—	—	
Розд. У. С.	99.	118	114.	68.730	77.888	683	9.158	13.3.	80	—	—	—	3 - к-ви більше з 1937 р.
	821	891	879	463.244.	495.599	563.	33.016	7.1	37.	661			

Зіставлення з 3-ох воєвідств:

Воєвідство	Біланcуючих к-в в 1937	Всіх	Біланcуючих	Стан уділів в 1937 р.	Стан уділів в 1938 р.	На 1 коопер.	Зріст загально	у %%	Зріст на 1 коопер.	Зменшення загально	у %%	Спад на 1 коопер.
Львівське	821	891	879	463.244	495.599	563	33.016	7.1	37	661		
Станисл.	669	710	702	524.888	577.687	822	52799	10.-	75	—		
Терноп.	717	750	733	497.712	515.849	703	20.582	4.1	28	2445	0.5	3
	2207	2351	2314	1.485.844	1.589.135	693.	106.397	7.2.	46.	3106		

самого зросту: 103.291

$$\begin{array}{r} 106397 \\ -\ 3106 \\ \hline 103.291 \end{array}$$

Уділи 1938 р.

Воєвідства: { Тернопільське
Станиславівське.

Тернопільське воєв.

Уділи
в закупочно збутових кооперативах (бу осередків)

Назва осередку	Більянсуючих к-в в 1937 р.	Кооператив в 1938 р. Всіх	Більянсуючих	Стан уділів в 1937 р. зл.	Стан уділів в 1938 р. зл.	На 1 коопер. припадає зл.	Зріст уділів в 1938 р. загально зл.	Усе у %	Зріст на 1 коопер. зл.	Зменшення уділів в 1938 загально зл.	Усе у %	Спад на 1 коопер. зл.	
Глиняни	12	12	11.	10.852	9884	900.	–	–	–	968	9.-	88.	
Буськ	15.	15	15.	4030.	4365	291.	335	8.3	22.-	–	–	–	
Золочів	106	118	109.	50980	52586	482	1606	3.1	15	–	–	–	1 к-ва – білянс з 1937 р.
Зборів	49	51	51	22004.	21866	428.	–	–	–	138	0.6.	2	
Залізці	13.	13	12	5325	4824.	402.	–	–	–	501	10.4.	42.	5 кв – білянси з 1937 р.
Підгайці	77	79	78	46242	47.944	614.	1702	3.7	22.	–	–	–	
Бучач	61	67	67	59.376	66.662	995	7.286	12.2	109.	–	–	–	
Тернопіль	78	82	82	61.432.	63.996	780	2564	4.1	30	–	–	–	
Збараж	51	52	52	42.194.	42.630	820.	436	1.-	8.	–	–	–	
Теребовля	75	76	75	53.503.	58.595	781.	5.092	9.5	68	–	–	–	
Чортків	86	85	84	65.941.	65103	775.	–	–	–	838	1.2	10.	
Борщів	94.	100	97.	75.833.	77.394.	798.	1561	2.-	16	–	–	–	
	717	750	733	497.712	515.849	703	20.582	4.1%	28.	2445	0.5.	3	

Станиславівське воєвідство

Назва осередку	Більянсуючих к-в в 1937 р.	Кооператив в 1938 р. Всіх	Більянсуючих	Стан уділів в 1937 р. зл.	Стан уділів в 1938 р. зл.	На 1 коопер. припадає зл.	Зріст уділів в 1938 р. загально зл.	Усе у %	Зріст на 1 коопер. зл.	Зменшення уділів в 1938 загально зл.	Усе у %	Спад на 1 коопер. зл.
Стрий	160	166	163	125.236	140.530	862	15.294	12.2	93	–	–	–
Калуш	77	88	87.	64428	71939.	827	7.511	11.6	86	–	–	–
Рогатин	163	163	163	89.147.	92.164	565	3017	3.3	18	–	–	–
Станиславів	103	122	122	106.062	121.387	995	15.325	14.4	125	–	–	–
Коломия	75	72	71.	64.265.	69.057	972	4.792	7.4	67	–	–	–
Городенка	48	46	46	34.586	38.978	847.	4.392	12.7	95	–	–	–
Заболотів	48	53	50	41164.	43.632	872	2.468	5.9	49	–	–	–
	669	710	702	524.888	577.687	822.	52.799	10.-	75			

Черга

поодиноких осередків відносно:

а) загального стану (висоти) уділів в 1938 р. (в зл.)

б) висоти уділів на 1 кооперативу в 1938 р. (в зл.)

в) зросту (або зменшення) уділів в 1938 р в злотих

г) зросту (або зменшення) уділів в 1938 р у %%.

5) зросту (або зменшення) уділів в 1938 р. пересічно на 1 кооп. в злотих.

При а) подано кількість біляншуючих кооперативів в 1937 і 1938 р.

При в, г, 5.) подано різницю кооперативів між 1937 і 1938 р. (збільшення або зменшення).

Найбільше підходящим показчиком є точка б. (пересіч на 1 кооперативу) як відносно уділів так і інших сродків, тому що зріст сродків в 1938 р. ~~між~~ ~~наступати~~ (т. в, г, 5) міг наступити наслідком переходу кооперативів з одного району ~~до району~~ до другого.-

а) стан удїлів в 1938 р.

Осередок	К-в в 1937	К-в в 1938 р.	+ або – к-в в 1938 р.	Стан (висота) удїлів в 1938 р. в зл.
1) Стрий	160	163	+ 3	140530
2) Станисл.	103	122	+ 19	121387
3) Рогатин	163	163	+ ---	92164
4) Львів	99	114	+ 15	77888
5) Борщів	94	97	+ 3	77.394
6) Калуш	77	87	+ 10	71939
7) Коломия	75	71	– 4	69.057.
8) Сокаль	107	114	+ 7	68.405
9 Бучач	61	67	+ 6	66.662
10) Горіків	86	84	– 2	65.103.
11) Тернопіль	78	82	+ 4	63.996
12) Самбір	105	111	+ 6.	60.090.
13) Теребовля	75	75	......	58.595
14) Золочів	106	109	+ 3	52.586.
15) Перемишль	101	108	+ 7	52.247
16) Підгайці	77	78	+ 1.	47.944
17) Заболотів	48	50	+ 2	43.632
18) Збараж	51	52	+ 1.	42.630.
19) Городенка	43	46	+ 3	38.978.
20) Дрогобич	50	53	+ 3	37688
21) Жовква	59	61	+ 2	37.024
22) Рава р.	47	47	.....	25537.
23) Цирєць	41	43	+ 2	22383
24) Зборів	49	51	+ 2	21866.
25) Рудки	31	32	+ 1	21474
26) Ярослав	40	42	+ 2	20225
27) Яворів	38	40	+ 2	17572
28) Мостиска	24	24	....	16.716.
29) Олещичі	20	28	+ 8.	10.587.
30) Сянік	20	22	+ 2.	10.531
31) Глиняни	12	11	– 1	9.884
32) Устрики	14	13	– 1	6.620
33) Балигород	14	14	....	5.797.
34) Залізці	13	12	– 1	4.824
35) Суд. Вишн.	11	13	+ 1.	4.815
36. Буськ	15	15	...	4.365
				1.589.135

б) удїлів на 1 кооп.

Осередок	На 1 кооп. удїлів
1) Станиславів	995
1) Бучач	995
2) Коломия	972
3) Глиняни	900
4) Заболотів	872
~~Глиняни~~	~~900~~
5) Стрий	862
6) Городенка	847
7) Калуш	827
8). Збараж	820
9) Борщів	798
10) Теребовля	781
11) Тернопіль	780.
12) Горіків	775
13) Дрогобич	710
14) ~~Львів~~ Мостиска	695
15) Львів	683
16) Рудки	671
17) Підгайці	614
18) Жовква	607
19) Сокаль	600
20) Рогатин	565
21) Рава р	543
22) Самбір.	541
23) Цирєць	520
24) Устрики	509
25) Перемишль	483.
26) Золочів	482
27) Ярослав	481
28) Сянік	478
29) Яворів	439
30) Зборів	428
31) Балигород	414
32) Залізці	402.
33) Олещичі	378.
34) Суд. Вишн.	370
35 Буськ	291.

в) зріст (зменш.) удїлів

Осередок	+ або – кооп.	Зріст удїлів на зл.
1) Станиславів	+ 19	15325
2) Стрий	+ 3	15.294
3) Львів	+ 15	9158
4) Калуш	+ 10	7511
5) Бучач	+ 6	7.286
6) Перемишль	+ 7	5.596
7) Теребовля	....	5.092
8) Коломия	– 4	4792
9) Городенка	+ 3	4392
10) Самбір	+ 6.	3.895
11) Олещичі	+ 8	3.123
12) Рогатин	----	3017
13) Сокаль	+ 7	2645
14) Заболотів	+ 2	2468
15) Терноп.	+ 4	2564
16) Дрогобич	+ 3	2352
17) Підгайці	+ 1	1702
18) Золочів	+ 3	1606
19) Цирєць	+ 2	1580
20) Борщів	+ 3	1561
21) Яворів	+ 2	1548
22) Суд. Вишн.	+ 2	1076
23) Ярослав	+ 2	901
24) Жовква	+ 2	812
25) Збараж	+ 1	436
26) Буськ	... —	335
27) Рудки	+ 1	116
28) Балигород	.....	108
29) Рава р	.....	56
30) Устрики	– 1	50
		106.397

Зменшення удїлів в зл.

Осередок	+ або – кооп.	Зменшення удїлів в зл.
31) Сянік	+ 2	1
32) Зборів	+ 2	138
33) Залізці	– 1	501
34) Мостиска	----	660
35) Горіків	– 2	838
36) Глиняни	– 1	968
		3106

г) зріст або зменш. у %%

Осередок	+ або – кооп. 1938 (зріст удїлів у %%)	% (зріст удїлів у %%)
1) Олещичі	+ 8	40.2
2) Суд. Вишн.	+ 1.	28.7.
3) Станиславів	+ 19	14.4
4) Львів	+ 15.	13.3
5) Городенка	+ 3	12.7
6) Стрий	+ 3	12.2
6) ~~Калуш~~ Бучач	+ 6.	12.2
7 ~~Калуш~~	~~+ 10~~	~~11.6~~
7) Перемишль	+ 7	12.–
8) Калуш	+ 10	11.6
9 Зборів	+ 2	9.6
10) Теребовля	....	9.5.
11) Буськ	.....	8.3
12) Цирєць	+ 2	7.6.
13) Коломия	– 4	7.4.
14) Самбір	+ 6	6.9
15) Дрогобич	+ 3.	6.6.
16) Заболотів	+ 2	5.9
17) Ярослав	+ 2	4.6.
18) Терноп.	+ 4.	4.1.
19) Сокаль	+ 7.	4.–
20) Підгайці	+ 1	3.7.
21) Рогатин	----	3.3
22) Золочів	+ 3	3.1.
23) Жовква	+ 2	2.2
24) Борщів	+ 2	2.–
25) Балигород	.....	1.9.
26) Збараж	+ 1	1.–
27) Устрики	– 1	0.7
28) Рудки	+ 1	0.5
29) Рава р.	----	0.2

Зменшення удїлів у %%.

Осередок	+ або – кооп.	%
30) Сянік.	+ 2	0.00.
31) Зборів	+ 2.	0.6.
32) Горіків	– 2	1.2.
33) Мостиска	.....	3.8.
34) Глиняни	– 1.	9.–
35) Залізці	– 1.	10.4.

д) Зріст або зменш. на 1 кооп. пересічно.

Осередок	+ або – кооп.-в в 1938 р.	Зріст удїлів на 1 кооп. в зл.
1) Станиславів	+ 19	125
2) Олещичі	+ 8	111
3) Бучач	+ 6	109
4) Городенка	+ 3.	95
5) Стрий	+ 3	93
6) Калуш	+ 10.	86
7) Суд. Вишн.	+ 2	83
8) Львів	+ 15	80
9) Теребовля	-----	68
10) Коломия	– 4.	67.
11) Перемишль	+ 7.	51
12) Заболотів	+ 2	49
13) Дрогобич	+ 3	44
14) Яворів	+ 2	38
15) Цирєць	+ 2	37
16) Самбір	+ 6.	35
17) Тернопіль	+ 4	30
18) Сокаль	+ 7.	23
19) Буськ	....	22
20) Підгайці	+ 1.	22
21) Ярослав	+ 2	21
22) Рогатин	----	18
23) Борщів	+ 3	16
24) Золочів	+ 3	15
25) Жовква	+ 2	13
~~Балигород~~	~~----~~	~~7~~
26) Збараж	+ 1	8.
27) Балигород	----	7.
28) Устрики	– 1	3
29) Рудки	+ 1	3.
30) Рава р	----	1

Зменшення удїлів на 1 кооп.-зл.

Осередок	+ або – кооп.	зл.
31) Сянік	+ 2	—
32) Зборів	+ 2	2
33) Горіків.	– 2	10
34) Мостиска	....	27
35) Залізці	– 1.	42
36) Глиняни	– 1	88.

Над червоного підчеркненого = понад пересіч. (загалу)

Запасні фонди 1938р.

Воєвідство - львівське.

Воєвідство львівське

Запасні фонди закупочно збутових кооперативів

Назва осередку	Біланс. коопер. в 1937 р.	Кооперативів в 1938 р. всіх	Кооперативів в 1938 р. білансуючих	Запасний фонд 1937 р.	Запасний фонд 1938 р.	на 1 коопер. припадає зл.	Зріст запасних фондів в 1938 загально в зл.	це є у %%	зріст на 1 коопер.	Зменшення запасн. фондів в 1938 загально в зл.	змена у %%	змен. на 1 коопер.
Сянік	20	22	22	42.159	44.347	2015	2188	5·1.	99			
Балигород	14	14	14.	26.339	28.641.	2046.	2.302	8·7.	164			
Устрики	14.	15	13	30.032	30.390	2337	358	1·1.	27.			
Самбір.	105	112	111	244.678	271.325	2444	26.647	10·8.	240.			
Дрогобич	50.	53	53.	153.182	160.071.	3020	6889	4·5.	130.			
Перемишль	101	109	108.	233.945	260.047.	2407	26.102	11·1.	241.			
Мостиска	24	24	24	49.572	54.074	2253	4.502	9.–	187.			
Суд. Вишня	11	13	13.	23.868	27.266	2093	3398	14·2.	261.			
Рудки	31	34	32	113.205	122.192	3818.	8987	7·9.	280.			
Цирець	41.	44	43	173.374	186.490.	4337	13.116	7·5	304.			
Ярослав	40	42	42	89.768	96.497	2297	6.729	7·5	160.			
Олешичі	20	28	28	46.986	51.121.	1825	4135	9.–	147.			
Яворів	38	40	40.	113.157.	132.008.	3300.	18851	16·6.	471.			
Равар.	47	48	47	107.414	114.076	2427	6662	6·2.	141.			
Сокаль	107	114	114	304.927	329.925	2894.	24998	8.–	219.			
Жовква	59	61	61.	229.065	246.986.	4048	17.921	7·8.	293			
Львів.	99	118	114.	422.701.	480.921.	4218.	58.220	13·7	510.			
	821	891	879	2.404.372	2.636.377	3.000.	232005	9·6%	263			

Зіставлення

Львівське	821	891	879.	2.404.372	2.636.377	3.000	232.005	9·6	263.		
Тернопільське	717	750	733.	2.002.220	2.199.592	3.000	200.144	10.–	273	2772	
Станиславівське	669	710.	702	2.180.936	2.356.985	3.357.	176.049	8.–	250		
	2207	2351	2314	6.587.528	7.192.954	3.109	608.198	9·2	263	2772	Сальдо зросту 605.426 зл.

608.198
− 2772
605.426

Запасні фонди - 1938 р.

Воєвідства { Тернопіль
Станиславів

Львівське Воєвідство Тернопіль.

Запасні фонди в закупочно-збутових кооперативах

Назва осередку	Білансуючих к-в в 1937 р.	Кооперативи в 1938 р. всіх	Кооперативи в 1938 р. білансуючих	Запасний фонд 1937.	Запасний фонд 1938	На 1 коопер. припадає	Зріст запасних фондів: загально в зл.	це є у %%	зріст на 1 коопер.	Зменшення запасних фондів: загально зл.	зменш. у %%	зменш. на 1 коопер.
Глиняни	12	12	11	56.660	56.693	5154	33	0.06	3	—	—	—
Буськ	15	15	15	23547	25.994	1.733	2.447	10.2	163	—	—	—
Золочів	106.	118	109	222996	252.170	2.313	29.174	13.-	267	—	—	—
Зборів	49	51	51	110677	126.930	2.489	16.253	14.6.	318.	—	—	—
Залізці	13	13	12	16.659	13.887	1.157.	~~228~~	—	—	2772	16.6	231.
Підгайці	77	79	78	231.149	245.131	3.142.	13.982	6.-	179	—	—	—
Бучач	61.	67	67	171.852	212.584	3.173.	40.732	23.7	608	—	—	—
Тернопіль	78	82	82	241.050	262.007	3.195	20.957	8.7	255	—	—	—
Збараж	51.	52	52	188.507.	215.971	4.153.	27.464	14.5	528	—	—	—
Тереб.	75	76	75	245086	246.100	3.281.	1.014	0.4	13.	—	—	—
Чортків	86	85	84	257.312	276.393	3.290	19.081	7.4.	22.	—	—	—
Борщів	94	100	97.	236.725	265.732	2.739.	29007	12.2.	299	—	—	—
	717	750	733	2002.220	2199.592	3.000.	200.144	10.-%	273	2772		

Воєвідство станиславівське

Назва осередку	Білансуючих к-в в 1937 р.	Кооперативи в 1938 р. всіх	Кооперативи в 1938 р. білансуючих	Запасний фонд 1937.	Запасний фонд 1938	На 1 коопер. припадає	Зріст запасних фондів: загально в зл.	це є у %%	зріст на 1 коопер.	Зменшення запасних фондів: загально зл.	зменш. у %%	зменш. на 1 коопер.
Стрий	160	166	163	457.100	490.279	3.008	33.179	7.2	203			
Калуш	77	88	87	257822	288.488	3315	30,666	11.4.	353.	—	—	—
Рогатин	163	163	163.	542083.	571.987	3.509	29.904	5.5	183			
Станиславів	103	122	122	439.917.	480.808	3.121	40.891	9.9	335			
Коломия	75	72	71	260.074	275.841	3.885	15.767	6.-	222	—	—	—
Городенка	43	46	46	122.227.	138139.	3.003.	15.912	13.-	345	—	—	—
Заболотів	48	53	50.	101.713	111.443	2229.	9730	9.5	194			
	669	710	702	2.180.936	2356.985	3.357	176.049	8.-	250			

Черга.

поодиноких осередків відносно:

а) загального стану (висоти) ~~уділів~~ запасного фонду в 1938р (вз1)

б) ~~висоти запасного фонду на 1 кооперативу в 1938р.~~ (вз1)

в) зросту (або зменшення) запасного фонду в 1938р. взагалі

г) " (" -"-) -"- -"- у відсотках.

ґ) " " " -"- пересічно на 1 кооперативу.

а) висота зап. фонду в 1938 р.

Осередки	К-ть в 1937 р.	К-ть в 1938 р.	Запасний фонд в 1938 р.
1) Рогатин	163	163	571 987
2) Стрий	160	163	490 279
3) Львів	99	114	480.921
4) Станиславів	103	122	480 808
5) Сокаль	107	114	329.925
6) Калуш	77	87	288.488
7) Чортків	86	84	276.393
8) Коломия	75	71	275.841
9) Самбір	105	111	271.325
~~Перемишль~~	~~104~~	~~108~~	~~260.047~~
10) Борщів	94	97	265.732
11) Тернопіль	78	82	262.007
12) Перемишль	101	108	260.047
13) Золочів	106	109	252.170
14) Жовква	59	61	246.986
15) Теребовля	75	75	246.100
16) Підгайці	77	78	245.131
17) Збараж	51	52	215.971
18) Бучач	61	67	212.584
19) Щирець	41	43	186.490
20) Дрогобич	50	53	160.071
21) Городенка	43	46	138.139
22) Яворів	38	40	132.008
23) Зборів	49	51	126,930
24) Рудки	31	32	122,192
25) Рава Р.	47	47.	114.076
26) Заболотів	48	50	111 443
27) Ярослав	40	42	96.497
28) Глиняни	12	11	56.693
29) Мостиска	24	24	54074
30) Олешичі	20	28	51.121
31) Сянік	20	22	44.347
32) Устрики	14	13.	30.390.
33) Балигород	14	14	28.641.
34) Суд. Вишня	11	13	27.266.
35) Бусько	15	15	25.994
36) Залізці	13	12	13 887 ~~16.659~~
			7192954

на 1 кооперативу припадає зл.

Осередки	Запас. фонд на 1 кооперативу
1) Глиняни	5,154.
2) Щирець	4.337.
3) Львів	4218.
4) Збараж	4.153
5) Жовква	4.048
6) Коломия	3.885
7) Рудки	3.818
8) Рогатин	3 509
9) Калуш	3.315
10) Яворів	3300
~~Теребовля~~	~~3281~~
11) Чортків	3.290.
12) Теребовля	3.281.
13) Тернопіль	3.195
14) Бучач	3.173.
15) Підгайці	3.142
16) Станиславів	3.121
17) Дрогобич	3.020
18) Стрий	3.008
19) Городенка	3.003
20) Сокаль	2.894.
21) Борщів	27.39
22) Зборів	2489
23) Самбір	2.4.4.4.
24) Рава Р.	2427
25) Перемишль	2407
~~Золочів~~	~~2313~~
26) Устрики	2337.
27) Золочів	2313
28) Ярослав	2297
29) Мостиска	2253
30) Заболотів	2229.
31) Суд. Вишня	2093
32) Балигород	2046
33) Сянік	2015
34) Олешичі	1825
35) Бусько	1733
36) Залізці	1157

Зріст. зап. фонду в 1938 зл.

Осередки	+ або − кооп. в 1938 р.	Зріст зап. фонду на зл...
1) Львів	+ 15	58.220
2) Станиславів	+ 19	40.891
3) Бучач	+ 6	40.732
4) Стрий	+ 3	33 179
5) Калуш	+ 10	30 666
6) Рогатин	→ Рогатин	29904
7) Золочів	+ 3	29.174
~~Борщів~~	~~+ 3~~	~~29.007~~
8) ~~Рогатин~~	~~+ 3~~	~~29 804~~
8) Борщів	+ 3	29 007
9) Збараж	+ 1.	27.464
10) Самбір	+ 6	26.647.
11) Перемишль	+ 7	26.102
12) Сокаль	+ 7	24.998
13) Тернопіль	+ 4	20.957
14) Чортків	− 2	19.081
15) Яворів	+ 2	18.851
16) Жовква	+ 2	17.921
17) Зборів	+ 2	16.253
18) Городенка	+ 3	15 912
19) Коломия	− 4	15.767
20) Підгайці	+ 1	13.982
21) Щирець	+ 2	13.116
22) Заболотів	+ 2	9730
23) Рудки	+ 1	8.987
24) Дрогобич	+ 3	6.889
25) Ярослав	+ 2	6729
26) Рава Р.	+....	6662
27) Мостиска	.....	4.502
28) Олешичі	+ 8	4.135
29) Суд. Вишня	+ 2	3398
30) Бусько	......	2.447
31) Балигород	.....	2302
32) Сянік	+ 2	2188
33) Теребовля	.....	1.014
34) Устрики	− 1	358
35) Глиняни	− 1	33
		608,198
Зменшення зап. фонду		
36) Залізці	− 1	2772.

Зріст з.ф. у %%

Осередки	+ або − кооп. в 1938.	Зріст зап. фонду у %%
1) Бучач	+ 6.	23·7
2) Яворів	+ 2	16·6
3) Зборів	+ 2	14·6
4) Збараж	+ 1	14·5
5) Суд. Вишня	+ 2	14·2
6) Львів	+ 15	13·7
7) Городенка	+ 3	13.–
8) Золочів	+ 3	13·0
9) Борщів	+ 3	12·2
10) Калуш	+ 10.	11·4.
11) Перемишль	+ 7	11·1.
12) Самбір	+ 6	10·8.
13) Бусько	....	10·2
14) Станиславів	+ 19	9.9
15) Заболотів	+ 2	9·5
16) Олешичі	+ 8	9.–
17) Мостиска	− –––	9
18) Балигород	––––	8·7
19) Тернопіль	+ 4	8·7
20) Сокаль	+ 7	8.–
21) Рудки	+ 1	7·9
22) Жовква	+ 2	7·8
23) Щирець	+ 2	7·5
24) Ярослав	+ 2	7·5
25) Чортків	− 2	7·4.
26) Стрий	+ 3	7·2
27) Рава Р.	.....	6·2
28) Коломия	− 4	6.–
29) Підгайці ~~Залізці~~	− 1	6.–
30) Рогатин	.....	5·5
31) Сянік	+ 2	5·1
32) Дрогобич	+ 3	4.5
33) Устрики	− 1	1·1
34) Теребовля	....	0·4
35) Глиняни	− 1	0·06.
Зменшення зап. фонду у %%		
36) Залізці	− 1.	16·6.

Зріст на 1 кооперативу.

Осередки	+ або − кооп. в 1938	Зріст на 1 кооп.
1) Бучач	+ 6.	608
2) Збараж	+ 1.	528
3) Львів	+ 15	510.
4) Яворів.	+ 2.	471.
5) Калуш	+ 10	353
6) Городенка	+ 3	345
7) Станиславів	+ 19	335
8) Зборів.	+ 2	318
9) Щирець	+ 2	304
10) Борщів	+ 3	299
11) Жовква	+ 2	293
12) Рудки	+ 1	280
13) Золочів	+ 3	267
~~Тернопіль~~	~~+ 4~~	~~255~~
14) Суд. Вишня	+ 2	261
15) Тернопіль	+ 4	255
16) Перемишль	+ 7	241
17) Самбір	+ 6	240
18) Коломия	− 4	222
19) Сокаль	+ 7	219
20) Стрий	+ 3	203
21) Заболотів	+ 2	194
22) Мостиска	....	187
23) Рогатин	––	183
24) Підгайці	+ 1	179
25) Балигород	....	164
26) Бусько	....	163
27) Ярослав	+ 2	160
28) Олешичі	+ 8	147
29) Рава Р.	....	141
30) Дрогобич	+ 3.	130
31) Сянік	+ 2	99
32) Устрики	− 1	27
33) Чортків	− 2	22
34) Тереб.	.....	13
35) Глиняни	− 1	3
Зменшення на 1 кооперативу.		
36) Залізці	− 1	231.

Зріст понад загальну пересічну.

Власні фонди 1938 р.

/Разом уділи і запасні фонди./

Воєвідство { Станиславів
Тернопіль.

Воєвідство тернопільське

Разом власні фонди (уділи і зап. фонди)
в закупно-збутових кооперативах

Назва осередку	Обслугуючих к-в в 1937 р.	Кооперативів в 1938 р.		Власні фонди		На 1 коот. припадає зл.	Зріст власних фондів в 1938			Зменшення вл. фондів в 1938 р.			
				1937 р.	1938 р.		Загально зл.	Це є у %%	Зріст на 1 коот. зл.	Загально зл.	Це є у %%	На 1 коот. зл.	
Глиняни	12	12	11	67512	66.577	6.054	–	–	–	935	1·3.	85	— 1 коот
Буськ	15	15	15	27577	30.359	2.024.	2.782	10·–	185				стан з 1937 р.
Золочів	106	118	109.	273.976	304.756	2795	30.780	14·8	282				+ 3 коот.
Зборів	49.	51	51	132681	148.796	2917	16.115	12·1	316				+ 2 -„-
Заліщики	13	13	12	21.984	18.711	1559	–	–	–·–	3273	15.–	272	— 1 -„-
Підгайці	77	79	78	277.391	293.075	3.756	15.684	5·6.	201				+ 1 -„-
Бучач	61	67	67	231228	279.246.	4.168.	48.018	20·7	716				+ 6 -„-
Тернопіль	78	82	82	302,482	326.003	3.975	23,521	7·7	286				+ 4 -„-
Збараж	51	52	52	230.701	258.601.	4.973.	27.900	12.–	536				+ 1 -„-
Теребовля	75	76	75	298.589.	304695.	4.062.	6.106	2·4.	81				стан як в 1937 р.
Чортків	86	85	84	323253	341.496	4.065	18.243	5·9.	217				— 2 коот.
Бережани	94	100	97	312558	343.126	3.537	30.568	9·7	315				+ 3 -„-
	717	750	733	2.499.932.	2.715,441	3,703	219.717	9.–	300	4,208			

Воєвідство Станиславівське

Назва осередку	Обслугуючих к-в в 1937 р.	Кооперативів в 1938 р.		Власні фонди 1937 р.	Власні фонди 1938 р.	На 1 коот. припадає зл.	Зріст загально зл.	Це є у %%	Зріст на 1 коот. зл.	Зменшення загально зл.	Це є у %%	На 1 коот. зл.	
Стрий	160	166	163.	582.336	630809	3.869	48.473	8·3	297				+ 3.
Калуш	77	88	87	322.250	360427	4.142	38.177	11·8	438.				+ 10 коот.
Рогатин	163	163	163	631.230	664.151	4.074	32.921	5·2	202				— — — —
Станисл.	103	122	122	545,979	602.195	4936	56.216	10·3	460				+ 1 р.
Коломия	75	72	71	324.339.	344.898	4.857	20.559	6·3.	289				— 4 коот.
Городенка	43	46	46	156.813.	177.117.	3.850	20.304	12·9.	441.				+ 3 коот.
Заболотів	48	53	50	142.877	155.075	3101.	12.198	8·5	244.				+ 2 -„-
	669	710	702	2,705,824	2,934.672	4.180	228.848	8·4	326.				

Власні фонди 1938 р.

/разом уділи і запасні фонди/.

Воєвідство - Львівське.

Воєвідство львівське

Разом власні фонди (уділи і зап. фонди) в закупочно-збутових кооперативах

Назва округу	Білянсуючих к-в в 1937 р.	Кооперативів в 1938 р. всіх	Кооперативів в 1938 р. білянсуючих	Власні фонди 1937	Власні фонди 1938.	На 1 кооп. припадає зл.	Зріст власних фондів в 1938 р. загально в зл.	Зріст … це є у %%	Зріст на 1 кооп.	Зменшення вл. фондів в 1938 р. загально в зл.	Зменшення … це є у %%	Зменшення на 1 кооп. зл.	
Сянік	20	22	22	52691	54.878	2494	2.187	4·1.	99				При збільшенню 2-ох кооп.
Балигород	14	14	14	32.028	34.438	2460	2.410	7·9	172				При тих самих кооп. що в 1937 р
Устрики	14	15	13	36.602	37.010	2.847.	408	1·1	30				При зменшенню 1 кооп. -
Самбір	105	112	111	300.873	331.415	2.985	30.542	10·1	275				При збільшенню 6. к-в.
Дрогобич	50	53	53	188.518	197.759.	3.731	9.241	4·9	174				„ „ 3-х к в.
Перемишль	101	109	108	280.596	312 294	2.891.	31.698	11·2	292				„ „ 7-х к-в.
Мостиска	24	24	24	66.948	70 790	2.950.	3 842	5·7	160				При тих самих к-вах що 1937 р.
Суд. Вишня	11	13	13	27.607	32.081	2.467.	4.474	16·2	344				При збільш. 2-ох к в.
Рудки	31	34	32	134.563	143.666	4.489	9.103	6·7.	283				+ 1 кооп.
Щирець	41	44	43	194.177	208.873	4.857	14.696	7·5	341				+ 2 „
Ярослав	40	42	42	109.092	116.722.	2.779.	7.630	7.-	181				+ 2 „
Олешичі	20	28	28	54.450	61.708	2203	7.258	13·3.	258.				+ 8 „
Яворів	38	40	40	129.181	149.580	3740	20.399	15·9	509				+ 2 „
Рава Р.	47	48	47	132.895	139.613	2970	6.718	5.-	142				стан з 1937 р.
Сокаль	107	114	114	370.687	398330	3494	27.643	7·3	242				+ 7 кооп.
Жовква	59.	61	61	265.277.	284.010	4.656.	18.733	7.-	306				+ 2 кооп.
Львів.	99	118	114	491.431.	558.809.	4902	67.378.	13·9.	590				+ 15 „
	821.	897	879.	2.867.616.	3.131.976	3.563	264.360	9·2	300				

Зіставлення

Воєвідство											
Львівське.	821	891	879	2.867.616	3.131.976	3563	264.360	9·2	300		
Терноп.	717	750	733	2499.932.	2.715.441	3703	219.717	9.-	300	4208.	
Станисл.	669	710	702	2.705.824	2934.672	4180	228.848	8·4	326		
	2207	2351	2314	8.073.372	8.782.089	3.795	712.925	8·8	309	4208.	Сальдо збільшення 708.717. =

712.925
-. 4·208
708.717

Черга

поодиноких осередків, відносно:

а) висоти власних фондів в 1938 р. в зл. (загально)

б) висоти власних фондів на 1 кооперативу в 1938 р.

в) зросту власних фондів в 1938 р в злотих, (або зменшення)

г) зросту власних фондів у відсотках в порівнанню з р. 1937.

5) зросту власних фондів в 1938 р. на 1 кооперативу

Власні фонди.

1) ✓ Рогатин ✓ 664.151

Осередок	Біл. кооперативів	Власні фонди 1938 р.
2) Стрий	163	630 809
3) Станиславів	122	602 195
4) Львів	114	558.809
5) Сокаль	114	398.330
6) Калуш	87	360.427
7) Коломия	77	344.898
8) Борщів	97	343 126
9) Чортків	84	341 496
10) Самбір	111	331 415
11) Тернопіль	82	326.003
12) Перемишль	108	312 294
13) Золочів	109	304.756
14) Теребовля	75	304.695
15) Підгайці	78	293.075
16) Жовква	61	284.010
17) Бучач	67	279.246
18) Збараж	52	258.601
19) Гуцрець	43	208 873
20) Дрогобич	53	197.759
21) Городенка	46	177.117
22) Заболотів	50	155.075
23) Яворів	40	149.580
24) Зборів	51	148 796
25) Рудки	32	143.666
26) Рава Р.	47	139.613
27) Ярослав	42	116.722
28) Мостиська	24	70.790
29) Глиняни	11	66.577
30) Олешичі	28	61.708
31) Сянік	22	54.878
32) Устрики	13	37 010
33) Балигород	14	34.438
34) Суд. Вишня	13	32.081
35) Бусько	15	30.359
36) Залізці	12	18.711
	2314	8782089

На 1 кооперативу припадає вл. фондів

Осередок	Власних фондів на 1 кооп.
1) Глиняни	6054
2) Збараж	4.973
Станиславів	4.936
4) Львів	4902
5) Коломия	4.857
6) Гуцрець	4.857
7) Жовква	4.656
8) Рудки	4.489
9) ~~Ка~~Бучач	4.168
10) Калуш	4.142
11) Рогатин	4.074
12) Чортків	4.065
13) Теребовля	4.062
14) Тернопіль	3.975
15) Стрий	3869
16) Городенка	3.850
17) Підгайці	3.756
18) Яворів	3.740
19) Дрогобич	3.731
20) Борщів	3.537
21) Сокаль	3.494
22) Заболотів	3.101
23) Самбір	2.985
24) Рава Р.	2.970
25) Мостиська	2.950
26) Зборів	2.917
27) Перемишль	2.891
28) Устрики	2.847
29) Золочів	2.795
30) Ярослав	2.779
31) Сянік	2.494
32) Суд. Вишня	2467
33) Балигород	2460
34) Олешичі	2203
35) Бусько	2024
36) Залізці	1.559

пересіч загальна = 3745

Збільшено вл. ср. в 1938 в зл.

Осередок	+ або − кооп-в в 1938 р.	Зріст влас. фондів в 1938 р. (зл.)
1) Львів	+ 15	67.378
2) Станиславів	+ 19	56.216
3) Стрий	+ 3	48.473
4) Бучач	+ 6	48.018
5) Калуш	+ 10	38.177
6) Рогатин	----	32.921
7) Перемишль	+ 7	31.698
8) Золочів	+ 3	30780
9) Борщів	+ 3	30.568
10) Самбір	+ 6	30.542
11) Збараж	+ 1	27.900
12) Сокаль	+ 7	27.643
13) Тернопіль	+ 4	23.521
14) Коломия	− 4	20.559
15) Яворів	+ 2	20.399
16) Городенка	+ 3	20.304
17) Жовква	+ 2	18.733
18 Чортків	+ − 2	18.243
19 Зборів	+ 2	16.115
20 Підгайці	+ 1	15.684
21 Гуцрець	+ 2	14.696
22 Заболотів	+ 2	12198
23 Дрогобич	+ 3	9.241
24 Рудки	+ 1	9.103
25 Ярослав	+ 2	7630
26 Олешичі	+ 8	7258
27 Рава Р.	—..	6.718
28 Теребовля	---	6106
29 Суд. Вишня	+ 2	4.474
30 Мостиська	---	3842
31 Бусько	....	2782
32 Балигород	---	2.410
33 Сянік	+ 2	2.187
34 Устрики	− 1	408
		712925
Зменш. власних фондів		
35 Глиняни	− 1	935
36 Залізці	− 1	3273

Збільшення вл. ф. у %%

Осередок	+ або − кооп-в в 1938	Зріст влас. фондів у %%
1) Бучач	+ 6	20.7
2) Суд. Вишня	+ 2	16.2
3) Яворів	+ 2	15.9
4) Золочів	+ 3	13.8
5) Львів	+ 15	13.9
6) Олешичі	+ 8	13.3
7) Городенка	+ 3	12.9
8) Зборів	+ 2	12.1
9) Збараж	+ 1	12.-
10) Калуш	+ 10	11.8
11 Перемишль	+ 7	11.2
12 Станиславів	+ 19	10.3
13 Самбір	+ 6	10.1
14 Бусько	....	10.-
15 Борщів	+ 3	9.7
16 Заболотів	+ 2	8.5
17 Стрий	+ 3	8.3
18 Балигород	....	7.9
19 Тернопіль	+ 4	7.7
20 Гуцрець	+ 2	7.5
21 Сокаль	+ 7	7.3
22 Жовква	+ 2	7.-
23 Ярослав	+ 2	7.-
24 Рудки	+ 1	6.7
25 Коломия	− 4	6.3
26 Чортків	− 2	5.9
27 Мостиська	....	5.7
28 Підгайці	+ 1	5.6
29 Рогатин	---	5.2
30 Рава Р.	...	5.-
31) Дрогобич	+ 3	4.9
32) Сянік	+ 2	4.1
33) Теребовля	.....	2.4
34) Устрики	− 1	1.1
Зменшення вл. фондів у %%		
35) Глиняни	− 1	1.3
36 Залізці	− 1	15.-

Збільшення на 1 кооперативу

Осередок	+ або − кооп-в в 1938 р.	Зріст власн. фонд. на 1 кооп.
1) Бучач	+ 6	716
2) Львів	+ 15	590
3) Збараж	+ 1	536
4) Яворів	+ 2	509
5) Станиславів	+ 19	460
6) Городенка	+ 3	441
7 Калуш	+ 10	438
8 Суд. Вишня	+ 2	344
9 Гуцрець	+ 2	341
10 Зборів	+ 2	316
11 Борщів	+ 3	316
12 Жовква	+ 2	306
13 Стрий	+ 3	297
14 Перемишль	+ 7	292
15 Коломия	− 4	289
~~1 Рудки~~	~~+ 1~~	~~283~~
16 Тернопіль	+ 4	286
17 Рудки	+ 1	283
18 Золочів	+ 3	282
19 Самбір	+ 6	275
20 Олешичі	+ 8	258
21 Заболотів	+ 2	244
22 Сокаль	+ 7	242
23 Чортків	− 2	217
24 Рогатин	---	202
25 Підгайці	+ 1	201
26 Бусько	....	185
27 Ярослав	+ 2	181
28 Дрогобич	+ 3	174
29 Балигород	....	171
30 Мостиська	....	160
31 Рава Р.	.....	142
32 Сянік	+ 2	99
33 Теребовля	---	81
34 Устрики	− 1	30
Зменшення вл. фондів		**на 1 кооп.**
35 Глиняни	− 1	85
36 Залізці	− 1	272

понад пересіч загальну.

Білянсові надвижки і страти

закупочно збутових кооператив
в 1938 р.

Осередок	Тов.-спож. к-в в 1938	Надвижки біл. 1938.	в ? кооп.	Страти біл. 1938.	в ? кооп.	Сальдо надвижка	на 1 кооп. сальдо надв.	Сальдо страт.	на 1 кооп. пригадає сальдо страт.	
Сянік	22	4929	12	2744	8.	2185	99			
Балигород.	14.	2915	8	1117	5	1798	128			
Устрики	13	1726	7	552	6.	1174	90			
Самбір.	111.	20058	74	9905	35.	10.153	91			
Дрогобич	53.	16.778	41.	2857	11.	13.921	262			
Перемишль	108	27.163	79	5.702	28	21.461	198			
Мостиска	24	3.756	18	1487	6.	2269	94.			
Суд. Вишня	13	2360	10	1872	3	488	37.			
Рудки	32	6555	26	1746	6.	4809	150			
Щирець	43	7160	35	1011.	8	6.149	143.			
Ярослав	42	11.520	31.	1695	10	9825	234			
Олешичі	28	5968	14	3270	14	2698	96			
Яворів	40	8377	32	1303	8	7074	177			
Рава Р.	47	4488	21	8444.	26	—	—	3956	84	В сумі 4488 зл. є надвижка двох кооп. з 1937 р. не 685 зл.
Сокаль	114	18774	83	7260	30.	11.514	101			
Жовква	61	10568	43	4289	17	6279	103.			
Львів	114	44366	90.	9330	24.	35.036	307			
Золочів.	109	16458	75	6442	34.	10.046	91.			
Борщів	97	30.385	71.	7602	26	22.783	235			
Буськ	15	792	6	2944	9	—	-	2152	143.	
Бучач.	67	12.933	54	4282	13.	8651	130.			
Глиняни	11	1333	6	517	5	816	74.			
Збараж.	52	27.181.	47.	1156	5	26.025	500			
Зборів	51	8208	37	2120	14.	6088	119			
Чортків	84	19380	63	6225	21	13155	156.			
Рогатин	163	32140	105.	15577	57	16.563	101			
Підгайці	78	13.739.	56	5871	22	7.868	100			
Стрий	163	25384	105	15319	55	10.065	61			
Тернопіль	82	30447	71	3206	11	27241	332			
Теребовля	75	18.732	53	7389	21	11.343	151			
Залізці:	12	1017	8	1384	4			367	30	573 зл. страт в 2-ох кооп. з біл. за р. 1937.
Станиславів	122	26512	85	11117	35	15.395	126			
Коломия	71	20697	50	11.233	21	x9.464	133			
Городенка	46	13.517	41.	2707	5	10.810	278			
Заболотів	50	21313	42	3230	7	18083	361			
Калуш	87.	24610	65	4837	22	19733	227.			
	2314	542.239	1664	177.742	632	370.972		6.475		

Сальдо надвижок біл: 370.972
– сальдо страт: 6.475
364.497

Черга надвишок в пов. осередках

На 1. кооперативу припадає пересіч. сальда надв.

1) Збараж 500
2) Заболотів 361
3 Тернопіль 332
4 Львів 307
5 Городенка 278
~~6 Коломия 274~~
6 Дрогобич 262
7 Борщів 235
8 Ярослав 234
9 Калуш 227
10 Перемишль 1.98
11 Яворів 177
12 Чортків 156
13 Теребовля 151
14 Рудки 150
15 Щирець 143
16 Коломия 133.
17 Бучач 130
18 Станиславів 126
19 Балигород 128
20 Зборів 119
21 Жовква 103
22 Рогатин 101.
23 Сокаль 101
23 Підгайці 100
24. Сянік 99
25 Олешичі 96
26 Мостиска 94
27 Золочів 91
28 [illegible] Самбір 91
29 Устрики 90
30 [illegible] 74
31 Стрий. – 61.
32 Суд. Вишня 37.

Сальдо сплати на 1 коопер.:

33 Заліщики 30
34 Перем. 84
35 Буськ 143

Чужі зводи

закупочно збутових кооперативів в 1938 р.

Осередок	К-ть в 1937 р.	К-ть в 1938 р.	[illegible] гроші 1937 р.	[illegible] гроші 1938 р.	На 1 коопер. припадає в 1938 р.	Збільшено в 1938 р. зл.	%	Зменшено в 1938 р. зл.	%	Збільш. на 1 коопер.	Зменш. на 1 коопер.
Сянок	20	22	17 202	21.831	991.	4629	26.9			210	
Балигород	14	14	7.793	10.872	776	3.079	39.5			220	
Устрики	14	13	15.790	16.446	1265	656	4.1			50	
Самбір	105	111.	82.463	91.138	821.	8675	10.5			78	
Дрогобич	50	53	50.715	57.905	1092	7.190	14.1			136	
Перемишль	101	108	81.101	76.942	712	–	–	4.159	5.1.	–	38
Мостиска	24	24	25.710	26.943	1122	1.233	5.–			51	
Суд. Вишня	11	13	7.299	10.512	808	3.213	44.1			247	
Рудки	31	32	28.313	32625.	1019	4.312	15.2			134	
Щирець	41	43	20.186	19.880	462	~~06~~	–	306	1.5.		7
Ярослав	40	42	23.751	26.716	636	2.965	12.4.			70	
Олешиці	20	28	10.527	15280	545	4.753	46.3.			170	
Яворів	38	40	35.665	39.955	999	4290	12.–			107	
Рава Р.	47	47	45.642	50662	1078	5.020	11.–			106	
Сокаль	107	114	68.141	72.404	635	4.263	6.2.			37	
Жовкве	57	61	52.106	49.679	814	–	–	2.427	4.6.		40
Львів	99	114	146.027	159.738	1401	13.711	9.4.			120	
Глиняни	12	11	15215	15.977	1.452.	762	5 –			70	
Буськ	15	15	14.326	14.475	965	149	1.–			10	
Золочів	106	109	80.346	72.111	661.	–	–	8.235	10.2.	–	75
Зборів	49	51	35.318	42.272	829.	6.954	19.7.			136.	
Заліщиці	13	12	13.271	12.258.	1021	–	–	1.013	7.6	- -	- 84.
Підгайці	77	78	69.190	72.089	924.	2.899	4.1.			37.	
Бучач	81	67	61.539	62.683	935	1.144	1.8			17	
Терноп.	78	82	125.432	126.769.	1546	1.337	1.1			16	
Збараж	51	52	23.993	34.256	658	10.263	42.8.			197.	
Тереб.	75	75	58.914	58.791	784.	–	–	123	0.2	- - -	- - 2.
Чортків	86	84	69.319	71.020	845.	1.701	2.4.			20	
Борщів	94	97	105.177	110.280	1137.	5.103	4.8.			52	
Стрий	160	163	198.671	168 280	1032	–	–	30.391	15.2	~~186~~	186
Калуш	77	87	110.984	137.347	1578	26.363	24.6		~~15.2~~	303	
Рогатин	163	163	140.151	132.354	812	–	–	7.797	5.5	~~48~~	48.
Коломия	75	71	98.498	77159.	1086	–	–	21.339	21.6.	......	300
Станисл.	103	122	131.538	150 543	1234.	19.005	14.4	–	–	155.	–
Город.	43	46	25.346	40.108	872	14.762	58.2.			320	
Добромиль	48	50.	66.419	64.736	1294	–	–	1683	2.5	–	34.
	2207.	2314.	2.162.078	2243 036	969	158.431	7.3.	77.473	3.6.	69.	33

Сальдо збільшення: 158.431
— 77.473
80.958 = 3.7%

пересічно на 1 коопер. 36 зл. – у відношенню до ві[illegible].

Власні фонди	8782.089	= 77 %
Чужі „	2243.036	19.7 %
неувязки (сальдо)	370.972	3.3 %
	11,396.097	100.00 %

Черга

поодиноких округів відносно:

а) висоти чужих ~~власних~~ фондів 1938р. в зл. – загально.

б) висоти чужих фондів " на 1 кооперативу – (злотих)

в) збільшення чужих фондів в 1938р в зл (або зменшення)

г) збільшення чужих фондів в 1938р у %%. (")

5) збільшення чужих фондів в 1938р на 1 кооперативу (зл)

Чужі фонди

№	Осередок	К-в в 1938 р.	Чужі фонди
36	Стрий	163	168280
35	Львів	114.	159738
34	Станиславів	122	150543
33	Калуш	~~1~~87	137.347
32	Рогатин	163	132354
31	Тернопіль	82	126.769.
30	Бережани	97	110280
29	Самбір	111	91.138
28	Коломия	71.	77.159.
27	Перемишль	108	76.972
26	Сокаль	114	72.404
25	Золочів	106	72.111
24	Підгайці	78	72.089.
23	Чортків	84	71020.
22	Заболотів	50	64.736
21	Бучач	67	62.683
20	Тереб.	75	58.791
19	Дрогобич	53.	57.905
18	Рава Р.	47	50.662
17	Жовква	61	49.679.
16	Зборів	51	42.272
15	Город.	46	40.108.
14	Яворів	40	39.955
13	Збараж	52.	34.256.
12	Рудки	32.	32625
11	Мостиська	24	26.943
10	Ярослав	42	26.716
9	Сянік.	22.	21.831.
8 ~~34~~	Щирець	43	19.880
7 ~~30~~	Устрики	13	16.446
6	Глиняни	11.	15977
5	Олешичі	28	15280.
4	Буськ	15	14.475
3	Залізці	12	12.258
2 ~~35~~	Балигород	14	10.872
1 ~~36~~	Суд. Вишня	13	10512.
		2314	2,243.036.

Чужих на 1 кооперативу

№	Осередок	№	К-в в 1938	Чужі на 1 кооп.
1	Калуш.	36	~~87~~	1578
2	Тернопіль	35	~~82~~	1546
3	Глиняни	34	~~11~~	1452
4	Львів	33	~~114~~.	1401.
5	Заболотів	32	—	1294.
6	Устрики	31	~~13~~.	1265
7	~~Станиславів~~	30	—	1234
8	Бережани	29		1137
9	Мостиська	28		1122
10	Дрогобич	27		1092
11	Коломия	26		1086.
12	Рава Р.	25		1078
13	Стрий	24		1032
14	Залізці	23		1021
15	Рудки	22		1019
16	Яворів	21		999
17	Сянік	20		991.
18	Буськ	19		965
19	Бучач	18		935
20	Підгайці	17		924
21	Городенка	16		872
22	Чортків	15		845
23	Зборів	14		829
24	Самбір	13.		821
25	Жовква	12		814
26	Рогатин	11		812
27	Суд. Вишня	10		808
28	Теребовля	9		784.
29	Балигород	8		776.
30	Перемишль	7		712.
31	Золочів	6		661.
32	Збараж	5		658
33	Ярослав	4		636
34	Сокаль	3		635
35	Олешичі	2		545.
36	Щирець	1		462
	загальне пересіч.			969

Збільшено в 1938 р. на зл.

№	Осередок	+ або – к-в в 1938.	№	Збільшено чужі фонди в 1938 на зл.
1	Калуш	+10.	36	26.363
2	Станиславів	+19	35	19005
3	Городенка.	+3.	34	14.762.
4	Львів	+15.	33	13.711.
5	Збараж.	+1	32	10263
6	Самбір.	+6.	31	8675.
7	Дрогобич	+3	30	7190.
8	Зборів	+2	29	6954
9	Бережани	+3	28	5103.
10	Рава Р.	-----	27	5020.
11	Олешичі	+8	26	4753
12	Сянік	+2	25	4629
13	Рудки	+1	24	4312
14	Яворів	+2	23	4290.
15	Сокаль	+7	22	4263
16	Суд. Вишня	+2	21	3213
17	Балигород	---	20	3078
18	Ярослав	+2	19	2965
19	Підгайці	+1	18	2899.
20	Чортків	–2	17	1701.
21	Тернопіль	+4.	16	~~3~~1337
22	Мостиська	---	15	1233.
23	Бучач	+6	14	1144.
24	Глиняни	–1.	13	762.
25	Устрики	–1	12	656
26	Буськ	---	11	149
				158.431
	Зменшено г. ср. (зл.)			
27	Теребовля	---	10	123
28	Щирець	–2	9	306
29	Залізці	–1	8	1013
30	Заболотів	+2	7	1683
31	Жовква	+2	6	2427
32	Перемишль	+7.	5	4159
	Рогатин	---	4	7797
	Золочів	+3.	3	8.235
	Коломия	–4	2	21.339.
	Стрий	+3	1	30.391
				77.473

Збільшено в 1938 у %%

№	Осередок	+ або – к-в в 1938.	Збільшення чуж. фондів у %%
36	Городенка	+3.	58.2%
35	~~Збараж~~ Олешичі	+8.	46.3%
34	Суд. Вишня	+2.	44.1
33	Збараж	+1.	42.8.
32	Балигород.	---	39.5.
31	Сянік	+2.	26.9.
30	Калуш	+10.	24.6.
29	Зборів	+2	19.7
28	Рудки	+1	15.2
27	Станиславів	+19	14.4
26	Дрогобич	+3	14.1.
25	Ярослав	+2	12.4.
24	Яворів	+2	12.–
23	Рава Р.	---	11.–
22	Самбір	+6	10.5
21	Львів.	+15.	9.4.
20	Сокаль	+7	6.2
19	Глиняни	–1	5.–
18	Мостиська	---	5.–
17	Бережани	+3	4.8.
16	Устрики	–1	4.1
15	Підгайці	+1	4.1.
14	Чортків	–2	2.4.
13	Бучач	+6.	1.8.
12	Тернопіль	+4	1.1.
11	Буськ	---	1.–
	Зменшено г. ср. у %%		
10	Теребовля	...	0.2.
9	Щирець	–2.	1.5.
8	Заболотів	+2	2.5
7	Жовква	+2	4.6.
6	Перемишль	+7.	5.1.
5	Рогатин	---	5.5
4	Залізці	–1.	7.6.
3	Стрий	+3	15.2
2	Золочів	+3.	10.2.
1	Коломия	–4.	21.6.

понад пересіч. загал.

Збільшено в 1938 р. на 1 кооп.

№	Осередок	+ або – коопів в 1938 р.	Збільшено ч. фондів на 1 кооп. – зл.
36	Городенка	+~~10~~3	320 зл.
35	Калуш	+10.	303
34	Суд. Вишня	+2.	247
33	Балигород.	----	220
32	Сянік	+2	210
31	Збараж.	+1.	197
30	Олешичі	+8	170
29	Станиславів	+19	155
28	Зборів	+2	136.
27	Дрогобич	+2	136.
26	Рудки	+1	134.
25	Львів	+15	120.
24	Яворів	+2.	107
23	Рава Р.	---	106.
22	Самбір	+6.	78.
21	Ярослав	+2	70.
20	Глиняни	–1	70.
19	Бережани	+3	52.
18	Мостиська	----	51.
17	Устрики	–1.	50.
16	Сокаль	+7	37
15	Підгайці	+1.	37.
14	Чортків	–2	20.
13	Бучач	+6.	17
12	Тернопіль	+4.	16.
11	Буськ	---	10
	Зменшено г. ср. на 1 кооп. (зл.)		
10	Теребовля	--	~~12~~2
9	Щирець	–2	7.
8	Заболотів	+2	34
7	Перемишль	+7	38.
6	Рогатин	---	48
5	Жовква	+2	40.
4	Золочів	+3	75.
3	Залізці	–1	84.
2	Стрий	+3	186
1	Коломия	–4	300.

Перелік

власного майна, надвишок і чужого майна

на 1 листопаду.

Осередок	Власне майно	%	~~Чуже~~ Надвишки	%	Разом	%	Чуже	%	Біжуча сума	Строк.
Глиняни	6054	80.–	74	1.–	6128	81	1452	19	7.580	
Збараж	4.973	81.–	500	8.	5473	89.–	658	11.	6.131	
Станиславів	4936	78.5	126	2–	5062	80.5	1234	19.5	6296	
Львів	4902.	74.–	307	4.5.	5209	78.5	1401.	21.5	6.610	
Коломия	4.857	78.–	274	4.5.	5131	82.5	1.086.	17.5	6.217	
Щирець	4.857	89.–	143.	2.5	5.000	91.5	462	8.5	5462	
Жовква	4.656.	83.5	103.	2.–	4756.	85.5.	814	14.5.	5570	
Рудки	4.489	79.5.	150	2.5	4639	82.–	1019	18.–	5658	
Бучач	4.168	79.5	130	2.5	4298	82	935	18.–	5.233	
Калуш	4.142.	69.5	227	3.5	4369	73	1578	(27) 27.–	5947	
Рогатин	4074.	81.5	101	2.–	4175	83.5	812	16.5	4987	
Чортків	4.065	80.–	156.	3–	4.221	83	845	(17) 17.0	5.066	
Теребовля	4062	81.–	151.	3–	4213	84	784	16.–	4.997	
Тернопіль	3.975.	68.–	332.	5.5	4307	73.5.	1546	26.5	5.853	
Стрий	3869	78	61	1.5	3930	79.5	1032	20.5	4.962	
Городенка	3.850	77.–	278.	5.5	4.128	82.5	872	17.5.	5.000	
Підгайці	3.756	79	100	2–	3856.	81.–	924.	19.–	4780	
Яворів	3.740	76.–	177	4	3.917	80	999	20	4.916	
Дрогобич	3731.	73.5	262.	5	3.993	78.5	1092	21.5	5085	
Борщів	3.537	72.–	235	5	3.772	77.–	1137	23–	4.909	
Сокаль	3.494.	82.5	101.	2.5	3.595.	85	635	15–	4.230	
Заболотів	3101.	65.5	361.	7.5	3462	73	1294	27	4756	
Самбір	2.985.	76.5	91	2.5	3.076	79	821	21.	3.897	
Рава Р.	2.970	73.5	—	—	2.970	73.5	1078.	26.5	4048	
Мостиска	2.950	71.–	94.	2–	3.044	73–	1122	27–	4.166	
Зборів	2.917	75.5	119.	3	3.036	78.5	829.	21.5.	3.865	
Перемишль	2891.	76.–	198.	5	3.088	81–	712	19–	3.801	
Устрики	2847.	68.–	90	2	2937	70	1265	30.–	4.202	
Золочів	2795	79.–	91.	2.5.	2.886	81.5	661.	18.5	3.547	
Ярослав	2779	76.–	234.	6.5	3013	82.5	636	17.5	3649	
Сянік	2.494.	69.5	99.	2.5	2593	72.	991.	28–	3.584	
Суд. Вишня	2467	74.5	37	1–	2.504	75.5	808	24.5.	3.312	
Балигород	2460	73	128.	4.	2588	77–	776	23.–	3.364	
Олешичі	2203	77.5	96	3.5.	2299	81	545	19–	2.844	
Буськ	2024	68.–	–		2024	68	965	32	2989	~~143~~ 143
Залізці	1559	60.5	–		1559	60.5	1021	39.5	2.580	30

(red, vertical: перед переїз.)

Черга у відношенні власного майна до чужого:

	Осередок	Власне %	Надвишк. %.	Разом %.	Чуже %.	
1	Щирець	89 %.	2.5%	91.5%.	8.5%.	= 100
2	Збараж	81	8–	89	11.– %	
	~~Збараж~~	~~81.–~~	~~8.–~~	~~89.–~~	~~11.– %~~	–"–
3	Жовква	83.5	2–	85.5	14.5–	
4	Сокаль	82.5	2.5	85 –	15 –	
	~~Жовква~~	~~83.5.~~	~~2–~~	~~85.5.~~	~~14.5~~	–"–
5	Рогатин	81.5	2–	83.5	16.5.–	
	~~Сокаль~~	~~82.5~~	~~2.5.~~	~~85–~~	~~15.–~~	–"–
6	Теребовля	81 – 80	3 – 3	84 83	16.– –"–	17.–
7	Чортків					
8	Коломия	78.–	4.5.	82.5	17.5.	
9	Городенка	77.–	5.5.	82.5.	17.5.	
10	Ярослав	76.	6.5.	82.5.	17.5.	
11	Рудки.	79.5.	2.5.	82.–	18.–	
12	Бучач	79.5.	2.5.	82.–	18.–	
10 / 13	Золочів	79.–	2.5	81.5	18.5.	
14	Глиняни	80.–	1–	81–	19.–	
15	Підгайці	79.	2–	81	19.–	
16	Перемишль	76.	5	81	19.–	
17	Олешичі	77.5.	3.5.	81	19.–	
12 / 18	Станиславів	78.5	2–	80.5.	19.5.	
13 / 19	Яворів	76.–	4–	80	20.–	
14 / 20	Стрий	78.–	1.5.	79.5.	20.5	
15 / 21	Самбір.	76.5.	2.5	79.	21.–	
22	Львів.	74.–	4.5.	78.5.	21.5.	
23	Дрогобич.	73.5.	5–	78.5.	21.5.	
24	Зборів	75.5.	3–	78.5.	21.5.	
25	Борщів	72.–	5	77–	23.–	
26	Балигород	73.–	4.	77	23	
18 / 27	Суд. Вишня	74.5	1.–	75.5.	24.5.	
28	Тернопіль	68.–	5.5	73.5.	26.5	
29	Рава Р.	73.5.	—	73.5.	26.5.	
20	Калуш	69.5.	3.5.	73–	27.–	
20	Заболотів	65.5	7.5.	73	27.–	
20	Мостиска	71.–	2–	73.–	27.–	
21	Сянік.	69.5	2.5.	72–	28.–	
22	Устрики	68.–	2–	70	30.–	
23	Буськ.	68.	—	68.	32.	
24	Залізці.	60.5	—	60.5	39.5.	

(red, vertical: перед переїз. 19.7 % (загально); по переїзді)

А. ТЕРПИЛЯК

розсадники овочевих дерев, кущів, рож і насінне господарство в Залукві к. Галича.

телеф: Галич № 1 ; телегр: Терпиляк -Галич; П К О № 500.855

1939 **ЦІННИК** 1939

насіння пашних рослин і городовини

насіння пашних рослин	ціни в зол. за 100 кґ	10 кґ	1 кґ
буряки пашні червоні Мамути	80.-	9.-	1.-
буряки пашні червоні Екендорфи	80.-	9.-	1.-
буряки пашні жовті Екендорфи	65.-	7.-	0.80
буряки пашні білі півцукрові	75.-	8.-	0.90
буряки цукрові	75.-	8.-	0.90
лубін солодкий	60.-	7.50	1.-
лен рижський	90.-	10.-	1.30
еспарзета	50.-	5.50	-.60
вика яра сіра	25.-	2.60	0.30
брюква пашна біла поморська велика	--	30.-	3.50
морква пашна біла зеленоголовка	225.-	25.-	3.-
морква пашна жовта Льоберихська	240.-	25.-	3.-
морква пашна червона Ст. Валері	240.-	25.-	3.-
кінський зуб африканський Наталь	34.-	3.75	0.40
конюшина червона ґарантована без каняњки	125.-	13.75	1.50
конюшина біла " " "	400.-	45.-	5.-
конюшина шведська " " "	250.-	27.50	3.-
костерява сіножатна	275.-	30.-	3.25
люцерна французька оригінальна	325.-	35.-	4.-
райґрас англійський	125.-	13.75	1.50
райґрас французький	425.-	45.-	5.-
райґрас італійський	200.-	22.-	2.50
ріпа стернянка кругла довга	250.-	27.50	3.-
ріпа стернянка ульмська	275.-	30.-	3.50
сераделя	55.-	6.-	-.70
соняшник пашний білий	--	--	1.-
суданська трава	--	--	1.75
капуста пашна	--	--	11.-

--XXX--

насіння городовини	ціни в зол. за 1 кґ	100 ґр	10ґр	1ґр
бурячки стол. египетськ. темн.черв....	5.50	-.75	-	-
бурячки стол. Хедиви " " ...	7.-	-.90	-	-
біб англійський	3.50	-.40	-	-
біб Ерфуртський	2.-	-.30	-	-
горох піший цукровий де Ґрас	1.80	-.50	-	-
горох " морщений Піонер	1.50	-.30	-	-
горох " білозерн. Аннонай	1.50	-.30	-	-
горох " зеленозерн. Рекорд........	1.50	-.30	-	-
горох " морщений Чудо Америки ...	1.50	-.30	-	-
горох тичний маєвий	1.50	-.30	-	-
горох " морщений Телефон	1.50	-.30	-	-
горох " " Сенатор	1.50	-.30	-	-
горох " " Адмірал	1.50	-.30	-	-
горох " зеленозерн. Слава Франції..	1.50	-.30	-	-

	ціни в зол. за			
	1кґ	100ґр	10ґр	1ґр
горох зелений брунтвіцький Фольґер	1.-	-.15	-	-
гарбузи-дині великі мельонові жовті	10.-	2.-	-.30	-
гарбузи-дині " " зелені	10.-	2.-	-.30	-
гарбузи дині шпараґові	15.-	2.50	-.30	-
капуста біла найвч. звич. Червнівка	25.-	2.75	-.30	-
капуста " пізна " данська Амаґер	16.-	2.-	-.25	-
капуста " звич. пізна Брунтвіцька	12.50	1.50	-.20	-
капуста кучерява найвч. віденська	18.-	2.-	-.30	-
капуста " " Залізна Голова	14.-	1.50	-.20	-
капуста " пізна велика Вертус	15.-	2.-	-.25	-
капуста брюссельська вчасн. Геркулес	15.-	2.-	-.25	-
капуста " піввис. пізн. Ерфуртська	15.-	2.-	-.25	-
капуста черв. пізна Голендерська	25.-	3.-	-.40	-
капуста " вчасна Ерфуртська	24.-	3.-	-.40	-
калярепа біла найвч. віденська	20.-	2.50	-.30	-
калярепа біла середнвч. англійська	20.-	2.50	-.30	-
калярепа синя " "	17.-	2.25	-.30	-
калярепа синя найвч. віденська	17.-	2.25	-.30	-
каляфіори найвч. гажські ориґ.	-	25.-	3.-	-.50
каляфіори середнвч. Геліос ориґ.	-	36.-	4.50	-.70
каляфіори " данські великани	-	20.-	3.50	-.40
каляфіори пізні осінні данські	-	25.-	3.-	-.40
каляфіори найвч. Ерфуртські	-	25.-	3.-	-.40
каляфіори вчасні "Снігова куля"	-	20.-	2.50	-.30
каляфіори середнвч. Тріюмф Діппе	-	40.-	4.50	-.50
калярепа синя пізна зим. Голіят	20.-	2.50	-.30	-
калярепа найвч. Дворського	70.-	8.-	1.-	-.15
кавуни астраханські й угорські	35.-	4.-	-.50	-
кріп	2.-	-.30	-.10	-
кмін	1.-	-.20	-	-
кукуруза вчасна цукрова	1.25	-.20	-	-
морква карота парижська	20.-	2.50	-.30	-
моква вчасна карота Дувицька	12.50	1.80	-.25	-
морква Нантейська циліндрова	12.50	1.50	-.25	-
мельони берлінські	-	20.-	3.-	-.50
мельони ананасові	-	10.-	1.50	-.25
мельони туркестанські Перла Таіс		12.-	1.50	-.20
мельони канталюпи	-	10.-	1.25	-.20
огірки салатові Атенські	12.-	1.50	-.20	-
огірки салатові Гіґант	12.-	1.50	-.15	-
огірки ніжинські	8.-	1.-	-.15	-
огірки півдовгі Пшибишевського	8.-	1.-	-.15	-
огірки короткі Монастириські	8.-	1.-	-.15	-
помідори найвчасніші карлові	-	6.-	-.80	-.15
помідори " Святоіваніівські	-	6.-	-.80	-.15
помідори вчасні Кондіне Ред	-	8.-	1.-	-.20
помідори Джон Бер	-	8.-	1.-	-.20
помідори Маґнальобе	-	8.-	1.-	-.15
помідори Гайзенгаймер	-	10.-	1.25	-.20
помідори Люкуллюс	-	6.-	-.80	-.15
паприка угорська	-.	6.-	-.75	-.15
пори великани зимові брабантські	-	2.-	-.30	-.10
петрушка вчасна цукрова півдовга	6.50	1.-	-.15	
петрушка гладка півд. Берлінська	6.-	1.-	-.15	-
редьківця біла міс. Льодова бурулька	8.-	1.-	-.15	-
редьківця місячна Сакса	8.-	1.-	-.15	-
редьківця місячна віоцбурська	8.-	1.-	-.15	-
редьківця міс. червона з біл. кінцем	8.-	1.-	-.15	-
редька маєва біла довга	10.-	1.25	-.20	-
редька зимова чорна округла	10.-	-.90	-.15	-
салата найвч. Королева Мая	10.-	1.50	-.20	-
салата Королева Липня	15.-	2.-	-.30	-
салата зимова Нанзена	15.-	2.-	-.30	-
салата зимова Маслова	16.-	2.-	-.50	-
салата Діппе	16.-	2.-	-.50	-
салата Берлінська	-	3.-	-.40	-
селери празькі великани	15.-	2.-	-.30	-.10
фасоля шпараґ. тична Золота Корона	1.75	-.25	-	-
фасоля " " Ґльорія	1.75	-.25	-	-
фасоля ніша жовтостр. Сан Ріваль	1.25	-.25	-	-
фасоля " " de Digoin	1.75	-.25	-	-
фасоля " " Гінріха мармурк.	1.25	-.25	-	-
фасоля " зеленостр. Іюль. Незрівнена	1.50	-.25	-	-

	1kg	100gr	10gr	1gr
цибуля житавська	9.-	1.-	-.15	-
цибуля семилітка	8.-	2.-	-.25	-
цибуля житавська димка	-.80	-	-	-
цикорія маґдебурська довга ...	5.-	-.40	-.10	-
шпінак широколистий Годрі ...	1.50	-.20	-.05	-
щавій/квасок/	-	1.20	-.15	-
часник ярий в зубцях	1.50	-.20	-	-
чорний корінь / скорцонера/...	-	3.20	-.50	-
чоснушка	2.-	-.30	-.05	-
трибулька городна/зрізуванець/	-	4.50	-.60	-
----xx----				
морва біла /шовковиця/	15.-	1.80	-	-

Умови продажі

1/ З хвилею уділення нам замовлення,- уважаємо, що купуючий приймає нижче подані умови продажі :

2/ Замовлення полагоджуємо тільки за попереднім надісланням належности згл. за поштовою, чи залізничою післяплатою.

3/ Насіння раз проданого і забраного зі складу - безумовно не приймаємо назад, ані не вимінюємо на інше.

4/ Все насіння походить із свіжих зборів - визначається високою силою кільчення і є цілком певне так щодо відмін як і ґатунку,- одначе тому, що врожай і збір залежить нетільки від якости насіння , але й від інших умовин / час і спосіб засіву,ґрунтові і кліматичні умовини спосіб плекання іт.п./- від нас незалежних -- длятого не можемо приймати відповідальности за врожай і видажність з проданого насіння і з того титулу ніяких реклямацій не будемо узгляднювати.

5/ За можливі і доказані похибки - звертаємо тільки вартість квестіонованного насіння і відповідаємо до висоти ціни данового насіння.

6/ За опакування числимо власні кошти. Замовлення виконуємо за чергою - застерігаємо собі заміну вичерпаних відмін на подібні, - оскільки купуючий виразно того не виключив.ж

7/ В разі спору купуючий піддається рішенням суду в Галичі.-

8/ Просимо подавати точні адреси для посилок : імя й призвіще, місцевість, - пошту, - а при більших посилках залізничу стацію.

9/ Попередні цінники уневажнюється.

Увага : Адреса - А. ТЕРПИЛЯК - ЗАЛУКВА - пошта ГАЛИЧ/Halicz /
Гроші просимо пересилати на повищу адресу переказами, або вплачувати на ПКО конто № 500.855.
Представників ані аґентів не висилаємо,- тому просимо бути обережними з вплачуванням задатків.
Насіння нашого плекання можна набути у всіх Складах "Народної Торговлі" в краю.
Жадайте насіння нашої продукції.-

З поважанням
Андрій Терпиляк

В Залукві - лютий 1939 р.

Увага: на 1-ій стор. пропущено один рядок /24.з гори/,за словами райґрас італійський повинно бути :

	ціни в зол. за		
	100кґ	10кґ	1кґ
тимофіївка гарант.без канянки	60.-	6.50	-.70

----УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБЄДНАННЯ

у Львові .

Львів, дня 8. серпня 1939.

До

Вп. Членів Центрального Комітету УНДО,
Членів Партійного Суду, Голов і Секретарів
Повітових Народніх Комітетів, згл. в їх
заступстві відпоручників, членів УПР , Го -
ловних Редакторів Партійних Орґанів

Запрошуємо Вас на засідання Народнього Комітету УНДО , яке відбудеться дня 26.серпня 1939.в год.10-тій передпо - луднем у кімнатах Т-ва Укр.Бесіда у Львові,вул.Рутовсько - го 22.-

Порядок нарад :

1/.Відкриття засідання

2/.Політичний реферат

3/.Політичні резолюції

4/.Дискусія

З огляду на вагу справ, що будуть предметом нарад, при - сутність Ваша є конечна.

За Президію Партії УНДО

Василь Мудрий вр.
голова

Др.Франц Свістель
член ґен.Секретаріяту